

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Cem TUNA

BERLİN EL YAZMALARİ KÜTÜPHANESİ'NDEKİ
ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ
SATIR-ARASI KUR'AN TERCÜMESİ
(GİRİŞ-METİN)

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Cem TUNA

BERLİN EL YAZMALARİ KÜTÜPHANESİ'NDEKİ
ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ
SATIR-ARASI KUR'AN TERCÜMESİ
(GİRİŞ-METİN)

Danışman

Doç. Dr. Suat ÜNLÜ

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Cem TUNA'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Bilge ÖZKAN NALBANT (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Suat ÜNLÜ (İmza)

Üye : Doç. Dr. Abdullah KÖK (İmza)

Tez Başlığı: Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin)

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi : 12 / 07 / 2016

Mezuniyet Tarihi : 11 / 08 / 2016

(İmza)
Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Berlin El Yazmaları Kütüphanesi’ndeki Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur’an Tercümesi (Giriş-Metin)” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Cem TUNA

İmzası

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRİ YAZI (TRANKRİPSİYON) İŞARETLERİ	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1 Sūratü'l-Fātiḥ /1/	4
1.2 Sūratü'l-Bakara /2/	4
1.3 Sūratü 'Āl-i-İmrān /3/	31
1.4 Sūratü'n-Nisā /4/	47
1.5 Sūratü'l-Māide /5/.....	63
1.6 Sūratü'l-En'ām /6/	75
1.7 Sūratü'l - A'raf /7/.....	88
1.8 Sūratü'l - Enfāl /8/	103
1.9 Sūratü't -Tevbe /9/.....	108
1.10 Sūratü -Yūnus /10/.....	119
1.11 Sūratü-Hūd /11/	126
1.12 Sūratü-Yūsuf /12/	135
1.13 Sūratü'r-Ra'd /13/.....	143
1.14 Sūratü-İbrāhim /14/.....	147
1.15 Sūratü'l-Hicr /15/	150
1.16 Sūratü'n-Nāhl /16/	154
1.17 Sūratü'l-İsrā /17/.....	163
1.18 Sūratü'l-Kehf /18/	170
1.19 Sūratü Meryem /19/.....	177

1.20 Sūretü-Tāha /20/	183
1.21 Sūratü'l-Enbiyā /21/	190
1.22 Sūratü'l-Ḥacc. /22/.....	196
1.23 Sūratü'l-Mü'minūn /23/	202
1.24 Sūratü'l-Nūr /24/	207
1.25 Sūratü'l-Furḳān /25/.....	213
1.26 Sūratü'ş-Şu' arā /26/.....	217
1.27 Sūratü'n-Neml /27/	225
1.28 Sūratü'l-Ḳaşaş /28/	231
1.29 Sūratü'l-ʿ Ankebüt /29/.....	237
1.30 Sūratü'r-Rūm /30/.....	242
1.31 Sūretü-Loḳmān /31/.....	246
1.32 Sūratü's-Secde /32/.....	248
1.33 Sūretü'l-Aḫzāb /33/	250
1.34 Sūrātü- Sebe' /34/.....	256
1.35 Sūrātü'l-Melā'ike /35/.....	260
1.36 Sūretü - Yāsīn /36/.....	263
1.37 Sūretü's-Şāffāt /37/.....	267
1.38 Sūretü - Şād /38/	273
1.39 Sūretü'z - Zümer /39/.....	277
1.40 Sūretü'l - Mūmin-El-Ġaafir /40/	282
1.41 Sūratü's-Secde-Fuşşilet /41/.....	288
1.42 Sūratü'ş-Şūrā /42/.....	292
1.43 Sūretü'z-Zuḫruf /43/	296
1.44 Sūretü'd-Duḫān /44/	300
1.45 Sūretü'l-Cāşiye /45/.....	302
1.46 Sūretü'l- Aḫḳāf /46/.....	305
1.47 Sūretü- Muḫammed /47/	307

1.48 Sūretü'l-Fetiḥ /48/.....	310
1.49 Sūretü'l-Ḥucurāt /49/	313
1.50 Sūretü-Kāf /50/	315
1.51 Sūretü'z-Zāriyāt /51/.....	317
1.52 Sūretü't-Tūr /52/.....	319
1.53 Sūretü'n-Necm /53/	321
1.54 Sūretü'l-Ḳamer /54/	323
1.55 Sūretü'r-Raḥmān /55/	325
1.56 Sūretü'l-Vākı' a /56/.....	327
1.57 Sūretü'l-Ḥadīd /57/	330
1.58.Sūretü'l-Mücādele /58/	333
1.59 Sūretü'l-Ḥaşr /59/	335
1.60 Sūretü'l- El Mümtenine /60/	337
1.61 Sūretü'ş-Şaff /61/	338
1.62 Sūretü'l-Cum' a /62/.....	339
1.63 Sūretü'l-Münāfiḳūn /63/	340
1.64 Sūretü't-Teğābūn /64/.....	341
1.65 Sūretü't-Ṭalāk /65/.....	342
1.66 Sūretü't-Ṭaḥrim /66/	343
1.67 Sūretü'l-Mülk /67/	345
1.68 Sūretü'l-Ḳalem /68/	346
1.69 Sūretü'l-Ḥaḳḳa /69/	348
1.70 Sūretü'l-Me'āric /70/.....	350
1.71 Sūretü-Nūḥ /71/	351
1.72 Sūretü'l-Cinn /72/	352
1.73 Sūretü'l-Müzzemmil /73/	354
1.74 Sūretü'l-Müddeṣsir /74/	355
1.75 Sūretü'l-Ḳıyāmet /75/	357

1.76 Sūretü'l-İnsān Ed' dehr /76/	358
1.77 Sūretü'l-Mürselāt /77/.....	360
1.78 Sūretü'n-Nebe' /78/	361
1.79 Sūretü Ve'n-Nāzi'āt /79/.....	362
1.80 Sūretü- ^c Abese /80/.....	364
1.81 Sūratü't - Tekvīr /81/	365
1.82 Sūratü'l-İnfitār /82/	366
1.83 Sūratü'l - Muṭaffifin Et Tatfif /83/	367
1.84 Sūretü'l-İnşikāk /84/	368
1.85 Sūretü'l-Burūc /85/.....	369
1.86 Sūretü't-Ṭārīk /86/	370
1.87 Sūretü'l-A' lā /87/	370
1.88 Sūretü'l-Gāşiye /88/.....	371
1.89 Sūretü Ve'l Fecr /89/	372
1.90 Sūretü'l-Beled /90/	373
1.91 Sūretü Ve'ş-Şems /91/	373
1.92 Sūratü'l-Leyl /92/	374
1.93 Sūratü'd-Duhā /93/	375
1.94 Sūratü'l-İnşirāh /94/.....	375
1.95 Sūratü't-Tīn /95/.....	376
1.96 Sūratü'l- ^c Alāk /96/.....	376
1.97 Sūratü'l-Ḳadr /97/	377
1.98 Sūratü'l-Beyyine /98/.....	377
1.99 Sūratü'z-Zelzele Ez-Zilzāl /99/	377
1.100 Sūratü'l- ^c Ädiyāt /100/.....	378
1.101 Sūratü'l-Ḳaaria /101/.....	378
1.102 Sūratü't-Tekāşür /102/	379
1.103 Sūratü'l-Aşr /103/.....	379

1.104 Sūratü'l-Hümeze /104/.....	379
1.105 Sūratü'l-Fil /105/.....	380
1.106 Sūratü-Ḳurayş /106/.....	380
1.107 Sūratü'l-Mā'ün /107/.....	380
1.108 Sūratü'l-Kevşer /108/.....	380
1.109 Sūratü'l-Kāfirün /109/.....	381
1.110 Sūratü'n-Naşr /110/.....	381
1.111 Sūratü-Tebbe Ebu Lehb /111/.....	381
1.112 Sūratü'l-İhlâş /112/.....	381
1.113 Sūratü'l-Felaḳ /113/.....	382
1.114 Sūratü'n-Nās /114/.....	382
SONUÇ	383
KAYNAKÇA	385
ÖZGEÇMİŞ	387

ÇEVİRİ YAZI (TRANSKRİPSİYON) İŞARETLERİ

ا	a, ä
آ	ā
ء	‘
ب	b/p
پ	p
ت	t
ث	t
س	s
ج	c/ç
چ	ç
ح	h
خ	h
د	d
ذ	ḍ/ẓ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ط	ṣ
ظ	ẓ
ظ	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	w
ك	g, k, ñ
ق	q
ل	l
م	m
ن	n
و	v, ü, u, ö, o
ه	h, e, a
ی	i, ı, y, ī

KISALTMALAR LİSTESİ

Ar.	: Arapça
Age.	: Adı geçen eser
Agm.	: Adı geçen makale
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DLT	: Dîvânü Lûgat'it-Türk
ET.	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
haz.	: Hazırlayan
KB	: Kutadgu Bilig
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
TIEM	: Türk İslam Eserleri Müzesi

ÖZET

İslamiyet, Türkler tarafından 10. yüzyılda benimsendi ve İslamiyet, Kur'an vasıtasıyla öğrenilmeye başlandı. Özellikle İlk Kur'an tercümeleri Karahanlı döneminde yapıldı. Türkler, Kur'an'dan Türkçeye birçok çeviri yaptı. Ayrıca yeni kavramlar, mütercimler aracılığıyla Türkçe kelimeler ile verilerek aktarıldı. Bu yüzden Kur'an tercümeleri Türkçenin söz varlığına katkı sağladı. Bunun yanı sıra her bir Kur'an tercümesi Eski Anadolu Türkçesi'nin dil özelliğini yansıtır. Bu sebepten dolayı Kur'an tercümeleri, Türkçe için önemli bir role sahiptir.

İlk olarak bu çalışmada, Kur'an tercümeleri tarihi hakkında bazı bilgiler sunulmuş ve çalışmalar tanıtılmıştır. Daha sonra bu çalışma Berlin Kütüphanesi'ndeki A. Fot 45 numarada kayıtlı Satır-arası Kur'an Tercümesinin, Latin alfabesine aktarılmasından oluşur.

Sonuç olarak, çalışmanın temel amacı; Türkçenin tarihsel dönemlerine ışık tutmaktır. Bence bu tez Eski Anadolu Türkçesinin söz varlığına katkı sağlamış ve bu çalışma Türkçenin gücünü ortaya çıkarmıştır. Dahası bu çalışma Türk dünyasına faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Satır-arası, Eski Anadolu Türkçesi, Kur'an-ı Kerim

SUMMARY
OLD ANATOLIAN TURKISH
INTER-LINEAR QUR'AN TRANSLATION
IN BERLIN MANUSCRIPTS LIBRARY
(INTRODUCTION-TEXT)

Islam was adopted in the 10th century by the Turks and Islam was started to learn by the Qur'an. Particularly First Qur'an translations made in the Karahanlı period. Turks made a lot of translations to Turkish from Qur'an. Also new terms were relayed by giving with Turkish words by interpreter. so, Qur'an Translations contributed to Turkish vocabulary as well as each Qur'an Translation are reflect idimatology of Old Anatolian Turkish, thus First Qur'an Translations have very important role for Turkish.

Firstly, some information about date of the Qur'an translations is presented and the studies have been introduced and This study consist of transferring inter-linear Qur'an translation's, which is registered as A. Fot. 45 in the Berlin Library to the Latin alphabet.

In conclusion, The main aim of this study, is to shed light upon the historical periods of Turkish language and I think this thesis it has been contributed to the vocabulary of Old Anatolian Turkish and It has been find out power of Turkish. Moreover, This study will be useful to Turkish world.

Keywords: Inter-linear, Old Anatolian Turkish, Qur'an

ÖNSÖZ

Türkler, tarih içerisinde farklı dönemlerde farklı inanışları benimsemişlerdir. Bunlardan belki de en önemlisi Gök Tanrı inancıdır. Bilindiği üzere bu inanışın özelliklerinde Tek Tanrı inancının olması, öldükten sonraki yaşama inanılması ile kurban kesilmesinin de önemli olması gibi sebeplerden dolayı Türkler, 10. yüzyılda Karahanlılar döneminde İslamiyet'i kabul etmişlerdir. İslamiyet ile birlikte bu dinin Türkler tarafından öğrenilebilmesi için Kur'an Tercümeleeri yapılmaya başlanmıştır. Bu yüzden ilk Kur'an Tercümeleeri yine Karahanlı döneminde yapılmıştır. Biz buna "Satır-Arası Kur'an Tercümeleeri" adını vermekteyiz.

Kur'an Tercümeleeri, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerinin belirlenmesinde ve söz varlığının saptanmasında önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Mütercimleer yapmış oldukları Kur'an Tercümeleerinde halka yeni dinin kavramlarının öğretilmesini hedef aldıklarından dolayı tercümeleerde bu kavramların karşılığını Türkçe kelimelerle vermişlerdir. Ayrıca, Kur'an Tercümeleeri yazıldığı dönemin kültürel özelliklerini de yansıtmaktadır. Çalışmış olduğumuz Kur'an Tercümesi yapılan tercümeleerin adeta sistematik sıralaması gibi dönemin dil özellikleriyle ilgili bilgiler içermektedir.

Ortaya koyduğumuz bu çalışmada eser Latin alfabesine aktarılmıştır. Eserde bazı kelimelerin yazılışlarında tutarsızlık olduğunu saptadık. Bu durumda bizlere henüz bir yazı dilinin tam olarak oluşmadığını gösteriyor.

Satır-arası Kur'an tercümeleeri üzerinde yapılan çalışmalarının yetersiz olduğuna, bu alanda yapılacak olan çalışmaların artmasının ise Türkçenin geçmişine ve geleceğine ışık tutacağına inanıyorum.

Yapmış olduğum bu çalışmanın her aşamasında katkısı olan, bana inanan ve beni bu alanda büyük bir özveriyle yetiştiren danışmanım ve saygıdeğer hocam Doç. Dr. Suat ÜNLÜ'ye teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışma sürem boyunca gösterdikleri sabır ve verdikleri her türlü maddi-manevi destekleriyle her zaman yanımda olduklarını bildiğim aileme özellikle babam Bekir Sıtkı TUNA'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Cem TUNA
Antalya, 2016

GİRİŞ

Orta Asya, bir zamanlar Türklerin en uğrak yerleriydi. Burası Türk uygarlık tarihinin seyrini değiştirdi. Nitekim ana yurt olarak kabul edilen bu bölgede büyük ve güçlü devletler kuran, büyük ordulara sahip Türkler, VIII. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmeye başladılar. İslamiyet'in Türkler tarafından kabul edilmesinin sebeplerinden biri 751 yılında Türklerin, Arapların yanında Çin'e karşı mücadele etmesi ve Türklerin benimsemiş olduğu Gök Tanrı inancının İslamiyet ile benzerlikler taşıması gibi sebeplerle Türkler, X. yüzyılda kitleler halinde İslamiyet'i kabul ettiler.

Türkler, İslamiyet'i Karahanlılar döneminde kabul etmeleriyle birlikte bu yeni dinin öğretilmesi için Kur'an Tercümelere yapılmaya başlanmıştır. M. Küçük'e göre; Kur'an'ın Türkçe tercümelere, bütün diğer kutsal kitaplarda olduğu gibi, Türkler tarafından manasının anlaşılması ve ibadetlerin daha bilinçli yerine getirilmesi için bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.¹ A. Ata'ya göre; Yeni dinin getirdiği pek çok kavram, Türkçe kelimelerle ifade edilmiştir. Mütercimler bütün bunları yaparken dini bir metnin üzerinde yapılacak olan bir hatanın günah olduklarını düşündükleri için Kur'an Tercümelere hatasız yapmaya çalışmışlardır. Bu nedenle, Kur'an Tercümesi dil çalışmaları için güvenilir bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.² A. Ata'nın bu sözlerine katılmakla birlikte Kur'an Tercümelere'nin Türkçenin söz varlığına ışık tuttuğunun kanaatindeyim.

En eski Kur'an tercümesinin XI. yüzyılda yapıldığını var olan eserler üzerinden yapılan dil incelemeleriyle ortaya çıkarılmış olmasına rağmen, henüz elimizde bu döneme ait kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Z. V. Togan, Kur'an'ın Türkçeye ilk tercümesinin Farsça tercüme ile 961-976 yılları arasında yapıldığını söylemektedir. Bu metin, önce Samanoğullarından Emîr Mansur b. Nûh zamanında Horasanlı ve Maverâ'ü-n-nehirli bilgiler tarafından 961-976 yılları arasında Farsçaya çevrildiğini ifade etmiştir.³ Fuad Köprülü'ye dayanan Abdülkadir İnan'a göre ise Kur'an'ın Türkçeye çevrilmesi, Farsçaya çevirisinden yaklaşık bir asır sonra, XI. yüzyılın ilk yarısında yapılmış olmalıdır.⁴ Görüşünü ortaya atmıştır. Ayrıca bilinen en eski Kur'an Tercümesi, 1914 yılında Z. V. Togan tarafından bulunan ve yazarı belli olmayan Kur'an tefsiridir. Doğu Türkçesiyle yazılmış Kur'an tercümelere'nin en eskisi ise Türk İslam Eserleri Müzesi'ndeki 73 numarada kayıtlıdır. Eser

¹ Küçük, 2014 : 3

² Ata, 2004 : 253

³ Togan, 1959-1960 : 135

⁴ İnan, 1961 : 8

üzerinde A. Kök⁵ ve S. Ünlü⁶ doktora çalışması yapmışlardır. Kur'an Tercümeleri'nin çok geniş bir coğrafyada yapılması dil farklarının göstermesi açısından son derece önemlidir.

Kur'an tercümelerinin Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılışından sonra ilk beyliklerin kurulduğu dönemde başladığı kabul edilmektedir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde yapılan bu ilk tercümelere daha çok kısa sürelerin tercümesi yapılmıştır. Bu sureler Fatiha, Yasin, Tebareke ve İhlas sürelerinin tefsirlerinden oluşmaktadır.

Anadolu Türkçesiyle yazılmış pek çok satır-arası Kur'an tercümelerinin farklı nüshaları bulunmaktadır. Ancak, bu tercümelerin çoğu birbirine benzemektedir. Dönemin dil özellikleri bakımından farklılar bulunmasıyla birlikte araştırmacılar bu tercümelere Türk dilinin söz varlığı üzerine çalışabileceği gibi dönemin sosyo-kültürel bilgilerini de öğrenebilir.

A. Topaloğlu, Arap dilinin en büyük kaynağı kabul edilen ve birçok dini terimi içinde Barındıran Kur'an-ı Kerim gibi bir eseri Türkçeye çevirirken mütercimın yabancı asıllı bir kelime kullanmamaya özen gösterdiğini belirtmektedir.⁷ Bu durum bize şunu göstermektedir. Bu dönemde yapılan Kur'an Tercümelerinde halk ve devlet yeni dinin etkisiyle milli duygularını ve dilini korumuştur. Bu da, bize Türklerin ulusçu özelliğini göstermektedir. Ayrıca Kur'an Tercümeleri, her bir arabça kelimeye Türkçe karşılık vermek kelime türetme ve ekleri işlek hale getirme ihtiyacını doğurmuştur.⁸

Üzerinde çalıştığımız eser daha çok "Satır-arası tercüme" üzerine yapılmıştır. Eserde kısa açıklamalara da yer verilmiştir. Arapça kelimelerin Türkçe karşılığının verilmesinin yanı sıra Arapça kelimeler bazen aynen olarak alınmıştır. Eser, Topaloğlu'nun çalışmış olduğu TIEM 40'ın (Türk-İslâm Eserleri Müzesi) farklı bir nüshasıdır⁹. Topaloğlu'nun çalışmış olduğu TIEM 40 iki cilt olarak yayımlanan bu çalışmanın birinci cildini "Giriş ve Metin", ikinci cildini ise "Sözlük" oluşturmaktadır.

Bizim çalıştığımız eser, Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'nde kayıtlı Satır-arası Kur'an Tercümesi'nin transkripsiyonun yapılmasıdır. İncelediğimiz eser, Berlin Kütüphanesi A. Fot 45. numarada kayıtlı olup 320 varaktır. Eser, harekeli, okunaklı ve eksiksizdir. Her sayfada 11 satır bulunmakta olup Arapça kısımlar siyah mürekkeple, Türkçe kısımlar ve sure adları ise Kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sonradan bazı sayfa kenarlarına satır, ayet ve kelimeler eklenmiştir. Bu durum eserin okunmasını biraz zorlaştırmıştır. Ayrıca, Eserde bazı kelimelerin yazılışlarında tutarsızlıklar vardır. Sure numaraları verilmesine rağmen, sayfalara numara verilmemiştir. "Sûratü'l-Fâtih" ile başlayan eser "Sûratü'n-Nâs" ile bitmektedir.

⁵ Kök, 2004 : 757

⁶ Ünlü, 2004 : 811

⁷ Topaloğlu, 1976, 1978 : önsöz

⁸ Üşenmez, 2008 : s.14

⁹ Topaloğlu, 1976

Ketebe kaydı bulunmayan eserin ne zaman ve kim tarafından kaleme aldığı belli değildir. Eser, 280x195 mm boyutlarında olan mıkılepli, şemseli, mor renkte ve meşin ciltlidir.

İncelediğimiz eserin kısmen açıklamalı, kelime kelime bir tercüme olduğunu söyleyebiliriz. Mütercim, gerekli gördüğü yerlerde kısa açıklamalara yer vermiştir. Açıklamalar çoğunlukla metin içerisinde olmasına rağmen bazen sayfa kenarlarına da yapılmıştır.

Bu çalışma eserin 1a-320b arası transkribinden oluşmaktadır. Metin oluşturulurken okunamayan kısımlar [...] işaretiyle gösterilmiştir. Varak numaraları köşeli ayraç içerisinde koyu olarak yazılmıştır: **[5a]**, **[17b]** vb. sure numaraları ise // işaret kullanılmıştır: /1/,/2/,3/... ayet numaralarını belirtmek için 1. 2. 3... ve satır numaraları için ayraç içerisinde (1),(2),(3)... şeklinde gösterilmiştir. Sayfa kenarına yazılmış bazı kelime, satır ve ayetler metnin anlam bütünlüğünü gözetilerek o sayfadaki uygun yere yerleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1 [1b] Sûratü'l-Fâtiḥ /1/

(7 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Taḥrîr adıyla ya' nî başların yâ okırın gey rahmet kılıcı rahmet kılıcı

1. (2) ögmek Taḥrîr'nuḥdur ' âlemler issi yâ bisleyicisi.
2. gey rahmet kılıcı rahmet kılıcı.
3. yanud günü issi ya' nî kıyâmet günü.
4. saña (3) ṭaparuz daḥı Taḥrîr senden arḫa virmek isterüz.
5. yol göster bize ṭoḫru yol.
6. 7. yolu (4) anlaruḥ kim eylük eyledüḥ anlaruḥ üzerine ḫaḫınılmıḫlar degüller
ya' nî cuḫüd degüller daḥı azmıḫlar degüller ya' nî naḫrânîler degüller.

1.2 Sûratü'l-Baḫara /2/

(286 âyettir Medîne'de nâzil olmuştur)

Bismillâhi'r-râḫmâni'r-râḫîm

1. (5) elif, lâm mîm ene allâhu ' âlem ya' nî benven Taḥrîr bilürin. yâ "elif" allâh'dur
"lâm" latîfdur "mîm" mecîd'dür yâ "elif" allâh'dur "lâm" cebreyil'dür "mîm" muḫammed'dür.
2. aña allâh-ü alam ṫol kitâb yoḫdur gümân anuḥ içinde; yol göstermekdür
ṫaḫınıcılara.
3. anlar kim inanurlar görünmez nesneye ya' nî Taḥrîr'ya yâ uçmaḫa yâ kıyâmete yâ
ḫur'an'a (6) daḥı durudurlar namâzı ya' nî dâyim ḫılurlar. daḥı andan kim rûzî virdük anlara
anlardur nafaḫa virürler.
4. daḥı anlar kim inanurlar aña kim indürinildi (7) senüḥ dapa daḥı aña kim indürinildi
senden ilerü ya' nî tevrît, incîl. daḥı kıyâmet günini anlar gümânsuz bilürler.
5. ṫunlar ṫoḫru yol üzeredür (8) ḫalabı'larından daḥı ṫunlar ḫurtılmıḫlardur.
6. bayıḫ anlar kim kâfir oldılar berâberdür anlaruḥ üzere ḫorḫıttuḥ mı kim anları [2a]
yâ ḫorḫıttaduḥ mı anları inanmazlar
7. mühr urdı Taḥrîr gönülleri üzere anlaruḥ daḥı ḫulaḫı üzere anlaruḥ daḥı gözleri
üzere anlaruḥ (2) örtüdür. daḥı anlaruḥdur ' azâb ulu.
8. daḥı âdemîlerden oldur kim eydür "inanduḫ Taḥrîr'ya daḥı ṫoḫraḫı güne." (3) daḥı
degüldür anlar inanmıḫlar.

9. aldarlar Tañrı'yı, dağı anlar kim inandılar. dağı aldamazlar ilā gendüzilerine (4) dağı bilmezler.
10. gönülleri içinde şayrılığdur pes arturdi anlara Tañrı şayrılığı. dağı anlaruñdur 'azāb ağrıdıcı; andan ötürü kim oldılar (5) yalan söylerler.
11. dağı kaçan eyidildi anlara "fesād eylemeñ yirde" eyittiler "degülüz illā biz eyü işleyiciler."
12. (6) bayık anlar fesād eyleyicilerdür velākin bilmezler.
13. dağı kaçan eyidildi anlara imān getürüñ nite kim (7) imān getürdi ādemiler" eyittiler: "ay imān mı getürelüm nite kim imān getürdi. beynisüzler bayık anlar beynisüzlerdür (8) velākin bilmezler.
14. dağı kaçan irseler anlara kim imān getürdiler eyittiler "imān getürdük" dağı kaçan geçtiler (9) şeytānları dapa eyittiler bayık biz siziñlevüz degülüz biz illā yañşuya dutıcılar.
15. Tañrı yañşuya dutar anları (10) dağı arturur anlara haddan geçmeklikleri içinde hayrān olurlar.
16. şunlar anlardur şatun aldılar azğunlığı toğru yolıla (11) pes aşşı eylemedi bezirgenlikleri. dağı olmadılar toğru yol tutıcılar.
17. beñzeri anlaruñ beñzeri ya'nī münāfıklar meşeli beñzeri gibidür anuñ kim yandurdi [2b] odı. pes ol vaqt kim aydın eyledi yörendürisini giderdi Tañrı aydınuñ anlaruñ dağı kodı anları qarañulıqlar içinde (2) görmezler.
18. şağırlardur, dilsüzlerdür, gözsüzlerdür; pes anlar dönmezler.
19. yā dağı üstine yağmur yağan gibidür gökden; anuñ içindedür qarañulıqlar içindedür. (3) dağı gök gürlmek dağı ıldırım ıldıramaq. kılurlar barmaqlarını kulaqları içine oldardan ötürü kim bulıtdan düşer ölüm şaқınmağından. dağı (4) Tañrı qaplamışdur kāfirleri.
20. yaқın olur ıldırım kim qapa gözlerini anlaruñ. her nice kim aydın eyledi anlaruñ içün (5) yüridiler aydınlıq içinde dağı kaçan qarañurdı anlaruñ üzere durdılar. dağı eger dilesedi Tañrı gideredi kulağıını anlaruñ dağı (6) gözlerini anlaruñ. bayık Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.
21. iy ādemiler! tapuñ çalabuñuza ol kim (7) yarattı sizi, dağı anları kim ilerüdür sizden; anuñ-içün kim siz şaқınasız ibādet ile 'azābdan.
22. ol kim kıldı sizüñ içün yiri (8) döşek dağı gögi yapılmış ya'nī ev örtüsü gibi. dağı indürdi gökden şu pes çıkardı anuñ-ile yimişlerden (9) sizüñ rüzüñuz içün. pes kıılmañ tamı'ya beñdeşler siz bilür iken ya'nī kim yaradıcı oldur.
23. dağı eger olursañuz gümān içinde (10) andan kim indürdük qulumuz üzere getürüñ bir süret anuñ gibiden dağı dağı oқın tanuqlaruñuz ya'nī butlar (11) Tañrı'dan ayruq

eger olursañuz girçekler.

24. pes eger işlemedüñüzse dağı hergiz işlemeyesiz; şaķınıñ oddan ol kim [3a] odunı anuñ ādemīlerden ur dağı daşlardur. yaraķlanmışdur kāfirler-içün.

25. anlara kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler (2) kim bayıķ anlaruñdur uçmaķlar aķar altından anlaruñ ırmaķlar. her niçe kim rūzī virinildiler andan yimiş rūzī virmek (3) eyittiler “uşbu oldur kim rūzī virinildük ilerden” dağı getürinildi birbirine bende. dağı anlaruñdur uçmaķ içinde ‘avratlar gey arınmışlar. (4) dağı anlar anuñ içinde ebed khalıcılardur.

26. bayıķ Tañrı utanmaz kim ura meşel ya‘nī benzede giçi sivri sinek andan yuķaru. (5) ammā anlar kim imān getürdiler; bilürler kim bayıķ ol haķdur, çalabı‘larından. dağı ammā anlar kim kāfir oldılar pes eydürler: (6) “ne nesene diler Tañrı uşbundan meşel eylemekdin yaña?” çoķı dağı toğru yol gösterür anuñ-ile çoķa; dağı azdurmaz anuñ-ile illā (7) ta‘ atdan çıkıcıları.

27. anlar kim şırlar Tañrı ķavlını berkitdüğinden şoñra. dağı keserler anı kim, buyurdı Tañrı (8) anı kim ulaştırınıla. dağı fesād eylerler yirde. şunlardur ziyānlular.

28. nite kāfir olursız (9) Tañrı‘ya şol ĥalden kim ölüleridüñüz; pes diri eyledi sizi. andan öldüre sizi; andan dirilde sizi andın anuñ dapa döndürinilesiz.

29. (10) ol oldur kim yarattı sizüñ içün anı kim yirdedür dükelin. andan ķaşd eyledi gök yaña pes toğru eyledi yidi gökleri. (11) dağı ol her neseneyi bilicidür.

30. dağı ol vaķt kim eyitü çalabuñ firiştelere “bayıķ ben eyleyiciven yirde ĥalīfe.” [3b] eyittiler “eylermiseñ anuñ içinde anı kim fesād eyleye anuñ içinde, dağı döke ķanları? biz tesbīĥ eylerken senüñ ögmekligün ile (2) dağı taķdīs eylerken senüñ içün” ya‘nī aru dutaruz cümleye eyitti: “bayıķ ben bilürin anı kim bilmezsiniz.”

31. dağı öğretti ādem’e adları dükelin. andan, (3) ‘arz eyledi firiştelere pes eyitti “ĥaber virüñ baña şunlaruñ adlarını eger olursañuz girçekler.”

32. (4) eyittiler “arılığuş senüñ bilmegümüz yoķdur bizüm illā ol kim öğrettüñ bize. bayıķ senseñ bilici dürüst işlü.”

33. eyitti “iy ādem! (5) ĥaber vir anlara adlarını anlaruñ.” pes ol vaķt kim ĥaber virdi anlara, adlarını anlaruñ; eyitti ya‘nī Tañrı “eyitmedüm mi size, bayıķ ben bilürin (6) gökler görünmezsin dağı yirüñ dağı bilürin anı kim eşkere eylesiz dağı anı kim olduñuz gizlersiz?”

34. dağı ol vaķt kim eyiddük (7) firiştelere: “secde ķılıñ ādem’e. pes secde ķıldılar illā iblīs, onamadı; dağı tekebbürlik eyledi dağı oldu kāfirlerden.

35. (8) dağı eyittük “iy ādem! döleñ sen dağı ‘avratuñ uçmaķa. dağı yiñ andan

dirlik gireligi-y-ile ne yirde kim dilerseñüz. (9) dağı yakın gelmen uşbu ağaca; pes olasız zālimlerden.

36. pes tayındurdı ol ikiyi şeytān, uçmağdan; pes çıkardı ol ikiyi (10) andan, kim oldıardı anuñ içinde. dağı eyittük: “aşağa inüñ ya‘nī ādem dağı havvā dağı iblīs dağı ilan bir niceñüz bir niceñüze düşmāndur. dağı sizüñdür yirde dölenecek yir (11) dağı gönenmek menfa‘at dutmağ bir zamāna degin.”

37. pes aldı ādem çalabı’sından kelimeler; pes tevbe viridi aña. bayık ol qabūl eyleyicidür gey tevbe viricidür [4a] rahmet kılcı.

38. eyittük: “aşağa andan dükeli. pes eger gelür-ise size benden, toğru yol göstermek; pes her kim uyar ise (2) toğru yoluma, yoğdur qorđu anlaruñ üzere ne dağı anlar kayđulu olalar.”

39. dağı anlar kim kāfir oldılar dağı yalan duttılar (3) āyetlerümüzi şunlar od isleridür. anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

40. iy ya‘qub oğlanları! anuñ (4) ni‘metümi, ol kim eylük eyledim size. dağı yirine getürüñ qavlumı ya‘nī şeri‘eli yirine getürem qavluñuzu ya‘nī müzd virmek. dağı benden qorđuñ.

41. (5) dağı imān getürüñ aña kim indürdüm ya‘nī qur‘ān girçek dutıcı-y-iken anı kim sizüñ-iledür. dağı olman ilkingi kāfir aña. dağı şatun almañ (6) benüm āyetlerüm ile az bahā ya‘nī az dünyelik. dağı benden qorđuñ

42. dağı qarışturman hağkı bātıla. dağı gizlemen hağkı, (7) dağı siz bilürsüz.

43. dağı tururun namāzı dağı virüñ zekātı. dağı arqañuzu anuñ ya‘nī ruqug namāz kıluñ arqa egiciler-ile.

44. (8) ay, buyurur misiz ādemilere eylügeni, dağı ündür misiz nefslerüñüzi? dağı siz oqırsız kitāb’ı ya‘nī tevrīt’i añlamaz misiz?

45. (9) dağı arqa virmek isten şabr-ıla ya‘nī ta‘atlar üzere dağı bayık ol namāz, uludur ya‘nī ağırdur, illā qorđıcılar üzerine.

46. (10) anlar kim belü bilürler kim, bayık anlar görıcilerdür çalabı’larını; dağı bayık anlar anuñ dapa dönıcilerdür.

47. iy ya‘qub oğlanları! (11) anuñ ni‘metimi ol kim eylük eyledüm sizüñ üzerüñüze; dağı bayık ben artuğ eyledüm ‘ālemler üzere.

48. dağı qorđuñ bir günden kim [4b] hācetsüz eylemeye bir nefsi bir nefsdan nesene; dağı qabūllenmeye ol nefsdan şafa‘at; dağı alınmaya andan yolu (2) dağı anlar yarı virinilmeyeler.

49. dağı ol vağt kim qurtarduğ sizi fir‘avn qavmından; horlık eylerlerdi size

‘azābun yavuzluğın (3) çok boğazlardı oğlanlalarıñuzu dağı diri qorlardı ‘avratlarıñuzu. dağı anuñ içinde şınamağ ulu ya‘ nī ulu şınamak.

50. dağı (4) ol vaqt kim ayırduq, sizden ötürü, deñizi. pes kırtarduq sizi, dağı ğarq eyledük fir‘avn kavımını, ol halde kim siz baqarduñuz.

51. dağı ol vaqt kim (5) şalu eyledük mūsā’ya kırk gice. andan tuttuñuz buzağuyı ya‘ nī Tañrı dutunduñuz andan şoñra. dağı siz zālilersiz.

52. (6) andan ‘afv eyledük sizden, şundan şoñra; anuñ-içün kim siz şükr eylesesiz.

53. dağı ol vaqt kim virdük mūsā’ya tevrīt’i (7) dağı ayırıcı ya‘ nī tevrīt kim haqqı bāıldan ayırur; yāhūd mūsā mu‘cizeleri anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.

54. dağı ol vaqt kim eyitti mūsā kavımına: “iy kavmumī! bayık siz zılm eyledüñüz nefslerüñüze (8) dutmaqlığunuz-ile buzağuyı; pes dönüñ yaradıcıñuz dapa, pes depelen nefslerüñüzi. şol yigrekdür size (9) yaradıcıñuz katında.” pes tevbe virdi size bayık ol tevbe virdisin bayık cuhūd tevbe rahmet kılıcı.

55. dağı ol vaqt kim eyittüñüz “iy mūsā! (10) hergiz inanmayavuz saña, tā görevüz Tañrı’yı eşkere.” pes duttı sizi ol kim geldi göyündürdi bulıtdan, dağı siz baqarlarken.

56. (11) andan dirilttük sizi, ölümüñüzden şoñra; ola kim siz şükr eylesesiz.

57. dağı gölgelik eyledük sizüñ üzere bulıdı. [5a] dağı indürdük sizüñ üzere terengübini dağı bildircını. “yiñ arularından anuñ kim rüzī virdük size.” dağı zılm eylemediler bize; (2) velākin oldılar nefslerine zılm eylerler.

58. dağı ol vaqt kim eyittük “girüñ uşbu köye pes yiñ (3) andan ne yirde kim dilersiz dirlik dirliği. dağı girüñ kapuya egilmişlerken dağı eyidüñ bırakmaqlıqdur yarlığayavuz size (4) yazuqlarıñuzu; dağı arturavuz eyü işleyicilere.”

59. pes degşurdi anlar kim zılm eylediler bir sözi, andan ayruq kim eyidildi anlara. (5) pes indürdük anlarıñ üzere kim zılm eylediler ‘azābı ya‘ nī munācā ölüm gökden andan ötürü kim oldılar ta‘atdan çıkarlar.

60. dağı ol vaqt kim şu diledi (6) mūsā, kavımı için; pes eyittük: “ur aşāñ-ıla taşı” pes oqudı andan on iki çeşme (7) bayık bildi her ādem içecek yirini. “yiñ dağı için Tañrı rüzīsinden. dağı katı fesād eylemeñ yirde (8) fesād eyleyicilerken.”

61. dağı ol vaqt kim eyittüñüz “iy mūsā! hergiz şabr eylemeyevüz bir ta‘am üzere; pes dile (9) bızüm için çalabuñdan; çıkarısuñ bizüm için anlar kim bitürür yir: teresinden, dağı şınhıyarından, dağı şarmısagından, dağı mercimeginden, dağı soğanından.” (10) eyitti mūsā “degşürmek mi istersiz (11) anı kim, ol kemirekdir; anuñ-ile kim ol yigrekdür? inüñ mışr’a bayık sizüñdür ol kim anlar diledüñüz.” dağı kılınıldı anlarıñ üzere horlık, dağı yoğsullık; dağı döndiler kaçımağıla. “Tañrıman ya‘ nī Tañrı haqımağıla. şol andan ötürüdür

kim, bayık anlar oldılar [5b] kâfir olurlar Tañrı âyetlerine; dağı depelerler peygamberleri haqsuz. şol ya' nî ħorlıklar andan ötürüdür kim âsî oldılar; dağı oldılar ħaddan geçerler ya' nî Tañrı buyruğundan.

62. (2) bayık anlar kim imân getürdiler ya' nî dilleriyile; dağı cuĥūd oldılar; dağı naşārā dağı firiştelere tapıcılar yā ılduzlara tapıcılar: ol kim bunlardan imân getürdi Tañrı'ya (3) dağı şoñrağı güne dağı işledi eyü iş: anlaruñdur müzdleri, çalabı'ları kätında. dağı ħorħu yokdur anlaruñ üzere; (4) dağı anlar ħayğurmazlar.

63. dağı ol vaħt kim tuttuħ 'ahduñuzı ħavluñuzı; dağı götürdük üzerüñüze tağı: “aluñ anı kim (5) virdük size becidlig ile; dağı anuñ anı kim anuñ içindedür; anuñ-içün kim siz şaħınasız ya' nî ma' şiyetlerden.

64. andan şoñra ya' nî ħabül eyledüğüñüzden şoñra. pes eger (6) degülimisse Tañrı fazlı sizüñ üzereñüze dağı rahmeti anuñ olayıduñuz ziyānlulardan.

65. dağı bayık bildiñüz anları kim ħaddan geçdiler ya' nî balık avladılar, (7) sizlerden, şenbe güninde; pes eyitdük anlara: “oluñ buzine iraq olıcılar.”

66. pes ħılduħ anı ya' nî buzine eylemegi 'azāb, anlaruñ için kim (8) andan ilerüdür; dağı anlaruñ için kim andan ilerüdür. dağı ögütdür şaħıncılara ya' nî muĥammed ümmetinden.

67. dağı ol vaħt kim eyitti mūsā, ħavmına: “bayık Tañrı buyurur size (9) kim boğazlayasız bir şıħır.” eyittiler: “tutar mısın bizi yañşuya?” eyitti: “şıħınurın Tañrı'ya kim olam bilmezlerden.”

68. (10) eyittiler “dile bizüm için çalabuña; bellü eyleye bize nedür ol şıħır?” eyitti: “bayık ol ya' nî Tañrı bayık ol bir şıħırdur, yaşlu degül, dağı yiğit degül; (11) orta çağlıdur anuñ arasında arasında pes işleñ anı kim buyrulursız.”

69. eyittiler: “dile bizüm için çalabuñdan; bellü eylesün bize nedür rengi anuñ?” [6a] eyitti mūsā: “bayık ol eydür bayık ol bir şıħırdur şaru, gey şarudur rengi anuñ; şād eyler baħııcıları”

70. eyittiler: “dile bizüm için çalabuña; (2) bellü eylesün bize, nedür ol bayık ol şıħır beñdeş oldı bizüm üzerümüze. dağı bayık biz eger dilerse Tañrı toħru yol dutıcılaruz.”

71. eyitti mūsā: “bayık ol (3) eydür: bayık ol bir şıħırdur, yavaş olmış degül, aħtara yiri; dağı şuvarmaz ekini. selāmet olunmışdur ya' nî 'ayıbdan 'aybı yok yā ayruħsı rengi yok anuñ içinde.” (4) eyittiler: “imdi getürdüñ ħaħħı” ya' nî bellü eylemegi. pes boğazladılar anı; dağı yakın olmadılar kim işleyeler.

72. dağı ol vaħt kim öldürdüñüz bir gişiyi ya' nî 'āmili; pes (5) dartıştıñuz anuñ içinde. dağı Tañrı çıkarcıdur anı kim olduñuzdı gizlersiz.

73. pes eyittük: “urun ölüyi, bir nicesiyile ol şığıruñ ya‘nī dili-y-ile, yā budıyla, yā kuyruğı dibiyle. ancılayın dirildür Tañrı (6) ölüleri dağı gösterür size nişānların, anuñ-içün kim siz anlayasız.

74. andan qatı oldı gönlüñüz şundan soñra. pes ol gönüller (7) taşlar gibidür; yā qatırağdur, qatılığdın yaña. dağı bayıq bir nice taşlar oldur kim revān aqar andan ırmaqlar. dağı bayıq bir nicesi, qatılığdan (8) oldur kim yarılır pes çıkar andan şu ya‘nī çeşme. dağı bayıq bir nicesi oldur kim aşığa iner, tağ depesinden; Tañrı qorqusından. dağı degül Tañrı (9) gāfil andan kim işlersiz.

75. dağı mü‘minleri ya‘nī ey muḥammed tama‘ mı eylersiz kim inanalar size ol halde kim, oldı bir bölük anlardan, (10) işidürler. Tañrı sözini; andan, döndürürler anı andan soñra kim anladılar anı anlar bilürleriken.

76. dağı qaçan kim irdiler (11) anlara kim imān getürdiler eyittiler “imān getürdük.” dağı qaçan geçdiler bir niceleri bir niceleri dapa eyittiler; “geleci mi idaresiz anlara, anı kim açdı Tañrı [6b] sizüñ üzere tā hüccetleşeler çalabuñuz qatındadır añlamaz mısız?”

77. dağı añlamazlar mı kim, bayıq Tañrı bilür anı kim gizlerler dağı anı kim eşkere eylerler?

78. (2) dağı bir niceleri ya‘nī cuḥūdlaruñ yazmazlardur bilmezler ki kitāb’ı likin yalan bağlanmış. dağı degül illā gümān eylerler.

79. vaydur anlara kim (3) yazarlar kitāb’ı ya‘nī tevrīt elleri-y-ile, andan, eydürler: “uşbu, Tañrı qatındandır”; tā şatun alalar anuñ-ile az bahā ya‘nī az dünyelik. (4) pes vaydur anlara, andan ötürü kim yazdı elleri anlaruñ dağı vaydur anlara, andan ötürü kim kesb eylerler ya‘nī rişvet dağı ma‘şiyet.

80. dağı eyittiler: “hergiz yoqanmaya bize od, (5) illā günler şağınlanmış tuttuñuz mı Tañrı qatında ‘ahd qavlı ya‘nī ‘azāb olmamağı kim, hergiz ḥilāf eylemeye Tañrı, qavlını. belki söylersiz (6) Tañrı üzere, anı kim bilmezsiz.”

81. evet ya‘nī od yaqasıdur. her kim qazanur-ise yavuz işi, dağı qaplar ise anı yazuğı şunlar (7) od işleridür anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

82. dağı anlar kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler, şunlar (8) uçmaq işleridür; anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

83. dağı ol vaqt kim tuttuq benī isrāyil ‘ahdun qavlını kim, tapmayasız (9) illā Tañrı’ya; dağı ataya añaya eylük eylemek, dağı hışımlıq issine, dağı yetimlere dağı miskinlere; dağı eyidin ādemilere (10) görk ya‘nī görklü söz söyleñ. dağı tururuñ namāzı dağı virün zekātı. andan, yüz döndürdüñüz, illā az sizden ya‘nī imān getürenler dağı siz yüz

döndürücilersiz.

84. (11) dağı ol vaqt kim tuttuğ ađduñuzı iy hāzır cuhūdlar; dökmeñ depelemen kanlaruñuzı didük ya‘nī biribiriñüzi depelemen, didük; dağı çıkarman gendüzünüzleri ya‘nī biribiriñüzi illerüñüzden. [7a] andan ikrār eyledüñüz şanuklık virürsiz andan siz şanuklık virürsiz atalaruñuz ‘afd eyledüğine.

85. andan, siz şunlarsız depelersiz gendüñüzleri; (2) dağı çıkarursız bir bölügi sizden, illerinden. arqa virişürsiz anlaruñ üzere, yazuğ-ıla dağı zulm eylemeg-ile (3) dağı eger gelürse size esirler, yolışdurursız anları dağı ol, harām olınmışdur sizüñ üzere çıkarmagı anlaruñ. pes inanur misiz (4) bir nicesine tevrīt’üñ dağı kâfir olursız bir niceye pes degül cezāsı ol gişinüñ kim işler anı sizden illā rüsvāyılık, (5) yakın dirlik içinde dağı kıyāmet güninde döndürenler katırağ ‘azāb dapa. dağı degüldür Tañrı gāfil andan kim (6) işlersiz.

86. şunlar anlardurlar kim şatun aldılar yakın dirliği, āhıret-ile. pes yiyni olınmaya anlardan ‘azāb (7) dağı anlar arqa virinilmeyeler.

87. “dağı bayık virdük mūsā’ya tevrīt’i. dağı ardınca viribidük andan şoñra, yalavaçları. (8) dağı virdük ‘isā’ya meryem oğlına hüccetler, dağı kavī eyledük anı cebreyil-ile pes niçe kim gelür-ise size (9) yalavaç biriniyle kim sevmez nefslerüñüz boyun virmedüñüz mi? pes bir bölügin yalan tuttuñuz dağı bir bölügin depelersiz

88. dağı eyittiler: (10) “göñüllerümüz kapaludur. belki ırak eyledi anları Tañrı, küfürleri sebebi-y-ile; pes az imān götürürler.

89. dağı ol vaqt kim geldi anlara (11) kitāb ya‘nī kur’ān Tañrı şatından; girçek dutıcı anı kim anlar geldi. dağı oldıladı, ilerden, nuşret isterler [7b] anlaruñ üzere kim kâfir oldılar. pes ol vaqt kim geldi anlara, ol kim bildileridi; kâfir oldılar aña. pes Tañrı la‘neti kâfirler üzeredir.

90. (2) ne yavuz nesenedür ol kim şattılar aña gendüzilerini kim, kâfir olurlar aña kim indürdi Tañrı; hasedden ötürü kim indüre Tañrı (3) fazlından anuñ üzere kim diler kullarından. pes döndiler kaçımağ ile kaçımağ üzere. dağı kâfirlerüñdür (4) ‘azāb hor eyleyici.

91. dağı kaçan eyidildi anlara “imān getirüñ aña kim indürdi Tañrı”; eyittiler: “inanuruz aña kim indürildi (5) bizüm üzere” ya‘nī tevrīt’e. dağı kâfir olurlar andan ayruğa yā andan şoñrağıya ol hağ-iken; girçek dutıcı-y-iken anı kim anlaruñ geldi. eyit: pes nişe depelersiz (6) Tañrı peygamberlerin ilerüden eger olursañuz mü’minler?”

92. dağı bayık gelürdi size mūsā hüccetler ya‘nī mu‘cizeler. (7) andan duttuñuz buzağıyı andan şoñra dağı siz zālimler-iken.

93. dağı ol vaqt kim tuttuğ ađduñuzı kavluñuzı. (8) dağı götürdük sizüñ üzere tağı

“dutuñ anı kim virdük size, becidlig-ile; dağı isidüñ.” eyittiler: “işiddük (9) dağı āsī olduq.” dağı qarıştırınıldılar gönülleri içinde buzağuyı ya‘nī buzağı bu sözi yañşulamakdur küfürleri sebebinden. eyit: “ne yavuzdur ol nesene kim buyurur size anı inandugüñuz; (10) eger olursañuz mü‘minler!”

94. eyit: “eger olur-ise sizüñ şoñrağı sarāy, Tañrı katında; ħas (11) ādemilerden ayruq; arzulañ ölümi; eger olursañuz girçekler.”

95. dağı hergiz arzulamayalar hemīşe; andan ötürü kim ilerü duttı elleri [8a] anlaruñ dağı Tañrı bilicidür zālimleri.

96. dağı bulasañ anları ādemilerüñ ħarışırağı, dirlik üzere; dağı anlardan kim (2) müşriq oldılar. sever birisi anlaruñ kim ‘umr virinile biñ; yıl dağı degül ol, ırak eyleyicisi ‘azābdan (3) kim ‘umr virinile. dağı Tañrı görıcidür anı kim işlerler.

97. eyit “her kim olurise düşmān cebreyil’e pes bayıq ol indürdi anı ya‘nī ħur‘ān’ı gönü üzere (4) Tañrı destürı-y-ıla girçek dutıcı-y-iken anı kim ileyindedür ya‘nī ilergi kitāblar; dağı toğru yol iken dağı muştılamaq iken mü‘minlere.”

98. her kim ola düşmān (5) Tañrı’ya, dağı firiştelere, dağı yalavaçlarına, dağı cebreyil’e, dağı mīkāyil’e, bayıq Tañrı düşmāndur kāfirlere.

99. dağı bayıq (6) indürdük saña āyetler, bellüler; dağı kāfir olmaya aña, illā ta‘ atdan çıkıcılar.

100. dağı nice kim ħavl eylediler, (7) ħavl eylemek: bırağdı anı bir bölük anlardan. belki eyregi anlaruñ inanmazlar ya‘nī tevrīt’e.

101. dağı ol vaqt kim geldi anlara yalavaç (8) Tañrı katından girçek dutıcı anı kim anlaruñ-iledür bırağdı bir bölük, anlardan kim viriñildiler kitāb, (9) Tañrı kitābın, arğaları ardından; gelendür anlar bilmezler.

102. dağı uydılar ya‘nī cuħūdlar aña kim oğırlardı dīvler ya‘nī cādūlıq ‘ilmi süleymān pādīşahlığı vaqtında. dağı kāfir olmadı (10) süleymān; velikin dīvler kāfir oldılar. öğredürler ādemlere (11) cādūlığı; dağı indürinildi iki firişte üzere, bābil ilinde; ħarūt’a dağı mārūt’a. dağı öğretmezler ol iki [8b] ħiç kimseye tā eyideler “degülüz biz illā şınamaq pes kāfir olma.” pes öğrenürler ol ikiden anı kim ayırurlar (2) anuñ-ile er arasında dağı ‘avrat arasında. dağı degül anlar ziyān degiriciler anuñ-ile ħiç kimseye illā Tañrı destürı-y-ıla. dağı öğrenürler (3) anı kim ziyān eyler anlara dağı aşşı eylemez anlara. dağı bayıq bildiler ya‘nī cuħūdlar ol kim şatun aldı anı, yoğdur anuñ āħiretde ħiç ülü. (4) dağı ne yavuz ol kim, şattılar aña gendüzilerini eger oldılar-ise bilürler!

103. dağı eger bayıq anlar imān getürmişler-misse, dağı şağınmışlar-missa; müzd (5) Tañrı katından, yigreg-idi; eger oldılar-ise bilürler.

104. iy anlar kim ĩmān getürdiler! eyitmen kulağ dut bize” (6) dağı eyidũn “göz dut bize.” dağı iřitũn dağı kāfirlerũndür ağrıdıcı ‘azāb.

105. sevmez anlar kim kāfir oldılar (7) kitāb ehli’nden ya‘nĩ cuğudlar ne dağı müşriğlerden kim indürinile sizũn üzere ĥayr ya‘nĩ vağy alabuñuzdan. dağı (8) Tañrı ĥāř eyler rağmetini ya‘nĩ peygamberlik kime diler-ise. dağı Tañrı eylük issidür ulu.

106. ne kim nesh eyleyevüz bir āyet (9) yā unıtduravuz anı getürevüz yigrek andan yā ancılayın. bilmedü kim bayık Tañrı her nesene üzere (10) güci yiterdür.

107. bilmedũn mi, bayık Tañrı anuñdur pādiřāhlıđı göklerũn, dağı yirũn. dağı yoğdur sizũn Tañrı’dan ayruğ, (11) ĥi iş issi; ne dağı arđa virici.

108. diler misiz kim dileyesiz yalavacuñuza, nite kim dilenildi mūsā ilerüden? [9a] dağı her kim degşürürse küfre ĩmānı bayık azdı yoluñ ortasından.

109. sevdi ok, kitāb ehli’nden (2) kim döndüreler sizi, ĩmānuñuzdan řoñra, kāfirler ĥased eylemekden gendüler şatından; andan řoñra kim (3) bellü oldı ya‘nĩ tevrĩt ĥađ. pes ‘afv eyleñ, dağı suçdan geün; tā getüre Tañrı işini. bayık Tañrı her nesene üzerine (4) güci yiterdür.

110. dağı şururun namāzı; dağı virũn zekātı. dağı her nesene kim ilerü duttuñuz gendüzũñüz-ün, ĥayr bulasız anı (5) Tañrı şatında. bayık, Tañrı anı kim işlersiz görícidür.

111. dağı eyittiler: “hergiz girmeye umağa illā ol kim oldı cuğudlar (6) yā nařrāniler.” şol arzularıdır anlaruñ. eyit: “getürũn ĥüccetlerũñüzi eger olursañuz girekler.”

112. evet; her kim (7) işmarlar-ise yüziñi Tañrı’ya ol mü’mın iken yā muĥsin-iken; anuñdur müzdi alabı’sı şatında. dağı řorđu yoğdur anlaruñ üzere (8) ne dağı anlar řayđuralar.

113. dağı eyittiler cuğudlar “degül nařrāniler nesene üzere.” dağı eyittiler (9) nařrāniler “degül cuğudlar nesene üzere”; anlar oğırlar-iken kitāb’ı. ancılayın eyitti anlar kim (10) bilmezler, anlaruñ sözi gibi pes Tañrı hükm eyleye aralarında kıyāmet günü; anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde dartışurlar.

114. (11) dağı kim zālimırađdur andan kim, yığdı Tañrı mezigitlerin kim anıla anuñ içinde adı anuñ; dağı dürüşdi ĥarāb eylemeginde? [9b] şunlar, olmadı anlaruñ kim gireler aña illā řorđacılar anlaruñdur dünya içinde rüsvāyılıđ; dağı anlaruñdur (2) āĥiretde ‘azāb ulu.

115. dağı Tañrı’nuñdur maşriğ dağı mağrub. pes şanca kim yüz dutasız, andadur Tañrı yüzi ya‘nĩ kıblası. (3) bayık Tañrı göklerũn rağmeti bülícidür.

116. dağı eyittiler “tuttı Tañrı oğlan.” arulık anuñ; belki anuñdur ne kim göklerdedür dağı yirdedür; (4) dükeli anuñdur, muđĩ‘ olıcılar.

117. beñdeřsüz yaradıcı gökleri dağı yiri. dağı şaçan kim hükm eyleye bir işi, bayık

eydür aña: (5) “ol!” pes olur.

118. daḥı eyitti anlar kim bilmezler “nişe söylemez bize Tañrı yā gelmez bize bir nişān?” ancılayın (6) eyitti anlar kim anlardan ilerüdi anlarıñ sözi gibi. biribirine beñdeş oldı gönülleri. bayıķ bellü eyledük nişānları (7) bir kavma kim girtü inanurlar.

119. bayıķ biz viribidük seni haķk-ıla müşteleyici, daḥı korķıdıcı. daḥı sorıñılmayasañ (8) tamu islerinden.

120. daḥı hergiz hoşnüd olmaya senden cuḥūdlar, ne daḥı naşrāniler; tā uyusañ (9) anlarıñ dīnine. eyit: “bayıķ toĝru yolu Tañrı’nuñ oldur toĝru yol.” daḥı eger uyarsañ anlarıñ nefsleri dileğine, andan soñra kim (10) geldi saña bilmek; yoķdur saña Tañrı’dan hiç dost ne daḥı arķa virici.

121. anlar kim virdük anlara kitāb’ı (11) oķırlar anı, oķımaguñ haķķınca; şunlar inanurlar aña. daḥı her kim kāfir olursa aña şunlar anlar ziyānlulardur.

122. [10a] iy ya‘ķub oĝlanları! aña ni‘metümi, ol kim eylük eyledüm sizüñ üzere; daḥı bayıķ ben artuķ eyledüĝümi sizi, ‘ālemler üzere.

123. daḥı korķuñ (2) bir günden ḥācetsüz eylemeye bir nefis bir nefsdan, nesene daḥı biyerlenmeye andan yolu. daḥı aşşı eylemeye vaña şafa‘ at (3) ne daḥı anlar arķa virineler.

124. daḥı ol vaķt kim şınadı ibrahīm’i çalabı’sı, kelimeler-ile. pes tamām eyledi anları. eyitti “bayıķ ben kılıcıvan seni, (4) ādemiler-içün uyılası gişi.” eyitti: “daḥı benim neslümnden?” eyitti: Tañrı “bulmaya zālimleri.”

125. daḥı ol vaķt kim kıldıķ ev’i ya‘nī ḳabe’yi, (5) dönecek yir, ādemiler-içün; daḥı iminlik. daḥı dutuñ ibrahīm durduĝı yirden namāz kılacaķ yir ya‘nī daḥı vaşi(y)yet eyledik ibrahīm’e (6) daḥı ismā‘il’e kim gey arıdun evümi ya‘nī butlardan; ṭavāf eyleyiciler içün; daḥı anda ṭurıcılar içün; daḥı ruķū‘ eyleyiciler içün.

126. daḥı ol vaķt kim eyitti ibrahīm: (7) “iy çalabum! eyle uşbunı şar imin; daḥı ruzī vir kavmına yimişlerden; aña kim imān geltürdi anlardan, Tañrı’ya (8) daḥı soñraĝı güne.” eyitti Tañrı: “daḥı ol kim kāfir oldı, gönendürem anı az andan gönülsiz eyleyen anı od ‘azābına. daḥı ne yavuz (9) dönecek yirdür ol!”

127. daḥı ol vaķt kim götürür-idi ibrahīm temellerin, evden, daḥı ismā‘il. “iy çalabumuz ḳabūl eyle bizden! bayıķ (10) sen işidiciseñ bilici.”

128. “iy çalabumuz! daḥı eyle biz ikiyi, boyun virmiş saña; daḥı neslümüzden bir bölük kavmı, boyun virici saña. (11) daḥı göster bize bizüm ibādetlerimiz nişānların. daḥı tevbe vir bize bayıķ sen tevbe viriciseñ sen tevbe viriciseñ

129. “iy çalabumuz! daḥı viribi anlarıñ arasına [10b] yalavaç, anlardan. oķıya anlarıñ üzere āyetlerüñi; daḥı öĝrede anlara kitāb’ı ya‘nī ḳur’ān’ı daḥı ḥikmeti ya‘nī ḳur’ān

aḥkāmın; daḥı arıka anları. (2) bayık senseñ beñdeşsüz kuvvetlü dürüst işlü dürüst sözlü.”

130. daḥı kim raġbeti gidere ibrahīm dīninden, illā ol kim bilmedi yā helāk eyledi gendüzini. (3) daḥı bayık üyürdük anı dünye içinde; daḥı bayık ol, āḥiretde şālihlerdendir.

131. ol vaḫt kim eyitti aña çalabı’sı: (4)“gendüzünü ışmarla yā ihlāş eyle.” eyitti: “ışmarladum yā ihlāş eyledüm-, çalabı’sına ‘ālemlerüñ.”

132. daḥı ışmarladı ol milleti ibrahīm, oġlanlarına; daḥı ya‘ḫub “iy oġlanlarum! (5) bayık Tañrı üyürdi sizüñ için pes ölmeñ, illā siz müsülmānlarken.”

133. olduñuz mı ḥāzırlar iy cuḫūdlar, ol vaḫt kim (6) ḥāzır geldi ya‘ḫub’a ölüm; ol vaḫt kim eyitti oġlanlarına: “ne tapasız benden soñra?” eyittiler: “tapavuz Tañrı’na (7) daḥı atalaruñ Tañrı’sına, ibrahīm’üñ, daḥı ismā‘il’üñ, daḥı ishāḫ’uñ, bir Tañrı. daḥı biz aña boyun viricilerüz.”

134. şol (8) bir bölük ḫavımdur, bayık geçdi. anlaruñdur ne kim işlediler; daḥı sizüñdür ne kim işledüñüz. daḥı şorılmayasız andan kim oldılar işlerler.

135. (9) ol kim cuḫūdlar “yā naşrāniler toġru yol dutasız.” eyit: belki ibrahīm milleti, müsülmān; iken daḥı olmadı müşriḫlerden.”

136. (10) eyidüñ: “imān getürdük Tañrı’ya daḥı aña kim indürinildi bizüm dapa; daḥı aña kim indürinildi ibrahīm’e, daḥı ismā‘il’e daḥı ishāḫ’a, (11) daḥı ya‘ḫub’a, daḥı ya‘ḫub oġlanlarına; daḥı aña kim virinilü müsā’ya daḥı ‘isā’ya; daḥı aña kim virinildi peygamberlere çalabı’larından. fark eylemezüz [11a] birisi arasında anlaruñ; daḥı biz aña boyun viricilerüz.”

137. pes eger imān getürürler-ise, ancılayın kim imān getürdüñüz aña; bayık toġru yol duttılar. (2) daḥı eger yüz döndürürler-ise, degül anlar illā düşmānlık içinde. tap ola saña anlaruñ için Tañrı daḥı ol işidicidür, bilicidür.

138. Tañrı dīni; (3) daḥı kimdür görklürek Tañrı’dan, dīdin yaña? daḥı biz aña tapıcılaruz.

139. eyit: “ay ḫüccetleşür misiz Tañrı dīni içinde; daḥı ol çalabumuzdur, (4) daḥı sizüñ çalabuñuzdur! daḥı bize ‘amellerümüz; daḥı size ‘amellerüñüz. daḥı biz aña ihlāş eyleyicilerüz.”

140. eydür misiz: “bayık ibrahīm (5) daḥı ismā‘il daḥı ishāḫ daḥı ya‘ḫub daḥı ya‘ḫub oġlanları; oldılar cuḫūdlar daḥı naşrāniler.”? eyit: “siz mi (6) bilürireksiz, yā Tañrı? daḥı kim zālımıraḫdur andan kim, gizledi! tanuḫlığı kim ḫatındaydı, Tañrı’dan? daḥı degül Tañrı ġāfil, (7) andañ işlerler.”

141. şol bir bölük ḫavımdur, bayık geçdi. anlaruñdur ne kim ḫazandılar; daḥı sizüñdür ne kim ḫazandıñuz. daḥı şolmayasız andan kim (8) oldılar işlerler.

142. eydürler beynisüzler cāhiller, ādemīlerden: “ne nesene döndürdi anları kıblalarından ya‘nī beytü‘l maqdes, ol kim (9) oldıladı anuñ üzere?” eyit “Tañrı’nuñdur maşriq dağı mağrib. “toğru yol gösterür kime dilerse yol dapa toğru.”

143. dağı ancılayın, (10) kılduğ sizi bir bölük kavm üründü; tā olasız tanuqlar ādemīler üzere; dağı ola yalavaç ya‘nī peygamber muḥammed «şalla‘llāhu aleyhi ve sellem» (11) tanuq dağı kılmaduğ kıblayı ol kim oldun anuñ üzere illā kim bilevüz anı kim uyar yalavaca [11b] andan kim döner iki ökçesi üzere. dağı bayıq oldı ol ağır illā anlara kim toğru yol gösterdi Tañrı. dağı olmadı Tañrı (2) kim zāyı‘ eyleye inanuñuz Tañrı ādemīlere mihrubandur, raḥmet kılıcı.

144. bayıq görürüz dönmeği ni yüzünüñ gökde; (3) pes virevüz saña bir kıbla ḥosnūd olasañ. pes yüz dut yüzünü mescid-i ḥarām dağı ḳanda kim olasız (4) yüz dutuñ yüzlerüñüzi anuñ yaña. dağı bayıq anlar kim virinildiler kitāb bilürler kim bayıq ol ḥaḳdur (5) çalabı’larından. degül Tañrı gāfil andan kim işlersiz.

145. dağı eger getürürseñ anlara kim virinildiler kitāb, dükeli nişanı ya‘nī mu‘cize, (6) uymayalar kıblana. dağı degüleseñ uyıcı kıblalarına. degül bir niceleri, uyıcı bir nice kıblasına. (7) dağı eger uyarsañ nefsi dileklerine anlaruñ andan soñra kim geldi saña bilmek bayıq sen andan (8) zālimlerdensin.

146. anlar kim virdük anlara kitāb, bilürler anı nite kim bilürler oğlanlaruñ. dağı bayıq (9) bir bölük anlardan, gizlerler ḥaḳḳı ya‘nī muḥammed şıfatın anlar bilürlerken.

147. ḥaḳ ya‘nī uşbu ḥaḳ, çalabuñdandır; pes olmağıl (10) gümān eyleyicilerden.

148. dağı dükelinüñ bir yöni var ya‘nī kıblası; ol yüz dutıcıdur aña. pes ivişüñ ḥayırlara: ḳanda kim olasız, getüre (11) sizi Tañrı hep. bayıq Tañrı, her nesene üzere güci yiterdür.

149. dağı ol yirden kim çıķduñ sefere, yüz dut yüzünü [12a] mescid-i ḥarām dapa. dağı bayıq ol ḥaḳdur çalabuñdan. dağı degül Tañrı gāfil andan kim işlersiz.

150. dağı ol (2) yirden kim çıķduñ, yüz dut yüzünü mescidi‘l ḥarām dapa. dağı ol yirde kim olasız pes döndürüñ yüzlerüñüzi (3) andın yaña; tā olmaya ādemīlere sizüñ üzere ḥüccet illā anlar kim zulm eylediler, anlardan pes ḳorḳmañ anlardan (4) dağı ḳorḳuñ benden. dağı tā tamām eyleyem ni‘ met ümi üzerüñüze dağı anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.

151. nite kim viribidük sizüñ içüñüze yalavaç, (5) sizden ya‘nī tamām oḳır sizüñ üzerüñüze āyetlerümüzi. dağı arıdur sizi dağı ügredür size kitāb’ı ya‘nī ḳur‘ān dağı ḥikmeti dağı ögredür sizi. (6) anı kim olmaduñuz bilürsiz.

152. pes anuñ beni ya‘nī ta‘at-ıla, dağı şükr eyleñ baña ya‘nī ta‘at-ıla dağı nā sipās lıḳ eylemeñ baña ya‘nī ma‘şiyet-ıla.

153. (7) iy anlar kim imān getürdiler! arka virmek isteñ şabr-ıla, dağı namāz-ıla; bayık Tañrı şabr eyleyiciler iledür.

154. dağı eyitmeñ (8) aña kim depelenür Tañrı yolında ölülerdür belki dirilerdür velikin bilmezsiz.

155. dağı şınaruz sizi (9) nesene-y-ile, qorqudan dağı açlıqdan dağı eksmekden: mallardan dağı nefslerden dağı yimişlerden; dağı muştıla (10) şabr eyleyicilere.

156. “ anlar kim kaçan degdi anlara muşibet, eyittiler: “bayık biz Tañrı’nuñdur dağı bayık biz anuñ dapa dönucilerüz.”

157. (11) şunlar, anlaruñ üzeredür yarlıgamaqlıklar, çalabı’larından dağı rahmet. dağı şunlar toğru yol dutıcılardur.

158. bayık [12b] şafa dağı merve, Tañrı nişānlarındandur. pes her kim qaşd eyleye ev’e yā ziyāret eyleye; yazık yoqdur anuñ üzere (2) kim tavāf eyleye ol ikiye. dağı her kim, farīza degül iken işlersin hayrı, bayık Tañrı sıpās dutıcıdur bilicidür.

159. bayık anlar kim (3) gizlerler anı kim indürdük hücetler, dağı toğru yol; andan soñra kim bellü eyledük anı ādemilere kitāb’da ya’ nī tevrīt’de (4) şunlar la’ net eyler anlara Tañrı dağı la’ net eyler anlara la’ net eleyiciler.

160. illā anlar kim tevbe eylediler, dağı eyü işlediler; dağı bellü eylediler; (5) tevbe virürin anlara ya’ nī qabül eylerin; dağı ben tövbe viriciyin rahmet kılıcı.

161. bayık anlar kim kāfir oldılar, dağı öldiler, anlar kāfirken (6) şunlar; anlaruñ üzere Tañrı la’ neti , dağı firiştelereñ, dağı ādemileruñ, dükelileri.

162. ebed qalıcılarken anuñ içinde. (7) yiyindilmeye anlardan ‘azāb; ne dağı anlar baqmalar yā mühlet virineler

163. dağı Tañrı’ñuz bir Tañrı’dur. yoqdur Tañrı illā ol (8) gey rahmet kılıcı rahmet kılıcı.

164. bayık gökler yaratmağında dağı yiri; dağı gitmeginde gelmeginde gicenüñ dağı gündüzüñ (9) dağı gemide “ol kim revān olur deñizde, anuñ-ile kim aşşı eyler ādemilere; dağı ol nesenede Tañrı gökden (10) şu, pes diriltti anuñ-ile yiri, öldilginden soñra; dağı tağıtdı anuñ içinde her cañeverden; dağı döndürmekden yilleri; (11) dağı bulıdda, hor olunmış gög-ile yir arasında; nişānlardın bir qavma kim anlarlar.

165. dağı bir nice ādemiler oldur kim, dutar [13a] Tañrı’dan ayruq beñdeşler ya’ nī butlar. severler anları Tañrı sevmegi gibi. dağı anlar imān getürdiler; qatıraqdur sevmekdin yaña, Tañrı’yı. dağı eger görür-ise, (2) anlar kim zulm eylediler, ol vaqt kim göreler ‘azābı “kim bayık kuvvet Tañrı’nuñdur, dükeli, dağı bayık Tañrı, qatı ‘azābludur.

166. (3) ol vaqt kim bīzār oldı, anlar kim serverler, anlardan uydılar; dağı gördiler ‘azābı. dağı kesildi anlardan sebebler.

167. (4) dağı eyitti anlar kim uydılar: “eger bayıķ bizüm-misse bir gez dönmeķ ya‘nī dünyeye, bīzār olayıduķ anlardan nite kim bīzār oldılar bizden. ancılayın göstere anlara Tañrı (5) ‘amellerini; peşimenlikler anlaruñ üzere. dağı degül anlar açıcılar oddan.

168. iy ādemīler! (6) yiñ andan kim yirdedür, helāl, aru. dağı uymañ şeytān izlerine; bayıķ ol sizüñdür (7) düşmān, belürdici düşmānlıgını.

169. bayıķ buyurur size yavuzlıgı, dağı zışt işi; dağı kim eydesir Tañrı üzere, anı kim bilmezler.

170. (8) dağı kaçan eyidildi anlara: “uyuñ aña kim indürdi Tañrı”; eyittiler “belki uyaruz aña kim bulduķ anuñ üzere atalarumuzı.” eger (9) oldı-y-ise dağı ataları anlaruñ añlamazlar nesene; dağı toğru yol dutmazlar?

171. dağı meşeli anlaruñ kim kāfir oldılar taman anuñ meşeli gibirdür kim (10) çağırır ol neseye kim işitmez, illā kıgırmaķ dağı ün itmek. şağırlardur dilsüzlerdür gössüzlerdür; pes anlar añlamazlar.

172. iy anlar kim (11) imān getürdiler! yiñ arularından anuñ kim rüzī virdük size. dağı şükr eyleñ Tañrı’ya eger olursañuz aña taparsız.

173. [13b] bayıķ hārām eylemedi size, illā murdarı dağı ķanı, dağı toñuz etin; dağı anı kim ün getirüldi aña, Tañrı’dan ayrugı. pes her kim (2) geñsüz olına, fesād eyleyici degül-iken, dağı zulm eyleyici degül-iken; yoķdur anuñ üzere yazuķ. bayıķ Tañrı yarlıgayıcıdur, raķmet kılıcıdur.

174. bayıķ anlar kim, (3) giderler anı kim indürdi Tañrı kitāb; dağı şatun alurlar anuñ-ile az baķā ya‘nī az dünyelik şunlar (4) yimezler ķarınları içinde illā od. dağı söylemeye anlara Tañrı kıyāmet günü; dağı ayırtmaya anları. (5) dağı anlaruñdur ‘azāb ağrıdıcı

175. şunlar anlardur kim şatun aldılar azgınlıgı toğru yol-ıla; dağı ‘azābı yarlıgamağ-ile. (6) ne şaburludur anlar od üzere!

176. şol andan ötürüdür kim, bayıķ Tañrı indürdi kitāb’ı haķk-ıla. dağı bayıķ anlar kim (7) tartışdılar kitāb içinde, dartışmaķdadur ırāķ

177. degül eylük kim yöñendüresiz yüzlerüñüzi (8) maşrıķdin yaña, dağı mağrıbdın yaña velıķin eylük oldur kim imān getürdi Tañrı’ya, dağı şoñrađı güne, dağı firıstelere, dağı kitāb’a, (9) dağı peygamberlere; dağı virdi malı, malı sever-iken yā Tañrı’yı sever-iken hışımlıķ islerine, dağı yetimlere, dağı miskinlere, dağı yol erine, (10) dağı dileyicilere, dağı mükātebler baķasına. dağı dururdı namāzı, dağı virdi zekātı. dağı vefā eyleyenler ķavullarına,

(11) ol vaqt kim ‘ahd eylediler. daħı şabr eyleyiciler yoħsulıķda, daħı şayrulıķda, daħı alış vaqtında. şunlar anlardur kim [14a] toğru oldılar; daħı şunlar řaķınıcılardur.

178. iy anlar kim imān getürdiler! farīza olındı sizüñ üzere beñdeř řaķlamaķ (2) zaħmetlerde āzād āzāda, daħı ķul ķula, daħı dişi dişiye. pes her kim ķon-ıla aña ya‘nī depeleyene, ķarındařından (3) nesene pes uymaķdur eylük-ile daħı ödemekdür aña eylög-ile şol yiyenitmekdür alabuñuzdan (4) daħı raħmetdür. pes her kim ĥaddan geerse andan řoñra anuñdur ‘azāb ağrıdıcı.

179. daħı sizüñdür, beñdeř řaķlamaķ içinde, dirlik, zaħmetlüdür. (5)iy uslar isleri! anuñ-iün kim siz řaķınasız ya‘nī ķan dökmekden.

180. farīza olındı üzerüñüze, (6) ol vaqt kim ĥāzır oldı birüñüze sizüñ ölümü eger ķor-ise mal- vaři(y)yet eylemek: (7) ataya aňaya, daħı yaķın ĥıřımlara; ‘adl řaķlamaķlıđ-ıla; ĥaķ iken řaķınıcılar üzere.

181. pes her kim degşürse anı, andan řoñra kim işitti anı; (8) degül yazuğı anuñ, illā anlaruñ üzere kim degşürler anı. bayıķ Tañrı işidicidür bilicidür.

182. pes her kim bile, vaři(y)yeti eyleyenden, ya‘nī dükeli malını vaři(y)yet eyleye ya‘nī bir nice ĥıřımlarına vaři(y)yet eyleye bir nicesine eylemeye [14b] ĥaťa eylemek ya yazuķ pes eylük eyleye anlaruñ arasında: yazuķ yoķdur anuñ üzere. bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur raħmet ķılıcı.

183. iy anlar kim imān getürdiler! (2) farīza olındı sizüñ üzere oru? nite kim farīza olındı anlaruñ üzere kim sizden ilerüdi anuñ-iün kim siz řaķınasız.

184. günler, şağışlanmışlar. (3) pes her kim ola sizlerden şayru, yā sefer üzere; şanılmışdur ayruķ günlerden. daħı anlaruñ üzeredür kim güleri yiter aña; (4) bellü virmekdür bir miskin ta‘amı. pes her kim, farīza. degül-iken işler-ise ĥayr, ol yıgdür aña. daħı kim oru dutasız, yıgrekdür size; (5) eger olursañuz bilürsüz.

185. ramazan ayı oldur kim indürinildi anuñ içinde ķur‘ān. yol göstermekdür ādemilere; (6) daħı bellüler toğru yoldan daħı fark eyleyiciden. her kim ĥāzır ola sizden ay içinde, oru dutsuñ. daħı her kim ola (7) şayru, yā sefer üzere; şağışlanmışdur ayruķ günlerden. diler Tañrı size geñezlik; daħı dilemez size řarplıķ. (8) tamām eyleyesiz ya‘nī ķazā-y-ıla şağısı daħı ağırlayasız Tañrı’yı, toğru yol gösterdüği üzere size; daħı anuñ-iün kim siz şükr eyleyesiz.

186. daħı ķaçan şora saña (9) ķullarum, benden: bayıķ ben yaķınvan; uy virüriñ ķıđıranuñ ķıđırmađına, ķaçan oķısa beni. pes uy virsünlez baña (10) daħı imān getürsünler baña, anuñ-iün kim toğru yol bulalar.

187. helāl olındı size oruç gicesi, ol nesene kim adın eyitmek çirkindir; ‘avratlaruñuz dapa. (11) anlar tondur sizüñ; dağı siz toñsuz anlaruñ bildi Tañrı kim bayıķ siz. olduñuz hıyānet eylesiz. gendülerüñüze pes tevbe viridi size; [15a] dağı ‘afv eyledi sizden pes imdi yaķınlıķ eyleñ anlara dağı isten anı kim yazdı Tañrı sizüñ için. dağı yiñ için; tā bellü ol (2) size aķ iplikden qara iplikten irte vaķtından. andan, tamām eyleñ orucu, giceye degin. (3) dağı yaķınlıķ eylemen anlara, dağı siz oturıcılarken niyyet-ile mescidlere şol Tañrı hadlarıdur; pes yaķın olmañ aña (4) ancılayın Tañrı āyetlerini, ādemiler-içün; anuñ-içün kim anlar qorqalar.

188. dağı yimeñ mallarıñızı arañuzda, bāṭıl-ıla. (5) dağı bıraķmañ mallaruñuzı hakimle dapa tā yiyesiz bir bölük ādemiler mallarından, yazuğ-ıla siz bilür-iken.

189. (6) şorarlar saña yiñi aylardan; eyit: “ol vaķtlardur ādemiler için, dağı hac için. dağı degül eylük kim gelesiz (7) evlere arkalarından velikin eylük oldur kim şaķındı. dağı gelüñ evlere qapularından. dağı şaķınuñ Tañrı’dan; (8) anuñ-içün kim qurtulasız.

190. dağı çalısuñ Tañrı yolında, anlaruñ-ıla kim çalışurlar sizüñ-ile. dağı artuķlıķ eylemeñ; bayıķ Tañrı (9) sevmez artuķlıķ eyleyicileri.

191. dağı depeleñ anları, anda kim duttuñuz anları. dağı çıkaruñ anları, ol yirden kim çıkardılar sizi ya‘nī mekke’den. (10) dağı fitne ya‘nī Tañrı’ya iki dimek, qatıraķdur depelemekden. dağı çalışmañ anlaruñ-ile mescidi’l-ħarām qatında; tā çalışalar sizüñ-ile anda. (11) pes eger çalışurlar-ise sizüñ-ile, depeleñ anları. ancılayın cezāsı kāfirlerüñ.

192. pes eger yığlınalar bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur, raħmet kılıcı.

193. [15b] dağı çalısuñ anlaruñ-ile, tā olmaya fitne ya‘nī şirk dağı ola tapmaķ Tañrı’nuñ. pes eger yığlınalar, artuķlıķ yoķdur illā (2) zālimler üzere.

194. ħarām olmış ay, ħarām olmış ayadur. dağı ħarāmlar beñdeş eylemekdür. pes her kim artuķlıķ eyleye (3) sizüñ üzere, artuķlıķ eyleñ anuñ üzerine, ancılayın kim artuķlıķ eyledi sizüñ üzereñüze şaķınuñ Tañrı’dan; dağı bilüñ kim bayıķ Tañrı (4) şaķınıcılarıladur.

195. dağı nafaķa eyleñ Tañrı yolında. dağı bıraķmañ ellerüñüzi ya‘nī nefslerüñüzi, helālige. dağı eylük eyleñ (5) bayıķ Tañrı, sever eylük eyleyicileri.

196. dağı tamām eyleñ ħaccı dağı umrayı. Tañrı-içün. pes eger yığlınursañuz, pes ne kim geñez oldı (6) qurbandan kim ka‘be’ye viribirler. dağı yülimeñ başlaruñuzı; tā ire qurban, helāl olduğı yire boğazlamağı. pes her kim ola sizden şayru, (7) ya olsa anuñ incinmegi başından; fidā virmekdür. oruçdan yā şadaķadan, yā qurbandan. pes qaķan imin olasız pes (8) her kim gönene yā menfa‘at dapa ne, kim geñez oldı qurbandan pes her kim bulmaya qurbanı, üç günler (9) oruçtur hac vaķtında dağı yidi, qaķan kim döndüñüz şol ondur

tamām. şol ya‘nī temettü eylemek, anuñdur kim olmadı (10) kavmi mescidi’l harām’a hāzır dağı şaķınıñ Tañrı’dan dağı bilüñ kim bayıķ Tañrı ķatı ‘azābludur.

197. ĥac vaķtı, (11) aylardur bilinmişler pes her kime vācib oldu anlaruñ içinde ĥac: pes ‘avrada yaķınlıķ yoķtur: dağı ma‘şīyet dağı dartışmaķ [16a] ĥac içinde. dağı her ne kim işleyesiz ĥayrdan, bilür anı Tañrı. dağı azıķlanuñ: bayıķ yigregi, şaķınmaķdur. dağı şaķınıñ benden, (2) iy uslar isleri!

198. degül üzerüñüze yazuķ kim isteyesiz fażl çalabuñuzdan dağı kaçan kim çoķlıđlı-la dönesiz (3) ‘arafāt tağından, anuñ Tañrı’yı meş‘ari’l-ĥarām ķatında. dağı anuñ anı, nite kim yol gösterdi size; dağı bayıķ olduñuzdı andan ilerü, (4) azğunlardan.

199. andan, çoķlıđı-ıla dönüñ, ol yirden kim çoķlıđ-ıla döndi ādemīler. dağı yarlıđamaķ dileñ Tañrı’dan; bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur, raĥmet ķılıcı.

200. (5) pes kaçan kim ödeyesiz ‘ibādetlerüñüzi, anuñ Tañrı’yı, añmaklıđuñuz gibi atalaruñuzı yā ķatıraķ, añmadın yaña. pes ādemīlerüñ bir nicesi (6) oldur kim eydür: “iy çalabumuz! vir bize dünyede”; dağı yoķdur anuñ āĥiretde ĥiç ülü.

201. dağı bir nicesi anlardan oldur kim eydür: (7) “iy çalabumuz vir bize dünyede eylük; dağı içinde eylük şaķla bizi od ‘azābından.”

202. (8) şunlar, anlaruñdur ülü; andan kim ķazandılar ya‘nī dilediler. dağı Tañrı tiz ĥisāb eyleyicidür.

203. dağı anuñ Tañrı’yı, günleri içinde, (9) şağışlanmış ya‘nī teşrik günleri. pes her kim ive iki gün içinde ya‘nī mine’den gitmege, yazuķ yoķdur anuñ üzere. dağı her kim girü ķalursa, yazuķ yoķdur (10) anuñ üzere. anuñdur kim şaķına. dağı şaķınıñ Tañrı’dan; dağı bilüñ kim bayıķ siz anuñ dapa ķopanılasız.

204. (9)dağı ādemīlerin bir nicesi oldur kim, tañladurur seni (11) sizi anuñ yaķın dirlikde. dağı tanuķ dutar Tañrı’yı gönlindegi üzere ol ķatı şavaşlu-y-iken.

205. dağı kaçan yüz döndüre ya‘nī ķatundan [16b] gidedürişe yir içinde tā fesād eyleye anuñ içinde dağı helāk eyleye ekini dağı döli. dağı Tañrı sevmez fesādı.

206. (2) dağı kaçan eyidile aña: “şaķın Tañrı’dan; duta anı tekebbürlik, yazuğ-ıla. pes tapdur aña tamu; dağı ne yavuz döşekdür ol!

207. (3) dağı ādemīlerüñ bir nicesi oldur kim şatar nefsinı, Tañrı dilegin istemek içün. dağı Tañrı mihrubandur ķullara.

208. (4) iy anlar kim imān getürdiler! girüñ islām içine, bir uğurdan. dağı uymañ şeytān izlerine; (5) bayıķ ol, sizüñdür düşmān bellü.

209. pes eger taymursañuz, andan şoñra kim geldi size ĥüccetler bilüñ kim bayıķ Tañrı (6) ķavīdur beñdeşsüz, dürüst işlü.

210. göz dutarlar mı illā kim gele anlara Tañrı gölgelikler içinde bulıtdan daħı fırişteler. (7) daħı tamām olındı ış ya‘ nī ħisāb. daħı Tañrı’dın yaña döndürinilür işler.

211. Şor ya‘ ħub oğlanlarına; nice virdük anlara niřān bellü (8) daħı her kim değşürür ise Tañrı ni‘ metini andan Őoñra kim geldi aña bayıķ Tañrı ħatı ‘ azābludur.

212. bezenildi anlara kim (9) kāfir oldılar yağın dirlik. daħı yañřular anları kim ĩmān getürdiler. daħı anlar kim şağındılar, anlaruñ üzeredür ħıyāmet (10) ğünü. daħı Tañrı rüzī virür aña kim diler, ħisābsuz ya‘ nī ħoķ yā āħiretde ħisāb eylemez.

213. oldı-y-ıdı ādemīler bīr ümmet (11) pes viribidi Tañrı peyđamberleri muřtılayıcılarķen daħı ħorķıdııcılarķen. daħı indürdi anlarıñı-ıla kitāb’ı girtülig-ile tā hükm eyleye [17a] ādemīler arasında anuñ içinde kim dartışdılar anuñ içinde anlar kim virinildiler anı ya‘ nī kitāb’ı andan Őoñra kim geldi anlara (2) ħüccetler ħasedden ötürü aralarında. pes toğru yol gösterdi Tañrı anlara kim ĩmān getürdiler aña kim dartışdılar anuñ içinde ħađdan (3) Tañrı dilegi-y-ile. daħı Tañrı toğru yol gösterür aña kim diler toğru yol dapa.

214. belki řanduñuz mı kim giresiz uçmaķa; (4) daħı gelmedi size beñzeri anlaruñ kim geċdiler, sizden ilerü? yoğandı anlara ħatılıķ yoĥsullıķ, daħı řayrılıķ. daħı depredinildiler (5) tā eydür-ıdı yalavaċ daħı anlar kim ĩmān getürdiler anuñ-ile: “ħaċandur Tañrı arķa virmegi?” bayıķ Tañrı arķa virmegi yağındır.

215. şorarlar saña kim, (6) ne nesene nafaķa eylerler. eyit: “her ne kim nafaķa eylesiz ħayırdan, ataya añaya ya‘ nī virüñ; daħı yağın ħısımlara, daħı yetimlere, daħı miskinlere, (7) daħı yol erine. daħı her ne kim işleyesiz ħayırdan, bayıķ Tañrı anı bilicidür.

216. farīza olındı üzerüñüze ħalıřmaķ, ol düřħār-ıken (8) size. daħı ola kim düřħār ğoresiz bir neseneyi, ol yigrek-ıken size; daħı ola kim sevesiz bir neseneyi, ol yavuz-ıken size. (9) daħı Tañrı bilür; daħı siz bilmezsisiz.

217. şorarlar saña ħarām aydan, ħalıřdan anuñ içinde. eyit “ħalıřmaķ (10) anuñ içinde uludur. daħı yıđmaķ Tañrı yolından daħı kāfir olmaķ aña daħı mescidi’l ħarām’dan yıđmaķ daħı ħıķarmaķ mescid ehlini andan: ulurağdur (11) Tañrı ħatında. daħı fitne ya‘ nī řirk ulurağdur depelemekden. daħı hemişe olurlar ħalıřurlar sizüñ-ile tā döndüreler sizi [17b] dīnüñüzden eger ğüċleri yiterse. daħı her kim döner işe sizden dīninden pes ölü-ıse ol kāfir-ıken şunlar (2) bātıł oldı ‘ amelleri anlaruñ dünyede daħı āħiretde. daħı şunlar od isleridür anlar anuñ içinde ebed ħalıcılardur.

218. (3) bayıķ anlar kim ĩmān getürdiler, daħı anlar kim yirlerinden gitdiler, daħı ħalıřdılar Tañrı yolında şunlar ümid dutarlar (4) Tañrı raĥmetine. daħı Tañrı yarlığayıcıdur, raĥmet ħılıcı.

219. şoralar saña süciden, dağı kımār oynamaktan. eyit: “ol iki içinde yazuğdur ulu ya‘nī savaş kıopmak, dağı yalan söylemek dağı ađl gitmek; (5) dağı aşşıldur ādemīlerüñ. dağı ol ikinüñ yazuğı, ulurağdur aşşısından ol ikinüñ.” dağı şoralar saña, ne nesene nafağa eylerler? eyit: artuğı (6) ancılayın bellü eyler Tañrı size āyetleri anuñ-içün kim siz endişe kıılasız;

220. dünıye içinde dağı āñiret içinde. dağı şoralar saña (7) yetimlerden. eyit: “eyü eylemek anlaruñ için yigrekdür. dağı kıarıřturusañuz anlara, kıarındařlaruñuzdur.” dağı Tañrı bilür (8) azđun işlüyi eyü işlüden. dağı eger dilese-di Tañrı, kııkmayası yire bırağa-y-ıdı ya‘nī şarduta-y-ıdı sizi. bayık Tañrı, beñdeřsüz güci yiterdür.

221. dağı çiftlenmeñ, Tañrı’nuñ ortağı var diyen ‘avratları, (9) tā imān getüreler. dağı bir kıaravaş, imān getürici, yigrekdür Tañrı’nuñ ortağı var diyen ‘avratlardan; eger řañlandurursa dağı sizi. dağı çiftlendürmeñ ya‘nī mü’mine ‘avratları, Tañrı’nuñ ortağı var diyen erenlere, (10) tā imān getüreler. dağı bir kul, imān getürici, yigrekdür Tañrı’nuñ ortağı var diyen erden; eger řañlandurursa dağı sizi. şunlar okırlar od dapa; dağı (11) Tañrı okır uçmak dapa, dağı yarlıgamak dapa, dileği-y-ile. dağı bellü eyler āyetlerini ādemīlere; anun-içün kim anlar anlarlar ya‘nī Tañrı buyurduğlarını.

222. [18a] dağı şoralar saña, řayz görmekten. eyit: “ol incinesi nesenedür. dartuñ elüñüzi ‘avratlardan, řayz görmekte. dağı yakınlık eylemeñ anlara, (2) tā arınalar. pes kıaçan kim arınalar, yakınlık eyleñ anlara, ol yirden kim buyurdu size. bayık Tañrı, sever (3) tevbe kıılıcıları; dağı sever arınıcıları.”

223. ‘avratlaruñuz ekindür sizüñ; pes gelüñ ekinüñüze, nite kim dileđüñüzdür ya‘nī gerek ise göge bađduruñ, gerek ise yire bađduruñ; iki şalde dağı tercinden gerek. (4) dağı ilerü dutuñ gendüziñüz için ya‘nī Tañrı’yı anmak cıma‘ vağtında; yā murad bundan, eyü ‘ameldür; yā oğul kıızdur; yā şıfl oğlan ölmekdür. dağı řađınuñ Tañrı’dan; dağı bilüñ kim bayık siz iricisiz aña. dağı muştıla mü’minlere.

224. dağı kıılman (5) Tañrı’yı, nite kim olur-ise, andlaruñuz için kime eylük eylemeyesiz dağı şağınmayasız ya‘nī kim eylük eylemeyesiz; eyü iş işlemeysiz ādemīler arasında. dağı Tañrı işidicidür, (6) bilicidür.

225. dutmaya sizi Tañrı, i‘tibarsuz andlaruñuz içinde ya‘nī ol kim, biregü and iče, eyle saña; andan, belüre kim eyle degül-imiř; velikin duta sizi anuñ-ile kim kıazandı göñüllerüñüz. (7) dağı Tañrı yarlıgayıcıdur, ivici degül.

226. anlaruñ kim and içerler ‘avratlarından, göz dutmagıdur dört ayuñ. eger dönerlerse ya‘nī andan, (8) bayık Tañrı yarlıgayıcıdur, şaşmet kıılıcı.

227. dağı eger kıaşd eylerler-ise řalāđa, bayık Tañrı işidicidür, bilicidür.

228. daḥı ṭalaḫ virinmiş ‘avratlar (9) göz dutalar gendü nefslerine ya‘nī göz dutsunlar, üç ḥayızlar. daḥı ḥelāl olmaya anlara kim, gizleyeler anı kim yarattı Tañrı, oğlanları içinde ya‘nī ḥayz kanı, daḥı oğlan; (10) eger olalar inanurlar Tañrı’ya daḥı şoñrağı güne. daḥı erenleri anlaruñ, ḥaḫluraḫdur girü döndürmegine anlaruñ, eger dilerler-ise ya‘nī er ‘avrat, (11) eyü eylemek. daḥı anlaruñdur ancılayın gibi kim anlaruñ üzeredür şerī‘atde bulunur nesene-y-ile daḥı erenlerüñdür anlaruñ üzere yukaru ayak. daḥı [18b] Tañrı beñdeşsüzdür güci yiter, dürüst işlü sözlü.

229. ṭalaḫ virmek iki gezdür. pes dutmaḫdur, şerī‘atde bulunur nesene-y-ile; yā şalı virmekdür, eylük eylemeg-ile. daḥı ḥelāl degül (2) size kim, alasız andan kim virdüñüz anlara, nesene ya‘nī kābin; illā kim, bileler kim dururmayalar Tañrı ḥadlarını. pes eger (3) bilesiz kim dururmayalar Tañrı ḥadlarını; yazuḫ yoḫdur ol iki üzere, anuñ içinde kim gendüzün şatun aldı anuñ-ile. şol ya‘nī emr ve nehy, Tañrı ḥadlarıdur; (4) geḫmeñ ol ḥadlardan. daḥı her kim orandan geḫe, Tañrı ḥadlarından, şunlardur zālimler.

230. pes eger ṭalāk vire aña ya‘nī üçünci gez; (5) ḥelāl olmaya aña, andan şoñra; tā çiftlene bir er, andan ayruḫ. pes eger ṭalaḫ virse aña ya‘nī şoñrag er, yazuḫ yoḫdur ol iki üzere (6) kim döñişeler biribirine; eger bilürlerse kim ṭururalar Tañrı ḥadların. daḥı şol, Tañrı ḥadlarıdur; bellü eyler anları, (7) bir ḫavma kim bilürler.

231. daḥı ḫaçan ṭalaḫ viresiz ‘avratlara, pes ireler şoñ müddetine anlaruñ dutuñ anları ya‘nī reḫ‘at eyleñ, eylüg-ile; (8) yā salı virüñ anları, eylüg-ile. daḥı dutmañ anları ziyān degürmek için ya‘nī iddet uzansuñ diyü; tā zılm eyleysiz. daḥı her kim işlerse anı, bayıḫ (9) zılm eyledi gendüzine. daḥı dutmañ Tañrı āyetlerini yañsuya. daḥı anuñ Tañrı ni‘metlerin, sizüñ (10) üzerüñüze; daḥı anı kim indürdi üzerüñüze kitāb ya‘nī ḫur‘ān, daḥı ḫikmet ya‘nī peygamber sürmeli, yā ḫur‘ān bilmek; ögütler sizi anuñ-ile. daḥı şaḫınuñ Tañrı’dan; daḥı bilüñ kim bayıḫ Tañrı, her nesneyi bilicidür.

232. (11) daḥı ḫaçan kim ṭalaḫ viresiz ‘avratlara; pes ireler müddetleri şoñına er almaḫdan yıḫman anları kim çifleneler erenlerini; ya‘nī ḫabin eylemeg-ile. [19a] ḫaçan rāzī olışdılar aralarında, şerī‘atde bulunur neseneyle şol, ögütlenür anuñ-ile ol kim oldı, sizden, inanur Tañrı’ya, daḥı şoñrağı (2) güne. şol yigrekdür size, daḥı aruraḫdur. daḥı Tañrı bilür; daḥı siz bilmezsiniz.

233. daḥı añalar, emzüre ya‘nī emzüre (3) oğlanlarını iki yıl, tamāmlar; ol. gişi-y- için kim diledi kim tamām eyleye emzürmegi. daḥı anuñ üzere kim toḫurdınılmışdur anun- için, ta‘āmı ol ‘avratlarıñu, (4) daḥı ṭonı anlaruñ; eylüg-ile. lāzım olınmaya bir nefis, illā güci yittüğine ya‘nī ata. ziyānlu olınmaya aña, oğlanı-y-ıla (5) ne daḥı toḫurdınılmış anuñ- için ya‘nī ata, oğlanı-y-ıla. daḥı mīrāş alıcı üzere, ancılayındur pes eger dilerler-ise südden

ayırmağ, gönül dilegiyle (6) ol ikiden, dağı danışmağ-ıla; yazuğ yoğdur ol iki üzere. dağı eger dilerseñüz kim emzürici isteyesiz oğlanlaruñuza, (7) yazuğ yoğdur üzerüñüze; kaçan degüresiz anı kim virdüñüz yā kavlı eyledüñüz, eylüg-ile. dağı şağınuñ Tañrı'dan; dağı bilüñ (8) kim Tañrı, anı kim işlersiz görücidür.

234. dağı anlar kim tamām olına ecelleri, sizden; dağı koyalar 'avratlar: göz dutalar, (9) gendü nefslerine, dört aylar dağı on ya'nī on gün. pes kaçan kim ireler müddetlerinüñ şoñına, yazuğ yoğdur üzerüñüze (10) anuñ içinde kim işlediler gendü nefsleri içinde; şerī' atde bulunur nesene-y-ile. dağı Tañrı, anı kim işlersiz bilicidür.

235. dağı yazuğ yoğdur (11) üzerüñüze, anuñ içinde kim gizleyü eyidesiz anı, 'avratlar dilemek; yā gizledüñüz nefslerüñüz içinde bildi Tañrı kim, bayığ siz [19b] anasız anları. velikin va' delaşmañ gizleyü, illā kim eyidesiz eyü söz. dağı kaçd eylemeñ (2) nikāh düğünine; tā ire kır'an şoñ müddetine. dağı bilüñ kim bayığ Tañrı, bilür anı kim nefslerüñüz içindedür. (3) pes şağınuñ andan; dağı bilüñ kim bayığ Tañrı yarlığayıcıdur ivici degül 'azāba.

236. yazuğ yoğdur üzerüñüze, eger talak viresiz 'avratlara; (4) mādem kim yağınlığ eylemeyesiz anlara; yā vācib eylemeyesiz anlaruñ-içün, vācib olunmışı. dağı muğ'a virüñ anlara güci yiter üzere, kadarınca; dağı (5) tar hal üzere, kadarınca; gönendürmek eylüg-ile, vācib-iken eyü işlüler üzere.

237. dağı eger talak virürseñüz anlara, andan ilerü (6) kim yağınlığ eyleyesiz anlara; ol halde kim endāzeledüñüz andan olunmış ya'nī kābin endāze eyledüğüñüzüñ yarsıdur ya'nī vācib olan; illā kim terk eyleye 'avratlar; (7) yā terk eyleye ol kim elindedür nikāh düğünü. dağı eger terk eyleyesiz, akrab, şağınmağ-içün. dağı terk eylemeñ eylük eylemeği (8) arañuzda; bayığ Tañrı, anı kim işlersiz görücidür.

238. şağlañ namāzları; dağı namāzı orta ya'nī ikindü. (9) dağı turuñ ya'nī namāzda, Tañrı-y-içün, muğ' olıcılarken.

239. pes eger kırkasız, pes yayalar-iken yā binitlü-y-iken. pes kaçan kim kırkusuz olasız, anuñ Tañrı'yı (10) nite kim öğretti size anı kim, olmaduñuz-idi bilürsüz.

240. dağı anlar kim tamām olına ecelleri, sizlerden, dağı, koyalar 'avratlar; (11) işmarlamağdur 'avratlarına anlaruñ: gönendürmek bir yıla degin; çıkarmağ degül pes eger çıkarlar-ise, yazuğ yoğdur [20a] sizüñ üzere, anuñ içinde kim işlediler, gündüzilerinde, şerī' atde bulunur iş-ile dağı Tañrı, beñdeşsüzdür güci yiter, dürüst işlü dürüst sözlü.

241. dağı talak virinilmişleründür, (2) gönendürmekdür şerī' atde bulunur iş-ile, vācib iken şağınıcılar üzere.

242. ancılayım bellü eyler Tañrı sizüñ için āyetlerin?, anuñ-içün kim siz anlayasız.

243. (3) baqduñ mı ya'nî bildüñ mi, anlaruñ dapa kim çıqdılar illerinden, anlar biñler iken; ölümden şaқınur? pes eyitti anlara (4) Tañrı: “ölüñ!” andan, dirilti anları. bayıq Tañrı, eylük issidür âdemiler üzere; velikin âdemileruñ eyregi; şükr eylemezler.

244. (5) dağı çalısuñ Tañrı yolında. dağı bilün kim haydi Tañrı işidicidür, bilicidür.

245. kimdür şol, ol kim ödünç vire Tañrı'ya, (6) ödünç virmek görklü; pes artara anı anuñ için, artuqlar çok. dağı Tañrı dar eyler ya'nî rüzîyi, dağı döşer. dağı anuñ dapa döndürinilesiz.

246. (7) bilmedüñ mi, bir bölük ulular ya'қub oğlanlarından, mūsā'dan soñra; ol vaқt kim eyittiler peygambere anlaruñ “viribi bizüm-ile (8) pādişāh, çalısavuz Tañrı yolında.” eyitti: “ola kim siz, eger farīza olınsa üzerüñüze çalışmaq, kim çalışmayasız.” (9) eyittiler: “dağı n'oldı bize kim çalışmayavuz Tañrı yolında, ol halde kim bayıq çıkarıldıq biz illerümüzden, dağı oğlanlarımızdan pes ol vaқt kim (10) farīza olındı anlaruñ üzere çalışmaq, yüz döndürdiler dağı Tañrı bilicidür zālimleri.

247. dağı eyitti anlara peygamberleri: (11) bayıq Tañrı viribidi sizüñ için tālūt'ı, pādişāh.” eyittiler: “nite ola anuñ pādişāhlık üzerümüze biz yigrek iken [20b] pādişāhlığa andan? dağı virinilmedi çoklık maldan.” eyitti: “bayıq Tañrı üyürdi anı üzerüñüze; dağı arturdı aña (2) giñlik, 'ilm içinde dağı gövde içinde. dağı Tañrı virür pādişāhlığımı aña kim diler. dağı Tañrı giñ rahmetlüdür, bilicidür.”

248. dağı eyitti (3) anlara peygamberi anlaruñ: “bayıq pādişāhlık. nişānudur kim gele size şandux anuñ içinde dölenmekdür, çalabuñuzdan dağı girü qalmışdur anlardan kim, (4) қodı mūsā қavmı dağı hārun қavmı; götürür-idi anı firisteler. bayıq şunuñ içinde nişāndur size, eger olur-iseñüz inanıcılar.

249. (5) pes ol vaқt kim çıqdı tālūt süler-ile eyitti: “bayıq Tañrı şınayıcıdur sizi bir ırmağ-ıla. pes her kim içe andan, (6) degül benden; dağı her kim tātmaya andan, bayıq ol bendendür; illā ol kim avuçladı bir avuç, eli-y-ile.” pes içdiler (7) andan, illā az anlardan illā üç yüz on üç gişi. pes ol vaқt kim geçdi andan ol, dağı anlar kim imān getürdiler anuñ-ile; eyittiler: “gücümüz yokdur bizüm (8) bugün, cālūt'a dağı sülerine.” ey ittiler anlar kim bayıq anlar, iricilerdür Tañrı'ya: “niçe (9) bölük az, yindi bölügi çok. Tañrı dilegi-y-ile; dağı Tañrı қatlanıcılar-ıladur.”

250. dağı ol vaқt kim çıqdılar ya'nî şaf baғladılar, (10) cālūt için dağı süyi için; eyittiler; “iy çalabumuz! dök bizüm üzerümüze şabrı; dağı yirinde dut ayaklarımızı; dağı arқа vir bize, (11) қavm üzere kim kāfirlerdür.”

251. pes sıdılar anları, Tañrı dilegi-y-ile. dağı depeledi dāvud cālūt'ı ya dağı virdi aña Tañrı [21a] pādişāhlığı dağı peygamberliği dağı öğretti aña, andan kim diler. dağı eger

def eylemgi degül-misse Tañrı'nuñ, âdemîleri, (2) bir nicelerini bir nice-y-ile: aza-dı yir; velîkin Tañrı eylük eylemek ' âlemler üzere.

252. şol, (3) Tañrı âyetlerdür; oqıruz anı üzerüñe haqq-ıla. dağı bayıq sen, yalavaçlığa viribinilmişlerdensen.

253. şol, yalavaçlar, (4) arturduq bir nicelerini bir nice üzere. anlardan bir nice, oldur kim söyledi Tañrı. dağı götürdi bir nicelerini yuqaru ayaqlara. (5) dağı virdük 'isâ'ya meryem oğlına hüccetler; dağı kuvvetleri durduq anı cebreyil-ile. dağı eger dilese di Tañrı, (6) çalışmayaldı anlar kim anlardan şoñradı andan şoñra kim geldi anlara hüccetler; velîkin tartışdılar. (7) pes bir nice anlardan, oldur kim imân getirdi; dağı bir nice anlardan, oldur kim kâfir oldı. dağı eger dilese-di Tañrı çalışmayaldı; velîkin Tañrı (8) işler anı kim diler.

254. ay anlar kim imân getürdiler! nafağa virün andan kim ruzi virdük size; andan ilerü (9) kim, gele bir gün kim şatı yoqdur anuñ içinde dağı yoqdur dürüstlik; dağı yoqdur şafa'at. dağı kâfirlerdür, anlar (10) zâlimler.

255. Tañrı, yoqdur Tañrı illâ ol; diri, hemîşe olıcı. dutmaz anı ımızganmağ ne dağı uyqu. anuñdur (11) ol kim göklerdeür, dağı ol kim yirde dür. kimdür ol kim şafa'at eyleye anuñ katında, illâ anuñ dilegi-y-ile [21b] bilür anı kim ileylerindedür, dağı anı kim ardlarındadır. dağı kaplamazlar neseneyi 'ilminden, (2) illâ anı kim diledi. irdi kaplayu kürsisi ya'nî padişâhlığı yâ 'ilmi, göklere dağı yire; dağı incitmez anı şaklamaklığı ol ikinün. dağı ol (3) yücedür, uludur.

256. güc-ile dutmağ yoqdur din içinde bu âyet mensuhdur, seyf âyeti-y-ile. bayıq bellü oldı toğru yol, azgunlıqdan. pes her kim kâfir ola (4) Tañrı'dan ayruğ tapılaña ya'nî şeytâna yâ dağı butlara; dağı inana Tañrı'ya: bayıq yapışdı kulpa berk, kesilmeği yoqdur (5) anuñ dağı Tañrı işidicidür bilicidür.

257. Tañrı arğa viricisidür anlarını kim imân getürdiler; çıkarur anları karañulıqlardan (6) aydınlıq dağı anlar kim kâfir oldılar, arğa viricileri anaruñ tãğüt'dur ya'nî ka' b bin eşref yarardan; çıkarurlar anları (7) aydınlıqdan karañulıqlara. şunlar od isleridür; anlar anuñ içinde ebed kalıcılardur.

258. (8) bilmedün mi anı kim hüccetlaşdı ibrahîm'e, çalabı'sında andan ötürü kim virdi aña Tañrı pâdişâhlığı; ol vaqt kim eyitti ibrahîm: (9) "çalabum oldur kim dirirür dağı öldürür." eyitti nemrüd: "ben dirürürin dağı öldürürin" ibrahîm: "pes bayıq Tañrı (10) getürür güneşi maşriqdan; pes getür anı mağrıbdan. "pes hayrân oldı ol kim kâfir oldı. (11) dağı Tañrı toğru yol göstermez kavma zâlimler.

259. anuñ gibi kim geçdi bir köy ol düşmiş iken ev örtüleri üzerine anuñ ya'nî ilk örtüsü yıkıldı; andan, dinarları [22a] örtüsü üzere yıkıldı. eyitti: "kaçan yâ nite dirüre uşbunu

Taňrı, öldüğinden sonra?” pes öldürdi anı Taňrı yüz yıl; (2) andan, dirilti anı; eyitti: “niçe dölendüň?” eyitti: “dölendüm bir gün, yā günün bir nicesi.” eyitti: “belki dölendüň (3) yüz yıl. pes baq ta‘āmuna ya‘nī incir yā üzüm, dađı içilür nesene ya‘nī şıra yā süd; azmadı ol. dađı baq gölüğüne; (4) dađı anuň-içün kim kılavuz seni nişān ādemilere. dađı baq süňüklere ya‘nī gölük sürtüklerine, nite götürürüz anları; andan, geydürürüz anlara (5) eti.” pes ol vaqt kim bellü oldı aña; eyitti: “bilürin, bayıq Taňrı her nesene üzere güci yiterdür.”

260. dađı ol vaqt kim eyitti ibrahim: (6) “iy çalabum! göster baña, nite dirildürsin ölüleri?” eyitti: “ay, inanmaduň mı?” eyitti: “eved. inandum; velikin tā dölene (7) gönüm” eyitti Taňrı: “pes al dört kuşdan pes pāre pāre eyle anları senüň dapa yā meyl eyled anları gündüzün dapa. andan, kılğıl her bir tağ üzere anlardan (8) bir pāre; andan, oqı anları, geleler saña ivmeg-ile. dađı bil, bayıq Taňrı beñdeşsüzdür güci yiter, dürüst işlü dürüst sözlü.

261. (9) anlarıñ meşeli kim nafaqa virürler mallarını Taňrı yolında, bir dene meşeli gibidür kim bitürdi-y-idi salqumlar; (10) her bir salqumda yüz denedür. dađı Taňrı arturur. aña kim diler. dađı Taňrı gin raħmetlüdür, bilicidür.

262. (11) anlar kim nafaqa virürler mallarını Taňrı yolında; andan, ardınca eylemezler anuň kim nafaqa eylediler, minnet eylemek, ne dağı incinesi nesene: [22b] anlarıñdur üzere, müzdi anlarıñ, çalabı’ları katında. dağı korqu yoqdur anlarıñ üzere, ne dağı anlar kayguralar.

263. eyü söz (2) dađı suç geçürmek, yigrekdür şadaqadan kim gele ardınca anuň incinesi nesene. dađı Taňrı baydur, ivici degül ‘azāba.

264. iy anlar kim imān getürdiler! (3) bātil eylemeñ şadaqalarıñuzı, minnet eylemeg-ile, dağı incinesi nesene-y-ile; anuň gibi kim nafaqa eyler malını, ādemilere göstermek için; (4) dağı inanmaz Taňrı’ya dağı şoñrağı güne. pes anuň meşeli, tamām şıyrıncaq taş meşeli gibidür; anuň üzere o topraqdur; pes irdi aña (5) katı yağmur, pes qodı anı ildir ar. qaadır olmayalar nesene üzere, andan kim kazandılar. dağı Taňrı toğru yol göstermez kavma (6) kāfirler.

265. dağı meşeli anlarıñ kim nafaqa eylerler mallarını, Taňrı dilegin istemek için; dağı yirinde dutmaq için (7) nefslerini tamām bir bostan meşeli gibidür, yüce yirde; irdi aña katı yağmur, pes virdi yinesi nesenesin pes eger (8) irmezse aña katı yağmur, pes çise ya‘nī çise irdi. dağı Taňrı, anı kim işlersiz görücidür.

266. sever mi birüñüz kim ola anuň (9) bir bostan, hurma ağacında dađı üzümlerden; aqar altından anuň ırmaqlar; anuň içindedür dükeli yimişlerden. (10) dađı irdi aña qocalıq; dađı anuñdur döl ya‘nī oğul kız, za‘ iflar; pes irdi aña qaşurgā, anuň içinde od; (11) pes yaqıldı ancılayın bellü eyler Taňrı size āyetlerini, anuň-içün kim siz endişe eyleyesiz;

267. iy anlar kim ĩmān getürdiler! [23a] nafağa eyleñ arularından anuñ kim kazanduñuz; dağı andan kim çıkarduk sizüñ-içün yirden. dağı kaşd eylemeñ (2) arusuza andan; nafağa virürsüz, alıcılar degül-iken siz anı, illā kim müsamağa eyleysüz anuñ içinde. dağı bilüñ kim bayık Tañrı (3) baydur, ögülmüş.

268. şeytān va' de eyler size yoğsullığı; dağı buyurur size zışt işi ya'nī bağıllığı. dağı Tañrı va' de eyler size (4) yarlıgamağ andan, dağı artuğ dağı Tañrı giñ rahmetlüdür, bilicidür.

269. virür ilm-ile 'ameli yā kur'an añlamağı, kime diler-ise. dağı her kim virinildi (5) hikmet, bayık virinildi ĥayr çok dağı ögütlenmeye, illā ağdlar isleri.

270. dağı her ne kim nafağa eyleysüz nafağadan, (6) yā nezr eyleysüz nezrden, bayık Tañrı bilür anı. dağı yoğdur zālimlerüñ hiç arğa viricileri.

271. eger (7) görindüresüz şadağaları, ne eyü nesenedür ol! dağı eger gizleyesüz anı, dağı viresüz anı yoğsullara, ol (8) yigrekdür size. dağı yarlıgaya size yavuzlıklarunuñuzı. dağı Tañrı, anı kim işilersüz bilicidür.

272. yoğdur üzerüñe (9) toğrı yolları anlaruñ" velikin Tañrı toğru yol gösterür aña kim diler. dağı her ne kim nafağa eyleyesüz ĥayr, gündüzünüñ içündür. (10) dağı nafağa eylemeyesüz illā dilemeginden ötürü Tañrı. dağı her ne kim nafağa eyleyesüz ĥayr, tamām degürinile size; (11) dağı siz zılm olınmayasız.

273. yoğsullarandur ya'nī şadağalar, anlar kim yığlındılar Tañrı yolında; güçleri yitmezler [23b] yürimege yirde. şanur anları, bilmez, baylar; dilemegi terk eylemekden ötürü. bileseñ anları nişānı-y-ıla anlaruñ. (2) dilemezler ādemilere istize eyleyüñ. dağı ne kim nafağa eyleysüz ĥayr, bayık Tañrı anı bilicidür.

274. anlar kim (3) ĥarc eylerler mallarını, gice dağı gündüz; gizlü dağı eşkere: anlaruñdur müzdi anlaruñ, çalabı'ları katında. (4) dağı yoğdur qorqu anlaruñ üzere, ne dağı anlar kayururlar.

275. anlar kim yirler ribāyı, durmayalar ya'nī sinden, (5) illā nite kim durur ol kim urur anı dīv, delüliginden ötürü. şol andan ötürü kim bayık anlar eyittiler: "degül (6) şatı eylemek illā ribā gibi." dağı ĥelāl eyledi Tañrı bey' i, dağı ĥarām eyledi ribāyı. pes her kim gele aña ögüt, (7) çalabı'sından, pes yığlındı: anuñdur ol kim geçdi ya'nī 'afv olındı. dağı işi anuñ Tañrı dapadur. dağı her kim döne ya'nī ribāya, şunlar od (8) isleri:, anlar anuñ içinde ebed kalıcılardur.

276. ekser Tañrı ribāyı dağı arturur şadağaları. dağı Tañrı (9) sevmez her ki kāfir olıcıdur yazuğlı.

277. bayık anlar kim imān getürdiler, daḥı işlediler eyü işler; daḥı dururdılar (10) namāzı, daḥı virdiler zekātı: anlaruñdur müzdi anlaruñ, çalabı'ları qatında. daḥı qorķu yoķdur anlaruñ üzere, (11) ne daḥı anlar qayuralar.

278. iy anlar kim imān getürdiler! şaķınuñ Tañrı'dan; daḥı koñ anı kim girü qaldı, ribādan [24a] eger olursañuz mü'minler.

279. pes eger işlemeyesiz, bilüñ çalışı Tañrı'dan daḥı yalavacından. daḥı eger (2) tevbe eyleyesiz, sizüñdür şormayası mallaruñuzun. zulm eylemeyesiz, daḥı zulm eylenilmeyesiz.

280. daḥı eger bulına (3) duşarlık issi ya'nı borçlu., mühlet virmekdür giñezlige degin. daḥı şadaqa eylememiz yigrekdür size, eger olasız bilürsüs.

281. daḥı şaķınuñ (4) bir günden kim döndürinilesiz: anuñ içinde, Tañrı dapa. andan, tamām virinile her nefis, anı kim qazandı. daḥı anlar (5) zulm olunmayalar.

282. iy anlar kim imān getürdiler! qaçan borca şatılaşasız borc-ıla, bir müddete degin, adanılmış; yazuñ anı. (6) daḥı yazsuñ arañuza yazıcı, haķk-ıla. daḥı yıglinmasuñ yazıcı kim yaza, nite kim öğretti aña Tañrı; (7) pes yazsuñ. daḥı yazmağı eyitsüñ ol kim anuñ üzeredür haķ ya'nı alım; daḥı şaķınsun Tañrı'dan, çalabı'sı; daḥı eksmesüñ (8) andan nesene; pes eger ola, ol kim anuñ üzeredür haķ, bilmez beynisüz, yā za'if ya'nı güci yitmez; yā (9) güci yitmeye ya'nı dilsüzliginden kim yazmağı eyide ol: yazmağı eyitsüñ velisi haķk-ıla. daḥı tanuķ dutun iki tanuķ, (10) erenlerüñüzden. pes eger olmayalar iki er, bir er daḥı iki 'avrat, anlardan kim begenürsüz, (11) tanuķlardan, kim unıda ol ikinüñ birisi, pes añdura ol ikinüñ birisi daḥı birine. daḥı yıglinmasuñ tanuķlardan, [24b] qaçan kim oķınıldılar. daḥı üşenmen kim yazasız anı, giçi-y-iken yā ulu-y-iken ya'nı ol haķ, gerek ise giçi olsuñ, gerek-ise ulu; soñ müddetiñe degin. şol 'adilluraqdur (2) Tañrı qatında; daḥı arqa viricirekdür dururmağa tanuķlığı; daḥı yaķınıraqdur kim gümān eylemeyesiz, illā kim ola bezirgeñlik hāzır; (3) degzindürürsüz anı arañuzda. pes yoķdur üzerüñüze yazuķ kim yazmayasız anı. daḥı tanuķ dutuñ, qaçan kim şatı eyleşdüñüz. (4) daḥı ziyān degürmesüñ yazıcı ne tanuķ. daḥı eger eyleyesiz, bayık ol ma'şiyetdür size. daḥı şaķınuñ Tañrı'dan. (5) daḥı öğredür size Tañrı; daḥı Tañrı her neseneyi bilicidür.

283. daḥı eger olasız seferde, daḥı bulmayasız yazacı; tütular (6) alınmış. pes eger imin ola bir niceñüz bir niceye, ödesüñ ol gişi kim imin dutınıldı emānetine. ya'nı borcına; daḥı şaķınsuñ Tañrı'dan, (7) çalabı'sı. daḥı gizlemeñ tanuķlığı; daḥı her kim gizler ise anı, bayık ol, yavuķludur gönli anuñ. daḥı Tañrı, anı kim işlersiz (8) bilicidür.

284. Tañrı'nuñdur ol kim göklerdekdür daḥı ol kim yirdedür. daḥı eger görindüresiz anı kim nefslerüñüzdedür, yā gizleyesiz anı; (9) hisāb eyleye sizi anuñ-ile Tañrı. daḥı

yarlıgaya anı kim diler; dağı ‘azāb eyleye anı kim diler. dağı Tañrı, her nesene üzere güci yiterdür.

285. (10) inandı yalavaç aña kim indürinildi aña, çalabı’sından; dağı mü’minler, dükeli inandı Tañrı’ya, dağı firiştelere, (11) dağı kitāblarına, dağı yalavaçlarına. ayırmazuz hıç birisi arasında yalavaçlarından. dağı eyittiler: “işiddük dağı boyun virdük; yarlıgamağūñ senūñ, [25a] iy çalabumuz dağı sendin yaña dönecek yir.

286. yükletmeye Tañrı hıç nefse, illā güci yittüğine, anuñdur, ne kim kazandı hayr; dağı anuñ üzeredür ne kim kazandı ya‘nī şer. (2) “iy çalabumuz! dutma bizi, eger unıdavuz yā yanılavuz. iy çalabumuz! dağı yükletme üzerümüze ağırlık nite kim yükletdūñ anı, (3) anlaruñ üzere kim bizden ilerüdi. iy çalabumuz! dağı yükletme bize anı kim yoğdur gücümüz aña dağı ‘afv eyle bizden; dağı yarlıga bizi; (4) dağı rahmet eyle bize. sen arça viricimüzsen; pes arça vir bize kavm üzere kāfirler!”

1.3 Sūratü Āl-i-İmrān /3/

(200 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismillāhi’r-rāhmāni’r-rāhīm

1. (5) Tañrı bilürin.
2. yoğdur Tañrı illā ol; diri hemīşe olıcı.
3. indürdi üzerüñe kitāb’ı toğrulıg-ıla girçek dutıcı-y-iken anı kim (6) ileyindedür dağı indürdi tevrīt’i dağı incil’i;
4. ilerüden; toğru yol göstermeg-içün ādemilere. dağı indürdi fark eyleyiciyi hağdan bātılı ya‘nī kur’ān. (7) bayık anlar kim kāfir oldılar Tañrı āyetlerine anlaruñdur ‘azāb katı. dağı Tañrı beñdeşüzdür güci yiter katı ‘azāb eylemek issidür.
5. bayık Tañrı, (8) gizlenmez anuñ üzere nesene yir içinde ne dağı gök içinde.
6. ol oldur kim sūret eyler sizi oğul canlar içinde (9) nite kim diler. yoğdur Tañrı illā ol güci yiter beñdeşüz dürüst işlü dürüst sözlü.
7. ol oldur kim indürdi üzerüñe kur’ān’ı. bir nicesi [25b] āyetlerdür berk olınmışlar anlar kitāb’uñ aşşıdır. dağı ayruklar beñdeşlerdür ammā anlar kim gönülleri içinde egilmek vardur ya‘nī munāfıklar yā bid‘at ehli, (2) uyarlar aña kim beñdeş oldı andan fitne istemekden ötürü dağı tefsirin istemek için. dağı bilmez tefsirini anuñ illā Tañrı. dağı sabit olmuşlar (3) ya‘nī berkimişler ilm içinde eydürler “inanduğ aña dükeli çalabumuz katındandır.” dağı öğütlenmez illā (4) ağıllar işleri
8. iy çalabumuz! egme gönüllerümüzi andan şoñra kim toğru yol gösterdim bize. dağı bağışla bize katıñdan rahmet bayık (5) sen bağışlayıcısın.

9. iy çalabumuz! bayık sen diricisen âdemîleri bir güne kim gümân yoğdur anuñ içinde. bayık Tañrı hilâf eylemez (6) va‘ de eylemegi.

10. bayık anlar kim kâfir oldılar, hergiz def‘ eylemeye anlardan malları anlaruñ ne dağı oğlanları anlaruñ Tañrı‘dan nesene (7) dağı Şunlar od odunlarıdır.

11. fir‘avn kavmı âdeti gibi. dağı anlar kim anlardan ilerü-di yalan duttılar âyetlerümüzi (8) pes duttı anları Tañrı yazuğları-y-ıla. dağı Tañrı kıatı ‘azâbludur.

12. eyit anlara kim kâfir oldılar “yiñilinesiz, dağı kıoparınılasız (9) Şamu dapa.” dağı ne yavuz döşekdür ol!

13. bayık oldı sizüñ bir nişân iki bölük içinde kim irişdiler. bir bölük çalıŐur Tañrı yolında (10) dağı biri kâfirdür. görürler anları iki anlarca göz görmegi. dağı Tañrı kıuvvet virür arka virmegi-y-ile aña kim diler. bayık (11) Őunuñ içinde ibretdür gözler işlerine.

14. “bezenildi âdemîler için arzular sevmek: ‘avratlardan, dağı er oğlanlardan, [26a] dağı kııntarlardan çok altundan dağı gümüşden dağı yuntan nişân olunmiŐ yâ ota ŐalınmiŐ dağı yılkıılardan dağı ekinden. (2) Şol kıumaŐıdır yakın dirigün dağı Tañrı kıatındadır dönecek yirüñ görki.

15. eyit: “ħaber vireyin mi size yigregi Şundan: (3) anlaruñ kîm Őaķındılar çalabı‘ları kıatında açmağlardur aķar altlarından ırmağlar ebed kıalıcılarken anlaruñ içinde. (4) dağı ‘avratlar gey arınmiŐlar dağı ĥoŐnüdlık Tañrı‘dan.” dağı Tañrı görکیدür kıullarını.

16. anlar kim eydürler: “iy çalabumuz! (5) bayık biz inanduk, pes yarlıgâ bize yazuğlarımız; dağı Őaķla bizi od ‘azâbından.”

17. (4)kıatlanıcılar, dağı girçekler, dağı boyun viriciler, (6) dağı nafaķa viriciler, dağı yarlıgamağ dileyiciler seher vaķıtlarında

18. danuğlık virdi Tañrı Tañrı illâ ol dağı firişteler dağı ‘ilm isleri (7) dururıcı-y-iken adlı Tañrı. yoğdur Tañrı illâ ol beñdeŐsüz dürüst işlü.

19. bayık din, Tañrı kıatında, müsülmânlikdür. (8) dağı ŐartıŐmadı anlar kim virinildiler kıtâb illâ andan Őoñra kim geldi anlara bilmek ya‘nî tevrît‘de zulm eylemeg için ĥisseden ötürü (9) aralarında. dağı her kim kâfir oldı Tañrı âyetlerine bayık Tañrı tiz ĥisâbludur.

20. pes eger ĥüccetleŐeler senüñ-ile; eyit (10) “ışmarladum yüzüñi Tañrı‘ya dağı her kim uydı baña” dağı eyit anlara kim virinildiler kıtâb, dağı yazu bilmezlere ya‘nî ‘arab müŐriķleri (11) “müsülmân olduñuz mı? pes eger müsülmân olalar bayık toğru yol duttılar. dağı eger yüz döndürürler-ise yoğdur üzerüñe illâ degürmek. dağı Tañrı [26b] görکیدür kıulları.

21. bayık anlar kim kâfir oldılar Tañrı âyetleri; ne dağı öldürürler peygamberleri,

haksuz; (2) dağı öldürürler anları kim buyururlar adlı âdemilerden muştıla anlara ‘azābı ağrıcı.

22. şunlar (3) anlardır kim bāıl oldu ‘amelleri anları, dünyede dağı āhiredde ; dağı yokdur anları hıç arka viriciler.

23. bilmedün mi (4) anları kim virinildiler bir ülü kitāb’dan oğınurlar Tañrı kitābı dapa ya‘nı tevrıt, tā hükm eyleye (5) aralarında. andan yüz döndürür bir bölük anlardan; dağı anlar yüz döndürücilerdür.

24. şol anuñ-içündür kim eyittiler “hergiz yoğanmaya bize (6) od, illā günler bağışlanmışlar.” dağı aldadı anları dıni içinde anları ol kim oldılar yalan bağlarlar.

25. pes nite ola, (7) kaçan kim direvüz anları, bir gün için kim gümān yokdur anuñ içinde? dağı tamām degürin-ile her nefis anı kim kesb eyledi; dağı anlar (8) zulm olunmayalar.

26. eyit: “iy Tañrı, issi pādişāhlıguñ! virürseñ pādişāhlıđı (9) aña kim dilerseñ; dağı dartarseñ, pādşāhlıđı andan kim dilerseñ. dağı ‘azız eylesseñ anı kim dilerseñ; dağı ĥor eylesseñ anı kim dilerseñ. elüdedür eylük. bayık sen her nesene üzere (10) güci yiterseñ.

27. givürürseñ giceyi gündüz içinde, dağı givürürseñ gündüzi gice içinde dağı çıkartırsañ diriye (11) ölüden dağı çıkarırsañ ölüye diriden. dağı rüzı virürseñ aña kim dilerseñ hisābsuz.

28. [27a] dutmasun mü’minler kāfirleri dostlar, mü’minlerden ayruğ. dağı her kim işler-ise (2) şunu, degül Tañrı’dan nesene içinde; illā kim qorkasız anlardan, qorkmaq. dağı qorkıdur sizi Tañrı, gendüzinden. (3) dağı Tañrı dapadur dönecek yir.

29. eyit: “eger gizleyesiz anı kim gögüzlerüñüz içindedür, yā görindüresiz anı; bilür anı Tañrı. dağı bilür anı kim (4) göklerdeür, dağı anı kim yirdedür.” dağı Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

30. ol gün bula her nefis, anı kim (5) işledi ĥayırdan, ĥāzır olunmış. dağı anı kim işledi yavuzlığdan; seve, eger ola-dı, bayık anuñ arasında dağı ol yavuzlığ arasında, ıraqlığ (6) ırağ. dağı qorkıdur sizi Tañrı gendüzinden dağı Tañrı mihrubandur qullara.

31. eyit: “eger olasız seversiz (7) Tañrı’yı; uyuñ baña, seve sizi Tañrı; dağı yarlığaya sizüñ-içün yazlıđlarıñuzu. dağı Tañrı yarlığayıcıdur, rağmet kılıcı.

32. eyit: “boyun virüñ (8) Tañrı’ya dağı yalavaca.” pes eger yüz döndüreler bayık Tañrı sevmez kāfirleri.

33. bayık Tañrı üyürdi âdemı (9) dağı nüh’ı dağı ibrāhım qavmını, dağı qavmını ‘ālemler üzere

34. döl iken bir nicesi bir niceden. dağı Tañrı (10) işidicidür, bilicidür.

35. ol vağt kim eyitti imrān ‘avratı: “iy çalabum! bayık ben nezr eyledüm saña, anı

kim arnumdadur, (11) zad olunmış; pes abul eyle benden; bayı sen işidicise, bilici.”

36. pes ol vat kim [27b] dourdı anı; eyitti: “iy alabum! bayı ben dourdum anı dişi”; daı Tarı bilrirdur anı kim dourdı. “daı degl irkek dişi gibi. daı bayı ben ad virdm aa (2) meryem daı bayı ben şıındururın anı saa daı dlni anu şeyandan srlmış.”

37. pes biyerledi anı alabı’sı, (3) biyerlemeg-ile grkl; daı bitrdi bitmek grkl. daı payandan eyledi aa zekery y. her nice kim girr-ıdı anu zere zekeryyy, (4) kşke y yir yigregi bulur-ıdı anu atında “iy meryem! andandur saa uşbu?” eyitti: “ol Tarı atındandur (5) bayı Tarı rz virr aa kim diler şisbsuz.

38. anda ıırdı zekeryyy alabı’sına; eyitti: “iy alabum! (6) baışla baa atundan nesl ya n dl aru bayı sen du işidicise.”

39. pes ıırdı aa firışteler ol (7) durur-iken, namz ılır mihrabda: “bayı Tarı muştılar saa yay’y girek dutıcı-y-iken bir sz ya n ‘s! ‘y Tarı’dan daı sever-iken (8) daı gendzini ‘avratlardan yııcı-y-iken daı peyamber iken şlilardan.”

40. eyitti: “iy alabum! nite ola benm er olan; (9) daı bayı irdi baa ocalı daı ‘avratm dourıcı degl?” eyitti: “ancılayın, Tarı eyler anı kim diler.”

41. eyitti: (10) “iy alabum! ıl benm in bir nişn.” eyitti: “nişnn oldur kim sylemeyes demlere  gnler ill işaret eylemek. (11) daı a alabuı o daı tesbh eyle giceye yaın daı irtelemekde.”

42. daı ol vat kim eyitti firışteler: “iy meryem! [28a] bayı Tarı yrdi seni ya n ilki, daı arıttı seni daı yrdi seni ya n şora ‘lemler ‘avratları zere.”

43. “iy meryem! boyun vir y namzda (2) odur, alabu-ın. daı secde eyle daı rk eyle ru eyleyiciler-ile.”

44. şol, aberlerindendr gaybu (3) vay eylerz anı saa iy muammed! daı olmadu-ıdı anlaru atında, ol vat kim bıraurlar-ıdı alemlerini ankışı anlaru boyun duttu meryem’e. (4) daı olmadu-ıdı anlaru atında ol vat kim artışurlar-ıdı.

45. ol vat kim eyitti firışteler: “iy meryem! bayı Tarı (5) muştılar saa bir sz andan; adı anu mesh’dr, ‘s meryem olı yzl rmetli-y-iken dnyede (6) daı iretde daı yaın olunmışlardan.”

46. “daı syleye demlere bişikde-y-iken daı ırıl iken ya n otuz yaşından gep daı şlilerden.”

47. (7) eyitti: “iy alabum! nite ola benm olan; daı yoanmadı baa dem?” eyitti: “anday, Tarı yaradur (8) anı kim diler. aan kim hkm eyleye bir işe bayı eydr aa ol! pes ola.”

48. “dağı ögrede aña kitābeti dağı hikmeti, (9) dağı tevrīt’i dağı incil’i.”

49. “dağı yalavaç, ya‘ kub oğlanları dapa.” “bayık ben getürdüm size nişān (10) çalabuñuzdan. bayık ben endāzeleyem sizüñ için balçıkdan, kuş süreti gibi pes ürem anuñ içine pes ola (11) kuş Tañrı dilegiyile. dağı sağ eyleyem añadan gözsüzi dağı ala tenlüyi. dağı dirürem ölüleri Tañrı dilegi-y-ile. [28b] dağı haber virem size anı kim yirsiz dağı anı kim zañire qorsız evleriñüz içinde. bayık şunuñ içinde nişāndur size eger olasız (2) mü’minler.”

50. “dağı girçek dutıcı-y-iken anı kim ileyümdedür, tevrīt. dağı tā helāl eyleyem size, bir nicesin anuñ kim harām olındı (3) size. dağı getürdüm size nişān çalabuñuzdan pes şaķımuñ Tañrı’dan dağı boyun virüñ baña.”

51. “bayık Tañrı çalabumdur dağı çalabuñuzdur; (4) pes tapuñ aña. uşbu yoldur toğru.”

52. pes ol vaķt kim bildi ‘isā! anlardan kāfirliđi; eyitti: “kimdür arķa viricilerüm (5) Tañrı dapa?” eyitti: havarılar ya‘ nī ‘isā! yarardan “biz Tañrı’nuñ arķa viricilerivüz ya‘ nī dīninüñ. inanduk Tañrı’ya dağı tanuk ol bayık biz müsülmānlarüz.”

53. (6) “iy çalabumuz! inanduk aña kim indürdüñ, dağı uyduk yalavaca pes yaz bizi tanuklar-ıla.”

54. (7) dağı yavuz şandılar; dağı yavuz şandı Tañrı. dağı Tañrı yavuz şanicıların yigregidür gey bilürdür.

55. (8)ol vaķt kim eyitti Tañrı: “iy ‘isā! bayık ben tamām alıcıvan seni yā öldüriciven seni dağı götüriciven seni (9) benüm yaña dağı arıdıcıvan seni anlardan kim kāfir oldılar dağı kılıcıvan anları kim uydılar saña üzerine anların kim (10) kāfir oldılar kıyāmet günine degin. andan benüm yañadur dönecek yirüñüz pes hükm eyleyem arañuzda anuñ içinde kim olduñuz anuñ içinde dartışursız.

56. ammā anlar kim kāfir oldılar, ‘azāb eyleyem anlara, ‘azāb katı; dünyede içinde dağı āhiredde. (11) dağı yokdur anların hiç arķa viriciler.

57. ammā anlar kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler tamām degüre anlara [29a]müzdlerini. dağı Tañrı sevmez zālimi anı.

58. şol, oķıruz anı üzerüne, āyetlerden; dağı kur’ān, (2) berk olınmış.

59. bayık ‘isā! meşeli, Tañrı katında ‘ādem meşeli gibidür yaratdı anı toprağdan. andan, eyitti aña (3) gün pes oldı.

60. hağdur çalabuñdan; pes olma gümānlülerden

61. pes her kim hüccetleşe senüñ-ile, anuñ içinde; (4) andan şoñra kim geldi saña bilmek; eyit: “gelüñ oķıyalum er oğlanlarımızı ya‘ nī hasan hüseyin, dağı er oğlanlarımızı (5) dağı ‘avratlarımızı; ya‘ nī fāţıma dağı ‘avratlarımızı; dağı gündüzümüzleri andan la‘net

eyleşelüm pes kılalum Tañrı la' netin (6) yalancılar üzere.”

62. bayıķ uşbu, haber virmekdür haķ. dağı yoķdur hiç Tañrı illā Tañrı. dağı bayıķ (7) Tañrı beñdeşsüzdür dürüst işlü.

63. pes eger yüz döndüreler, bayıķ Tañrı bilicidür müfsidler.

64. eyit: “iy kitāb ehli! (8) gelüñ bir sözdin yaña; berāber urumuzda dağı arañuzda, kim tapmayavuz illā Tañrı'ya; dağı ortaķ eylemeyivüz aña (9) nesene. dağı tatmaya bir nicemüz bir niceyi çalaplār, Tañrı'dan ayruķ.” pes eger yüz döndüreler eyidüñ (10) “tanuķ oluñ bayıķ biz müsülmānlarüz.”

65. iy kitāb ehli! nişe tartışırsız ibrahīm haķķında (11) dağı indürinilmedi tevrīt dağı incil, illā andan soñra; añlamaz mısız?

66. [29b] siz şunlarsız kim dartışduñuz anuñ içinde kim sizüñdür aña pes nite tartışırsız anuñ içinde kim yoķdur sizüñ aña bilmek dağı Tañrı (2) bilür dağı siz bilmezsiniz.

67. olmadı ibrahīm cuħüd, naşrāñi; (3) velikin oldı ayruķ dinlerden müsülmān dağı olmadı müşriķlerden.

68. bayıķ ādemilerüñ yaķınırađı yā haķlurađı (4) ibrahīm'e, anlardur kim uydılar aña; dağı uşbu peygamber dağı anlar kim imān getürdiler dağı Tañrı mü'minlerüñ arķa viricisidür.

69. (5) sevdi bir bölük kitāb ehli'nden kim azduralar sizi. dağı azdurmazlar illā gündüzilerini; (6) dağı bilmezler.

70. iy kitāb ehli! nişe kāfir olursız Tañrı āyetlerine; şol halde kim siz (7) tanuķlık virürsüz?

71. iy kitāb ehli! nişe karışturursız (8) haķķı bātıla dağı gizlersiz haķķı ol halde kim siz bilürsüz?

72. dağı eyitti bir bölük kitāb ehli'nden: “imān getürüñ aña kim (9) indürinildi anlaruñ üzere kim imān getürdiler gündüzüñ ilkinde dağı kāfir oluñ soñında ola kim anlar ya' nī müsülmānlar döneler.”

73. (10) “dağı inanmañ illā aña kim uydı dīnüñüze.” eyit: “bayıķ toğru yol, Tañrı'nuñ doğru yolıdır; ola kim virinile (11) kimseye ancılayın kim virinildüñüz yā tartışalar sizüñ-ile çalabuñuz ķatında?” eyit “bayıķ eylük ya' nī tevfiķ virmek Tañrı elindedür. [30a] virür anı aña kim diler. dağı Tañrı gin raħmetlüdür bilicidür

74. hāş eyler raħmetin aña kim diler; dağı Tañrı (2) eylük issidür ulu.

75. dağı bir nicesi kitāb ehli'nüñ oldur kim eger imin dutasañ anı bin iki yüz vaķıyya altuna degüre anı (3) saña. dağı bir nicesi anlaruñ oldur kim ya'nī ķa'b bin eşref, eger imin dutasañ anı bir kıızıla, ödemeye anı saña, illā kim hemişe olduğunca anuñ üzere (4) durıcı

şol andan ötürüdür kim bayıq anlar eyittiler “yoqdur üzerümüze yazu bilmezler içinde yol ya‘nî yazuq.” dağı eydürler Tañrı üzere (5) yalanı ol halde kim bilürler.

76. evet, her kim vefā eyleye qavlına dağı şağına; bayıq Tañrı sever şağıncıları.

77. (6) bayıq anlar kim şatun alurlar Tañrı ‘ahdı-y-ıla dağı andları- y-ıla az bahā şunlar ülü yoqdur anlaruñ (7) āhıretde. dağı söylemeye anlara Tañrı dağı baqmaya anlara kıyāmet günü dağı arıtmaya anları. (8) dağı anlaruñdur ‘azāb ağırdıcı.

78. dağı bayıq anlardan bir bölük, egerler dillerini kitāb’ıla tā sanasız anı ya‘nî tevrīt durur değıl kitāb’dan dağı degül ol (9) kitāb’dan. dağı eydürler ol Tañrı qatından.” dağı degül ol (10) Tañrı qatından. dağı eydürler Tañrı üzere yalanı anlar bilürlerken.

79. olmadı hiç ādemiye kim (11) vire aña Tañrı kitāb’ı, dağı şerī‘ati ‘amel eylemek dağı peygamberliğı; andan eyide ādemilere “oluñ qullar benüm [30b] Tañrı’dan ayruq” velikin “oluñ Tañrı’yı biliciler anuñ-ile kim olduñuz bilürsüz kitāb’ı dağı anuñ-ile kim olduñuz (2) oqırsız.”

80. dağı buyurmaz size kim dutasız firışteleri dağı peygamberleri, çalabılar. buyurur mı size (3) kâfirliğı, andan şoñra kim siz müsülmānlarsız?

81. dağı ol vaqt kim duttı Tañrı, peygamberler qavlın ahdın her nice kim virem size (4) kitāb’dan dağı hikmetden; andan, gele size yalavaç girçek dutıcı anı kim sizüñ-iledür: kim manasız aña (5) dağı arqa viresiz aña. eyit: “ikrār eyledüñüz mi dağı duttuñuz mı anuñ üzere ahdunu qavlumı eyittiler “ikrār eyledük.” eyitti (6) “tanuq oluñ, dağı ben sizüñ-ile tanuqlardanvan.”

82. pes her kim yüz döndüre şundan şoñra, şunlardur (7) fāsıqlar.

83. Tañrı dīninden ayruq mı isterler? dağı aña boyun virdi anlar kim göklerdeür dağı (8) yirde, geñin dağı geñsüz. dağı anuñ dapa döndürinilesiz.

84. eyit: “imān getürdük Tañrı’ya; dağı aña kim (9) indürinildi üzerümüze; dağı aña kim indürinildi ibrahīm üzere, dağı ismā‘il’e, dağı ishāq’a, dağı ya‘qub’a, dağı ya‘qub oğlanlarına; dağı aña kim virinildi mūsā’ya dağı ‘isā’ya (10) dağı peygamberlere, çalabı’larıdan. ayırtlamazuz hiç birisi arasında anlardan. dağı biz aña boyun viricilerüz.

85. dağı her kim isteye (11) islām’dan ayruq din, hergiz qabül olınmaya andan dağı ol āhıretde ziyānlulardandır.

86. nite toğru yol göstere [31a] Tañrı bir qavına kim kâfir oldılar imānlarından şoñra? dağı tanuqlıq virdiler kim bayıq yalavaç haqdur dağı geldi anlara hüccetler. dağı Tañrı toğru yol göstermez qavma zālimler.

87. şunlar; cezāsı anlaruñ bayıq (2) anlaruñ üzeredür. Tañrı la‘neti; dağı firıştelerüñ; dağı ādemilerüñ, dükelicükleri.

88. ebed alıcılarken anuñ içinde. yiyidilmeye anlardan (3) ‘azāb ne dağı anlar bakımılalar.

89. illā anlar kim tevbe eylediler şundan şoñra dağı eyü iş işlediler. bayık Tañrı (4) yarlığayıcıdur rahmet kılcı.

90. bayık anlar kim kāfir oldılar ya‘nī ‘isā! ‘ya, anlaruñ imānından şoñra; andan, arturdılar kāfirliğı hergiz abūl olmaya (5) tevbesi anlaruñ. dağı şunlar azğunlardur.

91. bayık anlar kim kāfir oldılar dağı öldiler, anlar kāfirler-iken; (6) hergiz abūl olmaya “kimsesinden anlaruñ, yir olusu altun; eger gendüzin şatun alur-ise dağı anuñ-ıla. şunlar, anlaruñdur ‘azāb (7) ağırdıcı; dağı yoğdur anlaruñ hiç ara viricileri.

92. hergiz bulımayasız eylügi, tā nafaa viresiz andan kim seversiz. dağı her ne kim nafaa viresiz (8) nesene bayık Tañrı anı bilicidür.

93. her a‘am oldı-y-ıdı helāl ya‘ub oğlanlarına; illā ol kim arām eyledi (9) ya‘ub gendüzi üzere, andan ilerü kim indürinile tevrīt. eyit: “pes getürüñ tevrīt’i oın anı (10) ger olasız girçekler.”

94. pes her kim yalan bağılaya Tañrı üzere yalanı, şundan şoñra; şunlardur zālimler.

95. (11) eyit: “toğru söyledi Tañrı. pes uyuñ ibrahīm milletine, müsülmān-iken; dağı olmadı müşriqlerden.”

96. bayık ilk ev kim [31b] onıldı ādemīler-iün oldur kim mekke’de utlu hareketlü-y- iken dağı toğru yol göstermek iken ‘ālemler iün.

97. anuñ içinde nişānlardur bellüler; ibrahīm (2) maāmı her kim gire aña ola imin. dağı Tañrı’nuñdur ‘ādemīler üzere ev accı ya‘nī aşdı ol kim güci yite (3) anuñ dapa yoldın yaña. dağı her kim (4) kāfir oldı bayık Tañrı acetsüzdür ‘ālemlerden.

98. eyit: “iy kitāb ehli! nişe kāfir olursız Tañrı āyetlerine? dağı la‘net anuğdur anuñ üzere kim işlersiz.”

99. eyit: “iy kitāb ehli! nişe (5) yığarsız Tañrı yolından anı kim imān getürdi? istersiz anı ya‘nī yolu egri siz anuğlar-iken. dağı degül Tañrı gāfil andan kim işlersiz.”

100. iy (6) anlar kim imān gelürdiler! eger boyun viresiz bir bölüğe anlardan kim virinildiler kitāb (7) döndüreler sizi imānuñuzdan şoñra kāfirler.

101. dağı nite kāfir olasız, ol halde kim siz, oınur üzerüñüze Tañrı āyetleri; dağı iünüzdedür (8) yalavacı. dağı her kim şıgınur ise Tañrı’ya bayık yol gösterinildi yol dapa doğru.

102. iy anlar kim imān getürdiler! (9) şaınuñ Tañrı’dan, şaınmağınuñ aı. dağı ölmeñ, illā siz müsülmānlar-iken.

103. dağı yapışuñ Tañrı ipine ya‘nī dīnine, hep; (10) dağı bölük bölük olmalı. dağı

anuñ Tañrı ni‘ met ini, üzerüñüze, ol vaqt kim olduñuzıdı düşmānlar; pes dirdi gönüllerüñüz arasını (11) pes olduñuz ni‘ met-i-y-ile ya‘ nī islām-la qarındaşlar. dağı olduñuz-ıdı çuqur kırañ üzere oddan pes kırtardı sizi andan. [32a] ancılayın bellü eyler Tañrı size āyetlerini anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.

104. dağı olsun sizden bir cema‘ at, oqırlar hayr dapa (2) dağı buyururlar eyü işi dağı yıgarlar yavuz işden. dağı şunlardur kırtılıcılar.

105. dağı (3) olmañ anlarcılayın kim bölük oldılar, dağı tartışdılar; andan soñra kim geldi anlara hüccetler dağı şunlar, (4) anlaruñdur ‘azāb ulu.

106. ol gün kim ağar yüzler dağı qarara yüzler. ammā anlar kim qarardı yüzleri anlaruñ: (5) “kāfir olduñuz mı imānuñuzdan soñra? pes taduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuzdı kāfir olursız.”

107. dağı ammā anlar kim ağardı yüzleri anlaruñ, (6) Tañrı rahmeti içinde; anlar anuñ içinde ebed kıalıcılardur.

108. şol Tañrı āyetleridür; oqıruz anı üzerüñe haqq-ıla. dağı degül Tañrı (7) diler zulmı ‘ālemlere.

109. dağı Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür. dağı ol kim yirdedür. dağı Tañrı dapa döner işler.

110. (8) olduñuz-ıdı bölüğüñ, Tañrı kim çıkarıldı ‘ādemiler içim buyurursız eyü işi; dağı yığırsız yavuz işden (9) dağı imān getirürsüz Tañrı’ya. dağı eger imān getürsedi kitāb ehli ola-y-ıdı yigrek anlara. bir nicesi anlaruñ mü’minlerdür (10) dağı eyregi anlaruñ ta‘ atdan çıkıcılardur.

111. hergiz ziyān degürmeyeler size, illā incinesi nesene dağı eger çalışalar sizüñ-ile, döndüreler size arqalarını (11) andan arqa virinilmeyeler.

112. uruldı anlaruñ üzere horlık, qanda kim bulındılar; illā ‘ahd ile. Tañrı’dan, [32b] dağı ‘ahd-ıla ādemilerden dağı girü döndiler qaçımağ-ıla Tañrı’dan. dağı urıldı anlaruñ üzere miskinlik. şol (2) andan ötürüdür kim bayık anlar oldılar kāfir olurlar Tañrı’nuñ āyetlerine dağı depelerler peygamberleri haqsuz. şol andan ötürüdür kim (3) āsī oldılar dağı oldılar haddan geçerler.

113. degüller ya‘ nī kitāb ehli berāber. bir nicesi kitāb ehli’nüñ, bir bölük cema‘ atdur doğru oqırlar (4) Tañrı āyetlerin gice şa‘ atlarında; dağı anlar secde kılurlar.

114. imān getirürler Tañrı’ya, dağı soñrağı güne. dağı buyururlar (5) eyü işi; dağı yıgarlar yavuz işden dağı iverler hayrlar içinde. dağı şunlar şālihlerdendir.

115. (6) dağı her ne kim işleyeler hayrdan hergiz inkār olınmayalar. dağı Tañrı bilicidür şakımcıları.

116. bayık anlar kim kāfir oldılar, hergiz (7) aşşı eylemeye anlara malları ne dağı oğlanları, Tañrı'dan nesene. dağı şunlar od isleridür (8) anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

117. meşeli anuñ kim harc eylerler, uşbu yaqın dirlik içinde; taman yil meşeli gibidür: anuñ içinde qatı (9) şovuk irdi ekinine bir qavmuñ kim zulm eylediler gendüzilerine pes helāk eyledi anı. dağı zulm eylemedi anlara Tañrı velikin (10) gendüzilerine zulm eylerler.

118. iy anlar kim imān getürdiler! tutman haşeki, sizden ayruq ya' nī müsülmānlardan ayruq. taqşirlik eylemeyeler size, (11) azğunlıqdan yaña ya' nī taqşirlik eylemeyeler işüñüz azdurmağa; ol halde kim sevdiler kim zahmet düşedüñüz. [33a] bayık belürdi düşmānlık ağızlarından dağı ol kim gizler gögüzleri anlaruñ uluraqdur. bayık bellü eyledük size āyetleri eger olasız añalarsız.

119. siz şunlarsız kim seversiz anları; dağı sevmezler sizi. (2) dağı inanursız kitāb'a, dükeline. dağı qaçan irişdiler size, eyittiler: "imān getürdük." dağı qaçan yaluñuz qaldılar, ışırdılar üzerüñüze (3) barmaqların uçların, qaçımaqdan eyit: ölüñ qaçımağauñuz-ıla; bayık Tañrı bilicidür gögüzler issini" ya' nī gönüllerdegiyi.

120. eger yoқанur-ise size (4) eylük ya' nī nuşret bulmaq, qayğulu eyler anları. dağı eger irerse size yavuzlık ya' nī şınmaq sevnünler aña. eger şabr eyleyesiz dağı şaқınasız ziyān degürmeye size (5) yavuz şanmağı anlaruñ nesene. bayık Tañrı anı kim işlersiz qaplayıcıdur ya' nī 'ilm-ile.

121. dağı ol vaqt kim irte gittüñ qavmuñdan; indüreseñ mü'minleri (6) duraq yirlere, qalış içün ya' nī uhud şavaşı vaqtında. dağı Tañrı işidicidür bilicidür.

122. ol vaqt kim qaşd eyledi iki bölük sizden kim yüreksüz olalar; dağı Tañrı (7) arqa viricisidür ol ikinüñ. dağı Tañrı'ya tevekkül eylesün mü'minler.

123. dağı bayık arqa virdi size Tañrı bedir' de siz horlar-iken ya' nī az zira üç yüz on üç gişi-y-idi. (8) pes şaқınuñ Tañrı'dan anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

124. şol vaqt kim eydür-idüñ mü'minlere: "hergiz yitmez mi siz kim arqa vire size qalabuñuz (9) üç bireler ile firiştelerden indürinilmişler?"

125. evet, eger qatlanasız dağı şaқınasız dağı geleler size qaçımaqlarından uşbu ya' nī (10) uşbu qaқıduqları bedr toқuşına gelmek arqa vire size qalabuñuz biş biñler-ile firiştelerden nişānlanmışlar

126. dağı qılmadı anı Tañrı, illā muştılamaq size; dağı tā dölene gönüllerüñüz anuñ-ile. dağı yoқdur arqa virmek (11) illā Tañrı qatından, beñdeşsüz kuvvetlü, dürüst işlüdür.

127. [33b] tā kese bir yanın ya' nī bir bölük, anlardan kim kāfir oldılar ya' nī yitmiş gişi depelendügi, dağı yitmiş esir; yi hor eyleye anları, döneler nevmidler.

128. yokdur senüñ (2) işden nesene: yā tevbe vire anlara, yā ‘azāb eyleye anlara pes bayıķ anlar zālimlerdur.

129. daķı Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür, (3) daķı ol kim yirdedür yarlıgaya anı kim diler daķı ‘azāb eyleye aña kim diler. daķı Tañrı yarlıgayıcıdur raķmet kılcı.

130. iy anlar kim (4) imān getürdiler! yimeñ ribāyı, iki ancalar iki anca olınmış daķı şaķınıñ Tañrı’dan. anuñ-içün kim siz (5) kırtılasız.

131. daķı şaķınıñ oddan, ol kim yaraķlandı kāfirler-içün.

132. daķı boyun virüñ Tañrı’ya daķı yalavaca (6) anuñ-içün kim siz raķmet kılmazsız.

133. (7) daķı ivüñ yarlıgamaķ yaña çalabuñuzdan daķı uçmaķ yaña: giñligi anuñ göklerdeür daķı yir yaraķlandı şaķıñıcılar için.

134. anlar kim nafaķa virürler geñezlikde daķı duşharlıķda, daķı yurlicılar kaçımagı (8) daķı ‘afv eyleyiciler ādemilerden. daķı Tañrı sever eyü işlüleri.

135. daķı anlar kim kaçan işlediler zişt işi ya’ nī zınā (9) yā zılm eylediler kendü nefslerine andılar Tañrı’yı; pes yarlıgamaķ dilediler yazuķlarına. daķı kim yarlıgaya (10) yazuķları illā Tañrı. daķı uzanmadılar anuñ üzere kim işlediler daķı anlar bilürler.

136. şunlar, yanudu anlaruñ yarlıgamaķdur, anlaruñ çalabu’sından, (11) daķı uçmaķlardur. aķar anlaruñ altından ırmaķlar ebed kıalicılarken anuñ içinde daķı ne eyüdür işjeyicileruñ müzdi.

137. [34a] bayıķ geçdi sizden ilerü yollar ya’ nī ādetler. pes yürüñ yirde baķuñ nite oldı soñı yalan dutıcılaruñ?

138. (2) uşbu ya’ nī kıur’ān, bellü eylemekdür ādemiler-içün; daķı toğru yoldur; daķı ögütdür şaķınıcılara.

139. daķı za’ if olmañ; daķı kıayurmañ. (3) daķı siz yüksegireklersiz eger olursañuz mü’minler.

140. eger yokanursa size zāķm urmaķ bayıķ yokandı kıavma ya’ nī kāfirler zāķm urmaķ (4) ancılayın daķı şol günler ya’ nī dünya günleri döndürürüz anları ādemiler arasında daķı tā bile Tañrı anları kim imān getürdiler (5) daķı duta sizden tanuķlar yā şehidler . daķı Tañrı sevmez zālimleri.

141. daķı tā aru eyleye Tañrı anları kim imān getürdiler; (6) daķı yok eyleye kāfirleri.

142. belki şanduñuz mı kim giresiz uçmaķa? daķı bilmedi Tañrı anları kim çalışdılar (7) sizden daķı bilmedi kıatlanıcılardı.

143. daķı bayıķ olduñuz-ıdı arzularsız ölümi andan ileri kim göresiz anı. (8) pes

bayık gördünüz anı ol halde kim siz bakarsınız.

144. dağı degül muḥammed illā yalavaç; bayık geçdi andan ileri (9) yalavaçlar. pes eger ölür-ise yā depelenür-ise döne misiz ökçelerünñüze üzere? dağı her kim döner-ise iki ökçesi üzere (10) hergiz ziyān eylemeye Tañrı'ya nesene. dağı yanud vire Tañrı şükr eyleyicilere.

145. dağı olmadı hıç nefse kim öle, illā (11) Tañrı dilegi-y-ile; yazmağ ya' nī yazdı yazmağ mühlet virinilmiş. dağı her kim dileye dünve yanudını virürüz aña andan. dağı her kim dileye [34b] āḫiret müzdini virürüz aña andan. dağı yanud virevüz şükr eyleyicilere.

146. dağı niçe peygamber, çalışdı anuñ-ile ile bölükler (2) çok. pes sust olmadılar andan ötürü kim irdi anlara Tañrı yolında. dağı za' if. olmadılar dağı ten urup yürimediler. (3) dağı Tañrı sever katlanıcıları.

147. dağı olmadı anlaruñ sözi, illā kim eyittiler: “iy çalabumuz!” yarlığa bize (4) yazuğlarumuzu dağı ḫaddan geçmegümüzi işümüz içinde. dağı yirinde durur ayağlarumuzu. dağı arğa vir bize ḫavm üzere kāfirler.”

148. (5) pes virdi anlara Tañrı dünve müzdini ya' nī nuşret dağı ğanīmet; dağı āḫiret müzdinüñ görkini. dağı Tañrı sever eyü işlüleri.

149. (6) iy anlar kim imān getürdiler! eger boyun viresiz anlara kim kāfir oldılar döndüreler sizi ökçelerünñüz üzere pes dönesiz (7) ziyānlular.

150. belki Tañrı arğa viricünñüzdür dağı ol arğa viricilerü yigregidür.

151. bırağavuz göñüllerine anlaruñ kim (8) kāfir oldılar, ḫorḫu; andan ötürü kim ortak eylediler Tañrı'ya, anı kim indürmedi anuñ-ile ḫüccet. dağı dönecek yiri anlaruñ (9) oddur. dağı ne yavuz zālimler ṭurağı yirī

152. dağı bayık doğru eyledi size Tañrı va' dasını, ol vağt kim depelerdünñüz kök kese, anları, (10) anuñ dilegi-y-ile; tā ḫaçan kim yüreksüz olduñuz dağı dartıřduñuz buyruğ içinde dağı āsī olduñuz andan şoñra kim gösterdi size anı kim (11) söversiz bir niceñüz oldur kim diler dünveyi ya' nī zafer bulmağ dağı bir niceñüz oldur kim diler āḫireti andan döndürdi sizi anlardan [35a] tā şınaya sizi. dağı bayık 'afv eyledi sizden dağı Tañrı eyelük issidür mü'minler üzere.

153. ol vağt kim ırağ gider-idünñüz, (2) dağı durmaz-ıduñuz hıç kimseye; dağı yalavaç oğır-idi sizi şoñnuñuzda. pes yanud virdi size ḫayğuyı; andan ötürü kim (3) ḫayğurmayasız anuñ üzere kim fevt oldı sizden dağı aña kim irdi size dağı Tañrı ḫaberlüdür aña kim işlersiz.

154. andan, indürdi üzerünñüze (4) ḫayğurdan şoñra, iminlik, ımızganmağ. geldi bir bölüğe sizden; dağı bir bölük ya' nī münafıklar bayık ḫayğulu eyledi anları ğümān eylerler

Taňrı'ya haqdan ayruq cāhillik (5) gümāniñ eylemek. eydürler “var mıdur bizüm ya' nī yokdur işden zafer bulmaq?” eyit: “bayık (6) iş dükeli, Taňrı'nuñdur.” gizlerler nefsleri içinde, anı kim eşikere eylemezler saña . eydürler ya' nī peygamber'e: “eger olmış-mıssa bizüm işden (7) nesene depelenmeyedük uşbunda.” eyit: “eger ola-duñuz evlerüñüz içinde çıkadı anlar kim yazıldı anlaruñ üzere depelemek (8) düşecek yirleri yaña. dağı tā şınaya Taňrı anı kim gögüzlerüñüz içindedür; dağı aru eyleye anı kim gönüllerüñüz içindedür. dağı Taňrı bilicidür (9) gögüzler issini”

155. bayık anlar kim yüz döndürdiler, sizden, ol gün kim irişdi iki bölük; bayık tayındurdu anları (10) şeytān bir nice sebebi-y-ile anuñ kim işlediler. bayık 'afv eyledi Taňrı anlardan; bayık Taňrı yarlıgayıcıdur, ivici degül 'azāb eylemege.

156. iy (11) anlar kim imān getürdiler! olmañ anlaruñ gibi kim kāfir oldılar dağı eyittiler ya' nī münafıklar; dağı eyittiler qarındaşlarına, ol vaqt kim yüridiler yirde, [35b] yā oldılar gāzılar: “eger olalar-ıdı bizüm qatumuzda, ölmeyelerdi, dağı depelenmeyelerdi”; tā kıla Taňrı şunu hasret, (2) gönülleri içinde. dağı Taňrı dirürür dağı öldürür. dağı Taňrı anı kim işlersiz görıcidür.

157. dağı eger depelenesiz Taňrı yolında, (3) yā ölesiz; yarlıgamaq Taňrı'dan dağı rahmet, yigrekdür andan kim direrler.

158. dağı eger ölesiz, yā depelenesiz Taňrı yaña koparımlasız.

159. pes rahmet sebebinden ötürü (4) Taňrı'dan yumşanduñ anlara. dağı eger oladuñ iri hulu, kalıñ gönüllü; (5) dağdalardı yöreñden. pes 'afv eyle anları; dağı yarlıgamaq dile anlaruñ için; dağı danış anlaruñ-ıla iş içinde. (6) dağı kaçan kim gönli bir işe bağlayasın tevekkül eyle Taňrı'ya bayık Taňrı sever tevekkül eyleyicileri.

160. eger arqa vire size Taňrı, (7) yinici yokdur sizüñ dağı eger qor-ise sizi kimdür şol, ol kim (3)arqa vire size, andan şoñra? dağı Taňrı'ya (8) tevekkül eylesün mü'minler.

161. dağı olmadı hiç peygambere kim hıyānet eyleye yolında. dağı her kim hıyānet eyleye, getüre ya' nī boynına götürüp getüre anı kim hıyānat eyledi (9) kıyāmet günü. andan, tamām virinile her nef, anı irim. qazandı dağı anlar zulm olinmayalar.

162. pes her kim uydı Taňrı hoşnūdlığına; (10) anuñ gibi midür kim, döndi kaçımağ-ıla Taňrı'dan. dağı turağı yiri anuñ, şamudur dağı ne yavuz dönecek yirdür ol!

163. anlara yuqaru ayaqlardur ya' nī anlar yuqaru ayaqlar isleridür, Taňrı qatında. (11) dağı Taňrı görıcidür anı kim işlerler.

164. bayık minnet eyledi Taňrı mü'minler üzere, ol vaqt kim viribidi. anlaruñ içinde yalavaç, [36a] gendüzilerinden ya' nī 'arabdan, oqır anlaruñ üzere āyetlerini dağı arıdur anları dağı öğredür anlara kitāb'ı ya' nī qur'ān'ı dağı hikmeti. (2) dağı bayık oldılar ilerüden

azgunluk içinde bellü.

165. dağı ol vaqt kim irdi size muşbet bayıq bulduñuz anuñ (3) iki ancasına eyittüñüz mi “nitedür uşbu?” eyit “ol nefslerüñüz katındandır.” bayıq Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

166. (4) dağı her ne kim irdi size, ol gün kim irişdi iki bölük: Tañrı dilegi-y-iledür; dağı tā bile mü’minleri;

167. dağı tā bile (5) anları kim münafıklık eylediler. dağı eyidildi anlara ya‘nī münafıklara “gelüñ çalısuñ Tañrı yolında, yā def‘ eyleñ ya‘nī eger bilevüz (6) çalışı uyavuz size.” anlar kāfırlığa ol gün yakınraqdur anlardan imāna. eydürler ağızları-y-ıla (7) anı kim yoqdur göñülleri içinde. dağı Tañrı bilicirekdür anı kim gizlerler.

168. anlar kim eyittiler qarındaşlarına, ol hālde kim oturdılar (8) “eger boyun vireler-idi bize, depelenmeyelerdi. eyit: “yıguñ gendüzülerüñüzden ölümü, eger olasız girçekler.”

169. (9) dağı sağınmaya anlar kim depelendiler Tañrı yolında, ölüler; belki dirilerdür çalabı’ları katında, (10) ruzi virinürler.

170. sevinicilerken aña kim virdi anlara Tañrı, eylüginden; dağı şād olurlar-iken anlara kim irmediler anlara, (11) anlar ardından: kim qorqu yoqdur anlaruñ üzere ne dağı anlar qayuralar.

171. şād olurlar-iken bir ni‘mete Tañrı’dan, dağı eylük; [36b] dağı bayıq Tañrı zayı‘ eylemez mü’minler müzdini.

172. anlar kim uy virdiler Tañrı’ya dağı yalavacına, andan soñra kim (2) irdi anlara zahm urmaq anlaruñ kim eylük eylediler anlardan dağı şaқındılar müzdür ulu.

173. anlar kim (3) eyitti anlara ādemiler: “bayıq ādemiler dirildiler sizüñ için pes qorquñ anlardan.” pes arturdi anlara ol söz imāni; (4) dağı eyittiler “tapdur bize Tañrı dağı ne eyü iş süricidür!”

174. pes döndiler ni‘met-ile Tañrı’dan, dağı eylüg-ile; (5) yoқанmadı anlara yavuzlık. dağı uydılar Tañrı hoşnūdlıǵına. dağı Tañrı eylük issidür ula.

175. bayıq şol şeytāndur (6) qorқıdur dostları-y-ıla. pes qorқmañ anlardan dağı qorқuñ benden eger olası mü’minler.

176. dağı qayǵulu eylesün seni (7) anlar kim iverler kāfırlıǵe. bayıq anlar hergiz ziyān degürmeyeler Tañrı’ya nesene diler Tañrı kim qılmaya anlaruñ için (8) ülü āhiretde dağı anlaruñdur ‘azāb ula.

177. bayıq anlar kim şatun aldılar kāfırlıǵı imān-ile; (9) hergiz ziyān degürmeyeler Tañrı’ya nesene. dağı anlaruñdur ‘azāb aǵrıdıcı.

178. dağı Őanmasuñ anlar kim kâfir oldılar: bayık ol kim mühlet virürüz anlara, yigrekdür (10) gendüzilerine. bayık mühlet virürüz anlara, tâ arturalar yazuğı; dağı anlaruñdur ‘azâb ĥor eyleyici.

179. olmadı Tañrı kim (11) ĥoya mü’mınleri, anuñ üzere kim siz anuñ üzeresiz tâ ayırtlaya arususı arudan. dağı olmadı Tañrı kim [37a] gözlü eyleye sizi ĥayb üzere velikin Tañrı üyürür yalavaçlarından anı kim diler. pes imân götürüñ Tañrı’ya (2) dağı yalavaçlarına. dağı eger imân getüresiz dağı Őaĥınasız sizüñdür müzd ulu.

180. dağı Őanmasuñ anlar kim, baĥıllık eylerler aña kim (3) virdi anlara Tañrı eylügingen ya‘nî mal: ol yigrekdür anlara; belki ol yavuzıraĥdur anlara. bođmaĥ eyleniler anı kim baĥıllık eyledilerdi anuñ-ile (4) kıyâmet günü. dağı Tañrı’nuñdur gökler mırâşı dağı yirüñ işlersiz bilicidür.

181. bayık işiddi Tañrı (5) anlaruñ sözin kim eyitiler: “bayık Tañrı yoĥsuldur dağı biz baylar uz.” yazavuz anı kim eyitiler dağı depeledüklerin (6) peyĥamberleri ĥaĥsuz dağı eyidevüz “daduñ od ‘azâbını.”

182. Şol andan ötürüdür kim ilerü duttı ellerüñüz. dağı bayık Tañrı. (7) degül zılm eyleyici ĥullara.

183. anlar kim eyittiler: “bayık Tañrı” işmarladı bize kim inanmayavuz ĥiç yalavaca; tâ (8) getüre bize ĥurbân kim yir anı od.” eyit: “bayık geldi size yalavaçlar benden ilerü ĥüccetler-ile (9) dağı anuñ-ile kim eyittüñüz pes nişe depeledüñüz anları eger olasız ĥirçekler?”

184. pes eger yalan dutarlar-ise seni; bayık yalan dutarlar-ise (10) yalavaçlar senden ilerü. getürdiler ĥüccetler dağı kitâblar dağı kitâb’ı aydın eyleyici.

185. her nefis dadıcadur (11) ölümi. dağı tamâm virinilesiz müzdlerüñüzi kıyâmet günü. pes her kim ırâĥ olına oddan dağı ĥivürinile [37b] uçmaĥa bayık zafer ya‘nî ĥurtılmaĥa. dağı degül yaĥın dirlik illâ aldamaĥ gönenmegi.

186. bayık Őınanasız mâllaruñuz içinde, (2) dağı nefslerüñüz içinde. dağı işidesiz anlardan kim virnüldiler kitâb’ı, sizden ilerüden; dağı anlardan kim müŐriĥ oldılar: (3) incinesi nesene çok. dağı eger Şabr eyleyesiz, dağı Őaĥınasız; bayık Şol işlerüñ gönül bađlanmıŐlarındandır.

187. dağı ol vaĥt kim duttı Tañrı anlaruñ (4) ‘ahdın kim virinildiler kitâb: bellü eyleyeler anı âdemilere dağı ĥizlemeyeler anı. pes bıraĥdılar anı arĥaları ardında. (5) dağı Şatun aldılar anuñ-ile az bahâ pes ne yavuzdur ol kim Şatun alurlar!

188. Şanma anları kim, sevinürler anuñ-ile kim işlediler; (6) dağı severler kim öginüleler anuñ-ile kim işlemediler: pes Şanma anları ĥurtılacaĥ yirde ‘azâbdan. dağı

anlaruñdur (7)‘azāb ağrıdıcı.

189. dağı Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlığı dağı yirün. dağı Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

190. bayık (8) gökler yaratmağ içinde dağı yir; dağı gitmeginde gelmeginde gicenüñ dağı gündüzüñ; nişānlardur ağıllar işlerine.

191. (9) anlar kim añarlar Tañrı’yı, örü tırurken dağı otururken, dağı yanları üzere-y-iken; dağı endişe eylerler gökler (10) yaratmağında dağı yirüñ. “iy çalabumuz ya’nī eydürler yaratmaduñ uşbunı fayıdasuz. aruluđuñ senüñ pes şağla bizi od ‘azābından.”

192. (11) “iy çalabumuz! bayık sen, her kimi kim givürürseñ oda, bayık rüsvāy eyledüñ anı. dağı yokdur zālimlerüñ “hiç arka viricileri.”

193. “iy çalabumuz! bayık biz [38a] işiddük kığırdıcı kığırur imāna kim imān getürüñ çalabuñuza pes imān getürdük.” “iy çalabumuz! yarlığa bize yazuğklarumuzu (2) dağı ‘afv eylegil bizden yavuz işlerümüzi. dağı canumuzu alđıl eyü işlüler-ile.”

194. “iy çalabumuz! dağı virgil bize anı kim va’da eyledüñ bize yalavaçlaruñ üzere. (3) dağı rüsvāy eyleme bizi kıyāmet günü; bayık sen hilāf eylemezsın va’deyi.”

195. pes uy virdi anlara anlaruñ çalabı’sı “bayık ben (4) zāyı eylemezin işleyicinüñ işini sizden, irkek yā dişi bir niceñüz bir niceden. pes anlar kim gittiler yirlerinden; (5) dağı çıkarınıldılar illerinden dağı incidinildiler yolumda dağı çalışdılar dağı depelendiler ‘afv eyleyem anlardan (6) yavuz işlerin dağı givürem anları uçmağlara kim ağar altından ırmāklar. yanud virmek Tañrı katından.” Dağı (7) Tañrı katındadır yanud virmek görki.

196. aldamasuñ seni dönmeği anlaruñ kim kāfir oldılar, illerde.

197. gönenmekdür (8) az; andan, tırağı yiri tamudur. dağı ne yavuz döşekdür ol

198. velikin anlar kim şağındılar çalabı’larından; anlaruñdur uçmağlar, (9) ağar altlarından ırmāklar ebed kalıcılar iken anlaruñ içinde konuğa yarağlanmış nesene Tañrı katından. dağı ne kim Tañrı katındadır (10)yigrekdür eyü işlülere.

199. dağı bayık kitāb ehli’nden bir nicesi oldur kim imān getürür Tañrı’ya; (11) dağı aña kim indürinildi sizüñ yaña dağı aña kim indürinildi anlaruñ yaña aşaklık eyleyiciler iken Tañrı’ya şatun almazlar Tañrı āyetleri-y-ile az bahā ya’nī az dünyelik. şunlar [38b] anlaruñdur anlaruñ müzdi anlaruñ çalabı’sı katında. bayık Tañrı tiz hisābludur.

200. iy anlar kim imān getürdiler! katlanuñ dağı (2) katlanmağda ğālib oluñ. dağı sınırda duruñuz. dağı şađınuñ Tañrı’dan anuñ-içün kim kırtılasız.

1.4 Sūratü'n-Nisā /4/

(176 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismillāhi'r rāhmāni'r rāhīm

1. (3) iy ādemīler! şaķınıñ çalabuñuzdan, ol kim yarattı sizi bir nefsdan ya' nī ādem aleyhisselām; daķı yarattı andan 'avratını (4) daķı dağıttı ol ikiden erenler çok daķı dağıttı. daķı şaķınıñ Tañrıdan ol kim dileşürsüz anuñ-ile daķı hışımlardan. (5) bayık Tañrı oldı üzerüñüze şaķlayıcı.

2. daķı virüñ yetimlere mälların; daķı degşürmen arusuzı (6) aruya. daķı yimeñ mällarını mällaruñuz-ıla bayık ol oldı yazuķ ulu.

3. daķı eger qorķasız kim (7) 'adl eylemeyesiz yetimlere, çiftlenüñ anı kim helāl oldı size 'avratlardan ikin ikin daķı üçin üçin daķı dördin dördin ya' nī nite kim yetimlere velī olmaķdan şaķıñduñuz zinādan daķı şaķınıñ 'avrat anuñ. (8) pes eger qorķasız kim 'adl eyleyimeyesiz bir ol kim mālīk oldı sağ ellerüñüz. şol ya' nī bir yā qaravaş yaķınraqdur kim zulm eylemeyesiz.

4. (9) daķı virüñ 'avratlara kābinlerin, baķşış. pes eger hoş olalar size neseneden ol kabinden nefsdin yaña ya' ni gendü nefsleri hoşluğı-y-ıla ol kābinden size nesene virürler -ise (10) siñici-y-iken siñici-y-iken.

5. daķı virmeñ beynisüzlere ya' nī güzāf harc eyleyenlere, mällaruñuzı; ol kim kıldı Tañrı size durmaķ ya' nī dirlik daķı rüzī virüñ [39a] anlara anuñ içinde daķı donaduñ anları. daķı eyidün anlara söz eyü

6. daķı şınañ yetimleri, tā kaçan kim ireler çiftlenmege. (2) pes eger göresiz anlardan toğru yol dutmaķ, virüñ anlara mälların. daķı yimeñ anı ey vaşılar, güzāfdan ötürü daķı öñürtmekden ötürü (3) kim ulalar daķı her kim ola bay şaķınsun daķı her kim ola yoħsul yisüñ şeri'atde bulınur neseneyle (4) pes kaçan kim viresiz anlara mällarını tanuķ dutuñ anlar üzere daķı yiter Tañrı hısāb eyleyici

7. erenlerüñdür (5) ülü, andan kim qodı ata aña; daķı yaķınıraķ hışımlar. daķı 'avratlarundur ülü andan kim qodı ata aña (6) daķı yaķınıraķ hışımlar andan kim az oldı andan yā çok oldı ülü farīza olınmış.

8. daķı kaçan kim hāzır ola üleşmege, hışımlıķ isleri (7) daķı yetimler daķı miskīnler rüzī virüñ anlara andan za' ifler. daķı eyidüñ anlara söz eyü.

9. daķı qorķsuñ (8) anlar kim, eger qoyalarıdı anlaruñ ardından döl ya' nī oğul kız za' iflar, qorķalarıdı anlaruñ üzere: pes şaķınsunlar Tañrı'dan; daķı eyitsünler (9) söz toğru söz.

10. bayık anlar kim yirler yetimler mälların, haķsuz; bayık yirler qarınları içinde

(10) od. dağı göyneler tamu odına.

11. ışmarlar size Tañrı ođlanlarıñuz ھاqqında: irkegündür iki dişi ülüsi gibi. (11) pes eger olalar ‘avratlar ikiden yuğaru, anlarıñdur iki ülüsi, anuñ kim ıodı. dağı eger ola bir, anuñdur [39b] yaru. dağı atasıñ anasıñ, her birisiniñ ol ikiden, altıda birdür, andan kim ıodı; eger ola anuñ oğlı kıızı. pes eger (2) olmaya anuñ oğlı kıızı, dağı mırāşın ala anuñ atası anası: anasıñ üçde birdür pes eger ola anuñ ıarındaşlar anasıñdur (3) altıda bir; vaşı(y)atdan řoñra vaşı(y)yet eyler anı yā borıdan. atalarıñuz dağı er ođlanlarıñuz bilmezler (4) ıankıısı yağınırağdur size aşşı eylemekdin yaña. farıza Tañrı’dandur; bayığ Tañrı oldı bilici dürüst işlü.

12. dağı sizüñdür yarısı, (5) anuñ kim ıodı ‘avratlarıñuz; eger olmaz-ise anlarıñ oğlı kıızı. pes eger ola anlarıñ oğul kıız, sizüñdür dörtde bir, andan kim ıodılar; vaşı(y)yetden řoñra kim vaşı(y)yet eylerler anı, yā borıdan. dağı anlarıñdur dörtde bir (6) andan kim ıoduñuz eger olmaya (7) sizüñ oğıl kıız. pes eger ola sizüñ oğul kıız, anlarıñdur sekizde bir, andan kim ıoduñuz; vaşı(y)yetden řoñra kim vaşı(y)yet eylersiz anı, (8) yā borıdan. dağı eger ola mırāş alınıla andan: ol kim atası olmaya; dağı anuñdur er ıardaş, yā kıız ıardaş: pes her birinüñdür. (9) ol ikiden, altıda bir. dağı eger ola eyregirek şundan ya‘nī birden, pes anlar ortağlardur üçde bir içinde; (10) vaşı(y)yetden řoñra kim vaşı(y)yet olına ol, yā borıdan; ziyān eyleyici degül-iken. ışmarlamağdur Tañrı’dan dağı Tañrı bilicidür, (11) ivici degül.

13. şol, Tañrı ıadlarıdır. dağı her kim boyun vire Tañrı’ya dağı yalavacına; givüre anı uımağlara kim ağar [40a] altından ırmağlar ebed ıalıcılarken anlarıñ içinde. dağı şol zafer bulmağdur ulu.

14. dağı her kim ‘āsī ola Tañrı’ya dağı yalavacına dağı gece (2) ıadlarından givüre anı oda; ebed ıalıcıy-iken anuñ içinde. dağı anuñdur ‘azāb ıor eyleyici.

15. dağı anlar kim işleyeler zışt işi ya‘nī zinā (3) ‘avratlarıñuzdan dağı danuğ dutuñ anları üzere dört sizden ya‘nī müsülmānlardan. pes ger şanuğlığ vireler yıđuñ anları (4) evler içinde tā cānların ala ölüm yā kıla Tañrı anlara yol.

16. dağı ol iki kim ya‘nī er ‘avrat işleyeler anı (5) sizden incidüñ ol ikiyi. pes eger tevbe eyleyeler dağı eyü işleyeler yüz döndürüñ ol ikiden. bayığ Tañrı, oldı tevbe virici, rağmet ıılıcı.

17. (6) tevbe yoğdur Tañrı üzere illā anlarıñ kim işlerler yavuz işi bilmezlig-ile andan tevbe ıılırlar yağından (7) pes şunlar tevbe vire Tañrı anlara. dağı oldı Tañrı bilici, dürüst işlü.

18. dağı yoğdur tevbe anlarıñ kim (8) işlerler yavuz işleri tā ıaçan ıāzır oldı anlarıñ ya‘nī kāfırlığı birisine ölüm, eyitti; bayığ ben tevbe eyledüm şimdi dağı ne dağı (9)

anlaruñ kim ölürlər anlar kâfirler-iken. şunlar yaraqladuk anlara ‘azāb ağrıdııcı.

19. ey anlar kim imān getürdiler (10) helāl olmaz size kim mīrāş alasıız ‘avratları, güc- ile dağı yavuz dirilmeñ anlaruñ-ıla, tā iltesiz bir nicesin anuñ kim (11) virdüñüz anlara illā kim getüreler zışt iş bellü eyleyici dağı dirilüñ anlaruñ-ıla eylüg-ile. pes eger düşhār göresiz anları [40b] ola kim duşhar göresiz neseneyi, dağı kıla Tañrı anuñ içinde hayr çok.

20. dağı eger dileyesiz ‘avrat degşürmegin, bir ‘avrat (2) yirine; ol hālde. kim virdüñüz anlaruñ birisine çok māl; almañ andan nesene alur misiz anı zulm-ıla dağı yazuğ-ıla bellü.

21. (3) dağı nite alasıız anı, ol hālde kim bayıķ irdi bir niceñüz bir niceñüze dağı duttılar ol ‘avratlar sizden ‘ahd katı.

22. dağı çifilenmeñ (4)anı kim çiftlendi atalaruñuz ‘avratlardan; illā ol kim geçdi ya‘nī ‘afv dur. bayıķ ol oldı zışt iş dağı düşmān dutmaķ. dağı ne yavuzdur yoldın yaña.

23. (5) harām olındı size analaruñuz; dağı kızlaruñuz; dağı kız qarındaşlarıñuz; dağı atañuz kız qarındaşları; dağı anañuz kız qarındaşları; dağı er qarındaş kızları (6) dağı kız qarındaş kızları dağı analaruñuz anlar kim emzürdiler sizi; dağı kız qarındaşlaruñuz, süd emzürmekden; dağı. ‘avratlaruñuz (7) anaları; anlar kim kıylarunuzdadur ‘avratlaruñuzdan anlar kim duğul eyledüñüz anlara pes eger olmayasıız duğul eyledüñüz (8)... anlara yazuķ yoķdur sizüñ üzere; dağı oğlanlaruñuz ‘avratları anlar kim billerüñüzdendür; dağı kim cem‘ eyleyesiz (9) iki kız qarındaş ortasında līkin ol kim geçdi ya‘nī ‘afv oldı. bayıķ Tañrı oldı yarlığayıcı, rahmet kılıcı.

24. dağı erlü ‘avratlar, ‘avratlardan (10) illā ol kim. mālīk oldı sağ ellerüñüz. ya‘nī harām olındı; illā ol kim mālīk sağ ellerüñüz Tañrı yazmağı üzerüñüze. dağı helāl eyledi size şundan ayruğın kim, isteyesiz mällaruñuz-ıla (11) şaķınıcılar-iken, ziyān eyleyiciler degül-iken. pes ol kim gönendüñüz anuñ-ile anlardan virüñ anlara yanudlarını ya‘nī farīza iken. dağı yazuķ yoķdur [41a] üzerüñüze, anuñ içinde kim hoşnüdlaşduñuz farīzadan şoñra bayıķ Tañrı oldı bilici dürüst işlü.

25. dağı her kim güci yitmeye (2) sizden artuķlığa ya‘nī baylığa kim nikāh eyleye şaķlanmışları ya‘nī āzādlar, müsülmānları: andan kim mālīk oldı ellerüñüz, qaravaşlaruñuzdan (3) müsülmānlar. dağı Tañrı bilicirekdür imānuñuzı; bir niceñüz bir nicedendür pes nikāh eyleñ anları anlaruñ kavmi destürıyıla. (4) dağı virüñ anlara yanudlarını, eylüg-ile şaķlanmışlar-iken; zinā eyleyiciler degül-iken; dağı dutıcılar degül-iken dostlar ya‘nī uğurlayın. (5) pes kaçan kim erlü olınalar, pes eger getüreler zışt iş ya‘nī zinā; anlaruñ üzeredür yarsı anuñ kim in kim āzādlar üzeredür ‘azābdan (6) şol anuñdur kim qorķdı yazuķdan ya‘nī zinādan, sizlerden. dağı kim katlanasıız yigrekdür size dağı Tañrı

yarlıgayıcıdur rahmet kılcı.

26. diler Tañrı (7) tā bellü eyleye size; dañı toğru yol göstere size, yollarını anlaruñ kim sizden ilerü-di; dañı tevbe vire size. dañı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

27. dañı Tañrı diler kim tevbe vire size. dañı diler anlar kim uyarlar arzulara kim (8) egilesiz egilmek ulu.

28. diler Tañrı kim yiyni eyleye sizden; dañı yaradıldı ādemī (9) za‘if ya‘nī şabr eylemez arzularan.

29. iy anlar kim imān getürdiler! yimeñ mällaruñuzı arañuzda, bātıl-ıla ya‘nī ħarām-ile; (10) bāzirgenlik ħoşnūdlıg-ıla sizden dañı depelemeñ gendü nefsleruñuzı. bayık Tañrı oldı size rahmet kılcı.

30. dañı her kim (11) işleye şunu ħaddan geçmek içün dañı zılm-iken soñra göyündürevüz anı oda. dañı oldı şol, Tañrı’ya geñez.

31. eger şaķınasız [41b] ulularından anuñ kim yığlınursiz andan; ‘afv eyleyevüz sizden yavuz işleruñuzı; dañı givürevüz sizi givüreceğ yire görklü ya‘nī uçmaķķa.

32. dañı arzulamañ (2) anı kim artuķ eyledi Tañrı anuñ-ile, bir niceñuzı bir nice üzere. erenleruñdür ülü andan kim işlediler dañı ‘avratlaruñdur (3) ülü andan kim işlediler. dañı dileñ Tañrıya eylüğinden bayık Tañrı oldı her neseneği bilici.

33. dañı her birinüñ (4) kılduķ mīrāş alıcılar, andan kim ħodı ata aña, dañı yaķın ħışımlar. dañı anlar kim ‘ahd bağladı andlaruñuz, (5) virüñ anlara anlaruñ ülüsini. bayık Tañrı oldı her nesene üzere tanuķ yā ħāzır

34. erenler gey durıcılar dur ‘avratlar üzere andan (6) ötürü kim artuķ eyledi Tañrı bir nicesini anlaruñ bir nice üzere dañı andan ötürü kim nafaķa eylediler mällarından. pes eyü işlü ‘avratlar muṭı‘lardur ya‘nī erenlerine (7) şaķlayıcılar dur gizlüyi andan ötürü kim şaķladı Tañrı dañı anlar kim ħorķarsız boyun virmegini anlaruñ, pes öğütleñ anları dañı ayrılıñ anlardan (8) yatacaķ yirlerde dañı urun anları. pes eger boyun vireler size istemen anlaruñ üzere yol ya‘nī dögmek. bayık Tañrı, oldı (9) yüce, ulu.

35. dañı eger ħorķasız tartışmaķdan ol iki arasında, viribiñ miyāncı yā ħükm eyleyici er ħavminden, dañı bir miyāncı ‘avrat ħavminden. (10) eger diler-ise ol iki oñartmaķ yaķışdura Tañrı ol iki arasında. bayık Tañrı oldı bilici ħaberlü.

36. dañı tapuñ Tañrıya dañı (11) ortaķ eylemeñ aña neseneği. dañı ataya añaya eylük eylemek dañı ħışımlıķ issine; dañı yetimlere; dañı miskīnlere; dañı ħoñşıya ħışımlıķ issine [42a] dañı ħoñşıya ıraķ dañı yoldaşa dañı yol erine dañı aña kim mālīk oldı elleruñuz. bayık Tañrı (2) sevmez anı kim oldı göceklenici tekebbür eyleyici.

37. anlar kim baĥillıķ eylerler, dañı buyururlar ādemīlere baĥillıgı. dañı gizlerler

(3) anı kim virdi anlara Tañrı eylüginden. dañı yaraqladuk kâfirler-içün ‘azâbı ĥor eyleyici.

38. dañı anlar kim nafaqa eylerler (4) mâllarını âdemiler riyâsı içün. dañı inanmazlar Tañrı’ya ne dañı şöñrağı güne. dañı her kim ola şeytânaña iş ne yavuzdur (5) işdin yaña.

39. dañı ne neseür anlaruñ üzere eger imân getürelerdi Tañrı’ya dañı şöñrağı güne dañı nafaqa vireler-idi andan kim (6) rûzî virdi anlara Tañrı dañı oldı Tañrı anları bilici.

40. bayık Tañrı zılm eylemez zerre ağırı yâ qarınca ağırı dañı eger ola eylük artura anı (7) dañı vire qatından müzd ulu.

41. pes nite ola, kaçan kim getürevüz her bir ümmetden tanuq ya‘nî peygamberini dañı getürevüz seni (8) anlaruñ üzere tanuq

42. ol gün seve anlar kim kâfir oldılar, dañı ‘âsî oldılar yalavaclar kim berâber olına anlaruñ-ıla (9) yir. dañı gizlemeyeler Tañrıdan sözi.

43. iy anlar kim imân getürdiler yaqın gelmen namâza siz (10) esrükler-iken tâ bilesiz anı kim eydürsiz ne dañı cunubler-iken illâ yol geçicilerken tâ yunasız. dañı eger (11) olasız şayrular yâ sefer üzerinde, yâ gele biregü sizden aşak yirden, yâ yaqınlık eylesiz ‘avratlara ya‘nî şu döküp dañı [42b] pes bulmayasız şu kaşd eyleñ topraqa aru pes süzüñ yüzlerüñüze dañı ellerüñüze bayık Tañrı, (2) oldı ‘afv eyleyici yarlıgayıcı.

44. görmedüñ mi anları kim virinildiler ülü kitâbdan şatun alurlar azgınlığı (3) dañı dilerler kim azasız yolu.

45. dañı Tañrı bilürirekdür düşmânlaruñuzu. dañı yitti Tañrı dost dañı yitti Tañrı (4) arqa virici.

46. anlardan kim cuhüd oldılar döndürürler sözi yirlerinden dañı eydürler: işiddük dañı (5) ‘âsî olduk; dañı işit, işittürinilmiş degül-iken; dañı kulaq dut bize egmek içün dillerini dañı barmağ urmağ içün dîn içinde. dañı eger bayık anlar (6) eyideler-idi: “işiddük dañı boyun virdük; dañı işit dañı göz dut bize ola-dı yigrek anlara dañı maşlıhatlurağ. velikin ırağ eyledi anları Tañrı, (7) anlaruñ küfrinden ötürü inanmazlar illâ az.

47. ey anlar kim virinildiler kitâb imân getürüñ aña kim indürdük (8) girçek dutıcı-y-iken anı kim sizüñ-iledür; andan ilerü kim yoyavuz yüzleri pes döndürevüz anları arqaları üzere. yâ ırağ eyleyevüz anları nite kim (9) ırağ eyledük şenbe gün islerini. dañı oldı Tañrı işi işlenmiş.

48. bayık Tañrı yarlıgamaya (10) kim ortak olına ol; dañı yarlıgaya anı kim şundan ayruğdur, aña kim diler. dañı her kim ortak eyleye Tañrı’ya bayık yalan bağladı (11) yazuğı ulu.

49. görmedüñ kim yâ körmedüñ kim anları kim arıdurlar gendüzilerini? belki

Tañrı arıdur anı kim diler. [43a] dañı zulm olınmayalar iki barmağ sürüp fetil gibi olan ħarik kadarı yā ħurmā çekürdegi yaruğı arasındağı çöp kadar.

50. bağ nite yalan bağlarlar Tañrı üzere yalanı; dañı dapdur ol yazuğ bellü.

51. bilmedüñ mi (2) anlar kim virinildiler ülü, kitābdan inanurlar buta yā cādūya, dañı şeytāna, yā but kullıkcısına. dañı eydürler (3) anlara kim kāfir oldılar şunlar ya'nī toğru yol dutıcırağdur ya'nī ebū süfyān yāranlarıyla anlardan kim imān getürdiler yoldın yaña.

52. şunlar anlardur kim ırağ eyledi anları Tañrı. (4) dañı her kim kim la'net eyleye Tañrı hergiz bulmayasñ aña arğa virici.

53. belki anlaruñ mıdur ülü, pādişāhlıqdan? pes andan, virmeyeler (5) ādemilere ħurmā çekürdegindegi çuğurcağı.

54. belki ħased eylerler mi ādemlere, anuñ üzere kim virdi anlara Tañrı, eylüğinden pes bayığ virdük (6) ibrahīm qavmına kitābı dañı ħikmeti dañı virdük anlara pādişāhlıq ulu.

55. pes bir nicesi anlaruñ oldur kim imān getürdiler aña; (7) dañı anlaruñ bir nicesi oldur kim yüz döndürdi andan. dañı tap oldı tamu yandurınılmış.

56. bayığ anlar kim kāfir oldılar āyetlerümüze soñra (8) göyündürevüz anları odla. niçe kim bişe derileri anlaruñ, degşürevüz anlara deriler, andan ayruğ tā tadalar (9) 'azābı. bayığ Tañrı oldı beñdeşsüz dürüst işlü.

57. dañı anlar kim imān getürdiler, dañı işlediler eyü işler; (10) givürevüz anları uçmaqlara; ağar (11) anlaruñ altından ırmağlar ebed qalıcılarken anlaruñ içinde hemişe. anlaruñdur anlaruñ içinde 'avratlar gey arınmışlar. dañı givürevüz anları gölgeye ırılmaz gölgeye.

58. bayığ Tañrı buyurur size kim ödeyesiz emānetleri [43b] ehline ya'nī islerine dañı qağan hükm eyleysiz ādemiler arasında hükm eyleyesiz 'adl-ıla. bayığ Tañrı ne eyü nesene öğüder sizi anuñ-ile. (2) bayığ Tañrı, oldı işidici, görici.

59. ay anlar kim imān getürdiler boyun virüñ Tañrı'ya, dañı boyun virüñ yalavaca, dañı (3) iş islerine sizden. pes eger tartışasız nesene içinde döndürüñ anı Tañrı'dan yaña dañı yalavacından yaña eger olasız (4) inanursız Tañrı'ya dañı soñrağı güne. şol yigrekdür dañı görklürekdür dönmeğdin yaña ya'nī 'ağıbet.

60. bilmedüñ mi anları kim (5) şanurlar bayığ anlar imān getürdiler aña kim indürinildi senden yaña dañı aña kim indürinildi senden ilerü dilerler kim buyruğ isdeşü varalar (6) şeytāndan yaña; ol ħâlde kim buyruğdar kim kāfir olalar diler dīv kim azdura anları azmağlıq (7) ırağ.

61. dağı kaçan eyidile anlara: “gelüñ andan yaña kim indürdi Tañrı, dağı yalavaçdan yaña göresen (8) münafıqları yüz döndürürler senden yüz döndürmek.

62. pes nitedür ol vaqt kim geldi anlara muşibet andan ötürü kim ilerü duttı (9) elleri andan geldiler saña, and içerler Tañrı’ya: dilemedük biz illā eylük eylemek dağı yağışık eylemek.

63. şunlar (10) anlardur kim, bilür Tañrı anı kim gönülleri içindedür. pes yüz döndür anlardan; dağı ögütle anları; dağı eyit anlara gendüzilerinde ya‘nī hılvette (11) söz yitürü.

64. dağı viribimedük hıç yalavac, illā kim boyun virinile, Tañrı destür-y-ıla. dağı eger bayık anlar, ol vaqt kim zulm eylediler [44a] gendüzilerine, geleler-idi saña; pes yarlıgamaç dileyeler-idi dağı yarlıgamaç dileye-di anlaruñ için yalavac bulalar-ıdı Tañrı’yı tevbe virici (2) tevbe kabül eyleyici rahmet kılıcı.

65. pes degül ya‘nī bular şandugı gibi çalabuñ haqqı-içün mü’min olmayalar tā hākim eylerler seni anuñ içinde kim anlaruñ içinde andan bulmayalar (3) gendüzilerinde tarlık andan kim hükm eyledüñ dağı boyun vireler boyun virmek.

66. dağı bayık biz yazmış-missavuz anlaruñ üzere (4) depeleñ gendüzilerünüzi yā çıkuñ illerünüzdün işlemeyeler-idi anı illā az anlardan. dağı eger bayık (5) anlar işleyeler-idi anı kim ögüt virinürler anuñ-ile ola-dı yigrek anlara dağı katıraç şābit eylemekdin yaña ya‘nī gendüzilerini dīn içinde.

67. dağı andan, virey-idük anlara (6) katımızdan, müzd ulu.

68. dağı yol gösteredük anlara, yol toğru.

69. dağı her kim boyun virür-ise Tañrıya dağı yalavacına; (7) şunlar, anlaruñ-ıla kim eylük eyledi Tañrı anlaruñ üzere peygamberlerden; dağı gey girçeklerden dağı şehidlerden (8) dağı şālihlerden. dağı görklü oldı şunlar yoldaşdın yaña.

70. şol eylük Tañrı’dandur; dağı tap oldı Tañrı bilici.

71. (9) iy anlar kim imān getürdiler dutuñ şağınmağunuzi pes çıkuñ bölükler yā çıkuñ bir gezden.

72. (10) dağı bayık bir niceñüz oldur kim dölenür girü kalu. pes eger degir-ise size muşibet eyide bayık eylük eyledi Tañrı benüm üzerüme (11) ol vaqt kim olmadum anlaruñ-ıla hāzır.

73. dağı eger ire size eylük Tañrıdan eyide kāne olmadı gibi [44b] sizüñ arañuzda dağı anuñ arasında dostlık ey kāşki ben olmışımsam anlaruñ-ıla zafer buladum zafer bulmaç ulu.

74. pes çalışıñ (2) Tañrı yolında, anlar kim şatarlar yağıñ dirliği āhirete dağı her

kim çalışa (3) Tañrı yolında, pes depelene yā yine; tiz virevüz aña müzd ulu.

75. dañı nedür sizün, çalışmayasız Tañrı yolında? dañı za'if lerden erenlerden dañı 'avratlardan dañı oğlanlardan anlar kim eydürler: (4) "iy çalabumuz çıkar bizi uşbu köyden ya'nî mekke'den zılm eyleyici anuñ kavmı dañı kıl bizüm için katundan (5) iş issi dañı kıl bizüm için katundan arka virici.

76. anlar kim imān getürdiler çalışurlar Tañrı yolında. (6) dañı anlar kim kāfir oldılar çalışurlar şeytān yolında. pes çalışuñ şeytān dostları-y-ıla bayık (7) yavuz şanmağı şeytān uñ oldu za'if .

77. bilmedün mi anları kim eyidildi anlara yığun ellerünüz dañı tururuñ (8) namāzı dañı virün zekātı. pes ol vaqt, kim yazıldı anlaruñ üzere çalışmağ ol vaqt bir bölük anlardan korqarlar (9) ādemilerden Tañrı korqısı gibi yā katırağ korqıdın yaña. dañı eyittiler iy çalabumuz nişe yazdun üzerümüze çalışı (10) nişe girü bırakmadun bizi bir müddete degin az? eyit: "dünyā menfa'atı yā gönenmegi azdur dañı āhiret yigrekdür aña kim şağındı. (11) dañı zılm olunmayalar ħurmā çekürdegi çuqurcağındağı çöp gibi kadarınca.

78. qanda kim olasız, ire size yā bula ölüm; dañı eger olduñuz-ise burçlar içinde kirec-ile yapılmış dañı eger ire anlara ya'nî münafıklara eylük eyideler uşbu Tañrı katındandır [45a] dañı eger ire anlara yavuz iş eyideler (2) uşbu senün katındandır. eyit: "dükeli Tañrı katındandır. pes nedür uşbu kavmun yakın olmazlar kim (3) añlayalar sözi.

79. her ne kim ire saña eylük Tañrı'dandır. dañı her ne kim ire saña yavuz iş ya'nî kızlıq dañı sığun (4) nefsündendür dañı viribidük seni ādemilere yalavac dañı dap oldu Tañrı, tanuğ.

80. her kim boyun vire yalavaca, (5) bayık boyun virdi Tañrıya. dañı her kim yüz döndüre viribimedük seni anlaruñ üzere şağlayıcı.

81. dañı eydürler ya'nî münafıklar ta'atdur (6) pes kaçan çıkdılar katundan düner düzdün düze bir bölük anlardan andan ayruğ kim eydürler. dañı Tañrı yazar (7) anı kim dünerler düzgün düze. pes yüz döndür anlardan dañı tevekkül eyle Tañrı'ya dañı. dapdur Tañrı, iş sürici.

82. pes endişe eylemezler mi (8) qur'an'ı? dañı eger ola-dı Tañrı'dan ayruğ katından bulalar-ıdı anuñ içinde tartışık çok.

83. dañı kaçan geldi anlara bir iş ya'nî haber iminlikden yā korqudan yaydılar anı. dañı eger döndürselderdi anı yalavac yaña, dañı (9) iş işi islerinden yaña ya'nî rāy ehli anlardan (10) bile-di anı anlar kim çıkarurlar anı degülmis-se Tañrı eylügeni üzerünüze, dañı rahmeti ya'nî qur'an; (11) uyaduñuz şeytāna illā az.

84. pes çalış Tañrı yolında. buyrınılmayasañ katı iş illā gendüzüne. [45b] dañı

kındur mü'minleri ola kim Tañrı yığa atı alışın anlaruñ kim kâfir oldılar. dağı Tañrı atırağdur atı 'azâbdın yaña dağı atırağdur (2) 'azâb eylemekdin yaña.

85. her kim şefa'at eyleye eyü şefa'at, (3) ola anuñ ülü andan dağı her kim şefa'at eyleye şefa'at yavuz ola anuñ ülü (4) andan. dağı oldı Tañrı her nesene üzere güci yiter yâ şaqlayıcı.

86. dağı açan selâmlanasız selâm virmeg-ile dimeg-ile selâmları görklüreg-ile ya'nî selamün aleyküm andan yâ döndürüñ anı bayığ Tañrı oldı her nesene üzere şisâb eyleyici yâ yanud virici.

87. Tañrı, yoğdur Tañrı illâ ol dire sizi (5) kıyâmet günü yaña; yoğdur gümân anuñ içinde. dağı kimdür girçegirek Tañrı'dan, sözdin yaña?

88. pes nedür sizüñ münâfıqlarda (6) iki bölük-iken. dağı Tañrı döndürdi andan ötürü kim azandılar. diler misiz kim toğrı yol gösteresiz aña kim azdurdı Tañrı dağı her kimi (7) azdura Tañrı hergiz bulmayasız anuñ-içün yol.

89. sevdiler kim kâfir olasız nite kim kâfir oldılar pes olasız berâber. pes (8) dutman anlardan dostlar tâ evlerinden illerinden ayrılalar Tañrı yolında. pes eger yüz döndüreler dutuñ anları dağı depeleñ (9) anları anda kim bulduñuz anları. dağı dutman anlardan dost ne dağı arqa virici.

90. illâ anlar kim ulaşurlar (10) bir avma kim sizüñ arañuzda dağı anlaruñ arasında 'ahd avl var. yâ geldiler size tar olmiş-iken gögüzleri kim alışalar sizüñ- ile (11) yâ alışalar anlaruñ avmı-y-ıla. dağı eger dilededi. Tañrı, üstün ellü eyleye-di anları üzerüñüze pes alışalar-idi sizüñ-ile. pes eger [46a] bir yaña olalar sizden pes alışamayalar sizüñ-ile dağı birağalar size boyun virmegi ılmadı Tañrı size anlaruñ üzere (2) yol.

91. bulasız ayruqları dilerler kim imin eyleyeler sizi, dağı imin eyleyeler avümlerini. her nice kim döndürinileler (3) fitne ya'nî kâfirlige oyu birağınılılar anuñ içine pes eger olmayalar sizden dağı birağmayalar sizden yaña boyun virmegi dağı yığmayalar ellerin pes dutun anları dağı depeleñ anları anda kim bulduñuz anları. dağı şunlar, ıldığ sizüñ içün anlaruñ-ıla (4) şüccet ya'nî depelemek bellü.

92. dağı olmadı hiç mü'minüñ kim depeleye bir mü'mini illâ yanılıp dağı her depeleye (5) mü'mini yanılıp: âzâd eylemekdür mülk olınmiş âdemî mü'min dağı an bahâ ışmarlanmiş avümüne illâ kim (6) şadaqa eyleyeler. pes eger ola bir avümden kim düşmendür sizüñ ol mü'min iken âzâd eylemekdür mülk olınmiş âdemî mü'min. (7) dağı eger ola bir avümden kim arañuzda (8) dağı aralarında 'ahd avl var; çun bahâ dur, ışmarlanmiş avümüne dağı âzâd eylemekdür mülk olınmiş âdemî (9) mü'min . pes her kim bulmaya orucdur iki ay biribiri ardınca ulaşıcılar tevbe eylemek içün Tañrı'dan dağı oldı Tañrı bilici

(10) dürüst işlü.

93. dağı her kim depeleye mü'mini kaçd eyleyici-y-iken anuñ cezāsı şamudur ebed kalıcı-y-iken anuñ içinde. dağı kaçadı Tañrı (11) anuñ üzere dağı la'net eyledi aña dağı yaraqladı aña 'azāb ulu.

94. ey anlar kim imān getürdiler kaçan yürüyesiz Tañrı yolında [46b] pes bellü eyleñ dağı eyitmen aña kim bıraқdı sizüñ yaña boyun virmeği degülseñ mü'min . dilersiz yakın dirlik (2) Tañrı қatında ğanīmetler ya'nī müzdlер çoқdur. şundayıқ olduñuz-ıdı ilerüden pes minnet eyledi Tañrı pes bellü eyleñ. bayıқ Tañrı oldu (3) anı kim işlersiz bilici.

95. berāber degül oturıcılar mü'minlerden eksüklik islerinden ayruқ dağı çalış eyleyiciler (4) Tañrı yolında mällar-y-ıla dağı nefsleri-y-ile. artuқ eyledi Tañrı çalış eyleyicileri mälları-y-ıla dağı nefsleri-y-ile (5) oturıcılar üzere yuқaru ayak. andan dağı dükeline va' de viridi Tañrı uçmaқı. dağı artuқ eyledi Tañrı çalış eyleyicilere oturıcılar üzere müzd ulu.

96. yuқaru ayaklar andan dağı (6) yarlığamaқ dağı rağmet. dağı oldu Tañrı yarlığayıcı, rağmet kılıcı.

97. bayıқ anlar kim cānların aldı anlaruñ firiştelер, zulm eyleyicilerken gündüzilerine ne nesede olduñuz. (7) eyittiler: olduқ za'if sayılmışlar 'āciz ler yirde" ya'nī mekke yiri. eyittiler ya'nī firiştelер degül-midi Tañrı yiri ğiñ pes ayrıladuñuz (8) anuñ içinden pes şunlar, тұраğı yiri anlaruñ şamudur dağı ne yavuzdur dönecek yir.

98. illā za'if sayılmışlar erenlerden, (9) dağı 'avratlardan, dağı oğlanlardan; güci yitmezler hīle eylemege; dağı toğru yol dutmazlar yol.

99. pes şunlar, (10) ola kim Tañrı kim 'afv eyleye anlardan. dağı oldu Tañrı 'afv eyleyici, yarlığayıcı.

100. dağı her kim ayrıla evinden, Tañrı yolında; bula (11) yirde varacaқ yir çoқ, dağı ğiñlik. dağı her kim çıқа evinden ayrılıcı-y-iken evinden, Tañrıdan yaña dağı yalavacından yaña; [47a] andan, ire aña ölüm: bayıқ düşdi müzdi anuñ Tañrı üzere. oldu Tañrı yarlığayıcı rağmet kılıcı.

101. dağı kaçan yürüyesiz (2) yirde, yoқdur üzerüñüze yazuқ kim eksesiz namāzdan eger қorқasız kim fitneye bırağa sizi anlar kim (3) kāfir oldılar. bayıқ kāfirler oldılar size düşmān bellü.

102. dağı kaçan olasañ anlaruñ içinde pes тұrarsın anlaruñ içün (4) namāzı тұrsuñ bir bölük anlardan senüñ-ile dağı dutsunlar silāhlarını pes kaçan secde eyleyeler olsunlar (5) arduñuzdan ya'nī silāh dutanlar. dağı gelsüñ bir bölük ayruқ kim namāz қılmadılar pes namāz қılsınlar senüñ-ile dağı dutsunlar şaқınmağın anlaruñ (6) dağı silāhların. sevdi anlar kim kāfir oldılar kim ğāfil olasız silāhlaruñuzdan dağı қumāşlaruñuzdan pes kaçd eyleyeler

(7) üzerüñüze, bir gezden kaçd dağı yokdur yazuğ üzerüñüze eger ola sizde incinesi nesene yağmurdan yā ola sin şayrular kim aşığa koyasız (8) silāhlarıñuzı; dağı dutun şaķınmağıñuzı. bayıķ Tañrı, kāfırlar-içün (9) ‘azāb ĥor eyleyici.

103. pes kaçan ödeyesiz namāzı añun Tañrı’yı tırmağ-iken dağı oturmağ-iken dağı yanlarıñuz üzere. (10) pes kaçan dölenesiz ya‘nī imīn olasız tırın namāzı bayıķ namāz oldu mü‘minler üzere yazılmış (11) vaķtlanmış.

104. dağı sust olman istemekde kavmi eger olursañuz açırsız ya‘nī zāĥmetden bayıķ anlar acırlar [47b] nite kim acır siz. dağı umar siz Tañrı’dan anı kim ummazlar dağı oldu Tañrı bilici dürüst işlü.

105. bayıķ indürdük sendin yaña (2) kitābı ĥaķķ-ile; tā ĥükm eyleyesin ādemīler arasında, anuñ-ile kim bildürdi saña Tañrı. dağı olma ĥiyānet eyleyiciler içün dartışııcı.

106. (3) dağı yarlağamağ dileñ Tañrı’dan; bayıķ Tañrı, oldu yarlığayııcı, rahmet kılıcı.

107. dağı tartışma anlardan kim ĥıyanet eylerler gendüzilerine. (4) bayıķ Tañrı sevmez anı kim oldu ĥiyānet eyleyici yazuğlu.

108. gizlenürler ādemīlerden, (5) dağı gizlenmezler Tañrı’dan. dağı ol anlarıñ-iledür ol vaķt kim dūnerler düzgün eyleyü anı kim ĥoşnūd olmaz sözden ya‘nī yalan and. dağı oldu Tañrı aña kim işlerler ĥaplayıcı ya‘nī ‘ilmi- y-ile.

109. (6) siz şınlar siz tartışduñuz anlardan yaķın dirlik içinde. pes kim tartışa Tañrı-y-ile anlardan (7) kıyāmet günü ya‘nī ‘azāb eyleyincek yā kim ola anlarıñ üzere iş sürici.

110. dağı her kim işleye yazuğlık yā zılm eyleye gendüzine (8) andan yarlığamağ isteye Tañrı’dan bula Tañrı’yı yarlığayııcı rahmet kılıcı.

111. dağı her kim ĥazaña yazuğ bayıķ ĥazaña anı gendü üzere. (9) dağı oldu Tañrı bilici dürüst işlü.

112. dağı her kim işleye yazuğ yā yazuğ ya‘nī yarağ uğurlamağ andan ata anuñ-ile yazuğsuzı' bayıķ yüklendi (10) bühtānı dağı yazuğı bellü.

113. dağı eger degül-misse Tañrı fazlı üzerüñe dağı rahmeti kaçd eyleyedi bir bölük anlardan kim (11) azduralur-idi seni azdurmazlar illā gendüzilerin dağı ziyān degürmezler saña ĥiç nesene. dağı indürdi Tañrı [48a] üzerüñe kitāb’ı ya‘nī ĥur’ānı dağı ĥiķmeti dağı öğretti saña anı kim olmadan bilürseñ. dağı oldu Tañrı fazlı üzerüñe (2) ulu.

114. ĥayr yokdur çoķda, gizlü sözinden anlarıñ; illā ol kim buyurdu şadaķaya, yā eyü işe, yā düzmege (3) ādemīler arasında. dağı her kim işleye şuni istemek içün Tañrı ĥoşnudlığın şoñra virevüz aña müzd ulu.

115. (4) dağı her kim tartışa yalavac-ıla, andan şoñra kim bellü oldu aña toğru yol;

dağı uya mü'minler yolundan ayruğa: (5) iş virevüy aña anı kim iş duttı dağı göyündürevüz anı şamuda. dağı ne yavuzdur şamu dönecek yir!

116. bayık Tañrı yarlıgamaz kim ortağ eylenile aña (6) dağı yarlıgaya anı kim şundan ayrukdur aña kim diler. dağı her kim ortağ eyleye Tañrı'ya bayık azdı azmak ırak.

117. (7) şapmazlar andan ayruğa illâ dişilere dağı şapmazlar illâ şeytāna boyun virmeyici.

118. şürdi anı Tañrı (8) dağı eyitti ya'nī iblīs “tutam şullarıñdan ulu endāze olınmış.”

119. “dağı azduram anları (9) dağı buyuram anlara keseler ılqılar şulaqların dağı buyuram anlara dondüreler Tañrı yaratmışın” ya'nī helālı harām eyleyeler haramı helāl eyleyeler. (10) dağı her kim duta şeytānı dost Tañrı'dan ayruş bayık ziyānlu oldı ziyānlu olmaş bellü.

120. va' de virür anlara (11) dağı arzulandurur anları dağı va' de virmez anlara şeytān illā aldamaş.

121. şunlar, şurağı yiri anlarıñ dağı bulmayalar [48b] andan dönmeş.

122. dağı anlar kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler; givürevüz anları uçmaqlara, (2) aşar altından anlarıñ ırmaşlar ebed şalıcılarken anlar içinde hemişe. Tañrı va'dası haş iken; dağı kimdür girşegireş Tañrı'dan, sözdin yaña?

123. (3) degül arzularuñuz, ne dağı arzuları kitāb ehli'nüñ her kim işleye yavuzluş, cezā virinile anuñ-ile dağı bulmaya gendüzine (4) Tañrı'dan ayruş dost ne dağı arşa virici.

124. dağı her kim işleye eyü işlerden irkekden yā dişiden (5) ol mü'min iken şunlar givürinileler uçmaşa dağı şulm olınmayalar şurma çekür değı çuşurı şadarınca.

125. dağı kimdür görklürek dīndin yaña, (6) andan kim işmarladı yüzini Tañrı'ya ol eylük eyleyici-y-iken yā muhlis iken dağı uydı ibrahīm dīnine müsülmān iken? dağı duttı Tañrı (7) ibrahīm'i dost.

126. dağı Tañrı'nuñdur, ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı oldı Tañrı her neşeyi şaplayıcı ya'nī ilmi-y-ile.

127. (8) dağı hükmi bellü eylemek isterler senden 'avratlar haşşında eyit Tañrı hükmi bellü eyler size anlarda dağı ol kim olunur üzerüñüze “şur'an içinde (9) 'avratlar yetimlerinde anlar kim virmezsis anlara ne kim yazıldı anlarıñ için dağı dilemezsis kim nikāh eyleyesiz anları (10) za'if şayılmışlar haşşında oşlanlardan. dağı kim durasız durmaş haşşında yetimler için 'adl-ıla. dağı her ne kim işleyesiz şayrdan (11) bayık Tañrı oldı anı bilici.

128. dağı eğer bir 'avrat şorşa yā bile erinden barışmaş yā yüz döndürmeş [49a]

yoğdur yazuğ ol iki üzere kim barışalar aralarında barışmağ. dağı barışmağ yigrekdür. dağı hâzır olındı nefsler (2) çatı bâhıllığa. dağı eger eylük eyleyesiz dağı şaķınasız bayıķ Tañrı oldı aña kim işlersiz haberlü.

129. dağı hergiz gücünüz yitmeye (3) kim ‘adl eyleyesiz ‘avratlar arasında eger hâriş olduñuz ise dağı pes egilmeñ dükeli egilmek pes koyasız anı aslınmış gibi (4) dağı eger düzgün eyleyesiz, dağı şaķınasız; bayıķ Tañrı, oldı yarlığayıcı, rahmet kılcı.

130. dağı eger ayrılışalar, (5) bay eyleye Tañrı dükelini, baylığında ya‘nı rızķından. dağı oldı Tañrı gire dürüst işlü.

131. dağı Tañrı’nuñdur ne kim göklerdeür, dağı ne kim yirdedür. (6) dağı bayıķ ışmarladuğ anlara kim virinildiler kitâb’ı sizden ilerü dağı size kim “şaķınuñ Tañrı’dan.” dağı (7) eger kâfir olasız bayıķ Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı oldı Tañrı bay öğülmüş.

132. (8) dağı Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı tapdur Tañrı iş sürici.

133. eger diler-ise gidere sizi (9) iy âdemiler dağı getüre ayruķları. dağı oldı Tañrı şunuñ üzere güci (10) yiter.

134. her kim oldı diler dünya yanudın ya‘nı dünya davaruñ Tañrı kâtındandır dünya yanudı dağı âhıretün. dağı oldı. Tañrı isidici görici.

135. iy anlar kim (11) imân getürdiler! oluñ gey dururıcılar ‘adlı, şanuğlar iken Tañrı için eger gendüzünüñ üzere-y-ise dağı yâ ata aña üzerine [49b] dağı yakın hışımlar üzere eger ola bay yâ yoğsul Tañrı yigrekdür ol ikiye ya‘nı bilürirekdür hâlların. pes uymañ nefis dileğine kim (2) meyl eyleyesiz dağı eger döndüresiz ya‘nı şanuğlığı yâ yüz döndüresiz ya‘nı řanuğlıķdan bayıķ Tañrı oldı aña kim işlersiz habarlu.

136. iy anlar kim (3) imân getürdiler Tañrı’ya dağı yalavacına dağı şur’an’a ol kim indürdi yalavacı üzere dağı kitâb’a ol kim indürdi (4) ilerü. dağı her kim kâfir ola Tañrı’ya dağı firıştelerine dağı kitâblarına (5) dağı yalavaçlarına dağı şoñrağı güne bayıķ azdı azmağ ırağ.

137. bayıķ anlar kim imân getürdiler andan kâfir oldılar andan imân getürdiler (6) andan kâfir oldılar andan arttırdılar kâfir olmağı ya‘nı muğammed’e olmadı Tañrı kim yarlığaya anları ne dağı toğru yol göstere anlara yoldın yaña.

138. muştıla (7) münâfıķlara, bayıķ anlaruñdur ‘azâb ağrıdcı.

139. anlar kim dutarlar kâfirleri ya‘nı cuğudları dostlar mü’minlerden (8) ayruğ dilerler mı anlaruñ şatından ‘izzeti? bayıķ ‘izzet Tañrı’nuñdur dükeli.

140. dağı bayıķ indürildi üzerünüze kitâb’da (9) kim, kaçan işidesiz Tañrı âyetlerin,

inanılmaz ol dağı yansulañur ol; oturmañ anlaruñ-ıla tā gireler (10) bir söz içine andan ayruğ. bayıķ siz anlarçılaysınız. bayıķ Tañrı diricidür münāfıķları dağı kāfirleri, şamu içine (11) hep.

141. anlar kim ya' nī munāfıķlar göz tatarlar size pes eger ola sizüñ zafer bulmağ Tañrı'dan eyideler “degül mi-dük sizüñ-ile?” [50a] dağı eger ola kāfirlerüñ ülü eyideler “ğālib olmaduğ mı üzerüñüze dağı yığmaduğ mı sizi mü'minlerden?” (2) pes Tañrı hükm eyleye arañuzda kıyāmet günü. dağı hergiz kılmaya Tañrı kāfirlerüñ mü'minler üzere yol.

142. (3) bayıķ munāfıķlar aldarlar Tañrı'yı dağı ol aldayıcıdur arıların dağı kaçan duralar namāz dapa (4) turalar kābeller iken göstermek için işlerler ādemilere. dağı añlamazlar Tañrı'yı illā az

143. varıcı gelici olınmışlar (5) şunuñ arasında degül şunların dapa dağı her kimi azdura Tañrı hergiz bulmayasañ aña yol.

144. (6) iy anlar kim imān getürdiler! dutmañ kāfirleri dostlar, mü'minlerden ayruğ diler misiz (7) kim kılañuz Tañrı'nuñ, üzerüñüze hüccet ya' nī 'azāb eylemek bellü?

145. bayıķ munāfıķlar aşığa ayakdadur āşığarağ (8) oddan dağı hergiz bulmayasañ anlara arğa virici.

146. illā anlar kim tevbe dağı eylediler dağı şıgındılar Tañrı'ya dağı aru eylediler (9) dinlerin Tañrı için şunlar mü'minler iledür. dağı sonra vire Tañrı mü'minlere müzd ulu.

147. ne eyleye Tañrı (10) 'azābuñuzdan eger şükr eyleyesiz dağı imān getüresiz. dağı oldu Tañrı şükr eyleyici bilici.

148. sevmez Tañrı eşkere eylemegi yavuzlığı, sözden, (11) illā ol kim güc eylenenildi dağı oldu Tañrı işidici bilici.

149. eger eşkere hayrı yā gizleyesiz anı yā 'afv eyleyesiz yavuzlığdan [50b] bayıķ Tañrı oldu 'afv eyleyici güci yiter.

150. bayıķ anlar kim kāfir olurlar Tañrı'ya dağı yalavacına; dağı dilerler (2) kim ayıralar Tañrı arasında dağı yalavaçlarınıñ dağı eydürler “inanuñuz bir niceye dağı kāfir oluruz bir niceye.” dağı dilerler (3) kim dutalar şunuñ arasında yol.

151. şunlardur kāfirler girçekden. dağı yarağladuğ kāfirler-içün (4) 'azāb hor eyleyici.

152. dağı anlar kim imān götürdiler Tañrı'ya, dağı yalavacına; dağı ayırd eylemediler hıç kimse arasında anlardan (5) şunlar sonra virevüz anlara müzdlerin. dağı oldu Tañrı yarlığayıcı rahmet kılıcı.

153. şorar saña kitāb (6) ehli kim indüresen anların üzere kitāb, gökden. bayıķ dilediler mūsā'ya ulurağ (7) şundan pes eyittiler “göster bize Tañrı'yı eşkere.” pes duttı anları bulıtdan inen od zulumlarından ötürü. anılan duttılar (8) buzağuyı andan sonra kim geldi

anlara (9) hüccetler. pes ‘afv eyledük şundan dağı virduķ müsā’ya hüccet bellü.

154. dağı götürdük üstine anlaruñ dağı anlaruñ ‘ahdı kavli içün dağı eyittük anlara “girüñ (10) kapuya egilmişler-iken.” dağı eyittük anlara “haddan geçmeñ şenbe günü” dağı duttuķ anlardan ‘ahđ kavli qalıñ.

155. (11) pes şıduķlarından ötürü ‘ahdlarını dağı inanmaduklarından ötürü Tañrı āyetlerine dağı depeledüklerinden ötürü peygamberleri haqsuz [51a] dağı didüklerinden ötürü “gönlüñüz qapludur” belki mühr eyledi Tañrı anlaruñ üzere kāfirliklerinden ötürü pes inanmazlar illā (2) az.

156. dağı kāfirliklerinden ötürü dağı eyitdüklerinden ötürü meryem üzere buħtan ya‘nī zinā ulu

157. dağı eyitdüklerinden ötürü “bayıķ biz depeledük mesih’i ya‘nī el sürüciye ya‘nī şayruya elin sürerdi dağı gey olurdı (3) ‘isā!’yı meryem oğlunu Tañrı yalavacını.” dağı depelemediler anı dağı asmadılar anı velikin beñzer olındı anlara. dağı bayıķ (4) anlar kim dartışdılar anuñ haqķında gümān içindedür andan yoķdur anlaruñ aña hiç bilmek illā uymaķ gümāne. (5) dağı öldürmediler anı gümānsuz.

158. belki götürdi anı Tañrı gendü dapa. dağı oldı Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü.

159. dağı yoķdur hiç kimse kitāb ehli’nden (6) illā imān getüre aña. ya‘nī ‘isā’ya ölmeğinden ileri dağı kıyāmet günü ola (7) anlaruñ üzere ŧanuķ.

160. zulumdan ötürü anlardan kim cuħūd oldılar harām eyledük anlaruñ üzere aruları kim helāl olındı-y-ıdı anlara dağı yığduķlarından ötürü Tañrı yolından (8) çoķ.

161. dağı alduķlarından ötürü ribāyı ol halde kim bayıķ yığlunıldılar andan. dağı yimeklerinden ötürü ādemiler mallarını bāṭıl ıla ya‘nī rişvet-ile. dağı yaraqladuķ (9) kāfirler içün anlardan ‘azāb ağrıdıcı.

162. likin berk olmuşlar ‘ilm içinde anlardan dağı mü’minler ya‘nī muħācırlardan inanurlar aña kim indürinildi senüñ dağı (10) aña kim indürinildi senden ilerü. dağı ŧururıcılar namāzı; dağı viriciler zekātı (11) dağı inanıcılar Tañrı’ya dağı şoñrağı güne şunlar virevüz anlara müzd ulu.

163. bayıķ biz vaħy eyledük saña [51b] nite kim vaħy eyledük nūḥ’a dağı peygamberlere andan şoñra. dağı vaħy eyledük ibrahim’e dağı ismā‘il’e dağı işhāķ’a (2) dağı ya‘ķub’a dağı ya‘ķub oğlanlarına dağı ‘isā’ya dağı eyyüb’a dağı yūnus’a, dağı hārūn’a dağı süleymān’a dağı virdük (3) dāvud’a zebūr’ı.

164. dağı yalavaçlar kim hikāyet eyledük anları saña ilerüden dağı yalavaçlar kim hikāyet eylemedük (4) saña. dağı söyledi Tañrı müsā’ya söylemek.

165. yalavaçlar muşṭılayıcılar dağı qorķıdııcılar tā olmaya ādemileruñ (5) Tañrı

üzere hüccet yalavaçlardan şoñra ya‘nī eyitmeyeler kim “bize yalavaç viribimedüñ bildürmedüñ”. dañı oldı Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü.

166. İkin Tañrı danuqlıq virür aña kim indürinildi (6) saña indürdi anı bilmeklig-ile. dañı firiştelere danuqlıq virürler. dañı dap oldı Tañrı danuq.

167. bayıq anlar kim (7) kâfir oldılar dañı yıgdılar Tañrı yolından; bayıq azdılar azmaq ırak.

168. bayıq anlar kim kâfir oldılar dañı zulm eylediler. Tañrı kim yarlıgaya anlatı, ne dañı togru yol göstere anlara, yolu.

169. (8) illā tamu yolın ya‘nī küfr dīni ebed qalıcılarken anuñ içinde hemişe. dañı oldı şol Tañrı üzere (9) geñez.

170. İy âdemiler! bayıq geldi size yalavaç haqq-ıla çalabuñuzdan pes inanuñ hayra sizüñ için ya‘nī qaşd eyleñ hayra. dañı eger kâfir olasız (10) bayıq Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür dañı yirde. dañı oldı Tañrı bilici dürüst işlü.

171. İy kitâb ehli! (11) haddan geçmen dīnünüz içinde dañı eyitmeñ Tañrı üzere illā haqqı. degül el sürici ‘isâ! meryem oğlı, illā [52a] Tañrı yalavacı dañı sözi anuñ ya‘nī “ol” didi oldı. bırağdı anı meryem dapa dañı candur andan ya‘nī yaradılmışdur anuñ halından anuñ için katından didi kim aña ‘izzet ola. pes imân getürüñ Tañrı’ya dañı yalavaçlarına (2) dañı eyitmen “ücdür Tañrı.” yıglımın hayra bizün için ya‘nī qaşd eyleñ hayra. degül Tañrı illā bir Tañrı. arulığı anuñ kim ola anuñ (3) oğlanı. anuñdur ne kim göklerdeür dañı ne kim yirdedür. dañı dapdur Tañrı iş sürici.

172. hergiz arlanmaz (4) el sürici kim ola kul Tañrı’nuñ ne dañı firiştelere yakın olınmışlar. dañı her kim arlaña anuñ tapmağından dañı boyun virmemeklik eyleye (5) qopara anları gendü dapa hep.

173. pes amma anlar kim imân getürdiler dañı işlediler eyü işler tamâm degüre anlara (6) müzdlerini dañı artura anlara eylüğinden. dañı amma anlar kim arlandılar dañı boyun virmemek eylediler ‘azâb eyleye (7) anlara ‘azâb ağırdıcı. dañı bulmayalar anlarıñ için Tañrı’dan ayruq dost ne dañı arqa virici.

174. İy (8) âdemiler! bayıq geldi size hüccet çalabuñuzdan. dañı indürdük sizüñ dapa aydınlık bellü.

175. pes ammâ anlar kim (9) imân getürdiler Tañrı’ya dañı şıgındılar aña givüre anları rahmeti içine andan dañı eyelük içine. dañı togru yol göstere anlara anuñ dapa (10) yol togru.

176. hükmi bellü eylemek isterler senden eyit “Tañrı hükmi bellü eyler size atasuz oğlansuz gişide eger bir gişi helâk olsa kim, yokdur anuñ (11) oğlanı dañı anuñdur bir kız

karındaş anuñ yarsı, andan kim kodı. dağı ol mırās alur kız karındaşları eger olmaya anuñ ya' nī kız karındaşuñ oğlanı. pes eger olalar iki ya' nī kız karındaş ol ikinüñdür üçde [52b] iki andan kim kodı. dağı eger olalar karındaşlar erenler dağı ' avratlar irkegüñdür (2) iki dişi ülüsi gibi. bellü eyler Tañrı size kim azmayasız.” dağı Tañrı her neseneyi bilicidür.

1.5 Süratü'l- Māide /5/

(120 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r rāhmāni'r rāhīm

1. (3) iy anlar kim imān getürdiler! yirine getürüñ 'ahdlaruñızı helāl olındı size dürt ayaklusı ılkılaruñ illā ol kim okınur (4) üzeriñüze helāl eyleyiciler degül iken avı siz ihram donın geyicilerken. bayık Tañrı hükm eyler anı kim diler.

2. iy anlar kim (5) imān getürdiler! helāl eylemeñ Tañrı'nuñ hac nişānlaruñ ne dağı harām ayı ne dağı kurban kim qa' be' ye viribirler ne dağı kurbān boyuma dağduklarun ne dağı qaşd (6) eyleyicileri qa'be' ye kim isterler eylügen ya' nī bezirgenlik anlaruñ çalabısından dağı hoşnūdluq. dağı kaçan ihram tonından çıkası (7) avlañ. dağı kızarını aşım si 'afv bir kavm sevmemek ya' nī mekke kāfirleri kim yıgdılar sizi mescid-i harām'dan kim artuqlık eylesiz dağı arqa virişüñ (8) eylük üzere dağı şaķınmak üzere dağı arqa virişmeñ yazuq üzere dağı zulm eylemek üzere. dağı şaķınuñ Tañrı'dan bayık Tañrı (9) çatı 'azābludur.

3. harām olındı üzeriñüze murdar dağı kan dağı toñuz eti dağı ol kim ün getürinildi Tañrı'dan ayruq [53a] için dağı boğılmış, dağı ağac-ıla öldürilmiş dağı yüksekten düşüp ölmüş dağı boyruz-ıla süsüp öldürilmiş dağı ol kim yidi yırtıcı cānaver illā ol kim boğazlanduñuz dağı ol kim boğazlandı (2) taş butlar üzere ya' nī üç yüze yakın daşlar kim qa' be yöresindeydi dağı kim üleşmek isteyesiz oklar ile şol buyrukdan çıkmağdur. bugün ümitsüz oldı anlar kim kāfir oldılar pes korķman anlardan dağı korķuñ benden. bugün tamām eyledüm sizüñ için (3) dīnūñüzden dağı tamām eyledüm üzeriñüze ni' met ümi ya' nī sizi mekke'ye givürmeg-ile dağı hoşnūd oldum sizüñ için müsülmanlığa dīn iken. pes her kim geñsüz olma (4) açlık içinde meyl eyleyici degül -iken yazuğa bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılcı.

4. şoralar saña, ne nesene helāl olındı size (5) anlar eyit “helāl ol indi size arular dağı ne kim öğretüñüz avcı cānaverlerden it öğrediciler-iken öğredürsiz anlara, (6) andan kim öğretti size Tañrı. pes yiñ andan kim şaķladılar şaķladılar sizüñ için dağı anuñ Tañrı adını anuñ üzere dağı şaķınuñ Tañrı'darı (7) bayık Tañrı tiz hisābludur.

5. bugün helāl olındı arular; dağı ta'amı anlaruñ kim virinildiler (8) kitāb'ı helāldur size dağı ta'amamuñuz helāldur anlara. dağı āzād 'avratlar yā mü'min 'avratlardan.

dağı āzād ‘avratlar (9) anlardan kim virinildiler kitāb’ı sizden ilerüden kaçan virdüñüz anlara kâbinlerini şaşınıcılar iken (10) ziyān eyleyiciler degül iken dağı dutıcılar degül- iken dostlar. dağı her kim kâfir ola imāna bayıķ bāıl oldu ‘ameli (11) dağı ol āhıretde ziyānlulardandur.

6. (8)iy anlar kim imān getürdiler! kaçan durasız namāz dapa [53b] yun yüzlerüñüzi dağı ellerüñüzi dirseklere degin; dağı elüñüz sizüñ başlaruñuza dağı ayaklaruñuzu (2) iki topuğa degin. dağı eger olasız cunub gey arınuñ. dağı eger olasız şayrular yā sefer üzere yā gele biregü (3) sizden aşak yirden yā yakınlıķ eyleyesiz ‘avratlara pes bulmayasız şu kaçd eyleñ toprağa aru (4) pes sürüñ yüzlerüñüze dağı elleriñüze andan. dilemez Tañrı kim kıla üzerüñüze hiç ıarlık velikin (5) diler tā arıda sizi dağı tamām eyleye ni‘ metini üzerüñüze anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

7. dağı arañ Tañrı ni‘ metini ya nī islām üzerüñüze (6) dağı ‘ahdın bağladı anı şol vaķt kim eyittüñüz “işıddük dağı boyun virdük.” dağı şaşınuñ Tañrı’dan bayıķ Tañrı bilicidür gogüzler (7) issini ya‘ nī göñüller içindegiyi

8. iy anlar kim imān getürdiler! oluñ gey durıcılar Tañrı-y-içün ıanuķlar ‘adl-ıla. dağı ıazanmasuñ size (8) bir ıavmı sevmemek kim ‘adl eylemeyesiz. ‘adl eyleñ ol yakınıraqdur şaşınmağ-içün. dağı şaşınuñ Tañrı’dan bayıķ Tañrı haberlüdür (9) aña kim işlersiz.

9. va‘de eyledi Tañrı anlara kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler anlaruñdur yarlıgamaķ dağı müzd ulu.

10. (10) dağı anlar kim kâfir oldılar dağı yalan duttular āyetlerümüzi şunlar ıamu isleridür.

11. iy anlar kim imān getürdiler! (11) anuñ Tañrı ni‘ metini üzerüñüze ol vaķt kim kaçd eyledi bir ıavm yard cuhūdlar kim düşeyeler ya‘ nī uzadalar sizüñ yaña ellerini pes yığdı ellerini [54a] sizden ya‘ nī size haber virmeg-ile. dağı şaşınuñ Tañrı’dan. dağı Tañrı’ya tevekkül eylesün mü’minler.

12. dağı bayıķ duttı Tañrı benī isrāyil (2) ‘ahdını. dağı viribidük anlardan on iki ıavm server dağı eyitti Tañrı “bayıķ ben sizüñ viriciven size eger ıururasız namāzı dağı viresiz (3) zekātı dağı imān getüresiz yalavaçlaruma dağı kuvvetlendüresiz anları dağı ödünç viresiz Tañrı’ya ödünç (4) görklü ‘afv eyleyem sizden yavuz işlerüñüzi dağı givürem sizi uçmaķlara kim aķar altından (5) ırmaķlar pes her kim kâfir ola şundan şoñra sizden bayıķ azdı yol ortasın” ya‘ nī haķ yolın.

13. pes şıduklarından ötürü (6)‘ahdını anlar la‘nat eyledük anlara dağı ııldıuķ göñüllerini ıatı. döndürürler sözleri (7) yirlerinden dağı terk eylediler ülüyi andan kim andurınıldılar anı dağı hemişe olduñ sen hiyānet üzere anlardan (8) illā az anlardan pes ‘afv

eyle anları dağı ge Őularından bayık Tañrı sever eylük eyleyicileri.

14. dağı anlar kim (9) eyittiler “bayık biz nařrānilerüz.” duttuğ anlaruñ ‘ahdın pes terk eylediler ũlüyi andan kim andurınıldılar anı pes kındurduğ arasında (10) anlaruñ dūřmānlıđı dağı sevmemeklik kıyāmet gūnine degin. dağı Őoñra ĥaber vire anlara Tañrı anı kim oldılar (11) işlerler.

15. iy kitāb ehli! bayık geldi size yalavacumuz bellü eyler size ođ anlardan kim olduñuz [54b] gizlersiz kitāb’dan ya‘nī tevrīt dağı ĩncü dağı ‘afv eyler ođdan. bayık geldi size Tañrı’dan aydınlık dağı kitāb bellü.

16. (2) toğru yol gōsterũr anuñ-ile Tañrı aña kim uydı anuñ ĥořnũdliđına selām yollarına. dağı ıkarur anları aranlılığdan aydınlık (3) dilegi-y-ile. dağı toğru yol gōsterũr anlara yol dapa toğru.

17. bayık kāfir oldı anlar kim eyittiler “bayık Tañrı (4) mesih’dũr meryem oğlı.” eyit “pes kim mālīk ola Tañrı’dan neseneye eger dileye kim helāk eyleye ‘isā! ‘yı meryem oğlını dağı anasını dağı (5) anları kim yirdedũr hep? dağı Tañrı’nuñdur gōkler pādiřāhlıđı dağı yirũñ dağı ol iki arasındadıñuñ. yaradur anı kim diler (6) dağı Tañrı her nesene ũzere gũci yiter.

18. dağı eydũr yāhũdiler dağı nařrāniler “biz Tañrı oğlanlarıvuz dağı dostlarıvuz anuñ.” (7) eyit: “pes nişe ‘azāb eyler size yazuđlarıñuz-ıla?” ya‘nī anlar kim toñuz dağı bũzine oldılar. belki siz ād amil arsız andan kim yarattı. yarlığaya anı kim (8) diler dağı ‘azāb eyleye anı kim diler. dağı Tañrı’nuñdur gōkler pādiřāhlıđı dağı yirũñ dağı ol iki arasındadıñıñ. dağı anuñ yañadur dōnecek yir.

19. iy kitāb ehli! (9) bayık geldi size yalavacumuz; bellü eyler sizũñ iin kesilmek ũzere yalavalardan kim eyitmeyesiz “gelmedi bize hi (10) hi muştılayıcı dağı’ orkıdıcı.” bayık geldi size muştılayıcı dağı orkıdıcı. dağı Tañrı her nesene ũzere gũci yiter.

20. dağı ol vağt kim eyitti mũsā (11) avmına “iy avmum! anuñ Tañrı ni‘met in ũzerũñũze ol vağt kim kıldı sizũñ iinũzde peygamber dağı kıldı sizi pādiřāhlar; [55a] dağı virdi size anı kim virmedi kimseye ‘ālemlerden.”

21. “iy avmum! girũñ yire aru olınmiş ol kim (2) yazdı ya‘nī lavha’l mađfũz’da Tañrı sizũñ iin. dağı girũ dōnmeñ aralarañuz ũzere pes dōnesiz ziyānlular.”

22. eyittiler: “iy mũsā! bayık anuñ iinde avm var uvvetlũler. dağı biz hergiz girmeyevũz anda tā ıķalar andan. pes eger ıķalar andan pes (3) bayık biz gircilerüz.”

23. eyitti iki er ya‘nī mũsā’ dağı ālīb, (4) anlardan kim orķarlar kim eylük eyledi Tañrı ol iki ũzere (5) “girũñ anlaruñ ũzere apuya pes aan kim giresiz aña bayık siz yinicilersiz. dağı Tañrı ũzere tevekkũl eyleñ, (6) eger olasız mũ’minler.”

24. eyittiler “iy mūsā! bayıķ biz hergiz girmeyevüz aña hermişe niķe kim hermişe oldılar anda. pes, var (7) sen dağı alabuñ alısuñ bayıķ biz uşbundan oturıcılaruz.”

25. eyitti: “iy alabum! bayıķ ben mālİK degülven illā (8) gendüzüm dağı arındaşuma pes ayır aramızda dağı avm arasında buyruktan ıkııcılar.”

26. eyitti “bayıķ ol ĥarām olınmışdur anlaruñ üzere kırķ (9) yıl. ĥayrān olalar yirde pes ayurma avm üzere buyruktan ıkııcılar.”

27. dağı oķı anlaruñ üzere (10) ĥaberin ādem’uñ iki ođlınuñ ol vaķt kim urbān eylediler abül. oldu ol ikinuñ birisinden dağı abül olmaya (11) dağı birinden. eyitti ya‘nī aabil, “depeleyem seni.” eyitti “bayıķ abül oldu Tañrı şakınıcılardan.”

28. “eger döşeyeseñ ya‘nī uzadasañ benüm yaña elüñi [55b] tā depeleyeseñ beni delilin ben döşeyici elümi senüñ yaña tā depeleyem seni. bayıķ ben orķarın Tañrı’dan alabı’sı ‘ālemlerüñ.”

29. (2) “bayıķ ben dilerin kim döneseñ benüm yazuğum-ıla dağı senüñ yazuđuñ-ıla pes ol aşara od islerinden. dağı şoldur cezası zālİmlerüñ.”

30. (3) pes geñez eyledi aña nefsi arındaşın depelemegi pes depeledisini pes oldu ziyānlulardan.

31. (4) pes viribidi Tañrı bir arga azar yiri tā göstere aña nite örte arındaşınuñ ut yirini ya‘nī gövdesini (5) “iy vāveyli! āciz mı oldum kim olam uşbu argalayın ya‘nī anı görmeyince bilmez idi kim ol depelenmiş n‘ide pes örtem arındaşumuñ ut yirini?” (6) pes oldu peşimen olıcılardan.

32. şundan ötürü yazduķ ya‘ķub oğlanları üzere bayıķ her kim depeleye bir gīşiyi (7) bir kişi süz yā fesād eylemedin yirde pes depelemiş gibidür ādemİleri hep. dağı her kim dirilde bir gīşiyi (8) taman diriltmiş gibidür ādemİleri hep. dağı bayıķ geldi anlara yalavaçlarımız ĥüccetler-ile. andan bayıķ oķ (9) anlardan şundan şoñra yirde ĥaddan geçicilerdür.

33. bayıķ cezāsı anlaruñ kim alışurlar Tañrı-y-ıla (10) dağı yalavacı-y-ıla dağı islerler yirde azğunlık kim depeleneler yā aşlınalar yā kesiline (11) elleri dağı ayakları sağ el şol ayak yā yol eylenileler yirden şol anlaruñdur ĥorlık [56a] dünyede dağı anlaruñdur aĥiretde ‘azāb ulu.

34. illā anlar kim tevbe eylediler andan ilerüden kim gücünüñ yite (2) anlaruñ üzere. pes bilüñ kim bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur raĥmet ılıcı.

35. iy anlar kim İmān getürdiler! şakınuñ Tañrı’dan (3) dağı isteñ anuñ dapa irişdürici. dağı alısuñ yolında anuñ için kim siz urtulasız.

36. bayıķ (4) anlar kim kāfir oldılar bayıķ eger anlaruñ-imisse ol kim yirdedür hep

dağı anuñ gibi “anuñ-ile tā şatun alalar anuñ-ile ya‘nī gendüzilerini (5)‘azābından kıyāmet gününüñ kabūl olmaya anlardan. dağı anlaruñdur ‘azāb ağrıdıcı.

37. dileyeler kim çıkalar (6) oddan dağı degül anlar çıkıcılar andan. dağı anlaruñdur ‘azāb durıcı.

38. dağı uğrı er dağı uğrı ‘avrat (7) kesüñ ellerini ol iķimiñ yanud içün aña kim kazandılar ‘azāb içün Tañrı’dan. dağı Tañrı beñdeşsüzdür. dürüst işlüdür.

39. pes her kim tevbe eyleye (8) zulmından şoñra dağı eyü işleye bayık Tañrı tevbe vire aña. (9) bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

40. bilmedüñ mi bayık Tañrı anuñdur gökler pādişāhlığı dağı yirüñ. ‘azāb eyleye anı kim diler dağı yarlıgaya anı kim diler. dağı Tañrı (10) her nesene üzere güci yiterdür.

41. iy yalavaç! kaygulu eylesin seni anlar kim ya‘nī münāfiķlar iverler kāfirlik içine ya‘nī kāfirler dostuğına (11) anlardan kim eyittiler “īmān getürdük” ağızları-y-ıla dağı īmān getürmedi gönülleri. dağı anlardan kim cuħūd oldılar [56b] işidiciler yalanı işidicilerdür bir kavm için ayruķlar gelmediler saña. degşürürler sözleri ya‘nī recm āyetini (2) yirlerinden şoñra eydürler “eger virinilesiz uşbun dutun anı dağı eger virinilmeyesiz anı ya‘nī sengiser buyurur ise şaķınuñ. (3) dağı her kimi diler-ise Tañrı azdurmagin hergiz mālīk olmayasañ aña Tañrı’dan. şunlar anlardur kim dilemedi Tañrı (4) kim arıda gönüllerini. anlaruñdur dünve içinde ĥorlık rüsvāyılık. dağı anlaruñdur āĥiretde azāb ulu.

42. (5) işidicilerdür yalanı ya‘nī yalan yiyicilerdür ĥarāmı ya‘nī rişvet. pes eger geleler saña pes hükm eyle aralarında yā yüzdöndür anlardan dağı eger yüz döndürürseñ (6) anlardan hergiz ziyān degürmeyeler saña nesene dağı eger hükm eyleyeseñ hükm eyle aralarında (7) ‘adl-ıla bayık Tañrı sever ‘adl eyleyicileri.

43. dağı nite hükm eyleyici eylerler seni ol ĥalde kim ĥadarındadur tevrīt (8) anuñ içindedür Tañrı hükmī ya‘nī recm āyeti. andan yüz döndürürler şundan şoñra dağı degül şunlar mü’minler.

44. bayık biz (9) indürdük tevrīt’i anuñ içinde toğru yol göstermek dağı aydınlık. hükm eyler anuñ-ile peygamberler anlar kim boyun virdiler anlaruñ içün kim (10) cuħūd oldılar dağı Tañrı’yı biliciler dağı danışmanlar andan ötürü kim şaķlamaķ istenildiler Tañrı kitābın dağı oldılar (11) anuñ üzere şanuķlar pes ĥorķmañ ādemīlerden dağı ĥorķuñ benden. dağı şatun almañ āyetlerüm-ile az bahā ya‘nī az bahālu dünyelik. [57a] dağı her kim hükm eylemeye ya‘nī cuħūdlardan anuñ da kim indürdi Tañrı şunlardur kāfirler.

45. dağı yazduķ anlaruñ üzere anuñ içinde kim (2) bayık nefse nefsdür dağı göze gözdür dağı buruna burundur dağı ĥulağa ĥulaķdur dağı dişe (3) dişdür dağı zālīmler beñdeş eylemekdür. pes her kim şadaķa eyleye anı yazuğın gidericidür anuñ. dağı her kim hükm

eylemeye (4) anuñ-ile kim indürdi Tañrı şunlardur zālimler.

46. dañı iz basdurduñ izleri üzere ya'nī geçen peygamberleruñ 'īsā-y-ıla (5) meryem oğlı girçek dutıcı anı kim ileyindedür tevrīt. dañı virdük aña incil'i (6) anuñ içinde toğru yoldur dañı aydınlık dur girçek dutıcı-y-iken kim (7) tevrīt dañı toğru yol iken dañı ögüt-iken şaķınıcılar için.

47. dañı hükm eylesün incil ehli anuñ-ile kim indürdi Tañrı anuñ içinde. dañı her kim hükm eylemeye anuñ-ile kim indürdi Tañrı (8) şunlardur fāsıqlar.

48. dañı indürdük senüñ dapa kitāb'ı girtülig-ile girçek dutıcı-y-iken anı kim (9) ileyindedür kitābdan dañı doğru tañuñ-iken anuñ üzere. pes hükm eyle aralarında anuñ-ile kim indürdi Tañrı. dañı uyma (10) nefsleri dileğine andan kim geldi saña haķdan ya'nī haķdan meyl eyleyüp. her biregünüñ kıldıñ sizden şerī'at dañı yol. dañı eger dilededi Tañrı (11) kıldı sizi bir ümmet ya'nī bir din üzere velikin tā şınaya sizi anuñ içinde kim virdi size. önürdişüñ eyü işlere [57b] Tañrı dapadur dönecek yirüñüz hep. pes haber vire size anı kim olduñuz anuñ içinde dartışursız.

49. dañı hükm eyle anlaruñ arasında (2) anuñ-ile kim indürdi Tañrı dañı uyma nefsleri dileğine. dañı şaķın anlardan kim azduralar seni bir nicesinden anuñ kim indürdi Tañrı (3) senüñ yaña. pes eger yüz döndüreler bil kim bayıķ diler Tañrı kim ire anlara ya'nī dünyede 'azāb eyleye bir nice yazlıklarından ötürü. dañı bayıķ (4) çok ādemilerden ta'atdan çıkııcılardur.

50. pes cāhillik zamānı hükmin mi isterler? dañı kimdür görklürek (5) Tañrı'dan hükümdin yaña ķavm için kim gümānsuz olalar?

51. iy anlar kim imān getürdiler! dutmañ cuħüdları dañı (6) naşrānileri dostlar bir nicesi anlaruñ dostlarıdur bir nicenüñ. dañı her kim dost dutar-ise anları sizden bayıķ ol (7) anlardandur. bayıķ Tañrı toğru yol göstermez ķavma zālimler.

52. pes göreseñ anları kim gönüllerindedür. şayrılık ya'nī münāfıklık (8) iverler anlaruñ haķķında eydürler "ķorķaruz ire bize (4)rüzigār dönmeķ" pes ola kim Tañrı getüre (9) açmağı ya'nī mekke fethi yā bir iş ķatından pes olalar anuñ üzere kim gizlediler nefsleri içinde peşimenler.

53. dañı (10) eydür anlar kim imān getürdiler "şunlar mıdur anlar kim and içdiler Tañrı'ya andlarınıñ ğāyetin: pes anlar (11) sizüñ-iledür. bāıl oldı 'amelleri anlaruñ pes oldılar ziyānlular."

54. iy anlar kim imān getürdiler! her kim döne [58a] sizden dīninden soñra getüre Tañrı bir ķavm kim sever anları dañı severler anı ğorlar ya'nī adaķlık eyleyiciler mü'minler üzere (2) ķavılar kāfirler üzere. çalışurlar Tañrı yolında dañı ķorķmazlar serzeniş eyleyicileruñ

serzeniş eylemeginden. (3) şol Tañrı fazlıdır virür anı aña kim diler. dañı Tañrı gin rañmetlüdür bilicüdür.

55. degül dostuñuz yā arça viriciñüz illā Tañrı dañı yalavacı (4) dañı anlar kim imān getürdiler anlar kim durudurlar namāzı dañı virürler zekātı dañı anlar ruķū‘ eylerler.

56. (5) dañı her kim dura Tañrı işine dañı yalavacı işine dañı anlaruñ kim imān getürdiler bayıķ Tañrı bölügidür yiniciler.

57. iy anlar kim (6) imān getürdiler! dutmañ anlar kim duttılar dīnūñüzi yanşuya dañı oyuna anlardan kim virinildiler (7) kitāb sizden-ile; dañı kāfirleri dostları dañı saķınuñ Tañrı’dan eger olasız mü’minler.

58. dañı ol vaķt kim (8) kığırduñuz namāz duttılar anı yañsuya dañı oyuna şol andan ötürüdür kim, bayıķ anlar bir kavmdur añlamazlar.

59. (9) eyit: “iy kitāb ehli! münkir olur misiz bizden illā kim imān getürdük Tañrı’ya dañı aña kim indürinildi bize (10) dañı aña kim indürinildi ilerüden? dañı bayıķ çoķuñuz, buyruķdan çıkıcılardur.”

60. eyit: “ħaber vireyim mi size yavuzırağı şundan yanuddın yaña (11) Tañrı katında? ol kim la‘net eyledi Tañrı aña dañı kaķıdı anuñ üzere dañı kıldı anlardan büzineler ya'nī yiğitleri dañı toñuzları [58b] dañı tıpa şeytān şunlar yavuzıraķdur yirdin yaña dañı azğınıraķdur yol ortasından.”

61. dañı kaķan (2) geldiler size eyittiler “imān getürdük.” dañı bayıķ girdiler kāfirliğa dañı anlar bayıķ çıkıldılar anuñ. dañı Tañrı bilirekdür (3) anı kim oldılar gizlerler.

62. dañı göreseñ çoķı anlar kim iverler yazuķ içine dañı zulm içine dañı yimegine anlaruñ (4) ħarām. ne yavuzdur ol kim oldılar işlerler!

63. nişe yığmadı anları Tañrı’yı biliciler dañı danışmanlar anlaruñ söylemeginden yazuğı dañı yemeklerinden (5) anlaruñ ħarāmı? ne yavuzdur ol kim oldılar işlerler ya‘nī yığmamak!

64. dañı eyitti cuħūdlar: (6) “Tañrı eli bağlanmışdur” elleri anlaruñ dañı la‘net olınsunlar, andan otürü kim eyittiler. belki elleri düşmānlardur nafaķa eyler (7) nite kim diler. dañı arturur çoķ anlardan ya‘nī cuħūdlardan andan ol kim indürinildi senüñ. yaña çalabuñdan ħaddan geçmek dañı kāfirlik. (8) dañı bıraķduķ anlaruñ arasında düşmānlık dañı sevmemeklik kıyāmet. günine degin nice kim yanduralar odı (9) çalış içün söyündüre anı Tañrı. dañı işlerler yirde fesādı dañı Tañrı sevmez fesād eyleyicileri.

65. (10) dañı eger bayıķ kitāb ehli imān getüreler-idi dañı saķınalar-ıdı ‘afv eyleyedük anlardan yavuz işlerini dañı givüredük anları (11) ni‘met uçmaķlarına.

66. dañı eger bayıķ anlar dururalar-ıdı tevrīt’i dañı anı kim indürinildi anlaruñ yaña

[59a] çalabılarından yiyeler-idi üstünlerinden dağı ayakları altından. ya' nı yukarudan yağmur yağadı aşağıdan ot bitdi. bir nicesi anlarıñ bir bölükdür orta dutıcılar (2) dağı çokı anlardan ne yavuz oldu ol kim işlerler!

67. iy yalavaç! degür anı kim indürinildi senüñ çalabuñdan. (3) dağı eger işlemeyeseñ degürmedüñ yalavaçlığın. dağı Tañrı şağlar seni ādemilerden. bayık Tañrı togru yol göstermez (4) kavma kāfirler.

68. eyit: “iy kitāb: ehli! degülsiz nesene üzere tā dururasız tevrīt'i dağı incil'i dağı anı kim (5) indürinildi sizüñ çalabuñuzdan.” dağı artura çok anlardan ol kim indürinildi senüñ yaña çalabuñdan (6) haddan geçmek dağı kāfirlik. pes kayğurma kavm üzere kāfirler.

69. bayık anlar kim imān getürdiler dağı anlar kim cuhūd oldılar dağı (7) firışteye tapıcılar dağı naşrāniler. (8) anlar kim imān getürdiler Tañrı'ya dağı şoñrağı güne dağı işledi eyü iş korqu yokdur anların üzere ne dağı anlar kayuralar.

70. bayık duttuğ benī isrāyil 'ahdini dağı viribidük anlarıñ dapa yalavacları. (9) her niçe kim geldi anlara yalavaç anuñ-ile kim sevmez nefsleri bir bölügi yalan duttılar dağı bir bölügi depelerler.

71. (10) dağı şandılar kim olmaya od 'azābı pes gözsüz oldılar (11) dağı şağır oldılar dağı şağır oldılar çok anlardan. dağı Tañrı görürdür anı kim işlerler.

72. bayık kāfir oldu anları kim eyittiler “bayık Tañrı 'isā! 'dur meryem oğlu” dağı eyitti 'isā! : “iy ya' kub oğlanları! tapuñ Tañrı'ya çalabama dağı çalabuñuza. bayık [59b] her kim ortak eyleye (2) Tañrı'ya bayık hanım eyledi Tañrı anuñ üzere uçmağı dağı turağı yiri anuñ oddur. dağı yokdur zālimleruñ hiç arğa viriciler.”

73. (3) bayık kāfir oldu anlar kim eyittiler “bayık Tañrı üçüñ üçüncisidür.” dağı yokdur hiç Tañrı illā bir Tañrı. dağı eger (4) yığılmayalar andan kim eydürler yoğaña anlara kim kāfir oldılar anlardan 'azāb ağırdıcı.

74. pes dönmezler mi (5) Tañrı dağı yarlıgamağ dilemezler mi andan? dağı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılcı.

75. degül 'isā! meryem oğlu, illā bir yalavaç; bayık (6) geçdi andan ilerü yalavaçlar dağı anası anuñ, gey inancıdır. oldıardı yirler yiyesiyi. bağ nite bellü eylerüz (7) anlara nişānları andan bağ nite dondürinürler.

76. eyit: “tapar misiz Tañrı'dan ayuğa aña kim mālİK olmaz sizüñ için (8) ziyān eylemeğe ne dağı aşşı eylemeğe. dağı Tañrı işidicidür bilicidür.”

77. eyit: “iy kitāb ehli! (9) haddan geçmeñ dīnūñüz içinde haddan ayruğ. dağı uymañ bir kavmuñ nefsleri dileklerine bayık azdılar ilerüden dağı azdurdılar çokı dağı azdılar (10) yoluñ ortasından.”

78. la‘ net olındı anlar kim kâfir oldılar ya‘ kub oğlanlarından dāvud dili üzere daħı ‘isā! (11) meryem oğlı şol andan ötürüdür kim āsī oldılar daħı oldılar haddan geçerler.

79. oldılar yığlınmazlar şerī‘ atde bulunmaz işlerden işlediler anı. [60a] ne yavuzdur ol kim oldılar islerler!

80. göreseñ çoğı anlardan dostlık eylerler anlaruñ da kim kâfir oldılar. ne yavuzdur (2) ol kim ilerü duttı anlaruñ için gendüzileri kim kaçadı Tañrı anlaruñ üzere. daħı ‘azāb içinde anlar ebed қалıcılardur.

81. daħı eger olalardı (3) imān getirürler Tañrı’ya daħı peygamber’e daħı aña kim indürinildi anuñ dutmayalardı anları dostlar. velikin çoğı anlardan (4) buyruқdan çıkıcılardur.

82. bulasañ ādemīleruñ қатрағını düşmānlıқdın yaña, anlara kim imān getürdiler cuħudları daħı anları kim Tañrı’ya ortak eylediler. (5) daħı bulaşañ yaқınır aғım anlaruñ dostlıқdın yaña anlara kim imān getürdiler anları kim eyittiler “bayıқ biz naşrānilerüz.” şol andan ötürüdür kim bayıқ anlardan (6) keşişlerdür daħı ibādet eyleyicilerdik daħı bayıқ anlar boyuñ virmemek eylemezler.

83. daħı kaçan işideler anı kim indürinildi yalavaç yaña göreseñ (7) gözlerini anuñ tolar yā aқar göz yaşından andan ötürü kim bildiler haққı. eydürler “iy çalabumuz! inandıқ pes yaz bizi (8) tanuқlar-ıla” ya’nī muħammed peygamberliğine.

84. “daħı n’oldı bize inanmazuz Tañrı’ya, daħı aña kim geldi bize haқ daħı umaruz kim givüre bizi çalabumuz (9) қавм-ıla şālihler.”

85. pes yanud virdi anlara Tañrı (10) anuñ-içün kim eyittiler uçmaқlar aқar altlarından ırmaқlar ebed қалıcılarken anuñ içinde. daħı şol yanud dur eylüle eyleyicileruñ

86. daħı anlar kim kâfir oldılar daħı yalan duttılar āyetlerümüzi şunlar tamu işleridür.

87. (11) iy anlar kim imān getürdiler! ħarām eylemeñ arularını anı kim ħelāl! eyledi Tañrı size daħı [60b] haddan geçmeñ bayıқ Tañrı sevmez haddan geçicileri.

88. daħı yiñ andan kim ruzī virdi size Tañrı ħelāl aru. daħı şaқınuñ Tañrı’dan ol kim siz aña manıcılarsız.

89. (2) dutmaz sizi Tañrı i‘tibarsuz söz-ile andlaruñuz içinde velikin dutar sizi anuñ da kim bağladuñuz anları pes anuñ yazuғını gidericisi (3) yiyesi virmekdür on miskinlere ortasından anuñ kim yiyesi virürsiz қавмуñuza ya‘ nī eger bunlara virür-ise her birine buçuқ şa‘ buğday vire eger yidürür-ise iki üyün yidüre yā tön anlaruñ ya‘ nī günlek yā iç tön yā āzād eylemek bir ādemī kim mülk ola. (4) pes her kim bulmasa oruқdur üç günler. şol yazuғını gidericisidür andlaruñuzuñ kaçan and içdüñüz. daħı şaқınuñ andlaruñuzı (5) ancılayın bellü eyler Tañrı sizüñ için āyeterini anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

90. iy anlar kim ĩmān getürdiler! bayık süci dağı kımār oynamak (6) dağı butlar dağı oğlar kim anuñ-ile kısmet eylerlerdi arısuzdur şeytān işinden. pes şađınıñ andan anuñ-içün kim siz kırtılasız.

91. (7) bayık diler şeytān kim bırağa arañuzda düřmānlık dağı sevmemeklik sücide dağı kımarıda; dağı yığa sizi (8) Tañrı'yı anmakdan dağı namāzdan. pes siz yığlımcılar mısız?

92. dağı boyun virüñ Tañrı'ya dağı boyun virüñ yalavaca (9) dağı şađınıñ. pes eger yüz döndüresiz bilüñ bayık degül yalavacumuz üzere illā degürmek bellü.

93. yoğdur anlaruñ üzere kim (10) ĩmān getürdiler dağı işlediler eyü işler yazuğ anuñ içinde kim yidiler kaçan şağındılar ya'nī kāfirlikden dağı ĩmān getürdiler dağı işlediler eyü işler. andan şağındılar. dağı ĩmān getürdiler. andan şağındılar dağı (11) eyü işlediler. dağı Tañrı sever eyü işleyicileri.

94. iy anlar kim [61a] ĩmān getürdiler! şınar sizi Tañrı nesneyile avdan irer aña elüñüz dağı süñülerüñüz tā bile Tañrı anı kim (2) qorqar andan görünmez iken. pes her kim ĥaddan geçe andan şoñra anuñdur 'azāb ağrıdıcı.

95. iy anlar kim ĩmān getürdiler! (3) depelemeñ avı siz iħrām bağlanmış iken. dağı her kim öldüre anı sizden kaçd eyleyici-y-iken cezādur ya'nī anuñ yamulı ancılayın gibi kim öldürdi yılqılardan. (4) ĥükm eyleye aña iki inamlık issi sizden kıurban iken irici қа'be'ye yā yazuğ gideril! miskinler yiyesisı bucuğ şa'a buğday viri yā. berāberi (5) şunuñ oruç dutmak tā tada şoñ yavuz olmağın işinüñ 'afv eyledi Tañrı anı kim geçdi ya'nī av ĥarām olmadın. dağı her kim döne ya'nī avlamağa pes ükünc ala Tañrı andan. (6) dağı Tañrı güci yiterdür oğınc almak issidür.

96. ĥelāl olındı size deñiz avı ya'nī dükeli şularuñ dağı yiyesisı menfa'at dutmağ içün size dağı yol yürüyciler içün. dağı ĥarām olındı (7) üzerüñüze yir avı mādām kim olduñuz iħram bağlanmışlar. dağı şađınıñ Tañrı'dan ol kim anuñ yaña kıoparınılasız.

97. kıldı Tañrı (8) қа'be'yi ĥarām ev ādemilerüñ turmağı-y-için dağı ĥarām ayı ya'nī zü'lhicce yā dört ay receb, şevvāl, zü'lқа'de, zü'lhicce dağı kıurbānı dağı kıurbān boynına dağduğlarını. şol (9) tā bilesiz bayık Tañrı bilür ne kim göklerdeğer dağı ne kim yirdedür dağı bayık Tañrı her nesneyi bilicidür.

98. (10) bilüñ bayık Tañrı kıatı 'azābludur dağı bayık Tañrı yarlığayıcıdur. rağmet kıılıcı.

99. yoğdur yalavaç üzere illā degürmek (11) dağı Tañrı bilür anı kim eşkere eylersiz dağı anı kim gizlersiz.

100. eyit: "berāber olmaya arusız ya'nī ĥarām dağı aru ya'nī ĥelāl eger tañlatdı-y-ise dağı seni [61b] arusız çoklığı. pes şađınıñ Tañrı'dan iy 'ağıllar işleri anuñ-içün kim siz

kurtulasız.

101. iy anlar kim imān getürdiler! (2) şormañ nesnelerden eger belür dile size kaygulu eyleye sizi. dağı eger şorasız anlardan ol vağt kim indürinilür (3) ĩur'an belürdile size 'afv eyledi Tañrı anı dağı Tañrı yarlıgayıdır 'azāba ivici degül.

102. bayığ şordı anı bir ĩavm sizden ilerü (4) andan oldılar aña kāfirler.

103. ĩılmadı Tañrı ya' nī buyurmadı hīĩ deve kim biş gez botlayıcağ ĩulađın yıralar andan hīĩ kimse binmeye aña dağı yük urmayalar boğazlamayalar ne dağı deve kim butlar iĩün yā on dişi botlayıcağ sumaya şalı-vireler āzād ola ne dağı ĩoyun kim ikiz doğura biri irkek biri dişi kim irkegi boğazlamayalar dişisi iĩün ne dağı buğra deve kim anuñ bilinden on köşek ola andan anı butlar iĩün şalıvireler kimse binmeye. (5) velikin anlar kim kāfir oldılar yalan bağlarlar Tañrı üzere yalanı dağı çoğı anlaruñ añlamazlar.

104. dağı kaçan eyidildi anlara (6) "gelün anuñ dapa kim indürdi Tañrı dağı yalavaĩ dapa" eyittiler "ıapdur bize ol kim bulduk anuñ üzere atalarumuzu." (7) eger oldı-y-ise dağı mı ataları anlaruñ bilmezler nesene dağı toğru yol dutmazlar?

105. iy anlar kim imān getürdiler! şađlañ nefslerüñüzi (8) ziyān degürmez size ol kim azdı kaçan toğru yol duttuñuz. Tañrı yañadur dönecek yirüñüz hep pes ĩaber vire size anı kim olduñuz işlersiz.

106. (9) iy anlar kim imān getürdiler! ĩanuđlıđı arañuzuñ kaçan ĩāzır oldı birüñüze ölüm vaşi(y)yet vağtında ikidür (10) ināmlıđ işleri sizlerden ya' nī dindeş yā ĩışım yā ayruk iki sizden degül eger siz yürüyesiz yirde pes ire size ölüm (11) muşibeti ol ikiyi namāzdan şoñra pes and iĩeler Tañrı'ya eger gümānlenesiz "şatun almazuz anuñ da dünyelığ [62a] eger oldı-y-ise dağı ĩışımllıđ issi dağı gizlemeüz Tañrı ĩanuđlıđını bayığ biz andan eger yalan and iĩersevüz yazuđlulardañuz."

107. pes eger biline kim (2) bayığ ol iki ĩađlı oldılar yazuğ iki ya' nī şoñra bilindi kim almışlar likin ey ittiler "biz alandan şatun alduğ-idi" pes bu āyet geldi pes ayruk iki ya' nī alan ĩavramdan kim daralar ol (3) iki yirine ya' nī ĩiyānet eyleyenler yirine anlardan kim ĩađlı oldı anlaruñ üzere iki yağınırağlar. pes and iĩeler Tañrı'ya "bizüm andumuz ĩađlurađdur ol iki andından. dağı ĩaddan geĩmedük bayığ biz andan (4) zālimlerdeñüz.

108. şol ya' nī üşböle ĩükm eylemek yağınırağdur kim getüreler ĩanuđlıđı yöñince. ya' nī ĩađķınca yā ĩorĩalar kim döndürinile andlar (5) andlardan şoñra ya' nī ölü ĩavmunuñ. dağı şađınuñ Tañrı'dan dağı işidüñ. dağı Tañrı toğru yol göstermez ĩavma buyruğdan ĩıķıĩılar.

109. ol gün kim (6) dire Tañrı yalavaĩları pes eyide "ne nesene cevāb virinildüñüz eyittiler "yoğdur bilmegümüz bizüm bayığ sensen geı bilici ĩayıbları."

110. (7) ol vaqt kim eyitti Tañrı “iy ‘īsā! meryem oğlu! anı ni‘ metüni üzerüñe dağı añan üzerine ol vaqt kim kuvvetlendürdüm seni (8) cebreyil-ile söyleridüñ âdemilere bişik içinde dağı otuz yaşından geçüp. dağı ol vaqt kim öğrettüm saña yazmağı dağı hikmeti dağı tevrît’i (9) dağı incil’i. dağı ol vaqt kim endâzelerdüñ balçıkdan kuş süreti gibi dilegüm-ile pes ürer idüñ anuñ içine pes olurıdı kuş dilegüm-ile. dağı sağ eylerdüñ añadan gözsüz doğmuş dağı alā tenlüyi (10) dilegüm-ile. dağı ol vaqt kim çıkarurduñ ölüleri dilegüm-ile. dağı ol vaqt kim yıgdum (11) benī isrāyil’i senden ol vaqt kim getürdüñ anlara hüccetleri pes eyitti anlar kim kâfir oldılar anlardan “degül uşbu [62b] illā cādülük bellü.”

111. dağı ol vaqt kim ilhām eyledüm ya‘nī gönüllerine bırağdum havārilere kim imān getürüñ baña dağı yalavacuma eyittiler (2) “imān getürdük dağı tanuğ ol kim biz müsülmānlarüz.”

112. ol vaqt kim eyitti havārilere “iy ‘īsā! meryem oğlu! (3) güci yiter mi çalabunuñ kim indüre üzerümüze ħorı, gökden?” eyitti “şaķınıñ Tañrı’dan (4) eger olduñuz mü’minler.”

113. eyittiler: “dilerüz kim yiyevüz andan dağı dölene gönüllerümüz dağı bilevüz kim (5) bayıķ girçek söyledüñ bize dağı olavuz anuñ üzere tanuğlardan.”

114. eyitti ‘īsā! meryem oğlu “iy Tañrım (6) çalabumuz! indür üzerümüze ħorı gökden ola bizüm için bayram ilkingilerümüze dağı soñrağılarumuza dağı nişān senden. (7) dağı rüzī vir bize dağı sen yigregisen rüzī viricilerüñ.”

115. eyitti Tañrı: “bayıķ ben indüriciven anı üzerüñüze. pes her kim kâfir ola soñra (8) sizden bayıķ ben ‘azāb eyleyem aña ‘azāb kim ‘azāb eylemeyem anuñ da hiç kimseye ‘âlemlerden.

116. dağı ol vaqt kim eyitti Tañrı (9) “iy ‘īsā! meryem oğlu! sen mi eyittüñ âdemilere dutuñ beni dağı añamı iki Tañrı Tañrı’dan ayruğ?” (10) eyitti “aruluğüñ olmadı benüm kim, eyidem anı kim olmadı baña şābit. eger oldum-ise eyitdüm anı bayıķ bildüñ anı. (11) bilürseñ anı kim benüm nefsumdedür dağı bilmezim anı kim sendedür. bayıķ sensen gey bilici ğayıbları.”

117. “eyitmedüm anlara [63a] illā anı kim buyurduñ baña anı kim «tapuñ Tañrı’ya çalabuma dağı çalabuñuza». dağı oldum anlaruñ üzere tanuğ (2) mādām kim oldum içinde anlaruñ. pes ol vaqt kim tāmam alduñ beni olduñ sen şaķlayıcı 'anlaruñ üzere. dağı sen her nesene üzere (3) ħāzırsañ.”

118. “eger ‘azāb eyleyeseñ anlara, bayıķ anlar ya‘nī kâfirler ħullaruñdur. dağı eger yarlığayasañ, bayıķ sensen güci yiter dürüst işlü (4) dürüst sözlü.”

119. eyitti Tañrı: “uşbu gündür aşşı eyler girçeklere anlaruñ girçegi. anlaruñdur uçmağlar ağar (5) anlaruñ altından ırmağlar ebed ħalıcılar iken anlaruñ içinde hemişe. ħoşnüd

oldı Tañrı anlardan dağı hoşnüd oldılar anlardan (6) şol zafer bulmağdur ulu.”

120. Tañrı’nuñdur pādişāhlığı gökleriñ dağı yirüñ dağı anlarıñ kim anlarıñ içindedür. dağı ol her nesene üzere güci yiterdür.

1.6 Sūratü’l En‘ām /6/

(165 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur.)

Bismi’llāhi’r rāhmāni’r rāhīm

1. (7) ögmeklik Tañrı’nuñdur ol kim yarattı gökleri dağı yiri dağı eyledi karañulıkları dağı aydınlığı. (8) andan anlar kim kāfir oldılar çalabı’larına berāber eylerler.

2. ol oldur kim yarattı sizi balçıkdan andan (9) hükm eyledi bir müddet ya‘nī dirlik zamānı. dağı bir müddet adanılmıştur anuñ qatında siz gümānlenürsüz.

3. dağı oldur Tañrı göklerde [63b] dağı yirde bilür gizlünüzi dağı eşkereñüzi dağı bilür anı kim qazanursız.

4. dağı gelmedi anlara (2) hīç nişān çalabı’ları nişānlarından illā kim oldılar andan yüz döndüriciler.

5. pes bayıq yalan tıttılar haqqı ol vaqt kim (3) geldi anlara. pes şoñra gele anlara habarları anuñ kim oldılar anı yañşularlar.

6. iy görmediler mi niçe helāk eyledük (4) anlardan ilerü bir bölük zamān qavım! yirlendürdük anları yirde ol nese kim yirlendürmedük size. dağı viribidük yağımın (5) anlarıñ üzere biribiri ardınca dağı eyledük ırmaqları revān olur altlarından. pes helāk eyledük anları (6) yazuqları-y-ıla dağı yaratluq anlardan şoñra bir bölükde kılar.

7. dağı eger indürse-y-idük senüñ üzere yazılmış (7) kāğıdda pes yoqaryalardı aña elleri-y-ile eyide-y-idi anlar kim kāfir oldılar “degül uşbu illā cādülük (8) bellü.

8. dağı eyittiler: “nişe indürilmedi anuñ üzere firişte?” dağı eger indürse-y-idük firişte vācib ola-y-ıdı iş (9) andan müh’let virinümeyelerdi.

9. dağı eger eylese-dük anı firişte eyleyedük er ya‘nī er sūretında dağı qarışdura-y-ıduq anlarıñ üzere anı kim qarışdururlar.

10. (10) dağı bayıq yañsulandı yalavaçlar senden ilerü; pes indi belā anlara kim yañşularlar peygamberleri anuñ cezāsı kim oldıardı aña (11) yañşularlar.

11. eyit: “yürin yirde andan baquñ nite oldı şoñı yalan dutıcılarıñ.

12. [64a] eyit: “kimdür ol kim göklerdey dağı yirde?” eyit: “Tañrı’nuñdur.” vācib eyledi gendü üzere rahmeti kim dire sizi (2) kıyāmet günündin yaña gümān yokdur anuñ içinde. anlar kim ziyān eylediler nefslerine anlar imān getürmezler.

13. (3) dağı anuñdur ol kim dölendi gicede dağı gündüzde dağı ol işidicidür

bilicidir.

14. eyit “Tañrı’ndan ayruķ dutayın mı dost (4) yaradıcı gögleri dağı yiri dağı ol rüzi virür dağı rüzi virinilmez?” eyit “ben (5) buyrıldum kim olam ilki kimse kim müsülmān oldu dağı olmagıl sen Tañrı’ya iki diyenlerden.”

15. eyit: “bayıķ ben ıorķarın eger āsi olur-isem ıalabuma (6) ‘azābından ulu gūnūñ.”

16. her kim döndürilür-ise andan ol gün bayıķ rağmet eyledi aña Tañrı. dağı şol ıurtılmağdur bellü.

17. (7) dağı eger irürse Tañrı ziyān yoğdur ııkarıcı anı meger ol dağı eger irer eyler ise saña ĥayrı ol (8) her nesene üzere ıaadırdur.

18. dağı ol ġālibdür ıulları üzere dağı ol dürüst işlödür bilüldür işleri.

19. eyit: (9) “nesene ulurağdur ıanuķlıķdan yaña?” eyit “Tañrı ıanuķdur benim aramda dağı sizūñ aramızda. dağı vađy olındı baña uşbu ıur’ān tā (10) ıorķıdam sizi iy mekke ıavımı anuñ-ile dağı anı kim degdi aña. bayıķ siz ıanuķlıķ mı virürsiz kim bayıķ Tañrı-y-ıla vardur Tañrı ayruķ?” eyit (11) “ıanuķlıķ virmez.” eyit “degül ol illā bir Tañrı dağı bayıķ ben bızarvan andan kim Tañrı’ya iki dirsiz.”

20. anlar kim virdük anlara kitāb’ı [64b] ya‘nī tevrīt’i dağı incil’i bilürler anı ya‘nī peygamber nite kim bilürler oğlanlarını. anlar kim ziyān eylediler gendüzilerine anlar imān getürmezler.

21. (2) dağı kimdür zālimıraķ andan kim yalan bağladı Tañrı’ya yalan yā yalan duttı āyetlerini” bayıķ ıurtılmaya zālimler.

22. (3) dağı ol gün kim ıoparavuz anları hep andan eyidevüz anlara kim ortaķ eylediler Tañrı’ya “ıandadur ortaķlaruñuz ya‘nī butlar anlar kim (4) olduñuz-ıdı gümān eylersiz?”

23. andan olmadı şınamağı anlaruñ meger anlaruñ kim eyittiler “Tañrı için ıalabumuz olmaduķ biz ortaķ eyleyiciler.”

24. (5) baķ nite yalan söylediler gendüzileri üzere dağı ġāyıb oldu gitdi anlardan ol kim oldıardı yalan bağlarlar.

25. dağı anlardan oldur kim (6) ıulaķ dutar sendin yaña dağı eyledük göñülleri üzere örtüler kim anlamayalar anı dağı ıulaķları içinde ađırlıķ. (7) dağı eger göreler dükeli nişānı imān getürmeyeler aña tā ıaçan kim geldiler saña dartışalar senūñ-ile eyide (8) anlar kim kāfir oldılar “degül uşbu meger meşelleri ilergilerūñ.”

26. dağı anlar yığarlar andan ya‘nī peygamber’dan dağı ıraķ olurlar (9) andan dağı helāk eylemezler illā gendüzilerini dağı bilmezler.

27. dağı eger göreseñ ol vağt kim ıururınıldılar od üzere ya' nı şırat üstinde (10) pes eyittiler “iy keşke biz girü döndürinile-y-idük yalan dutmaya-y-ıduğ çalabumuz nişānlaruñ dağı olayıduğ mü'minlerden!”

28. (11) belki eşkere oldı anlara ol kim oldılar-ıdı gizlerler ilerüden. dağı eger döndürilinelere, döneler-idi aña kim yığlındılar andan dağı bayık anlar [65a] yalan söyleyicilerdür.

29. dağı eyittiler “degül ol meger yakın dirliğümüz dağı degülüz biz kıparınılmışlar.”

30. dağı eger göreseñ (2) ol vağt kim ıururınıldılar çalabı'larına eyitti “degül mi uşbu ya' nı kıyāmet doğru?” eyittiler “evet çalabumuz hağkı-içün .” eyitdi “pes ıaduñ azāb ı (3) andan ötürü kim olduñuzıdı kāfir olursız.”

31. bayık ziyānlu oldı anlar kim yalan duttılar Tañrı'yı görmegi tā ol vağt kim geldi anlara kıyāmet (4) añsuzda eyittiler “iy bizüm hasretümüz anuñ üzere kim ıağşırılık eyledük dünyeye içinde!” dağı anlar götürürler yazukların (5) arđaları üzere yavuzdur ol kim götürürler!

32. dağı degül yakın dirlik illā oyun dağı lehv dağı şorarağı (6) sarāy yigrekdür anlara kim şağlanurlar; pes añlamaz mısız?

33. bayık bilürüz bayık kıayđalandurur seni ol kim eydürler. (7) bayık anlar yalan dutmazlar seni velikin zālimler Tañrı'nuñ āyetlerini inđār eylerler.

34. dağı bayık yalan dutınıldı yalavaçlar (8) senden ilerü pes şabr eylediler anuñ üzere kim yalan dutınıldılar dağı incidinildiler tā geldi anlara arđa virmegümüz. dağı degşürici yoğdur (9) Tañrı kelimelerine dağı bayık geldi saña mürsel peyđamber ğaberinden.

35. dağı eger ola ulu gelür ise senüñ üzere yüz döndürmeği anlaruñ (10) pes eger gücün yiter ise kim isteyeseñ in delügin yir içinde yā nerdüven göge pes getüreseñ anlara (11) bir āyet dağı eger dilese-y-idi Tañrı dire-di anları toğru yol üzere pes olmağıl sen cāhillerden.

36. bayık uy virür [65b] anlar kim işidürler dağı ölüler ya' nı kāfürler kıpara anları Tañrı andan aña dönileler.

37. dağı eyittiler “nişe indürilmedi (2) anuñ üzere bir nişān çalabı'sından?” eyit “bayık Tañrı kıaadırdur aña kim indüre bir nişān velikin eyregi anlaruñ (3) bilmezler.

38. dağı degül hiç deprenür cānever yirde dağı degül hiç kıuş kim uçar iki kıañadıyıla illā kim bölüklerdür (4) sizün beñdeşlerünüz. terk eylemedük levha'ı mähfüz içinde hiç nesene andan çalabı'ları dapa kıparanlar.

39. dağı anlar kim yalan duttılar (5) āyetlerümüzi şağırlardur dağı dilsüzlerdür kıarañlılık içinde. her kimi diler-ise Tañrı azdura anı dağı her kimi diler-ise eyleye anı (6) yol üzere toğru.

40. eyit “haber virũn baña eger gelür ise size Tañrı (7) ‘azābı ya‘nī ölüm vaktında yā gelür ise size kıyāmet Tañrı’dan ayruğı mı okırsız eger olursañuz girçek söyleyiciler?”

41. belki anı okırsız pes giderür anı kim okırsız anuñ eger diler; ise (8) dağı unıdursız anı kim ortak eylersiz.

42. dağı bayık viribidük ümmetler yaña senden ilerü pes duttuğ anları (9) atılığ-ıla dağı şayrılığ-ıla anuñ-içün kim anlar yavzağıralar.

43. pes nişe ol vağt kim geldi anlara ‘azābumuz boyuñ virmediler? (10) velikin atı oldu (11)göñüллерi dağı bezedi anlara şeytān (11) anı kim oldılar işlerler.

44. pes ol vağt kim unıtlılar anı kim öğütlendiler anuñ açtuğ anlarıñ üzere her nesene apularını. tā ol vağt kim şād oldılar aña kim virinildiler duttuğ anları [66a] añsuzda bayık ol vağt anlar (2)ümitsüzlerdür.

45. pes kesildi şoñı avmuñ anlar kim zulm eylediler. dağı öğmeklik Tañrı’nuñdur ‘ālemler (2) alabı’sı.

46. eyit: haber vırũn eger duta Tañrı ulađlarıñuzu dağı gözlerũñüzi dağı mühr ura göñüллерũñüz üzere (3) kimdir Tañrı Tañrı’dan ayruğ kim getüre size anı?” bayık nite döndürürüz ya‘nī bellü nişānları andan anlar yüz döndürürler.

47. (4) eyit “haber vırũn baña eger gelür-ise size Tañrı ‘azābı añsuz da yā eşkere helāk olına mı illā zālim (5) avumlar?”

48. dağı viribimezüz yalavacları illā muştılayıcılar dağı orđıdııcılar pes her kim imān getürdi dağı eyü işledi (6) yoğdur orđu anlarıñ üzere ne dağı anlar ayđuralar.

49. dağı anlar kim yalan duttılar āyetlerũmüzi yođaña anlara ‘azāb (7) andan ötürü kim oldılar fişķ eylerler.

50. eyit: (8) “eyitmezin size benüm atumdadur Tañrı azāneleri dağı bilmezin gaybı. dağı eyitmezin size bayık ben firişteven uymazın illā aña kim vağy olınur baña?” eyit “berāber mıdur gözsüz dağı gözlü (9) endişe eylemez mısız?”

51. dağı orđıt anuñ-ile kim orđarlar kim oparmalar alabı’ları yaña yoğdur anlarıñ (10) andan ayruğ yarı virici ne dağı şafā‘at eyleyici anuñ-içün kim anlar şağınalar.

52. dağı ovma anları kim aparlar alabı’larına (11) irte ya‘nī irte. namāzı dağı gice ya‘nī gice namāzı dilerler anuñ rızāsını. degül senũñ üzerene anlarıñ isābından nesene [66b] dağı degül senũñ isābuñdan anlarıñ üzere nesene pes ovasañ anları pes olaşañ zālimlerden.

53. dağı ancılayın (2) şımaduğ bir nicelerini bir nice-y-ile tā eyideler “şunlar mıdur kim minnet eyledi Tañrı anlara bizüm aramızda?” degül mi Tañrı (3) bilürerek şükr eyleyicileri?

54. dağı kaçan kim gele saña anlar kim imān getürürler āyetlerümüze eyit “selām olsun üzerüñüze (4) yazdı çalabuñuz gendüzi üzere rağmeti bayıķ her kim işledi sizden yavuz iş bilmedin andan tevbe (5) eyledi soñra dağı eyü işledi bayıķ ol yarlıgayıcıdur rağmet kılıcı.”

55. dağı ancılayın ayırtlaruz āyetleri dağı tā eşkere ola (6) yazuķ işleyiciler yolu.

56. eyit “ben girü yığlındum kim tapanı anlara kim taparsız Tañrı’dan ayruķ.” (7) eyit “uymayam sizüñ nefsuñüz dileklerine bayıķ azdum ben andan dağı degüllin ben toğru yol dutıcılardan.”

57. eyit: “bayıķ ben (8) hıccet üzereven çalabumdan dağı yalan duttuñuz anı. degül benüm katumda ol kim iversiz aña degül (9) hükm illā Tañrı’nuñ hükm eyler haķķı dağı ol hükm eyleyicilerüñ yığregidür.”

58. eyit: “eger bayıķ benüm katumda-mıssa ol kim iversiz aña hükm olına-y-ıdı iş (10) benüm aramda dağı sizüñ arañuzda.” dağı Tañrı bilürirekdür zālimleri.

59. dağı anuñ katındadır ğayb kilidi dilleri bilmez anı illā ol (11) dağı bilür anı kim yirdedür dağı deñizdedür. dağı düşmez hıç yapraķ illā kim. bilür anı. dağı degül hıç dene karañlıķlarında [67a] yirüñ dağı degül hıç yaş dağı degül hıç kuru illā kim kitābdadır ya’ nı havlı eşkere eyleyici.

60. dağı ol oldur kim alur canuñuzı sizüñ (2) gice bilür anı kim kazandañuz gündüz. andan girü dirürür sizi anuñ içinde tā tāmam olına bir müddet adanılmış andan anuñ dapadur dönecek yirüñüz (3) andan haber vire size anuñ kim olduñuz-ıdı işlersiz.

61. dağı oldur qahr eyleyici qulları (4) üzere. dağı viribir sizüñ üzere şaklayıcılar tā kaçan kim gebirüñüze ölüm canın ala anuñ yalavaçlarımız (5) dağı anlar taķşırılık eylemezler.

62. andan girü döndürinileler Tañrı dapa işlerin başarıcı Tañrı’dur anuñdur hükm dağı ol (6) hisāb eyleyicilerüñ tizregidür.

63. eyit: “kim qurtarur sizi yazı kararlılıķlarından dağı deñizüñ? oqırsız anı yavzağırmağ-ıla ya’ nı eşikere (7) dağı gizlü eger qurtarasañ bizi uşbundan olavuz biz şükr eyleyicilerden.”

64. eyit: “Tañrı qurtanır sizi (8) andan dağı her qağgudan andan siz şirk eylesiz.”

65. eyit: “oldur güci yiter aña kim viribiye sizüñ üzere (9) ‘azābı üstüñüzden yā ayaklaruñuz altından yā qarıştura sizi bölükler ile ya’ nı bölük bölük olup tartışasız dağı tadura bir niceñüze (10) bir nice çalışını baķ nite döndürürüz ya’ nı beyān eylerüz āyetleri anuñ-içün kim anlar anlayalar.

66. dağı yalan duttı anı qavmuñ dağı (11) ol haķdur. eyit: “degülin sizüñ üzere iş sürici yā şaklayıcı.”

67. her haberüñ yiri var ya’ nı vaķtında yirinde olasıdur dağı tiz bilesiz.

68. [67b] dağı kaçan göreseñ anları kim girürler āyetlerümüz içinde yüz döndür anlardan tā gireler söz içine (2) andan ayruğ. dağı eger unıddurur-ise saña şeytān oturma añmađdan soñra ıavm-ıla zālimler.

69. (3) dağı degül anlarıñ üzere kim şağınurlar hisāblarından nesene velikin andurmağdur anuñ-içün kim anlar şağınalar.

70. (4) dağı ıo anları kim duttılar dīnlerini oyun dağı lehv dağı aldıdı anları yakın dirlik. dağı añdur anuñ-ile (5) kim helāk olmağa ıonıla nefis andan ötürü kim ıazandı yoğdur anuñ Tañrı'dan ayruğ arıa virici ne dağı şafā'at ıılıcı. dağı eger yolu eyler-ise (6) dükeli yola alınmaya andan. şunlar anlardur kim helāk olmağa ıonıldılar andan ötürü kim ıazandılar. anlarıñdur içesi nesene (7) issi şudan dağı 'azāb ağrıdıcı andan ötürü kim oldılar küfr eylerler.

71. eyit: “ıapalum mı Tañrı'dan ayruğa aña kim aşşı degürmez bize (8) dağı ziyān degürmez bize? dağı döndürinelüm mi ökçelerümüz üzere andan soñra kim toğru yol gösterdi bize Tañrı ancılayın kim azdurdı. anı şeytānlar (9) yirde ya' nī yanlarda hayrān-iken anuñdur yāranlar okırlar anı toğru yol “gel bize?” eyit “bayığ Tañrı'nuñ toğru yolu (10) oldur toğru yol. dağı buyrıldığ biz tā boyun virevüz 'ālemler ıalabı'sına.”

72. (11) “dağı ıururuñ namāzı dağı şađınuñ Tañrı'dan.” dağı ol oldur kim anuñ yaña ıoparınılasız.

73. [68a] dağı ol oldur kim yarattı gökleri dağı yiri hađk-içün dağı ol gün kim eyide «ol!» pes ola. sözi anuñ toğrudur. dağı anuñdur pādişāhlıđ ol gün kim ürile sūr içine. bilicidür (2) ğaybı dağı hāzırı dağı ol dürüst işlüdür bilicidür.

74. dağı ol vağt kim eyitti ibrahīm atasına āzer'e “dutar misen butları (3) Tañrılar? bayığ ben görürin seni dağı ıavmuñ azđunlıđ içinde bellü.”

75. dağı andayuk gösterimiz ibrahīm'e gökler pādişāhlıđını (4) dağı yirüñ dağı ola gümānsuzlerden.

76. pes ol vağt kim örtti ıarañulıđ-ıla gice gördi bir ılduz eyitdi “uşbudur (5) ıalabum.” pes ol vağt kim ıolındı eyitti “sevmezin ıuluncıları.”

77. pes ol vağt kim gördi ayı toğmış eyitdi “uşbudur ıalabum.” (6) pes ol vağt kim uyağdı eyitdi: (4)“eger yol göstermesedi baña ıalabum oladum bayığ ıavümlerden azđunlar.”

78. pes ol vağt kim gördi günü (7) toğmış eyitdi “uşbudur ıalabum uşbu ulurağdur.” pes ol vağt kim uyağdı eyitdi “iy ıavmum! (8) bayığ ben bīzarvan andan kim ortağ eylesiz.”

79. “bayığ ben yüz duttum yüzümi aña kim yarattı gökleri dağı yiri müsülmān iken dağı degülin ben müşriğlerden.”

80. (9) daḥı tartışılılar anuñ-ile kavmı eyitdi “tartışur mısız benüm-ile Tañrı’da daḥı bayıķ yol gösterdi baña? daḥı qorqmazın andan kim ortaķ eylersiz aña (10) illā kim dileye çalabum nesene kapladı çalabum her neseneyi bilmekdin yaña pes ögütlenmez misiz?”

81. “daḥı nite qorķam (11) andan kim ortaķ eyledüñüz daḥı qorķmazsız bayıķ siz ortaķ eyledüñüz Tañrı’ya anı kim indürmedi aña üzerüñüze hücçet [68b] kanķısı iki bölüğüñ haķluraķdur iminliğe eger olduñuz-ise bilürsiz?”

82. anlar kim imān getildiler daḥı qarışturmadılar (2) imānlarını zılm -ıla ya‘nī şirk-ile şunlar anlaruñdur iminlik daḥı anlar toğru yol dutıcılardur.

83. daḥı şol hücçetümüzdür virdük anı (3) ibrahim’e kavmı üzere. yüceldürüz dereceler anı kim dilerüz bayıķ çalabuñ dürüst işlüdür bilicidür.

84. daḥı bađısladuķ aña (4) işķāķ’ı daḥı ya‘ķub’ı dükeline toğru yol gösterdük. daḥı nūh’a toğru yol gösterdük ilerüden daḥı anuñ oğlanlarından dāvud’ı daḥı süleymān’a (5) daḥı eyyüb’e daḥı yūsuf’a daḥı müsā’ya daḥı hārūn’a. daḥı ancılayın yanud virürüz eylük (6) eyleyenlere.

85. daḥı zekeryā’ya daḥı yāhya’ya daḥı ‘īsā’ya daḥı ilyās’a dükeli şālihlerdendir.

86. daḥı ismā‘il’e daḥı elyesa’adaḥı yūnus’a daḥı lūt’a daḥı dülkelini (7) artuķ eyledük ‘ālemler üzere.

87. daḥı atalarından daḥı oğlanlarından daḥı qarındaşlarından daḥı üyürdük anları (8) daḥı yol gösterdük anlara yol dapa toğru.

88. şol toğru yoldur Tañrı’nuñ yol gösterür anuñ-ile aña kim diler ķullarından. (9) daḥı eger şirk eyleyeleri bāṭıl oladı anlardan ol kim ol dılar-ıdı işlerler.

89. şunlar anlardur kim virdük anlara kitābı daḥı (10) ‘ilmi daḥı peyğamberliği. pes eger kāfir olur ise uşbunlar bayıķ şalduķ aña bir kavmı kim degüller aña kāfirler.

90. (11) şunlar anlardur kim toğru yol gösterdi Tañrı pes anlaruñ yolına uyđıl. eyit! “dilemez size anuñ üzere ya‘nī ķur‘ān kirī degül ol [69a] illā ögüt ‘ālemler için.”

91. daḥı ululamadılar Tañrı’yı ululamağı haķķınca yā bilmeği haķķınca ol vaķt kim eyittiler: “indürmedi Tañrı ādem üzere (2) hiç nesene.” eyit: “kim indürdi kitāb’ı ol kim getürdi anı müsā aydınlık iken daḥı toğrı yol-iken ādemiler için eylersiz anı (3) kāğıdlar gösterürsiz anı daḥı gizleriz çoķı? daḥı ögredinildüñüz anı kim bilmedüñüz-idi siz ne daḥı atalaruñuz.” (4) eyit: “Tañrı” andan ķo anları girmekler içinde ya‘nī bāṭıl içine oynarlar-iken.

92. daḥı uşbu kitābdur indürdük anı muhürekdür (5) girecek dutıcıdur anı kim ileyindedür ya‘nī ilerügi kitāblar daḥı qorķıdasañ yā muḥammed mekke’yi daḥı anı kim yöresindedür. daḥı anlar kim inanurlar (6) āhirete inanurlar aña ya‘nī ķur‘ān’a daḥı anlar namāzları üzere şaķlık eylerler.

93. daḥı kimdür zālīmıraḫ andan kim yalan baḡladı (7) Tañrı'ya yalan yā eyitdi “vaḥy olındı benüm yaña ” daḥı vaḥy olınmadı anun yaña nesene; daḥı andan kim eyitti tiz indüreven ancılayın kim (8) indürdi Tañrı.” daḥı eger görür isen ol vaḫt kim zālimler ölüm ḫaldıklarında daḥı firişteler döşeyiciler ellerini (9) “çıḫaruñ nefslerüñüzi ya' nī canlaruñuzı bugün cezā virinilesiz ḫorlık ‘azābını andan ötürü kim oldıñuz-idi eydürsiz Tañrı üzere (10) toḡrudan ayruḫ daḥı olduñuz-ıdı āyetlerinden boyun virmezlik eylersiz!”

94. daḥı bayıḫ geldüñüz bize yaluñuz nite kim yarattuḫ sizi (11) ilerügi gez. daḥı ḫoduñuz anı kim virdük size urḫaluruñuz ardından. daḥı görmezüz sizüñ-ile şafa'atçılaruñuzı anları kim [69b] şanduñuz kim bayıḫ anlar sizde ortaḫlardur bayıḫ kesildi pāre pāre oldı ulaşmaḫlıḡımız daḥı azdı gitdi sizden ol kim olduñuz şanursız.

95. (2) bayıḫ Tañrı yarıcıdur deneyi daḥı çekürdegi. çıkarur diriyi ölüden daḥı çıkarur ölüyi diriden. (3) şol Tañrı'dur pes nite döndürinilürsiz ya'nī ḫaḫdan?

96. yarıcıdur şubḫı daḥı eyledi giceyi dölenesi nesene daḥı günü daḥı ayı (4) ḫisāb eylemek şol endāze eylemegidür beñdeşsüzüñ bilici.

97. daḥı ol oldur kim ḫıldı size ılduzları tā toḡru yol dutasız anuñ-ile yazı (5) karanulıklarında daḥı deñizüñ. bayıḫ bellü eyledük nişānları ḫavma kim bilürler.

98. daḥı ol oldur kim yarattı sizi bir nefsdan (6) ya' nī ādem'den pes ḫarar dutacaḫ yir daḥı ḫopacaḫ bayıḫ beyān eyledük nişānları ḫavma kim bilürler.

99. daḥı ol oldur kim (7) indürdi gökdcn şu pes çıkarduḫ anuñ-ile her nese bitmeḡin. pes çıkarduḫ andan yaşıl çıkaruruz andan (8) dāne biribiri üzere binmiş daḥı ḫurma ağacından çiçeḡinden şalḫumlar yaḫın daḥı bostanları ya' nī çıkarduḫ üzümlerden daḥı zeytün (9) daḥı nār beñdeş daḥı beñdeş degül. baḫuñ yimişine ol vaḫt kim yimiş eyledi daḥı irmeḡine. bayıḫ şunuñ içinde (10) nişānlardur ḫavma kim inanurlar.

100. daḥı ḫıldılar Tañrı'ya ortaḫlar şeytānları daḥı yarattı anları. daḥı yalan baḡladılar anuñ-içün oḡlanlar (11) daḥı ḫızlar bilmekliḫsüz. arulıḡıdur anuñ daḥı yüceldi andan kim şıfat eylerler.

101. yaradıcı gökleri daḥı yiri. nite ola anuñ [70a] oḡlanı daḥı olmadı anuñ ‘avratı? daḥı yarattı her neseneyi daḥı ol her neseneyi bilicidür.

102. oldur Tañrı (2) ḫalabuñuz yoḫdur Tañrı illā ol yaradıcı her neseneyi. pes ḫapuñ aña daḥı ol her nesene üzere iş süricidür.

103. irmez aña ya' nī ḫaplamaz (3) gözler daḥı ol irer ḫaplayu gözlere. daḥı ol eyü işlüdür bilürdür.

104. bayıḫ geldi size ḫüccetler (4) ḫalabuñuzdan pes her kim gordi gendüzi-y-içündür daḥı her kim görmedi-y-ise gendü üzeredür daḥı degülin ben üzerüñüze şaḫlayıcı.

105. daḥı andayuk (5) beyān eylerüz āyetleri daḥı tā eyideler “oḳıduñ ögrendüñ” daḥı beyān eyleyevüz anı ḳavma kim bilürler.

106. uy aña kim vaḥy olındı (6) senüñ ḳalabuñdan yoḳdur Tañrı illā ol. daḥı yüz döndür müşriḳlerden.

107. daḥı eger dilese-idi Tañrı şirk getürmeyelerdi. (7) daḥı eylemedük seni anlaruñ üzere şaḳlayıcı daḥı degülseñ anlaruñ üzere iş sürici.

108. daḥı sögmeñ anlara kim (8) ḫaparlar Tañrı’dan ayruḡa pes sögeler Tañrı’ya zılm-iken bilmeksüz. ancılayın bezedük her ümmete (9) ‘amelini anlaruñ andan ḳalabı’ları yañadur dönecek yirleri pes ḫaber vire anlara anı kim oldılar-ıdı işlerler.

109. daḥı and içdiler Tañrı’ya (10) andlarınıñ bezgiregin eger gelür ise anlara nişān inalar aña. eyit “bayıḳ nişānlar Tañrı ḳatındadır.” (11) daḥı ne nesene bildürür size kim ol ḳaçan gele inanmayalar.

110. daḥı döndürürüz gönüllerini daḥı gözlerini [70b] nite kim imān götürmediler aña ilergi gez daḥı ḳoyavuz anları azḡunlıḳları içinde sergerdān olalar.

111. daḥı eger biz indürmiş-misse-dük (2) anlaruñ üzere firışteler daḥı söylemiş-misse anlara ölüler daḥı dirmiş miş-sevüz anlaruñ üzere her neseneyi bölükler yā yüze yüz olmayardı kim imān getüreler (3) illā kim dileye Tañrı velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

112. daḥı ancılayın eyledük her peygāmbere düşmān ādemiler (4) şeytānlarını daḥı perileruñ gizlü söyler bir nicesi bir niceye sözüñ bezenmişini aldamaḳ için. daḥı eger dilese-idi ḳalabuñ (5) işlemeyelerdi anı pes ḳo anları anuñ-ile kim yalan baḡlarlar.

113. daḥı tā meyl eyleye anuñ yaña gönülleri anlaruñ kim inanmazlar (6) āḫirete daḥı tā rāzī olalar aña daḥı tā ḳazanalar yazuḳdan anı kim anlar ḳazanıcılardur

114. “Tañrı’dan ayruḡ mı isteyeyin ḫükm eyleyici daḥı ol oldur kim (7) indürdi size kitābı beyān olınmış” daḥı anlar kim virdük anlara kitāb’ı bilürler kim bayıḳ ol (8) indürilmişdür ḳalabuñdan ḫaḳk-ıla pes olmañ gümānlülerden.

115. daḥı tamām oldı ḳalabuñ sözi toḡruluk iken (9) daḥı ‘adl iken döndürici yoḳdur sözlerini daḥı ol işidicidür bilicidür.

116. daḥı eger boyun viresēñ yirdeginüñ eyregine (10) azduralar seni Tañrı yolından. uymazlar ya’ nī kāfirler illā gümāna daḥı degül illā yalan söylerler.

117. (11) bayıḳ ḳalabuñ ol bilürirekdür anı kim azdı yolından daḥı ol bilürirekdür toḡru yol dutıcıları.

118. pes yiñ [71a] andan kim anıldı Tañrı adı anuñ üzere eger olasız āyetlerine inancılar

119. daḥı nedür sizüñ kim yimezsiz (2) andan kim anıldı Tañrı adı anuñ üzere daḥı

bayık beyān olındı size ol kim hārām oldı üzerüñüze illā ol kim geñsüz olıñduñuz (3) anuñ yaña? dağı bayık çok azarlar nefsleri dilekleri-y-ile bilmeksüz bayık çalabuñ ol bilürirekdür haddan geçicileri.

120. (4) dağı çoñ yazuğuñ eşkeresini dağı gizlüsün. bayık anlar kim kazanurlar yazuğı cezā virineler anuñ-içün kim (5) oldılar kazanurlar.

121. dağı yimeñ andan kim anılmadı Tañrı adı anuñ üzere dağı bayık ol ma' şiyetdur. (6) dağı bayık şeytānlar gizleyü söylerler ya' nī vesvese eylerler dostlarına tā tartışalar sizüñ-ile. dağı eger muṭī' olursañuz anlara (7) bayık siz müşriklersiz.

122. dağı ol kim oldı ölü ya' nī kāfir pes diriltük anı dağı eyledük aña aydınlık kim yürir anuñ-ile (8) ādemiler içinde ancılayın mıdur kim beñzeri anuñ karañlıklar içinde degül çıkıcı andan? ancılayın bezenildi kāfirlere (9) ol kim oldılar işlerler.

123. dağı ancılayın eyledük her bir köyde uluları yazuğluları anuñ tā yavuz saña lar anuñ içinde (10) dağı yavuz şanmazlar illā gendüzilerine dağı bilmezler.

124. dağı kaçan kim geldi anlara āyet eyittiler “hergiz (11) inanmayavuz tā virinilevüz ancılayın kim virinildi Tañrı yalavaçlanna” Tañrı bilürirekdür ol yiri kim eyler yalavaçlığını. [71b] dege anlara kim yazuğ işlediler ħorlık Tañrı katında dağı ' azāb katı andan ötürü kim oldılar yavuz şanurlar.

125. (2) pes her kimi diler-ise Tañrı kim toğru yol göstere aña yan gogsini müsülmanlık içün dağı her kimi diler ise kim azdura eyleye (3) gögsini tār yavlağ gāne yuğaru çıkar göge ancılayın eyler Tañrı ' azābı yā şeytānı (4) anlaruñ kim inanmazlar.

126. dağı uşbu çalabunuñ yolıdur toğru-y-iken. bayık beyān eyledük āyetleri (5) kavma kim ögüt dutarlar.

127. anlaruñdur selāmat sarāyı ya' nī uçmağ çalabı'ları katında dağı ol işi issidür anlaruñ andan ötürü kim oldılar (6) işlerler.

128. dağı ol gün kim direvüz anları dükelin “iy perī bölügi ya' nī şeytānlar! bayık çok eyledüñüz ādemilerden ya' nī azdurmağ-ıla. (7) dağı eyitti dostları anlaruñ ya' nī şeytānlaruñ ādemilerden “iy çalabuñuz gönendi bir nicemüz bir nicemüz-ile ya' nī şeytānlar ādemileruñ gönülleri dilegin virdügi dağı adamlar anlaruñ sözin dulup muṭī' olduğı dağı irdük müddetümüze (8) ol kim müddet eyledüñ idi bizüm için.” eyitti Tañrı “od tıracağunuz yirdür ebed kalıcılarken anuñ içinde illā ol kim diledi Tañrı.” (9) bayık çalabuñuz dürüst işlödür bilicidür.

129. dağı ancılayın üstün ellü eylerüz zālimlerüñ bir nicesini bir niceye andan ötürü kim oldılar kazanurlar.

130. (10) iy perī bölügi dağı ādemīñ! gelmedi mi size yalavaçlar sizden eydürler sizüñ üzere āyetlerümi dağı ħorqidurlar sizi (11) görmekligüñüzden uşbu günüñüzi? eyittiler “tanuıklık

virdük [72a] gendülerümüz üzere. dağı aldıdı anları yakın dirlik dağı tanuqlık virdiler gendüzileri üzere kim bayık anlar oldılar kâfirler.

131. şol anuñ-içün kim olmadı çalabuñ helāk eyleyici köyleri (2) zılm-ıla anuñ kavmı gâfiller- iken.

132. dağı dükelinüñ dereceleri var anuñ-içün kim işlediler. dağı degül çalabuñ gâfil (3) andan kim işlerler.

133. dağı çalabuñ bay rahmet issi. eger diler-ise gidere sizi dağı yirüñüze getüre (4) sizden şoñra anı kim diler nite kim yarattı sizi bir kavm oğlanlarından ayruqlar

134. bayık ol kim va‘ de virilürsiz (5) gelicidür dağı degülsiz fevt olıcılar.

135. eyit “iy kavmum! işleñ yirüñüz hãluñuz üzere bayık ben işleyiciven. (6) pes tiz bilesiz anı kim ola anuñ şoñı sarãyuñ ya‘ nĩ uçmağ bayık kurtılmaz zãlimler.

136. dağı eylediler Tañrı içün (7) andan kim yarattı ekinden dağı yılkılardan ülü pes eyittiler “uşbu Tañrı’nuñdur” şanmağı-y-ıla anlarıñ “dağı uşbu ortaqlarumuzuñdur.” (8) pes ol kim oldı ortaqlarınıñ degmez Tañrı’ya dağı ol kim oldı Tañrı’nuñ ol irer ortaqlarından (9) yavuz oldı ol kim hüküm eylerler!

137. ancılayın bezendi çoğa müşriqlerden oğlanların depelemek ortaqları ya‘ nĩ şeytãnları (10) tã helāk eyleyeler anları dağı tã qarışduralar anlarıñ üzere dinlerini. dağı eger dilese di Tañrı işlemeylerdi anı. pes ço anları anuñ-ıla kim yalan bağlarlar.

138. (11) dağı eyittiler: uşbu yılkılardur dağı ekindür hãrãmdur yimeye anı illã ol kim dilerüz” şanmaqlarıyla “dağı yılkılardur [72b] hãrãm alındı arqaları binmege.” dağı yılkılardur añmazlar Tañrı (2) adını anuñ üzere yalan bağlamağdan ötürü Tañrı üzere tiz cezã vire anlara andan ötürü kim oldılar yalan bağlarlar.

139. dağı eyittiler: “ol kim qarınlarındadur uşbu yıqılalarundañ hãlis ya‘ nĩ yaluñuz irkeklerümüze (3) dağı hãrãm olınmışdur ‘avratlarumuza ya‘ nĩ dişilere. dağı eger olur-ise ölü anlar anuñ içinde ortaqlardur” cezã vire anlara şıfat eyledüklerini (4) bayık ol dürüst işlüdür bilicidür.

140. bayık ziyãnlu oldı anlar kim depelediler oğlanlarını beynisüzlikden bilmeksüz dağı hãrãm eylediler (5) anı kim rüzĩ virdi anlara Tañrı yalan bağlamağlığdan ötürü Tañrı üzere bayık azdılar; dağı olmadılar toğru yol dutıcılar.

141. dağı ol oldur kim yarattı (6) bostanlar yire döşenmiş dağı ayak üstine durur hürmã ağacı gibi dağı hürma ağacını dağı ekin dürlü dürlü iken yimişi. anuñ dağı (7) zeytünü dağı narı birbirine beñdeş dağı beñdeş degül. yiñ yimişinden ol vaqt kim yimiş eyledi dağı virüñ hağqını biçmeğı günü dağı (8) haddan geçürmeñ bayık Tañrı sevmez haddan geçenleri.

142. dağı yılkılardan (9) götüriciler dağı giçi develer. yiñ andan kim rüzĩ virdi size Tañrı

dağı uymañ şeytān adımlarına (10) bayık ol size düşmāndur bellü.

143. sekiz çiftler koyundan iki dağı geçiden iki. (11) eyit: “iki irkek hāram eyledi yā iki dişi yā anı kim kapladı anı iki dişi oğulcānları [73a] haber virüñ baña bilmeg-ile eger olasız girçekler.”

144. dağı deveden iki dağı şığırdan iki. eyit “iki irkek mi (2) hāram eyledi yā iki dişi yā anı kim kapladı anı iki dişi oğulcanları yā olduñuz mı tanuqlar ol vaqt kim (3) işmarladı size Tañrı uşbum?” pes kim zālīmırakdur. andan kim yalan bağıladı Tañrı üzere yalan tā azdura ādemileri bilmeksüz. (4) bayık Tañrı yol göstermez zālīm kavumlara.

145. eyit: “bulmazın anuñ içinde kim vaḥy olındı baña hāram olınmış (5) yiyici üzere kim yir anı illā kim ola ölü yā kan dökülmüş yā toñuz eti. (6) bayık ol hāramdur yā ma‘ şiyet kim ün getirildi Tañrı’dan ayruḳ için her kim geñsüz olunur-ise güc eylemeyici-iken ne dağı haddan geçürici-iken bayık (7) çalabuñ yarlıgayıcıdur rahmet kılıcıdur.

146. dağı anlaruñ üzere kim cuḥūd oldılar hāram eyledük her dırnaḳluyı ya‘ nī ol kim ayru barmaḳlı olmaya deve gibi ḳas gibi dağı şığırdan dağı (8) koyundan hāram eyledük anlaruñ üzere yağlarını ol ikinüñ ol kim götürdi arḳaları ol ikinüñ yā baḡarsuḳları (9) yā ol kim ḳarışdı sünüğe ya‘ nī ḳuyruḳ. şol cezā virdük anlara zulumlarından ötürü dağı biz toḡrularuz yanı haber virdüğümüzde.

147. pes eger (10) yalan dutarlar-ise seni eyit “çalabuñuz rahmet issidür. giñ dağı girü yıḡlınmaz ‘azābı anuñ kavumdan yazuḳlular.”

148. (11) eyide anlaruñ şirk eylediler [73b] “eger dilese di Tañrı şirk eylemeye-dük ne dağı atalarumuz ne dağı hāram eyleyedük (2) nesene.” ancılayın yalan duttı anlar kim anlardan ilerü-idi tā tatdılar ‘azābumuzı. eyit “var mı sizüñ ḳatunuzda hiç bilmek pes çıkarasız anı bizüm için? uymazsız illā şanmaḡa dağı degulsiz illā yalan söylersiz.”

149. eyit: (3) “pes Tañrı’nuñdur ḥüccet tamām pes eger dilese-di yol gostere-di size dükeline.”

150. eyit “getürüñ tanuḳlaruñuzı (4) anlar kim tanuḳlık virürler bayık “Tañrı hāram eyledi uşbunı.” pes eger tanuḳlık virürler ise tanuḳlık virme anlaruñ-ıla (5) dağı uyma nefsleri dileklerine anlaruñ kim yalan duttılar āyetlerümüzi. dağı anlar kim inanmazlar (6) āḥirete dağı anlar çalabı’larına ortak eylerler.

151. eyit: “gelüñ oḳıyam anı kim hāram eyledi çalabuñuza sizüñ üzere kim ortak eylemeyesiz aña (7) neşene dağı ataya añaaya eylük eylemek dağı depelemeñ oḡlanlaruñuzı yoḡsullıḳdan biz virürüz rüzī size (8) dağı anlara dağı yaḳın gelmeñ zişt işlere ol kim belürdi andan dağı ol kim gizlendi dağı depelemeñ nefsi (9) ol kim hāram eyledi Tañrı illā ḥaḳḳ-ıla. şol işmarladı size anı anuñ-içün kim siz anlayasız.”

152. dağı yakın gelmeñ (10) yetim malına illā anuñ-ile kim ol görklürekdür tā ire resıdelige. dağı tamām eyleñ ölçeği dağı terāzūyı (11) ‘adl-ıla. yükletmezüz hiç nefse illā güci yittüđiñ. dağı kaçan söylerseñüz ‘azāb eyleñ eger oldısa dağı hışımlık issi. [74a] dağı Tañrı ‘ahdına vefā eyleñ. şol ışmarladı size anı anuñ-içün kim ögüt dutasız yā anasız.

153. dağı bayık uşbu yoluñdur (2) toğru iken pes uyuñ aña dağı uymañ yollara pes ayıra sizi Tañrı yolından. şol ışmarladı size anı (3) anuñ için kim siz şaķınasız.

154. andan virdük mūsā’yā tevrıt’i tamāmlıg-ıçun anuñ üzere kim eylük eyledi dağı beyān eylemek için. (4) her neseneyi dağı toğru yol için dağı rahmet için anuñ-içün kim anları çalabı’ların görmege inanalar.

155. dağı uşbu ya‘nī kıur’ān ki kitābdur (5) indürdük anı mubārekdür pes uyuñ aña dağı şaķınuñ anuñ için kim siz rahmet kıılınasız.

156. kim eyitmeyesiz bayık indürinildi (6) kitāb iki bölüğe bizden ilerü dağı bayık oldugıdı (10)okımağından gāfıler”

157. (7) yā eyitmeyesiz “eger bayık bize indürilse-di bizüm üzerümüze kitāb oladığ toğru durıcırağ anlardan” ya‘nī cuhūdıldardan dağı naşranilerden. pes bayık geldi size (8) hüccet çalabuñuzdan dağı toğru yol dağı rahmet. pes kimdür zālımırađ andan kim yalan duttı Tañrı āyetlerin dağı yüz döndürdi (9) andan? cezā virevüz anlara kim yüz döndürürler āyetlerümüzden azābuñ yavuzunu andan ötürü kim oldılar yüz döndürürler.

158. (10) güyerler mi illā kim gele anlara firışteler yā gele çalabuñ ya‘nī emri yā gele çalabuñuñ bir nice (11) nişānları ol gün kim gele bir nice nişānları çalabuñuñ aşşı eylemeye hiç nefse imān getürdüği kim imān getürmedi ilerüden [74b] yā kıazanmadı imānı içinde ĥayr ya‘nī tevbe eyit “güyüñ bayık biz güyicilerüz.”

159. bayık anlar kim ayrıldılar dınlerinden (2) dağı oldılar bölükler degülseñ anlardan nesene içinde. bayık işleri anlarıñ Tañrı’dan yaña andan ĥaber vire anlara anı kim oldılar (3) işlerler.

160. her kim getürür ise eyü ış anuñdur on ancalar dağı her kim getürür ise yavuz iş (4) pes cezā olmıya illā beñzerin dağı anlar güc eyleneyeler.

161. eyit: “bayık ben yol gösterdi baña çalabum yol dapa (5) toğru; dın toğru milleti ibrahım’uñ müsülmān-iken dağı olmadı müşriķlerden.”

162. eyit: “bayık (6) namāzum, dağı kurbanüm, dağı dirliğün dağı ölmegüm Tañrı’nuñdur ‘ālemler çalabı’sı.”

163. “ortağı yoğdur anuñ (7) dağı aña buyrıldum dağı ben ilkiven müsülmānlaruñ”

164. eyit: “Tañrı’dan ayruğ mı isteyeyin çalab dağı ol çalabı’sıdur her (8) nesenuñ? dağı kıazanmaz dükeli nefis illā gendüzi üzere dağı götürmez götürici yükin ya‘nī yazuğın ayruđuñ. (9)

andan çalabuñuz yañadur döneceğüñüz yir pes haber vire size anı kim olduñuz idi anuñ içinde tartışursız.”

165. dağı ol oldur kim (10) eyledi sizi yirüñ halifeleri dağı götürdi bir niceñüzi bir nice üzere derecetler tā şınaya sizi (11) virdügi nesene içinde size. bayık çalabuñ tiz ‘azābludur dağı bayık ol yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

1.7 [75a] Sūratü'l -A' rāf /7/

(206 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r rāḥmāni'r rāḥim

1. (2) elif lām mīm şaad: ben Tañrı bilürin dağı bellü eylerin.
2. kitābdur saña pes olmasuñ gögsüñ içinde tarlık andan tā kırkıdasañ (3) anuñ-ile dağı añdurmağdur mü'minlere.
3. uyuñ aña kim indürinildi sizüñ çalabuñuzdan dağı uymañ (4) andan ayruğ iş süricilere; az añarsız.
4. dağı niçe köy helāk eyledük anı pes geldi aña (5) kırdıgumuz gice basmağ iken ya' nī lūṭ kavmı gibi yā anlar gündüz uykusın uyuyıcılar
5. pes olmadı anlaruñ du'āsı ol vağt kim geldi anlara 'azābumuz illā (6) kim eyittiler “bayık biz olduğ-dı zālimler.”
6. pes bayık şoravuz anlara kim viribinildi anlara dağı şoravuz (7) yalavaçlara.
7. pes hikāyet eyleyevüz anlaruñ üzere bilmeg-ile dağı olmaduğ gayıb olıcılar.
8. dağı terāzū-y-ıla tartmağ ol gün (8) 'adldur pes her kim ağır ola terāzuları yā dartılmışları şunlardur kırtılıcılar.
9. dağı her kim yiyni ola terāzuları (9) şunlar anlardur kim ziyān eylediler gendülerine; anun-içün kim oldılar-ıdı āyetlerümüze zulm eylerler.
10. dağı bayık (10) yir virdük size yirde dağı kılduğ sizüñ içün anuñ içinde virilesi neşeler az şükr eylersiz.
11. [75b] dağı bayık yarat(t)uğ sizi andan sūratlandurduğ sizi andan, eyittük firiştelere “secde eyleñ ādem'e.” pes secde eylediler (2) illā iblīs olmadı secde eyleyicilerden.
12. eyitti “ne nesene yığdı seni kim secde eylemeseñ ol vağt kim buyurdam saña?” (3) eyitti “ben yıgrekven andan yarattuñ beni oddan dağı yarattuñ anı balçıkdan.”
13. eyitti: “pes aşğa in andan (4) olmaya saña kim kibr eyleyeseñ anuñ içinde. pes çok bayık sen ḥorlardansa.”
14. eyitti iblīs: “mühlet vir baña (5) ol güne degin kim kıparınalar yirden.”

15. eyitti ya' nî Tañrı “bayık sen mühlet virinilmişlersen.”
16. eyitti ya' nî iblîs ”pes andan ötürü kim azdurduñ beni oturam anlaruñ için (6) yoluña toğru”
17. “andan gelem anlara ileylerinden ya' nî āhîret yolından gümānlendürem dağı arķalarından dağı Őađlarından ya' nî müzd yolından (7) dağı Őollarından dağı bulmayasañ eyregın anlaruñ Şükr eyleyciler”
18. eyitti “çık andan ‘ ayıblanmış (8) sürilmıŐ her kim uyar-ise saña anlardan talduram tāmuyı sizden dükelicükler.”
19. dağı iy ādem! (9) dölen sen dağı çiftüñ uçmağda yıñ ol yirde? kim diledüñüz dağı yağın gelmeñ uşbu ağaca (10) pes olasız zālimlerden.
20. vesvese eyledi anlara Őeytān tā aça (11) ol ikiye arnı kim örtünildi ol ikiden ud yirlerinden dağı eyitti “yığmadı siz ikiye çalabuñuz uşbu ağaçdan [76a] illā kim olmayasız iki firışte ya' nî ölmeyesiz ya olmayasız ebed kılıcılardan.”
21. dağı and içdi ol ikiye “bayık ben siz ikiye eyü (2) dileycilerdenven.”
22. pes tāmāđlandurdu ol ikiye aldamağ-ıla. pes ol vağt kim tatdı ol iki. ağacı açıldı anlara ud yirleri ol ikisinüñ dağı turağturdu ol iki (3) ulaŐdururlar dikerler ol iki üzere uçmağ yaprağından ya' nî incir yaprağı dağı kığırdı ol ikiye çalabı’sı ol ikinüñ yığmadum mı siz ikiye Şol (4) ağaçdan dağı eyitmedüm mi siz ikiye bayık Őeytān siz ikiye düŐmāndur bellü?”
23. eyitti: ol iki “iy çalabumuz! zulm eyledük gendüzümüze (5) dağı eger yarlıđamazsañ bizi dağı rağmet kılmasañ bizi oluruz ziyānlulardan.”
24. eyitti: “aşağa (6) inüñ bir niceñüz bir niceye düŐmāndur. dağı sizüñdür yirde kārār dutacağ yir dağı gönendürmek bir zamaña degın
25. eyitti: (7) “anuñ içinde dirilesiz dağı anuñ içinde ölesiz dağı andan çıkarınılasız.”
26. iy ādem oğlanları! bayık indürdük (8) üzerüñüze tōn örter ud yirlerüñüzi dağı kıymetlu tōn yā görünür tōn dağı Şağınmağ tōnın ya' nî imān yā Őālîh ‘amel yā çalış tōnın. Şol yigrekdür Şol Tañrı āyetlerindendür (9) anuñ-içün kim anlar öğütleneler.
27. iy ādem oğlanları! aldamasuñ sizi Őeytān nite kim çıkardı atañuzı añamızı uçmağdan. (10) darta ol ikiden ol ikinüñ tōnın tā göstere ol ikiye ud yirlerini. bayık ol görür sizi ol dağı bölüği anuñ yard süyi ol yirden kim (11) görmessiz anları. bayık biz kıldığ Őeytānları arķa viriciler anlara kim inanmazlar.
28. dağı kaçan [76b] işlediler zışt eyittiler “bulduğ anuñ üzere atalarumuzu dağı Tañrı buyurdu bize anı.” eyit: “bayık Tañrı buyurmaz (2) zışt işi eydür misiz Tañrı üzere anı kim bilmezsiz?”
29. eyit “buyurdu çalabum ‘ adlı yā tevħidi. dađı tūruruñ (3) yüzlerüñüzi her bir namāz

kılacek yirde dağı tapuñ aña ihlāş eyleyicilerken aña dīni. nite kim öndin başladı sizi ya‘nī yalıncek sünnetsüz dönersiz.

30. bir bölüğe toğru yol gösterdi dağı (4) bir bölük vācib oldı anlaruñ üzere azđunlık. bayık anlar duttilar şeytānları dostlar (5) Tañrı‘dan ayruğ dağı şanurlar kim bayık anlar toğru yol dutticılardur.

31. iy ādem ođlanları! dutuñ bezegüñüzi her bir (6) namāz kılacek yirde dađı yिñ dađı ičüñ dađı orandan gečürmeñ bayık ol sevmez orandan gečicileri.

32. eyit: “kim ĥarām eyledi (7) Tañrı bezegiñi ol kim çıkarđı kulları ičün dağı ĥelālleri rızığdan?” eyit “ol anlaruñdur kim (8) imān getürdiler yağın dirlik ičinde ĥāş olmuş iken kıyāmet günü” ayırtlaruz āyetleri bir kıavma kim (9) bilürler.

33. eyit: “bayık ĥarām eyledi çalabum zışt işleri ol kim eşkere oldı andan dağı ol kim gizlü oldı dağı yazuğı yā ĥamrı (10) yā zulm eylemegi yā kibri ĥaksuz dağı kim ortağ eyleyesiz Tañrı‘ya anı kim indürmedi aña ĥüccet dağı kim eyidesiz (11) Tañrı üzere anı kim bilmezsiz.”

34. dağı her bir bölüğü eceli var; pes kaçan kim geldi eceli anlaruñ girü kıalmayalar [77a] bir şa‘at bir dağı ilerü varmayalar.

35. iy ādem oğlanları! eger gelür-ise size yalavaçlar sizden okırlar (2) üzerüñüze āyetlerüm her kim şakıñdı dağı eyü işledi kıorđu yok dur anlaruñ üzere ne (3) dağı anlar kıayđuralar.

36. dağı anlar kim yalan duttilar āyetlerüñüzi dağı boyun virmediler aña şunlar od isleridür anlar (4) anuñ ičinde ebed kıalıcılardur.

37. pes kindür zālımırađ andan kim yalan bağladı Tañrı üzere yalan ‘avratı oğlanı var didi yā yalan duttı ya‘nī āyetlerini (5) şunlar ire anlara ülüsi anlaruñ kıtābdan tā ol vağt kim geldi ya‘nī gele anlara yalvaçlarumuz, (6) can alur anlardan eyittiler “kıanı ol kim olduñuz idi taparsız Tañrı‘dan ayruğ?” eyittiler “azdılar bizden.” (7) dağı tanuğlık virdiler gendüzileri üzere kim bayık anlar oldılarıdı kāfirler.

38. eyitti: “girüñ bölükler ičinde kim (8) bayık gečdiler sizden ilerü perīlerden dađı ādemīlerden od ičine.” her niçe kim gire bir bölük (9) la‘net eyleye işi bölüğe tā kaçan kim irişdiler biribirine anuñ ičinde hep eyitti şoñraları ya‘nī uyundular öñlerine (10) “iy çalabumuz! şunlar azdurdılar bizi pes vir anlara ‘azābı iki anca oddan.” eyitti Tañrı “dükelinee iki ancadur (11) velikin bölmezsiz.”

39. dağı eyitti öñdüñgiler şoñrađılara “olmadı sizüñ üzerümüze ĥiç artuğlık [77b] pes tađuñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuz-idi kıazanursız.”

40. bayık (2) anlar kim yalan duttilar āyetlerümüzi dađı boyun virmediler anlara açılmaya anlaruñ ičün gökler kıapuları dađı canları ičiln dađı girmeyeler uçmađa tā gire deve (3)

iğne yurduşına dağı ancılayın cezā virürüz yazuqlara.

41. anlaruñdur tāmudan döşek dağı üstlerinden (4) örtüler dağı ancılayın cezā virürüz zālimlere.

42. dağı anlar kim imān getürüdiler dağı işlediler eyü işler (5) yükletmezüz hīç nefse illā güci yittügin şunlar uçmağ isleridür anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

43. (6) dağı tarttuğ anı kim gögüzleri içinde-y-idi kīneden aqar altlarından ırmaqlar. dağı eyitdler (7) “ögmek Tañrı’nuñdur ol kim yol gösterdi bize uşbuna dağı olmaduğıdı kim toğru yol dutavuz eger degül-misse kim yol gösterdi bize Tañrı. (8) bayıq geldi çalabumuz yalavaqları haqq-ıla.” dağı kığırıldılar kim “şol uçmağ mīrās virinildüñüz anı (9) şundan ötürü kim olduñuz-idi işlersiz.”

44. dağı kığırdı uçmağ isleri od islerine kim “bayıq bulduğ (10) anı kim va’ de eyledi bize çalabumuz girtü bulduñuz mı siz anı kim va’ de eyledi çalabuñuz girtü?” eyittiler “eved.” pes kığırdı (11) kığırdıcı aralarında “bayıq Tañrı la'natı zālimler üzeredür.”

45. anlar kim yığarlar Tañrı yolundan [78a] dağı isterler anı egrilik dağı anlar āhirete kāfirlerdür.

46. dağı ol iki arasında perdedür. dağı ‘ arāf üzere ya’ nī ‘ arāf ol bir burcdur borudur uçmağ-ıla tamu arasında (2) erenlerdür bilürler dükelini anlaruñ nişānı-y-ıla dağı kığırdılar uçmağ islerine kim “selām olsun üzerüñüze. (3) “girmediler aña anlar tama’ eylerler.

47. dağı qaçan döndürinile gözleri anlaruñ tamu islerindin yaña (4) eyittiler “iy çalabumuz! eyleme bizi qavm-ıla zulm ler.”

48. dağı kığırdı ‘ arāf isleri erenlere ya’ nī tamu ehlerinden bilürler anları (5) anlaruñ nişānı- ıla eyittiler “aşşı eylemedi size dirdüğüñüz dağı ol kim olduñuz-idi boyun virmezsiniz”

49. (6) “uşbunlar mıdur anlar kim and içdüñüz kim irürmeye anlara Tañrı raħmet?” “girüñ uçmağa qorqu yoqdur (7) üzerüñüze ne dağı siz qayğurasız.”

50. dağı kığırdı od isleri uçmağ islerine kim (8) “döküñ üzerümüze şudan yā andan kim rüzī virdi size Tañrı” ya’ nī ta’ am. eyittler ya’ nī uçmağ ehli “bayıq Tañrı harām eyledi ol ikiyi (9) kāfirler üzere.”

51. anlar kim duttılar dīnlerini oyun dağı oyun dağı aldadı anları yaqın (10) dirlik pes bugün qoyavuz anları nite kim unıttılar qodılar görmegi uşbu günlerini dağı nite kim oldılar āyetlerümüzi (11) inkār eylerler.

52. dağı bayıq getürdük anlara qur’an’ı seçdük bellü eyledük anı bilmek üzere toğru yol iken dağı raħmet iken bir qavma kim imān getürürler.

53. [78b] güyerler mi illā şoñra olasına anuñ ol gün kim gele şoñra olası anuñ eyide anlar kim unıtdıladı anı ilerü (2) “bayıq geldi yalavaqları çalabumuzuñ haqq-ıla. hīç var mı bizüm

içün şafa‘at eyleyiciler şafa‘at eyleyeler bizüm içün yā girü döndürinilevüz (3) işleyevüz andan ayruk kim olduĝ-ıdı işlerüz?” bayık ziyān eylediler gündüzilerine daĝı azdı anlardan ol kim oldıladı (4) yalan baĝlarlar.

54. bayık çalabuñuz Tañrı oldur kim yarattı gökleri daĝı yiri altı günler içinde (5) andan iki üstün oldu ‘arş üzere. örter gıceyi gündüze ister anı ya‘nī gıce gündüzi tız ive. daĝı güneşi yarattı daĝı ayı (6) daĝı ılduzları boyun virici olunmalarken buynıĝına. iy anuñdur yaratmak daĝı buyruk! yüce oldu Tañrı ‘ālemler çalabı’sı.

55. (7) oķıñ çalabuñuzı yavzaĝıru daĝı gizlü. bayık ol sevmez ĥaddan geçicileri.

56. daĝı fesād eylemeñ yirde (8) eyü eylemeginden şöñra daĝı oķıñ anı ĥorķu iken daĝı tama‘ iken bayık Tañrı rahmeti yaķındur eylük eyleyicilere.

57. (9) daĝı ol oldur kim viribir yılleri muştılayıcılarcken rahmetinüñ ileyinde ya‘nī yağmur Tañrı rahmeti götürdi bulıdları aĝırlar (10) sürdürük anı bir il içün ölü pes indürdük anuñ-ile şuyı pes çıkarduķ anuñ-ile her yimişlerden. andaķ (11) çıkaruruz ölüleri anuñ-içün kim siz anasız.

58. daĝı il aru çıkar otı çalabı’sı buyruĝıyıla [79a] daĝı ol kim arusuz oldu çıkamaz illā katı zahmet-ile andayuk döndürürüz āyetleri ĥavma kim şükr eylerler.

59. bayık (2) viribidük nūĥ’ı ĥavmı yaña pes eyitti iy ĥavmum! ĥapuñ Tañrı’ya yoķdur sizüñ ĥiç Tañrı andan ayruk. (3) bayık ben ĥorķarın üzerüñüze ‘azābını ulu günüñ

60. eyitti: bir bölük serverler ĥavmından “bayık biz görürüz seni (4) azĝunlık içinde bellü.”

61. eyitti: “iy ĥavmum! yoķdur bende azĝunlık velikin ben yalavaçları ‘ālemler çalabı’sından.”

62. (5) “degürürin size çalabum yalavaçlıĝından daĝı eyü dilerin sizüñ içün daĝı bilürin Tañrı’dan anı kim bilmezsiniz.”

63. “daĝı (6) tañladuñuz mı kim geldi size öĝüt çalabuñuzdan bir er üzere sizden tā ĥorķıdu ĥaber vire size daĝı tā şaķınasız daĝı (7) anuñ-içün kim siz rahmet kılmasız?”

64. pes yalan duttılar anı. pes ĥurtarduk anı daĝı (8) anları kim anuñ-ile-y-ıdı gemi içinde daĝı ĝarķ eyledük anları kim yalan duttılar āyetlerümüzi. bayık anlar oldıladı bir ĥavm kör göñüllüler.

65. daĝı ‘ād ĥabilesine anlaruñ ĥarındaşın hūd’ı (9) eyitti “iy ĥavmum! ĥapuñ Tañrı’ya yoķdur sizüñ ĥiç Tañrı andan ayruk ĥorķmaz mısız?”

66. eyitti: bir bölük serverler (10) anlar kim kāfir oldılar ĥavmından “bayık biz görürüz seni yiyini ‘aķılluluk içinde daĝı bayık biz şanuruz seni yalancılardan.”

67. (11) eyitti: “iy ĥavmum! yoķdur bende yiyini ‘aķılluluk velikin ben yalavaçvan, ‘ālemler çalabı’sından.”

68. “degürürin [79b] size çalabum yalavaçlıklarını dağı ben size eyü dileyciven inam.”
69. “dağı tañladuñuz mı kim geldi size ögüt çalabuñuzdan bir er üzere sizden tā kırkıdu haber vire size? dağı anuñ ol vaqt kim kıldı sizi dağı (2) biregü yirine tırıcılar nūh kavmindan soñra (3) dağı arturdı size yaratmaq içinde giñlik pes anuñ Tañrı ni‘ metlerini anuñ-içün kim siz kırtılasız.”
70. (4) eyittiler “geldüñ mi bize tā tapavuz Tañrı’ya yalıñuz iken dağı koyavuz anı kim oldı tapar atalarumuz? (5) pes getür bize anı kim va‘ de virürseñ bize eger olasañ girçeklerden.”
71. eyitti: “düşdi ya‘ nī vācib oldı üzerüñüze çalabuñuzdan (6) ‘azāb dağı kaçırmaq. tartışur misiz benüm ile adlar içinde kim ad virdirñüz anlara siz dağı atalaruñuz indirmedı Tañrı (7) aña hıç hüccet. pes güyüñ dağı bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.”
72. pes kırtarduk anı dağı anları kim (8) anuñ-ile-y-ıdı raħmet-ıla bizden. dağı kesdük soñrı anlaruñ kim yalan tıttılar nişānlarumuzu dağı olmadılar mü‘minler.
73. (9) dağı şemüd kabilesi yaña anlaruñ qarındaşın şālih’i eyitti “iy kavmum! tapuñ Tañrı’ya yokdur sizüñ hıç Tañrı andan ayruk. (10) bayık geldi size hüccet çalabuñuzdan uşbu Tañrı’nuñ arvaña devesidür size nişāndur. pes koñ anı yisüñ (11) Tañrı yirinde dağı yokamañ aña yavuzlıg-ıla pes duta sizi ‘azāb ağırdıcı.”
74. “dağı anuñ ol vaqt kim kıldı sizi [80a] dağı biregü yirine durıcılar. ‘ād‘ dan soñra. dağı yir viridi size yirde tıtarısız düz yirlerinden köşkler (2) dağı yonarsız tağları evler. anuñ Tañrı ni‘ met lerini; dağı fesād eylemeli yirde fesād eyleyiciler-iken.”
75. (3) eyitti bir bölük serverler anlar kim boyun virmediler kavmundan anlara kim za‘if şayıldılar aña kim imān getürdi (4) anlardan “bilür misiz bayık şālih viribinilmişdür çalabı’sından?” eyittiler “bayık biz aña kim viribinildi anuñ-ile (5) inanıcılaruz.”
76. eyitti anlar kim boyun virmediler “bayık biz aña kim inanduñuz aña kāfirlerüz.”
77. pes depelediler (6) arvaña deveyi dağı boyun virmediler yüz döndürdiler çalabıları buyruğından dağı eyittiler “iy şālih! getür bize anı kim va‘ de eyledüñ bize eger olduñ-ise (7) viribinilmişlerden.”
78. pes duttı anları yir deprenmek pes oldılar sarāyları içinde gögüz üzere yatıcılar.
79. pes yüz döndürdi anlardan (8) dağı eyitti “iy kavmum! bayık degürdüm size çalabum yalavaçlıgın dağı eyü diledüm size velikin sevmezsiz eyü dileycileri.”
80. (9) dağı lūt’ı ya‘ nī viribidük ol vaqt kim eyitti kavmına “gelür misiz zışt işe öñürtmedi sizden aña hıç kimse (10) ‘ālemlerden?”
81. “bayık siz mi gelürsiz erenlere arzulayup ‘avratlardan ayruk belki siz (11) kavmsız haddan geçiciler.”
82. dağı olmadı cevābı kavmınuñ illā kim eyittiler “çıkaruñ anları [80b] köyüñüzden

bayık anlar âdemîlerdür arınurlar ya'ni ol işden.

83. pes kırtarduk anı dağı kavmını illâ 'avratını oldı girü kalıcılardan

84. (2) dağı yığdurduk anlarıñ üzere yağmur pes bağı nite oldı yavuz işleyicilerün soñı

85. dağı medyen kabilesi yaña anlarıñ qarındaşın (3) şu'ayb'ı eyitti "iy kavmum! tapuñ Tañrı'ya yoğdur sızuñ hiç Tañrı. andan ayrık. bayık geldi size hüccet çalabuñuzdan pes tamām yitürün (4) ölçmeği ya'nî terāzūyı dağı terāzūyı eksmeñ âdemîlere nesnelerini. dağı fesād eylemeñ yirde (5) eyü eylemeginden soñra anı şol ya'nî 'adl yigrekdür size eger olasız inanıcılar."

86. "dağı oturmañ her yolda qorqidursız (6) dağı yığarsız Tañrı yolından anı kim imān getürdi aña dağı istersiz anı ergilik iken. dağı anuñ ol vaqt kim olduñuz idi az pes (7) çok eyledi sizi dağı anuñ nite oldı fesād eyleyicilerün soñı!"

87. "dağı eger ola bir bölük sizden imān getürdiler (8) aña kim viribinildüm anuñ-ile dağı bir bölük imān getürmediler şabr eyleñ tā hükm eyleye Tañrı aramızda dağı ol (9) hükm eyleyicilerün yigregidür."

88. eyitti bir bölük serverler anlar kim boyun virmediler kavmindan "çıkaravuz seni iy şu'ayb dağı anları kim (10) imān getürdiler senüñ-ile göyümüzden yā girü dönesiz dīnümüz içine. eyitti: "dağı olduğ-ise dağı mı duşar görıciler?"

89. (11) "bayık yalan bağıladuk biz Tañrı üzere yalan eger dönersevüz dīnūñüz içine ol vaqtdan soñra kim kırtardı bizi Tañrı andan. dağı olmaya bize [81a] kim dönevüz anuñ içine illâ kim dileye Tañrı çalabumuz. kapladı çalabumuz her neşeneyi bilmekdin yaña. Tañrı üzere (2) tevekkül eyledük. iy çalabumuz! hükm eyle aramızda dağı kavmumuz arasında hağk-ıla dağı sen yigregisin hükm eyleyicilerün."

90. dağı eyitti (3) bir bölük serverler anlar kim kâfir oldılar kavmindan "eger uyasız şu'ayb'a bayık siz andan ziyānlulardansız."

91. (4) pes duttı anları deprenmek ya'nî yirün pes oldılar sarāyları içinde göğüz üzere yaticılar.

92. anlar kim yalan duttılar (5) şu'ayb'ı taman muqım olmadılar gibi anuñ içinde. anlar kim yalan duttılar şu'ayb'ı oldılar anlar ziyānlular.

93. (6) pes yüz döndürdi anlardan dağı eyitti "iy kavmum! bayık degürdüm size çalabum yalavaçlıklarını dağı eyü diledüm (7) size pes nite kayğuram bir kavm üzere kim kâfirlerdür."

94. dağı viribimedük hiç köyde hiç peygamber (8) illâ kim duttuğ ol köy kavmun katılığ-ıla dağı yavuz hal-ıla anuñ-içün kim anlar yavuz ağıralar.

95. andan, degşürdük (9) yavuz iş yirine eyü işi tā çok oldılar dağı eyittiler "bayık

yoğandı atalarumuza yavuz hāl (10) dağı şādılık” pes duttuğ anları añşuzda anlar bilmezler iken.

96. dağı eger bayık köyler kavımı (11) imān getürmişler imisse dağı şaşınmışlar imisse açā-duğ anlarıñ üzere bereketler gökden dağı yirden velikin [81b] yalan duttılar pes duttuğ anları andan ötürü kim kazanurlar.

97. pes imin oldı mı köyler kavımı kim gele anlara (2) katılımumuz ya’ nī azābumuz gice basmağ iken anlar uyuyıcılarken?

98. dağı imin oldı mı köyler kavımı kim gele anlara ‘ azābumuz (3) kuştuğ anlar oynar-iken.

99. pes imin oldılar mı Tañrı mekrinden imin olmaya Tañrı mekrinden illā (4) kavım kim ziyānlulardur.

100. dağı toğru yol göstermedi mi anlara kim mīrās aldılar yiri kavımından soñra (5) kim eger dilesedük iredük anlara yazlıklarından ötürü. dağı mühr uravuz gönülleri üzere pes anlar işitmeyeler.

101. (6) şol köyler, hikāyet eylerüz üzerüñe haberlerinden. dağı bayık geldi anlara yalavaçları (7) hüccetler ile pes olmadılar kim inanlar andan ötürü kim yalan duttılar ilerüden. ancılayın mühr urur (8) Tañrı kâfirler gönülleri üzere.

102. dağı bulmaduğ eyregine anlarıñ hiç kavı karar (9) dağı bayık bulduğ çoğın anlarıñ fāsıklar.

103. andan, viribidük anlardan soñra mūsā’yı (10) nişānlarımız-ıla ya’ nī mu’ cizatlar fir’ avna

104. (11) dağı eyitti mūsā “iy fir’ avn! bayık ben yalavaçvan ‘ālemler çalabı’sından.

105. [82a] vācibdur kim eyitmeyem Tañrı üzere, illā girtüyi. bayık getürdüm size hüccet çalabuñuzdan viribi (2) benüm-ile benī isrāyil’i.

106. eyitti: fir’ avn “eger getürdüñ-ise bir nişān götür anı eger olduñ-ise girçeklerden.”

107. (3) pes birağdı aşasını pes ol vağt kim ol ejderhādur bellü.

108. dağı darttı elini pes ol vağt kim ol ağdur bağıcılara.

109. 110. (4) eyitti bir bölük serverler fir’ avn kavımından “bayık uşbu cādūdur bilici diler kim çıkara sizi (5) yirüñüzden pes ne nesene buyurursız?”

111. 112. eyittiler “girü ço anı dağı qarındaşını dağı viribi (6) şehrlere diriciler getüreler saña her cādūyı bilici.”

113. dağı geldi cādūlar fir’ avn’a (7) eyittiler “bayık bizüm ola mı kirī eger olavuz biz yiñiciler?”

114. eyitti: “evet, dağı bayık siz yağın (8) olmışlardansız.”

115. (9) eyittiler: “iy mūsā! yā birağāşañ dağı yā olavuz biz birağıcılar?”

116. eyitti “bırağũ.” pes ol vaqt kim bırağdılar (10) cādũlıq eylediler ādemiler gözlerine dağı qorqutdılar anları dağı getürdiler cādũlıq ula.

117. dağı vağy eyledük mūsā’ya kim bırağ aşanı pes ol vaqt ol yudar-ıdı (11) anı kim yalan getürdiler.

118. pes şābit oldı ħağ; dağı bātil oldı ol kim oldılar dı işlerler.

119. yiñildiler şunda [82b] dağı döndiler ħorlar.

120. dağı bırağınıldı cādũlar secde eyleyicilerken.

121. 122. eyittiler “imān getürdük ‘ālemler çalabı’sına (2) mūsā çalabı’sı dağı hārũn’uñ.”

123. eyitti fir‘avn “imān getürdüñüz mi aña andan ilerü kim destür virem size? bayıq uşbu yavuz şanmağdur kim yavuz şanduñuz anı (3) şar içinde tā çıkarasız andan qavumını pes soñra bilesiz”

124. kesem ellerüñüz dağı ayaklarıñuz (4) şavşurmağ-ıla andan aşam sizi hep.

125. eyittiler “bayıq biz çalabumuz dapa dönicivüz” ya‘nī elbette ölesivüz.

126. “dağı (5) duşğar gelmez saña bizden illā kim inandıq çalabumuz? ol vaqt kim geldi bize.” “iy çalabumuz! dök üzerümüze qatlanmağı (6) dağı canumuz al bizüm müsülmānlar-iken.”

127. dağı eyitti bir bölük serverler fir‘avn qavunuñdan qor miseñ mūsā’yı dağı qavumın (7) tā fesād eyleyeler yirde dağı qoya seni dağı Tañrı’laruñı?” eyitti “depeleyevüz er oğlanlaruñ (8) dağı diri qoyavuz ‘avratlarını. dağı bayıq biz anlaruñ üzerine murad şıycııılaruz.”

128. eyitti: mūsā qavmuña: “arqa virmek dileñ (9) Tañrı’ya dağı şabr eylen. bayıq yir “Tañrı’nuñdur mīrās virür anı aña kim diler qullarından. dağı soñı ya‘nī (10) şaqımcııılaruñdur.”

129. eyittiler: “incidinildük andan ilerü kim geleseñ bize dağı andan soñra kim geldük bize” ya‘nī ikiledin qırmağa başladukları. eyitti (11) “ola kim çalabuñuz helāk eyleye düşmānlaruñuzı dağı yirine qoya sizi yirde ya‘nī mışr yiri pes baqa nite [83a] işlersiz.”

130. dağı bayıq duttuğ fir‘avn qavumını kızlığ-ıla dağı eksmeklig-ile yimışlerden anuñ-içün kim bunlar öğütleneler.

131. (2) pes kaçan gele anlara eyü iş bizümdür uşbu.” dağı eger irer-ise anlara yavuz iş şomı dutarlar (3) mūsā’yı dağı anı kim anuñ-iledür. ay bayıq soñı anlaruñ Tañrı qatındadır! velikin anlaruñ eyregi bilmezler

132. (4) dağı eyittiler “her ne kim getüresin bize anı nişān tā bğüleyesiz bizi anuñ-ile degülüz saña inanıcılar.”

133. (5) pes viribidük anlaruñ üzere şu tufānıñ dağı çegürge dağı buğday biti dağı kurbağalar dağı qan (6) nişānlar kaçınılmışlar pes boyun virmediler dağı oldılar bir qavm

yazuqlular.

134. dağı ol vaqt kim indi anlaruñ üzere ‘azāb (7) eyittiler “iy mūsā! oğı bizüm için çalabuñ anuñ-ile kim ışmarladı senüñ eger açarşan bizden azābı (8) inanavuz saña dağı viribiyevüz senüñ-ile benī isrāil’i.

135. pes ol vaqt kim açduğ anlardan ‘azābı (9) bir zamān degin kim anlar iricilerdür aña ol vaqt anlar řavl şırlar.

136. pes ökünc alduğ pes ğarķ eyledük anları (10) deñizde andan ötürü kim anlar yalan duttılar niřānlarumuzı dağı oldılar andan ğāfiller.

137. dağı mīrāř virdük şavma kim anlar (11) oldılar za‘if şayunurlar ya‘nī benī isrāyīl güneş dođacaķ yirlerini yirde dağı güneş batacaķ yirlerini ol kim bereket virdük anda. dağı tamām oldı sözi çalabuñuñ [83b] gey görklü benī isrāyīl üzere andan ötürü kim şabr eylediler. dağı helāk eyledük anı kim oldı işler fir‘avn dağı şavmı ya‘nī ‘imāretler dağı anı kim oldılar (2) ağaç ev yaparlar.

138. dağı geçürdük biz benī isrāyīl’i deñize. pes geldi anlar bir řavm üzere kim muķım olmuşlar butlar üzere kim anlaruñdur (3) eyittiler “iy mūsā ! eyle bizüm için Tañrı nite kim anlaruñdur Tañrı’lar. “eyitti “bayıķ siz şavmsız bilmezsiz.”

139. bayıķ şunlar (4) helāk olınmuşdur ol kim anlar anuñ içindedür dağı bāıldur ol kim oldılar işlerler.

140. eyitti: “Tañrı’dan ayruķ mı isteyeyin size Tañrı? dağı ol faızllu eyledi sizi (5) ‘ālemler üzere.”

141. dağı ol vaqt kim şurtarduğ sizi fir‘avn şavumından incidürler idi yükledü sizi ‘azābuñ şatısın. öldürürler-idi (6) er ođlanlaruñuzı dağı diri şorlar-ıdı ‘avratlaruñuzı. dağı řunuñ içinde şınamağdur çalabuñuzdan ulu.

142. dağı va‘de virdük (7) mūsā’ya otuz gice dağı tamām evledük anı on-ıla pes tamām oldı çalabısı vaķtı kırķ gice. dağı eyitti mūsā (8) şarındaşına hārūn’a “ħalife olğıl baña şavmum içinde dağı eyü iřle dağı uyma fesād eyleyiciler yolına.”

143. (9)dağı ol vaqt kim geldi (9) mūsā vaķtumuz için dağı söyledi aña çalabısı eyitti “iy çalabum! göster baña gendüzüñi başayın saña.” eyitti “hergiz görmeyesen velikin (10) bayıķ řađ pes eger dōleñe yirinde řoñra göreseñ benī.” pes ol vaqt kim görüñdi çalabısı řađa kıldı anı uvatmaķ ya‘nī uvatmaķ. (11) dağı düşdi mūsā aşşı gitmiş pes ol vaqt kim aşşı dirildi eyitti “aruluğuñ senüñ döndüm sendin yaña dağı ben öñdinden inanicılaruñ.”

144. eyitti: [84a] “iy mūsā! bayıķ ben üyürdüm seni ādemiler üzere yalavaçlıķlarum-ıla dağı sözüüm-ile pes al anı kim virdüm saña (2) dağı ol řükr eyleyicilerden.”

145. dağı yazduğ anuñ-içün elvāħ içinde neseneden öğüt dağı seçmek her neseneyi. (3)

“pes dut anı becid daħı buyur avrulmak utalar grklregın anu gsterem size fsıqlar saryın”
ya‘ n amu y mısr.

146. dndrem (4) nianlarından anlar kim kibr eylerler yirde hasuz daħı eger greler her nianı inanmayalar aa. (5) daħı eger greler oğru yol utmaq yolın dutmayalar anı yol daħı eger greler azđunluđ yolın dutarlar anı (6) yol. ol bayığ andan trdr kim bular yalan duttılar nianlarımızı daħı oldılar andan gfiller.

147. daħı anlar kim yalan duttılar nianlarımızı (7) daħı aireti grmegi btl oldu ‘amelleri. hi cez virinileler mi ill anı kim oldılar-ıdı ilerler?

148. (8) daħı duttı ms avmı andan ora altun gmi eyinden anlaru buzağu kim gvdedr ya‘ n etden andan anudur mlemek. grmediler mi (9) bayığ ol sylemez anlara daħı yol gstermez anlara yol? duttılar anı daħı oldılar zlimler.

149. daħı ol vat kim durınıldı (10) ellerine daħı grdiler kim bayığ anlar azdılar eyittiler “eger ramet ılmaz ise bize alabumuz daħı yarlığamaz ise bizi olavuz (11) ziynlulardan.”

150. daħı ol vat kim dnd ms avmına aıyıcı aıyıcı eyitti “yavuz yirme durduuz benm [84b] benden ora! ivdnz mi alabuuz buyrığına” daħı birağdı elvhı daħı duttı arındaı baın darar-ıdı anı (2) gend dapa. eyitti ya‘ n hrn “iy aam oğlı! bayığ avmum za‘ if aydılar beni daħı yaın oldılar kim depeleyeler beni. pes sevindrme (3) baa dmnları daħı eyleme beni avm-ıla kim zlimlerdur”

151. eyitti: “iy alabum! yarlığa beni, daħı arındaımı; daħı givr bizi (4) rametn iine. daħı sen, ramet eyleyicilern ramet eyleyiciregisen.”

152. bayığ anlar kim duttılar buzağuyı ire anlara (5) aımaq alabı’larından daħı horluğ yaın dirlik iinde daħı ancılayın cez virevz yalan bağlayıcılara.

153. (6) daħı anlar kim ilediler yavuz ileri andan tevbe eylediler andan ora daħı imn getrdiler bayığ alabu andan ora (7) yarlığayıcıdur ramet ılıcı.

154. daħı ol vat kim dnsz oldu ms’dan aımaq duttı elvhı ya‘ n birağduğı elvhı. daħı anu yazılmı iinde oğru yol gstermekdr (8) daħı rametdr anlara kim anlar alabı’larından orarlar.

155. daħı yrd ms avmından yitmi (9) er vatumuz in pes ol vat kim duttı anları ditremek eyitti ya‘ n ms “iy alabum! eger dilemi missen helk eyleyedk anları iler (10) daħı bizi helk eylesin bizi andan tr kim iledi yiyni sllar bizden? degl ol ill ınamağu azdurursa anı kim dilersen (11) daħı oğru yol gsterrsen aa kim dilersen. sen ara viricmzsen pes yarlığa bizi daħı ramet ıl bize. daħı sen yarlığayıcılaru yigregisen.”

156. [85a] “daħı yaz ya‘ n sabit eyle bizm in ubu dnyede ey i daħı airetde .

bayık biz döndük senüñ yaña.” eyitti “ ‘azābum (2) irürürin anı kime diler-isem. dağı rahmetüm kapladı her nesneeyi pes yazam anı anlara kim şaşınurlar dağı virürler (3) zekātı dağı anlar kim anlar nişānlarumuza inanurlar.”

157. anlar kim uyarlar yalavaca peygamber yazu yazmaz ol kim (4) bulurlar anı yazılmış anlaruñ katında tevrīt içinde dağı incil içinde. buyurur anlara eylügeni dağı yığar anları (5) yavuz işden dağı helāl eyler anlara aruları dağı harām eyler anlara arusuzları. dağı aşığa indürür anlardan anlaruñ (6) ağır yükin dağı bukağuları ol kim oldu anlaruñ üzere. pes anlar kim imān getürdiler aña dağı ülüladılar anı dağı arқа virdiler aña (7) dağı uydılar nūh’a ya’nī kur’an’a ol kim (6)indürinildi anuñ-ile şunlar anlar kırtılıcılarıdır.

158. eyit: “iy ādemiler! bayık ben (8) Tañrı yalavacıvan sizüñ hep ol kim anuñdur gökler padişāhlığı dağı yırüñ yokdur Tañrı illā ol (9) dirürür dağı öldürür. pes imān getürüñ Tañrı’ya dağı yalavacına peygamber yazu yazman ol kim inanur Tañrı’ya dağı gelecilerine. (10) dağı uyuñ aña anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.”

159. dağı mūsā kavumından bir bölükdür toğru yol gösterürler haqq-ıla dağı anuñ-ile ‘adl eylerler.

160. (11) dağı bölük bölük eyledük anları benī isrāyil’i on iki ođul oğlanları ya’nī yaqubuñ bölükler. dağı vahy eyledük mūsā dapa ol vaqt kim şu diledi andan [85b] kavımı kim “ur aşāñı taşa.” pes revān ağdı andan on iki çeşme bayık bildi her (2) ādemiler sülur yirini. dağı gölgeliğ eyildük üzerine anlaruñ bulıdı dağı indürdük anlaruñ üzere terengübini dağı bildircini. (3) “yin anılarından anuñ kim ruzi virdük size.” dağı zulm eylemediler bize velikin oldılar gündüzilerine zulm eylerler.

161. (4) dağı ol vaqt kim eyidildi anlara “dölenüñ uşbu köyde dağı yiñ andan kanda kim dündüñüz dağı eyidüñ (5) bırakmağduğ dağı girün kapuya egilmişler iken yarlıgavuz size yazuqlaruñuz. arturavuz eyü işleyicilere”

162. (6) pes degşürdi anlar kim zulm eylediler anlardan bir sözi andan ayruğ. kim eyidildi anlara. pes viribidük anlaruñ üzere (7) ‘azābı gökden andan ötürü kim oldılar zulm eylerler.

163. dağı şor anlara köyden ol kim oldu (8) yaqınında deñiz. ol vaqt kim orandan geçerler-idi ayne ırte. ol vaqt kim gelür-idi anlara balıqları anlaruñ ayne irtesi günleri anlaruñ (9) görüciler-iken. dağı ol gün kim ayne irtesi eylemezler gelmezler anlara. ancılayın şınaruz anları andan ötürü kim oldılar ta’atdan çıkarlar.

164. (10) dağı ol vaqt kim eyitti bir bölük anlardan “nişe ögütlersiz bir kavımı Tañrı helāk eyleyicisidür yā (11) ‘azāb eyleyicisidür anlaruñ ‘azāb katı ?” eyittiler “ ‘uzrdur çalabuñuz dağı ola kim anlar şaşınalar.”

165. pes ol vaqt kim qodilar [86a] anı kim ögüt virinildiler anuñ-ile qurtarduq anları kim yıgarlar-ıdı yavuzlıqdan dağı duttuq anları kim zulm eylediler (2) ‘azāb-ıla qatı andan kim oldılar ta‘ atdan çıkarlar

166. pes ol vaqt kim boyun virmediler aña. kim yıglındılar andan eyittük anlara (3) “oluñ büzineler ıraq olıcılar.

167. dağı ol vaqt kim bildürdi ya‘nī cuḥūdlara çalabuñuz viribiye anlarıñ üzere kıyāmet güzüne degin (4) anı kim incidü yükledi anlara ‘azāb yavuzlığın qatı ‘azābı. bayıq çalabuñ tız ‘azābludur. dağı bayıq ol yarlıgayıcıdur raḥmet kılıcı.

168. (5) dağı bölük eyledük anları yirde bölükler bir nicesi anlarıñ şālihlerdür dağı bir nicesi anlarıñ ayruqdur şundan. dağı (6) şınaduq anları eyü işler-ile dağı yavuz işler-ile ya‘nī kızlıq şayruluk anuñ-içün kim anlar döneler.

169. pes girü qaldı (7) anlardan şoñra girü mırāş oldılar alurlar metā’ını uşbu yaqınırağıñ ya‘nī dünya dağı eydürler (8) “yarlıgamaq olına bize.” dağı eger gele anlara metā’ ancılayın alurlar anı ya‘nī tevbe eylemezler. dutılmadı mı anlarıñ üzere tevrīt’üñ (9) ‘ahdi qavli kim eyitmeyeler Tañrı üzere illā girtüyi? dağı oqıdılar anı kim anuñ içindedür. dağı şoñı sarāy (10) yigrekdür anlara kim şaqınurlar añlamaz mısız?

170. dağı anlar kim yapışurlar kitāb’a dağı tururdılar (11) namāzı bayıq biz yāyı‘ eylemezüz eyü işleyiciler müzdini.

171. dağı ol vaqt kim qoparduq tağı anlarıñ üzerine tamam ol gölgelik gibi [86b] dağı bildiler kim bayıq ol düşicidür anlara. “aluñ anı kim virdük size becid dutmağ-ıla dağı anuñ anı kim anuñ içindedür anuñ-içün kim siz (2) şaqınasız.”

172. dağı ol vaqt kim duttı çalabuñ ādem oğlanlarından arqalarından ya‘nī ādem arqasından anlarıñ neslin dölin dağı tanuq duttı anları (3) gendüzileri üzere “degül miven çalabuñuz?” eyittiler “evet tanuq olduk” kim eyitmeyesiz kıyāmet günü “bayıq biz (4) olduğ-ıdı uşbundan gāfiller.”

173. yā eyitmeyesiz “bayıq şirk eyledi atalarumuz ilerüden dağı olduğ-ıdı nesil döl (5) anlardan şoñra. helāk mi eylesenñ bizi andan ötürü kim işledi bāıl işleyiciler?”

174. dağı ancılayın seçeniz āyetleri dağı anuñ-içün kim anlar (6) döneler.

175. dağı oqı anlarıñ üzere ḥaberini anuñ kim virdük aña pes çıqdı andan pes uydı aña şeytān (7) pes oldı azğunlardan.

176. dağı eger dilededük yücelde-y-idük anı ol āyetler-ile velikin ol meyl eyledi dölendi yirde (8) dağı uydı nefsi dileğine. pes anuñ meşeli it meşeli gıbidür eger ḥamle eylesenñ aña dilin çıkarur yā qorisenñ (9) anı dilin çıkarur şol qavum meşelidür anlar kim yalan duttılar āyetlerümüzi. pes hikāyet eyle hikāyet anuñ-içün kim (10) endişe eylerler.

177. yavuz oldu meşeldin yaña kavum anlar kim yalan duttılar âyetlerümüzi dağı gendüzilerine oldılar zulm eylerler.

178. (11) her kime toğru yol gösteri virdi-se Tañrı ol toğru yol dutıcıdur dağı her kimi azdura şunlar ziyānlulardur.

179. dağı bayıķ [87a] yarattuķ tamu için çok perrilerden dağı âdemilerden anlaruñ gönüllerdür añlamazlar anuñ-ile dağı anlaruñ (2) gözlerdür görmezler anuñ-ile dağı anlaruñ kulaklardur işitmezler anuñ-ile. şunlar yılmıylar gibidür (3) belki anlar azğunırağdur. şunlar anlar ğāfillerdür.

180. dağı Tañrı’nuñdur adlar görklürekler pes oķıñ anı anuñ-ile. dağı koñ (4) anları kim egilürler (10)adları içinde cezā virineler anı kim oldılar işlerler.

181. dağı anlardan kim yarat(t)uķ (5) bir bolükdür toğru yol gösterürler haķk-ıla dağı anuñ-ile ‘adl eylerler.

182. dağı anlar kim yalan duttılar âyetlerümüzi añlun añlun dutavuz anları (6) ol yirden kim bilmezler.

183. dağı mühlet vireven bayıķ mekrüm kavıdur.

184. dağı endişe eylemezler mi yoķdur işlerinde ya‘nı muħammed’de (7) hiç delülik degül ol illā korķıdııcı bellü.

185. dağı baķmadılar mı gökler pādişāhlıđına (8) dağı yirüñ dağı aña kim yarattı Tañrı nesene dağı bayıķ ola kim ola bayıķ yaķın oldu (9) anlaruñ eceli? pes kañķı söze andan soñra ya‘nı kur’ān’dan inanurlar?

186. her kimi azdura Tañrı yoķdur yol gösterici aña (10) dağı kıya anları azğınlıķları içinde hayrān olurlar.

187. (5)şoralar saña kıyāmetden kaçandur şābit eylemegi anuñ. (11) eyit “bayıķ bilmeği anuñ çalabum katındadır eşkere eylemeye anı vaķtında illā ol. ağır oldu gökler içinde dağı [87b] yirde gelmeye size illā añsuzda.” şoralar saña kāne sen biliciseñ şorciseñ eyit “bayıķ (2) bilmeği anuñ Tañrı katındadır velikin âdemilerüñ eyregi bilmezler.”

188. eyit “mālik degülven gendüzüm (3) aşşıya dağı ziyāña illā anı kim diledi Tañrı. dağı eger bilür olmışımsam ğaybı çok eyleyedüm hayr (4) dağı yoķanmaya-dı baña yavuzlık. degülin ben illā korķıdııcı dağı muştılayıcı bir kavma kim inanurlar.”

189. ol oldur kim (5) yarattı sizi bir nefsdan dağı eyledi andan ‘avratını ya‘nı havvā’yı tā dölene aña. pes ol vaķt kim (6) yaķınlıķ eyledi aña yüklendi yük yiyni pes geçdi anuñ-ile ya‘nı yürüdi oturdı durdı yiyniliginden ötürü. pes ol vaķt kim ağır oldu oķıdılar ya‘nı âdem havvā Tañrı’yı çalabuñ (7) “eger vireseñ bize eyü olavuz şükr eyleyicilerden.”

190. pes ol vaķt kim viridi ol ikiye eyü tamām oğlan kıldı ol iki aña (8) ortaķlar anuñ

içinde kim virdi ol ikiye pes yüceldi Tañrı andan kim ortak eylerler.

191. ortak eylerler anı kim ya' nî but yaratmaz (9) nesene dañı anlar yaradınurlar?

192. dañı güçleri yitmez anlaruñ için arқа virrmege dañı gendüzilerine arқа virürler.

193. (10) dañı eger oқыyasız anları toғru yol uymayalar size. (11) berābardur size oқыduñuz-ise anları **[88a]** yā siz diñsüzler-iseñüz.

194. bayıķ anlar kim oқыrsız Tañrı'dan ayruķ ķullardur beñdeşleruñüz. pes oқыñ anları (2) uy virsünler size eger olasız girçekler.

195. anlaruñ ayakları mı var yürirler anlaruñ-ıla yā anlaruñ elleri mi var (3) dutarlar anlaruñ-ıla yā anlaruñ gözleri mi var görürler anlaruñ-ıla yā anlaruñ ķulaķları mı var işidürler anlaruñ-ıla? eyit “oқыñ (4) ortaķlaruñuzı andan yavuz şanuñ baña pes mühlet virmeñ baña.”

196. bayıķ arқа viricüm ikinüm Tañrı'dur ol kim indürdi kitāb'ı dañı ol iş başarıcılık eyler (5) şālihlere.

197. dañı anlar kim oқыrsız andan ayruķ güçleri yitmez arқа virrmeķligüñüze ne dañı gendüzilerine (6) arқа virürler.

198. dañı eger oқыrsañ anları toғru yol dapa işitmeyeler dañı göreseñ anları baķarlar (7) dañı anlar görmezler.

199. dut sehel dutmağı dañı buyur eylūgi dañı yüz döndür bilmeklerden ya' nî bunlara berāberlik eyleme yavuzlıķda.

200. (8) dañı eger dürter ise depredür ise seni şeytāndan dürtmek şıgın Tañrı'ya bayıķ ol işidicidür bilicidür.

201. (9) bayıķ anlar kim şaķındılar kaçan kim yoķandı anlara gezici ya' nî vesvese şeytāndan añdılar ya' nî Tañrı'yı pes ol vaķt anlar (10) görıcilerdür.

202. dañı ķarındaşları anlaruñ artururlar anlara ya' nî kāfirlere azgınlık içinde andan yığlınmazlar.

203. dañı kaçan kim (11) getürmedüñ anlara nişān eyittiler pes gendüzünden baғlamaduñ anı?” eyit “bayıķ uyarırı aña kim vaħy olunur baña çalabundan. **[88b]** uşbu ya' nî ķur'ān hüccetler deliller çalabuñuzdan dañı toғru yol göstermekdür dañı raħmetdür bir ķavma kim inanurlar.”

204. dañı kaçan (2) oқыma ķur'ān'ı işidüñ anı dañı diñsüz duruñ anun-ıçun kim siz raħmet ķılınasız.

205. dañı añ çalabuñı gendü nefsuñ içinde (3) yavzağıru dañı ķorķa dañı eşkere eylemekden ayruķ sözden irtelemekde dañı giceye yaķınlarda dañı olma (4) gāfillerden.

206. bayıķ anlar kim çalabuñ ķatındadır kibr eylemezler ıpmağından anuñ dañı teşbih eylerler aña (5) dañı aña secde eylerler.

1.8 Süratü'l - Enfâl /8/

(75 âyettir Medine'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r râhmâni'r râhîm

1. (6) şorar saña bulınlardan; eyit: “bulınlar Tañrı'nuñdur, dağı yalavacınıñ.” pes korquñ Tañrı'dan dağı eyü işleñ (7) arañuzdağı işi. dağı boyun virüñ Tañrı'ya dağı yalavacına eger olasız mü'minler.

2. bayık mü'minler (8) anlardur kim kaçan anuñ-ile Tañrı korqa gönülleri. dağı kaçan oğına anlaruñ üzere âyetleri artura anlara (9) imân dağı çalabı'ları üzere tevekkül eylerler.

3. anlar kim tururlar namâzı dağı andan kim rûzî virdük (10) anlara şadağa virürler.

4. şunlar mü'minlerdür girtüden. anlaruñdur dereceler çalabıları katında [89a] dağı yarlıgamağ dağı rûzî görklü.

5. nite kim çıkardı seni çalabuñ evünden hağk-ıla dağı bayık bir bölük (2) mü'minlerden düşhâr görıcilerdür.

6. tartışurlar senüñ-ile hağ içinde andan şoñra kim bellü oldı taman sürinürler gibi (3) ölüm dağı anlar baqarlar ya' nî bağa dururlar.

7. dağı ol vağt kim va' de eyledi-di size Tañrı birisini iki bölügüñ bayık ol sizüñdür. (4) dağı sever idüñüz kim bayık silâhludan ayruğı ola sizüñ. dağı diler-idi Tañrı kim şābit eyleye hağkı (5) sözleri-y-ile dağı kese şoñımı kâfirlerüñ

8. tā şābit eyleye hağkı dağı bātil eyleye ya' nî gidere bātili; eger duşhar görürler- ise dağı (6) yazuqlular.

9. ol vağt kim arğa virmek isteridüñüz çalabuñuzdan yaña pes uy virdi size “bayık ben meded eyleyiciven size biñ-ile (7) firıştelerden biribiri ardınca geliciler.”

10. dağı kılmadı anı Tañrı illā muştılamak dağı tā dölene anuñ-ile gönüllerüñüz. dağı yoğdur (8) arğa virmek illā Tañrı katından bayık Tañrı beñdeşsüz güci yiterdür dürüst işlüdür.

11. ol vağt kim örter idi sizi ımızganmağ iminlik içün Tañrı'dan. (9) dağı indürür idi üzerüñüze gökden şu tā arıda sizi anuñ-ile dağı gidere sizden şeytān (10) vesvesesini dağı tā bağlaya gönüllerüñüzi dağı şābit duta anuñ-ile ayakları ya' nî ol kumlu yiri katırağ eyleye.

12. ol vağt kim vağy eyler idi çalabuñ (11) firıştelere bayık ben sizüñ-ileven şābit eyleñ anları kim imân getürdiler. bırağam gönüllerine anlaruñ kim [89b] kâfir oldılar korquyı. pes uruñ boyun üzere dağı uruñ anlardan her barmağ ucını.

13. şol andan ötürüdür kim (2) bayık anlar tartışdılar Tañrıyla dağı yalvacıyla. dağı her kim tartışur-ise Tañrı-y-ıla dağı yalvacı-y-ıla bayık Tañrı katı (3) ' azābludur.

14. şol şadun anı dağı bayık kâfirlerüñdür od ' azābı.

15. iy anlar kim imân getürdiler! (4) kaçan iresiz? anlara kim kâfir oldılar ulu bölük

iken ya' nī kāfirler çoğ iken döndürmeñ anlara ardları ya' nī arqamızı döndürmeñ.

16. dağı her kim döndüre anlara ol gün (5) ardını illā ikileyicegin çalış için yā ulaşıcagin bir bölüğe bayık döndi kaçımağ-ıla Tañrı'dan dağı turağı anuñ (6) tamudur dağı ne yavuz dönecek yirdür!

17. pes depelemedüñüz anları velikin Tañrı depeledi anları dağı atmaduñ ol vaqt kim atduñ velikin Tañrı (7) eyitti dağı tā vire mü'minlere andan virmek görklü bayık Tañrı işidicidür bilicidür.

18. şol dağı bayık Tañrı (8) sust eyleyicidür yavuz şandugını kāfirlerüñ.

19. eger hüküm eylemek isterseñüz bayık geldi size hüküm eylemek dağı eger yıglnurşañuz (9) ol yigrekdür size. dağı eger dönesiz çalışa dönevüz aşşı eylemeye size bölügüñüz nesene çok oldı-y-ise dağı (10) dağı bayık Tañrı mü'minler iledür.

20. iy anlar kim imān getürdiler! boyun virüñ Tañrı'ya dağı yalavacına dağı (11) yüz döndürmeñ andan ol halde kim siz işidürsüz.

21. dağı olmañ anlarçılavin kim eyittiler "işiddük" dağı anlar işidmezler iken ya' nī gönülleri-y-ile.

22. [90a] bayık yavuzırağı cañaverlerüñ Tañrı katında şağırlardur ya' nī haqqı işitmeğe dilsüzlerdür ya' nī haq söylemeğe anlar kim añlamazlar.

23. dağı eger bilse-di Tañrı anlardan hayr işiddüre-y-idi anlara. dağı eger (2) işiddüre-y-idi yüz döndüreler-idi anlar yüz döndüriciler

24. iy anlar kim imān getürdiler! uy virüñ (3) Tañrı'ya dağı resūlına ol vaqt kim oқыya sizi aña kim dirüre sizi. dağı bilüñ bayık Tañrı arqurdur er araşına (4) dağı gönül araşına dağı bayık ol andan yaña koparınılasız.

25. dağı şaquinañ bir şınamağdan kim ya' nī belāyla irmeye anlara kim zulm eylediler sizden (5) hāş iken dağı bilüñ bayık Tañrı katı 'azābludur.

26. dağı anuñ ol vaqt kim siz az idüñüz za' if şayılmışlar (6) yirde ya' nī mekke yirinde korqarduñuz kim kapa sizi ādemiler. pes yir virdi size dağı kuvvetlendürdi sizi arqa virmeg-ile dağı rūzī virdi size (7) arulardan anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

27. iy anlar kim imān getürdiler! hıyānet eylemeñ Tañrı'ya dağı yalavaca; dağı (8) hıyānet eylemeñ emānetlerüñüze ol halde kim siz bilürsüz.

28. dağı bilüñ bayık mallaruñuz dağı oğlanlaruñuz şınamağdur; (9) bayık Tañrı anuñ katındadır müzd ulu.

29. iy anlar kim imān getürdiler! eger korqasız Tañrı'dan eyleye sizüñ için ayırtlamak dağı (10) geçüre sizden yavuz işlerüñüz dağı yarlıgaya sizi. dağı Tañrı fazl issidür dağı eylük ulu.

30. dağı ol vaqt kim yavuz şanur-ıdı anlar kim kāfir (11) oldılar yā yıgalar seni yā

depeleyeler seni yā çıkaralar seni. daḥı yavuz şanurlar daḥı yavuz şanur Tañrı daḥı Tañrı yigregidür yavuz şanıcalaruñ.

31. [90b] daḥı kaçan oqınurdı anlaruñ üzere āyetlerümüz eyittiler “bayıķ işiddük eger dilededük eyideyidük uşbuncılayın degül uşbu (2) illā ilkīngiler meşeli” ya‘ nī bāṭıl sözler.

32. daḥı ol vaķt kim eyittiler “iy Tañrı! eger ola uşbu girtü muḥammed didügi (3) ķatunda yağdur üzerümüze taş gökden yā götür bize ‘azāb ağrıdıcı.”

33. daḥı olmadı Tañrı (4) kim ‘azāb eyleye anlara ya'ni kāfirlere sen anlaruñ içinde-y-iken. daḥı olmadı Tañrı ‘azāb eyleyicisi anlaruñ ol hālde kim anlar yarlıgamaķ dilerler.

34. daḥı (5) yoķdur anlaruñ kim ‘azāb eylemeye anlara sen anlaruñ içinde-y-iken daḥı olmadılar Tañrı ‘azāb eyleyici anlaruñ ol hālde kim anları yarğılamak dilerler (6) daḥı yoķtur anlaruñ kim ‘azāb eyleye anlara sen anlaruñ içinde-y-iken daḥı olmadı Tañrı ‘azāb eyleyicin anlaruñ ol hālde kim anlar yarğılamak dilerler daḥı yoķtur anlaruñ kim ‘azāb eyleye anlar Tañrı ol hālde anlar yarğılar mescid-i ḥarām’dan ya‘ nī ṭavāfdan daḥı olmadılar (7) iş üstine durucıları anuñ degül iş üstine durucıları anuñ illā şakıncılar velikiri eyregi anuñ bilmezler.

35. daḥı olmadı (8) namāzı anlaruñ ev ķatında illā şıķlık virmek daḥı aya ķarışmaķ. pes ṭaduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuz (9) kāfir olursız.

36. bayıķ anlar kim kāfir oldılar ḥarc eylerler mallarını tā yığalar Tañrı yolundan. (10) pes ḥarc eylerler anı andan ola anlaruñ üzere ḥasret andan yiñilinelir. daḥı anlar kim kāfir oldılar (11) ṭamu yā ķoparınalar.

37. tā ayırtlaya Tañrı arusuzı arudan daḥı eyleye arusuzı [91a] bir nicesini bir nice üzere. biribiri üstine ķoya anı hep pes kıla anı ṭamu içinde. şunlar anlardur ziyānlular.

38. eyit (2) anlara kim kāfir oldılar eger yığlınalar yarlıganıla anlara ol kim bayıķ geçdi. daḥı eger döneler bayıķ geçdi (3) öñdüngiler sünneti.

39. daḥı çalışuñ anlaruñ-ıla tā olmaya şirk eylemek daḥı ola din dükeli Tañrı’nuñ. pes eger yığlınalar bayıķ (4) Tañrı anı kim işlerler görıcidür.

40. daḥı eger yüz döndürelir bilüñ bayıķ Tañrı arķa viriciñüzdür. eyü şaklayıcıdır (5) daḥı eyü arķa viricidür.

41. daḥı bilüñ bayıķ ol kim bulunlanduñuz nesene bayıķ Tañrı’nuñdur bişdesi daḥı yalavacınuñ (6) daḥı ḥışımlıķ issinüñ daḥı yetimlerüñ daḥı miskinlerüñ daḥı yol erinüñ eger imān getürdüñüz-ise Tañrı’ya (7) daḥı aña kim indürdük ķulumuz üzere ayırtlamaķ günü (9)ol gün kim irişdi iki bölük. daḥı Tañrı her nesene üzere (8) güci yiter ķadir’dür.

42. ol vaķt kim siz dere yanınıñ yaķınırağında-y-ıduñuz daḥı anlar dere yanınıñ ırağında-y-ıdı daḥı deve biniciler aşığaraķ (9) sizden. daḥı eger va‘ delaşa-y-ıdıñuz şavaşa-y-ıduñuz va‘ de de velikin tā hükm eyleye Tañrı işi kim (10) oldı işlenmiş tā helāk ola ol kim helāk oldı

hüccetden dağı dirile ol kim dirildi hüccetden. dağı bayık Tañrı (11) işidicidür bilicidür.

43. ol vaqt kim gösterdi di saña anları Tañrı düşünde yā gözünde az. dağı eger göstere-di saña anları çok [91b] za‘if yürekli oladuñuz dağı tartışaduñuz iş içinde velikin Tañrı selāmet duttı bayık ol bilicidür gögüzler issini ya‘nī endişeleri.

44. (2) dağı ol vaqt kim gösterdi size anları ol vaqt kim irişdüñüz gözlerüñüzde az dağı az gösterürdi sizi gözlerinde anlarıñ tā tamām eyleye Tañrı (3) işi kim oldu işlenmiş. dağı Tañrı döndürinilür işler.

45. iy anlar kim imān getürdiler! kaçan iresiz (4) bir bölüğe turuñ dağı anuñ Tañrı’yı çok anuñ-içün kim siz kırtılasız.

46. dağı boyun virüñ Tañrı’ya dağı yalavacına (5) dağı tartışmañ yüreksüz olasız dağı gide yilüñüz ya‘nī devletüñüz yā dağı katlanuñ bayık Tañrı katlanıcılar iledür.

47. (6) dağı olmañ anlar gibi kim çıkdılar illerinden bundıramağdan dağı ādemilere göstermeg için dağı yıgarlar-ıdı. (7) Tañrı yolundan dağı Tañrı aña kim işlerler kaplayıcıdur.

48. dağı ol vaqt kim bezedi anlara şeytān ‘amellerini (8) dağı eyitti “yiñici yokdur size bugün ādemilerden dağı bayık şaklayıcıvan sizi.” pes ol vaqt kim birbirine göründi (9) iki bölük döndi iki ökçesi üzere dağı eyitti (10) “bayık ben bizārvan sizden bayık ben görürven anı kim görmezsiz bayık ben qorqarın Tañrı’dan dağı Tañrı qatı ‘azābludur.”

49. ol vaqt kim eydürler-idi münāfıklar dağı anlar ya‘nī mekkede’giler kim (11) gönülleri içinde şayruluk var “yiyiltti uşbunlan dīnleri.” dağı her kim tevekkül eyleye Tañrı’ya bayık Tañrı beñdeşsüz güci yiterdür dürüst işlü sözlüdür.

50. [92a] dağı eger göredüñ ol vaqt kim can alurlar-ıdı anlardan kim kāfir oldılar firışteler ururlar yüzlerini dağı ardlarını. (2) “dağı taduñ ya‘nī firışteler eydür-idi, yalıñlu od ‘azābını”, yalınlañu gelür-idi.

51. şol andan ölüdür kim ilerü duttı ellerüñüz dağı bayık Tañrı degül zulm eyleyici (3) kılların.

52. kaydası gibi fir‘avn kavminuñ dağı anlarıñ kim anlardan ilerü-di. kāfir oldılar Tañrı nişānlarıña pes duttı anları (4) Tañrı yazuqları-y-ıla. bayık Tañrı kavīdur qatı ‘azābludur.

53. şol ya‘nī dutmağ andan ötürüdür kim Tañrı olmadı döndürici (5) bir ni‘meti ni‘met virdi anı bir kavm üzere tā döndüreler anı kim gendüzülerindedür. dağı bayık Tañrı işidicidür bilicidür.

54. kaydası gibi (6) fir‘avn kavminuñ dağı anlarıñ kim anlardan ilerü-di. yalan duttılar çalabı’ları āyetlerini pes helāk eyledi yazuqları-y-ıla anlarıñ (7) dağı garq eyledük fir‘avn kavminı dağı dukeli oldılar zālimler.

55. bayık yavuzırağı cañaverlerüñ Tañrı qatında anlardur kim (8) kāfir oldılar pes anlar

inanmazlar.

56. anlar kim ‘ahd kavlı eyledük anlarıñ-ıla andan şırlar kavullarını (9) her bir gez dağı anlar şaķınmazlar.

57. dağı eger tuřasañ anları alışda dağıdıl anlarıñ ile anı kim ardlarındadır (10) anuñ-iün kim anlar öğütleneler.

58. dağı eger orķasañ bir kavumdan hıyāñet eylemek bıraķ anlara ya‘nī ‘ahdları berāberlik üzere iken bayıķ Tañrı (11) sevmez hıyāñet eyleyicileri.

59. dağı şanma anları kim kāfir oldılar ilerü geçdiler ya‘nī urtıldılar bayıķ anlar ‘āciz eylemezler.

60. dağı yaraķları anlarıñ iün [92b] anı kim gücünüz yitti uvvetden. dağı yund bağılamaķdan. orķıdursuz anuñ-ile Tañrı dūřmānını dağı sizüñ dūřmānuñuzu (2) dağı ayruķlar andan ayruķ bilmezsiniz anları Tañrı bilür anları. dağı ne kim ĥarc eyleyesiz nesene Tañrı yolında (3) tamām degürinile size dağı siz ulm olınmayasız.

61. dağı eger meyl eyleyeler barışmağa meyl eyle aña. dağı tevekkül eyle Tañrı üzere (4) bayıķ ol işidicidir bilicidir.

62. dağı eger dileyeler kim aldayalar seni bayıķ şapdur saña Tañrı. ol oldur kim (5) uvvetlendirdi seni arķa virmeği-y-ile ya‘nī bedr günü dağı mü’minler-ile

63. dağı dirşürdi gönülleri arasını eger ĥarc eylemiş-missen anı kim yirdedir hep (6) dirşürmedük gönülleri arasını velikin Tañrı dirşürdi aralarını. bayıķ ol beñdeřsiz güci yiterdür.

64. iy peygamber! (7) şapdur saña Tañrı dağı ol kim uydı saña mü’minlerden.

65. iy peygamber! ındurğıl mü’minleri alış üzere. (8) eger ola sizden yigirtmi atlanıcılar yiñeler iki yüzi dağı eger ola sizden yüz yiñeler (9) biñi anlardan kim kāfir oldılar andan ötürü kim (10) bayıķ anlar bir kavmdur añlamazlar.

66. şindi yiyni eyledi Tañrı (11) sizden dağı bildi kim bayıķ sizdedür za‘iflik. pes eger ola sizden yüz atlanıcı yiñeler iki yüzi. dağı eger ola sizden biñ yiñeler iki bini Tañrı destürıyla. dağı Tañrı atlanıcılar iledür.

67. olmadı hi peygamber kim ola anuñ [93a] şatğunlar tā ok depeleye yirde. dilersiz dünya metā’ını dağı Tañrı diler āĥiret. dağı Tañrı (2) beñdeřsüzdür dürüst işlüdür.

68. eger degül imisse yazılmış Tañrı’dan ilerü geçdi yoķaña-dı size anuñ iinde kim duttuñuz ‘azāb ulu.

69. (3) pes yiñ andan kim bulunlandıñuz ĥelāl iken arudur. dağı orķuñ Tañrı’dan. bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur raĥmet ılıcı.

70. iy peygamber! (4) eyit aña kim ellerünüzdür şatğunlardan “eger bile Tañrı gönüllerünüñüz iinde ĥayr vire size (5) yigrek andan kim alındı sizden dağı Tañrı yarlığayıcıdur

rahmet kılıcı.

71. daḥı eger dileyeler ḥıyānet eylemek (6) bayık hiyānet eylediler Tañrı'ya ilerüden ya' nī kāfir olmağ-ıla pes el irürdi anlardan daḥı Tañrı bilicidür dürüst sözlüdür dürüst işlüdür.

72. bayık anlar kim imān getürdiler (7) daḥı yirlerinden gitdiler daḥı dürişdiler malları-y-ıla daḥı nefsleri-y-ile Tañrı yolında daḥı anlar kim ya' nī enşar yir virdiler (8) daḥı arқа virdiler şunlar bir nicesi anlaruñ (9) arқа viricilerdür bir nicenüñ. daḥı anlar kim imān getürdiler daḥı yirlerinden gitmediler yoğdur sizüñ arқа virmeginden anlaruñ nesene tā ayrılalar. daḥı eger arқа virmek isteyeler sizden dīn içinde (10) üzerüñüzedür arқа virmek illā bir kavmü arañuzda daḥı aralarında 'ahd kavlı var daḥı Tañrı anı kim islersiz görıcüdür.

73. daḥı anlar kim (11) kāfir oldılar bir nicesi anlaruñ arқа viricilerdür illā eylemeyesiz anı ya' nī arқа virmegi ola belā ya' nī şirk yirde daḥı fesād ulu.

74. daḥı anlar kim imān getürdiler [93b] daḥı yirlerinden ayrıldılar daḥı dürişdiler Tañrı yolında daḥı anlar kim yir virdiler daḥı arқа virdiler şunlar anlardur mü'minler girtü iken (2) anlaruñdur yarlıgamağ daḥı ruzi görklü.

75. daḥı anlar kim imān getürdiler andan soñra yirlerinden ayrıldılar daḥı dürişdiler (3) sizüñ ile şunlar sizdedür. daḥı ḥışımlıklar işleri bir niceleri yigrekdür bir niceye ya' nī mirās Tañrı kitābı içinde (4) bayık Tañrı her neseneyi bilicidür.

1.9 Sūratü't - Tevbe /9/

(129 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismillāhi'r rāḥmāni'r rāḥīm

1. (5) bızārlığdur Tañrı'dan daḥı yalavacından anlara kim 'ahd kavlı eyliler müşriqlerden.

2. pes yürin yirde (6) dört aylar. daḥı bilün bayık siz 'āciz eyleyici degülsiz Tañrı'yı. daḥı bayık Tañrı ḥor eyleyicidür kāfirleri.

3. daḥı bildürmekdür Tañrı'dan (7) daḥı yalavacı ādemilerdin yaña ulurağ ḥac günü bayık Tañrı bızardur müşriqlerden daḥı yalavacı. pes eger dönesiz (8) ol yigrekdür size daḥı eger yüz döndüresiz bilün bayık siz 'āciz eyleyici degülsiz Tañrı'yı. daḥı muştıla anlara kim kāfir oldılar (9) 'azāb ağrıdıcı.

4. illā anlar kim 'ahd kavlı eyledüñüz müşriqlerden andan eksmediler size nesene daḥı arқа (10) virmediler üzerüñüze kimseye pes tamām eyleñ anlara kavullarını vağtlarına degin. bayık Tañrı (11) sever şaқıncıları.

5. pes kaçan çıқа aylar ḥarāmlar pes depeleñ müşriqleri қанда kim bulduñuz anları. [94a] daḥı dutuñ anları daḥı egirdüñ anları daḥı oturuñ anlaruñ için her yolda. pes eger duttılar

dağı tıruralar namāzı (2) dağı vireler zekātı koñ yollarını. bayık Tañrı yarlıgayıcıdur raħmet kılıcı.

6. dağı eger kimse (3) müşriqlerden āmān isteye senden āmān vir aña tā işide Tañrı kelāmın andan irür anı imin olacağ yirine şol andan ötürüdür kim (4) anlar bir kavmdur bilmezler.

7. nite ola müşriklere ‘ahd kavlı Tañrı katında dağı yalavacı katında (5) illā anlar kim ‘ahd kavlı eyledüñüz mescidi’l harām katında. pes niçe kim. (6) toğru olalar size toğru oluñ anlara. bayık Tañrı sever saķınıcıları.

8. nite ya‘nī dağı eger zafer bulalar üzerüñüze (7) şaķlamayalar sizden hışımlıķ ne dağı ‘ahd kavlı. hoşnüd eylerler sizi ağızları-y-ıla dağı kabül eylemez göñülleri. (8) dağı eyregi anlaruñ ta‘ atdan çıkıcılarıdır.

9. şatun aldılar Tañrı āyetleri-y-ile az bahā pes yıgdılar yolından. (9) bayık anlar yavuz oldu ol kim oldılar işlerler.

10. şaķlamazlar mü‘min den hışımlıķ illā ne dağı ‘ahd kavlı dağı (10) şunlardır haddan geçiciler.

11. pes eger tevbe eyleyeler dağı tıruralar namāzı dağı vireler zekātı (11) karındaşaruñuzdur dīn içinde. dağı beyān eyleyü seçevüz āyetleri bir kavma kim bilürler.

12. dağı eger siyālar [94b]andlarını kavullarından şoñra dağı ‘ayıblayalar dinüñüzi. çalısuñ kāfirlik serverleri-y-ile. bayık anlar (2) andları yoğdur anlaruñ anuñ-içün kim yıglınalar.

13. niçe çalısmayasız bir kavm-ıla kim şıdılar andlarını dağı kaşd eylediler (3) yalavacı çıkarmağa dağı anlar öñürttiler ilk gez (4) korķar mısız anlardan pes Tañrı lāyıkıraqdur kim korķasız andan eger olasız mü‘minler.

14. çalısuñ anlaruñ-ıla ‘azāb eyleye anlara Tañrı ellerüñüz ile dağı ĥor eyleye anları dağı arķa vire (5) size anlaruñ üzere dağı şovuda gogüzlerin ya‘nī gögüzlerin şovıda bir kavmuñ ikim mü‘minlerdür.

15. dağı gidere kaķımağını göñüllerinüñ dağı tevbe vire Tañrı (6) aña kim diler dağı Tañrı bilicidür (7) dürüst işlü sözlüdür.

16. şanduñuz mı kim konılasız dağı bilmedi Tañrı anları kim dürişdiler sizden dağı tutmadılar Tañrı’dan ayruğ dağı yalavacından ayruğ dağı mü‘minlerden (8) ĥaşeki? dağı Tañrı ĥaberlüdür aña kim işlersiz.

17. (7)olmadı müşriqlerüñ kim ‘imāret eyleyeler Tañrı mescidlerini (9) tanuķlıķ viriciler iken gendüzileri üzere kāfirliğ-ıla. şunlar bātıllı oldu ‘amelleri dağı od içinde (10) anlar ebed kalıcılarıdır.

18. Bayık ‘imāret eyler Tañrı mescidlerini ol kim imān getürdi Tañrı’ya dağı şoñrağı güne dağı tırurdu (11) namāzı dağı virdi zekātı dağı korķmadı illā Tañrı’dan. ola kim şunlar olalar [95a] toğru yol dutıcılarıdır.

19. kılduñuz mı hacılar şuarmağı dağı ‘imāret eylemegi mescid-i ḥarām’ı taman anuñ gibi kim imān getürdi (2) Tañrı’ya dağı şoñrağı güne dağı dürişdi Tañrı yolında? berāber olmayalar Tañrı qatında. dağı Tañrı (3) toğru yol göstermez qavma kim zālimlerdur.

20. anlar kim imān getürdiler dağı yirlerinden ayrıldılar dağı düriştiler (4) Tañrı yolında mallarıyla dağı nefsleri-y-ile uluraqdur derecetdin yaña Tañrı qatında dağı şunlar (5) anlardur zafer bulıcılar.

21. muştılar anlara çalabı’ları raḥmeti andan ya’ nī Tañrı’dan dağı hoşnūdlıq dağı uçmaqlar. anlaruñdur (6) anuñ içinde yumşaq dirlik tırıcı ya’ nī dāyım.

22. ebed qalıcılar-iken bayıq Tañrı qatındadır anuñ müzd ulu.

23. iy anlar kim (7) imān getürdiler dutmañ atalaruñuzı dağı qarındaşlaruñuzı dostlar eger severler-ise kāfirliğı imān üzere. (8) dağı her kim dost duta anları sizden şunlar anlardur zālimler.

24. eyit: “eger ola atalaruñuz dağı (9) ođlanlaruñuz dağı qarındaşlaruñuz dağı ‘avratlaruñuz dağı qabileñüz, dağı mallaruñuz kim qazanduñuz anları dağı (10) bezirgānlıq kim qorqarsız ayağa düşmegini anuñ dağı dölenecek yirler kim hoşnūd olduñuz anlara sevgülürek sizüñ Tañrı’dan (11) dağı yalavacından dağı dürişmekden yolında göz dutuñ tā getüre Tañrı buyruğını. dağı Tañrı toğru yol göstermez qavma kim [95b] fāsıqlardur.

25. bayıq arqa virdi size Tañrı çok yirlerde dağı ḥuneyn çalışı günü ol vaqt kim tañlatdı sizi (2) çoklıđuñuz pes aşsa eylemedi size nesene dağı tār oldı size yir, giñliğı-y- ile. andan (3) yüz döndürdüñüz ard döndüriciler-iken.

26. andan indürdi Tañrı dillenmekliğini yalavacını üzere dağı mü’minler üzere dağı (4) indürdi cunud kim gormedüñüz anları. dağı ‘azāb eyledi anlara kim kāfir oldılar dağı şol cezāsıdur kāfirlerüñ.

27. (5) andan tevbe vire Tañrı şundan şoñra aña kim diler. dağı Tañrı yarlığayıcıdur raḥmet kılcı.

28. iy anlar kim (6) imān getürdiler! bayıq müşriqlerdür arusuz yaqın gelmesüñ mescidi’l ḥarām’a uşbu yıllarından şoñra. dağı (7) eger qorqasız yoḥsullıqdan şoñra bayıda sizi Tañrı göndü fazlından eger diler ise. bayıq Tañrı (8) bilicidür dürüst işlü sözlüdü.

29. çalışuñ anlaruñ-ıla kim inanmazlar Tañrı’ya ne dağı şoñrağı güne dağı (9) ḥarām eylemezler anı kim ḥarām eyledi dağı yalavacı dağı boyun virmezler ḥaq dīne anlardan kim (10) virinildiler kitāb tā vireler ḥarācı elden anlar ḥorlar iken.

30. dağı eyitti cuḥūdlar (11) “‘uzeyr Tañrı oğlıdur.” dağı eyitti naşraniler “‘isā! Tañrı oğlıdur.” şol sözleridür ağızları-y-ıla [96a] beñzerler anlaruñ sözine kim kāfir oldılar ilerüden. depelesüñ anları Tañrı ya’ nī la’ net eylesün nite döndürülürler ya’ nī ḥaqdan!

31. duttular (2) danışmanlarını dağı zāhidlerini çalaplara Tañrı'dan ayruğ dağı 'isā'yı meryem oğlını. dağı (3) buyrulmadılar "illā kim tapalar bir Tañrı'ya. yokdur Tañrı illā ol aruluğı anuñ andan kim ortak eylerler.

32. (4) dilerler kim söyündürelere Tañrı nūrını ya' nī kūr'an'ı ağızları-y-ıla. dağı onamadı Tañrı illā kim tamām eyleye nūrını (5) eger düşhār gördiler ise dağı kāfirler.

33. ol oldur kim viribidi yalavacını toğru yol-ıla ya' nī kūr'an dağı hağ dīn-ile (6) tā gālīb eyleye anı din üzere dūkelcūgi eger düşhār gördiler-ise dağı müşriklar.

34. iy anlar kim imān getürdiler! bayığ (7) çok ya' nī cuhūdaruñ danışmanlardan dağı zāhidlerden ya' nī naşrānileruñ yirler ādemiler mallarını bāṭıl ile ya' nī rişvet-ile dağı (8) yığarlar Tañrı yolından. dağı anlar kim genc eyleyü gizlerler altını dağı gümüşi (9) dağı harc eylemezler anı Tañrı yolında muştıla anlara 'azāb ağırdıcı.

35. ol gün kim kızdurınıla anuñ üzere tamu odı içinde (10) pes göyündürinile anuñ-ile alınları dağı yanları dağı arğaları. "uşbu oldur kim genc eyleyü gizledüñüz gendüzilerüñüz için (11) pes taduñ anı kim olduñuz genc eyleyü gizlersiz."

36. bayığ aylar şağışı Tañrı katında on iki uydur [96b] Tañrı kitābı içinde ya' nī lavḥ ol gün kim yarattı gökleri dağı yiri. andan dört harāmlardur (2) şol dindür yā hisābdur toğru. zulm eylemeñ anlaruñ içinde gendüzilerüñüze. dağı çalısuñ müşriklar-ile hep nite kim çalışurlar sizüñ ile (3) hep. dağı bilüñ bayığ Tañrı şakınıcılar iledür.

37. bayığ girü birağmak artuğdığdur kāfirlik içinde. azar anuñ-ile anlar kim (4) kāfir oldılar. helāl eylerler anı bir yıl dağı harām eylerler (5) anı bir yıl tā muvafığ olalar şağışına anuñ kim harām eyledi Tañrı dağı helāl eylerler anı kim harām eyledi Tañrı. bezenildi anlaruñ için 'amellerinüñ yavuzluğı. dağı Tañrı toğru yol göstermez kavma kim kāfirlerdür.

38. (6) iy anlar kim imān getürdiler! nedür sizüñ kaçan eyidildi size "çıkuñ Tañrı yolında" ağır olduñuz (7) yirde hoşnud mı olduñuz yakın dirliğe āhiretde degül yakın dirlik manfa'atı (8) āhiretde illā az.

39. eger çıkmayasız 'azāb eyleye size 'azāb ağırdıcı dağı degşüre bir kavm (9) sizden ayruğ. dağı ziyān eylemeyesiz aña nesene dağı (10) Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

40. eger arğa virmeyesiz aña bayığ arğa virdi aña Tañrı. ol vağt kim çıkardı anı anlar kim kāfir oldılar ikinüñ ikincisi iken ol vağt kim ol ikisindeyidi ol vağt kim eydüridi (11) işine ya' nī ebū bekre "kayğurma bayığ Tañrı bizüm iledür." pes indürdi Tañrı dölenmegini anuñ üzere ya' nī ebū bekr üzere dağı kuvvetlendürdi anı [97a] cunud ile kim görmedüñüz anları. dağı kıldı sözini anlaruñ kim kāfir oldılar aşığarağ dağı Tañrı sözi oldur (2) yücerek. dağı Tañrı beñdeşsüz güci yiter dür dürüst işlü sözlü.

41. yiyiniler iken dağı ağırlar iken dağı dürişüñ mallaruñuz ile (3) dağı neflerüñüz ile

Taňrı yolında. şol yigrekdür size eger olasız bilürsüz.

42. eger ola-dı tavar ya‘nī almak geñez (4) yakın dađı sefer ortayalardı saňa velikin ırak oldı anlaruñ üzere ırak sefer. dađı (5) and içerler Taňrı’ya “eger gücümüz yitse-y-idi çıkaduđ sizüñ ile.” helāk eylerler gendüzilerini (6) dađı Taňrı bilür bayık anlar yalancılardur .

43. ‘afv eyledi Taňrı senden nişe destür virdüñ anlara tā bellü olunca (7) saňa anlar kim girçek oldılar dađı bileseñ yalancıları?

44. destür dilemeye saňa anlar kim inanurlar Taňrı’ya (8) dađı şöñrađı güne kim dürişmeklik içinde ya‘nī girü kalmađ için malları-y-ıla. dađı nefsleri-y-ile. dađı Taňrı bilicidür sađıncıları.

45. (9) bayık destür diler senden anlar kim inanmazlar Taňrı’ya dağı şöñrađı güne dağı gümānlendi gönülleri (10) anlar gümānleri içinde dañ qalurlar.

46. dağı eger dileseleşidi çıkmağı yarağlayalardı anuñ-içün yarağ. (11) velikin dilemedi Taňrı koparılmālıklarını pes döleñdürdi anları dağı eyidildi “oturuñ oturıcılar-ile.”

47. eger çıksalarıdı [97b] sizüñ arañuzda arturmayalardı size illā fesāda dağı ivelerdi arañuzda isterler-iken sizde fitneyi. (2) dağı içüñüzde işdicilerdür anlaruñ dağı Taňrı bilicidür zālimleri.

48. bayık istediler fitneyi ilerüden (3) dađı döñdördiler saňa işleri tā geldi hađ dađı göründi Taňrı buyruđı anlar duşhar görıciler iken.

49. dağı (4) anlardan oldur kim eydür “destür vir baňa fitneye birağma beni” iy fitne ya‘nī şirk içine düşdiler! dağı bayık tamu qaplayıcıdur (5) kāfirleri.

50. eger ire saňa (6) eyü iş kayırda anları dađı eger ire saňa musibet eyideler “bayık duttuđ işümüzi ilerüden” dađı yüz döñdüreler anlara seviniciler iken.

51. eyit: “hergiz irmeye bize illā ol kim (7) yazdı Taňrı bizüm için. ol arқа viricümüzdür. dađı Taňrı üzere tevekkül eylesün “mü’minler.”

52. eyit: “güyer misiz (8) bize illā iki görklürekden birine dađı biz güyerüz size kim irüre size Taňrı ‘azāb (9) qatından yā bizüm elümüz-ile ya‘nī depelemek. pes güyüñ bayık biz sizüñ-ile güyicilerüz.

53. eyit: “harc eyleñ ya‘nī gāza‘ ya geñ-ile yā geñsüz (10) hergiz qabül olmaya sizden bayık siz olduñuz qavm fāsıqlar.”

54. dağı yıgmadı anları kim qabül olmaya anlardan (11) nafaqaları illā bayık anlar Taňrı’ya dağı yalavacına. dağı gelmezler namāza illā ol hālde kim anlar [98a] kāhellerdür dağı harc eylemezler illā anlar duşhar görıcilerdür.

55. pes tañlatmasuñ seni malları anlaruñ dağı (2) oğlanları bayık diler Taňrı kim ‘azāb eyleye anlara yakın dirlik içinde dağı çıқа. canları anlar (3) kāfirler-iken.

56. daḥı and ierler Tañrı'ya kim bayık anlar sizlerdendir daḥı degül anlar sizlerden velikin anlar kavmdur orkarlar.

57. eger (4) bulsalaradı şıgıncacaḡ yir yā inler yā girecek yir yüz döndürelider-idi aña anlar yüz döndürmeyü iverler-iken.

58. daḥı anlardan (5) oldur kim 'ayıblar seni seni şadaḡalar iinde pes eger virinileler andan hoşnud olalar daḥı eger virinilmeyeler andan ol vaḡt anlar (6) aḡırlar.

59. daḥı eger bayık anlar hoşnüd olsalaradı aña kim virdi anlara Tañrı daḥı resül daḥı eyitelerdi "apdur Tañrı (7) vire bize Tañrı gendü fazlından daḥı resül bayık biz Tañrı raḡbet eyleyicilerüz."

60. bayık şadaḡalar ya'nı zekāt malları yoḡsullarındur (8) daḥı miskinleründür daḥı işileründür anuñ üzere daḥı gönülleri düzinilmişleründür daḥı mükätebleründür daḥı borlularındur. (9) daḥı Tañrı yolında daḥı yol erinüñ farızadur Tañrı'dan. daḥı Tañrı bilicidir. dürüst işlüdür dürüst sözlüdür.

61. daḥı anlardan anlardur kim incidürler (10) peyḡamber'i daḥı eydürler "ol ulaḡdur" eyit "ḡayr ulaḡdur sizün inanur Tañrı'ya daḥı inanur mü'minlere (11) daḥı raḡmetdür anlara kim imān getürdiler sizden." daḥı anlar kim incidürler Tañrı resülünü anlarındur 'azāb aḡrıdcı.

62. [98b] and ierler Tañrı'ya sizün iün tā hoşnüd eyleyeler sizi. daḥı Tañrı daḥı yalavacı ḡaḡluraḡdur kim hoşnüd eyleyeler anı eger olalar (2) mü'minler.

63. bilmezler mi bayık her kim dartısur-ise Tañrı-y-ıla daḥı yalavacı-y-ıla bayık anıdır amu odı ebed alıcı-y-iken (3) anuñ iinde. şol rüsvāyılıḡdur ulu.

64. şaḡınurlar münāfiḡlar kim indürinile anlarıñ üzere bir süret ḡaber vire anlara (4) anı kim gönüllerindedür. eyit: "yañşulañ bayık Tañrı ıkarıcıdur anı kim şaḡınursız"

65. daḥı eger şorarsañ anlara eyideler (5) "bayık biz olduḡ girürür. ya'nı söze daḥı oynaruz" eyit: "Tañrı'ya mı daḥı āyetlerine mi daḥı resülünü mı olduñuz/ yañşularsız?"

66. 'uzr dilemeñ (6) bayık kāfir olduñuz imānuñuzdan şoñra eger 'afv olına bir bölükden sizden ya'nı tevbeyle 'azāb olına bir bölük andan ötürü kim bayık anlar oldılar (7) yazuḡlular.

67. münāfiḡ erenler daḥı munāfiḡa 'avratlar bir niceleri bir niceden ya'nı dükeli biribiri-y-ledür. buyururlar yavuz işi daḥı yıḡarlar (8) eyü işden daḥı dutarlar ellerini odılar Tañrı'yı pes odı anları bayık münāfiḡlar anlardur (9) fāsıḡlar.

68. va'de eyledi Tañrı münāfiḡ erenlere daḥı munāfiḡa 'avratlara. daḥı kāfirlere amu odını ebed alıcılarken (10) anuñ iinde. ol apdur anlara. daḥı la'net eyledi anlara Tañrı daḥı anlarındur 'azāb durıcı. ya'nı dāyım.

69. anlar gibi kim sizden ilerü-di oldılar atıraḡ (11) sizden güçdin yaña daḥı oḡıraḡ

mallardın yaña daħı oğlanlardın yaña. Gönendiler [99a] ülüleri-y-ile ya‘nî dünyede pes gönendüñüz ülülerüñüz ile nite kim gönendi anlar kim sizden ilerü-di ülüleri-y-ile daħı girdüñüz ancılayın kim girdiler. (2) şunlar bâtil oldı ‘amelleri dünýe içinde daħı âhîretde daħı şunlar anlardur ziyânlular.

70. (3) gelmedi mi anlara ħaberi anlaruñ kim anlardan ilerü-di nüh kavmı daħı âduñ daħı şemüd daħı ibrahîm kavmı (4) daħı medyen isleri şu‘ayb kavmı daħı dönmiş yir isleri ya‘nî lût kavmı geldi anlara resülları ħüccetler-ile. pes olmadı Tañrı kim (5) zılm eyleye anlara velikin oldılar gendüzilerine zulm eyletler.

71. daħı mü‘min erenler daħı mü‘mine ‘avratlar bir niceleri (6) dostlarıdur bir nicenüñ. buyururlar eyü işi daħı yıǵarlar yavuz işden (7) daħı turururlar namâzı daħı virürler zekâtı daħı boyun virürler eyü işi daħı yalavacına. şunlar raħmet kıla anlara Tañrı. (8) bayık Tañrı beñdeşsüzdür dürüst işlüdür.

72. daħı va‘de eyledi Tañrı mü‘minlere daħı mü‘min ne ‘avratlara uçmaqlar aħar (9) altından ırmaqlar ebed ħalıcılar-iken anlaruñ içinde daħı taraħ yirleri aru ‘adn uçmaqları içinde. (10) daħı ħoşnüdlik Tañrı’dan uluraħdur şol oldur zafer bulmaħ

73. iy peygamber! (11) çalış kâfirler-ile daħı munâfıqlar-ıla daħı iri ol anlaruñ üzere. daħı toraǵı yiri anlaruñ tāmudur daħı yavuz oldı dönecek yir.

74. [99b] and içerler Tañrı’ya kim eyitmediler daħı bayık eyittiler küfr gelecisini daħı kâfir oldılar islâmlarından soñra. (2) daħı ħaşd eylediler aña kim irmediler daħı yavuz görmediler illâ kim bayıttı anları Tañrı daħı resülü gendü fazlından. (3) pes eger tevbe kılalara ola yigrek anlara daħı eger yüz döndüreler ‘azâb eyleye anlara Tañrı ‘azâb aǵrıdıcı dünyede ya‘nî depelemek daħı âhîretde ya‘nî od-ıla. daħı yoħdur anlaruñ yirde ħiç dost ya‘nî enşar kavmından ne (4) daħı arħa virici.

75. daħı anlardan oldur kim ‘ahd ħavl eyledi Tañrı-y-ıla (5) “eger vire bize fazlından ya‘nî mal şadaħa virevüz daħı olavuz şâlihlerden.”

76. pes ol vaħt kim virdi anlara (6) fazlından baħıllık eylediler anı daħı yüz döndürdiler anlar yüz döndüriciler-iken.

77. pes eyledi âķîbetin anlaruñ münâfıqlık (7) gönülleri içinde ol güne degin kim göreler anı andan ötürü kim ħilâf eylediler Tañrı’ya anı kim va‘de eylediler aña daħı andan ötürü kim oldılar yalan söylerler.

78. (8) bilmediler mi bayık Tañrı bilür gizlülerini daħı razlarını daħı bayık Tañrı gey bilicidir gizlülerini.

79. (9) anlar kim ‘ayıblarlar gendüden işleyicileri mü‘minlerden şadaħalarda daħı anları kim bulmazlar (10) illâ anlaruñ güci yittüginu pes yañşularlar anları yañşuladı daħı

anlaruñdur ‘azāb ağrıdıcı.

80. yarlıgamağ dile anları (11) yā yarlıgamağ dileme anları eger yarlıgamağ dilerseñ anları yitmiş gez hergiz yarlıgamaya Tañrı anları. şol [100a] andan ötürüdür kim anlar kāfir oldılar Tañrı’ya dağı resūlını. dağı Tañrı togru yol göstermez kavma kim fāsıqlardur.

81. girü qalınmışlar ya‘nī tebük ğazaşına varmayanlar (2) oturmaqları-y-ıla Tañrı resūlını ardınca. dağı duşhar gördiler kim çalışalar mallarıyla dağı nefsleri-y-ile (3) Tañrı yolında dağı eyittiler! “çıkmañ isside.” eyit “tamu odı katırağdur issidin yaña.” eger oldılar-ise (4) anlarlar!

82. pes gülsünler az dağı ağlasunlar çok ya‘nī āhıretde cezā virmeg için aña kim oldılar qazanurlar.

83. pes eger (5) döndüre seni Tañrı bir bölüğe anlardan pes destūr dileyeler saña çıqmaq için eyit “hergiz çıqmayasız (6) benüm-ile hemişe, dağı hergiz çalışmayasız benüm-ile bile düşmān-ıla bayıq siz hoşnūd olduñuz oturmağa ilk gez pes oturuñ (7) girü qalıcılar ile”

84. dağı namāz kıılma kimseye anlardan kim öldi hemişe dağı turmasini üzere bayıq anlar (8) kāfir oldılar Tañrı’yı dağı resūlını dağı öldiler anlar tã‘ atdan çıqıcılar iken.

85. dağı tañlatmasuñ seni malları anlaruñ dağı oğlanları anlaruñ (9) bayıq diler Tañrı kim ‘azāb eyleye anlara anlaruñ-ıla dünyede dağı. çıqa canları anlar kāfirler iken.

86. (10) dağı qaçan indürinildi bir süret kim “imān getürüñ Tañrı’ya dağı dürüşüñ çalışıñ yalavacı-y-ıla bile” destūr diledi saña (11) baylıq isleri anlardan dağı eyittiler “ço bizi olalum oturıcılar-ile.”

87. hoşnūd oldılar kim olalar [100b] girü qalıcılar ile dağı mühr urınıldı. gönülleri üzere pes anlar añlamazlar.

88. likin yalavaç dağı anlar kim (2) imān getürdiler anuñ-ile çalışdılar malları ile dağı nefsleri-y-ile. dağı şunlar anlaruñdur hayırlar dağı şunlar (3) anlar kıurtlıcılar.

89. yaraqladı Tañrı uçmaqlar aqar altlarından ırmaqlar ebed qalıcılar-iken (4) anuñ içinde. şol zafer bulmağdur ulu.

90. dağı geldi ‘uzr dileyiciler arablardan tā destūr virinile (5) anlara. dağı oturdı anlar kim yalan duttılar Tañrı’yı dağı resūlını anlara kim kāfir oldılar anlardan ‘azāb (6) ağrıdıcı.

91. yoğdur za‘ iflar üzere dağı anlaruñ üzere kim bulmazlar anı kim harc eyleyeler (7) yazuq qaçan eyü dilediler Tañrı’ya dağı resūlını yoğdur eyü işleyiciler üzere hiç yol dağı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kıılıcıdur.

92. (8) dağı anlaruñ üzere kim qaçan geldiler saña tā bindüresin anları eyittüñ “bulmazın anı kim bindürem sizi anuñ üzere.” (9) döndiler ol hālde kim anlaruñ gözleri toplu aqar göz yaşından qayğudan ötürü andan ötürü kim bulmazlar anı kim harc eyleyeler.

93. bayıq (10) yol anlaruñ üzeredür kim destūr dilediler saña anlar baylar iken.

hoşnūd oldılar kim olalar (11) ya‘nī ‘avrat oğlan-ıla. dağı mühr urdı Tañrı gönülleri üzere pes anlar bilmezler.

94. ‘uzr dilerler size [101a] kaçan döndüñüz anlara eyit “ ‘uzr dilemeñ hergiz inanmayavuz size bayıķ (2) haber viridi bize Tañrı haberlerüñüzden. dağı göre Tañrı ‘amellerüñüzi dağı yalavacı andan döndürinilesiz ğayb biliciden yaña (3) dağı hāzır pes haber vire size anı kim olduñuz işlersiz.”

95. and içerler Tañrı’ya sizüñ için kaçan düñdünüz (4) anlardın yaña tā yüz döndüresiz anlardan ya‘nī koyasız anları. pes yüz döndürün anlardan bayıķ anlar arusuzdur. dağı anlarıñ durağı (5) tamudur yanud virmeg için aña kim oldılar kazanurlar.

96. and içerler sizüñ için tā hoşnūd olasız anlardan. (6) pes eger hoşnūd olasız anlardan bayıķ Tañrı hoşnūd olmaz kavumdan kim tā‘ atdan oķıcılardur.

97. ‘arablar ya‘nī yazıdağılar (7) katraķdur kāfirlikdın yaña dağı munāfıķlıkdın yaña dağı lāyıkıraķdur kim bilmeyeler hadlarını anuñ kim indürdi Tañrı resülü üzere (8) dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü sözlüdür.

98. dağı ‘arablardan oldur kim dutar anı kim harc eyler ya‘nī ğazada ödüş ya‘nī şevāb ummaz dağı göz dutar (9) size döniciileri anlarıñ üzere yavuzlık döniciisi! dağı Tañrı işidicidür bilici.

99. dağı ‘arablardan (10) oldur kim inanur Tañrı’ya dağı şoñrağı güne dağı dutar anı kim harc eyler müzdlar Tañrı katında dağı du‘ā kılmaķları (11) resüle iy bayıķ ol müzddür anlarıñ! givüre anları Tañrı rahmeti içine bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur rahmet kılıcı.

100. [101b] dağı ilerü geçiciler öñdünğiler yirlerinden ayrılmışlardan dağı arķa viricilerden dağı anlardan kim uydılar anlara (2) eylük eylemek ile hoşnūd oldı Tañrı anlardan dağı hoşnūd oldılar andan. dağı yaraķladı anlarıñ için kim uçmaķlar aķar altından (3) ırmaķlar ebed kılıcılar iken anlarıñ içinde hemişe. şol zafer bulmaķdur ulu.

101. dağı anlardan kim yöreñüzdedür (4) ‘arablardan munāfıķlardur. dağı medine kavımından ustine oldılar munāfıķlık üzere. (5) bilmezseñ anları biz bilürüz anları. ‘azāb eyleyevüz anlara iki gez andan döndürmeler ‘azāb ulu.

102. dağı ayruķlar (6) ikrār eylediler yazlıķlarını ğarışdurdılar eyü ‘ameli dağı ayruķ yavuzı ola kim Tañrı tevbe vire (7) anlara bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur rahmet kılıcı.

103. al mallarından şadaķa arıdasın anları dağı (8) arıdasıñ anları anuñ-ile. dağı du‘ā eyle anlara bayıķ du‘āñ dölenmekdür anlara dağı Tañrı işidicidür bilicidür.

104. (9) bilmediler mi bayıķ Tañrı, ol kabül eyler tevbeyi kullarından. dağı alur şadaķaları ya‘nī kabül eyler dağı (10) bayıķ Tañrı oldur tevbe virici rahmet kılıcı

105. dağı eyit “işleñ göre Tañrı işünüzi dağı yalavacı (11) dağı mü’minler dağı

döndürinilesiz gayb bilicidin yaña dağı hâzır olmağa pes haber vire size anı kim olduñuz işlersiz.”

106. [102a] dağı uyruklar giri qonılmışlardur Tañrı buyruğına yā ‘ azāb eyleye anlara yā tevbe vire anlara. dağı Tañrı (2) bilicidür dürüst işlüdür dürüst sözlüdür.

107. dağı anlar kim duttilar mezgiti ziyān degürmek için dağı kāfırlık için dağı tağıtmaq için mü’minler arasında (3) dağı yaraqlamaq için aña kim çalışdı Tañrı-y-ıla dağı yalavacı-y-ıla ilerüden dağı and içerler “dilemedük biz (4) illā görklürek iş.” dağı Tañrı tanuqlık virür bayıq anlar yalancılardur

108. tırma anuñ içinde hergiz. mezgit kim temel urunıldı (5) şaşınmaqlık üzere ilk günden haqluradı kim tırasañ anuñ içinde. anuñ içindedür erenler severler kim arnılar (6) dağı Tañrı sever arınıcılar.

109. pes ol kim temel bir aqdı temelini, şaşınmaq üzere Tañrı’dan dağı hoşnüdlik üzere (7) yigrekdür; yā ol kim temelin bırağıdı temelini kıranı üzere derenüñ döklinici pes döklinde anuñ ile tımu odı içine? (8) dağı Tañrı toğru yol göstermez bir şavma kim zālimlerdür.

110. hemışe olur anlaruñ temeli ol kim yaptılar gümān (9) gönüülleri içinde illā kim pāre pāre olma gönüülleri. dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü sözlü.

111. bayıq Tañrı şatun aldı mü’minlerden (10) neflerini dağı mallarını aña kim bayıq anlaruñ uçmaq. çalışalar Tañrı yolında pes depeleyeler (11) dağı depeleneler va’ de eylemekdür anuñ üzere girtü tevrıt içinde dağı incıl içinde dağı kır’ān içinde. dağı kimdür vefā eyleyicirek [102b] şavlına Tañrı’dan? pes sevinüñ řatıñuza ol kim şatı eyledüñüz anuñ-ile. dağı şol ol zafer bulmaqdur (2) ulu.

112. tevbe eyleyiciler ‘ibādet eyleyiciler ögiciler her halde oruç dutıcılar ruķū’ eyleyiciler secde eyleyiciler buyurucılar (3) eyü işi dağı yıgıcılar yavuz işden dağı şaqlayıcılar Tañrı şadlarını. dağı (4) muştıla mü’minlere.

113. olmadı peygamber’üñ dağı anlaruñ kim imān getürdiler kim yarlıgamaq dileyeler müşriklere eger oldılar ise dağı (5) hışımlık isleri andan řoñra kim belürdi anlara kim bayıq anlar tımu isleridür.

114. dağı olmadı yarlıgamaq dilemegi (6) ibrahīm’ün atasıyıçun illā va’ de eylemekden va’ de eyledi-y-idi anı aña. pes ol vaqt kim bellü oldu aña bayıq ol dıřmāndur Tañrı’nuñ bızār oldu andan. (7) bayıq ibrahīm çok āh diyicidür aşaqlık eyleyicidür.

115. dağı olmadı Tañrı kim azdura bir şavmı andan řoñra kim (8) toğru yol gösterdi anlara tā bellü eyleye anlara anlar şaşınalar. bayıq Tañrı her nesneyi bilicidür.

116. bayıq Tañrı anuñdur gökler (9) pādıřāhlıđı dağı yirüñ. dirürür dağı öldürür. dağı yoqdur sizüñ Tañrı’dan ayruq dost ne dağı arqa virici.

117. (10) bayıq tevbe virdi Tañrı peygamber’e dağı muhācırlara dağı enşara anlara kim

uydılar aña duşarlık (11) vaktında andan sonra kim yakın oldu kim egile gönülleri bir bölüğün anlardan andan tevbe virdi anlara [103a] bayık ol bulara mihrubāndur rahmet kılcı.

118. dağı üç gişiyeye anlar kim girü kaldılar gāzadan. tā ol vakt vim tār oldu (2) anlara yir giñ olduğıyla dağı tār oldu anlara nefsleri ya' nī gönülleri. dağı bayık bildiler kim (3) şığınacak yir yokdur Tañrı'dan illā andın yaña. andan tevbe virdi anlara tā tevbe eyleyeler. bayık Tañrı oldur tevbe virici (4) rahmet kılcı.

119. iy anlar kim imān getürdiler şaķınıñ Tañrı'dan dağı oluñ girçekler-ile.

120. olmadı (5) medine kavmınıñ dağı anlarıñ kim anlarıñ yöresindedür ' arablardan kim girü qalalar Tañrı resūlında (6) dağı rağbet eylemeyeler nefslerine anuñ nefsinden şol andan ötürüdür kim bayık anlar irmeye anlara şuşamak ne dağı (7) armaķ ne dağı açlık Tañrı yolında dağı bañmayalar başacak yire kim kaķıda kāfirleri (8) dağı bulmayalar düşmāndan bulmaķ illā kim yazıldı anlarıñ için anuñ-ile eyü iş. bayık Tañrı (9) zāyı' eylemez eyü işleyiciler muzdini.

121. dağı harc eylemeyeler harc giçi ne dağı büyük dağı (10) kesmeyeler illā kim yazıldı anlarıñ için tā yanud vire anlara Tañrı görklüregin anuñ kim oldılar işlerler.

122. (11) dağı olmadı mü'minler kim çıkalar hep. pes nīşe çıkmadı her bir bölükden unlardan [103b] bir bölük tā faķılı olalar dīn içinde dağı korķıdu haber vireler kavumlarına kaķan döneler anlara (2) anuñ-içün kim anuñ-içün kim anlar şaķınalar.

123. iy anlar kim imān getürdiler! çalısuñ anlarıñ-ıla yakın olurlar size (3) kāfirlerden. dağı bulsunlar sizde irilik. dağı bilüñ bayık Tañrı şaķınıcılardur.

124. dağı kaķan kim (4) indürinile bir sūret anlardan oldur kim eydür "ķankıñuzdur arturdı aña uşbu inanmaģı?" ammā anlar kim (5) imān getürdiler arturdı anlara inanmaģı dağı anlar sevindiler.

125. dağı ammā anlar kim gönülerinde şayrılıķdur (6) arturdı anlara kāfirlik kāfirliklarına dağı öldiler anlar kāfirler iken.

126. dağı görmezler mi ya' nī münāfıķlar (7) bayık anlar şinanurlar her bir yılda bir gez yā iki gez andan tevbe eylemezler ne dağı anlar ögütlenürler.

127. (8) dağı kaķan kim indürinildi bir sūret baķdı bir niceleri bir niceye. "görür mi sizi men āhad andan (9) döndiler döndürdi Tañrı gönüllerini andan ötürü kim bayık anlar añlamazlar.

128. bayık geldi size yalavac (10) gündüzüñüzden katı gelicidür anuñ üzere tarlıģa düştüğüñüz harışdür sizüñ üzere mü'minlere mihrubandur rahmet kılcı.

129. (11) pes eger yüz döndüreler eyit "tapdur baña Tañrı yokdur Tañrı illā ol anuñ üzere tevekkül eyledüm dağı ol çalabı'sıdur ulu ' arsuñ."

1.10 [104a] Sūratü -Yūnus /10/

(109 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r rāḥmāni’r rāḥīm

1. (2) elif, lām, rā: benven allāh raḥmān şol kitāb āyetleridür yā’ nī ḳur’ān muḥkem yā ḥikmetlü.
2. oldu mı ādemīlere tãñ kim (3) daḥı eyledük bir ere anlardan kim “ḳorḳıdu ḥaber vir ādemīlere daḥı muştıla anlara kim imān getürdiler bayıḳ anlarıñdur (4) girçeklik öñürdisi çalabı’ları ḳatında”. eyitti kāfirler “bayıḳ uşbu ya’ nī ḳur’ān cādülıḳdur bellü.”
3. (5) bayıḳ çalabuñuz Tañrı’dur ol kim yarattı gökleri daḥı yiri altı iḳünler iḳinde andan eli üstün oldu yā ḳaşd eyledi (6) ‘arşa hükm eyler işi. yoḳdur şafā’at eyleyici illā destür virmeginden şoñra. şol Tañrı (7) çalabuñuzdur ḫapuñ aña pes ögütlenmez misiz?
4. anuñ yañadur dönecegüñüz yir hep Tañrı va’desi girtü (8) bayıḳ ol ilk başlar yaratmaḡı andan ikiledin döndürür anı anlara kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler (9) ‘adlıla. daḥı anlar kim (10) kāfir oldılar anlarıñdur iḳilesi nesene issi şudan daḥı ‘azāb aḡrıdıcı andan ötürü kim oldılar kāfir olurlar.
5. ol oldur kim ḳıldı güneşi gey aydınlıḳ daḥı ayı aydınlıḳ daḥı endāzeledi anı menziller [104b] tā bilesiz yıllaruñ şaḡısını daḥı şaḡışı ya’ nī aylaruñ günlerüñ. yaratmadı Tañrı şunu illā ḫaḳk-ıla. seḳer beyān eyleyü (2) āyetleri bir ḳavm iḳün kim bilürler.
6. bayıḳ gitmeginde gelmeginde gicenüñ daḥı gündüzüñ daḥı anda kim yarattı (3) Tañrı göklerde daḥı yirde nişānlardur bir ḳavma kim şaḳınurlar.
7. bayıḳ anlar kim ümid ḫutmazlar bizi (4) görmekliklerini daḥı ḫoşnūd oldılar yaḳın dirliğe daḥı dölendiler aña daḥı anlar kim anlardur āyetlerümüzden (5) ḡāfillerdür.
8. şunlar ḫuraḳları anlarıñ oddur andan ötürü kim oldılar ḳazanurlar.
9. bayıḳ anlar kim (6) imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler toḡru yol gösterür anlara çalabı’ları imānlarıyıla. aḳa altlarından (7) ırmaḳlar yumşaq dirlik uçmaḳlarında.
10. du’āsı anlarıñ anlarıñ iḳinde “arulıḡıñ senüñ iy Tañrı!” daḥı alkışları (8) anuñ iḳinde selām virmekdür. daḥı şoñı du’ālarıñ “bayıḳ ögmek Tañrı’nuñdur ‘ālemler çalabı’sı.”
11. daḥı ivdürse-di (9) Tañrı ādemīler iḳün yavuzlıḳ ivdürmek diledükleri gibi ḫayrı anlara anlarıñ eceli ya’ nī öleler. pes ḳoyavuz anları kim (10) ümid dutmazlar görmekliklerine bizi azḡunlıḳları iḳinde dañ ḳalurlar.
12. daḥı ḳaçan yoḳandı ādemiye (11) ziyān oḳıdı bizi yanı üzere iken yā oturıcı iken yā durıcı iken pes ol vaḳt kim açduk giderdük andan ziyānını geçdi ya’ nī du’āsın ḳadri [105a] oḳımadı gibi bizi ziyān yaña kim yoḳandı aña. ancılayın bezenildi ḫaddan geçicilere ol

kim oldılar işlerler.

13. dağı bayık (2) helāk eyledük zamānlar kavumların sizden ilerü ol vaqt kim zulm eylediler dağı geldi anlara yalavaçları (3) hüccetler-ile dağı olmadılar kim inañalar. ancılayın cezā virürüz kavma kim yazuqlulardur.

14. andan eyledük sizi (4) halifeler yirde andan şoñra tā baqavuz nite işlersiz.

15. dağı kaçan oqına anlaruñ üzere (5) āyetlerümüz bellüler eyitti anlar kim ümid dutmazlar görmegümüzi “getür qur’ān uşbundan ayruq (6) yā degşür anı.” eyit “olmaya benüm (3)kim degşürem anı gendüzündin yañadın uymazın illā (7) aña kim dağı olunur baña. bayık ben qorqarın eger ben āsī olam çalabuma ‘azābından ulu günüñ.”

16. eyit: “eger (8) dilese-di Tañrı oqımayadum anı sizüñ üzerüñüze dağı bildürmeye-di size anı. bayık dölendüm sizde bir (9) ‘umr andan ilerü pes ögütlenmez misiz?”

17. pes kimdür zālımıraq andan kim (10) yalan baqladı Tañrı üzere yalan yā yalan duttı āyetlerini. bayık ol qurtılmaz yazuqlular.

18. dağı tparlar Tañrı’dan ayruğa aña kim (11) ziyān degürmez anlara ne dağı aşşı eylemez anlara dağı eydürler “uşunlar şafā’ at eyleyicilerümüzdür Tañrı qatında” eyit “haber virürsüz allāh Tañrı’ya [105b] anı kim bilmez göklerde dağı yirde?” arulığı anuñ dağı yüceldi andan kim ortak eylerler.

19. (2) dağı olmadı-y-ıdı ādemiler illā bir bölük pes dartışdılar. ”dağı eger degül-misse bir söz kim geçdi (3) çalabuñdan hüküm olına-y-ıdı anlaruñ arasında anuñ içinde kim anuñ içinde tartışırlar.

20. dağı eydürler “nişe indürinilmedi anuñ üzere (4) bir nişān çalabı’sından?” pes eyit “bayık gayb Tañrı’nuñdur. pes güyüñ bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.

21. (5) dağı kaçan kim tıtdurduq ādemilere raħmet ya’ nī ucuzlık qatılıqdan şoñra kim yoqandı anlara ol vaqt anlaruñdur yavuz şanmaq (6) āyetlerümüz içinde eyit “Tañrı izirekdür yavuz şanmaqđın yaña. bayık yalavaçlarımız yazalar anı kim yavuz şanursız.”

22. (7) ol oldur kim yüridür sizi yazıda dağı deñizde. tā ol vaqt kim olduñuz gemide dağı yüridiler anlaruñ-ıla bile (8) hoş yil-ile. dağı sevindiler anuñ-ile geldi aña yil qatı esici dağı geldi anlara mevc (9) her bir yirden. dağı bayık bildiler kim bayık anlar qaplanıldı anlaruñ-ıla oqıdılar Tañrı’yı iħlāş eyleyiciler iken aña dīni ya’ nī müşriqligi qoyu virdiler. (10) “eger qurtarasañ bizi uşbundan ya’ nī eydürler olavuz şükr eyleyicilerden.”

23. pes ol vaqt kim qurtardı anları ol vaqt anlar (11) zulm eylerler yirde haqsuz. iy ādemiler! bayık zulm uñuz nefslerüñüz üzeridür [106a] yaqın dirlik gönenmegidür andan bizden yañadur dönecek yirüñüz pes haber virevüz anı kim olduñuz işlersiz.

24. (2) bayık yaqın dirlik meşeli şu gibidür. indürdük anı gökden pes qarışdı anuñ-

ile yir otı andan kim (3) yir âdemîler dağı yılķılar. tā ol vaķt kim tıttı yir (4) bezegini dağı bezendi dağı bayık bildi ķavmı anuñ bayık anlar (5) güci yiterlerdür anuñ üzere geldi aña buyruğumuz gice yā gündüz pes ķıldıķ anı biçilmiş taman tırmamış gibi dün. ancılayın seķerüz (6) âyetleri ķavma kim endiše eylerler.

25. dağı Tañrı oķır selâmet sarâyında yaña dağı toğru yol gösterür (7) aña kim diler toğru yoldın yaña

26. anlaruñ kim eylük eylediler görklürekdür dağı artuķ ya' nî dîndar. dağı örtmeye (8) yüzlerini anlaruñ toz ya' nî tamu dütüni ne dağı ĥorlık. şunlar uçmaķ isleridür anlar anuñ içinde ebed ķalıcılardur.

27. (9) dağı anlar kim kazandılar yavuz işleri yavuzlık cezâsı beñdeşi-y-iledür. dağı örte anları ĥorlık. yoķdur anlaruñ (10) Tañrı'dan şaķlayıcı. taman örtünildi gibi yüzleri päreler giceden ķarañu. (11) şunlar od isleridür anlar anuñ içinde ebed ķalıcılardur.

28. dağı ol gün kim ķoparavuz anları hep andan eyldevüz [106b] anları kim ortak eylediler “yirüñüzde siz dağı ortaklaruñuz” pes ayırduķ arasını anlaruñ dağı eyitti ortakları (2) “olmaduñuz bize taparsız”

29. “pes tap oldı Tañrı tanuķ aramızda dağı arañuzda bayık olduķ biz (3) tapmağunuzdan ġâfiller.”

30. şunda şınaya her nefis anı kim ilerü viribidi. dağı döndürinildiler Tañrı yaña (4) çalabı'ları girçek. dağı azdı anlardan ol kim oldılar. yalan bağlarlar.

31. eyit: “kim rüzî virür size (5) gökden dağı yirden yā kim mâlik durur işitmege dağı görmege dağı kim çıkarur diriye (6) ölüden dağı çıkarur ölüyi diriden dağı kim hükm eyler işi?” (7) pes eyideler “Tañrı!” pes eyit “pes nişe şaķınmazsız?”

32. şol Tañrı çalabuñuzdur girtü. pes ne nesedür ĥaķdan şoñra illâ azğunlık (8) pes nite döndürinilürsüz?

33. ancılayın vâcib oldı çalabuñ sözi anlaruñ üzere kim tā' atdan çıkdılar kim bayık anlar inanmazlar.

34. (9) eyit: “ĥiç var mı ortaklaruñuzdan ol kim ilk başlar (10) yaratmağı andan girü döndürür anı?” eyit “Tañrı ilk başlar yaratmağı andan girü döndürür. pes nite döndürinilürsüz?”

35. eyit: “ĥiç var mı ortaklaruñuzdan ol kim toğru yol gösterür (11) ĥaķ yaña?” eyit “Tañrı toğru yol gösterür ĥaķķa. pes ol kim toğru yol gösterür ĥaķdın yaña ĥaķluraķdur kim uyıla yā ol kim toğru yol göstermez [107a] illâ kim yol gösterinile? pes nedür sizüñ nite hükm eylersiz?”

36. dağı uymaz anlaruñ eyregi illâ gümân eylemege. (2) bayık gümân eylemek aşşı

eylemez haqdan neseneye. bayıq Tañrı bilicidür anı kim işlerler.

37. dağı olmadı uşbu qur'an kim yalan bağlan-ıla (3) Tañrı'dan ayruq velikin girçek dutmağdur anı kim ileyindedür dağı seçmekdür kitābı. gümān yoğdur (4) anuñ içinde 'ālemler çalabı'sından.

38. yā eydürler mi yalan bağladı anı? eyit "getürüñ bir sūret ancılayın dağı oğıñ (5) anı kim gücünüz yiter Tañrı'dan ayruq eger olasız girçekler."

39. belki yalan duttılar anı kim qaplayı irmediler (6) bilmeğine dağı gelmedi anlara tefsiri anuñ ancılayın yalan duttı anlar kim anlardan ilerü-di pes baq nite oldı (7) şoñı zālimleruñ!

40. dağı anlardan oldur kim inanur aña dağı anlardan oldur kim inanmaz aña. dağı çalabuñ (8) bilürirekdür fesād eyleyicileri.

41. dağı eger yalan duttılarsa seni eyit: "benümdür işürme dağı sizüñdür işüñüz. siz (9) bızarlarsız andan kim işlerin dağı ben bızārvan andan kim işlersiz."

42. dağı anlardan oldur kim qulaq dutarlar (10) sendin yaña. pes sen mi işiddürürseñ sağırlara eger oldılar-ise dağı añlamazlar?

43. dağı anlardan oldur kim (11) baqar sendin yaña. pes sen mi toğru yol gösterürseñ gözsüzlere eger oldılar-ise dağı görmezler?

44. bayıq Tañrı [107b] zulum eylemez ādemilere nesene velikin ādemiler geñdüzilerine zulum eylerler.

45. dağı ol gün kim qoparavuz anları (2) taman döllemediler gibi ya' nī sinde illā bir şā' at gündüzden biribirini bileler aralarında. bayıq ziyānlu oldı (3) anlar kim yalan duttılar Tañrı'yı görmekliğı dağı olmadılar toğru yol dutıcılar.

46. dağı eger gösterevüz saña bir nicesini anuñ kim (4) va' de eylerüz anlara yā öldürevüz seni pes bizdin yañadur dönecek yirleri. andan Tañrı tanuğdur anuñ üzere kim işlerler.

47. (5) dağı dükeli bölüğüñ resūlı var. pes ol vaqt kim geldi anlaruñ resūlı hükm olındı aralarında 'adl-ıla dağı anlar (6) zulum eylenmezler.

48. dağı eydürler "qaçandur uşbu va' de eger olasız girçekler?"

49. eyit "mālik degülven (7) gendüzüm için ziyāna ne dağı aşşıya illā anı kim diledi Tañrı. dükeli bölüğüñ eceli var qaçan gele eceli anlaruñ (8) girü qalmayalar bir şā' at dağı ilerü varmayalar."

50. eyit: "haber virüñ eger gele size 'azābı (9) gice başmağdın yā gündüzde ne neseye iver andan yazuqlular?"

51. andan mı qaçan kim oldı inanduñuz aña? (10) "imdi dağı bayıq olduñuz idi anı

ivdürürsüz?”

52. andan eyidildi anlara kim zulm eylediler “ıadıñ ebed ıalmaq ‘azābını (11) cezā virinilmezsis illā anı kim olduñuz ıazanursız.”

53. dağı Şorarlar saña “ıağ mıdur ol?” eyit “iy vallāhi dağı ıalabum [108a] bayığ ol ıağdur dağı degülsiz āciz eyleyciler.”

54. dağı eger (2) bayığ olsadı her nefsuñ kim zulm eyledi ol kim yirdedür yolu viredi anı (3) ya‘nī gendüzin ıurtaradı. dağı eşikere eylediler peŐımanlıđ ol vağt kim gördiler ‘azābı. dağı hükm olındı aralarında ‘adl-ıla (4) dağı anlar zulm eylenilmezler.

55. iy, bayığ Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeğer dağı yirde. iy bayığ Tañrı va‘deŐı (5) ıağdur velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

56. ol dirürür dağı öldürür dağı andın yaña döndürinilürsüz.

57. iy ādemiler! (6) bayığ geldi size ögüt ıalabuñuzdan dağı dermān virmek aña kim gögüzlerdeğer dağı toğru yol (7) dağı rağmet mü’minler için.

58. eyit “Tañrı fazlından dağı rağmeti-y-ile ya‘nī ıur’an Őunuñ ile sevinünler. ol yigrekdür (8) andan kim direrler” ya‘nī dünyelik.

59. eyit “ıaber virüñ anı kim indürdi Tañrı sizüñ için rüzī pes eyledüñüz andan ıarām (9) dağı ıelāl” eyit: “Tañrı mı destür virdi size yā Tañrı’ya yalan bağlarsız?”

60. dağı nedür Őanusı anlaruñ kim yalan bağlarlar (10) Tañrı’ya yalan ııyāmet günü bayığ Tañrı fazl issidür ādemiler üzere velikin eyregi anlaruñ Şükr eylemezler.

61. (11) dağı olmayasın iş içinde dağı oğımayasın andan ıur’an’ı dağı işlemeyesiz hıç iş illā kim olduğ üzerüñüze ıazırılar ol vağt kim girürsüz anuñ içine. dağı gizlü ıalmaz ıalabundan [108b] hıç ıarınca ağırı yirde ne dağı gökde ne dağı giçirek Şundan (2) ne dağı ulurağ illā kitāb içindeğer bellü.

62. iy bayığ Tañrı dostları ıorđu yoğdur anlaruñ üzere (3) ne dağı anlar ıayuralar ya‘nī āhiretde .

63. anlar kim imān getürdiler dağı oldılar Şağınurlar.

64. anlaruñdur muŐtılıđ ya‘nī eyü düş yağın dirlik içinde (4) dağı āhiretde. yoğdur degşürmek Tañrı kelimelerine. Şol oldur zafer bulmaq ulu.

65. dağı ıayđulu eylemesün seni (5) sözi anlaruñ bayığ güç yitmek Tañrı’nuñdur hep ol işidicidür bilici.

66. iy bayığ Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeğer (6) dağı ol kim yirdedür. dağı uymaz anlar kim oğırlar yā ıaparlar Tañrı’dan ayruğ ortağlar (7) uymazlar illā Őanuya dağı degül anlar illā yalan söylerler.

67. ol oldur kim eyledi sizüñ için giceyi (8) tā dölensiz anuñ içinde dağı gündüzi

görici bayık şunuñ içinde nişānlardur bir kavma kim işidürler.

68. eyittiler (9) “tuttı Tañrı oğul kız.” arulığı anuñ. ol baydur. anuñdur ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. (10) yoğdur qatunuzda hiç hüccet uşbuna. eydür misiz Tañrı üzere anı kim bilmezsiniz?

69. eyit: (11) “bayık anlar kim yalan bağlarlar Tañrı’ya yalanı qurtılmayalar.”

70. gönenmekdür dünje içinde andan bizdin yañadur [109a] dönecek yirleri. andan taturavuz anlara ‘azābı kim qatı dur andan ötürü kim oldılar kāfir olurlar.

71. dağı oğı anlaruñ üzere (2) nūh haberini ol vaqt kim kavmın “iy kavmum! eger ağır ola üzerüñüze tırmağum. dağı öğütlemegüm Tañrı āyetleri-y-ile (3) pes Tañrı üzere tevekkül eyledüm. pes gönül bağladum işüñüze ortaqlaruñuz ile andan olmasuñ işüñüz üzerüñüze (4) qayğı yā gizlü andan irürüñ baña dağı mühlet virmeñ baña.”

72. “pes eger yüz döndüresiz istemezsinizden giri (5) degül kirim illā Tañrı üzere. dağı buyrıldum kim olam müsülmānlardan.”

73. (3)pes yalan duttılar anı (6) pes qurtarduğ anı dağı ol kim anuñ-iledür gemi içinde. dağı eyledük anları dağı birinüñ yirine durıcılar. dağı ğarq eyledük anları (7) yalan duttılar āyetlerümüzi. pes baq nite oldı sonı qorğıdu haber virinilmişlerüñ!

74. andan viribidük andan şoñra (8) yalavaqlar kavumların geldiler anlara hüccetler ile. olmadılar kim inanalar aña kim yalan duttılar (9) anı ilerüden ya‘nī nūh kavmı. mühr ururuz haddan geçiciler gönüllerine.

75. andan viribidük anlardan şoñra (10) mūsā’yı dağı hārūn’ı fir‘avn dağı serverlerin nişānlarumuz ile. pes boyun virmediler dağı oldılar bir kavum (11) yazuqlular.

76. pes ol vaqt kim geldi anlara haq qatumuzdan eyittiler “bayık uşbu cādūlıqdur bellü.”

77. eyitti mūsā’dir [109b] misiz haq içün ol vaqt kim geldi size? cādūlıq mıdur uşbu? dağı qurtılmaz cādūlar.”

78. eyittiler: (2) “geldüñüz mi bize tā döndüresiz bizi andan kim bulduğ anuñ üzere atalarumuzu dağı ola siz ikinüñ ululuk yirde ya‘nī mısr yirinde? (3) dağı degülüz biz siz ikiye inancılar.”

79. dağı eyitti fir‘avn “getürüñ her cādūyı bilici.”

80. (4) pes ol vaqt kim geldi cādūlar eyitti anlara mūsā “bırağıñ anı kim siz bırağıcılırsız.”

81. pes ol vaqt kim bırağdılar (5) eyitti mūsā “ol kim getürdüñüz anı cādūlıqdur bayık Tañrı bātil eyleye anı. bayık Tañrı eyü eylemez fesād (6) eyleyciler işini.”

82. dağı sābit eyler Tañrı haqqı sözleri-y-ile ya‘nī buyruqlarıyla eger düşğār

gördiler ise dağı yazuqlular.

83. pes inanmadı mūsā'ya (7) illā bir nesl kavmundan qorqu üzere fir'avn'dan dağı serverlerinden kim (8) 'azāb eyleye anlara dağı bayıq fir'avn gālibdür yirde dağı bayıq ol haddan geçicilerdür.

84. dağı eyitti (9) mūsā “iy kavmum! eger imān getürdüñüz-ise Tañrı'ya anuñ üzere tevekkül eyleñ eger olasız müsülmānlar.”

85. (10) pes eyittiler “Tañrı'ya tevekkül eyledük. iy çalabumuz! qılma bizi fitne bir kavumuñ kim zālimlerdur.”

86. dağı qurtar bizi (11) raħmetüñ-ile kavumdan kim kāfirlerdür.

87. dağı vahy eyledük mūsā'ya dağı qarındaşına kim “yir dutuñ [110a] kavmuñuz içün mışır'da evleri dağı qıluñ evlerüñüzi kıbla dağı tururuñ namāzı.” dağı muştıla mü'minlere.

88. (2) dağı eyitti mūsā “iy çalabumuz! bayıq sen virdüñ fir'avn'a dağı serverlerine bezek dağı mallar yaqın dirlik içinde. (3) iy çalabumuz! tā azduralar yoluñdan. iy çalabumuz! döndürüyor mallarını dağı berk bağla (4) gönüllerini pes inanmayalar tā göreler 'azābı ağırdıcı.”

89. eyitti “bayıq ravā olındı (5) siz iki du'ası. pes toğru oluñ dağı uymañ yolına anlaruñ kim bilmezler.”

90. dağı geçürdük (6) beni isrāyil'i deñize. pes artlarınca oldı fir'avn dağı cunudleri zulm eylemek içün dağı haddan geçmek içün. (7) tā ol vaqt kim irdi aña şuya talmak eyitti “inandum bayıq yoqdur Tañrı illā ol kim inandı aña (8) benī isrāyil dağı ben müsülmānlardenvēn.”

91. imdi mi ya'nī eyidildi dağı bayıq āsī olduñ ilerü dağı olduñ müfsidlerden.

92. (9) pes bugün qurtaravuz seni yā yüce yire bırağavuz seni senüñ ile tā olasıñ aña kim senden şoñradur nişān. dağı bayıq çok ādemilerden (10) āyetlerümüzden gāfillerdür.

93. dağı bayıq yir virdük benī isrāyil'e girçeklik yiri dağı ruzi virdük anları (11) arulardan. pes tartışmadılar tā geldi anlara bilmek bayıq çalabuñ hükm eyler aralarında [110b] kıyāmet günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde dartışurlar.

94. pes eger olasıñ gümān içinde andan kim indürdük (2) saña şor anlara kim oqırlar kitāb'ı ya'nī tevrīt senden ilerü. bayıq geldi saña haq (3) çalabundan pes olma gümān eyleyicilerden.

95. dağı olma anlardan kim yalan duttılar Tañrı āyetlerini (4) olasıñ ziyānlulardan.

96. 97. bayıq anlar kim vācib oldı anlara çalabuñ sözi inanmazlar (5) eger geldi-y-ise dağı anlara her nişān tā göreler 'azābı ağırdıcı.

98. pes nişe olmadı bir köy kim (6) imān getürdi pes aşşı eyledi aña imānı illā yūnus kavmı ol vaqt kim imān getürdiler giderdük bunlardan ħorlık (7) ‘azābını yakın dirlik içinde daħı gönendürdük anları bir zamāna degin.

99. daħı eger dilese-di çalabuñ, (8) imān getüredi ol kim yirdedür dükelicükleri hep. pes sen mi gensiledürsin ādemīleri tā olalar (9) mü’minler?

100. daħı olmadı hiç nefis kim imān getüre illā Tañrı destürıyıla. daħı kıılır ‘azābı (10) anlaruñ üzere kim añlamazlar.

101. eyit: “baķuñ ne nesneedür göklerde daħı yirde” (11) daħı aşşı eylemez āyetler daħı ħorķıdııcı ħaber viriciler bir kavma kim inanmazlar.

102. güyerler mi illā beñdeşine [111a] anlaruñ günlerinüñ kim geçdiler anlardan ilerü? eyit “güyüñ bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.”

103. andan kıurtaravuz (2) yalavaçlarumuzu daħı anları kim imān getürdiler ancılayın vācibdur bize kıurtaravuz mü’minleri ya‘nī muħammed ümmetinüñ.

104. eyit “iy ādemīler! (3) eger olasız gümān içinde dīnümnden tapmayam anlara kim taparsız Tañrı’dan ayruķ velīkin (4) taparın Tañrı’ya ol kim öldürür sizi. daħı buyrıldum kim olam mü’minlerden.”

105. daħı toğru eyle (5) yüziñü dīn için müsülmān iken daħı olma müşriķlerden.

106. daħı oķıma Tañrı’dan ayruķ (6) aşşı eylemez saña daħı ziyān getürmez saña. pes eger işleyesin bayık sen andan zālimlerdensin.

107. (7) daħı eger yoķandura saña Tañrı ziyānı giderici açıcı yoķdur anuñ illā ol. daħı eger diler ise saña ħayr (8) yığıcı yoķdur fazlına anuñ irüre anı aña kim diler kıullarından. daħı ol yarlığayıcıdur raħmet kıılıcı.

108. (9) eyit: “iy ādemīler! bayık geldi size ħaķ, çalabuñuzdan. pes her kim toğru yol duta, bayık (10) toğru yol dutar gendüzi için; daħı her kim azdı bayık azar gendüsi üzere ya‘nī anuñ ziyānı gendüsi üzeredür. daħı degülven ben üzerüñüze şaķlayıcı.”

109. (11) daħı uy aña kim vaħy olınur sendin yaña. şabr eyle tā hükm eyleye Tañrı daħı ol yigregidür hükm eyleyicilerüñ.

1.11 [111b] Sūratü -Hūd /11/

(123 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r rāħmāni’r rāħīm

1. (2) elif lām rā: enāl allāħ raħmān kitābdur muħkem olındı āyetleri ya‘nī bāḫıl olmağdan andan seçilindi ya‘nī beyān olındı dürüst işlü sözlü kıatından

2. kim tapmañ (3) illā Tañrı’ya. bayık ben size andan ħorķıdııcıvan daħı

muştılayıcıvan.

3. daḥı kim yarlıgamaḫ dileñ çalabuñuzdan andan tevbe eyleñ (4) andın yaña gönendüre sizi gönendürmek görklü bir zamāna degin kim adanılmışdur daḥı vire her artuqlıḫ issine fazlın ya‘nī uçmaḡı. daḥı eger (5) yüz döndüresiz bayıḫ ben ḫorḫarın üzerüñüze ulu gün ‘azābını.

4. Tañrı’dın yañadur dönecek yirüñüz. daḥı ol (6) her nesene üzere güci yiterdür.

5. iy bayıḫ anlar egerler gögüzlerini tā gizleneler andan iy ol vaḫt kim örtinürler (7) tonlarını bilür anı kim gizlerler daḥı anı kim āşikāre eylerler. bayıḫ ol gögüzler (8) issini.

6. daḥı yoḫdur hiç deprenür cānever yirde illā Tañrı üzeredür rüzīsı anuñ. daḥı bilür turaḡı yirini (9) daḥı ḫonulduḡı yirini dükeli kitāb içindedür bellü.

7. daḥı ol oldur kim yarattı gökleri daḥı yiri (10) altı günlerde daḥı oldı-y-ıdı ‘arşı şu üzere tā sınaya sizi ḫanḫıñuz görklürekdür ‘ameldin yaña. daḥı eger eyidesin [112a] “bayıḫ siz dirildinilmişlersiz ölümdeñ soñra” eyideler anlar kim kāfir oldılar “degül uşbu illā cādülük (2) bellü.

8. daḥı eger girü ḫoyavuz anlardan ‘azābı bir zamaña degin şaḡışlanmış eyideler “ne nesene yıḡar anı?” (3) iy ol gün kim gele anlara degül girü döndürinilmiş anlardan! daḥı indi anlara ol kim oldılar anı yanşularlar.

9. (4) daḥı eger tıtduravuz ādemiye bizden raḫmet andan tırtavuz anı ya‘nī giderevüz andan bayıḫ ol yavlaḫ nevmid olıcıdur nā-sıpāslıḫ eyleyicidür.

10. (5) daḥı eger tıtduravuz aña ni‘meti ḫıtlıḫdan soñra kim yoḫandı aña eyide “gitdi yavuz işler benden.” (6) bayıḫ ol sevinicidür menmenlik ḫılıcıdur.

11. illā anlar kim şabr eylediler daḥı işlediler eyü işler şunları anlaruñdur yarlıgamaḫ (7) daḥı müzd ulu.

12. pes ola kim sen ḫoyıcısın bir nicesini anuñ kim vaḫy olınur saña daḥı tırd olıcıdur anuñ-ile gögsüñ kim eydürler (8) “nişe indürinilmedi anuñ üzere genc” yā gelmedi anuñ-ile firişte?” bayıḫ sen ḫorḫıdııcısın. daḥı Tañrı her (9) nesene üzere iş süricidür daḥı şaḫlayıcıdur.

13. belki eydürler “yalan baḡladı anı.” eyit “getürüñ on süretler ancılayın yalan baḡlanmış (10) daḥı oḫıñ anı kim gücüñüz yitti Tañrı’dan ayruḫ eger olasız girçekler.”

14. pes eger uy virmeyeler (11) size bilüñ bayıḫ indürinildi Tañrı bilmekliḡi-y-ile daḥı kim yoḫdur Tañrı illā ol pes siz müsülmānlar misiz?

15. [112b] her kim ola dileye yaḫın dirliḡi daḥı bezegini anuñ tamām de gürevüz anlara ‘amellerini anuñ içinde (2) daḥı anlar anuñ içinde eksük virinilmeyeler.

16. şunlar anlardur kim yoḫdur anlaruñ āḫiretde illā od. daḥı bāḫıl oldı (3) ol kim

işlediler anuñ içinde dağı bātıldur ol kim oldılar işlerler.

17. pes ol kim oldı ya‘nī muḥammed ḥüccet üzere çalabı’sından (4) dağı ardınca olur anuñ şanuḡ ya‘nī cebreyil andan dağı andan ilerü müsā kitābı ya‘nī tevrīt imām iken dağı raḥmet iken. şunlar ya‘nī şāḥabeler (5) inanurlar aña. dağı her kim kāfir ola aña bölüklerden od va‘desi yiridür pes olma (6) şek içinde andan. bayıḡ ol ḥaḡdur çalabuñdan velikin ādemilerüñ eyregi inanmazlar.

18. dağı kimdür zālımıraḡ (7) andan kim yalan baḡladı Tañrı üzere yalan. şunlar ‘arz olunurlar ya‘nī kıyāmet günü çalabı’ları üzere dağı eyide şanuḡlar (8) “şunlar anlardur kim (9)yalan söylediler çalabı’ları üzere.” iy Tañrı la‘neti zālimler üzere!

19. anlar kim (9) yıḡarlar Tañrı yolından dağı isterler anı egrilik iken dağı anlar āḫiretde anlar (10) kāfirlerdür.

20. şunlar olmadılar ‘āciz eyleyiciler yirde dağı olmadı anlarıñ Tañrı’dan ayruḡ (11) arḡa viriciler. iki anca olunur anlara ‘azāb olmadılar güci yiterler işitmeḡe dağı olmadılar [113a] görürler.

21. şunlar anlardur kim ziyān eylediler gendüzilerine dağı azdı anlardan ol kim oldılar (2) yalan baḡlarlar.

22. lābud yā ḥaḡḡaa- bayıḡ anlar āḫiretde anlar ziyānluraḡlardur.

23. bayıḡ anlar kim imān getürdiler (3) dağı işlediler eyü işler dağı aşaklık eylediler çalabı’larına şunlar uçmaḡ işleridür anlar (4) anuñ içinde ebed ḡalıcılardur.

24. iki bölük beñzeri gössüz gibidür dağı şaḡır dağı görici dağı işidici. (5) berāber olur mı ol iki beñzemekdin yaña pes öḡütlenmez misiz?

25. 26. dağı bayıḡ viribidük nūḡı’ı ḡavmı “bayıḡ ben (6) size ḡorḡıdıcıvan bellü kim ḡapmañ illā Tañrı’ya. bayıḡ ben ḡorḡarın üzerüñüze. ‘azābını aḡrıdıcı (7) günüñ.”

27. pes eyitti bir bölük serverler anlar kim kāfir oldılar ḡavumından “görmezüz seni illā bir ādemī bizcileyin (8) dağı görmezüz seni kim uydı saña illā anlar kim anlar kemireklerümüzdür endişenüñ ilkiñde dağı görmezüz (9) sizüñ üzerümüze ḡiç artuḡlık belki bayıḡ bilürüz sizi yalancılar.

28. eyitti: “iy ḡavmum! ḡaber virüñ eḡer olam (10) ḡüccet üzere çalabumdan dağı virdi baña raḥmet pes ḡizlendi size ilzām mı eyleyevüz (11) size anı siz anı duşḡar göricilerken?”

29. iy ḡavmum! istemeyin sizden anuñ üzere mal degül müzdüm illā [113b] Tañrı üzere. dağı degülin ben sürici anları kim imān getürdiler bayıḡ anlar göricilerdür çalabı’larını velikin ben görürin sizi (2) bir ḡavm kim bilmezsiniz.”

30. “dağı iy ḡavmum! kim arḡa vire baña Tañrı’dan eḡer sürem anları pes

ögütlenmez misiz?”

31. (3) “dağı eyitmez size katumdadur Tañrı hazinelele dağı bilmezine gaybı. dağı eyitmezine bayık ben firışteven (4) dağı eyitmezine anlara kim ħor görür gözlerünüz hergiz virmeye anlara Tañrı ħayr. Tañrı bilürirekdür (5) anı kim nefslere içindedür bayık ben ol vaqt zâlimlerdenvan.”

32. eyittiler: “iy nûĥ! bayık dartışduñ bizüm-ile pes çok eyledüñ (6) tartışıguñ pes getür bize anı kim va‘de eylersine bize eger olasın girçeklerden.”

33. eyitti: “bayık getüre size anı Tañrı (7) eger dileye dağı degülsiz ‘âciz eyleyiciler.”

34. “dağı aşşı eylemeye size eyü dilemegüm eger diler isem kim eyü dileyem (8) size eger ola Tañrı diler kim azdura sizi. ol çalabuñuzdur dağı andın yaña döndürinilesiz.”

35. belki eydürler mi (9) “yalan bağladı anı”? “eger yalan bağlayanı anı benüm üzerümedür yazuĥ eylemegüm dağı ben bîzârvan andan kim yazuĥ eylersiz.”

36. dağı vaĥy olındı (10) nûĥ’a kim bayık hergiz inanmaya ħavumuñdan illâ ol kim bayık înanđı pes ħayġurma andan ötürü kim oldılar (11) işlerler”.

37. “dağı eyle gemi gözlerümüz ħatında iken dağı vaĥyumuz-ıla dağı söyleme baña anlaruñ içinde kim [114a] zulm eylediler bayık anlar ġarĥ olınmışlardır.”

38. dağı eyler idi gemiyi dağı her niçe geĥdi anuñ üzere bir bölük serverler ħavumından (2) yanşuladılar anı eyitti “eger yanşulayasız bizi bayık biz yanşulayavuz sizi nite kim yanşulersiz.”

39. şöñra (3) bilesiz anı kim gele aña ‘azâb kim ħor eyleye anı dağı vâcib ola anuñ üzere ‘azâb durıcı” ya‘nî muĥım dâyim.

40. ol vaqt kim geldi (4) buyruġumuz dağı ħaynayu geldi tennur eyittük “götür anuñ içinde her çiftlerden iki dağı ‘ayâluñı (5) illâ anı kim ilerü geĥdi anuñ üzere söz dağı anı kim îmân getürdi.” dağı îmân getürmedi anuñ-ile illâ az ya‘nî kırĥ er kırĥ ‘avrat.

41. dağı eyitti (6) “binüñ anuñ içine Tañrı adı-y-ıladur yürütmegi dağı tırurmaġı. bayık çalabum yarlıġayıcıdur (7) raĥmet ħılıcı.”

42. dağı ol yürür-idi anlaruñ-ıla mevc içinde taġlar gibi. dağı ħıġırdı nûĥ oġlına (8) ol ĥâlde kim oldı ayru kesük yirde “iy oġlanuġum! bin bizüm-ile dağı olma kâfürler ile.”

43. eyitti “yir dutam (9) bir taġda şaĥlaya ben şudan.” eyitti “yoĥdur şaĥlayıcı bugün Tañrı buyruġından lîkin aña kim raĥmet ħıldı” (10) dağı aralandı ol iki arasında mevc pes oldı ġarĥ olınmışlardan.

44. dağı eyidildi “iy yir yut şuyuñı (11) dağı iy gök girü dur! dağı eksinildi şu dağı tamâm olındı iş. dağı dölendi cüdi taġı üzere [114b] dağı eyidildi “helâĥlıĥ olsun ħavma kim

zālimlerdür!

45. daḥı kığırdı nūḥ çalabı'sına pes eyitti "iy çalabum! anı oğlum 'ayālumdandur (2) daḥı bayıḳ va' deñ ḥaḳdur daḥı sen hükm eyleyicilerün hükm eyleyiciregisin."

46. eyitti: "iy nūḥ! bayıḳ ol degül (3) 'ayāluñdan. bayıḳ ol işdür eyü işden ayruḳ pes dileme baña anı kim yoḳdur senün aña bilmek. bayıḳ ben ögütlerin seni (4) kim olasin cāhillerden."

47. eyitti: "iy çalabum! bayıḳ ben şıgınurın saña kim dileyeni saña anı kim yoḳdur (5) benüm bilmek. daḥı eger yarlıgamayasıñ beni daḥı raḥmet eylemeyesin baña olam ziyānlulardan."

48. eyidildi "iy nūḥ! anı (6) selāmatlıg-ıla bizden daḥı bereket-ile üzerüne daḥı bölükler üzere anlardan kim senün iledür daḥı bölükler gönendürevüz anları (7) andan yoḳaña anlara bizden 'azāb aḡrıdıcı."

49. şol ğayb ḥaberlerindendur vaḥy eylerüz anı saña. (8) olmaduñ bilürseñ anı sen ne daḥı ḳavmuñ uşbundan ilerü. pes ḳatları bayıḳ soñ (9) şaḳımcılarınıdır.

50. daḥı ād ḳabilesine ḳarındaşları hūd'ı eyitti: "iy ḳavmum! tapuñ Tañrı'ya yoḳdur sizün (10) hiç Tañrı andan ayruḳ degülsiz illā yalan baḡlayıcılar."

51. "iy ḳavmum! dilemezsin size anuñ üzere giri (11) degül kirüm illā anuñ üzere kim yarattı pes añlamaz misiz?"

52. "daḥı iy ḳavmum! yarlıgamaḳ dileñ [115a] çalabuñuzdan andan dönüñ anuñ eger viribiye yaḡmurı üzerüñüze biribiri ardınca inici daḥı artura size (2) güç gücünüñüz daḥı yüz döndürmeñ yazuḳlular iken."

53. eyittiler: "iy hūd getürmedüñ bize ḥüccet (3) daḥı degülüz biz ḳoyıcılar Tañrılarımızı senün sözüñden daḥı degülüz biz saña inanıcılar."

54. 55. "eyitmezüz (4) illā irürdi saña bir nicesi Tañrılarımızuñ yavuzlık" ya'nı seni delü eyledi. eyitti "bayıḳ ben ḫanuḳ dutarın Tañrı'yı daḥı ḫanuḳ oluñ bayıḳ ben (5) bızārvan andan kim ortaḳ eylesiz andan ayruḳ. pes yavuz şanuñ baña dükelünüñüz andan mühlet virmeñ baña."

56. "bayıḳ tevekkül eyledüñ (6) Tañrı'ya çalabuma daḥı çalabuñuza. yoḳdur hiç deprenür cānaver illā ol tütüdüñür pürçegini bayıḳ çalabum (7) yol üzeredür toḡru."

57. "pes eger yüz döndüresiz bayıḳ degürdüm size anı kim viribinildüm anuñ-ile sizdin yaña. (8) daḥı yirüñüze ḳoya çalabum bir ḳavm sizden ayruḳ daḥı ziyān degümeyesiz aña nesene. bayıḳ çalabum her nesene üzere (9) şaḳlayıcıdır."

58. daḥı ol vaḳt kim geldi buyruḡumuz ḳurtarduḳ hūd'ı daḥı anları kim imān getürdiler anuñ-ile raḥmet-ıla bizden. daḥı ḳurtarduḳ (10) anları 'azābdan ḳalıñ.

59. daḥı şol ‘ād kabilesi! inkār eylediler çalabı’ları nişānlarına; (11) daḥı āsī oldılar yalavaçlarına daḥı uydılar işine her boyun virmeycinüñ istīze eyleyici.

60. daḥı uydurınıldılar uşbu dünyede [115b] la‘ neti daḥı kıyāmet günü. iy bayıķ ‘ād kāfir oldılar çalabı’larına iy helāklik olsun ‘āda hūd kavmı!

61. daḥı (2) şemūd kavmına qarındaşlarını şālih‘i viribidük eyitti “iy kavmum! tapuñ Tañrı’ya yoķdur sizüñ hiç Tañrı andan ayruķ (3) ol öñdin yarattı sizi yirden daḥı ‘imāret eylemek istedi sizden anuñ içinde. pes yarlıgamaķ dileñ andan dönüñ anuñ eger. bayıķ (4) çalabum yaķındur uy virici.”

62. eyittiler: “iy şālih! bayıķ olduñ aramızda ümid dutınılmış uşbundan ilerü ya‘nī girü milletümüzdensin diridük. yıgarmısın biri (5) kim tapavuz anı kim tapardı atalarumuz? daḥı bayıķ biz gümān içindevüz andan kim oķırsın bizi anuñ eger gümān birağıcı.”

63. (6) eyitti: “iy kavmum! haber virüñ eger olam hücet üzere çalabumdan daḥı vire baña andan raḥmet ya‘nī nubuvvat? (7) kim arķa vire baña Tañrı’dan ya‘nī ‘azābdan eger āsī olam aña? pes arturmazsız. baña ziyānlu dimekten ayruķ”

64. daḥı iy kavmum! uşbu (8) Tañrı’nuñ arvaña devesidür size nişān iken. pes koñ anı yisüñ Tañrı yirinde daḥı yoķanmañ aña yavuzlıg-ıla. duta sizi (9) ‘azāb yaķın.”

65. pes depelediler anı pes eyitti “gönenüñ sarāyuñuzda üç günler şol va‘de eylemekdür (10) yalan olınmamış.”

66. pes ol vaķt kim geldi buyruğumuz kırtarduk şālih‘i daḥı anları kim imān getürdiler anun-ile (11) raḥmet-ile bizden daḥı ĥorlıgından ol günüñ. bayıķ çalabuñ ol kavīdur güci yiter beñdeşşuzdür.

67. daḥı duttı anları kim [116a] zılm eyledilerüñ pes oldılar illeri içinde gögüz üzere yancılar.

68. taman muķīm olmadılar gibi anuñ içinde. iy (2) bayıķ şemūd kabilesi kāfir oldılar çalabı’larına iy helāk olmaķ olsun şemūd’a!

69. daḥı bayıķ geldi yalavaçlarımız ibrahīm’e (3) muştılıg-ıla eyittiler “selām olsun!” eyitti “selām olsun!” pes dölenmedi kim (4) getürdi buzağı biryān olmış.

70. pes ol vaķt kim gördi ellerini irmez eger yād gördi anları daḥı gönline birağdı anlardan kırkı eyittiler: “kırkıma (5) bayıķ biz viribinildük lūt kavmına.”

71. daḥı ‘avratı anuñ ya‘nī şāra durur-ıdı pes güldi pes muştıladuķ aña işhāķ’ı daḥı (6) işhāķ ardınca ya‘ķüb’ı.

72. eyitti ya‘nī şāra: vāveyli! toğura mim ben kıarı ‘avrat iken daḥı uşbu erüm (7) kıoca-y- iken bayıķ işbu nesenedür tañ.”

73. eyittiler: “acab mı görürsin Tañrı buyruğundan? Tañrı raḥmeti daḥı bereketleri

(8) üzerüñüzedür iy ev kavmı! bayık ol öğülmişdür ululuk issidür.”.

74. pes ol vaqt kim gitti ibrahim'den qorqu dağı geldi aña (9) muştılık tartışur idi bizüm-ile lût kavmı haqqında.

75. bayık ibrahim āşak gönüllüdür gey götüricidür dönici.

76. “iy ibrahim! dön (10) uşbundan. bayık geldi çalabuñ buyruğı dağı bayık anlar gelicidür anlara ‘azāb döndürinilmemiş.”

77. (11) dağı ol vaqt kim geldi yalavaçlarımız lût'a kaygulu oldu anlardan dağı zālīm oldu kulaçlamaqdan dağı eyitti: “işbu [116b] gündür katı.”

78. dağı geldi aña kavmı ivdürinürler eger dağı ilerüden oldılar işlerler (2) yavuz işler. eyitti “iy kavmum! uşbunlar kızlarımızdur anlar aruraqdur size pes şaķınıñ Tañrı'dan dağı rüsvāy eylemeñ beni (3) konuğumda. yoķ mıdur sizden bir er toğru yol dutıcı?”

79. eyittiler “bayık bildüñ yoķdur bizüm kızlarıñda (4) hiç haķ dağı bayık sen bilürsin anı kim dilerüz.”

80. eyitti: “eger bayık benüm varmıssa size güç yā yir dutarmıssam kavī yañada (5) katı!”

81. eyittiler: “iy lût! bayık biz yalavaçlarımız çalabunuñ hergiz irmeyeler saña pes gice yüri ‘ayālun-ıla (6) bir bölükde giceden. dağı girü baķmasuñ sizden kimesne illā ‘avratuñ bayık. iricidür aña ya‘nī ‘avratuña ol kim (7) irdi anlara. bayık va‘deleri vaķtı anlarıñ tañ yarıduğı vaķtdur tañ vaķti yaķın!

82. 83. pes ol vaqt kim geldi buyruğumuz (8) kılduķ yücesini anuñ aşāğasın. dağı yağdurduk anuñ üzere taş taş olmuş balçıkdan biri biri ardınca olınmış (9) nişānlanmış çalabuñ katında. dağı degül ol, ya‘nī degül ol bellü ol zālīmlerden ırak.

84. dağı medyendin yaña ya‘nī viribidük karındaşların (10) şu‘ayb’ı eyitti “iy kavmum! tapuñ Tañrı'ya yoķdur sizüñ hiç Tañrı (11) andan ayruķ. dağı eksmeñ ölçeği dağı terāzūyı. bayık ben görürin sizi ĥayr içinde ya‘nī ucuzlık dağı bayık qorqarın üzerüñüze ‘azābını kaplayıcı günüñ.

85. “dağı iy kavmum! [117a] tamām eyledüñ ölçeği dağı terāzūyı adl-ıla dağı eksmeñ ādemīlere nesanelerini. dağı (2) fesād eylemeñ yirde fesād eyleyiciler iken.”

86. “girü qalmış Tañrı'nuñ yigrekdür size eger olasız mü'minler. (3) dağı degülin ben üzerüñüze şaķlayıcı.”

87. eyittiler: “iy şu‘ayb! namāzun mı buyurur saña kim qoyavuz (4) anı kim tıpar-ıdı atalarımız yā eylemegümüzi mallarımız içinde anı kim dilerüz bayık sen sensin güç götürici (5) toğru yol dutıcı.”

88. eyitti: “iy kavmum! ĥaber virüñ eger olam ĥüccet üzere çalabumdan dağı (6)

rūzī viridi baña andan rūzī görklü daḥı dilemezim kim ayruḡsı olam size andın yaña kim yığarın sizi andan dilemezim illā (7) illā eyü eylemek niçe kim gücüm yitti. daḥı degül yaşıdurmağum illā Tañrıyla anuñ üzere tevekkül eyledüm daḥı andın yaña

89. (8) “daḥı iy ḡavmum! ḡazanmasuñ size ḡartıḡmağum kim ire size beñzeri anuñ kim irdi nūḡ ḡavmına (9) yā hūd ḡavmına yā ḡālīḡ ḡavmına. daḥı degül lūḡ ḡavmı sizden ıraḡ.

90. “daḥı yarlıḡamaḡ dileñ ḡalabuñuza (10) andan dönüñ aña. bayıḡ ḡalabum raḡmet ḡılıcıdur sevici” ya‘ nī muḡı‘leri.

91. eyittiler “iy ḡu‘ayb! añlamazuz ḡoḡı (11) andan kim eydürsin daḥı bayıḡ biz görürüz seni bizde za‘ if. daḥı eger degülmisse ḡavmuñ ḡaḡ-ıla depeleyedük seni daḥı degülsin sen [117b] üzerümüze güci yiter.”

92. eyitti “iy ḡavmum! ḡavumum mi güci yiterirekdür üzerüñüze Tañrı‘dan daḥı duttuñuz anı arduñuzda (2) arḡada ḡonılmıḡ nesene? bayıḡ ḡalabum anı kim işlersiz ḡaplayıcıdur”

93. “daḥı iy ḡavmum! işleñ yirlülenmekligüñüz üzere bayıḡ ben (3) işleyiciven. ḡoñra bilesiz anı kim gele aña ‘azāb ḡor eyleye anı daḥı kim ol yalancıdur. daḥı (4) göz dutuñ bayıḡ ben sizüñ-ile göz dutıcıvan.”

94. daḥı ol vaḡt kim geldi buyruğumuz ḡurtarduk ḡu‘ayb’ı daḥı anları kim imān getürdiler (5) anuñ-ile raḡmet-ile bizden. daḥı duttı anları kim ḡulm eylediler ün pes oldılar illeri içinde (6) gögüz üzere yaticılar.

95. taman muḡım olmadılar gibi anlaruñ içinde iy helāklık. olḡun medyen ḡavumına nite kim helāk oldu ḡemüd ḡavmı!

96. 97. daḥı bayıḡ (7) viribidük müsä‘yü niḡānlarumuz-ıla daḥı hüccet-ile bellü fir‘avn daḥı serverlerdin pes uydılar (8) fir‘avn işine. daḥı degül fir‘avn işi ḡoḡru yol dutıcı.

98. ileyince ola ḡavmınuñ ḡıyāmet günü pes givürdi anları (9) oda. daḥı ne yavuzdur ya‘ nī od ḡavta gelinmiḡ!

99. daḥı uydurınıldılar işbunda la‘net ya‘ nī ḡarḡ olmaḡ daḥı ḡıyāmet günü. ne yavuzdur (10) arḡa yā ‘ata virmek arḡa virinilmiḡ yā ‘ata virinilmiḡ.

100. ḡol köyler ḡaberlerindendür ḡikāyet eylerüz anı saña. anlardan dururdur ya‘ nī dıvarları daḥı biḡilmiḡdür ya‘ nī eseri ḡalmamıḡ.

101. (11) daḥı ḡulm eylemedük anlara velikin ḡulm eylediler gendüzilerine. pes aḡḡı eylemedi anlara Tañrıları ol kim [118a] oḡırlar Tañrı‘dan ayruḡ hiç nesene ol vaḡt kim geldi ḡalabuñ buyruğı. daḥı arturmadılar anlara helāk (2) eylemekden eylemekden ayruḡ.

102. daḥı ancılayın dutmağı ḡalabunuñ ol vaḡt kim duttı köyleri daḥı ol ḡulm eyleyici-y-iken. bayıḡ dutmağı anuñ (3) aḡrıdıcıdur ḡatı.

103. bayık şunda nişāndur aña kim qorqđı āhıret ‘azābından. şol gündür. (4) dirinilmiş anuñ-içün ādemiler dağı şol gündür hāzır olınmış.

104. dağı girü qamazuz anı illā bir zamān içün şağışlanmış.

105. (5) ol gün kim gele söylemeye hıç nefis illā anuñ destürıyla. pes bir nicesi anlaruñ bed bahtdur dağı nık bahtdur.

106. pes ammā ol kim (6) bed baht oldılar od içindedür. anlaruñ anuñ içinde nefesi kıatı çıkarmaqdur dağı nefesi girü döndürmekdür.

107. ebed qalıcılarken anuñ içinde mādām kim oldı gökler (7) dağı yir illā ol kim diledi (8)çalabuñ. bayık çalabun işleyicidür anı kim diler.

108. dağı ammā anlar kim nık baht oldılar (8) uçmaq içindedür ebed qalıcılarken anuñ içinde mādām kim oldı gökler dağı yir illā ol kim diledi çalabuñ (9) virmek kesinilmemiş.

109. pes olma şek içinde andan kim tapar şunlar tapmazlar illā (10) nite kim tapardı ataları ilerüden. dağı bayık biz tamām degüricivüz anlara ülülerini eksinilmemiş.

110. dağı bayık virdük (11) müsā’ya kitāb’ı ya’nī tevrīt’i pes tartışık olındı anuñ içinde ya’nī yalan duttılar. dağı eger degülmişse bir söz kim ilerü geçdi çalabuñdan hükm olunaydı [118b] aralarında. dağı bayık anlar gümān içindedür andan gümān bırağıcı.

111. dağı bayık dükelin tamām degüre anlara çalabuñ (2) işlerini anlaruñ bayık ol anı kim. işlerler haberlüdür .

112. pes toğru ol nite kim buyırıldıñ dağı ol kim döndi senüñ-ile (3) dağı haddan geçmeñ. bayık ol anı kim işlersiz görıcidür.

113. dağı meyl eylemeñ anlardın yaña kim zulm eylediler yuğaña size od. (4) dağı yokdur sizüñ Tañrı’dan ayrıq arqa viriciler andan arqa virinilmeyesiz.

114. dağı tururuñ namāzı gündüzüñ (5) iki kıranında iki tar kırañında dağı ilk bölüklerde giceden ya’nī ağışam bayık eyü işler ya’nī biş namāz giderür yavuz işleri. şol andurmaqdur (6) añıcılara.

115. dağı şabr eyle bayık Tañrı zāyı’ eylemez müzdini eylük eyleyicilerüñ.

116. pes nişe olmadı zamānlar qavumlarından (7) sizden ilerüden hayr işleri kim yığalar fesād eylemekden yirde? illā az anlardan kim (8) kırtarduk anlardan. dağı uydı anlar kim zulm eylediler aña kim ni’ met virinildiler anuñ içinde dağı oldılar yazuqlular.

117. dağı olmadı (9) çalabuñ kim helāk eyleye köyleri zulm -ıla. anlaruñ qavmı eyü işleyicilerdür.

118. dağı eger dilededi çalabuñ kıla-y-ıdı ādemileri (10) bir bölük dağı hemişe olalar tartışıcılar.

119. illā ol kim rahmet kıldı çalabuñ dağı şunuñ içün yarattı anları. (11) dağı tamām oldı çalabunuñ sözi “tolduram tamuyı perrilerden dağı. ademilerden dükelicügilieri.”

120. dağı dükelerini hikāyet eylerüz [119a] saña yalavaçlar haberlerinden anı kim şābit eylerüz anuñ-ile göñlüñi. dağı geldi saña uşbunda (2) haq dağı öğüt dağı añdurmağdur mü'minlere.

121. 122. dağı eyit anlara kim inanmazlar “işleñ (3) yirlülenmekligüñüz üzere bayıq biz işleyicilerüz. dağı göz dutuñ bayıq biz göz dutıcılaruz.”

123. dağı Tañrı'nuñdur gökler görünmezi (4) dağı yirüñ dağı anuñ yaña döner iş dükeli. pes tapuñ aña dağı tevekkül eyle aña. dağı. degül çalabuñ gāfil (5) andan kim işlersiz.

1.12 Sūratü -Yūsuf /12/

(111 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (6) elif, lām rā: enāl allāh raḥmān şol āyetlerdür, kitāb'uñ bellü.
2. bayıq biz indürdük anı qur'an iken ' arabca anuñ-içün kim siz anlayasız.
3. (7) biz hikāyet eylerük saña hikāyet eylemek görklüregin anuñ-ile kim vahy eyledük saña uşbu qur'an'ı (8) dağı bayıq oldun andan ilerü gāfillerden.
4. ol vaqt kim eyitti yūsuf atasına “iy atam! (9) bayıq ben gördüm on bir ılduz dağı güneşi dağı ayı gördüm anları baña secde kılıcılar.”
5. eyitti (10) “iy oğlancuğum! hikāyet eyleme düşüñi qarındaşlaruña yavuz sañalar saña yavuz şanmağ bayıq şeytān [119b] ademilere düşmāndur bellü.”
6. “dağı ancılayın üyüre seni çalabuñ dağı öğrede saña tefsir eylemekden (2) sözleri dağı tamām eyleye ni' metini üzerüñe dağı ya' kub kavmı üzere ya' nī oğlanları nite kim tamām eyledi anı iki atañ üzere (3) ilerüden ibrahīm'e dağı işhāq'a. bayıq çalabuñ bilicidür dürüst işlödür dürüst sözlü.”
7. bayıq oldı yūsuf'da dağı qarındaşlarında (4) nişānlar şoricılar içün.
8. ol vaqt kim eyittiler “yūsuf dağı qarındaşı ya' nī ibn-i yāmin sevgülürekdür atamuza bizden dağı biz (5) cemā' atuz bayıq atamız azğunlık içindedür bellü.”
9. depeleñ yūsuf'ı, yā bırağüñ anı bir yire (6) boş qala size atañuz yüzi dağı olasız andan şoñra bir kavm eyü işleyiciler.
10. (5)eyitti eyidici anlardan (7) “öldürmeñ yūsuf'ı dağı bırağüñ anı quyu dibine götüre anı bir nicesi yüriyicilerün eger (8) olasız işleyiciler.”
11. eyittiler: “iy atamız! n'oldı saña inanmazsın bize yūsuf üzere? dağı bayıq biz aña (9) eyü dileyicilerüz.”

12. “viribi anı bizüm ile irte otlayor ya‘nî yimiş yiye daḥı oynaya daḥı bayıḳ biz anı şaḳlayıcılaruz.”

13. eyitti: “bayıḳ ben (10) ḳayḡulu eyler beni kim ildesiz anı daḥı ḳorḳarın kim yiye anı ḳurt siz andan ḡāfiller-iken.”

14. (11) eyittiler: “eger yiye anı ḳurt biz cemā‘at iken bayıḳ biz andan ziyānlularuz.”

15. pes ol vaḳt kim ilttiler anı [120a] daḥı ḳaşd eylediler kim ḳılalar anı dibine ḳuyınuñ daḥı vaḥy eyledük aña ya‘nî yūsuf‘a “ḥaber viresin anlara işlerini (2) uşbu ol ḥalde kim anlar bilmezler.”

16. daḥı geldiler atalarına giceye yaḳın aḡlarlar.

17. eyittiler. “iy atamız! (3) bayıḳ biz gittük yarışuruz daḥı ḳoduḳ yūsuf‘ı ḳumaşumuz ḳatında pes yidi anı ḳurt. daḥı degülsin sen (4) inanıcı bize eger olduğ-ise daḥı girçekler.”

18. daḥı getürdiler ḡöñlek üzere ḳān yalan eyitti “belki (5) bezedi sizüñ içün nefslerüñüz bir işi pes ḳatlanmaḳdur ya‘nî işüm görklü. daḥı Tañrı arḳa dilenmişdür anuñ üzere kim şıfat eylersiz ya‘nî yūsuf işini.

19. (6) daḥı geldi yüriyiciler pes viribidiler şuya gelicilerini pes bıraḳdı ḳuyıya ḳoḡasını eyitti “iy sevünmegüñ benüm uşbu (7) oḡlandur!” daḥı gizlediler anı bir pāre bezirgenlik malı-y-iken daḥı Tañrı bilicidür anı kim işlerler.

20. daḥı şattılar anı bir bāhaya eksmek aḳçalar (8) şayılmış daḥı oldılar anda raḡbet eylemeyicilerden.

21. daḥı eyitti ya‘nî ‘aziz ol kim şatun aldı anı ya‘nî ‘aziz mışrdan (9) ‘avratına ya‘nî zeliḥā “aḡırla ḫuraḡını ola kim aşşı eyleye bize yā dutavuz anı oḡlan.” daḥı ancılayın yirlendürdük (10) yūsuf‘ı yirde ya‘nî mışr-y-irinde daḥı ögredevüz aña sözler tefsir eylemekden yaña daḥı Tañrı ḡālibdur (11) iş üzere velikin ādemiler eyreḡi bilmezler.

22. daḥı ol vaḳt kim irdi ḳuvvetine virdük aña [120b] hükm eylemek ya‘nî peyḡamberlik daḥı ‘ilm. daḥı şundayuḳ yanud virürüz eylük eyleyicilere.

23. daḥı istedi andan ol kim ol baḡladı ya‘nî yūsuf anuñ evinde-y-di (2) geñdüzini daḥı baḡladı ḳapuları daḥı eyitti ilerü “ilerü gel!” ya‘nî yūsuf “şaḳınmaḳdur Tañrı‘ya (3) bayıḳ çalabum ya‘nî ‘aziz görklü eyledi duraḡımı bayıḳ ḳurtılmaz zālimler.”

24. daḥı bayıḳ ḳaşd eyledi ya‘nî zeliḥā aña daḥı ḳaşd eyledi. ya‘nî yūsuf (4) aña eger görmese-di çalabı’sı ḥüccetini şundayuḳ tā döndürevüz andan yavuzluğu daḥı zişt işi ya‘nî zinā (5) bayıḳ ol ḳulllarımızdandır aru olınmışlar

25. daḥı öñürdüştiler apuya daḥı yırttı gönlegini (6) ardından daḥı buldılar ondikārını apu atında eyitti ya‘nī zeliḥā “degüldür cezāsı anuñ kim diledi avmuna (7) yavuz iş illā kim zindaña givürinile yā ‘ azāb dur aḡrıdıcı.”

26. eyitti ya‘nī yūsuf “ol istedi benden gendüzümü.” (8) daḥı anuklık viridi anuk avumından “eger ola görklek yırtıldı ileyinden oḡru söyledi ya‘nī zeliḥā (9) daḥı ol ya‘nī yūsuf yalancılardandır”

27. “daḥı eger ola gönlek yırtıldı ardından yalan söyledi daḥı (10) ol girçeklerdendir.”

28. pes ol vaḡt kim gördi gönlegini yırtıldı ardından eyitti “bayık ol (11) sizüñ yavuz Őanmaḡuñuzdandır bayık yavuz Őanmaḡuñuz uludur.”

29. [121a] “iy yūsuf! yüz döndür ya‘nī ‘ azīz eyitti uŐbundan daḥı yarlıḡamaḡ dile ya‘nī iy zeliḥā yazuḡuñ için bayık sen ol iduñ yazuḡ eyleyicilerden.”

30. daḥı eyitti (2) ‘ avratlar Őehr içinde ‘ azīz ‘ avratı ister ulından gendüzünü bayık terkin urdı anuñ sevmekdin yaña bayık biz görürüz anı ‘ azḡunlık içinde (3) bellü.”

31. pes ol vaḡt kim ıŐiddi zeliḥā yavuz Őanmaḡını anlaruñ viribidi anlara ya‘nī ıḡırdı daḥı yaraḡladı anlaruñ için (4) söylenecek nesene daḥı viridi her birisine anlardan bıçaḡ daḥı eyitti “ık ya‘nī iy yūsuf anlaruñ üzere!” (5) pes ol vaḡt kim gördiler anı ulu gördiler anı daḥı kesdiler ellerini daḥı eyittiler “aru utmaḡdur Tañrı’nuñ degül uŐbu (6) ādemī degül uŐbu illā firiŐte görklü yā ‘ izzetlü .”

32. eyitti: “Őol oldur kim melāmet eyledüñüz beni anda (7) daḥı bayık istedi andan gendüzünü pes Őıḡındı Tañrı’ya ya‘nī yūsuf daḥı eger anı kim buyururın anı zindaña givürinile. (8) daḥı ola orlardan.”

33. eyitti: “alabum! zindān sevgülırekdür (9) baña andan kim oḡırlar beni andın yaña daḥı eger döndürmeyesin benden yavuz Őanmaḡını anlaruñ meyl eyleyem anlara daḥı (10) olam cāhillerden” aşd-ıla yazuḡ işlemez-ile.

34. pes uy viridi aña alabı’sı pes döndürdi andan yavuz Őanmaḡını anlaruñ. (11) bayık ol oldur işidici bilici.

35. andan görindi anlara andan Őoñra kim gördiler niŐānları kim zindāna givüreler anı [121b] tā bir zamaña deḡin.

36. girdi anuñ-ile zindāna iki ul eyitti ikisinüñ birisi “ bayık ben gördüm ya‘nī düşde (2) Őıḡarıdum. süci.” daḥı eyitti, daḥı biri “bayık ben gördüm beni götürür-idüm baŐum üstüne epmek yir (3) uŐ andan. aber vir bize tefsirin ya‘nī ā’ birin bayık biz görürüz eylük eyleyicilerden.”

37. eyitti “gelmeye siz ikiye (4) yiyesi kim rüzî virinürsüz anı illâ haber virdüm siz ikiye tefsirin ya‘nî neyidügin ne kadar idügin andan ilerü kim gelesiz ikiye. şol andandur kim (5) öğretti baña çalabum bayıķ qodum bir qavm milletini kim inanmazlar Tañrı‘ya dağı anlar ağiretde (6) anlar kâfirlerdür.”

38. “dağı uydum atalarumuñ mîlletine dağı ishâķ dağı ya‘qub. (7) olmadı bizüm kim ortaķ eyleyevüz Tañrı‘ya nesene. şol Tañrı fazlındandur üzerümüze dağı âdemîler (8) üzerine velîkin âdemîler eyregi şükr eylemezler.”

39. “iy zindan isleri yâ zindânda durıcılar! çalabılar mı (9) bereketden mi yigrekdür yâ Tañrı bir qahr eyleyici?”

40. “tağmazsız andan ayruğa (10) illâ adlara kim ad virdüñüz anlara siz dağı atalaruñuz indürmedi Tañrı aña hiç hücet. degül hükm eyleye (11) illâ Tañrı‘nuñ buyurdı kim tağmayasız illâ anı. şol dindür toğru lîkin [122a] âdemîlerüñ eyregi bilmezler.”

41. “iy zindân işleri! ammâ birüñüz şuvara çalabı‘sını süci (2) dağı ammâ dağı bir aşlına pes yiye kuş başından. tamâm olındı iş ol kim (3) anuñ içinde hükm bellü eylemek istersiz.”

42. dağı eyitti aña kim bellü bildi kim bayıķ ol qurtılıcıdur ol ikiden “añ beni çalabun qatında.” (4) pes unitdurdı aña şeytân çalabısı‘nuñ anmağını pes dölendi yüsuf zindân içinde üç-ile toğuz arasında.

43. dağı eyitti pâdişâh (5) “bayıķ ben görürin yidi şığırlar semizler yirler anları-y-idi aruqlar dağı şalkımlar (6) yaşıllar dağı ayruqlar qurular iy bir bölük serverler! fetvâ virürî baña düşümi eger olasız (7) düşi yorarsız.”

44. eyittiler: “qarışık düşlerdür dağı degülüz biz düşler tefsirini (8) biliciler.”

45. dağı eyitti ol kim qurtıldı ol ikiden dağı andı bir zamândan soñra “ben haber virem size (9) tefsirini pes viribin beni.”

46. “iy yüsuf iy yavlaķ girçek! bellü hükm eyle bize yidi şığırlarda (10) semizler yir anları-y-idi aruqlar dağı yidi şalkımlar yaşıllar dağı ayruqlar qurular. (11) ola kim ben dutam âdemîlere ola kim anlar bileler.”

47. eyitti: “egesiz yidi yıllar [122b] âdetçe. pes anı kim biçdüñüz qoñ anı şalkımında illâ az andan kim yirsiz.”

48. “andan (2) gele şundan soñra yidi qatılar yiyeler anı kim ilerü duttuñuz illâ az andan kim (3) şaqlarsız.”

49. “andan gele şundan soñra bir yıl, anuñ içinde yağmur yağdurın-ıla. âdemîlere; dağı anuñ içinde şıqalar”

50. (4) daḥı eyitti pādişāh “getürüñ baña anı.” pes ol vaḫt kim geldi aña yalavaç eyitti ya‘nī yūsuf “dön çalabuña pes şor aña (5) nedür halı ‘avratlaruñ anlar kim kesdiler ellerini. bayıḫ çalabum yavuz şanduḡunu anlaruñ bilicidür.”

51. eyitti: (6) “nedür” işüñüz ol vaḫt kim istedüñüz yūsuf’dan gendüzini?” eyittiler “arılıḫdur Tañrı’nuñ bilmedük (7) anuñ üzere hiç yavuzlıḫ.” eyitti ‘azīz ‘avratı “imdi şābit oldı. ḫaḫ ben istedüm anı (8) gendüzinden daḥı bayıḫ ol girçeklerdendür.”

52. “şol tā bile bayıḫ ben ḫiyānet eylemedüm aña ḡayıb iken daḥı. (9) bayıḫ Tañrı toḡru yol göstermez yavuz şanmaḡına ḫiyānet eyleyicileruñ”

53. “daḥı berī eylemezin nefśümi bayıḫ nefś buyurıcıdur (10) yavuzlıḡı illā ol kim raḫmet kıla çalabum bayıḫ çalabum yarlıḡayıcıdur raḫmet kılcı.”

54. daḥı eyitti pādişāh “getürüñ baña anı (11) ḫāş eyleyeyin gendüzüm için.” pes ol vaḫt kim söyledi aña eyitti “bayıḫ sen bugün ḫatumuzda yirlüsin ya‘nī hürmetlü inam.”

55. eyitti “ḫıl beni [123a] yir ḫazinelere üzere bayıḫ ben şaḫlayıcıvan bilici.”

56. daḥı ancılayın el üstünlüḡin virdük yūsuf’a yirde ya‘nī mışır yirinde iner-idi andan andan kim diler. irürürüz raḫmetümüzi aña kim. dilerüz (2) daḥı zāyı‘ eylemezüz eylük eyleyicileruñ müzdini.

57. daḥı āḫiret müzdi yigrekdür anlara kim imān getürdiler daḥı oldılar (3) şaḫınrılar.

58. daḥı geldi yūsuf ḫarındaşları pes girdiler anuñ üzere pes bildi. anları anlar anı bilmezler iken.

59. daḥı (4) ol vaḫt kim yaraḫ eyledi anlara yaraḫları-y-ıla eyitti “getürüñ baña ḫarındaşuñuzu atamızdan görmez misiz (5) bayıḫ ben tamām eylerin ölçeḡi daḥı ben indüricileruñ yigregiven”

60. “pes eger getürmeyesiz baña anı ölçmek yoḫdur sizüñ (6) benüm ḫatumda daḥı yaḫın gelmeñ baña.”

61. eyittiler “dileyeüz anı atasından daḥı bayıḫ biz işleyicilerüz.

62. daḥı (7) eyitti ḫullarına “ḫıluñ mallarını yükleri içine ola kim anlar bileler anı ol vaḫt kim döneler (8) ḫavumlardın ola kim anlar girü döneler”

63. pes ol vaḫt kim döndiler atalarına eyittiler “iy atamız! (9) yıḡlındı bizden ölçmek pes viribi bizüm-ile ḫarındaşumuzu ölçüp alavuz daḥı bayıḫ biz anı şaḫlayıcılaruz.” .

64. eyitti “inanayın mı (10) size anuñ üzere illā nite kim inandum size ḫarındaşı üzere ilerüden? pes Tañrı yigrekdür şaḫlamaḫdın yaña (11) daḥı ol raḫmet kılcıların raḫmet kılcıraḡıdır.”

65. daḥı ol vaḳt kim açdılar ḳumaşlarını buldılar mallarını döndürildi [123b] anlara eyittiler “iy atamız! ne isterüz uşbu malumuzdur döndürinildi bize. daḥı ta‘am getürevüz ḳavmumuza (2) daḥı şaḳlayavuz ḳarındaşumuzu daḥı artuḳ eyleyevüz daḥı ölçeḡi şol ölçekdür geñez.

66. eyitti “hergiz viribimeyem anı (3) sizüñ-ile tā viresiz baña inanası ḳavl Tañrı’dan kim getüresiz baña anı illā meger helāk olınasız.” pes ol vaḳt kim (4) getürdiler aña inanası ḳavullarını eyitti “Tañrı anuñ üzere kim eydürüz şaḳlayıcıdur.”

67. daḥı eyitti “iy oḡlanlarum! girmeñ (5) bir ḳapudan ya‘nī göz degmesüñ daḥı girüñ ḳapulardan kim perekendelerdür. daḥı aşşı eylemezsin size Tañrı’dan ya‘nī Tañrı (6) nesene. degül hükm illā Tañrı’nuñ. anuñ üzere tevekkül eyledüm daḥı anuñ üzere tevekkül eylesün tevekkül eyleyiciler.”

68. daḥı ol vaḳt kim (7) girdiler ol yirden kim buyurdı anlara ataları olmadı aşşı eyler anlara Tañrı’dan (8) nesene līkin bir ḥācet için kim ya‘ḳub göñlinde-y-idi hükm eyledi-y-idi anı ‘ilm issiyidi aña kim öğretdük anı (9) velīkin ādemīlerüñ eyregi bilmezler.

69. daḥı ol vaḳt kim girdiler yūsuf üzere yir virdi gendün yaña ḳarındaşına (10) eyitti “bayıḳ ben ḳarındaşuñvan pes ḳayḡurma aña kim oldılar işlerler.”

70. pes ol vaḳt kim yaraḳ eyledi anlara yaraḳları-y-ıla (11) ḳıldı maşrabayı ḳarındaşı yüki içine andan ḳıḡırtdı ḳıḡırdıcı “iy kārvan! bayıḳ [124a] siz uğurlayıcılar. ”

71. eyittiler ol ḥalde kim ilerü geldiler anlaruñ üzere “ne nesene istersiz?”

72. eyittiler “isterüz pādişāh (2) maşrabasını. daḥı anuñ kim getürdi anı daḥı yükidür ya‘nī ta‘am daḥı ben aña payandanvan.”

73. eyittiler “tā llāhi! bayıḳ. bil (3) dīnūñüz gelmedük tā fesād eyleye yüz yirde daḥı olmaduḳ uğrılar.”

74. eyittiler “pes nedür cezāsı anuñ (4) eger olasız yalancılar?”

75. eyittiler “cezāsı anuñ her kim bulına yükinde ol (5) cezāsıdur ancılayın cezā virürüz zālımlere.”

76. pes başladı ḳaplarını (6) öñdin ḳarındaşı ḳabından andan çıkardı anı ḳarındaşı ḳabından. ancılayın mekr eyledük yūsuf’a. olmadı kim ala ḳarındaşını pādişāh dīninde (7) illā kim dileye Tañrı götürürüz derecetler anı kim dilerüz. daḥı her bir ‘ilm issi üzere bilicidür.

77. eyittiler (8) eger uğurlaya bayıḳ uğurladı ḳarındaşı anuñ ilerüden” pes gizledi anı yūsuf gendüzinde daḥı belürtmedi (9) anı anlara. eyitti “siz yavuzıraḳsız anuñ yirine daḥı Tañrı bilürirekdür anı kim şıfat eylesiz.”

78. eyittiler “iy ‘azīz! (10) bayıḳ anuñ atası var ḳoca ulu pes al birümüzi anuñ yirine bayıḳ biz görürüz seni eylük eyleyicilerden.”

79. eyitti (11) “şıgınmağdur Tañrı’ya kim alavuz illā anı kim bulduğ kumaşumuzu katında bayıķ biz andan zālimlerüz.”

80. [124b] pes ol vaķt kim nevmīd oldılar andan bir yaña çıkdılar arķun söyleyiciler eyitti anlaruñ ulusu “bilmedüñüz mi (2) bayıķ atañuz bayıķ duttı üzerüñüze ‘ahd ķavl Tañrı’dan daķı ilerüden taķşırılık eyledüñüz yūsuf haķķında? pes hergiz (3) gitmeyem yirden ya’ nī mış yirinden tā destūr vire baña atam yā hükm eyleye Tañrı baña daķı ol hükm eyleyicileruñ yigregidür.”

81. (4) “dönüñ atañuzdın yaña eyidüñ iy atamız! bayıķ oğluñ uğurladı. tañuķlık virmedük illā (5) aña kim bildük daķı olmaduğ ğāyib olaña şaķlayıcılar.

82. daķı şor köye (6) ol kim olduķ anuñ içinde daķı kārvaña ol kim ilerü geldük anuñ içinde daķı bayıķ girceklerüz.”

83. eyitti “belki bezedi sizüñ için nefsleruñüz bir (7) iş ķatlanmağdur ya’ nī işüm görklü. ola kim Tañrı getüre baña anları hep bayıķ ol oldur bilici dürüst işlü sözlü.

84. daķı yüz döndürdi (8) anlardan daķı eyitti “iy ķatı ķayğum yūsuf üzere!” daķı ağardı iki gözi ķayğudan ol ķayğudan (9) tölmiş-iken.

85. eyittiler “ta’ llāhi! hemişe olursın añarsın yūsuf’ı tā olasın (10) helāke yaķın olmuş yā olasın helāk olıcılardan.”

86. eyitti “bayıķ şikāyet eylerin ķatı ķayğumı daķı ķayğumı Tañrı’ya daķı bilürin Tañrı’dan (11) anı kim bilmezsiniz”

87. “iy oğlanlarum! varuñ ğaber isteñ yūsuf’dan daķı ķarındaşımdan. daķı nevmīd olmañ [125a] Tañrı raķmetinden bayıķ ol nevmīd olmaz Tañrı raķmetindan illā ķavm kāfirler.”

88. pes ol vaķt kim girdiler (2) anuñ üzere eyittiler “iy ‘azīz ya’ nī meliki yoķandı bize daķı ķavmumuza ziyān ya’ nī açlık daķı getürdük bezirgenlik malın sürilmiş (3) pes tamām eyle bizüm için ölçmeği daķı şadaķa vir bize bayıķ Tañrı yanud virür şadaķa viricilere.”

89. eyitti “bildüñüz mi anı kim (4) işledüñüz yūsuf’a daķı ķarındaşıma ol vaķt kim siz bilmezlersiz?”

90. eyittiler “bayıķ sen yūsuf mısın?” (5) eyitti “ben yūsuf’van daķı uşbu ķarındaşumdur! bayıķ minnet eyledi Tañrı üzerümüze. bayıķ her kim ķorķa daķı ķadar bayıķ Tañrı (6) zāyı’ eylemez eylük eyleyiciler müzdini.”

91. eyittiler “ta’ llāhi! bayıķ üyürdi seni Tañrı üzerümüze daķı bayıķ olduķ biz ķaşd- ıla yazuķ eyleyiciler.”

92. (7) eyitti “başa kaçmak yokdur üzerüñüze. bugün! yarlıgaya Tañrı sizi dağı ol rahmet kılıcıların rahmet kılıcıdır.”

93. “İltüñ (8) gönlegümi uşbu pes birağıñ anı atam yüzi üzere döne görücü ya‘nî görür ola dağı getirüñ baña kavmuñuzu dükelicüklerin.”

94. (9) dağı ol vaqt kim ayrıldı kārvan eyitti ataları “bayık ben bulurın yūsuf koqusını eger ħaraf dimesseñüz beni.”

95. (10) eyittiler “ tā‘ llāhi! bayık sen azğunlığundasın qadim.”

96. pes ol vaqt kim geldi muştılayıcı birağıdı anı ya‘nî gönlegi (11) yüzi üzere pes döndi görücü eyitti “eyitmedüm mi size bayık ben bilürin Tañrı’dan anı kim bilmezsiniz.”

97. [125b] eyittiler “iy atamız! yarlıgamaq dile bizüm için yazuqlarumuzu bayık biz olduğıdı kaşdıla yazuq eyleyiciler.”

98. eyitti “tız yarlıgamaq dileyeni sizüñ için (2) çalabama bayık ol oldur yarlıgayıcı rahmet kılıcı.”

99. pes ol vaqt kim girdiler yūsuf üzere yir virdi gendüdin yaña atasına anasına (3) dağı eyitti “girüñ mışr‘ a eger diler ise Tañrı imin olıcılarken.”

100. dağı götürdi atasını anasını taht üzere dağı yüzün düşdiler aña (4) aña secde eyleyicilerken dağı eyitti “iy atam! uşbu tefsiridür düşümüñ ilerüden. bayık kıldı anı çalabum girtü. (5) dağı bayık eylük eyledi baña ol vaqt kim çıkardı beni zindāndan dağı getirüdi sizi yazıdan andan şoñra kim (6) azğunlık eyledi şeytān aramda dağı qarındaşlarum arasında. bayık çalabum lutf issidür aña kim diler bayık (7) ol oldur bilici dürüst işlü sözlü.”

101. “iy çalabum ya‘nî yūsuf eyitti bayık virdüñ baña pādişāhlıqdan dağı öğretdüñ baña sözler tefsirin ya‘nî ta‘biri (8) yaratıcı gökleri dağı yiri! sensin arqa viricüm dünyede dağı āñiretde . cānum al benüm müsülmān iken (9) dağı qarışdur beni şālihlere.”

102. şol ħayb ħaberlerindendür vaħy eylerüz anı saña ya‘nî iy muħammedi vaħı olmaduñ (10) katlarında ol vaqt kim ittifaq eylediler işlerini anlar mekr eylerler iken.

103. dağı degül ādemilerün eyregi eger ħāriş oldun ise dağı (11) inancılar.

104. dağı dilemezsin anlardan anuñ üzere kirī degül ol illā ögüt ‘ālemlere.

105. dağı niçe [126a] nişān göklerde dağı yirde geçerler anuñ üzere dağı anlar andan yüz döndüricilerdür.

106. (2) dağı inanmaz eyregi anlarıñ Tañrı’ya anlar ortağ eyleyicilerken.

107. pes imin oldılar mı kim gele anlara örtücü (3) ‘azāb Tañrı ‘azābından yā gele anlara kıyāmet ānsuzda-y-iken anlar bilmezler iken?

108. eyit “uşbu (4) yolumdur. oqırın Tañrı yā ħüccet üzere iken ben dağı ol kim uydı baña. dağı arulığı Tañrı’nuñ dağı degülin ben (5) orta eyleyicilerden.”

109. dağı viribimedük senden ilerüden illā erenler vahy olunur anlara (6) köyler kavmindan pes yürimediler mi yirde göreler nite oldu şoñı anlaruñ kim (7) anlardan ilerüdi! dağı āhıret sarāyı yigrekdür anlara kim şaķındılar pes añlamaz misiz?

110. tā ol vaķt kim (8) nevmīd oldu resūlı dağı bayıķ bildiler kim bayıķ anlar yalan dutınıldılar geldi anlara arķa virmegümüz pes ķurtaravuz anı kim dilerüz. (9) dağı döndürinilmez ‘azābumuz kavumdan kim yazuķlılardır.

111. bayıķ oldu hikāyet eylemeginde ‘ı̄bret dutmaķ ‘aķıllar (10) islerine. olmadı bir söz kim yalan bağlamla velikin girçek dutmaķ iķün anı kim ileyinde-di dağı seçmek iķün (11) her bir neseneyi dağı toğru yol iķün dağı raķmet iķün bir kavma kim inanurlar.

1.13 [126b] Sūratü’r - Ra‘d /13/

(43 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r- rāḥīm

1. (2) elif lām mīm rā: enāl allāh raḥmān şol ya‘nī uşbu sūret kitāb āyetleridür. dađı ol kim indürinildi saña çalabundan (3) ḥaķdur velikin ādemiler eyregi inanmazlar.

2. Tañrı oldur kim yuķaru götürdi gökleri direksüz görürsüz (4) anları andan iki üstün oldu ‘arş üzere. dağı musaḥḥar eyledi güneşi dağı ayı dükeli yürir bir zamāna degin adanılmış. hükm eyler (5) işi. seçer āyetleri anuñ-iķün kim siz çalabuñuz görmegine girçek inanasız.

3. dağı ol oldur kim çekdi (6) yiri ya‘nī döşedi dağı ķıldı anuñ iķinde tağlar dağı ırmaķlar dağı her yimişden eyledi anda (7) iki çift örter gıceyi gündüze. bayıķ şunuñ iķinde nişānlardur bir kavma kim endişe eylerler.

4. (8) dağı yirde pārelerdür biribiri yanında olıcılar dağı bostānlar üzümlerden dağı ekinden dağı ḥurma ağaçlarından bir dipden (9) dağı bir dipden degül şuvarınılır bir şuy- ıla. dağı artuķ eylerüz bir nicesini bir nice üzere yimiş iķinde. bayıķ (10) şunuñ iķinde nişānlardur bir kavma kim anlarlar.

5. dağı eger tañlayasın, tañdur sözi anlaruñ: “ol vaķt kim olduķ mı topraķ (11) bayıķ biz mi yaratmaķdavuz yiñi ya‘nī girü dirile mivüz? şunlar, anlardur kim kāfir oldılar çalabı’larına dağı şunlar bendlerdür [127a] boyunlarında dağı şunlar od isleridür anlar anuñ iķinde ebed ķalıcılardur.

6. dağı ivdürmek isterler senden (2) yavuz işi ya‘nī ‘azāb eyü işden ilerü dağı bayıķ ilerü geķdi anlardan ilerü ‘azāblar. dağı bayıķ çalabuñ (3) yarlıgamaķ issidür ādemilere zulumleri üzere ya‘nī şirk dağı bayıķ çalabuñ ķatı ‘azābludur ya‘nī tevbe eylemeze.

7. dağı eydür anlar kim (4) kāfir oldılar “nişe indürinilmedi anuñ üzere nişān

çalabı'sından?" bayık sen korquducısın dağı her bir kavmuñ yol gösterici var.

8. (5) Tañrı bilür am kim götürür her dişi dağı anı kim ekser oğulcanlar dağı anı kim arturur dağı her nesene (6) anuñ qatında endāze-y-iledür.

9. ğaybı bilici dağı hāzırı ulu yüce.

10. berāberdür sizden ol kim (7) gizledi sözi dağı ol kim eşkere eyledi anı dağı ol kim ol gizlenicidür gice dağı dışra çıkıcidur gündüz.

11. (8) anuñdur biribiri ardınca geliciler ileyinden dağı ardından şaqlarlar anı Tañrı buyruğından bayık Tañrı (9) ayruksı eylemez anı kim bir kavumdadur tā ayruksı eyleyeler anı kim gündüzilerindedür dağı kaçan kim dileye Tañrı bir kavma yavuzlık döndürmek yoqdur (10) anuñ. dağı yoqdur anlaruñ andan ayruq hiç iş issi.

12. ol oldur kim gösterür size ıldırımı korqmaq için dağı ummaq için ya' nī yağmuri (11) dağı koparur bulıdı ağırlar.

13. dağı tesbīh eyler sürici firişte ögmegi-y-ile dağı firışteler anuñ korqusından. [127b] dağı viribir gökden gelen odları pes irürür anı aña kim diler. dağı anlar tartışurlar Tañrı'da dağı (2) ol qatı mekirlüdür.

14. anuñdur haq oqımağı dağı anlar kim oqırlar andan ayruğı cevāb virmezler (3) anlara nesene-y-ile illā döşeyici gibi iki ayasın şu yā tā ire ağızınā dağı degül ol irici aña dağı degül (4) kāfirler du' āsı illā azgunlık içinde.

15. dağı Tañrı'ya secde eyler ol kim (5) göklerdeür dağı yirde geñlülükden dağı geñsüzlikden dağı gölgeleri anlaruñ irtelemekde dağı giceye yaqınlarda.

16. eyit "kimdür gökler çalabı'sı (6) dağı yirüñ? eyit "Tañrı'dur." eyit "pes tuttuñuz mı Tañrı'dan ayruq iş isleri mālİK olmazlar gündüzilerine (7) aşşı ne dağı ziyān?" eyit "berāber olur mı gössüz dağı görür yā berāber olur mı qarañulıqlar dağı (8) aydınlık?" yā kıldılar mı Tañrı'ya ortaqlar kim yarattılar anuñ yaratmağı gibi pes beñdeş oldı yaratmaq anlara? eyit "Tañrı (9) yaradıcıdur her neseneyi dağı ol birdür qahr eyleyici."

17. indürdi gökden şuyı ya' nī qur'ān pes aqdı (10) dereler qadarınca ya' nī ulu dere qadarınca pes götürdi seyl göpügi üstün olıci dağı andan kim yandururlarsız anuñ üzere (11) odda ya' nī altun gümüş gibi istemek için bezeği ya' nī bātıll işi yā menfa' at lanası nesene ancılayın bellü eyler Tañrı haqqı dağı bātıllı [128a] pes ammā köpük gider yabaña birağınılmış dağı ammā ol kim aşşı eyler ādemilere pes durur yirde. ancılayın (2) beyān eyler Tañrı meşelleri yā urur

18. anlaruñ kim uy virdiler çalabı'larına görklürekdür ya' nī uçmaq. dağı anlar kim uy virmediler (3) aña eger bayık anlaruñ oladı ol kim yirdedür hep, dağı ancılayın anuñ-ile yolu virelerdi anı şunlar (4) anlaruñdur hisāb yavuzlığı ya' nī qatı hisāb dağı turağı anlaruñ

tamudur. daḥı ne yavuz oldu döşek! ya' nī tāmu.

19. pes ol kim bilür bayık ol kim bilür anı kim (5) indürinildi saña çalabuñdan haḫdur anuñ gibidür ol gössüzdür? bayık ögütlenür 'aḫıl isleri.

20. (6) anlar kim vefā eylerler Tañrı 'ahdına daḥı şımazlar 'ahdı ḫavli.

21. daḥı anlar kim irürürler (7) anı kim buyurdı Tañrı anı kim ulaştırınıla daḥı ḫorḫarlar çalabı'larından daḥı ḫorḫarlar ḫisāb yavuzlığından.

22. (8) daḥı anlar kim ḫatlandılar çalabı'ların istemek için ya' nī anuñ. rızāsı için daḥı ḫururdılar namāzı daḥı harc eylediler andan kim (9) rüzī virdük anlara gizlü daḥı eşkere daḥı def' eylerler eyü iş ile yavuz işi şunlar anlarıñdur (10) soñ sarāy ya' nī uçmaḫ.

23. (11) 'adn uçmaḫları gireler aña daḥı ol kim eyü oldu atalarından daḥı 'avratlarından daḥı nesillerinden. daḥı firiştelere gireler anlarıñ üzere her ḫapudan.

24. "selām olsun üzerüñüze [128b] andan ötürü kim şabr eyledüñüz pes ne eyüdür soñ sarāy!" ya' nī uçmaḫ.

25. daḥı anlar kim sırlar Tañrı 'ahdını soñra daḥı (2) keserler anı kim buyurdı Tañrı anı kim ulaştırıla daḥı fesād eylerler yirde şunlar (3) anlarıñdur la' net daḥı anlarıñdur sarāy yavuzlığı ya' nī tamu.

26. Tañrı döşer rüzīyī aña kim diler (4) daḥı endāzeler. daḥı sevindiler yaḫın dirliğe daḥı degül yaḫın dirlik āḫiretde illā menfa'at dutası nesene.

27. (5) daḥı eydür anlar kim kāfir oldılar "nişe indürinilmedi anuñ üzere bir nişān çalabı'sından?" eyit "bayık Tañrı azdurur (6) anı kim diler daḥı ḫoḫru yol gösterür aña anuñ kim döndi."

28. anlar kim imān getürdiler daḥı dölenür gönülleri (7) Tañrı'yı añaḫ-ıla. iy, Tañrı'yı añaḫ-ıla dölenür gönüller!

29. anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler ḫunük ya' nī şāzılık anlaradur daḥı dönmeḫ (8) görki ya' nī uçmaḫa dönmeḫ.

30. ancılayın viribidük seni bir bölük içine (9) bayık geçdi andan ilerü bölükler tā oḫıyasın anlara anı kim vaḫy eyledük saña. daḥı anlar kāfir olurlar gey raḫmet ḫılıcıya. (10) eyit "ol çalabumdur yoḫdur Tañrı illā ol. aña tevekkül eyledüm daḥı añaḫur dönmeegüm."

31. daḥı eger bayık ḫur'an ola-dı kim (11) yüridildi anuñ-ile ḫaḫlar yā kesinildi anuñ-ile yir yā söylendi anun-ıla ölümler belki Tañrı'nuñdur iş [129a] hep pes bilmedi mi anlar kim imān getürdiler kim eger dilese-di Tañrı ḫoḫru yol göstere-di hep (2) daḥı hemişe olalar anlar kim kāfir oldılar irer anlara andan ötürü kim işlediler döḫici 'azāb yā iner yaḫın (3) sarāylarına tā gele Tañrı va' desi bayık Tañrı ḫilāf eylemez va' deyi.

32. daḥı bayık yañşulandı (4) yalavaḫlar senden ilerü pes mühlet virdüm anlara

kim kâfir oldılar andan duttum anları. pes nite oldı ‘azābum!

33. (5) pes ol kim ol durıcıdur her bir nefis üzere andan ötürü kim kazandı Tañrı’ya ortaklar. eyit virüñ anlara. (6) yā haber virür misiz aña anı kim bilmez yirde yā görünür ile sözden? belki bezenildi (7) anlara kim kâfir oldılar yavuz şanmaqlıkları dağı yığdılar yoldan. dağı her kimi azdura Tañrı yoğdur anuñ (8) yol gösterici.

34. anlaruñ ‘azābdur yakın dirlik içinde dağı āhıret ‘azābı duşarıraqdur. dağı yoğdur anlaruñ (9) Tañrı’dan hiç şaklayıcı.

35. uçmağun şıfatı ol kim va‘de olındı şakınıcılara aqar altından ırmaqlar (10) yiyesisi anuñ hemışedür dağı gölgesi. şol şoñıdur anlaruñ kim şakındılar dağı kâfirler şoñı oddur.

36. dağı anlar kim (11) virdük anlara ya‘nī şahaba kitāb’ı ya‘nī qur’ān sevinürler aña kim indürinildi saña. dağı bölüklerden oldur kim inkār eyler [129b] bir nicesine eyit “bayıq buyrıldum kim tapam Tañrı’ya dağı ortak eylemeyem aña. anuñ dapa oqırın dağı anuñ dapadur (2) dönmeğüm.”

37. dağı andayuk indürdük anı hükm iken ‘arabça. dağı eger uyasın nefsleri dileklerine andan şoñra kim (3) geldi saña bilmekden yoğdur senüñ Tañrı’dan arqa virici ne dağı şaklayıcı.

38. dağı bayıq viribidük yalavaqlar (4) senden ilerü dağı eyledük anlar için ‘avratlar dağı nesl dağı olmadı hiç yalavaç kim getüre (5) bir nişān illā Tañrı destürıyla. her bir zamānuñ yazılmışı var.

39. yoyar Tañrı anı kim diler dağı şābit eyler dağı qatındadur (6) kitāb aşkı.

40. dağı eger gösterevüz saña bir nicesini anuñ kim va‘de eylerüz anlara yā öldürevüz seni bayıq üzerüñedür (7) degürmek dağı üzerümüzedür hisāb eylemek.

41. dağı görmediler mi bayıq biz gelürüz yire ekserüz anı (8) kıranlarından dağı Tañrı hükm eyler yoğdur yığıcı hükmüne. dağı ol tiz hisābludur.

42. dağı bayıq yavuz şandı (9) anlar kim anlardan ilerülerdi pes Tañrı’nuñdur yavuz şanmağ hep bilür anı kim qazanur her nefis. dağı bile (10) kâfirler kimüñdür sarāy şoñı ya‘nī āhıret.

43. dağı eydür anlar kim kâfir oldılar “degülsin viribinilmiş.” eyit “tapdur (11) Tañrı şanuğ aramda dağı arañuzda dağı ol kim qattadadur kitāb ilmi ya‘nī ‘abdullāh bin selām yaranları yā cebreyil yā lavh

1.14 [130a] Sūratü -İbrāhim /14/

(52 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāh'ir- rāḥmāni'r- rāḥim

1. (2) elif lām rā enāl allāh raḥmān şol kitābdur ya'nī uşbu ƙur'an'dur indürdük anı saña tā ƙıkarasın ādemīleri ƙarañulıƙlardan aydınlıĝa (3) ƙalabı'ları destürü-y-ıla yolu ƙo dapa güci yiter beñdeşsüzüñ öĝülmüş.

2. Tañrı oldur kim anuñdur ol kim göklerdeür (4) dağı ol kim yirdedür. dağı vay kâfirlere ƙatı 'azābdan!

3. anlar kim severler (5) yakın dirliĝi āḫiret üzere dağı yıĝarlar Tañrı yolından dağı isterler anı egrilik iken şunlar (6) azĝunlık içindedür ırak.

4. dağı viribimedük hıç yalavaç illā ƙavmı dili-y-ile tā bellü eyleye anlara. (7) pes azdura Tañrı anı kim diler dağı toĝru yol göstere aña kim diler. dağı ol güci yiter beñdeşsüzdür dürüst işlü sözlü.

5. dağı bayıƙ viribidük (8) mūsā'yı nişānlarımız ile kim "ƙıkar ƙavmuñ ƙarañulıƙlardan aydınlık dapa dağı añdur anlara (9) Tañrı ĝünlerini" bayıƙ şunuñ içinde nişānlardur her gey ƙatlanıcıya şükr eyleyici.

6. dağı ol vaƙt kim eyitti mūsā ƙavmına (10) "anuñ Tañrı ni' metini üzerüñüze ol vaƙt kim ƙurtardı sizi fir'avn ƙavmından ĝorlık eyleyü dilerlerdi size 'azābuñ (11) yavuzlıĝın dağı boĝazlarlardı er oĝlanlaruñuzu dağı diri ƙorlardı 'avratlaruñuzu ya'nī ƙız oĝlanlaruñuzu. dağı şunuñ içinde belādur [130b] ƙalabuñuzdan ulu."

7. "dağı ol vaƙt kim bildürdi ƙalabuñuz eger şükr eyleyesiz arturam size dağı eger nā-sıpāsılık eyleyesiz (2) bayıƙ 'azābum ƙatı dur."

8. dağı eyitti mūsā "eger kâfir olasız siz dağı ol kim yirdedür (3) hep bayıƙ Tañrı baydur öĝülmüşdür."

9. gelmedi mi size ĝaberi anlaruñ kim sizden ilerü-di nūḫ ƙavmınuñ (4) dağı 'ād' uñ dağı şemüd' uñ dağı anlaruñ kim anlardan şoñra-dı bilmez anları illā Tañrı. geldi anlara yalavaçları (5) ĝüccetler-ile pes döndürdiler ellerini aĝızlarına dağı eyittiler "bayıƙ biz kâfir olduĝ aña kim viribinildüñüz (6) anı dağı bayıƙ biz ĝümān içindevüz andan kim oĝırsız bizi andan yaña ĝümān bıraĝıcı."

10. eyitti yalavaçları "Tañrı'da midur ĝümān (7)gökler yaradıcısı dağı yirüñ? oĝır sizi tā yarlıĝaya sizi yazuĝlaruñuzdan dağı ĝirü ƙoya sizi (8) bir zamāna deĝin ādanılmış. eyittiler "deĝülsiz siz illā ādemī bizcileyin. dilersiz kim yıĝasız andan kim (9) oldu ƙapar atalarumuz ĝetürüñ bize ĝüccet bellü."

11. eyitti anlara yalavaçları "deĝülüz biz (10) illā ādemī sizcileyin velikin Tañrı

ni‘ met virür aña kim diler kullarından. dağı olmadı (11) bizüm kim getürevüz size hüccet illā Tañrı destürü-y-ıla. dağı Tañrı’ya pes tevekkül eylesün mü’minler.”

12. [131a] “dağı olmadı bizüm kim tevekkül eylemeyeyüz Tañrı’ya dağı bayıķ toğru yol gösterdi bize yollarumuzu. dağı kätlañavuz anuñ üzere kim incittüñüz bizi. (2) dağı Tañrı’ya tevekkül eylesün tevekkül eyleyiciler.”

13. dağı eyitti anlar kim kâfir oldılar yalavaçlarına “çıkaravuz sizi (3) yirümüzden tā dönesiz girü (11)dinümüze.” pes vahy eyledi anlara çalabı’sı anlaruñ kim “helāk eyleyevüz (4) zālimleri”.

14. “dağı dölendürevüz sizi yirde anlardan şöñra. şol anuñdur kim korđdı tırmağdan katumda (5) dağı korđdı kor kıtmağumdan.”

15. dağı arka virmek istediler dağı nevmid oldı her mütekebbir istize eyleyici.

16. ileyinde anuñ tamudur (6) dağı şuvarınıla şudan şaru şu.

17. öpe anı dağı yakın olmaya kim boğazından indüre anı. dağı gele aña ölüm her (7) yirden dağı degül ol ölici dağı ardında ya‘nī şaru şudan şöñra ‘azābdur iri ya‘nī ebed kalmağ.

18. meşeli anlaruñ kim kâfir oldılar çalabı’larına (8) anlaruñ ‘ameli kül gibidür katı oldı aña yil bir günde kim katı esmek issidür güçleri yitmez ya‘nī āhıretde andan kim (9) kazandılar nesene üzere. şol oldur azğunlık ırağ.

19. görmedüñ mi bayıķ Tañrı yarattı gökleri dağı yiri (10) hağk-ıla. eger dileye gidere sizi dağı getüre yaratmağ yiñi.

20. dağı degül şol Tañrı’ya şarp.

21. dağı çıkdılar (11) Tañrı içün hep pes eyitti za‘ iflar anlara kim boyun virmediler “bayıķ biz olduğ size uyundu pes siz [131b] aşşı eyleyici misiz bize Tañrı ‘azābından nesene?” eyittiler “eger toğru yol göstere-di bize Tañrı toğru yol göstere-dük size. (2) berāberdür üzerümüze kätlanmaduğ-ise yā şabr eyledüğ ise yoğdur bizüm hiç şıgınacağ yir.”

22. dağı eyitti şeytān ol vağt kim (3) tamām olındı iş “bayıķ Tañrı va‘ de eyledi size hağ va‘ desini dağı va‘ de eyledüm size pes hilāf eyledüm size dağı olmadı (4) benüm üzerüñüzde hiç güç yitmek illā kim oğıdum sizi pes uy virdüñüz baña pes melāmet eylemeñ beni (5) dağı melāmet eyleñ gendüzülerüñüzü. degülin ben kırtarıcı sizi dağı degülsiz kırtarıcı beni. bayıķ ben kâfir oldum (6) aña kim ya‘nī Tañrı ortağ eyledüñüz beni ilerüden bayıķ zālimler anlaruñdur ‘azāb ağırdıcı.”

23. dağı givürinildi anlar kim (7) imān getürdiler dağı işlediler eyü işler uçmağlara kim ağar altlarından ırmağlar ebed kalıcılariken anlaruñ içinde çalabı’ları buyruğı-y-ıla. esenleşdüğü (8) anlaruñ anlaruñ içinde selāmdur.

24. görmedüñ mi nite urdı ya' nî beyân eyledi Tañrı meşeli (9) gelecti aru ağaç gibidür aru ya' nî hurma ağacı gibi göki berkdür dağı budağı gökdedür.

25. virür (10) yimişini her zamānda çalabı'sı destürü-y-ıla. dağı urur Tañrı meşelleri ādemīler için anuñ-içün kim anlar añalar.

26. (11) dağı meşeli söz arusuz ya' nî şirk ağaç gibidür arusuz ya' nî şarmaşuk kopanıldı yir üstinden yokdur anuñ [132a] durmağı.

27. şābit tutar Tañrı anları kim imān getürdiler şābit söz-ile yakın dirlik içinde ya' nî dünyede (2) dağı āhiretde dağı azdurur Tañrı zālimleri. dağı işler Tañrı anı kim diler.

28. 29. görmedüñ mi (3) anları kim degşürdiler Tañrı ni' metini nā şıpāslığa dağı indürdiler (9) kavumlarını helāklik sarāyına tamuya? (4) gireler aña dağı ne yavuz oldu turmak

30. dağı kıldılar Tañrı'ya beñzerler tā azduralar “yolından. eyit (5) “gönenüñ bayık dönecegüñüz od dapadur.”

31. eyit kıllaruma anlar kim imān getürdiler tururalar (6) namāzı dağı harc eyleyeler yidürü andan kim rüzī virdük anlara gizlü dağı eşkere andan ilerü kim gele (7) bir gün şatı yokdur andan ne dağı dostlık.

32. Tañrı oldur kim yarattı gökleri dağı yiri dağı indürdi (8) gökden şuyı pes çıkardı anuñ-ile yimişlerden rüzī sizüñ için. dağı musahhar eyledi sizüñ için gemiyi (9) tā yürü deñize buyuruğ-ıla.

33. dağı musahhar eyledi sizüñ için (10) dağı musahhar eyledi sizüñ için dağı ayı hemişe işleyiciler iken dağı musahhar eyledi sizüñ için giceyi dağı gündüzi.

34. dağı virdi size her neseneden kim diledüñüz anı. dağı eger şavasız (11) Tañrı ni' metini şayımayasız anı. bayık ādemīler zulm eyleyicilerdür gey nā-sipāsdur.

35. dağı ol vaqt kim eyitti ibrahīm [132b] “iy çalabum! kıll uşbu ili ya' nî mekke imin ırak eyle beni dağı oğlanlarımı kim tapavuz butlara.”

36. (2) “iy çalabum! bayık anlar azdurdılar çoğı ādemīler. pes her kim uya baña bayık ol bendendür dağı her kim āsī oldu baña (3) bayık sen yarlıgayıciseñ rahmet kılcı.”

37. “iy çalabumuz! bayık ben turaqlandurdum neslümnden ya' nî ismā' il'i bir derede ekinlü degül (4) evüñ katında 'azametlü olmuş yā harām olmuş iy çalabumuz! tā tururalar namāzı. pes kıll gönüller ādemīlerden (5) meyl eyleye anlara dağı rüzī vir anlara yimişlerden ola kim anlar şükr eyleyeler.”

38. “iy çalabumuz! bayık sen (6) bilürsin anı kim gizlerüz dağı anı kim eşkere eylerüz. dağı gizlü olmaz Tañrı'ya hiç nesene yirde ne dağı (7) gökde.”

39. “ögmek Tañrı'nuñdur ol kim bağışladı baña kocalık üzere ismā' il'i dağı işhāk'ı bayık (8) çalabum işidicidür du' āyı.”

40. “iy çalabum! kıl beni tırurıcı namāzı daḥı neslümnden. iy çalabumuz! (9) daḥı kabūl eyle du‘āmı.”

41. “iy çalabum! yarlığa bizi daḥı atamı aḥamı daḥı mü‘minleri ol gün kim tıra ḥisāb eylemek.”

42. (10) daḥı şanma Tañrı’yı gāfil andan kim işler zālimler bayıķ girü qor anları bir gün içün kim (11) dikile anda gözler

43. ivicilerken ya‘nī okıyıcı dapa götüricilerken başlarını. dönmeğe anlarıñ dapa gözleri depretmegi [133a] daḥı gönülleri anlarıñ boşdur.

44. daḥı qorķıducı ḥaber vir ādemilere ol günden kim gele anlara ‘azāb pes eyide (2) anlar kim zulm eylediler “iy çalabumuz! mühlet vir bize bir zamāna degin yaķın uy virevüz kığırduġuña ya‘nī peygamber daḥı uyavuz (3) yalavaçlara.” “daḥı olmaduñuz mıdı and içdüñüz ilerüden ya‘nī dünyede yoķdur sizüñ ḥiç ırılmaķ?”

45. daḥı sakin olduñuz tıraġı yirlerinde (4) anlarıñ kim zulm eylediler gündüzilerine daḥı bellü oldı size nite işledük anlara. daḥı urduķ beyān kılduķ sizüñ içün meşelleri.

46. (5) daḥı bayıķ mekr eylediler melerlerini daḥı Tañrı qatındadır anlarıñ mekri eger olur ise daḥı anlarıñ mekri kim ırıla (6) andan taġlar.

47. pes şanma Tañrı’yı ḥilāf va‘desine yalavaçlarına. bayıķ Tañrı güci yiterdür (7) beñdeşsüz ökünc almaķ issidür.

48. ol gün kim degşürinile yir ayruķ yire daḥı çıkdılar Tañrı içün bir (8) qahr eyleyici.

49. daḥı göresin yazuķlıları ol gün baġlanmışlar bendlerde.

50. gönlekleri anlarıñ (9) qatrāndan daḥı örte yüzlerini od.

51. tā cezā vire Tañrı her nefse anı kim qazandı (10) bayıķ Tañrı tiz ḥisābludur.

52. uşbu degürmekdür yā tapdur ādemilere daḥı tā qorķıdu ḥaber virinileler anuñ-ile daḥı tā bileler (11) bayıķ ol Tañrı’dur bir daḥı tā aña ‘aķıllar işleri.

1.15 [133b] Sūratü’l-Ḥicr /15/

(99 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’illāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (2) elif lām rā: enāl allāh raḥmān şol ya‘nī uşbu sūret kitāb āyetleridür daḥı qur’an’un bellü eyleyici.

2. niçe seve anlar kim kāfir oldılar (3) eger olalar müsülmānlar!

3. qo anları yiyeler daḥı göneneler daḥı meşgul eyleye anları şaġınç şoñra (4)

bileler.

4. daḥı helāk eylemedük hıç köy illā anuñdur ecel yazılmış kim bilinmişdür.
5. öñürtmeye (5) hıç bölük zamānına daḥı girü qalmayalar.
6. daḥı eyittiler “iy muḥammed ol kim indürinildi anuñ üzere añmak ya‘nī qur‘ān (6) bayıq sen delüsin!”
7. “pes getürmezsin bize (7) firiştelere eger olasin girçeklerden?”
8. indürmezüz firiştelere illā ḥaqq-ıla daḥı olmadılar andan mühlet virinilmişler.
9. bayıq biz indürdük qur‘ān‘ı daḥı bayıq biz (8) anı şaqlayıcılaruz.
10. daḥı bayıq viribidük senden ilerü bölüklerde ilerügilerün bir gönüllü.
11. daḥı gelmezidi anlara (9) hıç yalavaç illā oldılar anı yañşularlar.
12. Şundayuq givürürüz anı yazuqlular gönülleri içine.
13. (10) inanmazla aña ya‘nī qur‘ān‘a daḥı bayıq geçdi ilergiler kaydasi.
14. 15. daḥı eger açmışımsadaq anlaruñ üzere qapu gökden (11) pes gündüz geçülerdi ya‘nī firiştelere aḡarlar eyidelerdi “bayıq baqlanıldı gözlerümü; belki biz qavmuz bugülenmişler.”
16. [134a] daḥı bayıq kılduq gökde burçlar daḥı bezedük anı baqcılar için.
17. 18. daḥı şaqladuk anı (2) her dīvden sürilmiş līkin ol kim uğurlayın duttı kulak ardınca oldu anuñ bir pāre od bellü.
19. (3) daḥı yiri çekdük anı daḥı biraqduq anda diplü taḡlar. daḥı bitürdük anda her neseneden (4) dartılmış.
20. daḥı kılduq sizüñ için anda dirlikler daḥı anuñ-içün kim olmazduñuz aña ruzi viriciler.
21. daḥı yokdur (5) hıç nesene illā kim qatumuzdadur ḥazinelere. daḥı indürmezüz anı illā endāze-y-ile bilinmiş.
22. daḥı viribidük (6) yilleri aḡaç yarıcı yillerken. pes indürdük gökden şü pes şuvarduk sizi anuñ-ile. daḥı degülsiz (7) anı şaqlayıcılar.
23. daḥı bayıq biz dirildürüz daḥı öldürürüz daḥı bayıq biz mīraş alıcılaruz.
24. daḥı bayıq bildük ilerü geçicileri (8) sizden daḥı bayıq bildük girü qalıcıları.
25. daḥı bayıq çalabuñ ol diri eyler anları bayıq ol dürüst işlödür bilici.
26. (9) daḥı bayıq yarat(t)uq ādemī quru balçıkdan kim qara balçıkdanur süretlanmış yā dökilmiş.
27. daḥı perriler atasın, yarat(t)uq anı (10) ilerüden qatı issi oddan.
28. daḥı ol vaqt kim eyitti çalabuñ firiştelere “bayıq ben yaradıcıvan ādemī (11) quru balçıkdan kim qara balçıkdanur süretlenmiş yā dökilmiş yā yiyemiş .”

29. “pes kaçan düzem anı dağı ürem aña canımdan ya‘ nî ol candan kim benüm hükmümdedir [134b] pes düşüñ anuñ-içün secde eyleyiciler.”
30. 31. pes secde kıldı firişteler dükelcügi bir gezden illā iblīs onamadı (2) kim ola secde eyleyicilerden.
32. (3) eyitti “iy iblīs! n’oldı saña kim olmayasın secde eyleyicilerden?”
33. eyitti “olmadum kim secde eyleyem ādeme kim yarattuñ anı kıru balçıkdan kim kıra balçıkdandır süretlanmış yā dökilmiş yā yiyimiş .”
34. 35. eyitti (4) “pes çık andan bayık sen sürilmişsin. dağı bayık üzerünedür la‘ net yanud günine degin.”
36. Eyitti (5) “iy çalabum! mühlet vir baña ol güne degin kim kıparınılılar.”
37. 38. eyitti “bayık sen mühlet virinilmişlersin bilinmiş (6) vaqtuñ günine degin.”
39. 40. eyitti “iy çalabum! andan ötürü kim azdurduñ benî bezeyem anlara yirde dağı azduram anları (7) dükelcügin illā kıllaruñ anlardan aru olınmışlar.”
41. eyitti ya‘ nî Tañrı “uşbu yoldur benüm üzerüme toğru”
42. (8) “bayık kıllarum olmadı saña anlaruñ üzere güç yitmek illā ol kim uydı saña azgunlardan.”
43. (9) dağı bayık tamu va‘ desi yiridür dükelicükleri.
44. anuñ yidi kıpular her kıpunuñ anlardan (10) bir kesekdür üleşilmiş.
45. bayık şakınıcılar uçmaqlardadır dağı bınarlarda.
46. girüñ anlara selāmatlıg-ıla imin olıcılarken.
47. (11) dağı tarttuğ ol kim gögüzlerinde-y-idi kīneden kıarındaşlar iken tahtlar üzere kırsu kırsu oturıclar iken.
48. yoқанmaya anlara [135a] anda armağ dağı degül anlar andan çıkırınılımaşlar.
49. 50. haber vir kıllarıma bayık ben yarlıgayıcıvan (2) rahmet kılıcı dağı bayık ‘azābum ol ‘azābdur ağırıdıcı.
51. dağı haber vir anlara ibrahīm konuğından ya‘ nî firişteler.
52. (3) ol vaqt kim girdiler anuñ üzere eyittiler “selām olsun!” eyitti “bayık biz sizden kırkıccıclaruz.”
53. eyittiler: (4) “kırkma bayık biz muştıclaruz saña bir oğlan bilici.”
54. eyitti: “muştıclar misiz baña anuñ üzere kim yoқandı baña kıocalıq? (5) pes ne nesene-y-ile muştıclaruz baña?”
55. eyittiler “muştıladuğ saña hağk-ıla ya‘ nî girtü-y-ile pes olma nevmid olıcılardan.”

56. eyitti (6) “dağı kim nevmîd ola rahmetinden çalabı’sınuñ illâ azğunlar?”
57. pes “eyitti nedür işüñüz (7) iy viribinilmişler?”
58. 60. eyittiler “bayık biz viribinildük bir kavma yazuqlular illâ lût kavumları bayık biz (8) kırtarıcıvaz anları dükelicükleri illâ ‘avratımı taqdir eyledük bayık ol girü kalıcılardandır.”
61. 62. pes ol vaqt kim (9) geldi lût evi kavumlarına viribinilmişler eyitti ya‘nî lût “bayık siz bir kavmsız bilinmezler.”
63. eyittiler “belki geldük saña (10) anuñ-ile kim oldılar anuñ içinde gümänlenürler.”
64. “dağı getürdük saña haqqı ya‘nî girtü ‘azâb dağı bayık biz girçeklerüz.”
65. “gice yürü (11) ‘ayâluñ-ıla ivmeg ile dünüñ şoñ bahşında haddan uyğıl artlarınca dağı girü baqmasuñ sizden kimse. [135b] dağı geçün anda kim buyrulursız.”
66. dağı degürdük aña ya‘nî vağy eyledük şol işi kim “bayık şoñı şunlaruñ (2) kesilmişdür irte vaqtına giricilerken”.
67. dağı geldi şar kavımı sevinürler ya‘nî firişteler gökçek oğlan süretinde-y-idi.
68. eyitti “bayık şunlar (3) konuqlarumdur pes rusvây eylemeñ beni.”
69. “dağı korquñ Tañrı’dan dağı horlamañ beni.”
70. eyittiler “yığmaduğ mı seni (4) ‘âlemlerden.”
71. eyitti “uşunlar kızlarumdur eger olasız işleyiciler.”
72. dirliğün haqqı-içün bayık anlar azğunlıqları içinde (5) hayrân olurlar.
73. dağı tıttı anları ün gün doğduğı vaqta giricilerken.
74. pes kılduğ yücesini aşagasin (6) dağı yağdurduğ anlaruñ üzere taş bişmiş balçıqdan.
75. bayık şunuñ içinde nişânlardur añlayu baqıcılara.
76. (7) dağı bayık ol yoldur durıcı.
77. bayık şunuñ içinde nişândur mü’mintlere.
78. dağı bayık oldı bişe (8) isleri zâlimler.
79. pes ökünc alduğ anlardan. bayık ol iki yoldadur bellü.
80. dağı bayık (9) yalan duttı hiçir yiri isleri ya‘nî şâlih kavımı viribinilmişleri.
81. dağı virdük anlara nişânlarımızı pes oldılar anlardan (10) yüz döndüriciler.
82. dağı oldılar yonarla. tağlardan evler iminler iken.
83. pes duttı anları (11) ün irte vaqtına giricilerken.
84. pes aşşı eylemedi anlara ol kim oldılar kazanurlar.
85. dağı yaratmaduğ [136a] gökleri dağı yiri dağı ol iki arasındayı illâ haqq-ıla

dağı bayık kıyāmet gelicidir. yüz döndür (2) yüz döndürmek görklü ya' nī kıatlanmağ-ıla.

86. bayık çalabuñ ol yavlağ yaradıcıdur bilici.

87. dağı bayık virdük (3) saña yidi ikilenicilerde ikilenür dağı kıur'an'ı ulu.

88. tartma iki gözünü aña kim gönendürdük anuñ-ile (4) dürlüler anlardan dağı kıayğurma anlaruñ üzere. dağı yumşak cenāhını ya' nī yaña iki ya' nī anlara aşaklık eyle.

89. (5) dağı eyit "bayık ben kıorkıdıcıvan bellü.

90. 91. nite kim indürdük üleşiciler üzere anlar kim kııldılar (6) kıur'an'ı bölükler.

92. 93. pes çalabuñ haqqı-ıçün şoravuz anlara dükelcügilerine andan kim oldılar işlerler.

94. (7) pes eşkere eyle anı kim buyrulursız. dağı yüz döndür Tañrı'ya ortak eyleyicilerden.

95. 96. bayık biz tap olduğ saña yañşulayıcılar içün (8) anlar kim kıılurlar Tañrı-y-ıla Tañrı dağı ayruğ pes soñra bileler.

97. dağı bayık bilürüz bayık sen (9) tār olur gögsüñ andan ötürü kim eydürler.

98. pes tesbîh eyle çalabuñ ögmegi-y-ile dağı ol secde eyleyicilerden.

99. (10) dağı tap çalabuña tā gele saña gümānsuzluk ya' nī ölüm.

1.16 Sūratü'n -Nāhl /16/

(128 āyettir. Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismil'llāhi'r-rāhīmāni'r-rāhīm

1. [136b] geldi Tañrı buyruğı ya' nī yakın oldu kıyāmet pes ivdürmek istemeñ andan. aralığı anuñ dağı yüce oldu andan kim ortak eylerler.

2. indürür firışteleri (2) vağy ile buyruğından anuñ üzere kim diler kıullarından kim "kıorkıdu haber virüñ bayık ol yokdur Tañrı (3) illā ben pes kıorqunuñ benden".

3. yarattı gökleri dağı yiri haqq-ıla andan kim ortak eylerler.

4. (4) yarattı ādemī menī şuyından. pes ol vağt ol kıatı tartışıcıdur bellü.

5. dağı yılkıları ya' nī deve şığır kıoyun yarattı anları (5) sizüñ içün. anlardadur isidici nesene dağı manfa'atler dağı anlardan yirsiz.

6. dağı sizüñ anlardadur görk ol vağt kim (6) geçe ağıla getürürsüz dağı ol vağt kim otlāğa şalarsız.

7. dağı götürür kıumaşlaruñuzı bir ilden yaña kim olmaduñuz. (7) iriciler aña illā nefsler duşğarlığı-y-ıla. bayık çalabuñuz mihrubandur rahmet kıılıcı.

8. dağı yundı ya' nī yarattı (8) dağı kıatırı, dağı gölükleri tā binesiz anlara dağı bezek içün. dağı yaradur anı kim bilmezsisiz.

9. daḥı Tañrı üzeredür (9) yoluñ toḡrulıḡı daḥı andan ol yoldan bir nicesi egri yoldur. daḥı eger dilese di toḡru yol gösteredi size dükelcügüñüze.

10. ol oldur kim (10) indürdi gökden şu sizüñ için. andan içesi nesenedür daḥı andan ağaçdur ya' nī andan biter od ağaç anda oturursız.

11. bitürür (11) sizüñ için anuñ-ile ekin daḥı zeytünü daḥı hurma ağaçlarını daḥı üzümüleri daḥı her yimişlerden. [137a] bayıḡ şunuñ içinde nişāndur ḡavma kim eger her endişe eylerler.

12. daḥı musahḡhar eyledi sizüñ için giceyi daḥı gündüzi daḥı güneşi (2) daḥı ayı daḥı ılduzları boyun virici olmişlar-iken buyruḡı-y-ıla. bayıḡ şunuñ içinde nişānlardur ḡavma kim anlarlar.

13. (3) daḥı anı kim yarattı sizüñ için yirde dürlü dürlü iken renkleri. bayıḡ şunuñ içinde nişāndur ḡavma kim (4) añarlar.

14. daḥı ol oldur kim musahḡhar eyledi deñizi tā yiyesiz andan et tāze ya' nī balıḡ daḥı çıkarasız (5) andan bezek kim giyeniz anı. daḥı görürsüz gemileri şuyı yarıcılar iken anuñ içinde daḥı tā isteyesiz fazlından ya' nī gemiye binesiz bezirgenlik için (6) daḥı anuñ-içün kim siz şükr eylesesiz.

15. daḥı bıraḡdı yirde diplü taḡlar kim eḡmeye sizi daḥı ırmaḡlar (7) daḥı yollar anuñ-içün kim siz toḡru yol dutasız.

16. daḥı nişānlar daḥı yılduz-ıla anlar toḡru yol dutarlar.

17. pes ol kim (8) yaradur anuñ gibi midür kim yaratmaz? öḡütlenmez misiz?

18. daḥı eger şayasız Tañrı ni' metini şayımayasız anı. (9) bayıḡ Tañrı yarlıḡayıcıdur raḡmet ḡılıcı.

19. daḥı Tañrı bilür anı kim gizlersiz daḥı anı kim eşkere eylersiz.

20. daḥı anlar kim (10) oḡırlar Tañrı'dan ayruḡ ya' nī butlar yaratmazlar nesene daḥı anlar yaradınılırlar ya' nī butlar.

21. ölüerdür diriler degüller daḥı (11) bilmezler ḡaçan dirildineler.

22. Tañrı'ñuz Tañrı'dur bir. pes anlar kim inanmazlar [137b] āḡirete ḡönülleri inanmayıcıdur daḥı anlar boyun virmeyicilerdür.

23. lābud yā ḡaḡḡaa bayıḡ Tañrı bilür (2) anı kim gizlersiz daḥı anı kim eşkere eylersiz. bayıḡ ol sevmez boyun virmeyicileri.

24. daḥı ḡaçan eydildi anlara “ne nesene (3) indürdi ya' nī ḡalabuñuz?” eyittiler “meşelleri ilergilerüñ” ya' nī yalanlar.

25. tā götüreler yazuḡlarını kāmīl-iken ḡıyāmet (4) günü daḥı yazuḡlarından anlaruñ kim azdururlar anları bilmeksüz. iy yavuz oldu ol kim yazuḡ götürürler?

26. (5) bayık yavuz şandı anlar kim anlardan ilerü-di pes geldi Tañrı ya' nî buyruğı dıvarlarına temellerinden pes düşdi anlaruñ üzere (6) tām örtüsü üstlerinden. dağı geldi anlara (9) ' azāb ol yirden kim bilmezler.

27. andan kıyāmet (7) günü hor eyleye anları dağı eyide “kanı ortaklarum anlar kim olduñuz-ıdı tartışursız anlaruñ içinde?” eyitti anlar kim (8) virinildiler bilmek ya' nî peygamberler dağı alimler “bayık horlık bugün dağı yavuzluk kâfirler üzere.”

28. anlar kim öldürür anları (9) firışteler zūlm eyleyicilerken gendüzilerine pes bıraktılar boyun virmegi ya' nî boyun virdiler “olmaduk ya' nî eyideler işlerüz hiç yavuzluk” ya' nî şirk. “evet ya' nî firışteler eyide bayık Tañrı (10) bilicidür anı kim olduñuz idi işlersiz.”

29. pes giruñ tamu kapularına ebed kalıcılarken anuñ içinde. pes ne yavuz oldu turağı yiri (11) kibr eyleyicilerün!

30. dağı eyidildi anlara kim şakındılar “ne nese indürdi çalabuñuz?” eyittiler “hayrı.” anlara kim eyelük eylediler [138a] uşbu dünyede görklü nesenedür dağı āhıret sarāyı ya' nî uçmağ yigrekdür dağı ne eyü oldu şakınıcılar sarāyı!

31. (2) ' adn uçmağları gireler anlara açar altlarından ırmağlar anlaruñdur anda ol kim dilerler. (3) ancılayın yanud virür Tañrı şakınıcılara.

32. anlar kim öldürür anları firışteler hoşlar iken eydürler (4) “selām olsun üzerüñüze! giruñ uçmağa andan ötürü kim olduñuz işlersiz.”

33. hiç güyerler mi illā kim (5) gele anlara firışteler tā gele. çalabuñ buyruğı ancılayın işledi anlar kim anlardan ilerü-di. (6) dağı zūlm eylemedi anlara dağı velikin oldılar gendüzilerine zūlm eylerler.

34. pes irdi anlara yavuz işleri ya' nî cezāsı (7) anuñ kim işlediler. dağı kapladı anları ol kim oldılar yañşularlar ya' nî ' azāb

35. dağı eyitti anlar kim ortak eylediler (8) “eger dileyedi Tañrı tapmayaduk andan ayruğ nesene biz dağı atalarumuz dağı harām eylemeyedük (9) andan ayruğ nesene” ancılayın eyledi anlar kim anlardan ilerü-di. pes hiç var mı yalavaçlar üzere illā (10) degürmek bellü?

36. dağı bayık viribidük her bölüğe yalavaç kim “tapuñ Tañrı'ya dağı (11) şakınıñ şeytāndan pes anlardan oldur kim toğru yol gösterdi Tañrı dağı anlardan oldur vācib oldu anuñ üzere [138b] azgunluk. pes yürüñ yirde pes baquñ nite oldu şoñı yalan dutıcılaruñ!”

37. (2) eger hāriş olasin anlaruñ toğru yol dutmağına dağı bayık Tañrı toğru yol göstermez aña kim azdurur. dağı yokdur anlaruñ arğa viriciler..

38. (3) dağı and içerler Tañrı'ya andlarınıñ güci yittügin kim “dururmaya Tañrı anı kim ölür”. evet va' de eylemek (4) anuñ üzere girçekdür velikin ādemilerün eyregi bilmezler.

39. tā bellü eyleye anlara anı kim tartışurlar (5) anuñ içinde dağı tā bile anlar kim kâfir oldılar bayıķ anlar oldılar yalancılar.
40. bayıķ sözüümüz bir neseneye kaçan kim diledük anı (6) kim eyidevüy aña “ol!” pes ola.
41. dağı anlar kim yirlerinden ayrıldılar Tañrı’da ya‘nî rızāsında andan soñra kim zulm olındılar (7) yirlendürevüz anları dünyede görklü. dağı āhîret müzdi uluraķdur eger oldılar bilürler.
42. (8) anlar kim katlandılar dağı çalabı’ları üzere tevekkül eylerler.
43. dağı viribimedük senden ilerü illā erenler (9) vaħy olunur anlaruñ. pes sorun anmaķ ehline ya‘nî kitāb islerine eger olasız bilmezsis.
44. hücetler-ile (10) dağı kitāblar-ile. dağı indürdük senüñ anmaķ ya‘nî ħur’ān tā bellü eylesin ādemilere anı kim indürinildi anlara dağı anuñ-içün kim anlar (11) endişe eyleyeler.
45. pes imin oldı mı anlar kim mekr eylediler yavuz işleri ya‘nî işlediler kim obura ya‘nî ħaarun gibi Tañrı anlara yiri [139a] yā gele anlara ‘azāb ol yirden kim bilmezler? ya‘nî bedr günü gibi.
46. yā duta anları varmaķlarında gelmeklerinde? pes degül anlar (2) āciz eyleyiciler.
47. yā duta anları eksmek üzere? ya‘nî mallarından dağı ħavumlarından çalabuñuz mihrubandur raħmet ħılıcı.
48. dağı baķmadılar mı görmediler mi (3) aña kim yarattı Tañrı nesene? döner gölgeleri şağdan dağı şollardan secde eyleyiciler-iken Tañrı’ya anlar (4) ħorlar iken.
49. dağı Tañrı’ya secde eyler ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür cānaverdan dağı firiştelere (5) dağı anlar boyun virmemek eylemezler.
50. ħorķarlar çalabı’larından üstlerinden dağı işlerler anı kim buyrınurlar.
51. (6) dağı eyitti Tañrı “dutmañ iki Tañrı iki bayıķ ol Tañrı’dur bir. pes benden ħorķun benden.”
52. (7) dağı anuñdur ol kim göklerdeür dağı yirde dağı anuñdur islām yā tã‘at hemişe olıy-y-iken. pes Tañrı’dan ayruķ mı ħorķarsız?
53. (8) dağı ol kim sizdedür ni‘met den Tañrı’dandur andan kaçan yoķaña size ziyān andan yaña zārılık eylersiz.
54. andan (9) kaçan aça gidere ziyānı sizden bir bölük sizden çalabılarına ortak eylerler.
55. tā nā-sıpaslık eyleyeler aña kim virdük anlara. pes gönenüñ soñra bilesiz.

56. daḡı kılurlar (10) aña kim bilmezler ulu andan kim rŭzî virdük anılara. ta‘ llāhi şorınılasız (11) andan kim olduñuz yalan baḡlarsız!

57. daḡı eylerler Tañrı’nuñ kızlar ya‘ nî firîsteler [139b] arulıḡı’nuñ. daḡı anlaruñ ya‘ nî er oḡlanlar ol kim arzularlar.

58. daḡı kaçan muştılandı birisi anlaruñ dişiyi oldı yüzi (2) qararmış. ol kaçıḡudan tolmış iken.

59. gizlenür kavumdan yavuzlıḡdan anuñ kim muştılandı anuñ-ile. dutsuñ mı anı (3) ħorlıḡ üzere yā gizlesüñ mi anı topraḡda iy yavuz oldı ol kim hükm eylerler!

60. anlaruñ kim inanmazlar (4) āḡirete yavuzlıḡ şıfatıdır. daḡı Tañrı’nuñdur şıfat yücerek. daḡı ol beñdeşsüzdür güci yiter dürüst işlü sözlü.

61. daḡı eger tutsa-y-ıdı (5) Tañrı ādemileri zulumları-y-ıla ḡomaya-dı anuñ üzere hîç yürir cānaver velikin girü ḡor anları bir zamāna deḡin (6) adanılmış. pes kaçan gele zamānı anlaruñ girü ḡalmayalar bir sâ‘ at daḡı öñürtmeyeler.

62. (7) daḡı kılurlar Tañrı’nuñ anı kim duşḡar görürler daḡı şıfat eyler dilleri yalanı kim bayıḡ anlaruñdur görklürek ya‘ nî uçmaḡ. (8) lābud yā ḡaḡḡaa bayıḡ anlaruñdur od daḡı bayıḡ anlar unıdılmışlardır.

63. ta‘ llāhi bayıḡ viribidük (9) bölükleri senden ilerü pes bezedi anlaruñ için şeyḡān dīv ‘ amellerini. pes ol arḡa viricisidür bugün (10) daḡı anlaruñdur ‘ azāb aḡrıdıcı.

64. daḡı indürmedük üzerüñe kitāb’ı ya‘ nî ḡur’an’ı illā kim tā beyān eyleyesin anlara anı kim (11) tartışdılar anuñ içinde daḡı toḡru yol göstermek için daḡı raḡmet için ḡavma kim inanurlar.

65. daḡı Tañrı indürdi gökden şuyı [140a] pes dirürdi anuñ-ile yiri öldüḡinden şoñra. bayıḡ şunuñ içinde nişāndur ḡavma kim işidürler.

66. daḡı bayıḡ (2) sizüñdür yılḡılarda ‘ ibret şūvaruruz sizi andan kim ḡarınlarındadır ders arasında daḡı ḡan arasında (3) süd aru şāfi boḡazdan inici içicilere.

67. daḡı yimişlerinden ḡurma aḡaçlarınuñ daḡı üzümlerden (4) dutarsız andan süci yā sirke daḡı rŭzî görklü bayıḡ şunuñ içinde nişāndur bir ḡavma kim anlarlar.

68. 69. (5) daḡı ilhām eyledi ḡalabuñ aruya kim “dutḡıl taḡlardan evler daḡı aḡaçlardan daḡı (6) andan kim aḡaç ev eylerler andan yigil her yimişlerden pes yürigil ḡalabuñ yollarında boyun viricilerken” çıkar (7) ḡarınlarından içesi nesene dürlü dürlü renkleri anuñ içinde dermāndur ādemiler için. bayıḡ şunuñ içinde nişāndur (8) bir ḡavma kim endişe eylerler.

70. daḡı Tañrı yarattı sizi andan öldürür sizi. daḡı sizden oldur kim döndürinilür (9) ħorıraḡına yaşuñ tā bilmeye bilmekden şoñra nesene bayıḡ Tañrı bilicidür güci yiter.

71. daḥı Tañrı artuḳlu eyledi bir niceñüzi (10) bir nice üzere rüzî içinde. pes degül anlar kim artuḳlu olındılar döndürici rüzîların (11) anuñ üzere kim mâlik oldı sağ elleri pes anlar anuñ içinde berâberdur. pes Tañrı ni‘ met ine mi inkâr eylerler?

72. [140b] daḥı Tañrı kıldı sizüñ için gendüzüñüzden çiftler daḥı kıldı sizüñ için çiftlerüñüzden (2) er oḳlanlar daḥı oḳul oḳlanları daḥı rüzî virdi size arulardan. bātıla mı ya‘nî butlara inanurlar daḥı Tañrı ni‘ met ine (3) anlar kâfir olurlar?

73. daḥı tıparlar Tañrı’dan ayruḡa aña kim mâlik olmaz anlaruñ için rüzî virmege göklerden (4) daḥı yirden nesene daḥı güçleri yitmez.

74. pes urmañ Tañrı-y-ıçun meşeller bayıḳ Tañrı bilür (5) daḥı siz bilmezsiz.

75. urdı ya‘nî beyan kıldı Tañrı bir meşel ya‘nî beñdeş ḳul kim milk olınmışdur güci yitmez nesene üzere daḥı ol kim (6) rüzî virdük aña bizden rüzî görklü pes ol ḥarc eyler andan gizleyü daḥı eşkere berâber olurlar mı? ögmek Tañrı’nuñdur (7) belki eyreḡi anlaruñ bilmezler.

76. daḥı urdı Tañrı bir meşel eyledi beñdeş iki eri ol ikinüñ birisi dilsüz güci yitmez (8) nesene üzere daḥı ol aḡırlıḳdur arḡa viricisi üzere kaçan kim yönendüre anı getürmeye ḥayr eylüḡi. berâber olur mı (9) ol daḥı ol kim buyurur ‘adl eylemeḡi daḥı ol yol üzeredür toḡru?

77. daḥı Tañrı’nuñdur gizlüsi gökleriñ daḥı yirüñ. (10) daḥı degül kıyâmet işi illâ göz baḳmaḡı gibi yâ ol yaḳnıraḳdur bayıḳ Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

78. (11) daḥı Tañrı çıkardı sizi atalaruñuz ḳarınlarından bilmezlerken siz neseneyi daḥı kıldı sizüñ için ḳulaḳ [141a] daḥı gözler daḥı göñüller anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

79. baḳmadılar mı ḳuşlara musaḥḥar olmışlarken (2) gökler ḥavasında? dutmaz anları illâ Tañrı. bayıḳ şunuñ içinde nişānlardur bir ḳavma kim inanurlar.

80. (3) daḥı Tañrı eyledi sizüñ için evlerüñüzden tıraḳ yiri daḥı eyledi sizüñ için yılḳılar derilerinden (4) eyler yiyni dutarsız anları göçmegüñüz günü daḥı tırmaḡuñuz günü. daḥı ḳoyun yünlerinden (5) daḥı deve yünlerinden daḥı kıllarından ḳumaş daḥı gönenesi nesene bir zamāna deḡin.

81. daḥı Tañrı kıldı sizüñ için andan kim (6) yarattı gölgeler daḥı eyledi sizüñ için taḡlardan şıḡması yirler. daḥı kıldı sizüñ için göñlekler (7) şaḳlar sizi issiden; daḥı gönlekler şaḳlar sizi çalıḡdan ya‘nî çalıḡ zāḥmetinden. ancılayın tamām eyler ni‘ metini üzerüñüze (8) anuñ-içün kim siz müsülmān olasız.

82. pes eger yüz döndüreler bayıḳ üzerüñedür degürmek bellü.

83. bilürler Tañrı ni‘ metini (9) andan inkâr eylerler anı. daḥı eyreḡi kâfirlerdür.

84. daḥı ol gün kim viribiyevüz her bölükden tınuḳ (10) andan destür virinilmeye

anlara kim kâfir oldılar ne dağı anlar hoşnüd eylemek istenileler.

85. dağı ol vağt kim göre, anlar kim zulm eylediler, (11) ‘azābı; yiyidilmeye anlardan, ne dağı anlar mühlet virinileler.

86. dağı kaçan göre anlar kim [141b] ortak eylediler ortaklarını eyideler “iy çalabumuz! şunlar ortaklarımızdır anlar kim olduğ okıruz (2) senden ayruğ.” pes bırağalar anlarıñ dapa sözi ya‘ nī bütler cenab vireler “bayığ siz yalancılarsız.”

87. dağı bırağalar ya‘ nī kâfirler Tañrı dapa (3) ol gün boyun virmegi. dağı aza ya‘ nī bāñıl ola anlardan ol kim oldılar yalan bağlarlar.

88. anlar kim kâfir oldılar dağı yığdılar (4) Tañrı yolından arturduğ anlara ‘azābı, ‘azāb üstine andan ötürü kim oldılar fesād eylerler.

89. (5) dağı ol gün kim viribiyevüz her bölüğe ÷anuđ ya‘ nī peygamber anlarıñ üzere, gündüzilerinden dağı getürdüğ seni (6) ÷anuđ şunlarıñ üzere ya‘ nī kavmuñ üzere. dağı indürdüğ üzerüne kitāb’ı ya‘ nī ÷ur’ān’ı bellü eylemek için her nesneyi (7) dağı toğru yol göstermek için dağı rağmet için dağı muştılamak için müsülmānlara ya‘ nī uçmağ.

90. bayığ Tañrı buyurur ‘adl eylemegi tā tevñidi dağı eylük eylemegi yā farızalar eylemegi (8) dağı virmegi hışımlığ issine ya‘ nī hışımlığ şaklamak, dağı yığmağ zışt işden, dağı şerī‘ atde bulunmaz işden, dağı sulumdan. öğütler sizi, (9) anuñ-içün kim siz öğütlenesiz.

91. dağı yirine getürüñ Tañrı ağdını, ol vağt kim ađd kavı eyledüñüz; dağı sıman andları, berkitmekden şoñra (10) anları; ol halde kim, bayığ eyledüñüz Tañrı’yı, üzerüñüze payandan yā ÷anuđ . bayığ Tañrı, bilür (11) anı kim işlersiz.

92. dağı olman ancılayın kim girü çözdü egirdügin, berkitmekden şoñra, çözülmüşlerken. [142a] dutarsız andlarıñuzu, doğallığ arañuzda; andan ötürü kim, ola bir bölük, ol eyregirek bir bölükden; andan, dağı bir eyrek bölük bulıcağ, ilkingileri korđar-idi, şoñrađılarda and içişürlerdi. (2) bayığ şınar sizi tañrı anuñ ile; dağı bellü eyler size kıyamet günü, anı kim olduñuz anuñ içinde (3) ÷artışursız.

93. dağı eger dilese-idi Tañrı, kıla-dı sizi bir bölük, velikin azdurur anı kim diler, dağı toğru yol gösterür aña kim diler. dağı (4) şornılasız andan kim olduñuz işlersiz.

94. dağı dutman andlarıñuzu doğallığ, arañuzda; pes ÷ayına (5) ayađ, eglendüginde şoñra. dağı ÷adasız yavuzlığı, andan ötürü kim yıđduñuz Tañrı yolından ya‘ nī ayruğlar dağı eyle eyleye; pes Tañrı yolından, ādemileri yığmış olasız; dağı sizüñdür (6) ‘azāb ulu.

95. dağı şatun alman Tañrı açdı-y-ıla, az bađā. bayığ ol kim Tañrı ÷atındadır, ol (7) yigrekdür size, eger olasız bilürsiz.

96. ol kim ÷atunuzdadur, dükenür; dağı ol kim Tañrı ÷atındadır, girü ÷alıcıdır.

dağı yanud virevüz (8) anlara kim şabr eylediler, müzdlerini, görklürek andan kim oldılar işlerler.

97. her kim işleye eyü iş, irkekden (9) yā dışiden, ol mü'miniken; bayık dirildevüz anı, dirlik hoş, yā helāl yimeg-ile; yā sinde, yā üçmakda; dağı yanud virevüz anlara, müzdlerini, görklürek (10) andan kim oldılar işlerler.

98. pes kaçan okıyasın Qur'an'ı, şıgın Tañrı'ya, şeytāndan (11) sürükmiş.

99. bayık ol, olmadı anuñ güç yitmeği, anlaruñ üzere kim imān getürdiler, dağı çalabı'ları üzere tevekkül eylerler.

100. [142b] bayık güç yitmeği anuñ, anlaruñ üzere kim boyun virürler aña; dağı anlaruñ üzere kim, anlar aña ortak eylerler.

101. dağı kaçan degşürdük (2) bir āyeti, bir āyet yirine, dağı Tañrı bilürirekdür anı kim indürür eyittiler: “bayık sen yalan bağlayıcısın.” belki eyregi anlaruñ (3) bilmezler.

102. eyit: “indürdi anı cebreyil, çalabundan, haqq-ıla; tā şabit eyleye āyete inanmağa, anları kim imān getürdiler; (4) dağı toğru yol göstermek dağı muştılamağ için, müsülmānlara.

103. dağı bayık bilürüz, bayık anlar eydürler: “bayık öğredür aña ādemī” ya' nī rūmī kul kim peygamber aña Qur'an öğredürdi; kāfirler eyittiler: ol muḥammed'e öğredür didiler. dili (5) anuñ kim meyl eylerler aña, acemidür dili arabça degül; dağı uşbu ya' nī Qur'an, arabçadur bellü.

104. bayık anlar kim (6) imān getürmezler Tañrı āyetlerine, toğru yol göstermez anlara Tañrı; dağı anlaruñdur 'azāb ağrıdıcı.

105. bayık (7) yalan bağlar yalan, anlar kim inanmazlar Tañrı āyetlerine; dağı şunlar, anlardur yalancılar.

106. kim kim (8) kāfir oldı Tañrı'ya, imānından sonra, illā ol kim geñsüz olındı, gönli dölenmiş iken imāna; velikin (9) ol kim açdı kāfirlığa gögüz ya'nî gönli hoş oldı kāfirlığa: pes anlaruñ üzeredür kaçımak, Tañrı'dan; dağı anlaruñdur 'azāb ulu

107. (10) şol andan ötürüdür kim, bayık anlar sevdiler yakın dirliği, āhiret üzere; dağı bayık Tañrı, toğru yol göstermez (11) kavma kim kāfirlerdür

108. şunlar anlardur kim, mühr urdı Tañrı gönülleri üzere, dağı kuşlaqları üzere, dağı gözleri üzere; [143a] dağı şunlar, anlardur gāfiller.

109. lābud yā haqqaa, bayık anlar, āhiretde, anlar ziyānlulardur.

110. (2) andan, bayık çalabuñ, anlara kim ayrıldılar yirlerinden, andan: şoñra kim 'azāb eylenildiler, bunları incitdügünden şoñra gitdiler; andan, çalışdılar, dağı katlandılar. (3) bayık çalabun, andan şoñra, yarlıgayıcıdur, rahmet kılcı.

111. ol gün kim gele, her nefis tartışur gündüzinden ya'nî gündü nefsi için 'uzr dilemege meşğül ola, (4) ayruğı ańmaya. dağı tamām degürinile her nefis, anı kim işledi; dağı anlar zulm olunmayalar.

112. dağı urdı ya'nî beyān eyledi Tańrı, (5) meşel: bir köy ya'nî mekke, oldu ĩmin, dölenmiş; gelür aña rüzisi, çok ni' met lü olmağ iken, her yirden. pes (6) nā-sıpāsılıđ eyledi Tańrı ni' met lerine ya'nî peygamber'i yalan, duttılar; pes dadurdı aña Tańrı, açlığ donını ya'nî bildürdi anlara, açlığ kórku nişānını; ya'nî yidi yıl kızlığ oldu, dağı kórkınuñ ya'nî peygamberden, dağı süyinden kórkdılar; andan ötürü kim oldılar işlerler.

113. (7) dağı bayığ geldi anlara yalavaç, anlardan; pes yalan duttılar anı. pes duttı anları 'azāb, anlar (8) zālimler iken.

114. pes yin andan kim rüzī viridi size Tańrı, helāl iken, aru; dađı şükr eylen Tańrı ni' met ine, eger olasız (9) aña taparsız.

115. bayığ ĥarām eyledi üzerüñüze murdarı, dağı kıanı, dağı toñuz etini, dağı anı kim ün getürildi, (10) Tańrı'dan ayruğ için ya'nî butlar adına bođazlañan. pes her kim geñsüz olına, zulm eyleyici degül-iken, dağı ĥaddan geçici degül-iken; bayığ Tańrı yarlığayıcıdur, raĥmet kılıcı.

116. dağı eyitmen, (11) aña kim şıfat eyler dillerüñüz yalanı: "uşbu helāldür, dağı uşbu ĥaramdur" tā yalan bağlayasız Tańrı üzere, [143b] yalan. bayığ anlar kim yalan bağlar Tańrı üzere, yalan, kırtılmayalar.

117. gönenmekdür az (2) dağı anlaruñdur 'azāb ağrıdıcı.

118. dağı anlara kim cuĥūd oldılar ĥarām eyledük anı kim ĥikāyet eyledük saña (3) ilerüden. dağı zulm eylemedük anlara velikin oldılar gündüzilerine zulm eylerler.

119. andan bayığ çalabuñ anlara kim (4) işlediler yavuz işi bilmezlig-ile andan tevbe eylediler şundan şoñra dağı eyü işlediler. bayığ çalabuñ (5) andan şoñra yarlığayıcıdur raĥmet kılıcı.

120. bayıđ ibrahīm oldu bir bölüg-idi boyun virici Tańrı'ya müsülmān dađı olmadı (6) ortak eyleyicilerden.

121. şükr eyleyici ni' met leri için. üyürdi anı dağı toğru yol gösterdi aña aña yol dapa toğru.

122. (7) dağı virdük aña dünyede görklü dağı bayığ ol āĥiretde şālihlardandur.

123. andan vahy eyledük (8) saña kim "uy ibrahīm dīnine müsülmān iken dađı olma Tańrı'ya ortak eyleyicilerden".

124. bayığ eylenildi (9) şenbe eylemek anlaruñ üzere kim tartışdılar anuñ içinde dağı bayığ çalabuñ hükm eyleye aralarında kıyāmet (10) günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde

tartışurlar.

125. okı çalabuñ yolu dapa qur'an-ıla yā 'aql delili-y-ile (11) dağı ögüd-ile görklü. dağı tartış anlaruñ-ıla anuñ-ile kim ol görklürekdür. bayıq çalabuñ ol bilürirekdür [144a] anı kim azdı yolndan dağı ol bilürirekdür togru yol dutıcıları.

126. dağı eger 'azāb eylesiz 'azāb eyleñ ancılayın (2) kim 'azāb eylenildüñüz anuñ-ile dağı eger qatlanasız ol yigrekdür qatlanıcılar için.

127. dağı qatları dağı degül şabruñ (3) illā Tañrı-y-ıla. dağı qayğurma anlaruñ üzere. dağı olına tarlıq içinde anı kim yavuz şanurlar.

128. bayıq Tañrı, (4) anlaruñ-ıladur kim şağınurlar dağı anlaruñ-ıla kim anlar eylük eyleyicilerdür.

1.17 Sūratü'l-İsrā /17/

(111 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmani'r-rāhīm

1. (5) arulığı anuñ, ol kim gice iltti kulını bir gice, mescid-i harām'dan mescidi'l aqsa ya (6) ol kim bereketlü eyledük yörendürisin anuñ tā gösterevüz aña nişānlarımızdan. bayıq ol oldur işidici (7) görici.

2. dağı virdük müsā'ya tevrīt'i dağı kılduq anı togru yol beni isrāyil için kim "dutmayasız benden (8) ayruq iş sürici"

3. nesli ya'nī dōli anuñ kim bindürdük ya'nī gemiye nūh-ıla bayıq. ol oldı kul şükr eyleyici.

4. (9) dağı vaħy eyledük hükm eyledük irürdük beni isrāyil'e tevrīt'de. kim "fesād eylesiz yirde ya'nī şam ilinde iki gez dağı ululanasız (10) ululanmaq ulu".

5. pes qaçan gele va'desi ol ikinüñ viribiyevüz üzerüñüze qullar bizüm çalış [144b] isleri qatı pes gezdiler sarāylar arasında dağı oldı va' de işlenilmiş.

6. andan girü döndürdük size (2) dönmeği anlaruñ üzere ya'nī dāvud cālūt'ı depelemeg ile dağı meded eyledük size mallar-ıla dağı oğlanlar-ıla dağı kılduq sizi eyregın arqa viricidin yaña.

7. eger eylük eylesiz eylük eylesiz gendüzüñüz için dağı (3) eger yavuzluk eylesiz gendüzüñüz içündür. qaçan gele şoñnuñ va'desi (4) tā qayğulu eyleyeler yüzlerüñüzi ya'nī dağı tā gireler mezgite ya'nī beytü'l-muqaddes ħarāb eyleyeler nite kim girdiler aña (5) ilk gez dağı tā helāk eyleyeler anı kim gālib oldılar helāk eylemek

8. ola kim çalabuñuz kim rahmet kıla size dağı eger (6) dönesiz dönevüz ya'nī belā virmege. dağı kılduq tamuyı kāfirler-içün zindan.

9. bayık uşbu ur'ān oğru yol gsterr aa kim ol dzirekdr maşlıatluradığur dağı muşıtar m'minlere (7) anlar kim işlerler ey işler. bayık anlarundur (8) mzd ulu.
10. dağı bayık anlar kim inanmazlar āđirete yaraqladığ anlarun iun 'azāb (9) ağrıdıcı.
11. dağı du'ā eyler ādem yavuzlığ-ıla du'āsı gibi ayra. dağı oldu ādem gey ivici.
12. (10) dağı kılduğ gıceyi dağı gndzi iki nişān. pes yoyduğ gıce nişānını dağı kılduğ gndz nişānını (11) grincici anda nesenerler tā isteyesiz ortağlığ alabuuzdan dağı tā bilesiz yıllar şağışını dağı isābı. [145a] dağı her neseneyi sedk beyān eyley anı semek.
13. dağı her ādem lāzım eyledk anı 'amelini boynında dağı ıkaruruz (2) anu-iun kıyāmet gni bir nāme ire aa aılmış.
14. "oğı ya'n eyidile nāmeni ap oldu gendzn bugn (3) zerne isāb eyleyici."
15. ol kim oğru yol duttı bayık oğru yol dutar gendzi iun. dağı ol kim aza bayık azar (4) gend zere dağı yazuğ gtrmeye yazuğ gtrici ayruğ yazuğını. dağı olmaduğ 'azāb viriciler tā viribiyevz yalavacı.
16. (5) dağı aan diledk kim helāk eyleyevz bir kyi oğk eyledk bundıradınılmışların pes a'atdan ıkdılar anda. pes vācib oldu anu zere (6) sz pes helāk eyledk dağı anı helāk eylemek.
17. dağı nie helāk eyledk zamānlar avumlarından nh'dan şora. dağı ap oldu (7) alabun ullarınun yazuğlarına bilici grici.
18. her kim ola diler bu cihān ivdrevz (8) anu-iun anu iinde anı kim dilerz aa kim dilerz. andan ılavuz anu-iun amuyı gire aa 'ayıblanmış (9) srilmiş.
19. dağı her kim dileye āđireti dağı drişe aa drişmegini dağı ol m'min iken şunlar (10) oldu drişmegi anlarun şkr olınmış.
20. dkeline meded eylerz şunlara dağı şunlara alabun bağışından. dağı (11) olmadı alabun bağışı yığlınmış.
21. bağ nite artuğ eyledk bir nicesin anlarun bir nice zere. dağı āđiret uluradığur derecetdin yaa dağı uluradığur [145b] artuğ eylemekdin yaa.
22. kıлма Таrı-y-ıla Таrı ayruğ pes oturasın (2) 'ayıblanmış terk olınmış.
23. dağı hkm ider ya'n buyurur alabun kim apmayasız illā aa dağı ataya aaya eylk eyle ya'n buyurdu (3) eger ire senn atunda ocalığa ikisinden birisi yā ikisi dağı eyitme ol ikiye «f» dağı seksenme (4) ol ikiye dağı eyit ol ikiye sz yumşaq grkl.
24. dağı yumşaq eyle ol ikiye orlığ yanın esirgemekden tr (5) dağı eyit "iy alabum! rağmet eyle nite kim bislediler beni gıi iken."
25. alabuuz bilrirek dr anı kim nefslernzdedr. (6) eger olasız ey işleyiciler

bayık ol oldu Tañrı'ya dönucileri yarlıgayıcı.

26. dağı vir hışımlık issine (7) haqqını dağı miskine dağı yol erine dağı orandan geçürme orandan geçürmek hırcı.

27. bayık orandan geçiciler oldılar (8) dıvler qarındaşları dağı oldu dıv çalabı'sına gey nāspaslık eyleyici.

28. dağı eger yüz döndüresin anlardan (9) raḥmet istemek için çalabuñdan umarsañ anı dağı eyit anlara söz geñez.

29. dağı kılma (10) elüni bağlanmış boynuñ dapa dağı döşeme anı döşemeğüñ dükelin oturasın ayıblanmış (11) dükenniş.

30. bayık çalabuñ döşer rüzıyî aña kim diler dağı tar eyler. bayık ol oldu kullarını [146a] bilici görici.

31. dağı depelemeñ oğlanlaruñuzu yoḥsul olmaḵ ḳorḳusından. biz rüzı virürüz anlara (2) dağı size. bayık öldürmeḡi anlaruñ oldu yazuḵ ulu.

32. dağı yaḳın gelmeñ zinaya bayık ol oldu zışt iş (3) dağı yavuz oldu yoldm yaña.

33. dağı depelemeñ nefsi ol kim ḥarām eyledi Tañrı illā haqq-ıla dağı her kim depelenile (4) ḳulm eyleneñ-iken bayık kıldıḵ velisine güç yitmek pes orandan geçmesüñ depelemekte bayık ol ya' nı velı oldu (5) arḳa virinilmiş.

34. dağı yaḳın gelmeñ yetim malına illā anuñ-ile kim ol görklürekdür tā ire resıdeligine. (6) dağı yirine getürüñ 'ahdı ḳavlı bayık 'ahd oldu şorınılmış.

35. dağı tamām eyleñüz ölçeḡi ḳaçan ölçdüñüz; (7) dağı tartuñ terāzū-y-ıla doḡru. şol yigrekdür dağı görklürekdür neye dönesin bellü eylemekdin.

36. dağı ardca yürime (8) anuñ kim olmadı aña bilmek. bayık ḳulaḵ dağı göz dağı göñül oldu andan şunlar degül oldu andan (9) şorınılmış.

37. dağı yürime yirde ḳatı sevinmekden. bayık sen. hergiz delemeyesin dağı hergiz (10) iremeyesin taḡlara uzunlıḳdın yaña.

38. dükeli şunuñ oldu yavuz işi çalabuñ ḳatında duşḡar dutılmış."

39. şol (11) oldur kim vaḡy geldi saña çalabun dürüst sözden. dağı kılma Tañrı-y-ıla Tañrı ayruḵ bırağılasın [146b] tamuya 'ayıblanmış ıraḵ olınıñ.

40. pes üyürdi mi size çalabuñuz (2) er oğlanlar dağı duttı fıriştelerden dişiler? (3) bayık siz eydürsiz söz ulu.

41. dağı bayık döndürü beyān eyledük uşbu ḳur'ān'da tā añalar yā öḡütleneler dağı arturmaz anlara illā ürkmek.

42. eyit "eger ola-dı anuñ-ile Tañrılar nite kim eydürsiz andan (4) isteyelerdi 'arş issi dapa yol"

43. arulığı anuñ dağı yüce oldu andan kim eydürler yüce olmağ ulu.
44. (5) tesbîh eyler aña gökler yidi dağı yir dağı ol kim anlardadır. dağı degül hiç nesene illā (6) tesbîh eyler ögmekligi-y-ile velikin añlamazsız tesbîhini anlaruñ. bayık ol oldu şuça katlanıcı yarlıgayıcı.
45. dağı kaçan oquduñ (7) qur'an'ı kılduğ arañda dağı arasında anlaruñ kim inanmazlar āhirete perde örtülmiş ya' nī gözden.
46. dağı kılduğ gönülleri üzere örtüler ya' nī kim anlamayalar (8) anı dağı kulaqlarında ağırlıq. dağı kaçan añdun (9) çalabuñı qur'an'da yaluñuz iken yüz döndürdiler arqaları üzere qalıcılar iken.
47. biz bilüriregüz anı kim işidürler (10) anı ol vaqt kim kulağ dutarlardı senüñ dapa dağı ol vaqt kim anlar gizlü söyleyicilerdi ol vaqt kim eydürlerdi zālimler (11) “uymazsız illā bir ere bögülenmiş.”
48. baq nite urdılar saña meşelleri pes azdılar pes [147a] güçleri yitmezler yola.
49. dağı eyittiler “ol vaqt kim olduq süñükler dağı uvanmış süñük bayık biz mi dirildinilmişerüz (2) yaratmağ yiñi ya' nī yiñi yaradılmışlar iken?”
50. 51. eyit “oluñ taş yā demür yā yaradılmış andan kim ulu olur gögüzlerüñüz içinde” (3) pes eyideler “kim girü döndüre bizi?” eyit “ol kim yarattı sizi ilk gez.” pes depredele senüñ dapa (4) işlerini dağı eyideler “kaçandur ol?” eyit “ola kim ola yaqın.”
52. ol gün kim oqıya sizi pes uy viresiz (5) ögmegi-y-ile dağı gümānsuz bilesiz kim dölenmedüñüz illā az ya' nī dünyede āhirete.
53. dağı eyit qullarına eyideler anı kim ol görklürekdür bayık şeytān vesvese eyler aralarında (6) bayık şeytān oldu ādemiye düşmān bellü.
54. (7) “çalabuñuz bilürirekdür sizi. eger dileye rahmet eyleye size yā eger dileye ‘azāb eyleye size.” dağı viribimedük seni (8) anlaruñ üzere şaklayıcı.
55. dağı çalabuñuz bilürirekdür anı kim göklerdekdür dağı yirde. dağı bayık artuq eyledük bir nicesini peygamberlerüñ (9) bir nice üzere. dağı virdük dāvud'a zebur kitābın.
56. eyit “oqıñ anları kim şanduñuz (10) andan ayruq pes mālİK olmazlar ziyānı gidermege sizden ne dağı döndürmege ya' nī ayruğa.
57. şolar anlar kim (11) oqırlar isterler çalabı'ları dapa yaqınlıq qanqısı anlaruñ yaqınıradırd dağı umarlar rahmetin [147b] dağı qorqarlar ‘azābından bayık ‘azābı çalabuñı oldu şakınılmış.
58. dağı degül hiç köy illā (2) biz helāk eyleyicilerüz anı kıyāmet gücünden ilerü yā ‘azāb eyleyicilerüz aña ‘azāb qatı. oldu şol (3) lavh'da yazılmış.
59. dağı yığmadı bizi kim viribiyevüz nişānları illā kim yalan duttı (4) anları

öndüngiler dağı virdük şemüd'a arvava devesin bellü eyleyici-y-iken pes zulm eylediler aña. dağı viribimezüz (5) nişānları illā kırkıtmak için.

60. dağı ol vaqt kim eyiddük size “bayık çalabuñ kapladı ādemīleri” dağı kılmaduk (6) görmegi ol kim gösterdük saña illā şınamak için ādemīlere dağı ağacı kim ‘amel’ündür kur’ān’dadur. dağı (7) kırkıduruz anları. pes arturmaz anlara illā azmak ulu.

61. dağı ol vaqt kim eyiddük firiştelere “secde eylen (8) ādem’e.” pes secde eylediler illā iblīs eyitti “secde mi eyleyeyim aña kim yarattun balçık iken?”

62. eyitti “haber vir baña (9) uşbundan ol kim hürmetlü eyledüñ benüm üzerüme. eger girü kıriseñ beni kırıyāmet günine degin dükedü giderem (10) neslini illā az.”

63. eyitti “var! her kim uya saña anlardan bayık tamu cezāñuzdur (11) cezā virmek tamām olmış.”

64. “dağı yiynild ya’ nī depret anı kim gücün yitti anlardan ünün ile [148a] dağı kındur haykır anlarıñ üzere atlularuñ ile dağı yayalaruñ-ıla dağı ortak ol anlarıñ-ıla mallarda ya’ nī harām mallar dağı oğlanlarda ya’ nī zinādan doğanlar (2) dağı va’ de vir anlara” şeytān illā aldamaq.

65. “bayık kıllarum yoqdur senün (3) anlarıñ üzere güç yitmek dağı tap oldu çalabuñ şaklayıcı iş sürici.”

66. çalabuñuz ol kim sürer sizün için gemiyi (4) deñizde tā isteyesiz fazlından ya’ nī ruzi. bayık ol oldu size rahmet kılıcı.

67. dağı kaçan yoqandı size ziyān (5) denizde azdı ol kim oqırsız illā ol kim kırtardı sizi yir dapa yüz döndürdüñüz. dağı oldu (6) ādemī gey nā-sipāslık eyleyici.

68. pes imin olduñuz mı kim yire kıoya sizi yazı yanasında yā viribiye (7) üzerünüze taş yağıdurıcı yil? andan bulmayasız sizün-içün şaklayıcı.

69. yā imin olduñuz mı kim girü döndüre sizi anda (8) bir gez dağı pes viribiye üzerünüze uvadıcı yilden pes garq eyleye sizi andan ötürü kim kāfir olduñuz? andan (9) bulmayasız sizün için üzerümüze andan ötürü ardca.

70. dağı bayık hürmetlü eyledük ādem oğlanlarını dağı bindürdük anları (10) yazıda ya’ nī yılkılara dağı deñizde ya’ nī gemiye. dağı ruzi virdük anlara arulardan. dağı artuqlu eyledük anları çok (11) üzere andan kim yarat(t)uq artuqlu eylemek.

71. ol gün kim kırıravuz her ādemīleri imāmları-y-ıla pes her kim [148b] virinile nāmesi şağ eline şunlar oқыyalar nāmelerini dağı zulm olınmayalar hürma çekürdeginün yivindegi çöpçe.

72. (2) dağı her kim ola uşbunda gözsüz pes ol āhıretde gözsüzdür dağı azğunırağdur yoldın yaña.

73. daḥı bayıḳ (3) yaḳın oldılar kim fitneye bırağalar seni andan kim vaḥy eyledük saña tā yalan bağlayasın üzerümüze andan ayruḳ (4) daḥı andan dutalar seni dost.

74. daḥı eger degül misse kim şābit tuttuḳ seni bayıḳ yaḳın olduñ-ıdı kim meyl eyleyesin (5) anlara nesene az.

75. andan ıatdura-y-ıduḳ saña iki anca dirliğün daḥı iki anca ölmegüñ (6) andan bulmayasın senüñ içün bizüm üzerümüze arḳa virici ya‘nī yığıcı.

76. daḥı bayıḳ yaḳın oldılar kim yiyindeler seni yirden ya‘nī depredele seni ya‘nī mekke‘den müşriḳler tā medine‘den cuḥūdlar (7) tā çıkaralar seni andan daḥı andan dölenmeyeler arduñca illā az.

77. ḳaydası anuñ kim (8) bayıḳ viribidük senden ilerü yalavaçlarımızdan daḥı bulmayasın ḳaydamuzda döndürmek.

78. ıurur namāzı (9) ırılmağı vaḳtından tā gice ḳaranılığına degin daḥı irte oḳımağı ya‘nī irte namāzı bayıḳ irte oḳımağı oldı ḥāzır olınmış.

79. (10) daḥı gicenüñ bir nicesini uyanuḳ ol anda ya‘nī namāz kıl artuḳ-iken senüñ içün ıurura seni dirildüp çalabuñ bir maḳamda (11) öğülmüş.

80. daḥı eyit: “iy çalabum! givür beni girçeklik givürmegi ya‘nī ḳanda olurisem girçeklik benüm-ile bile olsun daḥı çıkar beni girçeklik çıkarmağı. [149a] daḥı ḳıl benüm içün ḳatundan ḥüccet güc yitmek arḳa virici.”

81. daḥı eyit: “geldi daḥı helāk oldı (2) bāḫıl bayıḳ bāḫıl oldı helāk olıcı.”

82. daḥı indürürüz ḳur‘ān‘dan anı kim ol (3) dermandur daḥı raḥmetdür mü‘minler içün daḥı arturmaz zālimgere illā eksüklük.

83. daḥı ḳaçan eylük eyledük ādemiye yüz döndürdi daḥı ıraḳ eyledi yanını (4) ya‘nī ḥaḳdan. daḥı ḳaçan yoḳandı aña (5) yavuzluk oldı yavlaḳ ümitsüz.

84. eyit “dükeli işler ḥūsı üzere pes çalabuñuz bilürirekdür anı kim ol toḫru yol dutıcıraḳdur.”

85. (6) daḥı şorarlar saña candan eyit “can çalabum buyruğındandır. daḥı virinilmedüñüz (7) bilmekden illā az.”

86. daḥı eger dilersevüz giderevüz anı kim vaḥy eyledük saña andan (8) bulmayasın senüñ içün aña üzerümüze iş sürici ya‘nī girü döndürici.

87. raḥmet içündür çalabuñdan bayıḳ faḫlı (9) anuñ oldı üzerüne ulu.

88. eyit “eger dirileler ādemiler daḥı perriler anuñ üzere (10) kim getüreler uşbu ḳur‘ān gibi getürmeyeler ancılayın eger oldı-sa daḥı bir nicesi anlaruñ (11) bir niceye arḳa virici.”

89. daḥı bayıḳ döndürü beyān eyledük ādemiler içün uşbu ḳur‘ān içinde her

meşelden ya' nî ğarib sözler [149b] pes onamadı âdemîlerüñ eyregi illâ inanmamağı.

90. dağı eyittiler “hergiz inanmayavuz saña tâ aqıdasın bizüm (2) için yirden bınar.”

91. “yâ ola senüñ bostan bağça hurma ağaçlarından dağı üzümünden pes aqıdasın (3) ırmaqları arasında aqıtmaq.”

92. “yâ düşüresin gögi nite kim da'vi eyledüñ üzerümüze (4) päreler iken yâ getüresin Tañrı'yı dağı firiştelere karşı görmek iken.

93. “tâ ola senüñ (5) ev altundan yâ ağasın göge. dağı hergiz inanmayavuz ağmağuna tâ getüresüñ (6) bizüm üzere kitâb tâ oқыıyavuz anı.” eyit arulığı çalabumuñ. oldum mı ben illâ âdemî yalavaç?”

94. (7) dağı yığmadı âdemîleri kim imân getürelere ol vaqt kim geldi anlara toğru yol illâ kim eyittiler (8) “viribidi mi Tañrı âdemî yalavaç” ya' nî eyittiler.

95. eyit “eger ola-dı yirde firiştelere yürirler (9) dölenmişler indüredük anlaruñ üzere gökden firişte yalavaç.”

96. (10) eyit “tap oldu Tañrı tanuq aramda dağı arañuzda bayıq ol oldu kullarına haberlü (11) görici.”

97. dağı her kime toğru yol göstere ol toğru yol dutıcıdur dağı her kimi azdura hergiz bulmayasın anlaruñ için [150a] arqa viriciler andan ayruq. dağı yirden qoparavuz anları kıyâmet günü yüzleri üzere göz süzler-iken (2) dağı dilsüzlerken dağı şağırlarken. turağı anlaruñ tamudur her nice kim otura odı arturavuz anlara yalıñlu od.

98. şol (3) cezâsıdur anlaruñ andan ötürü kim bayıq anlar kâfir oldılar âyetlerümüze dağı eyittiler “ol vaqt kim olduk süñükler dağı uvanmış süñükler (4) bayıq biz mi dirildinilmişlerüz diriltmek yiñi?”

99. iy bilmediler mi bayıq Tañrı ol kim yarattı (5) gökleri dağı yirir güci yiterdür anuñ üzere kim yarada anlarcılayın? dağı kıldı anlaruñ için (6) bir zamân gümân yoqdur anuñ içinde. pes onamadı zâlimler illâ inanmamağı.

100. eyit: “eger siz mâlik oladıñuz (7) hazînelerine ”çalabunuñ raħmetinüñ andan tıladıñuz ya' nî (8) bağıllıq eyleyedüñüz ğarc eylemek qorqusından.” dağı oldu âdemî yavlaq bağıl.

101. dağı bayıq virdük mûsa'ya toquz nişânlar bellüler pes şor benî isrâyl'e ol vaqt kim (9) geldi anlara pes eyitti aña fir'avn “bayıq ben gümânsuz bilürin seni iy mûsâ bögülenmişsin!”

102. eyitti: (10) “bayıq bildüñ indürmedi şunları illâ gökler çalabı'sı dağı yirüñ ğüccetler iken. (11) dağı bayıq ben gümânsuz bilürin seni iy fir'avn helâk olmuş.”

103. pes diledi ya'nî fir'avn kim kopara anları yirden ya'nî mışr yirinden [150b] pes gark eyledük anı dağı anı kim anuñ-ile-y-ıdı hep.

104. dağı eyitdük andan soñra benî isrâyl'e "sâkin oluñ yirde ya'nî mışr (2) yirinde pes kaçan gele âhîret va'desi getürevüz sizi qarışup iken."

105. dağı qur'an haq için indürdük anı, (3) dağı haqq-ıla indi ya'nî qur'an, dağı viribimedük seni illâ muştılayıcı dağı korkıdıcı.

106. dağı qur'an ayırdık anı ya'nî âyet âyet eyledük bölük bölük indürdük (4) tâ oқыyasın anı âdemiler üzere döleklık üzere. dağı indürdük anı indürmek.

107. eyit "inanuñ aña yâ inanmañ (5) bayık anlar kim virinildiler 'ilm andan ilerü ya'nî muhammed'den yâ qur'an'dan kaçan oқınur ya'nî qur'an anlaruñ üzere düşerler eñekleri üzere (6) secde eyleyicilerken.

108. dağı eydürler "aruluğı çalabumuzuñ bayık oldu çalabumuzuñ va'desi işlenmiş."

109. dağı (7) düşerler eñekleri üzere ağırlar dağı arturur anlara qur'an aşıklık.

110. eyit: "oқıñ Tañrı'yı yâ oқıñ (8) raħmân'ı kanqısın kim oқыyasız anuñdur adlar görklürek." dağı güşlü oқыma namâzuñda (9) dağı gizlü oқыma anda dağı isde şunuñ arasında yol.

111. dağı eyit "ögmek Tañrı'nuñdur ol kim (10) dutmadı oğlan dağı olmadı anuñ ortak pâdişahlık içinde dağı olmadı anuñ arqa virici (11) ħorlıqdan" dağı ulu dut anı gey ulu dutmaq.

1.18 [151a] Sūratü'l - Kehf /18/

(110 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râħmâni'r-râħîm

1. 4. (2) ögmek Tañrı'nuñdur ol kim indürdi qulı üzere qur'an'ı dağı kılmadı anuñ egrilik (3) toğru tâ korkıdu ħaber vire 'azâbdan qatı qatından dağı muştılaya mü'minlere anlar kim işlerler (4) eyü işleri kim bayık anlaruñdur müzd ya'nî uçmaq görklü döleniciler iken anda hemişe dağı korkıdu ħaber vire anlara kim (5) eyittiler "duttı Tañrı oğlan".

5. yoқdur anlaruñ aña hiç bilmek ne dağı atalarınuñ. ulu oldu ya'nî sözleri (6) sözdin yaña çıkar ağızlarından. eyitmezler illâ yalan.

6. pes ola kim sen helâk eyleyicisin (7) gendüzüñi anlaruñ izlerince eger inanmayalar uşbu söze qatı kayğurmaqdan.

7. bayık biz (8) kıldık anı kim yir üzeredür bezek anuñ-içün tâ şınayavuz anları kanqısı dur anlaruñ görklürek işlemekdin yaña.

8. (9) dağı bayık biz kılıcıvuz anı kim anuñ üzeredür toprak otsuz quru yir.

9. belki şanduñ mı bayıķ in isleri daķı yazılmış (10) isleri ķatındın niřānlarumuzdan tañ?

10. ol vaķt kim turaķ yiri eylediler yiķitler, (11) in dapa pes eyittiler “iy ķalabumuz! vir bize ķatından raķmet daķı dūzi vir bizūm iķūn iřūmūzden [151b] toĝru yol dutmaķ.”

11. pes urduķ ķulaķları ūzerene ya‘ nī eyittūķ yıllar řaĝıřdın yaña.

12. andan uyandurduķ anlan (2) tā bilevūz iki bōlūĝūñ ķankısı řaydı anuñ kim dōlendiler ıřra ucını.

13. biz hıķāyet eyleyevūz saña (3) ķaberini anlaruñ ĝirtūlig-ile bayıķ anlar yiķitlerdūr imān ĝetūrdiler ķalabı’larına daķı arturduķ anlara toĝru yol ĝōstermegi.

14. (4) daķı baĝladuķ ĝōñūlleri ūzere ol vaķt kim tūrdılar pes eyittiler “ķalabumuz ĝōkler ķalabı’sıdur daķı yirūñ. (5) herĝiz oķımayavuz andan ayruķ Tañrı bayıķ eyittūķ eĝer ayruķ Tañrı oķırsavuz andan ĝaddan ĝeķmek.”

15. “řunlar ķavmumuz tūttılar (6) andan ayruķ Tañrılar pes ĝetūrmezler anlaruñ ūzere ĝūccet bellū! pes kimdūr zālim-ıraķ andan kim yalan baĝladı (7) Tañrı ūzere yalan?”

16. “daķı ķaçan bir yaña ayrıldıñuz anlardan daķı andan kim taparlar illā Tañrı’dan yir duta varuñ (8) in dapa aķa sizūñ iķūn ķalabuñuz raķmetinden daķı yaraķlaya sizūñ iķūn iřūñūzden manfa‘ at dutası nesene.”

17. (9) daķı ĝōresin ĝüneři ķaçan toĝdı egilūr inlerinden řaĝdın yaña daķı ķaçan (10) uyaķdı ya‘ nī anlardan ĝeķūr keser anları şoldın yaña. daķı anlar ĝimř yirde-y-idi andan. řol Tañrı niřānlarındandır. her kime toĝru yol ĝōstere Tañrı ol toĝru yol dutııcıdur daķı (11) her kimi azdura herĝiz bulmayasın anuñ-iķūn arķa virici toĝru yol ĝōsterici.

18. [152a] daķı sanasın anları uyanuķlar anlar uyıyıcılarķen. daķı dōndūrūrūz anları řaĝındın yaña daķı řolındın yaña (2) daķı iti anlaruñ dōřeyicidūr iki ķolın ıřık ileyinde. eĝer ĝōzūñ dūře-di anlaruñ ūzere (3) yūz dōndūre dūñ anlardan ķaçmaķdan ya‘ nī heybet aladuñ anlardan daķı. tōldurıladıñ anlardan ķorķudın yaña.

19. daķı ancılayın uyarduķ anları (4) tā řorřalar aralarında. eyitti eyidici anlardan “niķe dōlendūñūz?” eyittiler “dōlendūķ bir ĝūn (5) yā ĝūñūñ bir nicesin” eyittiler “ķalabuñuz bilūriredūr anı kim dōlendūñūz” “pes viribiñ bire ĝūñūzi (6) aķķalaruñuz ile uřbu řar baķsuñ ķankısı ĝelāl-ıraķ aruraķdur yiyesidin yaña pes ĝetūrsūñ size (7) rūzī andan daķı ķevūklilik eylesūn daķı bildūrmesūñ sizi kimseye.”

20. “bayıķ anlar eĝer ĝālib olalar (8) ūzerūñūze depeleyeler sizi yā dōndūreler sizi milletleri iķine. daķı herĝiz ķurtılmayasız andan hemiře.”

21. (9) daķı ancılayın ĝōz bıraķıdurduķ anlaruñ ūzere tā bileler bayıķ Tañrı va‘ desi

haḳdur daḫı bayıḳ kıyāmet gümān yoḳdur (10) anuñ içinde. ol vaḳt kim dartıŷurlardı aralarında işlerini pes eyittiler “yapuñ anlaruñ üzere-idi var” ya‘nī ıartıŷanlar eyittiler. (11) alabı’ları bilürirekdür anları. eyitti anlar kim ğālib oldılar anlaruñ işi üzere ya‘nī müsülmānlar “dutavuz anlaruñ üzere mezigit” [152b] ya‘nī in apusunda mezigit eyleyevüz.

22. eydürler “üçdür dürdincileri itleridür” daḫı eydürler “bişdür altincileri (2) itleridür” gümān-ıla söylemek ğaybı. daḫı eydürler “yididür sekizincisi itleridür.” eyit “alabum (3) bilürirekdür ŷağıŷlarını bilmez anları illā az.” pes dartıŷma anlarda illā dartıŷmağ görinici (4) daḫı hükm ŷorma anlaruñ içinde anlardan kimseye.

23. daḫı eyitme neseneye “bayıḳ ben işleyiciven ŷunu (5) irte.”

24. illā kim dileye Tañrı daḫı aña alabuñ açan unıtduñ daḫı eyit “ola kim toğru yol göstere baña alabum yaḳınırağa uŷbundan (6) toğru yol göstermekdin yaña.

25. daḫı dölendiler inlerinde (7) üç yüz yıllar daḫı arturdılar doḳuz.

26. eyit “Tañrı bilürirekdür anı kim dölendiler. anuñdur (8) gökler gizlüsi daḫı yirüñ. ne görürdür ol daḫı ne işidür ol! yoḳdur anlaruñ andan ayruḳ ara virici. (9) daḫı ortak eylemez ya‘nī Tañrı hükmünde kimseyi.”

27. daḫı oḳı anı kim vaḫy olındı saña alabuñ kitābından (10) değŷürici yoḳdur sözlerine. daḫı hergiz bulmayasın andan ayruḳ ŷığınacaḳ yir.

28. daḫı atlandur gendüzüñi (11) anlaruñ-ıla kim oḳırlar alabı’larına irtecek daḫı giceye yaḳın dilerler yüzini ya‘nī rızāsın. daḫı döndürme [153a] iki gözünü anlardan dilerken sen bezeğin yaḳın dirligüñ daḫı boyun virme aña kim ğāfil eyledük göñlin, (2) añağumuzdan; daḫı uydı nefsi dileğine daḫı oldu işi anuñ orandan gemiŷ.

29. daḫı eyit “haḳdur alabuñuzdan pes her kim diler ise (3) imān getürsüñ daḫı her kim diler ise kāfir olsun.” bayıḳ biz yaraḳladuk zālimler için od apladı anları anuñ (4) hıyātı. daḫı eger feryād irmek isteyeler feryād irinileler ŷu-y-ıla erimiŷ baḳır gibi bişürür yüzleri. ne yavuz oldu içesi nesene (5) daḫı ne yavuz oldu tekye uracaḳ yirdin yaña!

30. bayıḳ anlar kim imān getürdiler daḫı işlediler eyü işler bayıḳ biz zāyı‘ eylemezüz (6) müzdini anuñ kim görklü eyledi işlemeği.

31. ŷunlar anlaruñdur ‘adn uçmaḳları aḳar (7) altlarından ırmaḳlar. geyürinileler anuñ içinde bilezüklerden altundan (8) daḫı giyeler ıonlar yaŷıllar ince barcından daḫı yoğun barcından tekye urıcılarken anuñ içinde (9) taḫtlar üzere. ne eyü oldu yanud daḫı görklü oldu tekye uracaḳ yirdin yaña!

32. daḫı ur ya‘nī uçmaḳ anlaruñ için (10) meŷel iki eri eyledük birisi için ol ikinüñ iki bostan üzümleden daḫı apladuḳ ol ikiyi (11) hurma ağaları-y-ıla daḫı eyledük ol iki arasında ekin.

33. iki bostan getürdi yimişini dağı eksmedi andan [153b] nesene dağı ağıtduğ ol ikinüñ arasında ırmağ.

34. dağı oldu anuñ yemişler pes eyitti işine (2) ol gelecı eylerken aña “ben çoğırağvan senden maldın yaña dağı ‘azızırağvan kavumdın yaña.”

35. dağı girdi bostanına ol (3) zālīm iken gendüzine eyitti “şanmazın içim helāk ola uşbu hemīşe.”

36. “dağı şanmazın kıyāmeti (4) tırıcı. dağı eger döndürinileven çalabum dapa bulavan yigrek andan dönecek yir.”

37. eyitti (5) aña işi, ol gelecı iderken aña “kāfir mı olduñ aña kim yarattı seni ya‘nī atanı toprağdan andan (6) meni şuyından andan düzdi seni er?”

38. “likin ben ol Tañrı çalabumdur. dağı ortak eylemezin çalabuma kimseyi.”

39. 40. (7) “dağı nişe ol vaqt kim girdüñ bostanuña eyidmedüñ oldur kim diledi Tañrı kuvvet yoğdur illā Tañrı-y-ıla? (8) eger görürseñ beni ben eksügirekven senden maldın yaña dağı oğlandın yaña ola kim çalabum vire baña yigrek (9) bostanuñdan dağı viribiye anuñ üzere oğlar ya‘nī ıldırım gökden pes ola ya‘nī bostan yir yüzi (10) tayıncağ.”

41. yā ola anuñ şuyı soğılmağ pes hergiz gücün yitmeye aña istemeğe.”

42. dağı helāk oldu (11) yemişleri pes oldu döndürür iki ayasını anuñ üzere kim harc eyledi anda ol düşiciyiken [154a] baranaları üzere ya‘nī üzüm çubuğlar dağı eydür “iy keşke ben ortak eylemedüm çalabuma kimseyi’.”

43. dağı olmadım aña bir bölük arğa vireler aña (2) Tañrı’dan ayruğ dağı olmadı ögünc alıcı.

44. şunda, arğa virmek Tañrı’nuñdur girtü. ol yigrekdür (3) yanuddın yaña dağı yigrekdür şoñradın yaña.

45. dağı ur ya‘nī beyān eyle anlaruñ için yağın dirlik meşelin şu gibidür indürdük (4) gökden. pes çarışdı andan ötürü yir otı pes oldu uvağ ot şavurur anı yiller. (5) dağı oldu Tañrı her neseneye güci yiter.

46. mal tavar dağı oğlanlar bezegidür yağın dirliğün. (6) dağı şoñra kalıcılar eyüler yigrekdür çalabuñ katında yanuddın yaña dağı yigrekdür ummağdın yaña.

47. dağı ol gün (7) yüridevüz tağları dağı göresin yiri çıkmış görünür dağı dirdük anları pes komaduğ anlardan (8) kimseyi.

48. dağı ‘arza olındılar çalabuña katar iken. bayığ geldüñüz bize nite kim yarat(t)uğ sizi ilk gez. (9) belki şanduñuz kim hergiz kılmayavuz sizün için (8)va‘ de yiri.

49. dağı konıldı nāme pes göresin yazuğlıları (10) çorçıcılar andan kim anuñ içindedür dağı eyidürler “iy vāveyli bize! “ne oldu uşbu nāmeye çomaz (11) giçi yazuğdan ne

dağı ulu yazuğdan illā şaydı anı!” dağı buldılar anı kim işlediler hāzır dağı eylemez [154b] çalabuñ kimseye.

50. dağı ol vaqt kim eyittük firiştelere “secde kıluñ ādem’e” pes secde eylediler illā iblīs. (2) oldı perrilerden pes çıqdı ta‘atdan çalabı’sı buyruğundan. dutar misiz anı dağı dölını arqa viriciler (3) benden ayruğ dağı anlar size düşmāndur? ne yavuz oldı zālimlerūñ degşürilmekdin yaña!

51. hāzır eylemedüm anları yaratmağına (4) göklerin dağı yirūñ ne dağı yaratmağına gendüzilerinūñ. dağı olmadum dutıcı azdurıcıları (5) arqa virici.

52. dağı ol gün kim eyide “kığınūñ ortaqlarımı anları kim şanduñuz.” pes oqidılar anları pes (6) uy virmediler anlara dağı kılduğ aralarında helāk yiri.

53. dağı gördiler yazuqlular odı. pes şeksüz bildiler kim (7) bayıq anlar düşicilerdür aña dağı bulmadılar andan dönecek yir.

54. dağı bayıq, döndürü beyān eyledük uşbu (8) qur’an’da ādemiler için her meşelden. dağı oldı ādemī nesenūñ eyregi tartışmağın yaña.

55. (9) dağı yığmadı ādemileri kim inanalar ol vaqt kim geldi anlara toğru yol dağı yarlıgamağ dileyeler çalabılarına (10) illā kim gele anlara ilergiler kaydası yā gele anlara ‘azāb dürlüler.

56. dağı viribimezüz (11) viribinilmişleri ya‘nī yalavaçları illā muştılayıcılar ken dağı qorqidıcılar ken. dağı tartışur anlar kim kāfir oldılar bātılıla [155a] tā bātıl eyleyeler anuñ ile haqqı dağı duttılar āyetlerümi dağı anı kim qorqidınıldılar yañşuya.

57. (2) dağı kimdür zālımırağ andan kim öğüt virinildi çalabı’sı āyetleri-y-ile pes yüz döndürdi anlardan (3) dağı unıttı anı kim ilerü duttı iki eli? bayıq biz kılduğ gönülleri üzere örtüler kim (4) añlamayalar dağı kulaqları içinde ağırlıq. dağı eger oқыyasın anları (5) toğru yol hergiz toğru yol dutmayalar andan hemişe.

58. dağı çalabuñ yarlıgayıcı raħmet issi. eger dutsa-y-ıdı (6) anları andan ötürü kim kazandılar ivdüre y idi anlarūñ için ‘azābı. belki anlarūñdur va‘de yiri ya‘nī bedr günü yā kıyāmet günü. hergiz bulmayalar andan ayruğ (7) şıgınacağ yir.

59. dağı şol köyler helāk eyledük anları ol vaqt kim zulm eylediler dağı kılduğ helāk eylemekleri için (8) va‘de zamānı.

60. dağı ol vaqt kim eyitti mūsā yigidine “hemişe olam tā irem iki deñiz dirildük yire (9) yā geçem yüriyü uzun rüzigār.”

61. pes ol vaqt kim irdiler dirilecek yirine ol iki arasınūñ unıttılar ya‘nī hāzır bulunınca balıqlarını pes duttı (10) yolını ya‘nī balıq deñizde yir altında bir ev.

62. pes ol vaqt kim geçdiler eyitti yigidine “getür bize kuşlıq öyünümüzi bayıq

(11) gördük biz seferümüzden uşbu armağ.”

63. eyitti “gördüñ mi ol vaqt kim yir duttuğ ulu [155b] taşda bayıq ben unıttum balıqı dağı unıtdurmadı baña anı illā şeytān kim añam anı. dağı (2) dıttı yolını deñizde tanılamak” ya‘ nī tañladum tanılamak.

64. eyitti: “şol oldur kim olduğ isterüz.” pes girü döndiler (3) izleri üzere izce varmak.

65. pes buldılar bir kul kullarumuzdan ya‘ nī hıızr virdük aña raħmet (4) katumuzdan dağı öğretdük aña katumuzdan bilmek.

66. eyitti aña mūsā “uyayım mı saña anuñ üzere kim öğredesin baña andan kim öğredinildüñ (5) toğru yol dutmaq?”

67. eyitti “bayıq sen hergiz gücüñ yitmeye benüm-ile (6) katlanmağa.”

68. “dağı nite katlanasın anuñ üzere kim kaplamaduñ anı şınamağdın yaña!”

69. eyitti “bulasın beni (7) eger diler-ise Tañrı katlanıcı dağı āsī olmayanı saña bir işe.”

70. eyitti “eger uyasın baña (8) şorma baña neseneden tā yircileyem saña andan añmaq.”

71. pes yürüdiler. (9) tā kaçan bindiler gemiye deldi anı. eyitti “deldüñ mi anı (10) tā ğarğ eylesesin kavumını bayıq geldüñ neseneye ulu şarp iş!”

72. eyitti “eyitmedüm mi (11) bayıq sen hergiz gücüñ yitmeye benüm-ile katlanmağa?”

73. eyitti “dutma beni anuñ kim unıttum [156a] dağı irürme beni işümden şarplığa” ya‘ nī sehl dut.

74. pes vardılar. tā kaçan irdiler (2) bir er oğlaña pes depeledi anı. eyitti “depeledüñ mi bir nefsi aru bir nefssüz bayıq geldüñ (3) neseneye yığağ iş!”

75. eyitti “eyitmedüm mi saña bayıq sen hergiz gücüñ yitmeye benüm-ile katlanmağa?”

76. (4) eyitti “eger şorar-isem saña neseneden andan şoñra iş olma benüm-ile. bayıq irdüñ (5) benüm katumdan ‘uzr dilemeğe”

77. pes gittiler. tā kaçan geldiler bir koy kavmına yiyesi dilediler kavumına (6) pes onamadılar kim konuqlayalar ol ikiyi. pes buldılar anuñ içinde bir dıvar diler kim düşe pes toğru eyledi anı. (7) eyitti “eger dilesedüñ dutaduñ anuñ üzere kirī.

78. eyitti “uşbu ayrılmağdur aramda dağı arañda. (8) ğaber viremi saña tefsīrini anuñ kim gücüñ yitmedi anuñ üzere katlanmağa.”

79. “ammā gemi (9) oldu miskinlerüñ işlerler deñizde ya‘ nī on qarındaş-idi bişi

kötrümdi bişi işlerdi. pes diledüm kim ‘ayıblu eyleyem (10) dağı oldu ileylerinde bir pādīshāh alur her gemiyi güc-ile almak.”

80. 81. (11) “dağı ammā er oğlan oldu atası anası mü’minler pes qorqduq kim irüre ol ikiye [156b] orandan geçmek dağı nā-sıpāsliq eylemek. pes diledük kim degşüre ol ikiye çalabı’sı ol ikinüñ yigrek (2) andan eyü olmağdın yaña dağı yaqınırağ esirgemekdin yaña.”

82. dağı ammā dıvar oldu iki (3) er oğlanuñ atasuzlar şarda dağı oldu altında genc ol ikinüñ (4) dağı oldu ataları eyü gişi pes diledi çalabuñ kim ire ol iki resīdeliklerine (5) dağı çıkaralar gençlerini rahmet için çalabundan. dağı işlemedüm anı (6) gendü işümden şol tefsīridür anuñ üzere gücün yitmedi anuñ üzere qatlanmağa.”

83. dağı şorarlar saña (7) zü’l qarneyn’den ya’ nī iskender eyit “oqıyam üzerüñüze andan añmaq.”

84. bayıq biz (8) yirlendürdük anı yirde dağı virdük aña her neseneden maqşūda irürici.

85. (9) pes udı maqşūda irüriciye.

86. tā qaçan irdi gün batusına buldı anı batar bir (10) bınara issi dağı buldı anuñ qatında bir qavm. eyittük “iy zül qarneyn! (11) yā kim ‘azāb eyleyesin dağı yā kim dutasın anlarda görklülük”

87. eyitti: “ammā ol kim [157a] zılm eyledi tiz ‘azāb eyleyevüz aña andan döndürinile çalabı’sı dapa pes ‘azāb eyleye aña ‘azāb (2) qatı .”

88. “dağı ammā ol kim imān getürdi dağı işledi eyü iş anuñdur yanud (3) görklürek dağı eyidevüz aña buyruğumuzdan geñezlik”

89. andan uydı maqşūda degürici neseneye.

90. (4) tā qaçan irdi gün doğusına buldı anı toğar bir qavm üzere kim (5) qılmaduq anlaruñ için anuñ altında ya’ nī güneş altında örtü.

91. ancılayın dağı bayıq (6) qapladuq anı kim qatındadır bilmekdin yaña.

92. andan uydı maqşūda irüriciye.

93. tā qaçan (7) irdi iki tağ araşına buldı ol iki ileyinde bir qavm yaqın olmazlar kim (8) añlayalar sözi.

94. eyittiler “iy zü’l qarneyn! bayıq ecüc mecüc (9) fesād eyleyicilerdür yirde. qılalum mı senüñ için birim (10) anuñ üzere kim qılasın aramızda dağı aralarında yığıcı dıvar?”

95. eyitti “ol kim, el virdürdi baña (11) anuñ içinde çalabum. yigrekdür. pes arqa virüñ baña kuvvet-ile eyleyem aramızda dağı aralarında [157b] sed” ya’ nī yığıcı dıvar.

96. “getürüñ baña demür paralarını!” tā qaçan berāber eyledi iki tağ yanlaruñuñ

eyitti “ürün!” tā kaçan eyledi anı od (2) eyitti “getürün baña dökeyin anuñ üzere (3) erimiş bakır.”

97. pes güçleri yitmedi kim üstine bineler anuñ dağı güçleri yitmedi anı (4) delmeğe.

98. eyitti “uşbu rahmetdür çalabumdan. pes kaçan gele çalabumı va‘desi (5) kıla anı ya‘nī şeddi uvatmaq ya‘nī uvanmış dağı oldu çalabum va‘desi “girtü.”

99. dağı kuduğ (6) bir nicelerini ol gün ya‘nī ecüc mecüc‘ün yā ademilerün hep kıyāmet günü kaçşur bir niceye. dağı ürildi şür içine pes dirdük anları (7) dirmek.

100. 101 dağı görindürdük tamuyı ol gün kâfirler-içün görindürmek (8) anlar kim oldu gözleri örtü içinde anmağumdan (9) dağı oldılar güçleri yitmez işitmekdin yaña.

102. pes şandı mı anlar kim kâfir oldılar (10) kim dutalar kullarumı ya‘nī firişterler dağı ‘isā! dağı ‘uzeyr dağı şeytānlar benden ayrık arka viriciler? bayık biz yaraqladık (11) tamuyı kâfirler-içün nüzül.

103. 104. eyit “haber virelüm mi size [158a] ziyānluraqları işlerdin yaña anları kim azdı dürişmekleri yakın dirlik içinde (2) dağı anlar şanurlar bayık anlar eyü eyerler işi?”

105. şunlar (3) anlardur kim kâfir oldılar çalabı’ları nişānlarına dağı görmegine pes bātil oldu ‘amelleri. (4) pes tururmayavuz anlaruñ için kıyāmet günü dartmaq.

106. şol cezāsı anlaruñ tamudur (5) andan ötürü kim kâfir oldılar dağı duttılar āyetlerümüzi dağı yalavaqlarumuzu yañşuya.

107. 108. bayık anlar kim imān getürdiler (6) dağı işlediler. eyü işler oldu anlaruñ için firdevs uçmaqları (7) nüzül ebed kalıcılarken anlaruñ içinde. istemeyeler anlardan dönmek.

109. eyit “eger ola-dı (8) deñiz mürekkeb çalabum sözlerine dükene-di deñiz (9) andan ilerü kim dükene çalabum sözleri eger getürdüg-ise dağı anuñ gibi (10) mürekkeb”

110. eyit “bayık ben ademīvan sizcileyin vahy olunur baña (11) bayık Tañrı’ñuz Tañrı’dur bir. pes her kim oldu umar çalabı’sı görmegini işlesün iş eyü dağı ortak eylesün çalabı’sı tapmağına kimseyi.”

1.19 [158b] Sūratü -Meryem /19/

(98 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (2) ḥakīm Tañrı adıyla ya‘nī başlar yā oğurun gey rahmet kılıcı kâfi hadi ilim şadık

2. añaqlıkdur çalabuñ rahmetini kılına zekeriyyā’ya.

3. ol vaqt kim kığırdı (3) çalabı'sına kığırmaq gizlü
4. eyitti "iy çalabum! bayık ben za'if oldı süñük benden dutışdı (4) baş aq olmaqlığı. dağı olmadum oqımaqlıgumıla iy çalabum, ümidsüz!"
5. "bayık ben (5) kırkdum ata qarındaşı oğlanlarından soñumda dağı oldı 'avratum toğurmaz. pes bağışla baña (6) senüñ qatundan kimse işine durıcı ya'nı oğul
6. mırās ala benden dağı mırās ala bir nice qavumından ya'qubun dağı eylegil ol oğlı iy çalabum (7) begenilmiş!"
7. "iy zekeriyyā! bayık biz muştılaruz saña bir oğul adı anuñ yaħyā eylemedük aña (8) ilerüden adaş."
8. eyitti "iy çalabum! nite ola benüm için oğlan olmuş iken (9) 'avratum toğurmaz dağı bayık irdüm yaşlılıqdan haddan geçmeklige?"
9. (10) eyitti cebreyil "şöyledür eyitti cebreyil çalabuñ ol ya'nı yaħyā'yı yaratmaqlıq baña geñezdür. dağı bayık yarattum ben seni ilerüden olmaduñ-ıdı nesene»."
10. [159a] eyitti: "iy çalabum! eylegil benüm için nişān." eyitti "nişānuñ oldur kim söylemeyesin ādemilere (2) üç dün sağ esen iken."
11. pes çıkdı zekeriyyā qavmı üzere namāz kılacak yirden pes işāret eyledi (3) anlardın yaña kim "namāz kıluñ irte dağı gice".
12. "iy yaħyā dut tevrīt'i becid!"
13. 14. dağı (4) virdük aña hikmeti oğlan iken dağı raħmet eylemegi bizüm qatumuzdan dağı artmaqlığı yā Tañrı ta'atını. dağı oldı yaħyā (5) şakıncı dağı eylük eyleyici atasına anasına dağı olmadı ol mütekebbir yazuq eyleyici.
15. selāmatlıkdur aña (6) toğduğı gün dağı ölesi gün dağı qopası gün diri.
16. añgıl yā muħammed (7) kitāb içinde ya'nı qur'an meryem'i. ol vaqt kim bir yaña çıkdı qavurnı qatından bir yire gün toğusındın yaña.
17. (8) pes duttı qavmı ileyindin yaña tulincaq. pes viribidük anuñ dapa cebreyil'ümüzi; (9) sūratlandı cebreyil aña ādemī tamām yaradılmış.
18. eyitti meryem "bayık ben şıgınurvan Tañrı'ya senden (10) eger olduñ-ise Tañrı'dan kırkıcı."
19. eyitti cebreyil "bayık ben çalabuñ yalavacıvan anuñ-içün kim bağışlayam saña (11) bir oğlan aru."
20. eyitti meryem "nite ola benüm için oğlan yaqınlıq eylememiş iken baña ya'nı nikāh ile [159b] ādemī dağı olmadum ben zinā kılıcı!"
21. eyitti cebreyil "şöyledür eyitti çalabuñ ol baña (2) geñezdür anuñ-içün kim eyleyevüz anı nişān ādemilere dağı raħmet bizden. dağı oldı ol iş hükm olunmuş bitmiş."

22. (3) pes yüklü oldu meryem ‘īsā! ‘ya pes bir yaña çıqđdı meryem ‘īsā -y-ıla bir yire ırak.
23. pes getürdi meryem’i oğlan doğurmak ağrısı (4) hurma ağacı öz degi dapa. eyitti meryem “iy keşki ben ölmüş missem bundan ilerü dağı olmışmısam (5) bırağılmış unıdılmış!”
24. pes kığırdı meryem’e ol kim (6) altında-y-ıdı kim “kayđurmađıl bayık eyledi çalabuñ altında ırmağ.”
25. “dağı depret sendin yaña özdegini hurma ağacınıñ düşe üzerüñe (7) pes hurma dirilmiş.”
26. “pes yigil ya’nī hurmadan dağı içgil ya’nī ırmağdan dağı yağtulu ol gözdin yañadını pes eger görür-isen (8) ādemīlerden biregüyi eyitgil bayık ben nezr eyledüm Tañrı’ya dīnsüz durmağlığı (9) pes hergiz söylemeyem bugün hiç ādemiye».”
27. pes getürdi meryem ‘īsā’yı kavmına götürür-idi anı meryem eyittiler kavmı (10) “iy meryem! bayık geldüñ neseneye ‘azīm.”
28. “iy hārūn kız karındaşı! olmadı (11) atañ yavuz er ya’nī zinā kılıcı dağı olmadı añañ zinā eyleyici.”
29. pes işāret eyledi meryem [160a] ‘īsā! dapa. eyittiler “nite söyleyevüz aña kim bişikdedür oğlan iken!”
30. (2) eyitti ‘īsā! “bayık ben Tañrı kulıvan. virdi baña kitāb’ı dağı eyledi beni peyđamber.”
31. (3) “dağı eyledi beni kutlu kanda kim oldum. dağı buyurđı baña namāzı (4) dağı zekātı hemīşe kim oldum diri.”
32. dağı eylük eyleyici aña. dağı eylemedi beni (5) tekebbür eyleyici bedbağt.”
33. “dağı selāmatlık benüm üzerimedür doğduğum gün dağı (6) ölesim dağı koparılısim gün diri.”
34. ol ‘īsā! meryem oğlıdır (7) hağ sözi ol kim anuñ içinde gümānenürler.
35. olmadı (8) Tañrı’nuñ kim duta hiç oğul kız. arulığdur anuñ dükeli ‘ayıbdın. kaçan hükm eylese bir işe bayık (9) eydür ol işe “ol!” pes olur.
36. “dağı bayık Tañrı çalabumdur dağı sizüñ çalabuñuz (10) pes tapuñ aña bu yoldur toğru.”
37. pes dartışdılar bölükler ya’nī naşr anılar yā cuđūdlar (11) aralarında. pes çatı ‘azābdur anlara kim kāfir oldılar hāzır gelmeklikden ol gün ulu ya’nī kıyāmet günü.
38. [160b] ne gey işidür bunlar dağı ne gey görür bunlar bize gelesileri gün!" līkin zālimler bugün (2) azđunlık içindedür bellü.

39. daḥı k̄or̄k̄ıt bunları yā muḥammed ḥasret ḡüni-y-ile ya‘nī kıyāmet ol vaḳt kim tamām oldı iş. (3) bunlar ya‘nī d̄ünyede ḡāfillik içinde daḥı bunlar imān getürmezler.
40. bayıḳ biz mīrās alavuz yiri (4) daḥı ne kim yir üzere-y-ise daḥı bizdin yaña döndürinileler.
41. daḥı aragıl kitāb içinde (5) ibrahīm’i bayıḳ ol oldı gey inancı peygamber.
42. ol vaḳt kim eyitti atasına “iy atam! nişe (6) ṭaparsın aña kim işitmez daḥı görmez daḥı aşşı degürmez saña nesene?”
43. “iy atam! (7) bayıḳ ben geldi baña ‘ilmden ol nesene kim gelmedi saña pes uyğıl baña yol gösterem saña (8) toḡru yol.”
44. “iy atam! ṭapma şeytāna bayıḳ şeytān oldı Tañrı’ya (9) yazuḳ eyleyici.”
45. “iy atam! bayıḳ ben k̄or̄karın kim ire saña ‘azāb Tañrı’dan (10) pes olasın şeytāna iş.”
46. eyitti atası ibrahīm’e “yüz dondürici misin sen benüm Tañrılarumdan (11) iy ibrahīm? eger yıḡlınmazsañ sögem saña yā sengser eyleyem daḥı kesilgil benden çok zamān.”
47. [161a] eyitti ibrahīm “selām olsun saña! tizden yarlıḡamaḳlıḳ dileyeni senüñ içün çalabumdan bayıḳ Tañrı oldı baña luḡf eylük eyleyici.”
48. (2) “bir yaña ayrılām sizden daḥı siz ṭapduḡuñuz neseneden Tañrı’dan ayruḳ. daḥı oḳıyam çalabumı (3) ola kim olmayam ben çalabumı oḳımaḡ-ıla bedbaḫt.”
49. kaçan kim ayrıldı bunlardan daḥı bunlar ṭapduḡından (4) Tañrı’dan. ayruḳ baḡışladıḳ aña işḫāḳ’ı daḥı ya‘ḳub’ı. daḥı dükelcügin ya‘nī ibrahīm’i, ismā‘il’i işḫāḳ’ı eyledük biz peygamber.
50. (5) daḥı baḡışladıḳ bunlara raḫmetümüzden ya‘nī mal oḡul kız daḥı eyledük bunlaruñ içün eylüg-ile añılmaḳlıḳ yüksek.
51. daḥı (6) aḡıl kitāb içinde mūsā’yı. bayıḳ ol oldı aru ṭā‘at ḳılıcı daḥı oldı (7) yalavaç peygamber. yāḫūd
52. daḥı ḳıḡırduḳ aña ṭur ṭaḡı yanasından saḡ yanı daḥı yaḳın. eyledük anı rāz issi.
53. (8) daḥı baḡışladıḳ aña raḫmetümüz ḳarındaşı hārūn’ı peygamber.
54. daḥı aḡıl kitāb içinde (9) ismā‘il’i. bayıḳ ol oldı toḡru va‘delü daḥı oldı yalavaç peygamber.
55. (10) daḥı oldı ol buyurur ḳavumına namāzı daḥı zekātı daḥı oldı çalabı’sı ḳatında (11) begenilmiş.
56. daḥı aḡıl kitāb içinde idrīs’i bayıḳ ol oldı gey inancı peygamber.
57. [161b] daḥı yükselttük anı bir yire yüksek.

58. şunlar anlardır kim ni‘met viridi Tañrı bunlara peygamberlerden (2) ādem aşlından dağı anlardan kim ol bindürdük ya‘nī gemiye nūh-ıla dağı ibrahīm aşlından ol ismā‘il ishāk ya‘qub’dur (3) dağı ya‘qub aşlından ol mūsā, hārūn, zekeriyyā yaḥyā ‘isā! ‘dur dağı anlardan kim yol gösterdik dağı üyürdük. ol vaqt kim oğındı bunlaruñ üzere Tañrı kitābları (4) yüzün düşerlerdi secde kılıcılar dağı ağlayıcılar.

59. pes ardınca geldi ol peygamberler soñunda yavuz bölük yittirdiler (5) namāzı dağı uydılar nefis dileklerine. tiz ireler cehennem şamusındağı dereye.

60. meger ol kim tevbe eyledi (6) dağı imān getürdi dağı işledi eyü iş pes şunlar gireler uçmağa güc olunmayalar (7) nesene.

61. ‘adn uçmaqlarına ol kim va‘de eyledi Tañrı kullarına kullar görmedin. bayık Tañrı oldı (8) va‘desi gelinmiş.“

62. işitmeyeler (9) uçmağ içinde yaramaz söz likin selām virmek. dağı bunlaruñdur rüzilar uçmağ içinde irte dağı gice.

63. şol uçmağ oldur kim mirāş degürürüz kullarumuzdan aña kim oldı (10) şaķıncı.

64. dağı inmezüz biz illā çalabuñ buyruğı-y-ıla. anuñdur ol kim ileyümüzdedür ya‘nī āḥiret (11) dağı ol kim ardumuzdadur dağı ol kim āḥiret-ile dünya arasındadır ol kırk yıldur. dağı olmadı çalabuñ unıdıcı.

65. gökler çalabı’sı dağı [162a] yirüñ dağı ol kim ikisinüñ arasındadır. pes tapğıl aña dağı şabr eyle tapmaqlığına. hiç bilür misin anuñ beñdesin (2) yā adaşın ?

66. dağı eydür ādemī “ay ol vaqt kim öldüm ben tiz çıkarılasımıvan diri!”

67. iy (3) añmaz mı yā endişe eylemez mi ādemī kim bayık biz yarattuk anı ilerüden olmamış-iken nesene!

68. senüñ çalabuñ ḥaķķı-içün (4) kıparavuz kāfirleri şeytānlar ile. andan ḥāzır eyleyevüz bunları kıranına cehennem şamusınuñ yā içine dizin çöküplerken.

69. andan (5) dartavuz her bir bölükden kınķırağı kıtrağdur Tañrı’ya. ḥaddan geçmeklige.

70. andan (6) biz bilüriregüz anları kim anlar lāyıkırağdur oda girmege.

71. yokdur sizden illā (7) girici oda oldı çalabuñ üzere vācib hükm olunmış.

72. andan kırtaravuz anları kim şaķındılar dağı kıoyavuz (8) zālimler od içinde dizin çöküpler.

73. dağı kıaçan kim oğınsa kāfirler üzere āyetlerümüz rüşan eyleyiciler eyitti (9) anlar kim kāfir oldılar anlara kim imān getürdiler “kınķısı iki bölüğüñ yigrekdür (10) yirdin yaña dağı görklürekdür dimek yirdin yaña?”

74. dağı niçe helāk eyledük bunlardan ilerü zamān kavumından kim anlar yigrekdür mal-ıla dağı sūrat baķumlıĝa.

75. (11) eyit iy muḥammed “ol kim oldı azmaķlıķ içinde uzadı virür anuñ için Tañrı uzatmaķlıķ.” tā kaçan kim [162b] göreler anı kim va‘ de virilmişlerdür yā ‘ azābı ya‘ nī depelerimek yā esirlik yā kıyāmeti pes tizden bileler anı kim ol (2) yavuzıraķdur yirdin yaña dağı za‘ ifıraķdur südin yaña.

76. dağı artura Tañrı anlara kim doĝru yol duttilar toĝru yol dağı (3) girü qalanlar eyü ‘ ameller yigrekdür çalabuñ qatında yanuddın yaña dağı yigrekdür (4) dönmeķdin āhiretdin yaña.

77. iy gördüñ mi kāfir oldı āyetlerümüze dağı eyitti “virile baña mal (5) dağı oĝul kıız”?

78. ay bildi mi ol ĝaybı yā duttı mı Tañrı qatında qavl qarar?

79. eyle degül! (6) tizden yazavuz ne kim eydür dağı arturavuz anuñ-içün ‘ azābdan arturmaķ.

80. mīrāş alavuz andan anı kim eydür (7) dağı gele ol bize yaluñuz.

81. dağı duttilar Tañrı’dan ayrıķ Tañrılar anuñ-içün kim olalar kāfirler için ‘ izzet ya‘ nī şafa‘ atçı.

82. (8) degül eyle! tizden inkār eyleyeler butlar tapduĝına ya‘ nī kāfirler bunlara dağı olalar butlar kāfirler üzere düşmān.

83. görmedüñ mi (9) bayıķ biz viribidük şeytānları kāfirler üzere depredür kāfirleri depretmek.

84. pes ivme (10) bunlaruñ üzere bayıķ biz şayaruz bunlaruñ için şaymaķ.

85. ol ĝün ya‘ nī qoparavuz şaķınıcıları Tañrı dapa binidlülerken.

86. (11) dağı sürevüz yazuqluları cehenneme degin şuya geliciler ĝalında ya‘ nī şuşamışlar.

87. mālīk olmayalar şafa‘ ata [163a] meger ol kim duttı Tañrı qatında qavl qarar.

88. dağı eyittiler “duttı Tañrı oĝul kıız.”

89. (2) bayıķ getürdüñüz nesene ‘ azīm

90. 91. yaķın olur gökler kim yanlalar ol sözden dağı yarıla yir (3) dağı düşe taĝlar düşmeķlik nisbet eyledüklerinden ötürü Tañrı için oĝul kıız yā azduķlarından ötürü

92. yaramaz Tañrı’ya (4) kim duta oĝul kıız.

93. yokdur her kim göklerdeyür dağı yirde illā kim gelicidür (5) Tañrı’ya qullıķ ĝalında ya‘ nī aşaqılıĝ-ıla ĝorlıĝ-ıla.

94. (6) bayıķ bildi şaĝışların bunlaruñ dağı şaydı bunları şaymaķ.

95. dağı dükelicügi aña kıyâmet günü yaluñuz.
96. bayık anlar kim imân getürdiler dağı işlediler eyü işler tiz eyleye bunların için Tañrı (7) dostlık.
97. bayık geñez eyledük anı ya' nî qur'an'ı senüñ dilüñ ile tâ muştılayasın anuñ-ile şakımcılara dağı tâ qorqıdasın anuñ-ile qavmı (8) qatı şavaşçılar.
98. dağı niçe helâk eyledük anlardan ilerü bir zamâna qavumlarından. hıç bilür misin bunlardan kimseyi yâ işidürmişin bunların ünini?

1.20 Sûratü -Tâha /20/

(135 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. 4. (9) iy er! indürmedük senüñ üzere qur'an'ı tâ sen arasın likin öğüt virmek için aña kim qorqar [163b] indürmek andan kim yarattı yiri, dağı gökleri yüceler.
5. Tañrı 'arş üzere (2) müstevli oldı ya' nî qaadır oldı yaratmaqlığa anı.
6. anuñdur ne kim gökler içindedür dağı ne kim yir içindedür dağı ne kim ol ikinüñ arasındadır dağı ne kim yaş toprak (3) altındadır.
7. dağı eger yücedür-iseñ anuñ söz-ile bayık ol bilür gönül-ile söyledügin dağı gizlüregi.
8. Tañrı yoqdur Tañrı (4) illâ ol anuñdur adlar görklü.
9. bayık geldi saña mûsâ sözi.
10. ol vaqt kim gördi (5) odı pes eyitti qavmına ya' nî 'avratına "eglenün bayık ben gördüm od. ümiddür kim getüreven size andan bir (6) pâre od yâ bulavan od qatında togru yol."
11. pes ol vaqt kim geldi mûsâ oda kıgrıldı "iy mûsâ !"
12. (7) "bayık ben benven çalabuñ. pes çıkar bırak iki na'lınuñ bayık sen deredesin aru olınmış dere ol yir adı."
13. "dağı ben üyürdüm seni (8) pes kulak dut aña kim vahy olunur"
14. bayık ben benven Tañrı yoqdur Tañrı illâ ben pes tapgıl baña dağı turur (9) namâzı beni añmaqlık için.
15. bayık kıyâmet gelicidür. yakın olurun ben kim gizleyem anı tâ yanud virile (10) her nefsi nite kim işler.
16. pes döndürmesüñ seni andan ol kim inanmaz kıyâmete (11) dağı uydı nefsi dilegine pes helâk olasın.
17. dağı nedür ol kim sağ elündedür iy mûsâ ?

18. eyitti “ol ‘aşamdur [164a] tayanurın anuñ üzere dağı ağaçdan yaprak indürürin anuñ-ile koyunum üzere. dağı benüm anuñ içinde hâcetlerdür ayruq.
19. (2) eyitti “bırağ anı iy mūsā !”
20. pes bırağdı anı pes ol vaqt ol ılân-ıdı yügrür.
21. eyitti Tañrı “dutgıl anı dağı qorqma tız (3) döndürevüz anı ilerügi hâlına.”
22. 23. “dağı dirşür elüni bezeñ altı dapa çıka elüñ (4) aq yavuzlık siz ya‘ nī pīs degül- iken bir nişān ayruq dağı tā gösterevüz saña nişānlarumuzdan ulu nişān.”
24. (5) “vargıl fir‘avn dapa bayıq ol haddan geçdi.”
25. 28. eyitti mūsā “iy çalabum! açı vir benüm için gögüzümü ya‘ nī gönlümü dağı (6) geñez eyleyü vir baña işümi dağı şeşi vir bağluluğı dilümden anlayalar sözümi.”
29. 30. (7) “dağı eylegil benüm için i‘timāda yarar yarı virici benüm kavmumdan hārūn’ı qarındaşımı.”
31. 32. “kavī eyle anuñ-ile arqamı (8) dağı ortak eyle anı işüm içinde.”
33. 34. “tā namāz kılavuz saña çok dağı añavuz çok.”
35. “bayıq sen (9) olduñ bizi bilici” ya‘ nī ol kim bize gerekdür bilürsin.
36. eyitti Tañrı “bayıq virildüñ dilegüni iy mūsā !”
37. 39. “dağı bayıq minnet eyledük (10) senüñ üzere bir gez dağı ol vaqt kim görelime bırağduq añanuñ ol kim gönüle bırağılır kim bırağ mūsā’yı (11) t̄abut içine pes bırağ anı deñiz içine pes bırağsuñ anı deñiz deñiz kıranına duta anı ya‘ nī nil ırmağı [164b] benüm düşmānum dağı anuñ düşmānı dağı bırağdum senüñ üzerüne sevgülik benden dağı tā bislenesin (2) şaklamaqlıgum üzere.”
40. ol vaqt kim yürür-ıdı kız qarındaşuñ pes eydür-ıdı “iy yol gösterdeyin mi size ol kimse üzere kim ala gendüzine mūsā’yı?” (3) pes döndürdük seni añaña degin tā yaqtulu ola gözi anuñ dağı kaygurmaya. dağı depeledüñ bir gişiyi (4) pes kırtarduk biz seni kaygudan dağı mihnet içine bırağduq seni biribiri ardınca mihnet içine bırağmaqlıq. pes dölendüñ yıllar medyen kavmı içinde ya‘ nī şu’ayb kâlında andan geldüñ taqđırlanmış vaqtin ol kırq yaşdayıdı (5) iy mūsā !
41. dağı üyürdüm seni gendüzüm için.
42. var sen dağı qarındaşuñ ya‘ nī hārūn benüm nişānlarum-ıla dağı (6) sustlık eylemeñ beni aramağ içinde.
43. varuñ fir‘avn’a degin bayıq ol haddan geçdi.
44. eyidüñ aña (7) yumşaq söz ümiddür ola kim ol aña öğüt duta yā qorqa.
45. eyittiler mūsā-y-ıla hārūn “iy çalabumuz! bayıq biz qorqanız kim (8) ive ya‘ nī ‘azāb eylemeğ bizüm üzerümüze yā haddan geçüre yavuzluğı.”

46. eyitti Tañrı “korkmañ siz iki bayık ben siz ikileven işidürin görürin.”
47. (9) “pes gelün aña eyidün ya‘nī fir‘avn’a bayık biz iki yalavacıvuz çalabunuñ pes viribigil bizüm-ile benī isrāyil’i ya‘nī şām’a (10) dağı ‘azāb eyleme. bayık geldük saña nişān-ıla çalabuñdan. dağı selāmatlık anuñ üzere kim (11) uydı toğru yola.
48. bayık biz vaħy olındı bizdin yaña kim anuñ üzeredür yalan duttı [165a] adağı yüz döndürdi.
49. eyitti fir‘avn “pes kimdür çalabunuz iy mūsā ?”
50. eyitti mūsā “çalabumuz oldur kim virdi (2) her neseneye sūratın anuñ andan yol gösterdi her neseneye.”
51. eyitti fir‘avn “nedür zamāna kavmı hālı kim ilk idi?”
52. (3) eyitti mūsā “bilmekliđi anuñ çalabum katındadır lavħa’l-māhfūz azmaz çalabum dağı unitmaz.”
53. (4) “ol kim eyledi sizün için yiri döşek dağı givürdi sizün için yir içinde yollar (5) dağı indürdi gökden şuyı. pes çıkarduk anuñ-ile dürlüler otdan (6) perekendeler.
54. yiñ dağı oturuñ yılķılarınuzı. bayık anuñ içinde nişānlardur ‘aķıllar (7) işlerine.
55. andan yarat(t)uķ sizi dağı anuñ içinde girü döndürürüz sizi dağı andan çıkaravuz sizi (8) bir gez dağı.
56. bayık gösterdük fir‘avn’a nişānlarımızı dükelcügin pes yalan duttı dağı boyun virmedi.
57. (9) eyitti fir‘avn “geldün mi sen bize tā çıkarasın bizi yirümüzden ya‘nī mısr‘dan cādūlīgün-ıla iy mūsā ?”
58. “pes bayık gelevüz saña (10) cādūlīg-ıla anuñ gibi. pes kıl aramızda dağı senün arañda va‘de yiri hilāf eylemeyevüz biz ne dağı sen bir yiri (11) berāber.”
59. eyitti mūsā “va‘deñüz bayram gündür dağı kim dirile ādemiler kuşluğun.”
60. [165b] pes yüz döndürdi fir‘avn haķdan pes mekrin hilesin andan geldi.
61. eyitti cādūlara mūsā “Tañrı ‘azābı lāzım eylesün size! yalan bağlamañ (2) Tañrı üzere yalan pes yok eyleye sizi ‘azāb-ıla. dağı bayık ümitsüz oldu ol kim yalan bağladı.”
62. (10)pes dartışdılar ya‘nī cādūlar (3) işlerini aralarında dağı gizlediler.
63. eyittiler “bayık uşbu iki iki cādūdur dilerler kim (4) çıkaralar sizi yirünüzden cādūlīķları-y-ıla dağı iledeleler yollaruñuzdan kim yigreklerdür.”
64. (5) “pes kaşd eyleñ berkidim mekrünüzi andan gelün şaf olup. bayık kırtıldı yāhıtulu oldu bugün ol kim gālib oldu.”
65. eyittiler (6) “iy mūsā! yā senün bırakmağın ‘aşāyı olsun yā olmağumuz (7)

ilkingi kimse kim bırağdı.”

66. eyitti mūsā “belki bırağıñ siz.” pes ol vağt ipleri bırağduklarından dağı ‘aşaları ħayāl olunurdı mūsā’ya cādūlıklarından kim anlar yğürürler.

67. pes buldı nefsi içinde (8) ya‘nī gönli ħorğu mūsā .

68. eyittük “ħorğma bayığ sen sensin yüce.”

69. “dağı bırağ (9) ol kim sağ elündedür yuda anı kim eylediler. bayığ eyledükleri cādūlığ mekridür dağı (10) ħurtılmaya cādū ħanda kim geldi.”

70. pes düşdi cādūlar secde eyleyiciler eyittiler “inanduğ ħārūn çalabı’sına dağı mūsā’nuñ.”

71. (11) eyitti fir‘avn “iy imān getürdüñüz mi aña andan ilerü kim destür virem (6)size? bayığ ol uluñuzdur ol kim öğretti size [166a] cādūlığı. pes keseven hereyne ben ellerüñüzü dağı ayaklaruñuzu şaşuru dağı aşavan sizi (2) ħurma ağacı özdegiñe. dağı bilesiz ħanğımız ħatırağ ‘azābludur dağı şoñ ħalıcı.

72. (8)eyittiler cādūlar “hergiz üyirmeyevüz seni (3) anuñ üzere kim geldi bize ħüccetlerden dağı anuñ ħağğı için kim yarattı bizi. pes eyleseñ anı kim sen eyleyicisin bayığ (4) ħükm eylemeyesin sen illā uşbu dirlikde kim yağındur.”

73. “bayığ biz imān getürdük çalabumuza bizüm. için yazuğlarımızı dağı anı kim (5) güc-ile duttun bizi anuñ üzere cādūlığdan. dağı Tañrı yigrekdür dağı ħalıcırağdur.”

74. “bayığ her kim geldi ise çalabı’sına yazuğlu bayığ anuñdur tamu. ölmeye anuñ içinde dağı dirilmeye” (6) ya‘nī menfa‘at lu dirlik.

75. 76. “dağı her kim gele çalabı’sına imānlu bayığ işlemiş ola (7) farızaları pes şunlar bunlaruñdur dereceler yüksekler ‘adn uçmağları kim (8) ağar altlarından ırmağlar ebed ħalıcılar iken içinde. şoldur yanudı anuñ kim (9) arındı yazuğdan.”

77. dağı bayığ viribidük vağyi mūsā’ya kim “gitgil gice ya‘nī mışrdan ħullarum ile ya‘nī benī isrāyil. pes ur anlaruñ için (10) yol deñiz içinde ħuru. ħorğmayaşın irmeklikden dağı ħorğmayasın” ya‘nī ħarğdan.

78. pes irdi anlaruñ ardınca (11) fir‘avn çerisi-y-ile pes örtti anları deñizden ol kim örtti anları.

79. dağı azdurdı fir‘avn [166b] ħavmını dağı toğru yol göstermedi.

80. iy benī isrāyil! bayığ ħurtarduğ sizi düşmānuñuzdan. dağı va‘de eyledük (2) tūr tağmuñ sağ yanındın yaña indürdük üzerüñüze terengübini dağı bildiricini.

81. yiñ (3) ħelāllerden anı kim rüzī virdük dağı ħaddan geçmeñ anuñ içinde pes ine üzerüñüze ħağımağum. dağı her kim (4) ine üzerine ħağımağum bayığ düşdi oda.

82. dağı bayığ ben yarlığayıcıvan anı kim tevbe eyledi (5) dağı imān getürdi dağı

işledi eyü işler andan toğru yol duttı.

83. ne nesene ivdürdi seni kavumuñdan iy müsā ?

84. (6) eyitti müsā “anlar anlardur ardumcadur. dağı ivdüm ben sendin yaña iy çalabum tā hoşnüd olasın.”

85. Tañrı eyitti “bayık biz (7) fitneye bırağduğ kavmuñı senden soñra dağı azdurdı anları sāmiri.”

86. pes döndi müsā (8) kavmindin yaña kaçımış kayđulu eyitti müsā “iy kavmum! ay va‘de eylemedi mi size çalabuñuz eyü va‘de ya‘nī toğru? (9) uzandı mı üzerüñüze zamān yā diledüñüz kimine üzerüñüze kaçımaklık (10) çalabuñuzdan pes hilāf eyledüñüz va‘de mi?”

87. eyittiler: “hilāf eylemedük va‘deñi kudratumuz ile (11) likin biz götürdük yükler fir‘avn kavımı bezeğinden pes bırağduğ anı pes ancılayın [167a] bırağdı sāmiri.”

88. pes çıkardı anlarıñ için bir buzağu tenlü anuñ mölemegi var. pes eyittiler “budur (2) Tañrı’ñuz dağı müsā Tañrı’sı pes unıttı müsā ”

89. görmez mi anlar kim döndürmez buzağu anlardın yaña bir söz dağı (3) mālīk olmaz anlarıñ için ziyān degürmege ne dağı aşı degürmege?

90. (4) bayık eyitti anlara hārūn ilerüden “iy kavmum! bayık fitne olıñduñuz buzağuy ıla. bayık çalabuñuz raħmān’dur pes uyuñ baña dağı muğı‘ oluñ buyruğuma.”

91. eyittiler (5) “hemīşe olavuz anuñ üzere muğım olıcılar tā döne bizdin yaña müsā .”

92. 93. eyitti müsā “iy hārūn! (6) nesene yıđdı seni kaçan kim gördüñ anlan azdılar kim geleyidüñ ardumca? ay āsī mı olduñ buyruđuma?”

94. eyitti hārūn iy añam oğlı! (7) dutma şaçalumı dağı başumı bayık ben korđdum kim eyidesin perekende eyledüñ benī isrāyil’i (8) dağı şaqlamadüñ sözümi.”

95. eyitti: müsā “ne nesenedür senüñ işüñ iy sāmiri?”

96. eyitti sāmiri (9) “bildüm ol nesneyi kim bilmediler anı. pes al dura bir avuç yalavaç izinden pes bırağdum anı. ancılayın kim itdüm (10) bezedi baña nefsum.”

97. eyitti müsā “pes gitgil bayık senüñdür dirlik içinde kim eyidesin (11) yoğanmaklık yoğdur. dağı bayık senüñdür bir va‘de kim hilāf eylemeyesin anı. dağı bağ Tañrı’na ol kim [167b] oldunıdı anuñ üzere muğım ya‘nī tapmaklığına her eyne göyündürevüz anı andan şavuravuz anı deñiz içinde şavurmaklık.”

98. bayık Tañrı’ñuz (2) Tañrı’dur kim yoğdur Tañrı illā ol kapladı dükeli nesneyi bilmekdin yaña.

99. ancılayın hikāyet eylerüz saña (3) ĥaberlerinden ol nesenüñ kimi geçdi. dağı

bayık virdük saña bizüm kıatumuzdan kıur'ân'ı.

100. kim yüz döndürür ise andan (4) bayık ol götüre kıyâmet günü ağır yüki.
101. ebed kıalıcılar ol yazuk içinde dağı yavuzdur anlarıñ kıyâmet güninde (5) yüki!
102. ol gün kim ürile şür dağı kıoparavuz ol gün çağır gözlüler.
103. uğurlayın (6) söyleşeler aralarında “dölenmedüñüz illâ on gice”.
104. biz bilüriregüz anı kim eydürler ol vaqt kim eyide (7) yigrek ‘ağıldın raydın yaña “dölenmedüñüz illâ bir gün”.
105. dağı şoralar saña tağlardan pes eyit “kıopara anlan (8) çalabum kıoparmaklık.”
106. pes kıoya anları düz yir otsuz düz yir.”
107. “görmeyesin anuñ içinde aşak yir ne dağı yüce yir.”
108. (9) ol gün uyalar okıyıcıya ya' nî isrâfil anlamaklık yokdur anuñ-içün ğor oldu ünler ya' nî ün isleri Tañrı için (10) pes işitmeyesin illâ gizlü ün.
109. ol gün aşşı eylemeye şafa' at illâ anuñ şafa' atlı kim destür virde aña Tañrı (11) dağı ğoşnüd oldu aña sözdin yaña.
110. bilür anı kim aña ileyelerindedür ya' nî âğiret işi dağı anı kim ardlarındadır ya' nî dünya işi. kıaplayumayalar anı bilmekdin yaña.
111. [168a] dağı ğor oldu yüzler âşılar hemişe diri-çün hemişe durıcı-çün. dağı bayık nevmîd oldu ol kim götürdi zulmı ya' nî Tañrı'ya iki didi-y-ise.
112. dağı her kim (2) işleye eyü işlerden ol ğalde kim ol mü'min dür kıor kımaya kıulm dan ya' nî yavuzlıkların arturmakdan dağı eksmekden ya' nî ğasanâtından.
113. (3) dağı ancılayın indürdük anı kıur'ân iken ‘ arabça dağı döndürdük anuñ içinde kıor kıtmaqdan ola kim anlar (4) kıor kıalar yâ yiñileye anlarıñ için kıur'ân.
114. pes yüce oldu Tañrı pâdişâh Tañrılığa lâyıq. dağı ivme (5) kıur'ân okımağa andan ilerü kim tamâm olına şendin yaña okımaklık dağı eyit “iy çalabum! arturı vir baña (6) bilmegi.”
115. bayık işmarladuq âdem'e ilerüden pes unıttı dağı bulmaduq anuñ kıaşdın.
116. (7) dağı ol vaqt kim fıriştelere “secde kıılıñ âdeme.” pes secde eylediler illâ iblis (8) onamadı.
117. pes eyittük “iy âdem! bayık bu düşmândur saña dağı ‘ avratuña pes çıkarmasuñ siz ikiyi (9) uçmaqdan pes emeklenesin.”
118. “bayık senüñdür kim açmayasın anuñ içinde dağı yalıñ olmayasın.”
119. (10) “dağı bayık sen şuşamayasın anuñ içinde dağı güneş değmeye saña.”
120. pes vesvese eyledi aña ya' nî âdem! dağı ğavvâ şeytân (11) eyitti “iy âdem!

kuġaġuzlayayın seni ebedlik ağacına daġı pādīşāhlıġa kim eskimez kesilmez?”

121. [168b] pes yidiler ol iki ol ağaçdan pes görindi ol ikiye sitirleri. daġı tırdılar irişdürürlerdi yapraġları biribirine anlaruñ üzere (2) uçmaġ yapraġından. ma‘şiyet eyledi ādem çalabı’sına azdı dileginden.

122. andan üyürdi anı çalabı’sı pes tevbe virdi (3) aña daġı toġru yol gösterdi tevbeğe.

123. eyitti Tañrı “ařaġa inüñ bundan ya‘nī uçmaġdan dükelüñüz. bir niceñüz bir niceñüze düřmāndur. (4) eger gelür ise size benden toġru yol uyar-ise toġru yoluma azmaya ya‘nī dünyede daġı bedbaġt olmaya ya‘nī āhiretde .

124. (5) daġı her kim yüz döndürse ġur‘ān’umdan bayıġ anuñdur dirlik tar ya‘nī sin ‘azābı. daġı ġoparavuz anı sinden ġıyāmet ġüni (6) gözsüz.

125. eyitti “iy çalabum! nişe ġoparduñ beni gözsüz bayıġ oldum-ıdı görür?”

126. eyitti Tañrı “andayıġ geldi saña (7) āyetlerümüz pes terk eyledüñ anları. daġı ancılayın bugün terk olmasın” ya‘nī gössüzlik üzere ġanılařın.

127. ancılayın cezā virürüz aña kim şirk eyledi ya‘nī Tañrı’ya iki didi (8) daġı imān getürmedi çalabı’sı āyetlerine. daġı āġiret ‘azābı ġatıraġdur daġı bāġı ġalıcıraġdur.

128. iy (9) toġru yol göstermedi mi Tañrı anlara? nişe helāk eyledük anlardan ilerü bir zamān ġavumları yürirlerken tıraġlarında! (10) bayıġ anuñ içindedür niřānlar ‘aġıllar islerine.

129. eger degül misse söz kim ilerü oldı çalabuñdan (11) oldı-y-ıdı ‘azāb lāzım daġı müddet ad virilmiş.

130. pes şabr eyle eyittükleri üzere daġı namāz ġıl añar-iken çalabuñı [169a] ġüneř toġduġından ilerü daġı batduġından ilerü. daġı ġice sa‘atlerinden pes namāz ġıl daġı ġündüz (2) ġıranlarında ola kim sen ġořnüd olasın.

131. daġı baġdurma iki gözüñi andın yaña kim gönendürdük anuñ-ile dürlüler (3) kāfirlerden bezek yaġın dirliġüñ tā fitne eyleyevüz anlara anuñ içinde. rızġı çalabunuñ ya‘nī uçmaġ yigrekdür daġı bāġı ġalıcıraġdur.

132. (4) daġı buyur ġavmuna namāzı daġı şabr eyle anuñ üzere. dilemezüz saña rüzī ya‘nī senüñ için daġı ġalk için biz rüzī virürüz saña. (5) daġı āġıbat ya‘nī uçmaġ taġvā issinüñdür.

133. daġı eyittiler kāfirler “nişe getürmez muġammed bize bir niřān çalabı’sından?” iy gelmedi mi anlara (6) ġüccet ol kim ilkingi kitāblardadır?

134. daġı eger biz helāk eylesedük anları ‘azāb-ıla peyġamber’den ilerü (7) eyidelerdi ġıyāmetde “iy çalabumuz! nişe viribimedüñ bizdin yaña yalavaç pes uyayıduġ

āyetlerüñe andan ilerü (8) kim ħor olavuz daĥı rüsvāy olavuz?”

135. eyit “dükeli göz dutıcıdur kim kıyāmet pes göz dutuñ. pes tiz bilesiz kimdür (9) isleri toĝru yoluñ daĥı kim. toĝru yol duttı.”

1.21 Sūratü'l-Enbiyā /21/

(112 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāĥmāni'r-rāĥīm

1. (10) yakın oldu ādemīlerüñ hisābları anlar ġāfillik içinde yüz döndüricilerdür.
2. 3. gelmez anlara [169b] bir öğüt çalabı'larından yiñi olmuş illā işidürler anı şol ĥalde kim oynarlar ya'nī maşaraya dutarlar ġāfil iken ġoñülleri. (2) gizlediler rāz-ıla söyleşmeĝi anlar kim şirk eylediler “iy uşbudur mı illā bir ādemī sizcileyin. ay gelür misiz (3) cādülüĝa sizler bilür iken?”
4. eyitti ya'nī muĥammed “çalabum bilür sözi gökde daĥı (4) yirde daĥı ol işidicidür bilici.”
5. belki eyittiler “ĥarışık düşlerdür. belki (5) gendüden baĝladı anı belki ol şı'r eyidicidür pes getürsün muĥammed bize bir nişān nite kim viribinildi ilerügiler.”
6. (6) imān getürmedi anlardan ilerü ĥiç köy kim helāk eyledük anı iy anlar imān getüreler mi?
7. daĥı viribimedük (7) senden ilerü illā erenler vaĥy olunurdı anlara. pes şoruñ kitāb ehli'ne eger (8) bilmezseñüz.
8. daĥı eylemedük peyĝamberleri tenler kim yimeyeler ta'amı daĥı olmadı (9) anlar ebed ĥalıcılar.
9. andan toĝru eyledük anlara va'deyi pes ĥurtarduk anları daĥı her kimi kim dilerüz. (10) daĥı helāk eyledük müşriĝleri.
10. bayık indürdük siz bir kitāb, anuñ içinde sizüñ anmaĝlıĝuñuzdur (11) iy añlamaz misiz?
11. daĥı niçe helāk eyledük köyi kim oldı-y-ıdı zılm eyleyici yarat(t)uĝ yiñi [170a] ardınca anuñ daĥı bir ĥavum.
12. pes ol vaĥt kim gördiler 'azābumuzı anlar ol köyden yüĝrüşürler ya'nī ĥaçarlardı.
13. eyidildi (2) “yüĝrüşmeñ bunları yañşuya duta daĥı dönüñ andın yaña kim ĝönedüñüz anuñ içinde daĥı turaĝlarıñuzdın yaña ola kim (3) dilenilesiz.”
14. eyittiler “iy 'azābumuz bayık olduĝ biz zılm eyleyiciler!”
15. pes ırılmadı şol (4) oĝdukları tā eyledük anları biçilmiş söyünmişler.

16. daḥı yaratmaduḡ gögi (5) daḥı yiri daḥı ol iki arasındadıyı oyun eyleyü ya' nı fayıdasuz.
17. eger dilese-dük kim dutavuz ' avrat yā oḡul kız (6) duta-y-ıduḡ anı atumuzdan eger olsavuz eyleyiciler.
18. belki biraḡuruz ḥaı bāḥıl üzere pes şır anuñ başını (7) pes andan ol bāḥıl helāk olıcıdur. daḥı sizüñdür ' azāb şıfat eyledüḡüñüzden ötürü.
19. daḥı anuñdur (8) ol kim gökdedür daḥı yirde. daḥı anlar kim anuñ atındadır ' arlanmazlar anuñ apmaḡından daḥı (9) armazlar.
20. tesbıḥ eylerler gice daḥı gündüz sākin olmazlar.
21. ay dutarlar mı (10) Tañrılar yir cinsinden kim anlar dirildürler?
22. eger varmissa yir-ile gökde Tañrılar Tañrı'dan ayruḡ (11) helāk olalardı. pes aru olmaḡı Tañrı'nuñ ' arş issi andan kim şıfat eylerler.
23. şorılmaz andan kim eyler daḥı [170b] anlar şorılurlar.
24. ay uttılar mı Tañrı'dan ayruḡ Tañrılar? eyit "getürüñ ḥüccetuñuzı. (2) uşbu ya' nı ur'an ḥaberidür anuñ kim benüm-iledür daḥı ḥaberidur anuñ kim ileyümdedür" ya' nı gemiş ümmetler. kāfirlerüñ eyregi bilmezler ḥaı ya' nı ur'an'ı tevhidı (3) pes anlar yüz döndüricilerdür.
25. daḥı viribimedük senden ilerüden yalavaḡ illā vaḥy olundu (4) aña kim "bayıḡ yoḡdur Tañrı illā ben pes apuñ baña".
26. daḥı eyittiler "duttı Tañrı (5) oḡul kız." arulıḡı anuñ dükeli ' ayıbdan belki ullardur aḡırlanmışlar ya' nı firışteler.
27. öñirtmezler aña söylemeg-ile daḥı anlar anuñ buyruḡı-y-ıla (6) işlerler.
28. bilür anı kim ileylerindedür daḥı anı kim artlanıncadır. daḥı şafa' at eylemeyeler illā (7) anuñ-içün kim ḥoşnüd oldu Tañrı daḥı anlar anuñ orusından orucılardur.
29. daḥı her kim eydür-ise, anlardan "bayıḡ (8) Tañrıvan Tañrı'dan ayruḡ" pes ol cezā virürüz aña cehennemi. ancılayın cezā virürüz zālimlere.
30. iy bilmedi mi (9) anlar kim kāfir oldılar kim bayıḡ gökler daḥı yir oldu-y-ıdı baḡlu pes açduḡ biz ol ikiyi daḥı eyledük şudan her nesneyi kim diridür? ay imān getürmez mi bunlar?
31. (10) daḥı eyledük yirde aḡlar kim depretmeye anları daḥı eyledük ol aḡlar dapa (11) yirde iki aḡ arasındadı yollar [171a] ola kim anlar oḡru yol dutalar.
32. daḥı eyledük gögi örtü şalanmış ya' nı şeyḥānlardan. anlar nişānlarından göḡüñ (2) yüz döndüricilerdür.

33. dağı ol oldur kim yarattı gıceyi dağı gündüzi dağı güneşi dağı ayı (3) dükeli gökde yürirler tızlig ile.

34. dağı eylemedük hıç âdemiye senden ilerü ebed olmağ. (4) iy eger ölü isen anlar ebed ıalıcılar mıdur?

35. her nefis ölümi dadıcıdur. dağı şınayavuz sizi (5) şerr ile dağı hayr-ıla fitne-y-içün. dağı bizdin yaña dönilesiz.

36. dağı ol vağt kim gördi seni anlar kim kâfir oldılar (6) dutmazlar seni illâ yañşuya “iy uşbu ol mıdur kim ‘ayıblar Tañrılarunuñuzı!” dağı anlar Tañrı’yı (7) añmađlıđda anlardur kâfirler.

37. yaradıldı âdemî ivmekden. tız gösterem size nişanlarımı (8) pes ivmeñ siz.

38. dağı eydürler “kaçandur bu va‘de (9) eger olduñuz ise toğru söyleyiciler?”

39. eger bilse-di anlar kim kâfir oldılar ol vağt kim yıgamayalar yüzlerinden odı ne dağı (10) arđalarından ne dağı nuşret virileler!

40. belki gele anlara añsuzda pes hayrân eyleye anları (11) pes güçleri yitmeye girü döndürmeğine dağı anlar mühlet virilmeyeler.

41. dağı bayığ yañsulandılar yalavaçlar [171b] senden ilerü pes indi anlara kim yañşuya duttılar anları ol nese kim oldılar anı yañşularlar.

42. (2) eyit “kim şağlar sizi gıce dağı gündüz Tañrı’dan” belki anlar ıalabı’ları zikrinden ya‘nı kıur‘ân’dan (3) yüz döndüricilerdür.

43. ay, var mı anlaruñ Tañrılar kim yıga anları bizden ayruğ? (6)güçleri yitmez gendüzilerine (4) yarı virmeklige ne dağı anlar bizden aman virilürler.

44. belki gönendürdük anları dağı atalarını (5) tã uzandı anlaruñ üzere ‘umr. iy görmezler mi bayığ biz kaşd eylerüz yire ekserüz anı (6) kıranlarından? iy bunlar mıdur yiñiçiler?

45. eyit “bayığ kıorkıdurın sizi kıur‘ân-ıla.” (7) işitmezler şağırlar kıığırmağı ol vağt kim kıorkıdılsalar.

46. eger yoğansa anlara bir pãre (8) ‘azãbından ıalabunuñ bayığ eyıdeler “iy ‘azãbumuz bayığ olduğ biz zılm eyleyiciler!.”

47. dağı kıoyavuz (9) terãzuları toğru kıyãmet günü içün pes zılm olınmaya kimse nesene. eger olur-ise (10) dãne kıadar isbetenden getürevüz anı. dağı tap olduğ biz hisãb eyleyiciler.

48. 49. dağı bayığ virdük (11) mūsã’ya dağı hãrũn’a tevrît’i dağı aydınlığ dağı ögüd şağıncılara anlar kim [172a] kıorđarlar ıalabı’larından ğãyıb iken dağı anlar kıyãmetden kıorđıcılardur.

50. dağı bu ur'ān (2) amadur grkl utlu indrdk anı iy siz misiz aa inanmayıcılar?
51. dağı bayı virdk ibrahm'e (3) toğru yolın ilerden ya' n reside olmadın dağı olduğ anı biliciler.
52. ol vat kim eyitti atasına dağı avmına "nedr ubu (4) butlar kim siz aa muım olıcısız" ya' n apmağına?
53. eyittiler "bulduğ atalarımızı aa apıcılar."
54. (5) eyitti ibrahm "bayı olduuz siz dağı atalaruuz azgunlık iinde bell."
55. eyittiler "iy geldn mi bize hak-ıla (6) yā sen oyun idenlerden misin?"
56. eyitti ibrahm "belki alabuuz gkler alabı'sıdır dağı yirn (7) ol kim yarattı butları dağı ben anun zere anuklardanvan."
57. "dağı Tarı haı-ıun yavuz (8) butlaruuza andan ora kim dnesiz yz dndricilerken!"
58. pes eyledi anları ibrahm pāre pāre illā ulusun (9) anlarun ola kim ol avm ol butdın yaa dneler.
59. eyittiler "kim eyledi bunu Tarılarumuza? bayı ol (10) zālimlerdendir."
60. (11) eyittiler "iiddk bir yiğit kim aardı anları eyidilr aa ibrahm."
61. eyittiler "pes getrn anı ādemiler gzleri atında ola kim anulık vireler."
62. eyittiler [172b] "sen mi eyledn bunu Tarılarumuza iy ibrahm?"
63. eyitti "belki eyledi anı uluları (2) ubu pes orun anlara eger sylerler ise."
64. pes dndiler gendzilerindin yaa (3) pes eyittiler "bayı sizler siz zālimler!"
65. andan baları aağa dndiler ya' n kāfirliklerine dndiler eyittiler "bayı bildn (4) degl bunlar kim sylerler."
66. eyitti ibrahm "iy apar misiz Tarı'dan ayruğa aa kim aı degrmez size neene (5) dağı ziyān degrmez size."
67. "uf size dağı aa kim aparsız Tarı'dan ayruğ! (6) ay aılamaz misiz?"
68. eyittiler "gyndrn ibrahm'i dağı ara virn Tarılaruuza eger olduuz-ise (7) eyleyiciler."
69. eyittk "iy od olđıl ovuk dağı selāmatlık ibrahm zere!"
70. dilerler aa (8) yavuzluk eylemek; pes eyledk anları ziyānlular.
71. dağı urtardk anı dağı lt peygamberi ol yirdin yaa kim bereket eyledk anun iinde (9) ya' n am ili 'ālemlere.
72. dağı bağıladk aa ya' n ibrahm'e ihā'ı dağı ya' ub'ı (10) artuğ ya' n oğul oğlı. dkelini eyledk Tarı a' atın ılıcılar.

73. (11) dağı eyledük anları imāmlar toğru yol gösterürler bizüm buyruğumuz-ile. dağı eyledük anlardın yaña eyü işler eylemek dağı namāzı dururmağlığ dağı zekātı virmeğliğ. [173a] dağı oldılar bize tapıcılar.

74. dağı lūt'a virdük peygamberlik (2) dağı 'ilm dağı kırtarduk anı ol köyden kim oldı- y-ıdı arusuz işler. bayık anlar oldılar (3) yavuz kavm fāsıklar.

75. dağı givürdük anı rahmetümüz içine bayık ol şālihlerdendür.

76. (4) dağı nūh'a ol vađt kim kığırdı ilerüden pes icābet itdük anı pes kırtarduk anı dağı kavumunu kıyğudan (5) ulu.

77. öyke alıcı eyledük anı kavumdan kim anlar yalan duttilar āyetlerümüzü. bayık anlar (6) oldılar yavuz kavm pes ğarđ eyledük anları dükelin.

78. dağı dāvud'ı ya' nī aňđıl süleymān'ı. (7) ol vađt kim hükm eylerdi ekin ekinde ol vađt kim otladı gice ol ekin içinde koyun bir kavumuñ. dağı olduğ biz anlarıñ hükmüne (8) hāzırlar.

79. pes araladığ ol kıızıyeyi süleymān'a. dağı dükeline virdük peygamberlik dağı 'ilm. dağı fermān eyledük (9) dāvud ile tağları tesbīh eylerlerken dağı kıuşı. dağı olduğ biz eyleyiciler.

80. dağı öğrettük (10) aña yarağ pīşe sin sizüñ için tā şaklaya sizi çalısuñuzdan. iy siz şükr eyleyiciler misiz?

81. (11) dağı süleymān'a yili kıatı yil iken yürir buyruğı-y-ıla ol yire kim bereket eyledük [173b] anuñ içinde ya' nī şam ili. dağı olduğ her nesneyi biliciler.

82. dağı şeytānlardan anlar kim talarlardı deñize (2) anuñ-içün dağı işlerlerdi işin andan ayrığ ya' nī talmakdan. dağı olduğ anlarıñ şaklayıcıları.

83. dağı eyyüb'ı (3) ol vağt kim kığırdı çalabı'sına "bayık ben yokandı baña ziyān dağı sen esirgeyicileruñ esirgeyiciregisin."

84. pes biyerledük (4) anı pes giderdük ol kim var-ıdı anda ziyāndan. dağı virdük aña kavumunu dağı kavminuñ beñzerini anlarıñ-ıla rahmet için (5) bizüm kıatumuzdan dağı öğüd için tapıcılara.

85. dağı ismā'ıl'i dağı idrīs'i dağı zü'l kifl'i (6) dükeli şabr eyleyicilerdendür ya' nī Tañrı ta' atına.

86. dağı givürdük anlar rahmetümüz içine bayık anlar (7) şālihlerdendür.

87. dağı balık issini ya' nī yūnus'ı ol vađt kim giddi kıayıuban gümān iltti kim tar eylemeyevüz işin (8) anuñ üzere. pes kığırdı karañulıđlar içinde kim "yokđur Tañrı illā sen dükeli 'ayıbdan arulığun. bayık ben (9) oldum zālimlerden."

88. pes biyerledük anı dağı (10) kırtarduk anı kıaykıudan. dağı ancılayın kırtaravuz

mü'minleri.

89. daḥı zekeriyyā'yı ol vaḳt kim kıḡırdı çalabısı'na “iy çalabum! ḳoma beni yaluñuz ya' nī oḡulsuz (11) daḥı sen mīrās eyleyicilerim yigregisin.”

90. pes icābet itdük anı daḥı baḡısladuḳ aña yāhyā'yı. daḥı yarar eyledük anuñ-içün [174a] ‘avratını. bayıḳ anlar oldılar iverler-idi ḥayırlarda daḥı oḡırlardı bizi raḡbet eyleyü uçmaḡa daḥı (2) ḳorḳa ṫamudan daḥı oldılar bize aṣaḳlıḳ eyleyiciler.

91. daḥı ol kim ṣaḳladı fercini pes ürdük anuñ içine (3) canumuzdan daḥı eyledük meryem'i daḥı oḡlın niṣān ‘ālemlere.

92. bayıḳ uṣbu dīnūñüzdür bir dīn iken. (4) daḥı ben çalabuñuzvan pes ṫapuñ baña.

93. daḥı bölük bölük oldılar dinleri işi içinde aralarında. dükeli (5) bizdin yaña dönucilerdür.

94. pes her kim işler-ise eyü işlerden ol ḥalde kim ol mü'mindür (6) inkār eylemek yoḡdur anuñ işine bayıḳ biz anı yazıcılaruz.

95. daḥı vācibdur ol köy üzere kim (7) helāk eyledük anı kim anlar dönmeyeler.

96. 97. tā ol vaḳt kim açıla yecüc daḥı mecüc (8) yol ḥalde kim yüce yirden yilişürler yaḳın oldı ḥaḳ va' desı ya' nī kıyāmet pes (9) anda açılıp ḳalıcudur gözleri anlaruñ kim kāfir oldılar “iy ‘azābumuz! ya' nī eyideler olduḡ-ıdı ḡāfillik içinde (10) bundan belki olduḡ-ıdı zālimler”.

98. bayıḳ daḥı ol kim ṫaparsız Tañrı'dan ayruḳ ṫamu odın (11) yanduracaḡdur siz aña giricilersiz.

99. eger olsa-dı anlar Tañrılar girmeyelerdi ṫamuya. [174b] dükeli anuñ içinde ebed ḳalıcılardur.

100. anlaruñ anuñ içinde iñilemek var daḥı anlar anuñ içinde işitmezler.

101. bayıḳ anlar kim (2) ilerü geçdi anlaruñ için bizden uçmaḳ yā eyü baḡt anlar andan ıraḳ olınmışlardur.

102. işitmeyeler gizlü ünün ṫamunuñ. (3) daḥı anlar ol nesene içinde kim arzular ḡönülleri ebed ḳalıcılardur.

103. ḳayḡulu eylemeye anları ulu ḳorḳu (4) ilerü geleler anlara firışteler iyideler “uṣbudur günūñüz ol kim olduñuz-idi va' de virilürsüz.”

104. ol gün kim (5) dürevüz göḡi firışte dürdüḡi gibi nāmeyi. nite kim başladıḳ ilk yaratmaḡı girü döndürevüz anı (6) va' de eylemekdür üzerümüze. bayıḳ biz olduḳ eyleyiciler.

105. daḥı (7) bayıḳ yazduḳ gökden inen kitāblar içinde lavha'l maḥfūz'dan soñra bayıḳ yir mīrās ala anı ṣālih ḳullarum.

106. bayıḳ bunuñ içinde ya' nī ḳur'ān (8) yitütikdür ḳavma kim ṫapıcılardur.

107. daḥı viribimedük seni illā raḥmet ‘ālemlere.
108. eyit (9) “bayıḳ vaḥy olındı baña kim bayıḳ Tañrı’ñuz bir Tañrı’dur. iy siz müsülmānlar misiz.”
109. (10) pes eger yüz döndürelersiz pes eyit “bildürdüm size berāberlık üzere. daḥı bilmezın yaḳın mıdır yā ıraḳ mıdır (11) va‘ de virildügüñüz.”
110. “bayıḳ ol bilür eşkereyi sözden daḥı bilür anı kim gizlersiz.”
111. “daḥı [175a] bilmezın ola kim ol fitnedür size daḥı gönenmekdür bir zamāna degin.”
112. eyit “iy çalabum! hükm eyle (2) ḥaḳk-ıla ya‘nī kāfirlerüñ ‘azābına. daḥı çalabumuz esirgeyicidür arḳa virmek dilenendür anuñ üzere kim şıfat eylesiz” yalanlaruñuzdan.

1.22 Sūratü’l-Ḥacc /22/

(78 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (3) iy ādemiler! ya‘nī mekke ehli ḳorḳuñ çalabuñuzdan bayıḳ ḳıyāmet zelzelesi ulu nesenedür.
2. (4) ol gün kim göresiz anı ḳoya gāfil ola her emzürici ‘avrat andan kim emzürdi daḥı ḳoya her yüklü ‘avrat (5) yükini. daḥı göresin ādemileri esrükler ya‘nī esrükler gibi daḥı degül anlar esrükler (6) velikin Tañrı ‘azābı ḳatıdır.
3. daḥı ādemilerden bir nicesi oldur kim tartışalar Tañrı ḥaḳḳında bilmeksüz (7) daḥı uyar her şeytāna boyun virmeyici.
4. yazıldı anuñ üzere bayıḳ kim dost dutar-ise anı (8) bayıḳ ol azdun anı daḥı yol göstere aña tamu ‘azābına degin.
5. iy ādemiler! ya‘nī mekke ḳavmı (9) eger olduñuzsa gümān içinde girü dirilmekten bayıḳ biz yarat(t)uḳ sizi topraḳdan [175b] andan oḳlan olduḳı şudan andan uyışmış ḳandan andan bir pāre etden tamām yaradılmış ya‘nī canlanmış daḥı tamām yaradılmamış tā belürdevüz (2) size. daḥı dölendürevüz oḳul canlar içinde anı kim dilerüz adanılmış vaḳta degin. andan çıkaravuz (3) giçi oḳlan iken andan tā iresiz ‘aḳluñuz tamāmlığına. daḥı bir niceñüz oldur kim ölür daḥı bir niceñüz oldur (4) kim girü döndürilür ‘umruñ herzeresine tā kim bilmeye bildügiñden soñra nesene. daḥı göresin (5) yiri ḳuru pes ḳaçan kim indürevüz anuñ üzere şuyı deprene daḥı arta (6) daḥı bitüre her bir dürlüden görklü.

6. ol anuñ içündür kim bayıķ Tañrı oldur Tañrılığa yarar daķı bayıķ ol (7) dirürür ölüleri daķı bayıķ ol her nese üzere güci yiter.

7. daķı bayıķ kıyāmet gelicidür (8) gümān yoķdur anuñ içinde. daķı bayıķ Tañrı kıparur sinler içindegiyi.

8. 9. daķı ādemīlerüñ bir nicesi oldur kim (9) tartıķık eyler Tañrı'da 'ilmsüz daķı toğru yolsuz daķı kitābşuz rüşan döndürici yanın daķı (10) boynın tā azdura Tañrı yolından. ya' nī tādutdan anuñdur dünyede rüsvāyılıķ daķı daduravuz aña (11) kıyāmet güninde göyündürici 'azābı.

10. şol anuñ içündür kim ilerü duttı iki elüñ daķı bayıķ Tañrı degül zılm eyleyici [176a] kıllara.

11. daķı ādemīlerden oldur kim tıpar Tañrı'ya kırañ üzere ya' nī şek üzere. pes eger degirse aña (2) ĥayr dölenür aña eger degirse aña fitne dönene gendü yanasına ziyān oldı (3) dünye daķı āĥiret ya' nī kāfırlığı ol oldur ziyān bellü.

12. tıpar Tañrı'dan ayruğa aña kim ziyān degürmez (4) aña daķı aña kim aşıı degürmez aña. şol oldur azğunlıķ ıraķ.

13. (5) tıpar bayıķ ol kim ziyānı anuñ yakınıraķdur aşıısından. yavuz yarı viricidür daķı yavuz işdür!

14. bayıķ Tañrı (6) givüre anları kim imān getürdiler eyü işler uçmaķlara aķar altından (7) ırmaķlar. bayıķ Tañrı eyler ne kim diler.

15. her kim oldı gümān eyler kim (8) arķa virmeye aña ya' nī muĥammed'e Tañrı dünye içinde daķı āĥiretde uzatsuñ bir ip ev örtüsündin yaña (9) andan kessüñ pes baķsuñ ĥiç giderür mi ĥılesi anuñ kıaķımağın.

16. daķı andayuķ indürdük kıur'an'ı (10) āyetler bellüler. daķı bayıķ Tañrı toğru yol gösterür aña kim diler.

17. bayıķ anlar kim imān getürdiler (11) daķı anlar kim cuĥūd oldılar şābīler ya' nī ıldıza tıpıcılar daķı naşrāniler daķı mecūsiler daķı anlar kim [176b] Tañrı'ya ortak eylediler bayıķ Tañrı hükm eyleye ayırtlayu bulanıñ arasında kıyāmet günü bayıķ Tañrı her nese üzere (2) bilürdür.

18. iy gördüni mi bayıķ Tañrı secde eyler aña ol kim göklerdeür daķı ol kim yirdedür (3) daķı gün daķı āy daķı yılduzlar daķı tağlar daķı ağaçlar daķı cānaverlar daķı çoķ (4) ādemīlerden daķı çoķ vācib oldı anuñ üzere 'azāb. daķı her kinü ĥor eyleye Tañrı yoķdur aña (5) 'azīz eyleyici. bayıķ Tañrı işler anı kim diler.

19. uşbu iki ĥaşmdur; dartışdılar çalabı'ları dīni içinde. (6) pes anlar kim kāfir oldılar kesildi anlarıñ için bizler oddan döküline başları üzerinden (7) şu.

20. eridiline anuñ-ile ol kim qarınları içindedür dağı derileri.
21. dağı anlaruñdur kaçmçılar (8) demürden.
22. her nice kim dileyeler kim çıkalar andan kaçğudan döndürineler (9) anuñ içine “dağı daduñn göyündürici ‘azābı!”
23. bayık Tañrı givüre anlan kim imān getürdiler. dağı işlediler (10) eyü işler uçmaqlara aķar altlarından ırmaķlar. bezenileler anuñ içinde bilezüklerden (11) altundan dağı incüden dağı tonları anuñ içinde ĥarirdür ya‘nī ebrīşümdür.
24. [177a] dağı yol gösterinildiler sözüñ dağı yol gösterinildiler ögülmüş yola.
25. bayık anlar kim kāfir oldılar dağı (2) yığarlar Tañrı yolundan dağı mescidi’l ĥarām’dan ol kim kıldıķ anı ādemīler için (3) berāber durdurıcı anda dağı çıkıcı andan. dağı her kim dileye anuñ içinde meyl eylemek ya‘nī yığlınmış nesanelere zılm -ıla taduravuz aña (4) ‘azābdan acıdıcı.
26. dağı ol vaķt kim bellü eyledük ibrahīm’e ev yirini kim “ortak eyleme (5) baña neseneyi dağı arıtı ev’ümi, tavāf eyleyenlere. dağı tıranlara dağı ruķū‘ eyleyenlere sucüd eyleyenlere”.
27. “dağı nidā eyle (6) ādemīlere ĥacca geleler saña erenler dağı her bir aruķ üzere geleler (7) her ırak yoldan.”
28. “tā ĥāzır olalar anlaruñ menfa‘atlarına dağı añalar Tañrı adın (8) bilinmiş günler içinde anuñ üzere kim rüzī virdi anlara dilsüz cānaverden deveden şıgırdan koyundan. pes yiñ andan (9) dağı yidürüñ kaçtı dirliklüye yoĥsula.”
29. “andan gidersünler çirklerini dağı yirine getürsünler nezrlerini (10) dağı tavāf eylesünler kaçdīm ev’e.”
30. ol dağı her kim ulular ise Tañrı ĥurmatlarını ol (11) yigrekdür aña kaçlabı’sı kaçtında. dağı ĥelāl olındı size dürt ayaķlular meger ol kim oķınur üzerüñüze ya‘nī ĥarāmılığıla. [177b] pes ırak oluñ arusuzdan butlardan dağı ırak oluñ buĥtan sözden
31. muĥlislerken Tañrı’ya ortak eyleyiciler degül iken aña. dağı her kim (2) ortak eyler-ise Tañrı’ya pes anuñ gibidür kim düşdi gökden (3) pes kaçpa anı kaçuş yā indüre anı yıl ırak yire.
32. ol dağı her kim ulular-ise (4) ĥac nişānlarını bayık ol gönüller kaçınmağındandır.
33. size anuñ içinde aşşılardur adanılmış (5) vaķta degin andan indürildügi yiri kaçdīm ev kaçtıdur.
34. dağı her bir kaçavum için eyledük kaçurbān eyleyesi yir (6) tā añalar Tañrı adını anuñ üzere kim rüzī virdi anlara dilsüz cānaverden deve şıgır koyun. pes Tañrı’ñuz (7) bir

Tañrı'dur pes aña boyun virüñ. dañı muştıla boyun viricilere

35. anlar kim kaçan anıla Tañrı qorqa (8) gönülleri dañı şabr kılanlar anlara degen nesene üzere dañı namāzı dururanlar; dañı andan kim rüzı virdük anlara (9) nafaqa eylerler.

36. develer şıgırlar eyledük anı size Tañrı dıni nişānlarından size anuñ içinde hayırdur. (10) pes anuñ Tañrı adını anuñ üzere bağlu dururlarken pes kaçan düşe eyegüleri pes yiñ andan (11) dañı yidürüñ kaña'at eyleyene. dañı dileyiciye. andayuk girü ancılayın musahhar kılduk anı size ola kim siz [178a] şükır kılasız.

37. değmeye Tañrı'ya etleri dañı qanları anuñ lıkin dege aña şaşınmaqlık (2) sizden. andayuk musahhar eyledi size anı tā tekbır eyleyesiz Tañrı'ya anuñ üzere kim toğru yol gösterdi size. dañı muştıla eyü işlölere.

38. bayık Tañrı girü yığar ya' nı kāfirler şerrini anlardan kim imān getürdiler. (3) bayık Tañrı sevmez her hıyānet eyleyiciyi kāfir olıcı.

39. (4) destür virinildi anlara kim çalış eylenildiler andan ötürü kim zılm eylenildiler. dañı bayık Tañrı arqa kılamak üzere güci yiterdür.

40. (5) anlar kim çıkarnıldılar sarāylarından haqsuz illā eyittüklerinden ötürü "çalabumuz (6) Tañrı'dur". dañı eger degülmisse def' eylemegi Tañrı'nuñ ādemileri bir nicelerini bir nice-y-ile yıqınıla-dı rāhibler yiri (7) dañı naşrāniler kilisesi dañı cuhūdlar kilisesi dañı mescidler kim anılır anuñ içinde Tañrı adı çok. (8) dañı bayık arqa vire Tañrı aña kim arqa virür aña. bayık Tañrı qavıdür beñdeşsüz.

41. anlar kim eger yir virevüz anlara (9) yirde dururalar namāzı dañı vireler zekātı dañı buyuralar eyüyi (10) dañı yığalar yavuzdan. dañı Tañrı'nuñdur işlerüñ soñı.

42. 44. dañı eger yalan dutalar seni bayık (11) yalan duttı anlardan ilerü nūh qavmı dañı 'ād dañı şemūd dañı ibrahim qavmı dañı lūt qavım [178b] dañı isleri medyen' üñ dañı yalan dutıldı müsā. pes geçürü virdüm kāfirlere andan duttum (2) anları. pes nite oldu inkār eylemegüm?

45. pes niçe köy helāk eyledük anı dañı ol zılm eyleyici-y-idi (3) pes ol düşübdür örtüleri üzere. dañı niçe kıyu işsüz qalmış dañı yüksek köşk yā kireçlenmiş

46. iy yürimediler mi (4) yirde pes ola-y-ıdı anlaruñ gönüller bileler-idi anuñ-ile yā kılaqlar işidilerdi (5) anuñ-ile? bayık görmez olmaz gözler velikin görmez olur gönüller kim gögüzlerdedür.

47. (6) ivmek isterler senden ' azāba dañı hergiz yalan eylemeye Tañrı va' desini. bayık bir gün (7) çalabuñ qattında biñ yıl gibidür anlardan kim şayarsız siz.

48. dañı niçe köy mühlet virüm (8) aña ol zılm eyleyici-y-iken andan duttum anı. dañı bizdin yañadur dönmeqlık.

49. eyit “iy ādemīler! (9) bayık ben size qorqıdıcıvan bellü.”
50. pes anlar kim imān getürdiler dağı ‘amel kıldılar eyü ‘ameller (10) anlara yarlıgamaqlıkdur dağı rüzıdur eyü ya‘nı uçmaq.
51. dağı anlar kim dürişdiler āyetlerümüzde dölendürici gişiler anlar (11) tamu işleridür.
52. dağı viribimedük senden ilerü yalavaç [179a] ne dağı peygamber lıkin qaçan kim oqıdı bırağıdı şeytān oqımaqlığı içinde pes bātıl eyledi Tañrı anı kim bırağur-ıdı (2) şeytānandan muhkem eyleye Tañrı āyetlerini. dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü dürüst sözlü.
53. tā eyleye anı kim bırağur şeytān (3) fitne anlara kim gönülleri içinde şayrılıkdur dağı qatmış gönülleri. dağı bayık zālimler (4) ırağ dartışık içindedür.
54. dağı tā bileler anlar kim virinildiler ‘ilm kim bayık ol hağdur? çalabuñdan (5) pes imān getüreler aña pes sākin ola aña gönülleri. dağı bayık Tañrı yol göstericidür anlara kim imān getürdiler (6) toğru yoldın yaña.
55. dağı hemışe ola anlar kim kāfir oldılar şek içinde andan ya‘nı qur‘ān’dan tā gele anlara (7) kıyāmet añsuzda nāgeh yā gele anlara ‘azābı kısır günüñ.
56. pādişāhlık ol gün Tañrı’nuñdur (8) hükm eyleye aralannda. pes anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler na‘im uçmaqlarındadır.
57. (9) dağı anlar kim kāfir oldılar dağı yalan duttılar āyetlerümüzi pes anlar anlaruñdur ħor eyleyici ‘azāb.
58. (10) dağı anlar kim yirlerinden gittiler Tañrı yolında andan depelendiler yā öldiler rüzı vire anlara Tañrı (11) görklü rüzı. bayık Tañrı oldur rüzı viricileruñ yigregi.
59. givüre anları givürinilesi yire kim [179b] begeneler anı. dağı bayık Tañrı bilicidür geçürici.
60. ol dağı kim ‘ıqab eyler ise ancılayın kim ‘ıqab olındı anuñ-ile (2) andan güç eylenildi anuñ üzere bayık yardım ide aña Tañrı. bayık Tañrı ‘afv eyleyicidür yarlıgayıcıdur.
61. ol anuñ içündür kim Tañrı givürür (3) gıceyi gündüz içine dağı givürür gündüzi dün içine dağı bayık Tañrı işidür görürdür.
62. (4) ol anuñ içündür kim Tañrı oldur hağ bayık ol kim tıparlar andan ayruğ oldur bātıl. (5) dağı bayık Tañrı oldur yüce ulu.
63. iy görmedüñ mi bayık Tañrı indürdi gökden (6) şu pes oldı yir yaşıl. bayık Tañrı eyü işlüdür bilürdür.
64. anuñdur (7) ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı bayık Tañrı oldur bay öğülmış.
65. ay görmedüñ mi bayık Tañrı musaħħar eyledi size (8) anı kim yirdedür dağı

gemiye yürür (6)deñiz içinde buyruğıyla. dağı dutar gögü (9) düşmeğın dilemedüğü için yir üzere illā anuñ destürüyle. bayık Tañrı ādeilere mihrubandır rahmet kılcı.

66. (10) dağı ol oldur kim yarattı sizi andan öldürür sizi andan dirüdür sizi. bayık ādemī (11) kāfir olıdır.

67. her bir ümmete eyledük bir şerī‘at anlar şerī‘at dutıcılardur anı pes dartışık eylesünler senüñ ile [180a] kurban işinde. dağı oğıgıl çalabuñdın yaña bayık sen togru yol üzeresin togru.

68. dağı bayık eger dartışurlarsa senüñ ile (2) pes eyit “Tañrı bilürirekdür anı kim işlersiz.”

69. Tañrı hükm eyleye sizüñ arañuzda kıyāmet günü anuñ içinde kim olduñuz anuñ içinde (3) dartışurlar.

70. iy bilmedüñ mi bayık Tañrı bilür anı kim gökdedür dağı yirde. bayık şunuñ (4) lavh içindedür bayık şol Tañrı üzere geñezdür.

71. dağı taparlar Tañrı’dan ayruğa aña kim (5) indürmedi aña hüccet dağı aña kim yokdur anlaruñ aña ‘ilm. dağı degül zālamlere yarı virici.

72. dağı kaçan kim (6) oğına anlaruñ üzere āyetlerümüz bellüler bilesin yüzlerinde anlaruñ kim kāfir oldılar inkār eylemek (7) yaqın ola anlar cümle eyleyeler anlara kim oğırlar anlaruñ üzere āyetlerümüzi. eyit “haber vireyin mi size (8) andan yavuzırağı ya‘nī kur‘ān oğımağdan? od!” va‘de eyledi anı Tañrı anlara kim kāfir oldılar dağı yavuz dönecek yirdür!

73. iy (9) ādemīler! urıldı bir meşel pes kulağ dutuñ aña bayık anlar kim oğırlar Tañrı’dan ayruğ (10) yaratmayalar bir siñek eger dirilürler ise aña dağı eger kaparsa anlardan siñek nesene (11) kırtarmayalar anı andan. za‘if oldı isdeyici dağı isdenilmiş!

74. bilmediler yā ululamadılar Tañrı’yı haqqınca bilmek [180b] bayık Tañrı kavīdur ‘azīzdür.

75. Tañrı üyürür firiştelerden yalavaçlar dağı ādemīlerden. bayık Tañrı (2) işidicidir görücidür.

76. bilür anı kim ileylerindedür dağı anı kim artlarındadır dağı Tañrı’dan yaña döner işler.

77. (3) ay anlar kim imān getürdiler! ruķū‘ eyleñ dağı secde eyleñ dağı tapuñ çalabuñuza dağı eyleñ hayrı (4) ola kim kırtılasız. dağı ta‘at eyleñ Tañrı için ta‘atmañ haqqınca. ol üyürdi sizi dağı eylemedi (5) sizüñ üzere din içinde tarlığ. uyuñ atañuz milletine ibrahīm’e. ol ‘ad virdi size müsülmānlar (6) diyü ilerüden dağı bunuñ içinde tā ola yalavaç tanuğ sizüñ üzere dağı olasız tanuğlar (7) ādemīler üzere. pes tururuñ namāzı dağı virüñ zekātı. dağı yapışuñ Tañrı’ya oldur işüñüz başarıcı yarı virici. (8) eyü iş başarıcıdır dağı eyü

yardım viricidir!

1.23 Sūratü'l-Mü'minūn /23/

(118 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (9) bayık kırtıldı mü'minler.
2. anlar kim anlar namāzları içinde aşıklık idicilerdür.
3. daḥı anlar kim anlar (10) herzedden bātıldan yüz döndüricilerdür.
4. daḥı anlar kim zekātı eyleyicilerdür.
5. daḥı anlar kim anlar [181a] ferclerini şaklayıcılardur
6. illā ' avratları üzere yā anlara kim elleri (2) pes anlar melāmet olunmuşlar degüldür.
7. her kim ister-ise andan ayruḥ anlar anlar artuḥluk eyleyicilerdür.
8. (3) daḥı anlar kim anlar emānetlerine daḥı ' ahdlarını şaklayıcılardur.
9. (8)daḥı anlar kim anlar (4) namāzları üzere şaklayıcılardur.
10. 11. anlardur mīrās alıcılar anlar kim mīrās alurlar firdevs uçmaḡını (5) anlar anuñ içinde ebed ḡalıcılardur.
12. daḥı bayık yarattuḡ ādemiyi sudan kim balçıḡdandır.
13. (6) andan eyledük anı menī şuyı ya' nī dölenecek yirde ya' nī raḥimde berk.
14. andan yarattuḡ meniyi (7) uyışmış ḡan pes yarattuḡ uyışmış ḡanı bir pāre et pes yarattuḡ bir pāre eti sūñükler pes geydürdük sūñüklere eti (8) andan yarat(t)uḡ anı daḥı bir yaradılmış. pes ḡayırlu oldu Tañrı yigregi süret eyleyicileruñ endāze eyleyici.
15. andan bayık siz (9) andan şoñra ölicilersiz.
16. andan bayık siz ḡıyāmet ḡünü ḡoparılasız.
17. daḥı bayık yarat(t)uḡ üzeruñüzde (10) yidi ḡökler daḥı olmaduḡ biz ḡalḡdan ḡāfiller.
18. daḥı indürdük ḡökden (11) şu endāze-y-ile pes dölendürdük anı yirde. daḥı bayık biz gidermege anı ḡādirlerüz.
19. pes yarat(t)uḡ sizüñ-içün anuñ-ile [181b] uçmaḡlar ḡurmā ağacından daḥı üzüm ağacından sizüñ anuñ içindedür yimişler çok daḥı andan (2) yirsiz.
20. daḥı bir ağaç kim çıkar sīnā taḡından bitürür yaḡ daḥı ḡatık yiyicilere.
21. (3) daḥı bayık size dört ayaklıda ' ibaretdür; şıvaruvuz sizi andan kim ḡarınları içindedür. daḥı sizüñ anuñ içinde (4) manfa' atleruñüz var çok daḥı andan yirsiz.
22. daḥı anlaruñ üzere daḥı gemi üzere yüklenürsiz.

23. (5) daḥı bayıḳ viribidük nūḥ'ı ḳavmına pes eyitti iy ḳavmum! tapuñ Tañrı'ya yoḳdur sizüñ (6) hiç Tañrı andan ayruḳ. ḳorḳmaz misiz?

24. pes eyitti ol cemā'at kim kāfir oldılar ḳavmundan “degül işbu illā (7) bir ādemī bizcileyin diler kim artuḳlık isteye sizüñ üzere. daḥı eger dilese-di Tañrı indüre yidi (8) firışteler. işitmedük işbunı ilergi atalarumuzdan.

25. degül bu illā bir er kim (9) anuñ delüligi var göz dutuñ aña tā bir zamāna degin.

26. eyitti iy çalabum! yardım it baña yalan duttuḳlarından ötüri beni.”

27. (10) pes vaḥy viribidük aña kim “eylegil gemi bizüm şaḳlamaḳlıḳumuz ile yā bizüm naẓarumuzda daḥı bizüm vaḥyumuz ile. pes ḳaçan kim gele buyruḳumuz (11) daḥı ḳaynaya tennür givür gemi içine her bir iki çiftiden iki ya' nī irkek daḥı dişi daḥı ḳavmuñı illā anı [182a] kim ilerü geçdi anuñ üzere söz anlardan. daḥı söyleşme benüm-ile anlarda kim zılm eylediler bayıḳ anlar ğarḳ olucılardur.”

28. “pes (2) ḳaçan kim toḒru olduñ sen daḥı ol kim senüñ-iledür, gemi üzere eyit sipās Tañrı'nuñdur ol kim ḳurtardı bizi (3) zālim ḳavümlerden

29. “daḥı eyit iy çalabum! indür beni indürecek yire mübarek daḥı sen indüricilerüñ (4) yigisin.

30. bayıḳ anuñ içinde nişānlar daḥı bayıḳ olduḒuđı şınayıcılar.

31. andan, yarat(t)uḳ anlardan şonra, (5) bir bölük daḥılar.

32. pes viribidük anlaruñ içinde yalavaç anlardan ya' nī ḥūd peyġamber kim tapuñ Tañrı'ya yoḳdur sizüñ (6) hiç Tañrı andan ayruḳ. iy, ḳorḳmaz misiz?

33. daḥı eyitti cemā'at ḳavmundan anlar kim kāfir oldılar (7) daḥı yalan duttılar āḫireti görmegi daḥı ğarra eyledük anlar ni' met-ile yaḳın dirlik içinde “degül işbu illā (8) ādemī sizcileyin. yir andan kim yirsiz andan daḥı içer andan, kim içersiz.

34. (9) daḥı eger muṯi' olursañuz bir ādemiye sizcileyin bayıḳ siz andan ziyānlularsız.

35. iy va' de eyler mi size bayıḳ siz ḳaçan ölesiz (10) daḥı olasız topraḳ daḥı sünükler bayıḳ siz çıkarılmışsız.

36. ıraḳ oldu ıraḳ oldu ol kim va' da olıñduñuz.”

37. (11) degül ol ya' nī dirlik illā yaḳın dirliğümüz ölevüz biz daḥı dirilevüz biz daḥı degülüz biz ḳoparınılmış.

38. degül ol [182b] billā bir er yalan baĒladı Tañrı üzere yalan. daḥı degülüz biz anuñ inanıcılar.

39. eyitti iy çalabum! yardım it baña (2) yalan duttuḳlarından ötüri.

40. eyitti Tañrı “az zamāndan olalar ya' nī toḒru dutıcı anı peşimān olıcılar.”

41. pes duttı anları ün ya' nî cebreyil üni haqq-ıla (3) pes eyledük anları sil üzerindeki pes ırak olmaqdur zâlim kavumlara!
42. andan yarat(t)uq anlardan soñra, bölükler (4) ayruqlar.
43. öñürtmez hiç bölük eceline dañı soña qalmazlar.
44. andan viribidük yalavaçlarumuzu (5) biribiri ardınca. ne qadar kim geldi bir bölüğe yalavacı yalan duttılar anı. pes şoyağışdurduq bir nicesini bir nicesine (6) dañı eyledük anları sözler. pes ırak olmaqdur kavmuñ kim imân getürmezler!
45. 46. andan viribidük müsâ'yı (7) dañı qarındaşın hârûn'ı nişânlarımız ile hüccet ile bellü. fir' avdın yaña dañı kavumına. pes boyun virmediler (8) dañı oldılar bir kavum yücelik eyleyiciler dañı artuqlıq.
47. pes eyittiler inanalum mı iki âdemîye bizcileyin dañı kavum (9) ol ikinüñ bize tapıcılardur.
48. pes yalan duttılar ol ikiyi pes oldılar helâk olınmışlardan.
49. (10) dañı bayıq virdük müsâ'ya tevrîti ola kim ya' nî kavumu togru yol tutalar.
50. dañı kılduq meryem oğlın dañı anasın bir nişân. dañı yir virdük ol ikiye (11) yüce yirdin yaña dölenecek yir issi dañı aqar şı issi.
51. iy yalavaçlar! yiñ helâllerden, [183a] dañı işleñ eyü bayıq ben eyledüğüñüzi biliciven.
52. (8)dañı bayıq işbu ya' nî islâm milletüñüzdür bir millet iken. (2) dañı ben çalabuñuzvan pes qorquñ benden.
53. pes kesek kesek eylediler işlerini aralarında bölüklerken; her bölük (3) katlarındağıya sevinicilerdür.
54. pes qo anları gâfilliklerinde tā bir zamāna degin.
55. 56. ay, şanurlar mı, bayıq ol kim (4) meded eylerüz anlara mâldan dañı oğlanlardan iverüz anlarıñ için hayrlar içinde belki bilmezler.
57. (5) bayıq anlar anlar çalabıları qorqusından qorqıcılardur.
58. dañı anlar kim anlar çalabılar âyetlerine (6) inanurlar.
59. dañı anlar kim anlar çalabılarına ortak eylemezler.
60. dañı anlar kim virürler (7) virdüklerini gönülleri qorqıcıyiken bayıq anlar çalabılarından yaña dönucilerdür.
61. anlar iverler (8) hayırlara dañı anlar öñürdicilerdür.
62. dañı buyruq eylemezüz hiç nefse illâ güci yittügince. dañı bizüm qatumuzda (9) kitâbdur söyler haqqı dañı anlar zulm eylemezler.
63. belki gönülleri anlarıñ gâfletdedür işbundan ya' nî qur'an'dan. (10) dañı

anlaruñ işleri var ya' nî çirkin, andan ayruķ ya' nî mü'minler işinden ayruķ anlar anı işleyicilerdür.

64. tā kaçan kim duttuķ (11) ni' met lülerini 'azāb-ıla kılıc-ıla anlar zārılık eyleyü çağrışurlar.

65. zārılık eyleyü çağrışmañ bugün bayıķ siz bizden [183b] yardım virinilmezsiniz.

66. 67. bayıķ oldıyıldı āyetlerüm benüm oķınur üzerüñüze pes olduñuz-idi öķçelerüñüz üzere dönerdüñüz, (2) boyun virmeyiciyiken anuñ-ile gice söz söylerken herze söylerdüñüz.

68. iy endişe eylemezler mi sözi ya' nî ķur'an'ı yā geldi mi anlara ol nesene kim gelmedi (3) atalarına ilergiler

69. (4) yā bilmediler mi yalavaçlarını pes anlar aña inkār eyleyicilerdür.

70. yā eydürler mi anuñ delüligi var? belki geldi anlara haķķ-ıla daķı eyregi anlaruñ haķķı hoş görmeyicilerdür.

71. (5) daķı eger uysadı haķ gönülleri dilegine anlaruñ fesāda varay-ıdı gökler daķı yir daķı her kim anlardadır. (6) belki getürdük anlara añaķlıķlarını ya' nî ķur'an pes anlar añaķlıķlarından yüz döndüricilerdür.

72. yā diler misin anlara müzd yā kiri (7) çalabuñ müzdi yigrekdür daķı ol yigregidür rüzī viricilerüñ.

73. daķı bayıķ sen oķırsın anları, yoldın yaña (8) toĝru.

74. daķı bayıķ anlar kim imān getürmezler āhirete, yoldan egilicilerdür.

75. (9) daķı eger raķmet eyleseyidük anlara daķı giderseyidük anı kim anlardadır ziyān ya' nî mekke kızlıĝı becid olalardı ĥaddan geķürmekliklerinde ya' nî kāfirliklerinde müteħayyir olurlardı.

76. (10) daķı bayıķ duttuķ anları 'azāb-ıla ya' nî açlıĝ-ıla miskinlik getürmediler çalabılarına daķı zārılık eylemezler.

77. (11) tā kaçan kim açavuz anlaruñ üzere ķapu 'azāb issi ķatı ya' nî bedr günü anlar anuñ içinde nevmid olıcılardur.

78. [184a] daķı ol oldur kim yarattı sizüñ için ķulaķ daķı gözler daķı yürekler az şükr eylersiz.

79. (2) daķı ol oldur kim yarattı sizi yirde daķı andın yaña ĥaşr olınasız.

80. (3) daķı ol oldur kim dirürür daķı ol öldürür daķı anuñdur birirbiri ardınca gelmeĝi gicenüñ daķı gündüzüñ iy añlamaz misiz?

81. belki eyittiler, ancılayın (4) kim eyitti ilergiler.

82. eyittiler iy kaçan kim ölevüz daķı olavuz toprak daķı süñükler ay bayıķ biz (5)

girü kıparılmışlar mıvuz?

83. bayık va‘de olunduğ biz dağı atalarumuz işbu ilerüden degül işbu illā (6) yalan sözleri ilergilerün.

84. eyit kimündür yir, dağı ol kim yirdedür eger bilür olduñuzsa?

85. (7) tiz eyideler Tañrı’nuñdur eyit iy endişe eylemez misiz?

86. eyit kimdür yidi gökler çalabısı (8) dağı ulu ‘arş çalabısı

87. tiz eyideler Tañrı’nuñdur eyit nişe kırkımsız?

88. eyit: “kimdür kim (9) elindedür pādışāhlığı her nesenenüñ dağı ol āmān virür āmān virilmez anuñ üzere eger bilür olduñuzsa?

89. (10) tiz eyideler Tañrı’nuñdur eyit pes nite bögülenürsiz.

90. belki geldük anlara hađđ-ıla; dağı bayık anlar (11) yalancılardur.

91. dutmadı Tañrı hiç oğlan. dağı yoğıdı anuñ-ile hiç. Tañrı andan iledeyidi [184b] her Tañrı ya‘nī eger dağı bir Tañrı varmissa yarattuğun dağı yüceledi bir nicesi bir nice üzere. arulığıdur Tañrı’nuñ şıfat eyledüklerinden.

92. (2) gāyby bilici dağı hāzırı; dağı yüce oldu andan kim şirk eylerler.

93. 94. eyit: iy çalabum! eger gösterürseñ (3) baña, anı kim va‘dā olınurlar. iy çalabum eylemegil beni kıvm içinde kim zālimlerdür.

95. dağı bayık biz anuñ üzere kim gösterevüz saña (4) anı kim va‘dā eylerüz anlara kādirdür.

96. def‘ eyle anuñ-ile kim ol görklürekdür ya‘nī kelime-i řehādet yavuzı biz bilüregüz şıfat eyledüklerini ya‘nī şirki.

97. 98. (5) dağı eyit ay çalabum! şığınurın saña vesveselerinden dīvlerüñ; dağı şığınurın iy çalabum (6) hāzır olmağlıklarından.

99. 100. tā kıçan kim gele birine anlaruñ ya‘nī kāfirlerüñ ölüm eyide iy çalabum döndürüñ beni. (7) ola kim işleyem eyü işi, kıduğumda zāyi‘ eyledüğümdede” degül eyle bayık ol söz ol eyidicisidür anuñ. dağı anlaruñ ileyinde (8) araya girici vardur ya‘nī ölümden haşra değin vağt ol güne değin kim kıparılalar.

101. pes kıçan kim ürile şür içine nesebler yoğdur aralarında (9) ol gün dağı biribirini şorışmayalar.

102. pes her kim ağır oldu terāzuları, pes anlardur anlar kırtılmışlar.

103. (10) dağı ol kim yiyni oldu terāzuları anlar ziyān eylediler nefslerine şamu içinde ebed kıalıcılardur.

104. (11) göyündüre yüzlerini od dağı anlar anuñ içinde yüzleri yanup ölicilerdür.

105. iy olmadı mı āyetlerüm oğınur üzerünüze, [185a] pes olduñuz anı yalan

dutarsız?

106. eyittiler: iy çalabumuz! gâlib oldı üzerümüze beğ bahtlıgumuz dağı olduğ- ıdı bir kavm azğunlar.

107. (2) iy çalabumuz! çıkar bizi oddan; eger dönersevüz biz zâlimlerüz.

108. eyitti Tañrı yâ mâlik ırağ oluñ anuñ içinde; (3) dağı söylemeñ baña.

109. “bayık oldıydı bir bölük, kullarumuzdan, eydürleridi iy çalabumuz (4) inanduk pes yarlığa bizi dağı raħmet eyle bize; dağı sen, raħmet eyleyicileruñ yigregisin.

110. pes duttuñuz anları (5) yañşuya tâ unuddurdılar size añağlıgumu dağı olduñuzıdı anlara gülersiz.

111. “bayık ben yanud virdüm anlara bugün (6) şabr eyledükleri için anlar zafer bulıcılar murâdlarını.

112. eyitti niçe dölendüñüz yirde yıllar (7) şağışı?

113. eyittiler: “dölendük bir gün, yâ bir günüñ bir nicesin; pes sorun şayıcılara ya‘nî firiştelere.

114. eyitti: (8) dölendmedüñüz illâ az eger bayık siz bilürsiz.

115. “iy, şanduñuz mı siz kim yarattuk sizi bâtil dağı bayık siz (9) bizdin yaña dönilmeyesiz.

116. pes yüceli Tañrı pâdişâh Tañrılığa lâyıq. yokdur Tañrı illâ olk ‘arş çalabısı (10) görklü.

117. dağı kim okır-ise ya‘nî şapar-ise Tañrıyla dağı bir Tañrı kim hücceti olmasa aña bayık hisâbı anuñ (11) çalabısı katındadır. bayık kurtılmaz kâfirler.

118. va kal dağı eyit yarlığa dağı raħmet kıl dağı sen raħmet kılıcıların yigregisin.

1.24 [185b] Sūratü'l-Nūr /24/

(64 âyettir –Medine‘ de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râhmâni’r-râħim

1. (2) süredür indürdük anı dağı farîza eyledük anı. dağı indürdük anuñ içinde âyetler bellüler ola kim (3) siz yâd kılasız.

2. zinâ eyleyici ‘avrat dağı zinâ eyleyici er uruñ her birisine ol ikiden (4) yüz urmağ. dağı dutmasuñ sizi ol ikide, şafkat Tañrı hükmi içinde eger olduñuzsa imân getirürler (5) Tañrı’ya dağı şoñrağı güne. dağı hâzır olsun ol iki ‘azâbına bir bölük mü’minlerden.

3. (6) zinâ eyleyici er çiftlenmesüñ illâ zinâ eyleyici ‘avrat yâ şirk getüren ‘avrat dağı zinâ eyleyen ‘avrat çiftlenmesün illâ zinâ eyleyen er, (7) dağı şirk eyleyen er. dağı harâm olındı ol mü’minler üzere.

4. daḥı anlar kim sögerler mestüre ‘avratlara (8) andan getürmediler dört ṭanuḳlar uruñ anlara seksen urmaḳ daḥı (9) ḳabül ḳılmañ anlaruñ ṭanuḳlıḡın hergiz. daḥı anlar (6)anlardur fāsıḳlar.

5. illā anlar kim tevbe eylediler (10) andan ōñra daḥı ōalāḥ getürdiler iş pes bayıḳ Tañrı yarlıḡayıcıdur raḥmet ḳılıcı.

6. daḥı anlar kim sögerler [186a] ‘avratlarına, daḥı olmadı anlaruñ ṭanuḳlar illā gendüzileri birisinüñ ṭanuḳlıḡı (2) dört gez ṭanuḳlık virmekdür and içmeg-ile bayıḳ ol girçek söyleyenlerdendür.

7. daḥı biŝinci bayıḳ Tañrı la‘neti (3) anuñ üzere eger oldı-sa yalancılardan.

8. daḥı girü yıḡa andan ya‘nī ‘avratdan ‘azābı ya‘nī zinā ḥaddi kim ṭanuḳlık vire ‘avrat (4) dört gez ṭanuḳlık virmek Tañrı’ya and içmeg-ile bayıḳ ol yalancılardandır.

9. daḥı biŝinci bayıḳ Tañrı ḡazābı (5) anuñ üzere eger oldı-sa er girçeklerden.

10. daḥı eger degülmissa Tañrı fazlı sizüñ üzere (6) daḥı raḥmeti daḥı bayıḳ Tañrı tevbe viricidür dürüst iŝlülüḡi...

11. bayıḳ anlar kim getürdiler yavuz yalan ya‘nī āyiŝe ḳatında cemā‘ atdur sizden. (7) ōanmañ anı yavuz size belki ol eyidür size. her bir giŝiye anlardan oldur kim kesb eyledi (8) yazuḳdan daḥı ol kim baŝın duttı uluŝına ya‘nī buḥtānuñ anlaruñ anuñdur ‘azāb ulu.

12. nişe ol vaḳt kim iŝiddüñüz anı (9) gümān iltidi mü’minler daḥı imān getürmiŝ ‘avratlar gendüzilerine ya‘nī dīnler ehline ḥayr daḥı eyitmediler işbu yalandur bellü

13. (10) nişe getürmediler anuñ üzere dört ṭanuḳlar? pes ol vaḳt kim getürmediler ṭanuḳları pes anlar (11) Tañrı ḳatında anlardur yalancılar.

14. daḥı eger degülmissa Tañrı fazlı sizüñ üzere daḥı raḥmeti dünve içinde [186b] daḥı āḫiretde ireyidi size anuñ içinde kim girdüñüzdi anuñ içine ya‘nī buḥtān ulu ‘azāb.

15. ol vaḳt kim ulaŝurduñuz biribirüñüzden anı ya‘nī iki (2) daḥı eydüñüz aḡızlaruñuz ile anı kim olmadı sizüñ aña bilmegüñüz daḥı ōanurduñuz anı geñez ol Tañrı ḳatında (3) uludur ya‘nī yazuḳ.

16. daḥı nişe ol vaḳt kim iŝittüñüz anı eyitmedüñüz “olmadı bizüm kim söyleyevüz işbunı arulıḡındur senüñ (4) işbu buḥtāndur ulu?

17. öḡütler sizi Tañrı ya‘nī girü yıḡar kim girü dönesiz anuñ gibi hemişe eger olduñuzsa mü’minler.

18. (5) daḥı bellü eyler Tañrı size āyetleri daḥı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

19. bayıḳ anlar kim severler kim yayıla (6) yavuz nesene anlaruñ içinde kim imān getürdiler anlara ‘azābdur aḡrıdıcı dünve içinde (7) daḥı āḫiretde. daḥı Tañrı bilür daḥı siz bilmezsiz.

20. daḥı eger degülmissse Tañrı fażlı sizüñ üzere daḥı raḥmeti (8) daḥı bayıķ Tañrı şefkatlu raḥmet eyleyliciligi.

21. ey anlar kim imān getürdiler! ardınca varmañ şeytān izlerinüñ. (9) daḥı kim ardınca vermek şeytān izlerinüñ daḥı eger daḥı kim ardınca verse şeytān izlerinüñ bayıķ ol birür yavuz iş. (10) daḥı şeri‘atde bulunmaz iş degülmissse Tañrı fażlı sizüñ üzere daḥı raḥmeti arınmaya-y-ıdı sizden hiç kimse (11) hemişe likin Tañrı arıdur kimi diler-ise. daḥı Tañrı işidicidür bilicidür.

22. daḥı and içmesüñ fażl isleri sizden [187a] ya‘nī māl içinde daḥı giñlik isleri kim virmeyeler hışımlıķ islerine daḥı miskīnlere daḥı evlerinden ayrılanlara (2) Tañrı yolında. (3) daḥı ‘afv eylesünler daḥı yazuķ bağışlasunlar. bayıķ sevmezsiz kim yarlıgaya Tañrı sizi daḥı Tañrı yarlıgayıcıdur raḥmet kılcı.

23. bayıķ anlar kim sögerler mestüre ‘avratlara ğāfil ‘avratlara ya‘nī yavuz işden (4) mü‘mine ‘avratlara la‘net olındılar dünyāda daḥı āḥiretde daḥı (5) anlaruñdur ‘azāb ulu.

24. ol gün kim şanuķlıķ vire anlaruñ üzere dilleri daḥı elleri daḥı ayakları anuñ-içün kim oldılar işlerler.

25. ol gün (6) tamām degüre anlara Tañrı cezālarını vācib daḥı bilürler bayıķ Tañrı oldur Tañrılığa lāyıķ bellü.

26. arusuz ‘avratlar (7) arusuz erenlerüñdür; daḥı arusuz erenler arusuz ‘avratlaruñdur. daḥı aru ‘avratlar aru erenlerüñdür daḥı aru erenler (8) aru ‘avratlaruñdur. anlar arınılmışlardur andan kim eydürler. anlaruñdur yarlıgamaķ daḥı görklü rüzī ya‘nī uçmaķ (9) görklü.

27. ey anlar kim imān getürdiler girmeñ evlere evlerüñüzden artuķ tā dönesiz (10) daḥı selām viresiz evler ehline. ol yigrekdür size ola kim siz anasız.

28. eger bulmazsañuz andan (11) kimse girmeñ anlara tā destür virile size. daḥı eger eyidile size dönüñ [187b] pes dönüñ ol aruraķdur size ya‘ni gönlüñüze. daḥı Tañrı işledüğüñüzi bilürdür.

29. yoķdur sizüñ üzere yazuķ (2) kim giresiz evlere kim dölek olmamışdur anuñ içinde menfa‘at dur size. daḥı Tañrı bilür (3) anı kim āşikāre eylesiz daḥı anı kim gizlersiz.

30. eyit mü‘minlere örtsünler gözlerinüñ bir nicesin daḥı şaķlalıyalar ferclerini (4) ol aruraķdur anlara. bayıķ Tañrı bilürdür işledüğüñüzi.

31. daḥı eyit mü‘mine ‘avratlara (5) örtsünler gözlerinüñ bir nicesin daḥı şaķlasunlar ferclerini. daḥı göstermesünler (6) bezeklerini illā anı kim görindi andan. daḥı bıraķsunlar derinçeklerini göncükleri üzere. (7) daḥı göstermesünler bezeklerini illā erenlerine yā atalarına yā erenleri atalarına (8) yā oğlanlarına yā erenleri oğlanlarına yā qarındaşlarına yā

qarındaşları oğlanlarına (9) yā kız qarındaşları oğlanlarına yā ‘avratlarına ya‘nī müsülmān ‘avratlar yā anlar kim mālīk oldı elleri ya‘nī qullar yā teba‘ olıcılar (10) hācet işlerinden ayruq erenlerden ya‘nī ‘avrata hāceti olmaya miḥneş gibi ‘innīn gibi yā küccük oğlanlar kim anlar haberlü olmadılar (11) ‘avratların örtmeği vācib olmuş yirlerine. daḥı urmasuñ ayaklarına tā biline ol kim gizlerler bezeklerinden. [188a] daḥı tevbe eyleñ Tañrı’ya dükeli ay mü’minler! ola kim siz qurtulasız.

32. daḥı çiftlendürüñ ersüz ‘avratları (2) sizden, daḥı şālihleri qullaruñuzdan daḥı qaravaşlaruñuzdan. eger olalar yoḥsullar bay eyleye anları (3) Tañrı fazlından. daḥı Tañrı güci yiterdür bilicidür.

33. şaqlanmaq istesüñ anlar kim bulmazlar (4) evlenmeklik tā bay eyleye anları Tañrı fazlından. daḥı anlar kim isterler mükāteb olmalığ anlardan kim (5) mālīk oldı ellerüñüz mükāteb eyleñ anları eger bilürseñüz anlarda toğrulıq yā mal. daḥı virüñ anlara Tañrı malından (6) ol kim virdi size. daḥı kensiletmeñ qaravaşlaruñuzı zinā üzere eger dilerlerse mesturlıq tā (7) isteyesiz malını yaqın dirliğüñ. daḥı her kim keñsiledürse anları bayıq Tañrı keñsüledüklerinden şoñra anları (8) yarlığa-yıcıdur raḥmet kılcı.

34. daḥı bayıq indürdük size āyetler bellüler daḥı beñdeş anlardan kim (9) geçdiler sizden ilerü daḥı ögüt şaқınıcılara.

35. Tañrı’nuñdur gökleriñ daḥı yirüñ. (10) nūrı beñdeşi dibi dutulu derece gibidür anuñ içinde çırağdur. çırağ şırça içindedür. şırça (11) sanasın kim ol ılduzdur yaḥtulu büyük yandırınılır ağaçdan qutlu zeytün ağacı gün toğusındın yaña degül [188b] daḥı gün batusındın yaña degül. yaqın olur kim yağı anuñ aydın eyleye eger irmediyise daḥı aña od aydıralıqdur aydınlıq üzere. yol gösterür Tañrı (2) nūrına kimi diler-ise. daḥı beyān eyler Tañrı meşelleri ādemilere daḥı Tañrı her neseneyi bilürdür.

36. 37. evler içinde (3) ya‘nī mecidler destür virdi Tañrı kim binā olına yā ululaña daḥı anı ıla anuñ içinde adı. namāz eyler aña irte (4) daḥı giceler erenler meşğül eylemez anları bezirgeñlik ne daḥı şatı eylemek Tañrı’yı aramaqdan daḥı namāzı tırurmaqdan ya‘nī namāzdın (5) daḥı zekātı virmekden qorqarlar bir günden kim döne anda göñüller daḥı gözler.

38. tā yanud vire anlara (6) Tañrı işledükleriñüñ daḥı artura anlara gendü fazlından. daḥı Tañrı rüzī virür kime diler ise (7) hisābsuz.

39. daḥı anlar kim kāfir oldılar ‘amelleri anlaruñ ılgum şalgumdur yazıda saña anı (8) şuşamış şu. tā qaçan kim geldi aña bulmadı nesene daḥı buldı Tañrı’yı anuñ qatında pes tamām eyledi (9) hisābını. daḥı Tañrı tiz eyleyicidür hisābı.

40. qararılıqlar gibidür deñizde deriñ ağar (10) üzerine mevc. üzerinden mevcdür üzerinden bulıddur. qararılıqlardur bir nicesi bir nice üzere. qaçan kim (11) çıkardı elin yaqın

degülidi kim göreyidi anı. dağı her kim eylemedi Tañrı aña aydınlık yoğdur anuñ hiç aydınlık.

41. [189a] iy bilmedüñ mi bayık Tañrı tesbîh eyler aña ol kim göklerdeğer dağı yirde dağı kuşlar kañad gerüp havade. (2) dükeli bildi namâzını dağı teşbihini. dağı Tañrı bilürdür anı kim işlerler.

42. dağı Tañrı'nuñdur gökler pâdişâhlığı (3) dağı yirüñ dağı Tañrı'dın yañadur dönecek yir.

43. ay bilmedüñ mi bayık Tañrı sürer bulıdı andan dirşürür arasını ya' nî barların biribirinden dirşürür (4) andan eyler anı biribiri üzere pes göresin yağmurı çıkar arasından. dağı indürdi gökden (5) tağlardan kim andadur toludan pes irürür anı kime diler-ise dağı döndürür anı kimden diler ise. (6) yağın olur ıldırımıuñ aydınlığı kim ilede gözleri.

44. döndürür Tañrı giceyi dağı gündüzi bayık (7) anuñ içinde ' ibretdür gönül gözleri işlerine.

45. dağı Tañrı yarattı her cânaveri şudan. pes anlardan (8) oldur kim yürir qarnı üzere dağı anlardan oldur kim yürir iki ayağı üzere dağı anlardan oldur kim yürir (9) dürt ayak üzere. yaradur (10) Tañrı ne kim diler bayık Tañrı her nese üzere güci yiterdür.

46. bayık indürdük (11) âyetler bellü eyleyiciler. dağı Tañrı yol gösterür kime diler ise toğru yoldın yaña.

47. dağı eydürler "imân getürdük Tañrı'ya dağı peygamber'e dağı muñi'c olduk." andan yüz döndürür bir bölük anlardan andan şoñra [189b] dağı degül anlar mü'minler.

48. dağı qaçan oğınsalar Tañrı'dın yaña dağı yalavacındın yaña tā hükm eyleye aralarında (2) bir bölük anlardan yüz döndürücilerdür.

49. dağı eger olur-ise anlaruñ hağ geleler andın (3) yaña boyun viriciler.

50. gönülleri içinde şayruluk mı var yā gümānlü mi olurlar kim yā qorqarlar mı kim hayf eyleye Tañrı (4) anlaruñ üzere dağı yalavacı? belki anlardur anlar zālimler.

51. bayık oldı mü'minler sözi qaçan (5) oğınılılar Tañrı'dın yaña dağı yalavacındın yaña tā hükm eyleye aralarında kim eyideler "işittük dağı muñi'c olduk". (6) dağı anlardur anlar qurtılıcılar.

52. dağı her kim muñi'c olur-ise Tañrı'ya dağı yalavacına dağı qorqar-ise Tañrı'dan (7) ya' nî işledügi yazuğdan dağı qorqa andan anlar anlardur qurtılıcılar.

53. dağı and içdiler Tañrı'ya andlarınıñ qavırağın eger buyurur-iseñ anlara (8) çıkalar ya' nî gāzaya. eyit "and içmen ta' atdur eyü bayık Tañrı bilürdür anı kim eylersiz."

54. (9) eyit "muñi'c oluñ Tañrı'ya dağı muñi'c oluñ yalavacına." eger yüz döndürür iseñüz pes bayık üzeredür yüklendügi nesene (10) dağı sizüñ üzeredür ol kim yüklendüñüz dağı eger muñi'c olursañuz aña toğru yol dutasız. dağı degül yalavaç üzere (11) illā

degürmeklik bellü.

55. va' de eyledi Tañrı anlara kim imān getürdiler sizden dağı işlediler eyü işler [190a] ħalife eyleye bayık anları yirde nite kim ħalife eyledi anları kim anlardan ilerüdi. dağı yirlendüre (2) anlara dinlerini ol kim begendi anlaruñ için. dağı bedel eyleye anlara kırkularından şoñra iminligi. (3) taparlar baña şirk eylemezler baña nesene. dağı her kim nā sipās lık eyledi-se andan şoñra anlardur anlar 'aşılar.

56. (4) dağı dururuñ namāzı dağı virüñ zekātı muṭī' oluñ yalavaca ola kim siz raħmet kılnasız.

57. (5) şanmasuñ anlar kim kāfir oldılar fevt olıcılar yirde. dağı yirleri anlaruñ oddur dağı (6) yavuz dönecek yirdür!

58. iy anlar kim imān getürdiler! destür dilesüñ size anlar kim mālİK oldı (7) ellerüñüz dağı anlar kim irmediler düş görmege sizden ya' nī gicelü gündüz göre ya' nī reside olmadılar üç gezler... irte (8) namāzından ilerü dağı ol vaqt kim kıoyasız tonlaruñuzı öylen ya' nī gündüz uyqusı için dağı yatsu namāzı (9) vaqtından şoñra üç 'avratlar vaqtında sizüñ ya' nī örtmeği vācib olan vaqtlarında. yoqdur sizüñ üzere ne dağı anlaruñ (10) üzere yazuq. anlardan şoñra tavāf eyleyiciler sizüñ üzere bir niceñüz bir nice üzere. ancılayın (11) beyān eyler Tañrı size āyetleri. dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

59. dağı kaçan kim ire giçi oğlañar [190b] sizden düş görmege destür dilesünler nite kim destür diledi anlar kim anlardan ilerü-di. ancılayın (2) beyān eyler Tañrı size āyetlerini. dağı Tañrı bilürdür dürüst işlüdür.

60. dağı oturucılar 'avratlardan (3) anlar kim ümid dutmazlar çiftlenmeklige yoqdur anlaruñ üzere yazuq kim kıoyalar tonlarını (4) göründürmeyicilerken bezeklerini ya' nī küpe gibi bilezük gibi. dağı yığlınmaq istemeklikleri yigrekdür anlara dağı Tañrı işidicidür (5) bilicidür.

61. yoqdur gözsüz üzere tarlık ne dağı aqsak üzere tarlık ne dağı (6) şayru üzere tarlık ne dağı gendüzüñüz üzere kim yiyesiz evlerüñüzden ya' nī 'ayallaruñuz evinden yā avratlaruñuz evinden (7) yā atalaruñuz evlerinden yā añalarunuz evlerinden yā evlerinden er kıardaşlaruñuzun yā kıız kıarındaşlaruñuz (8) evlerinden yā atañuz er kıarındaşları evlerinden yā atañuz kıız kıarındaşları evlerinden yā tayılaruñuz evlerinden (9) yā andan kim mālİK olduñuz kilidi dillerine yā dostlaruñuz evlerinden. yoqdur sizüñ (10) üzere yazuq kim yiyesiz dirilüpken yā dağılmışlarken. (8) kaçan kim giresiz evlere pes selām virüñ (11) gendüzüñüze selām virmek Tañrı kıatından bereketlü olmuş aru. ancılayın beyān eyler Tañrı size āyetleri [191a] ola kim siz anlayasız.

62. bayık mü'minler anlardur kim imān getürdiler Tañrı'ya dağı yalavacına dağı

kaçan oldılar (2) anuñ-ile bir iş üzere dirşürici gitmediler tā destür dileyeler aña. bayık anlar kim destür dilerler saña (3) anlardır kim imān getirürler Tañrı'ya dağı yalavacına. pes kaçan destür dileseler saña bir nice (4) işlerine destür vir kime diler-iseñ anlardan. dağı yarlıgamağ dile anlaruñ için Tañrı'ya bayık Tañrı yarlıgayıdır (5) rahmet kılcı.

63. kıılmañ peygamber oqımağın arañuzda bir niceñüz oqımağı gibi bir niceyi. bayık bilür Tañrı anları kim uğurlayın çıkarlar sizüñ üzerüñüzleri biribiri ardınca. pes şağınsuñ (6) anlar kim yüz döndürürler buyruğundan kim ire bunlara azğunlık yā ire bunlara ‘azāb ağrıdı.

64. (4)bayık Tañrı'nuñdur ol kim göklerde (7) dağı yirde. bayık bilür anı kim siz anuñ üzeresiz. dağı ol gün kim döndürileler andın yaña pes haber vire anlara (8) işledüklerini. dağı Tañrı her nesneyi bilicidir.

1.25 Sūratü'l-Furqān /25/

(77 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (9) çok oldı ḥayrı anuñ kim indürdi ḳur'ān'ı ḳulı üzere tā ola ‘ālemlere ḳorḳıdı.

2. [191b] ol kim anuñdur gökler pādişāhlığı dağı yirüñ. dağı tutmadı oğul kız dağı olmadı anuñ ortağı (2) pādişāhlık içinde. dağı yarattı her nesneyi pes endāzeledi endāze eylemek.

3. dağı tuttılar ya' nī kāfirler andan ayruḳ Tañrılar (3) yaratmazlar neşene dağı anlar yaradılınurlar. dağı mālik olmazlar nefleri için ziyāna ne dağı aşşıya. dağı (4) mālik olmazlar ölüme ne dağı dirliğe ne dağı girü dirilmeğe.

4. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar “uşbu ya' nī ḳur'ān (5) illā yalan bağladı anı dağı arḳa virdi aña anuñ üzere dağı ayruḳ ḳavumlar.” pes bayık geldiler küfre dağı buḫtāna.

5. (6) dağı eyittiler kāfirler “ilergilerüñ meşeleridür yazındı muḥammed anı pes ol oḳınur anuñ üzere irte dağı gice.”

6. eyit: “indürdi (7) anı ol kim bilür ḡaybı göklerde dağı yirde.” bayık ol oldı yarlıgayıcı rahmet kılcı.

7. (8) dağı eyittiler “nedür işbu yalavaç yir ta' amı dağı yürir bāzārlarda! (9) nişe indürilmedi andın yaña firişte ola-dı anuñ-ile ḳorḳıdı?”

8. “yā bırağıla-y-ıdı andın yaña genc yā oladı anuñ (10) bostanı yiyedi andan?” dağı eyitti zālimler “uymazsız illā bir ere bğülenmiş.”

9. (11) baḳ nite urdılar senüñ için meşeller pes azdılar pes güçleri yitmez yola.

10. çok hayırlı oldu [192a] ol kim eger diler-ise eyleye senüñ için yigrek andan uçmaqlar aqar altından (2) ırmaqlar dağı eyleye senüñ için köşkler.
11. belki (3) yalan duttılar kıyāmetı dağı yaraqladuk aña kim yalan duttı kıyāmetı yalıñlı od.
12. qaçan kim göre od anları ıraç yirden ya'nī yüz yıllık yoldan işideler anuñ qaçımağıla qaynamagın (4) dağı kükremegin.
13. dağı qaçan kim bırağınalar andan bir yire tar bağlanmışlarken kığıralar anda helāklık! diyü.
14. (5) “kığırmañ bugün helāklık diyü bir gez dağı kığırmañ helāklık diyü çok.”
15. eyit “ay şol mı yigrekdür ya'nī tamu (6) yā ebedlik uçmağı ol kim va' de virinildi şaķınıcılar?” oldu uçmağ anlara yanud dağı dönecek yir.
16. anlaruñdur (7) anda anı kim dilerler ebed qalıcılar iken. oldu çalabuñ üzere va' de eylemek dilenmiş.
17. dağı ol gün kim (8) dirürevüz anları dağı anı kim taparlar Tañrı'dan ayruğ pes eyide Tañrı “ay siz mi azdurduñuz (9) qullarımı uşbunları yā anlar mı azdılar yoldan?”
18. eyittiler “arılığun senüñ olmadı yarar (10) bize kim dutavuz senden ayruğ arqa viriciler velikin gönendürdüñ anları dağı atalarını tā (11) unıttılar qur'an'ı dağı oldılar helāk olmuş kavumlar.”
19. pes bayıq yalan duttılar sizi söyledüğünüz ile [192b] güclerümüz döndürmeğe ya'nī 'azābı ne (2) dağı virmege. dağı her kim şirk getirür-ise sizden taduravuz aña ulu 'azābı.
20. dağı viribimedük senden ilerü mürsellerden ya'nī vahy gelinmiş peygamberlerden illā bayıq anlar yirler-idi ta'amı (3) dağı yürirlerdi bazarlarda. dağı eyledük bir niceñüzi bir niceñüze şınamağ iy şabr eyler misiz? (4) dağı oldu çalabuñ görici.
21. dağı eyitti anlar kim ummazlar ya'nī qorqmazlar görmekligümüzi “nişe inmedi üzerümüze (5) firışteler yā nişe görmeyevüz çalabumuzu?” bayıq kibr eylediler gendü nefsleri içinde dağı haddan geçdiler haddan geçmek (6) ulu.
22. ol gün kim göreler firışteleri muştılamak yoqdur ol gün kāfirlere dağı eyideler firışteler (7) “haramdur haram olunmuşdur.
23. dağı qaşd eyledük işledüklerindin yaña işden pes eyledük anı toz tağılmış.
24. (8) uçmağ işleri ol gün yigrekdür turağ yirindin yaña dağı görklürekdür dinlenecek yirdin yaña.
25. dağı ol gün kim yarıla (9) gök bulud-ıla dağı indürile firışteler indürmeklik.
26. pādişahlık ol gün hağ (10) rahmān' uñdur dağı oldu gün kāfirler üzere şarp.

27. daḥı ol gün kim ışıra kâfir (11) iki elini eyide “iy keşki ben dutmışmıssam yalavaç ile ya‘nî muḥammed yol!”
28. “iy [193a] vāveyli keşki ben tutmamış-mıssam fülânı dost!”
29. “bayık azdurdı beni ḡur‘ân‘dan andan soñra kim geldi baña. daḥı (2) oldu şeytân âdemiýi terk eyleyici.”
30. daḥı eyitti yalavaç “iy çalabum! bayık (3) ḡavmum duttılar uşbu ḡur‘ân‘ı terk olınmış.”
31. daḥı ancılayın eyledük her peygambere düşmân (4) müşriḡlerden. daḥı tap oldu çalabun yol gösterici daḥı yardım idici.
32. daḥı eyitti anlar kim kâfir oldılar (5) “nişe indürilmedi anuñ üzere ḡur‘ân bir uğurdan?” andayuk tâ dölendürevüz anuñ-ile göñlüni. daḥı beyân eyledük anı (6) beyân eylemek.
33. daḥı getürmeyeler illâ kim bir meşel illâ kim getürdük saña ḡaḡḡı daḥı görklürek (7) beyân eylemekdin yaña.
34. anlar kim ḡoparmalar (8) yirden yüzleri üzere cehenneme degin anlar yavuzıraḡdur yirdin yaña daḥı azḡunıraḡdur yoldın yaña.
35. daḥı bayık virdük müsâ‘ya tevrît‘i daḥı eyledük anuñ-ile (9) ḡarındaşın hârûn‘ı arḡa virici.
36. pes eyittük; “varuñ ḡavumdın yaña anlar kim yalan duttılar âyetlerümüzi.” helâk eyledük anları (10) helâk eylemek.
37. daḥı nūḡ ḡavmın ol vaḡt kim yalan duttılar yalavaçları boḡduḡ şuda anları (11) daḥı eyledük anları âdemilere nişân. daḥı yaraḡladuḡ zâlimlere ‘azâb aḡrıdıci.
38. [193b] daḥı ‘âd ḡavmın ya‘nî helâk eyledük daḥı şemüd‘i daḥı res ḡuyusu işlerini daḥı bölükler anuñ arasında çoḡ.
39. (2) daḥı dükeline beyân eyledük aña meşelleri daḥı dükeline helâk eyledük helâk eylemek.
40. daḥı bayık geldiler köye kim yaḡnıldı yavuzlık yaḡmurı (3) degül mi-di anlar gördiler anı belki oldılar ümid dutmazlar yâ ḡorḡmazlar girü ḡopmaḡı.
41. daḥı ḡaçan kim gördiler seni (4) dutmazlar seni illâ yañşuya “ay uşbu mıdur ol kim viribidi Tañrı yalavaç?”
42. “bayık yaḡın oldu-y-ıdı muḥammed (5) azdura bizi Tañrılarumuzdan. eger degül misse şabr eyleye-y-idük anuñ üzere.” daḥı tiz ola kim bileler ol vaḡt kim (6) göreler ‘azâbı kimdür azḡunıraḡ yoldın yaña.
43. iy gördüñ mi anı kim duttı Tañrı‘sın nefsi dilegin? (7) ay sen olmışın anuñ

üzere şaklayıcı?

44. yā şanur mısın bayıķ eyregi anlaruñ işidürler (8) yā anlarlar? degül anlar illā yılķılar gibi belki anlar azgunıraķdur yoldın yaña.

45. ay baķmaduñ mı (9) çalabuñ dapa nite dardı gölgeyi? daķı eger dilese eyleyey- idi anı hemîşe ırur. andan (10) eyledük güneşi anuñ üzere yol gösterici.

46. andan alduķ anı ya' nî gölgeyi bizdin yaña almaķlık azın azın.

47. daķı ol oldur kim (11) eyledi size giceyi ıron daķı uyķuyı dinlenmeklık daķı eyledi gündüzi daķılmaķ.

48. [194a] daķı ol oldur kim viribidi yılleri ıraķırıcılar yağmurı raķmeti ileyince ya' nî yağmur ileyince. daķı indürdük (2) gökden şu arı arıdıcı.

49. tā dirildevüz anuñ-ile ölmîş iki daķı şuvaravuz anuñ-ile andan kim yarat(t)uķ yılķılar (3) daķı ādemiler çoķ.

50. daķı bayıķ ırađıdduķ anı aralarında tā endîşe eyleyeler pes onamadı ādemileruñ eyregi (4) illā inanmamaklıkğa.

51. daķı eger dilesedük viribiye-y-idük her bir köyde ırorkudıcı.

52. pes virme kâfirlere (5) daķı çalış eyle anlaruñ-ıla ırur'ân-ıla çalış eylemek ulu.

53. daķı ol oldur kim ırarışdurdı iki deñizi ya uşbu ıratlu (6) hoşdur daķı uşbu ırızlu acıdur. daķı eyledi ikisinuñ arasında perde daķı ırarām ırarām olınmış.

54. (7) daķı ol oldur kim yarattı şudan ya' nî menî ādemî pes eyledük anı neseb issi daķı dūñürlık issi. daķı oldı (8) çalabuñ güci yiter.

55. daķı ıraparlar Tañrı'dan ayruğa aña kim aşşı degürmez anlara ne daķı (9) ziyān degürür anlara. daķı oldı kâfir çalabı'sı üzere arķa virici ya' nî řeytāna

56. daķı viribimedük seni (10) illā muştılayıcı daķı ırorkıdıcı.

57. eyit: "dilemezin sizden anuñ üzere hiç giri illā anı kim diledi kim (11) duta çalabı'sındın yaña yol."

58. daķı tevekkül eyle ol diri üzere kim ölmez daķı tesbîh eyle ögmekligi-y-ile. [194b] daķı ırapdur Tañrı ırullarınuñ yazuķlarını bilici.

59. ol kim yarattı gökleri daķı yiri (2) daķı anı kim ol ikinuñ arasındadır altı günler içinde. (9)andan ıraşd eyledi ' arş üzere ya' nî yaratmağa raķmān. şorgıl anı (3) bilüre.

60. daķı ıraçan eyidildi anlara "secde eyleñ raķmān'a" eyittiler "nedür raķmān? iy secde mi eyleyelüm (4) aña kim buyurursın bize?" daķı arturdı anlara ürkmek.

61. çoķ ırayırlu oldı ol kim eyledi göklerde burçlar ya' nî on iki (5) daķı eyledi anda ırıraķ ya' nî gün daķı ay rüşan eyleyici.

62. daķı ol oldur kim eyledi giceyi daķı gündüzi (6) biribiri ardınca gelici aña kim

diledi kim endiŕe eyleye yā diledi ŕükr eylemek.

63. dağı rađmān ıulları (7) anlar kim yürirler yir üzere döleklig-ile dağı ıaçan kim söyleŕdi anlaruñ-ıla cāhiller (8) eyittiler “selām olsun!”.

64. dağı anlar kim gice eylerler ıalabı’larına secde eyleyiciler dağı ıurıcılar iken.

65. dağı anlar kim eydürler (9) “iy ıalabumuz! döndür bizden cehennem ‘azābın bayık anuñ ‘azābı oldu hemiŕe.”

66. “bayık ol yavuzdur (10) ıarar dutacağ yirdin yaña dağı ıuracağ yirdin yaña.”

67. dağı anlar kim ıaçan nafaıa eylediler isrāf eylemediler dağı ıatı dutmadılar (11) dağı oldu anuñ arasında orta.

68. dağı anlar kim olamazlar Tañrı-y-ıla ayruğ Tañrı [195a] dağı depelemezler nefsi kim ıarām eyldi Tañrı illā ıağk-ıla dağı zinā eylemezler. dağı her kim (2) eyler ise anı göre cezāsını.

69. ikilene aña ‘azāb kıyāmet günü dağı dāyım ıala (3) anuñ içinde ıor olmuŕ.

70. illā ol kim tevbe eyledi dağı imān getürdi dağı iŕledi eyü iŕ pes anlar degŕüre Tañrı (4) yavuzlıklarını eylüklere dağı oldu Tañrı yarlıgayıcı rağmet ıılıcı.

71. dağı her kim tevbe eyledi dağı iŕledi (5) eyü iŕ pes bayık ol döne Tañrı’dın yaña dönmeklik.

72. dağı anlar kim hāzır olmazlar ŕirke yā yalaña (6) dağı ıaçan kim geıdiler ma‘ ŕiyetlere geıdiler ulular iken.

73. dağı anlar kim ıaçan öğütlendiler ıalabı’ları (7) āyetleri-ile düŕmediler anuñ üzere ŕađırlarken dağı gözsüzlerken.

74. dağı anlar kim eydürler “iy ıalabumuz! bađıŕla (8) bize ‘avratlarımızdan dağı oğlanlarımızdan gözler aydınlığı dağı eyle biri ŕađıncılar için (9) uyası giŕi.”

75. anlar yanud virinileler köŕk ŕabr eyledükleri-y-içün dağı göstermeler yā degirineler anda selām virmek (10) dağı selām olmağını.

76. ebed ıalıcılarken anuñ içinde görklü oldu ıarar dutacağ yirdin yaña.

77. eyit: “ne eyleye-y-idi size (11) ıalabum eger degül misse sizi oğıduğı? ya‘nī islām’a. pes bayık yalan duttunuz pes tiz ola ‘azāb lāzım.”

1.26 [195b] Sütratü’ŕ-ŕu’arā /26/

(227 āyettir Mekke’de nāzil olmuŕtur)

Bismi’llāhi’r-rađmāni’r-rađīm

1. (2) taa, sīn, mīm: süret adı.

2. ŕol āyetleridür kitāb’uñ bellü eyleyici.

3. ola kim sen helāk eyleyiciseñ gendüzünü olmaduklarından (3) mü'minler.
4. eger dilersevüz indürevüz anlaruñ üzere gökden nişān ola-dı boyunları yā cema'atları (4) aña aşaklık eyleyiciler.
5. daħı gelmez anlara hiç añmak raħmān'dan yiñilenmiş illā oldılar (5) andan yüz döndüriciler.
6. pes bayık yalan duttılar pes tiz gele anlara haberleri anuñ kim oldılar anı yañşularlar.
7. (6) iy baħmadılar mı yirdin yaña niçe bitürdük anuñ içinde her bir dürlüden görklü?
8. bayık (7) anuñ içinde nişāndur daħı olmadı eyregi anlaruñ mü'minler.
9. daħı bayık çalabuñ ol beñdeşsüzdür raħmet kılıcı.
10. 11. (8) daħı ol vaħt kim kığırdı çalabuñ mūsā'ya kim “gel zālim kavumlara fir'avn kavumu. ay (9) kırkalmazlar mı?”
12. eyitti mūsā “iy (10) çalabum! bayık ben kırkarın kim yalan dutalar beni.”
13. “daħı tar ola gögsüm daħı açılmaya dilüm. pes viribi ya'nī cebreyil'i hārūn'a.”
14. “anlaruñ benüm üzerüme yazukları var pes kırkarın (11) kim depeleyeler beni.”
15. eyitti: Tañrı “eyle degül! iledüñ siz iki nişānlarumuzu bayık biz sizüñ-ile işidicivüz.”
16. 17. “pes gelüñ [196a] fir'avn'a pes eyidüñ bayık biz yalavacuz 'ālemler çalabı'sınuñ kim viribi bizüm-ile benī isrāyil'i”.
18. eyitti: (2) fir'avn “iy bislemedük mi seni aramızda, oğlan iken? daħı dölendüñ bizüm aramızda yaşımdan yıllar.”
19. “daħı işledüñ bir işüñi (3) kim işledüñ-idi daħı sen ni' mete nā-sipāshık eyleyici-y- iken.”
20. eyitti mūsā “işledüm anı ol vaħt ben cāhillerden iken.”
21. (4) “pes kaçdum sizden ol vaħt kim kırkdum sizden pes bağışladı baña çalabum hikmet daħı ilm daħı eyledi beni (5) vahy gelinmiş peygamberlerden.”
22. “daħı şol bir ni'metdür kim minnet eylersin anı benüm üzerüme kim kul eylendüñ benī isrāyil'i.”
23. eyitti: fir'avn (6) “daħı nedür 'ālemler çalabı'sı?”
24. eyitti: mūsā “gökler çalabı'sıdur daħı ikisinüñ aradağınuñ eger olursañuz (7) gümānsuz olıcılar.”
25. eyitti fir'avn anlara kim yöresinde-y-idi “ay işitmez misiz?”

26. eyitti mūsā “çalabuñuz daħı atalaruñuz çalabı’sı (8) ilergiler.”
27. eyitti fir’avn “bayık yalavacuñuz ol kim viribinildi sizdin yaña bayık delüdü.”
28. eyitti: mūsā (9) “gün doğusı çalabı’sıdur daħı gün batusınuñ daħı ol ikisi arasındağınuñ (10) eger olursañuz anlarsız.”
29. eyitti fir’avn “eger dutınursañ Tañrı benden ayrıķ eyleyem seni zindanlanmışlardan.”
30. eyitti: mūsā “eger (11) geldüm ise dağı mı saña bellü nesene-y-ile?”
31. eyitti: fir’avn “getür anı eger olduñ-ise toğru söyleycilerden.”
32. pes bıraķdı ‘aşāsını pes ol vaķt ol ejdeħādur bellü.
33. daħı ıarttı elini yaķasından [196b] pes ol vaķt ol aķdur ya’nı nurlu baķıcılara.
34. eyitti fir’avn cema’ata kim yöresindeyidi (2) “bayık uşbu cādūdur gey bilür.”
35. “diler kim çıķara sizi yirüñüzden cādülüđıyla pes ne nesene (3) işāret eylersiz?”
36. 37. eyittiler “girü ķo mūsā’yı daħı ķarındaşını daħı viribi şērlere ādemiler çıķarıcılar getüreler saña (4) her gey cādūyı gey bilür.”
38. pes dirildi cādūlar bilinmiş gün vaķtına.
39. daħı eyidildi ādemilere (5) “iy siz dirilici misiz?”
40. “ola kim biz uyavuz cādūlara eger olurlar-ise anlar yiriciler.”
41. pes ol vaķt kim (6) geldi cādūlar eyittiler fir’avn’a “iy bayık bize kim ola mı (7) eger olursavuz biz yiñiciler?”
42. eyitti: “evet daħı bayık siz ol vaķt yaķın olınmışlardansız.”
43. eyitti anlara mūsā “bırađuñ anı kim siz bırağıcısız.”
44. (8) pes bıraķdılar iplerini daħı ‘aşālarını daħı eyittiler “fir’avn ululığı haķķıyıçün bayık biz yiñicilerüz.
45. (9) pes bıraķdı mūsā ‘aşāsını pes ol vaķt ol yudarıdı anı kim yalan eylerlerdi.
46. pes düşdiler cādūlar (10) secde. eyleycilerken.
47. 48. eyittiler “inanduķ ‘ālemler çalabı’sına mūsā çalabı’sı daħı ħārūn’uñ.”
49. eyitti: fir’avn (11) “imān getürdüñüz aña andan ilerü kim destür virem size. bayık ol uluñuzdur ol kim öğretti size cādülüđı pes tiz [197a] bilesiz. gey kesem ellerüñüzi daħı ayaklaruñuzı şaşru ya’nı şağ el sol ayak daħı ‘aşam sizi dükelcügüñüzi.”
50. (2) eyittiler: “ziyān yoķ bayık biz çalabumuzdın yaña dönucilerüz.”
51. “bayık biz ıama’ eylerüz kim yarlığaya bize çalabumuz yazuķlarumuzı (3) oldugumuzdan ötürü inancılaruñ öñdini.”
52. daħı vaħy eyledük mūsā’dın yaña kim “git gice ķullarum-ıla bayık siz (4)

arduñuzca gelicilersiz”.

53. pes virrbidi fir‘avn şehirler içine kavm çıkarıcılar.
54. “bayık şunlar ya‘nī benī isrāyil bir bölük kavmdur azlar” ya‘nī altı yüz yitmiş bin gişidür.
55. (5) “dağı bayık anlar bizi gey kaçıtıcılardır.”
56. “dağı bayık biz dirilübüz yaraqlular.”
57. 58. pes çıkarduk anları (6) bostanlardan dağı biñarlardan dağı gençlerden dağı turağ yirden görklü.
62. ancılayın dağı mīrāş virdük anları (7) beni isrāyil’e.
63. pes ardlarınca oldılar anlarıñ gün doğduğı vaqtın.
64. pes ol vaqt kim gerindiler birbirine iki dirnek eyitti yaranları mūsā’nuñ (8) “bayık biz irinilmişlerüz.”
65. eyitti mūsā “degül eyle! bayık benüm iledür çalabum tiz yol göstere baña.”
66. pes vahy eyledik mūsā’dın yaña (9) kim “urgıl ‘aşāñ-ıla deñizi”. pes yarıldı pes oldu her bir pāre ulu tağ gibi.
67. (10) dağı yakın getürdük anda ayruqları.
68. dağı kırtarduk mūsā’yı dağı anları kim anuñ iledi dükelin.
69. andan şuya boğduk (11) ayruqları.
70. bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlarıñ inanıcılar.
71. dağı bayık çalabuñ [197b] ol’dur beñdeşsüz rahmet kılcı.
72. dağı oğı anlara ibrahīm haberini.
73. ol vaqt kim eyitti atasına dağı kavumına “ne nesene taparsız?”
74. eyittiler: (2) “taparuz butlara pes gündüz geçürürüz anlara muķıra olıcılar.
75. eyitti: ibrahīm “ay işidürler mi sizi (3) ol vaqt kim oķırsız?”
76. “yā aşşı degürüler mi size yā ziyān degürürler mi?”
77. (4) eyittiler: “belki bulduk atalarumuzu ancılayın eylerler.”
78. 79. eyitti ibrahīm “ay gördüñüz mi anı kim olduñuz taparsız siz dağı atalarımız ilerügiler?”
80. (5) “pes bayık anlar düşmāndur baña illā ‘ālemler çalabısı.”
81. “ol kim yarattı beni pes ol yol gösterür baña.”
82. “dağı ol kim (6) ol yidürür baña dağı içürür baña.”
83. “dağı kaçan kim şayru olam ol şifā virür baña.
84. dağı ol kim öldürür beni (7) andan dirilde beni.”
85. “dağı ol kim tama‘dutarın kim yarlıgaya baña yazuğumu yanud günü” ya‘nī

kıyāmet.

86. “iy çalabum! bağışla baña (8) peygamberlik yā ‘ilm dağı ulaşdur beni şālihlere.”
87. (9) “dağı eyle benüm için görklü alkış şoñrağılarda.”
88. “dağı eyle beni mīrāş alıcılardan diñlenmek uçmağını.”
89. “dağı yarlığa atamı bayık ol oldu azgunlardan.”
90. (10) “dağı rüsvāy eyleme beni ol gün kim girü kıparınılalar yirden.
91. 92. “ol gün kim aşşı eylemeye mal ne dağı oğlanlar illā ol kim geldi Tañrı’ya (11) şağ gönül-ile.”
93. dağı yakın olındı uçmak şakınıcılara.
94. dağı çıkarıldı tamu azgunlara.
95. 96. dağı eydildi anlara [198a] “kandadur anlar kim olduñuzdı taparsız Tañrı’dan ayruğ? hiç yardım iderler mi yā gendüler yığlınurlar mı ‘azābdan?”
97. 98. pes başları kıoyu bir ağıldılar (2) anuñ içine anlar azgunlar dağı iblīs süleri dükelcügi.
99. eyittiler anlar anuñ içinde (3) tartışurlar.
100. “Tañrı-çun bayık olduğ-ıdı azgunlık içinde bellü.”
101. “ol vağıt kim berāber eyledük sizi ‘ālemler çalabı’sına.”
102. (4) “dağı azdurmadı bizi illā yazuqlular.”
103. 104. “pes yoğdur bizüm hiç şafa‘at eyleyiciler ne dağı dost hışım.”
105. “pes eger (5) olsadı bizüm bir gez dönmeğligümüz oladuğ inanıcılardan.”
106. bayık anuñ içinde nişāndur ya‘nī ibrahīm haberinde dağı olmadı eyregi anlaruñ (6) mü’mınler.
107. dağı bayık çalabun oldur beñdeşsüz rahmet kıılıcı.
108. yalan duttı nūh kıavım vahy gelinmiş peygamberleri.
109. (7) ol vağıt kim eyitti anlara kıarındaşları nūh “ay kıor kımaz misiz?”
110. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
111. “pes kıor kıuñ Tañrı’dan (8) dağı boyun virüñ baña.”
112. “dağı dilemezın size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüm benüm illā ‘ālemler çalabı’sı üzere.”
113. (9) “pes kıor kıuñ Tañrı’dan dağı muñi‘ oluñ baña.”
114. eyittiler “inanamıvuz saña uymış iken saña hıorırağlar?” ya‘nī mal içinde yā pişede başmağçı gibi.
115. eyitti: nūh (10) “yoğdur benüm bilmegüm aña kim oldılar işlerler.”

116. “degüldür hisāb eylemegi anlaruñ illā çalabum üzere eger bilürseñüz.”
117. “dağı degülin (11) ben kovucu mü’minleri.”
118. “degülin ben illā korqudıcı bellü.”
119. eyittiler: “eger yığılmaz iseñ iy nūh [198b] olasin sen taş-ıla depelenmişlerden.”
120. eyitti nūh “iy çalabum! bayık kavmum yalan duttilar beni.”
121. “pes hükm eyle benüm aramda (2) dağı anlaruñ arasında hükm eylemek dağı kırtar beni dağı anları kim benüm-ile-dür mü’minlerden.”
122. pes kırtarduk anı dağı anları kim anuñ-iledur (3) tolu gemide.
123. (4) andan garq eyledük soñra girü kalanları.
124. bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlaruñ mü’minler.
125. dağı bayık çalabuñ oldur beñdeşsüz rahmet kılcı.
126. yalan duttı ‘ād kabilesi mürsel peygamberleri ya‘nī vahy gelmiş peygamberleri.
127. (5) ol vaqt kim eyitti anlara qarındaşları hūd peygamber “ay korkmaz misiz?”
128. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
129. “pes korquñ Tañrı’dan (6) dağı muṭī‘ oluñ baña boyun.‘y
130. “dağı dilemezin size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüm benüm illā ‘älemler çalabı’sı üzere.”
131. (7) “iy yapar misiz her bir yüce yire nişān oyun eylersiz?”
132. “dağı dutar mısız kal‘alar sanasız ebed kalasız?”
133. (8) “dağı kaçan kim dutasız dutasız haqsuz kakıyup depeleyiciler iken.”
134. “pes korquñ Tañrı’dan dağı muṭī‘ oluñ baña.”
135. “dağı korquñ andan kim (9) arturdı size anı kim bilürsiz.”
136. 134. “arturdı size dağı oğlanlar dağı bostanlar dağı biñarlar.”
135. “bayık ben korqarın (10) sizüñ üzere ulu gün ‘azābından.”
136. eyittiler: “berāberdur bizüm üzere: (11) ögüt virdüñ-ise, yā olmaduñ-ise ögüt viricilerden.”
137. “degül uşbu illā evvelgiler yalanı.”
138. “dağı degülüz biz ‘azāb olnasılar.”
139. [199a] pes yalan duttilar anı pes helāk eyledük anları bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlaruñ inancılar.
140. (2) dağı bayık çalabuñ oldur beñdeşsüz rahmet kılcı.
141. yalan duttı şemūd kabilesi mürsel peygamberleri.
142. ol vaqt kim eyitti anlara (3) qarındaşları şaliḥ “ay korkmaz misiz?”

143. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
144. “pes qorquñ Tañrı’dan dağı boyun virün baña.”
145. (4) “dağı dilemezin size anuñ üzere hıç müzd degül müzdüre benüm illā ‘älemler çalabı’sı üzere.”
146. “iy koñıla misiz (5) ol nesene içinde kim bu dünyededür imin olıcılar?”
147. 148. “bostanlar içinde dağı biñarlar içinde dağı ekinler içinde dağı hurma ağaçları kim çiçeği anuñ biribiri içine girmiştir.”
149. (6) “dağı yonarsız tağlardan evler serdümen-iken yā üstadlarken .”
150. “pes qorquñ Tañrı’dan dağı boyun virün baña.”
151. 152. “dağı boyun virmeñ orandan geçiciler (7) işine ya’ nī müşriklar yā doquz gişi kim deveyi öldürdiler anlar kim fesād eylerler yirde eyü işlemezler.
153. eyittiler “degülsin (8) sen illā bügülenmişlerden.”
154. “degülsin sen illā ādemī bizcileyin. pes getür bir nişān eger olduñ-ise togru söyleyicilerden.”
155. (9) eyitti şaliğ “uşbu dişi devedür anuñdur bir ülü şudan dağı sizüñdür bir ülü şudan bilinmiş günüñ.”
156. “dağı yoqamañ aña (10) yavuzlığ-ıla duta sizi ulu günüñ ‘azābı.”
157. pes öldürdiler anı pes oldılar peşimenler.
158. pes duttı anları (11) ‘azāb. bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlarıñ inanıcılar.
159. dağı bayık çalabuñ [199b] oldur beñdeşsüz rağmet kılıcı.
160. yalan duttı lūt kavımı mürsel peygamberleri ya’ nī vahy olınmış peygamberleri.
161. ol vaqt kim eyitti anlara qarındaşları lūt (2) “iy qorqmaz misiz?”
162. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
163. “pes qorquñ Tañrı’dan dağı boyun virün baña.”
164. “dağı dilemezin size (3) anuñ üzere hıç müzd degüldür müzdüm illā ‘älemler çalabı’sı üzere.”
165. 166. “ay yakınlık eylersiz irkeklere (4) ‘älemlerden dağı qorsız. anı kim yarattı sizüñ için çalabuñuz ‘avratlarıñuzdan? belki siz kavum (5) siz güc eyleyiciler.”
167. eyittiler “eger yığınmazsañ iy lūt olasın çıkarılmışlardan.” ya’ nī ilden.
168. eyitti lūt (6) “bayık ben işlerüñüzi düşmān dutıcılardanvan.”
169. “iy çalabum! kırtar beni dağı kavumımı andan kim işlerler.”
170. 171. pes kırtarduk anı dağı kavumını (7) dükelin illā bir qarı ya’ nī lūt ‘avratı girü kalanlarda.

172. andan helāk eyledük ayruqları.
173. daḥı yağdurduḡ anlaruñ üzere (8) yağmur ya‘nī taş pes yavuz oldı
korqıdnılmaşlaruñ yağmuru!
174. bayıḡ anuñ içinde nişāndur daḥı olmadı eyregi anlaruñ mü‘minler.
175. (9) daḥı bayıḡ çalabuñ oldur beñdeşsüz raḥmet kılcı.
176. yalan duttı bīşe isleri mürsel peyḡamberleri ya‘nī vaḥy getirirmiş peyḡamberleri
177. (10) ol vaḡt kim eyitti anlara şu‘ayb peyḡamber “ay, korḡmaz misiz?”
178. “bayıḡ ben size yalavaçvan inam.”
179. “pes korḡuñ Tañrı’dan (11) daḥı boyun virüñ baña.”
180. “daḥı dilemezin size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüm benüm illā ‘ālemler
çalabı’sı üzere.
181. [200a] “tamām eylen ölçmeḡi daḥı olmañ eksicilerden.
182. “daḥı tartuñ toḡru terāzūyla.
183. (2) “daḥı eksmeñ ādemilere neselerini daḥı fesād eylemeñ yirde fesād
eyleyicilerken.”
184. (3) “daḥı korḡuñ andan kim yarattı sizi daḥı yaradılmışları öñdüngiler.”
185. eyittiler: “degülsin sen illā bügülenmişlerden.”
186. (4) “daḥı degülsin sen illā ādemī bizcileyin. daḥı bayıḡ gümänsüz dutaruz seni
yalancılardan.”
187. “pes düşür üzerümüze pāreler (5) gökden eger olduñ ise toḡru söyleyicilerden.”
188. eyitti şu‘ayb “çalabum bilürirekdür anı kim işlersiz.”
189. (6) pes yalan duttılar anı pes duttı anları ‘azābı gölge eyleyeñ bulıd günüñ.
bayıḡ ol oldı ‘azābı ulu günüñ.
190. (7) bayıḡ anuñ içinde nişāndur daḥı olmadı eyregi anlaruñ inanıcılar.
191. daḥı bayıḡ çalabuñ oldur (8) beñdeşsüz raḥmet kılcı.
192. daḥı bayıḡ ol ḡur‘ān indürmegidür ‘ālemler çalabı’sınuñ.
193. 195. indürdi anı cebreyil inam (9) göñlüñe tā olasın korḡıdııcılardan, ḡurayş
dili-y-ile bellü.
196. daḥı (10) ol öñdüñgi kitāblarda-y-ıdı.
197. ay daḥı olmadı mı anlara nişān kim bilürdi anı ālimleri benī isrāyil’üñ?
198. 199. daḥı eger (11) indürmişmişdedük anı bir nice ‘arab degüller üzere (3)pes
oḡımışmıssa anı anlaruñ üzere olmayaldı aña inanıcılar.
200. [200b] ancılayın givürdük nifāḡı şirki yazuḡlular göñüllerine.
201. (2) imān getürmezler aña tā göreler aḡrıdıcı ‘azābı.

202. pes gele anlara aḥsuzda anlar bilmezlerken.
203. pes eyideler “iy biz ōña ḳalınisarlar mıvuz?”
204. (3) ay ‘azābumuza iverler mi?
205. 207. ay, gördüñ mi eger gönendürsevüz anları yıllar, andan gelür-ise anlara ol kim (4) va‘de olındıardı ‘aşşı itmeye anlara ol kim oldılar gönendürinürler.
208. 209. daḥı helāk eylemedük hıç köy (5) illā anuñ ḳorḳıdııcılardur. aḥdurmağ içün. daḥı olmaduk güc eyleyiciler.
210. (6) daḥı indürmedi anı şeytānlar.
211. daḥı yaramaz anlara daḥı güçleri yitmez.
212. bayıḳ anlar işitmekden ayrılmışlardın ayrılmışlardur.
213. pes oḳıma (7) Tañrı-y-ıla ayruḳ Tañrı pes olasin ‘azāb eylesmişlerden.
214. daḥı ḳorḳıt ḳabileni yaḳınıraḳ.
215. (8) daḥı indür ḳañaduñı ya‘nī ikram eyle aña kim uydi saña mü’minlerden.
216. pes eger boyun virmezlerse saña eyit “bayıḳ ben (9) bīzarvaa andan kim işlersiz.”
217. daḥı tevekkül eyle beñdeşsüze raḥmet ḳılıcı.
218. 219. ol kim görür seni ol vaḳt kim (10) durursın daḥı dönmeḳligimi namāz ḳılıcılar arasında.
220. bayıḳ ol oldur işidici bilici.
221. ḥaber vireyim mi size (11) kimüñ üzere iner şeytānlar?
222. iner her bir gey yalancı üzere ya‘nī ḳahinler yazuḳlu.
223. bıraḡurlar işitdüklerini [201a] eyregi anlaruñ yalancılarken.
224. daḥı şā‘irler uyar anlara azḡunlar.
225. 226. iy bilmedüñ mi bayıḳ anlar her bir (2) derede varurlar ya‘nī her dürlü sözi söylerler daḥı bayıḳ anlar eydürler anı kim işlemezler.
227. illā anlar kim imān getürdiler ya‘nī müsülmen şā‘irleri daḥı işlediler (3) eyü işler daḥı aḥdılar Tañrı’yı çok daḥı öc aldılar ya‘nī kāfir şā‘irlerden andan ōñra kim güc eylesdiler. daḥı tiz bile (4) anlar kim zulm eylesdiler ḳanḳı dönecek yire dönerler.

1.27 Sūratü’n Neml /27/

(93 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (5) sūret adı. ōl ḳur’ān āyetleridür daḥı bellü eyleyici kitābuñ ya‘nī lavḥ.
2. toḡru yoldur daḥı muştılıḳdur mü’minlere.

3. (6) anlar kim turururlar namāzı daḥı virürler zekātı daḥı anlar āḥirete anlar gümānsuz olurlar.
4. (7) bayıḳ anlar kim inanmazlar āḥirete bezedük anlara işlerini anlar başları degziñür.
5. (8) anlar anlardur kim anlaruñdur ‘azāb yavuzı daḥı anlar āḥiretde. anlardur ziyānluraḳlar.
6. (9) daḥı bayıḳ sen getürinürseñ ḳur‘ān’ı dürüst sözlü işlü ḳatından bilici.
7. ol vaḳt kim eyitti mūsā evi ḳavumına (10) “bayıḳ ben gördüm bir od tiz getürem size andan ḥaber ya‘nī yol ḥaberi yā getürem size bir od yalıñı bir pāre od alınmış ola kim [201b] isinesiz.”
8. pes ol vaḳt kim geldi aña ḳıḡırınıldı “bayıḳ ḳutlu olındı ol kim oddadur daḥı ol kim yöresindedür ya‘nī mūsā . (2) daḥı Tañrı’nuñ arulıḡı ‘ālemler ḳalabı’sı.”
9. “iy mūsā ! bayıḳ benven Tañrı beñdeşsüz dürüst sözlü işlü.”
10. (3) “daḥı bıraḳ ‘aşāñı.” pes ol vaḳt kim gördi anı deprenür sanası kim ol aḳ yılandur yüz döndürdi yüz döndürici-y-iken daḥı girü dönmedi. “iy mūsā (4) ḳorḳma! bayıḳ ben ḳorḳmaz benüm ḳatlımda yalavaḳlar.”
11. “likin ol kim zılm eyledi. andan bedel eyledi eylüḡi yavuzlıḳdan soñra (5) pes bayıḳ ben yarlıḡayıcıvan raḥmet ḳılıcı.”
12. “daḥı givür elüñi yaḳañ içine çıḳa aḳ iken yavuzlıḳsuz (6) toḳuz eyittiler içinde fir‘avn’dın yaña daḥı ḳavmındın yaña. bayıḳ anlar oldılar bir ḳavm fāsıḳlar.”
13. (7) pes ol vaḳt kim geldi anlara āyetlerümüz görici eyittiler “uşbu cādülıḳdur bellü.”
14. daḥı inkār eylediler aña gümānsuz bilmiş iken anı (8) gendüzileri. zılm iken daḥı yücelik iken. pes baḳ nite oldı soñı müfsidlerüñ!
15. daḥı bayıḳ virdük (9) dāvud’a daḥı süleymān’a bir ‘ilm daḥı eyittiler “sipās Tañrı’nuñdur ol kim fażıllu eyledi bizi çoḳ üzere ḳullarından (10) mü’minler.”
16. daḥı mırās aldı süleymān dāvud’ı daḥı eyitti “iy ādemiler! öḡredinildük biz ḳuş (11) sözin daḥı virildük her neseneden. bayıḳ uşbu ol fażılıdır bellü.”
17. daḥı dirinildi süleymān için [202a] süleri perriden daḥı ādemiden daḥı ḳuşdan pes anlar dirilüp şorınurlar.
18. tā ḳaçan kim geldiler (2) ḳarınca deresine eyitti bir ḳarınca “iy ḳarıncalar girüñ ṫuraḳ yirlerüñüze! şımasuñ sizi (3) süleymān daḥı süleri daḥı anlar bilmezler.”
19. pes sırttı gülici-y-iken sözinden daḥı eyitti (4) “iy ḳalabum! göñlüme bıraḳḡıl kim şıḳr eyleyem ni‘met üñe ol kim ni‘met virdüñ baña daḥı anama atama (5) daḥı kim

işleyem eyü iş kim hoşnūd olasin aña. dağı givür beni rahmetüñ ile kullaruñ içinde şālihlar.”

20. (6) dağı işdedi kuşu pes eyitti “nedür baña görmez in ibügi yā oldı mı ğāyıblardan?”

21. (7) “azāb eyleyem aña ıatı ‘azāb yā boğazlayam anı yā getüre baña bellü hüccet.”

22. pes dölendi (8) ırağ degül pes eyitti “bildüm anı kim bilmedüñ anı dağı getürdüm saña sebe ilinden ğaber gümānsuz.”

23. (9) “bayık ben buldum bir ‘avrat mālİK olur anlara. dağı virildi her neseneden dağı anuñdur ‘arş ulu.

24. (10) “buldum anı dağı kavumını secde eylerler güne Tañrı’dan ayruğ. dağı bezedi anlara şeytān (11) ‘amellerini pes girü döndürdi anları yoldan. pes anlar toğru yol dutmazlar

25. kim secde eylemeyeler Tañrı’ya [202b] ol kim çıkarur gizlüyi göklerde dağı yirde dağı bilür anı kim gizlersiz dağı anı kim eşkere eylersiz.”

26. (2) “Tañrı yoğdur Tañrı illā ol ulu ‘arş çalabı’sı.”

27. eyitti “tiz bağavuz kim girçek mi söyledüñ yā olduñ mı (3) yalancılardan.”

28. “ilt nāmemi uşbu pes bırağ anı anlardın yaña andan girü dön anlardan pes bağ (4) ne nesene döndürürler.”

29. eyitti “iy görünür cema‘at! bayık ben bırağıldı bendin yaña biti görklü.”

30. “bayık ol süleymān’dandur (5) dağı bayık ol Tañrı adıyla rüzı virici rahmet kılıcı.”

31. kim yücelik eylemeñ benüm (6) üzerüme dağı gelüñ baña müsülmānlarken.”

32. (7) eyitti belkıs “iy cema‘at! beyān eyleñ baña işüm içinde olmadum kesici bir işi tā ğāzır olasız.”

33. eyittiler “biz kuvvet islerivüz dağı islerivüz ıatı çalışuñ dağı iş senüñ pes bağğil ne nesene (8) buyurursañ.”

34. eyitti belkıs “bayık pādışāhlar kaçan kim gireler bir köye az duralar anı dağı eyleyeler (9) kavminuñ ‘azizlerini ğorlar. dağı ancılayın eylerler.”

35. “dağı bayık ben viribiciven anlardın hedi(y)ye pes bağıcıvan (10) ne nesene-y-ile döner yalavaçlar.”

36. pes ol vağt kim geldi süleymān’a eyitti süleymān “iy arturur misiz baña malı? virdi baña (11) Tañrı yigdür andan kim virdi size. belki siz hediyeñüze şād olursız.”

37. “dön anlardın yaña gelevüz anlara [203a] süler ile kim tağati yoğdur anlaruñ aña dağı çıkaravuz anları andan ya‘nı sebe ğorlar iken dağı anlar ğorlardur.”

38. eyitti süleymān “iy (2) cema‘at! ƙanƙiñuz getüre baña tahtın anuñ andan ilerü kim geleler baña müsülmānlarken?”

39. eyitti bir ƙuvvetlü ulu dīv perrīlerden (3) “ben getürem saña anı andan ilerü kim durasın yirüñden daħı bayıƙ ben anuñ üzere ƙavıvan inam.”

40. eyitti (4) ol kim anuñ ƙatındadır bilmek kitābdan “ben getürem saña anı andan ilerü kim döne sendin yaña baƙmaƙlıƙım.” pes ol vaƙt kim gördi anı ƙırmıř anuñ ƙatında eyitti “uşbu ƙalabum fazlındandır tā şınaya beni kim şükür mi eyleyem (5) yā nā-sipāsılık mı eyleyem. daħı her kim şükr eyledi bayıƙ (6) şükr eyledi gendüzi-y-içün daħı her kim nā sipāsılık eyledi-y-ise pes bayıƙ ƙalabum baydur kerimdür.”

41. (7) eyitti süleymān “gendü ħalın döndürüñ anuñ-içün tahtın bekāvuz toƒru yol duta mı yā ola mı anlardan kim toƒru yol dutmazlar.”

42. (8) pes ol vaƙt kim geldi eyidildi “ay üşböle mi di tahtuñ?” eyitti “sanasın ol oldur daħı virinildi bize ‘ilm (9) andan ilerü daħı olduƙ müsülmānlar.”

43. daħı girü döndürdi anı ol kim oldı-y-ıdı ƙapar Tañrı’dan ayruƙ (10) bayıƙ ol oldıyıldı ƙavumdan kāfirler.

44. eyidildi aña “gir köşke!” pes ol vaƙt kim gördi anı (11) şandı anı ulu şu daħı açdı iki incikin. eyitti süleymān “bayıƙ ol köşkdür düzülmiş şırçalardan.” [203b] eyitti belƙıs “iy ƙalabum! bayıƙ ben şulm eyledüm gendüzüme. daħı müsülmān oldum süleymān- ıla Tañrı-çun ‘ālemler ƙalabı’sı.”

45. (2) daħı bayıƙ viribidük şemüd ƙabīlesidin yaña ƙarındařın sālīhi kim “ƙapuñ Tañrı’ya”. pes ol vaƙt anlar (3) iki bölüg-idi ƙartıřurlar.

46. eyitti “iy ƙavmum! nişe iversiz yazuğa eyüden ilerü (4) nişe yarlıƙamaƙ dilemezsiz Tañrı’dan? ola kim siz raħmet ƙılınasız.”

47. eyittiler “řoñı tuttuƙ seni ya‘nī ƙaht olduƙından ötürü daħı anları kim (5) senüñ iledür.” eyitti řālīħ “řoñı neseneñüz Tañrı ƙatındadır belki siz ƙavmsız şınanılırsız.”

48. daħı oldı-y-ıdı (6) şar içinde toƙuz bölük fesād eylerlerdi yirde eyü işlemezlerdi.

49. eyittiler “and içiřüñ (7) Tañrı’ya kim řebīhün eyleyevüz anı daħı ‘ayalını andan eyidevüz ħıřmına ħāzır olmaduƙ görmedük ƙavumın helāk eyleyici daħı (8) bayıƙ biz toƒru söyleyicivüz».”

50. daħı mekr eylediler mekr eylemek daħı mekr eyledük mekr eylemek bilmezler.

51. pes baƙ (9) nite oldı yavuz řanmaƙlaruñ řoñu! bayıƙ biz helāk eyledük anları daħı ƙavumlann anlaruñ dükelcügin.

52. pes şoldur (10) evleri anlaruñ boş iken andan ötürü kim şulm eylediler. bayıƙ

şunuñ içinde nişāndur kavma kim bilürler.

53. dağı kırtarduk (11) anları kim inandılar dağı oldılar kırkarlar.
54. dağı lūt'ı ya' nī viribidük ol vaqt kim eyitti kavunuña “iy gelür misiz yavuz işe [204a] ol halde kim siz bilürsiz?”
55. “iy bayık siz gelür misiz erenlere şehvetdin yaña ‘avratlardan ayruq? belki siz (2) kavmsız bilmezsiz.”
56. pes olmadı kavminuñ cevābı illā kim eyittiler “çıkaruñ lūt kavunum (3) köyüñüzden bayık anlar ādemīlerdür arınurlar.”
57. pes kırtarduk anı dağı kavumını illā ‘avratını taqdir eyledük anı (4) girü kalmışlardan.
58. dağı yağdurduk anlaruñ üzere yağmur yavuz oldı kırkıdmımlımlaruñ yağmuru!
59. eyit “sipāsdur Tañrı’nuñ (5) dağı selām olsun kılları üzere anlar kim üyürdi! ay Tañrı mı yigdür yā ol kim ortak eylerler?”
60. “yā ol kim yarattı (6) gökleri dağı yiri dağı indürdi sizüñ içün gökden şu?” pes bitürdük anuñ-ile bağçalar (7) görklülük isleri yoğ-ıdı sizüñ kim bitüreyidüñüz ağacını anlaruñ. iy Tañrı mı var Tañrı-y-ıla? belki anlar kavmdur berāber eylerler ya' nī şirk eylerler.
61. (8) yā ol kim eyledi yiri duraq yiri dağı eyledi arasında ırmaqlar dağı eyledi anuñ içinde yüce tağlar (9) dağı eyledi arasında yığıcı? iy Tañrı mı vardur Tañrı-y-ıla? belki eyregi anlaruñ bilmezler.
62. (10) yā ol kim cevāb bunalmışa ol vaqt kim kığıra anı dağı giderür yavuzluğu dağı eyler sizi (4)yir halifeleri? (11) iy Tañrı mı vardur tañrı-y-ıla? az öğüd dutarsız.
63. yā ol kim togru yol gösterür size yazı karañulıqlarında dağı deñizüñ [204b] dağı ol kim viribir yılleri muştılayıcı ileyince rahmetinüñ iy Tañrı mı vardur Tañrıyla? yüceldi Tañrı andan kim (2) ortak eylerler.
64. yā ol kim başlar yaratmağı ya' nī şudan andan döndürür anı dağı ol kim ruzi virür size gökden dağı yirden? (3) ay Tañrı mı vardur Tañrı-y-ıla? eyit “getürüñ hüccetüñüzi eger olduñuz-ise kırçekler.”
65. eyit “bilmez anlar kim göklerdeür (4) dağı yirde gaybı illā Tañrı.” dağı bilmezler kim ne vaqt girü kıparmalar.
66. belki irdi tamām oldı bilmeğı anlaruñ (5) āhiretde! belki anlar şek içinde andan belki anlar andan kör gömillülerdür.
67. dağı eyitti anlar kim (6) kāfir oldılar “iy ol vaqt kim olavuz toprak dağı atalarumuz ay bayık biz çıkarınasılar mıvuz?”
68. “bayık va' de virinildük uşbunu biz dağı (7) atalarumuz ilerüden degül uşbu illā

bâtil sözleri ilergilerün.”

69. eyit “yürin yirde (8) pes baķuñ nite oldu yazuķlularuñ Őoñı!”
70. daķı kayķurma anlaruñ üzere daķı olma ıarlık içinde (9) andan kim yavuz Şanurlar.
71. daķı eydürler “kaķandur uşbu va‘ de eger olduñuz-ise gircekler?”
72. eyit “ola kim (10) yaķın oldu kim arduñuzca ire sizüñ bir nicesi anuñ kim ivdürürsüz.”
73. daķı bayık çalabuñ fażl issidür (11) ādemiler üzere daķı velikin eyregi anlaruñ Őükr eylemezler.
74. daķı bayık çalabuñ bilür anı kim gizler [205a] gögüzleri anlaruñ daķı anı kim eşkere eylerler.
75. daķı yoķdur hıç gizlü gökde daķı yirde illā (2) kitāb içindedür bellü eyleyici.
76. bayık uşbu ķur‘ān söyler benī isrāyil üzere eyregini anuñ kim anlar anuñ içinde (3) dartışurlar.
77. daķı bayık ol toĒru yoldur daķı raķmetdür mü‘minlere.
78. bayık çalabuñ hükm eyleye aralarında adlı-y-ıla (4) daķı ol beñdeŐsüzdür bilicidür.
79. pes tevekkül eyle Tañrı‘ya bayık sen haķ üzeresin bellü.
80. bayık sen iŐittürmeysin ölülere (5) daķı iŐittürmeysin ŐaĒırlara oķımaķlıĒı imāna ol vaķt kim yüz döndürdiler yüz döndüricilerken.
81. daķı degülsin gözsüzlere yol gösterici (6) azĒınlıķlarından. iŐittürmeysin illā aña kim inanur āyetlerümüze pes anlar muħliŐlerdür.
82. daķı kaķan kim düşe (7) söz anlaruñ üzere çıkaravuz anlaruñ için bir cānaver yirden söyleye anlara kim bayık ‘ādemiler oldılar (8) āyetlerümüze gümānsuz olmazlar.
83. daķı ol Ēün kim direvüz her bir ümmetden bir cema‘ at andan kim yalan dutardı āyetlerümüzi (9) pes anlar dirilüp Őorınılar.
84. tā kaķan kim geleler eyide Tañrı “iy yalan duttuñuz mı āyetlerimi ol Ēalde kim kaķlamaduñuz anları bilmekdin yaña (10) yā ne nesene olduñuz mı iŐlerdüñüz?”
85. daķı düşdi söz ya‘nī ‘azāb anlaruñ üzere zulm eyledüklerinden ötürü pes anlar söylemeyeler.
86. (11) ay görmediler mi kim bayık biz eyledük gıceyi tā dölener anuñ içinde daķı gündüzi görici ya‘nī görileler bayık anuñ içinde [205b] niŐānlardur kaķma kim inanurlar.
87. daķı ol Ēün kim ürile Şür içine pes ķorķdı anlar kim göklerdeyür daķı anlar kim (2) yirdedür illā anlar kim diledi Tañrı. daķı dükeli gelicilerdür Ēorlar.

88. dağı göresin tağları sanasın anları (3) tırmuş yirinde dağı ol geçer bulıd geçmegi gibi. Tağrı işi ol kim muğkem eyledi her neseneyi bayık ol bilicidür anı kim işlersiz.

89. (4) her kim eyler ise eyü iş anuñdur Һayr andan dağı anlar ҺorҺudan ol gün iminlerdür.

90. dağı her kim eyler ise (5) yavuz iş bırağıla yüzleri anlaruñ od içinde. hiç cezā virine misiz illā anı kim olduñuz işlersiz!

91. “bayık (6) buyruldu kim Һapam uşbu şar çalabı’sına ya’ nī mekke ol kim Һarām eyledi anı dağı anuñdur her nesene. dağı buyrıldum kim (7) olavan müsülmānlardan.”

92. “dağı kim okıyavan Һur’an’ı.” pes her kim toğru yol tutar-ise pes toğru yol dutmaz illā gendüzi-çün (8) dağı her kim azar-ise eyit “bayık ben ҺorҺıdıdıclardanvan.”

93. dağı eyit “sipās ögmek Tağrı’nuñdur.” tiz göstere size nişānlarını pes bilesiz anları. (9) dağı degül çalabuñ ğāfil andan kim işlersiz.

1.28 Sūratü’l -Kaşş /28/

(88 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāҺmāni’r-rāҺim

1. (10) sūret adı.

2. şol, āyetlerdür kitāb’uñ bellü.

3. okıruz üzerüñe müsā Һaberinden dağı fir’avn’uñ [206a] toğruyiken Һavm için kim inanurlar.

4. bayık fir’avn yüceldi mütekebbir oldı yirde ya’ nī mışr yirinde. dağı eyledi Һavunum bölükler. (2) Һor dutardı bir bölügiñ anlardan boğazlardı azđunlarını anlaruñ dağı diri Һor-ıdı kızlarını anlaruñ. bayık ol oldı-y-ıdı müfsidlerden.

5. dağı dilerdük kim (3) minnet eyleyevüz anlaruñ üzere kim Һor dutımlıdılar yirde dağı eyleyevüz anları (4) imāmlar ya’ nī uymağa yarar gişiler dağı eyleyevüz anları mīrāş alıcılar ya’ nī kitılar milkin.

6. (5) dağı yir virevüz anlara yirde dağı gösterevüz fir’avn’a dağı Һāmān’a dağı ol ikinüñ sülerine anlardan anı kim oldılar ҺorҺarlar.

7. dağı ilҺam virdük müsā anasına (6) kim “emzür müsā’yı pes Һaçan kim ҺorҺasañ anuñ üzere bırağ anı deñize dağı ҺorҺmađıl dağı Һayđurmađıl. (7) bayık biz girü döndüricivüz anı şendın yaña dağı eyleyicivüz anı cebreyil gelinmiş Һaberlerden”.

8. pes götürdi anı fir’avn Һavmı (8) tā ola anlara düşmān dağı Һayđu. bayık fir’avn dağı Һāmān dağı ol ikinüñ süleri ya’ nī işleri (9) oldılar yanılıcılar.

9. dağı eyitti fir’avn ‘avratı “göz aydıındur benüm dağı senüñ! depelemeñ anı (10)

ola kim aşşı degürmeye bize yā dutavuz anı oğlan.” dağı anlar bilmezler.

10. dağı oldı göñli mūsā anasınıñ (11) fārīg ya‘nī boş bayıķ yaqın oldı kim belürde-y-idi anı eger degül misse kim bağladıķ göñli üzere ya‘nī şabr tā ola inancılardan.

11. [206b] dağı eyitti mūsā anası mūsā kıız qarındaşına “ardınca var mūsā ‘nuñ!” pes görđi anı bir yañadın anlar bilmezlerken.

12. dağı ħarām eyledük mūsā üzere (2) emzüricileri yā emcegi ilerüden. pes eyitti mūsā kıız qarındaşı “iy yol göstereyin mi size bir ev qavunuña kim payandan olalar aña sizüñ için dağı anlar aña (3) eyü dileycilerdür?”

13. pes girü döndürdük anı anasından yaña tā aydın ola gözi dağı qayurmaya dağı tā bile kim bayıķ Tañrı va‘desi (4) toğrudur velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

14. dağı ol vaqt kim irdi yiğitliğine ya‘nī otuz üç yaşına, dağı tamām oldı yiğitliği ya‘nī kırık yaşadı; virdük aña ħikmet (5) dağı bilmek dağı ancılayın cezā virürüz eyü işlülere.

15. dağı girdi şara ya‘nī mışra uşañlıķ vaqtında qavumından. (6) pes buldı anuñ içinde iki er çalışurlar biribiri-y-ile uşbu qavumından dağı uşbu düşmānından. (7) arqa virmek diledi mūsā’dan ol kim qavumından-idi anuñ üzere kim düşmānından-idi pes muşt urdı aña mūsā (8) pes depeledi anı. eyitti “uşbu şeytān işindendür bayıķ ol düşmāndur azduncıdur bellü.”

16. eyitti (9) “iy çalabum! bayıķ ben zulm eyledüm gendüzüme pes yarlığa beni.” pes yarlıgadı anı bayıķ ol oldur yarlıgayıcı raħmet kılıcı.

17. eyitti “ay çalabum! (10) andan ötürü kim ni‘met virdüñ benüm üzere hergiz olmayam arqa virici yazuqlulara.”

18. pes irtecek girdi şar içine qorqarken (11) göz dutarken. [207a] pes ol vaqt ol kim yardım diledi andan dün feryād diledi andan. eyitti aña mūsā “bayıķ sen azğunsañ bellü!”

19. pes ol vaqt kim diledi kim qatı duta anı kim ol düşmāndur ikisine eyitti “iy mūsā ! diler misin kim depeleyesin beni (2) nite kim depeledüñ bir nefsidün? dilemezsın illā kim olasın taplayıcı zulm -ıla (3) yirde dağı dilemezsın kim olasın eyü işlülerden.”

20. dağı geldi bir er şaruñ ırağırağından (4) iver eyitti “iy mūsā ! bayıķ cema‘at kim göze görünür tanışurlar senüñ sebebüñden tā depeleyeler seni. pes çık bayıķ ben saña (5) öğütleyicilerdenven!”

21. pes çıkdı ol şardan qorqıcı-y-iken göz dutar-ıdı. eyitti .“iy çalabum! kırtar beni qavumdan zālimler.”

22. (6) dağı ol vaqt kim yüz duttı. medyen’din yaña “ola kim çalabum yol göstere baña toğru yolu.”

23. daḥı ol vaḳt kim (7) geldi medyen ūyına buldı anuñ üzere bir bölük ādemilerden ūvarurlar ya‘nī yılḳıyı daḥı buldı anlardan ayruḳ (8) iki ‘avrat ya‘nī ū‘ayb peygamber kızları sürerler ya‘nī ḳoyun. eyitti “nedür siz ikinüñ işi?” eyittiler “ūvarımazuz ya‘nī ḳoyun tā döne ūvatdan çobanlar (9) daḥı atamız ulu ḳocadır.”

24. pes ūvardı andan döndi gölgedin yaña pes eyitti “iy çalabum! bayıḳ ben anuñ-içün kim indürdüñ (10) benüm üzere ta‘amdan muḥtācvan.”

25. pes geldi mūsā’ya ol ikinüñ birisi yürir iken utanmaḳ üzere eyitti “bayıḳ atam (11) oḳır seni tā yanud vire saña kirişini anuñ kim ūvarduñ bizüm için.” pes ol vaḳt kim geldi mūsā. ū‘ayb’a daḥı ḳıūşa eyledi aña ḥikāyeti [207b] eyitti ū‘ayb “ḳorḳma ḳurtıldıñ ḳavumdan zālimler!”

26. eyitti ol ikinüñ birisi “iy atam kiriye dut anı! (2) bayıḳ yigregi anuñ kim kiriye duttuñ güçlüdür inam.”

27. eyitti ū‘ayb “bayıḳ ben dilerin kim çiftlendürem saña (3) iki kızumuñ birisin uşbu iki anuñ üzere kim işcüm olasin benüm sekiz yıllar. pes eger tamām eylesen onı pes senüñ (4) ḳatundandır. daḥı dilemezim kim duşar eyleyem senüñ üzere. tiz bulasin beni eger Tañrı dilerse eyü işlülerden.”

28. (5) eyitti mūsā ūol ḳavl benüm aramda daḥı senüñ aranda. ḳanḳısını ol iki müddetden tamām eyley isem. artuḳlık yoḳdur benüm üzere. daḥı Tañrı (6) anuñ üzere kim eydürüz ūaḳlayıcıdır.”

29. pes ol vaḳt kim tamām eyledi mūsā müddeti (6)daḥı yürirdi evi ḳavumu-y-ıla gördi (7) tūr taḳındın od eyitti evi ḳavunmına “eglenüñ bayıḳ ben gördüm od. ola kim ben getürem size andan bir ḥaber yā (8) bir pāre igsü yā od oddan ola kim siz isinesiz.

30. pes ol vaḳt kim geldi aña ḳıḳrınıldı (9) derenüñ ūaḳdın yanından bereketlü yirde aḳaçdan kim “yā mūsā! (10) bayıḳ ben benven Tañrı ‘ālemler çalabı’sı”.

31. “daḥı bıraḳ aşāñı!” pes ol vaḳt kim deprenür sanasin kim ılandur yüz döndürdi (11) yüz döndüriciyiken daḥı girü dönmedi. “iy mūsā ilerü gel daḥı ḳorḳma! bayıḳ sen iminlensin.”

32. “givür elüñi [208a] yaḳaña çıḳa aḳ yavuzluḳsuz daḥı ḳavşur ūendin yaña elüñi ḳorḳmaḳdan (2) ūol iki iki ḥüccetdur çalabuñdan fir‘avn’a daḥı cema‘atına bayıḳ anlar oldılar bir ḳavm (3) fāsıḳlar.”

33. eyitti mūsā “iy çalabum! bayıḳ ben depeledüm anlardan bir gişi pes ḳorḳarın kim depeleyeler beni.”

34. “daḥı ḳarındaşum (4) ḥārūn ol revān dillürekdür benden dildin yaña pes viribi anı benüm-ile arḳa verici girtü duta beni. bayıḳ ben ḳorḳarın (5) kim yalan dutalar beni.”

35. eyitti “tîz berkidü bağlayavuz bâzuñı qarındaşuñ-ıla dağı (6) eyleyevüz siz ikiye hücet ya‘nî peygamberlığı. pes iremeyeler siz ikiye nişanlarımız-ıla siz iki dağı anlar kim uydı siz ikiye (7) yiñicilerdür.”

36. pes ol vaqt kim geldi anlara mūsā nişanlarımız-ıla bellüler eyittiler “degül uşbu illā cādülük (8) yalan bağlanmış dağı işitmedük uşbunu atalarumuzdan ilergiler.”

37. dağı eyitti mūsā “çalabum bilürirekdür (9) anı kim getürdi togru yola katından dağı anı kim ola anuñ sarāy şoñı. bayık (10) kurtılmaya zālimler.”

38. dağı eyitti fir‘avn “iy görünür cema‘at! bilmedüm sizüñ hîç Tañrı (11) benden ayruk. pes od yandur benüm için ay hāman balçık üzere! pes eyle benüm için köşk ola kim ağavan [208b] mūsā Tañrı’sındın yaña. dağı bayık ben şanurın mūsā’yı yalancılardan.”

39. dağı ululuk istedi ol dağı süleri (2) yirde haqsuz. dağı şandılar kim bayık anlar bizdin yaña dönilesi degüller.

40. pes duttuğ anı dağı sülerini (3) pes bırağduğ anları deñiz içine. pes bağ nite oldı zālimlerüñ şoñı!

41. dağı eyledük anları imāmlar oqırlar (4) oddın yaña. dağı kıyāmet günü yardım virinilmeyeler.

42. dağı ardlarınca irürdük anlaruñ uşbu dünne içinde la‘net dağı (5) kıyāmet günü anlar ırağ olınmışlardandır.

43. dağı bayık virdük mūsā’ya tevrît’i andan şoñra kim helāk eyledük (6) ilergi bölükleri degül nurları ādemilere dağı togru yol dağı rahmet ola kim anlar añalar.

44. (7) degüldün gün batusındın yaña ya‘nî mūsā’nuñ ol vaqt kim ‘ahd eyledük mūsā’ya buyruğı ya‘nî yalavaçlık. dağı degüldün hāzırlardan.

45. (8) velikin biz yarat(t)uğ bölükler pes uzandı anlaruñ üzere ‘umurlar. dağı degüldün muqım olıcı medyen kavmı içinde kim (9) oqıyasın anlaruñ üzere āyetlerümüzi (10) velikin biz olduğ viribiyiciler.

46. dağı degüldüñ tür tağındın yaña ol vaqt kim kığırduğ velikin rahmet eylemek çalabuñdan tā korkıdasın bir kavmı kim gelmedi anlara hîç korkıdıcı senden ilerü ola kim anlar (11) añalar.

47. dağı eger degülmisse kim ireyidi anlara ‘uğubat andan ötürü kim ilerü duttı elleri anlaruñ ya‘nî ma‘şiyetdan pes eyideler [209a] “iy çalabumuz! nişe viribimedüñ bizdin yaña yalavaç pes uyaduğ āyetlerüñe dağı ola-y-ıduğ inancılardan.”

48. pes ol vaqt kim (2) geldi anlara hağ muğammed dağı kur‘ān bizüm katumuzdan eyittiler “virinilmedi muğammed ancılayın kim virinildi mūsā ?” ya‘nî ‘aşā dağı ağ el. (3) kâfir olmadılar mı aña kim virinildi mūsā ilerüden? eyittiler “iki cādüdür arğa birikdördiler.

dağı eyittiler “bayık biz dükeline (4) kâfirlerüz.”

49. eyit “pes getirün bir kitâb Tañrı katından ol toğru yollurağdur ol ikiden uyam aña eger (5) olduñuz-ise girçekler.”

50. pes eger cevâb virmezlerse saña bilgil ki bayık uyarlar nefsleri dileklerine. (6) dağı kim azğunıraqdur andan kim uydı nefsi dileğine toğru yolsuz Tañrı’dan? bayık Tañrı toğru yol göstermez (7) zâlim kavumlara.

51. dağı bayık ulaşdurduğ anlaruñ için sözi ola kim anlar öğütleneler.

52. anlar kim virdük (8) kitâb’ı andan ilerü ya’ nî ĩur’an’dan anlar aña inanurlar.

53. dağı kaçan kim oğına anlaruñ üzere eyittiler “inanduk aña (9) bayık ol hağdur çalabumuzdan bayık biz olduğ-ıdı andan ilerü müsülmânlar.”

54. anlar virineler müzdlarını (10) iki kez şabr eyledüklerinden ötürü. dağı girü yığarlar eyüyle yavuzı dağı andan kim rüzî virdük anlara nafağa virürler.

55. (11) dağı kaçan kim işitdiler herşeyi ya’ nî yüz döndürdiler andan dağı eyittiler “bize ‘ amellerümüz dağı size ‘ amellerüñüz. [209b] selâmdur size! istemezüz câhilleri.”

56. bayık sen yol göstermeyesin aña kim sevdüñ (ve)lîkin Tañrı (2) yol gösterür aña kim diler. dağı ol bilürirdür toğru yol dutıcıları.

57. dağı eyittiler “eger uyarsavuz toğru yola senüñ-ile (3) ĩapınılavuz yirümüzden.” iy dağı yirlendürmedük mi anlara ĩarem yirin imin dirinilür andın yaña her nesene (4) yimişleri rüzî virmek için ĩatumuzdan? velîkin eyregi anlaruñ bilmezler.

58. dağı niçe helâk eyledük (5) köy bundundı dirliğine. pes şol turağ yirleri-di anlaruñ turağ olunmadı anlardan illâ (6) az! dağı olduğ-ıdı biz mîrâş alıcılar.

59. dağı olmadı çalabuñ helâk eyleyici köyleri tâ (7) viribiye ulurağında yalavaç oğıya anlaruñ üzere âyetlerümüzüzi. dağı olmaduğ köyler helâk eyleyiciler (8) illâ kim ĩavumu anuñ zâlimlerken.

60. dağı ol kim virinildüñüz neseneden yağın dirlik ĩumaşıdır (9) dağı bezegi. dağı ol kim Tañrı katındadır yigrekdür dağı bâğı ĩalıcıraqdur. ay añlamaz misiz?

61. iy ol kim va’ de virdük aña (10) görklü va’ de pes ol göricidir anı ancılayım mıdır kim gönendürdük anı yağın dirlik ĩumaşı-y-ıla andan (11) ol ĩıyâmet günü ĩâzır olmışlardandır?

62. dağı ol gün kim ĩıđıra anlara pes eyide “ĩanı ortağlarum anlar kim olduñuz idi [210a] gümân eylersiz?

63. eyitti anlar kim vâcib oldı anlaruñ üzere söz “iy çalabumuz! uşbunlar anlar kim azdurduğ (2) azdurduğ anları nite kim azduğ. bîzâr olduğ şendin yaña olmadılar bize tıpalar.”

64. dağı eyidildi (3) “oğın ortađlaruñuzu.” pes oğıldılar anları pes cevâb virmediler

anlara dağı gördiler ‘azābı. eger (4) bayık anlar olmuşlarmıssa toğru yol dutarlar!

65. dağı ol gün kim kığıra anlara (5) pes eyide “ne nesene cevāb virdüñüz peygamberlere?”

66. pes gizlendi anlaruñ üzere haber ler ya‘nī hüccetler ol gün anlar biribirine sorışmayalar.

67. ammā ol kim tevbe eyledi dağı (6) imān getürdi dağı işledi eyü iş pes yakın oldu kim ola kırtılmışlardan.

68. dağı çalabuñ (7) yaradur anı kim diler dağı üyürür olmadı anlaruñ dilek. Tañrı arulığı dağı yüceldi andan kim ortak eylerler.

69. dağı (8) çalabuñ bilür anı kim örter göğüzleri anlaruñ dağı anı kim eşkere eylerler.

70. dağı ol Tañrı’dur yokdur Tañrı illā ol. (9) anuñdur ögmek dünyede dağı āhiretde dağı anuñdur hükm. dağı andın yaña döndürinilesiz

71. (10) eyit “haber virüñ eger eyler ise Tañrı sizüñ üzere giceyi hemīşe kıyāmet günine degin kimdür Tañrı (11) Tañrı’dan ayruķ kim getüre size aydınlık? ay işitmez misiz?”

72. eyit “haber virüñ eger eyler ise Tañrı sizüñ üzere [210b] gündüzi hemīşe kıyāmet günine degin kimdür Tañrı Tañrı’dan ayruķ getüre size giceyi kim dölenesiz (2) anuñ içinde? iy görmez misiz?”

73. dağı rahmetinden eyledi sizüñ için giceyi dağı gündüzi tā dölenesiz (3) anuñ içinde dağı tā isteyesiz fazlından dağı ola kim siz şükr eyleyesiz.

74. dağı ol gün kim kığıra anlara pes eyide (4) “kanı ortaķlarum anlar kim olduñuz -ıdı şanursız?”

75. dağı çıkarduķ her bir bölükden řanuķ (5) pes eyiddük “getürüñ hüccetlerüñüzi!” pes bildiler kim haķ ya‘nī tevħid Tañrı’nuñdur dağı bātıllı oldu anlardan ol kim oldıladı yalan bağlarlar.

76. (6) bayık şaarun oldu mūsā şavumından pes güc eyledi anlaruñ üzere. dağı virdük aña gençlerden (7) ol kim bayık kilidi dilleri anuñ ağır eylerdi ondan kırķa degin kuvvet islerini. ol vaķt kim eyitti aña şavumı (8) “sevinme bayık Tañrı sevmez sevinicileri!”

77. “dağı iste anuñ içinde virdi saña Tañrı řoñrađı sarāyı (9) dağı unitma ülüñi dünyeden. dağı eylük eyle nite kim eylük eyledi Tañrı saña. (10) dağı isteme fesādı yir yüzinde bayık Tañrı sevmez müfsidler.

78. eyitti (11) “bayık ol kim virinildüm ben anı ‘ilm üzeredür benüm şatumda iy dağı bilmedi mi bayık Tañrı bayık helāk eyledi [211a] andan ilerü bir zamān bölüklerinden anı kim ol kıtırığı andan güçdin yaña dağı çoķırađ-ıdı dirmekdin yaña? dağı şorınılmaya

yazlıklarından (2) yazuqlular.

79. pes çıkdı aarun avmı zere bezeği iinde eyitti anlar kim dilerlerdi (3) yağın dirliği “iy keke bizm misse bedei anu kim virinildi aarun! bayı ol bağt issidr ulu.”

80. dağı eyitti anlar kim virinildiler ‘ilm “vay size! Tarı yanudı yigrekdur aa kim imn getrdi (4) dağı iledi ey i. dağı virinilmeye anı ill abr eyleyiciler.”

81. pes yire oyduğ anı dağı saryını yire. (5) pes olmadı anu blk adem kim yardım-ide aa Tarı ‘azb ileyinde (6) dağı olmadı gir urıcılardan ya‘ n ‘azbdan.

82. (7) dağı oldı anlar kim arzuladılar mertebesin dn ya‘ n yağın vağtin eydurler “grmedn mi bayıqm Tarı der (8) rzıyı aa kim diler ullarından dağı ar eyler! eger degl misse kim minnet eyledi Tarı bizm zermze (9) yire oyınıladuğ biz. grmedn mi bayı urtılmaz kfirler!”

83. ol oraqı sary! ya‘ n umağ. eyleyevz anı (10) anlaru kim dilemezler ycelik yir yzinde ne dağı fesd. dağı i onı orıcılardandur.

84. her kim (11) iledi ey ii anudur yigrek andan. dağı her kim iledi yavuz ii cez virinilmeye [211b] anlar kim ilediler yavuz ileri ill anı kim oldılardı ilerler.

85. bayı ol kim vcib eyledi (2) senn zere ur‘n‘ı gir dndricidr seni gir dnesi yire ya‘ n mekke‘ye. eyit “alabum bilrirdr anı kim geldi toğru yola (3) dağı anı kim ol azđunluđdadur bell.”

86. dağı olmadun-ıdı mid dutar kim vağy olına-y-ıdı endin yaa ur‘n (4) ill rağmet eylemek alabundan. pes olma ara virici kfirlere.

87. dağı gir dndrmesn seni (5) Tarı ayetlerinden andan ora kim indrildi saa! dağı oı alabundın yaa dağı olmağıl (6) mrilerden.

88. dağı oıma ya‘ n apma Tarı-y-ıla dağı bir Tarı yoğtur Tarı (7) ill ol. her nesene helk olıcidur ill zt anu. anudur hkm dağı andın yaa gir dndrilesiz.

1.29 Srat‘1 -‘ Ankebt /29/

(69 ayettir Mekke‘de nzil olmutur)

Bismi‘ llhi‘r-rhmni‘r-rhm

1. (8) benven bilr Tarı.
2. iy andı mı ademler kim onılalar kim eydurler “imn getrdk” (9) dağı anlar ınanılmayalar?
3. dağı bayı ınaduğ anları kim anlardan iler-di. pes bile Tarı anları kim toğru oldılar dağı bile (10) yalancıları.
4. y andı mı anlar kim ilerler yavuz ileri kim geeler bizden? ne yavuz [212a]

ol kim hükm eylerler!

5. her kim oldı ümid dutar Tañrı'yı görmege, bayıķ Tañrı zamān gelicidür. daķı ol işidicidür bilicidür.

6. daķı her kim ğaza eyledise bayıķ ğaza eyler gendüz için (2) bayıķ Tañrı, hācetsüzdür 'ālemlerden.

7. daķı (3) anlar kim imān getürdiler daķı işlediler eyü işler andavuz yā bāṭıl eyleyevüz anlardan yavuz işlerini daķı yanud virevüz anlara yigregın anlaruñ kim oldılar işlerler.

8. daķı işmarladuķ ādemiye atasına anasına eylük. daķı eger dürişeler senüñ ile tā ortak eylesesın baña anı kim yoķdur senüñ aña bilmek (4) boyun virme ol ikiye. bendin yañadur dönecek yirüñüz pes haber virem size anı kim olduñuzdı işlersiz.

9. daķı anlar kim imān getürdiler daķı işlediler eyü işler givürevüz anları (5) şālihler içine ya' nī peygamberler daķı veliler.

10. daķı bir nice ādemiler oldur kim eydür "imān getürdük Tañrı'ya." pes ol vaķt kim incidinilse Tañrı ta' atında eyler ādemiler 'azābıñı Tañrı 'azābı gibi. daķı eger (6) gelse yardım itmek çalabuñdan eyide "bayıķ biz olduğıdı sizüñ ile." ay daķı degül mi Tañrı bilürirek anı kim 'ālemler gögüzlerindedür?

11. daķı bile Tañrı anları kim inandılar (7) daķı bile munāfıķları.

12. daķı eyitti anlar kim kāfir oldılar anlara kim inandılar "uyuñ bizüm yolumuza daķı götürelüm biz (8) yazuķlaruñuzu." daķı degül anlar götüriciler yazuķlarından nesene bayıķ anlar yalancılardur.

13. daķı götüreler yazuķlarını daķı yazuķlar yazuķları-y-ıla daķı şorınalar kıyāmet günü andan kim (9) oldılar yalan bağlarlar.

14. daķı bayıķ viribidük nūh'ı kavmindın yaña pes dölendi anlaruñ içinde bin yıl illā elli yıl. pes duttı anları çoķ şu (10) anlar müşriķlerken.

15. pes kırtarduķ anı. daķı gemi islerini daķı eyledük anı nişān 'ālemlere.

16. daķı ibrahīm'i ol vaķt kim eyitti kavumuña "ıapun Tañrı'ya (11) daķı kıorķuñ andan. ol yigrekdür size eger bilürseñüz."

17. "bayıķ [212b] ıaparsız Tañrı'dan ayruğa butlara daķı eydürsiz yalanı. bayıķ anlar kim ıaparsız Tañrı'dan ayruķ mālİK olmazlar sizüñ için rüzıya. pes isteñ Tañrı kıatında rüzı daķı ıapuñ aña daķı şükr eyleñ aña. andın yaña döndürilesiz."

18. (2) "daķı eger dutar-iseñüz bayıķ yalan duttı ümmetler sizden ilerü. daķı degül yalavaç üzere illā degürmek bellü."

19. ay daķı bilmediler mi nite ilk başlar Tañrı yaratmagı (3) andan girü döndürür

anı? bayık sol Tañrı üzere geñezdür.

20. eyit “yüriñ yirde pes baķuñ nite başladı yaratmağı.” andan Tañrı başlaya yaratmağı şoñra yaratmaķ (4) bayık Tañrı her nese üzere güci yiterdür.

21. ‘azāb eyler aña kim diler dağı raķmet ķılur anı kim diler. dağı andın yaña döndürilesiz.

22. dağı degülsiz ‘āciz eyleyici yirde (5) ne dağı gökde. dağı degül size Tañrıdan ayruķ hıç dost ne dağı yardım idici.

23. dağı anlar kim kāfir oldılar Tañrı āyetlerine dağı görmegine anuñ anlar (6) nevmīd oldılar raķmetümden dağı anlar anlaruñdur ‘azāb ağrıdıcı.

24. pes olmadı ķavmınuñ cevābı illā kim eyittiler “depeleñ ibrahīm’i yā göyündürüñ anı.” pes (7) ķurtardı anı Tañrı oddan. bayık anuñ içinde nişānlardur ķavma kim inanurlar.

25. dağı eyitti “bayık duttuñuz Tañrı’dan ayruķ butlar dostlık için (8) arañuzda yaķın dirlik içinde. andan ķıyāmet günü bızār ola bir niceñüz bir niceden dağı la’ net eyleye bir nicemiz bir niceye. dağı turaķ yirüñüz oddur. dağı yoķdur sizüñ (9) hıç yardım idici.”

26. pes inandı aña lūť dağı eyitti ibrahīm “bayık ben ayrılıcıvan ķalabumdın yaña bayık ol beñdeşsüzdür dürüst işlü.”

27. dağı bađışladuķ aña (10) işhāk’ı dağı ya’ķub’ı. dağı eyledük neslinde peygamberlik dağı tevrīt zebūr incil furķan. dağı virdük aña müzdini dünyede dağı bayık ol āhiretde (11) şālihlerdendür.

28. dağı lūť peygamber ol vaķt kim eyitti ķavmına “ay bayık siz gelürsüz zişt işe öñürtmedi sizden aña hıç kimse [213a] ‘ālemlerden?”

29. “iy bayık siz gelürsüz erenlere dağı kesersiz yolu dağı gelürsüz dirnegüñüz yirinde (2) yöni bulunmaz neseneye?” pes olmadı ķavmınuñ cevābı illā kim eyittiler “getür bize Tañrı ‘azābını eger olduñ-ise (3) girçeklerden.”

30. eyitti: “iy ķalabum! yardım it baña müfsid ķavumlar üzere.”

31. dağı ol kim geldi yalavaķlarımız (4) ibrahīm’e muştılamaga ya’ nī işhāk’ı dağı ya’ķub’ı eyittiler “bayık biz helāk eyleyicivüz uşbu köyüñ ķavumını bayık ķavumı anuñ oldılar zālimler.”

32. (5) eyitti ibrahīm “bayık anuñ içinde lūť var!” eyittiler “biz bilüriregüz anı kim anuñ içindedür. ķurtaravuz dağı ‘ayālını illā ‘avratını (6) oldı girü ķalıcılardan.”

33. dağı ol vaķt kim geldi yalavaķlarımız lūť’a ķayķulu olındı anlardan ötürü dağı tar oldı (7) anlardan ötürü gönüldin yaña. dağı eyittiler “ķorķma dağı ķayğurma bayık biz ķurtarıcıvuz seni dağı ‘ayālını illā ‘avratuñ (8) oldı girü ķalıcılardan.”

34. “bayıķ biz indüricivüz uşbu köy kavmı üzere ‘azāb gökden (9) andan ötürü kim oldılar fişķ eylerler.”

35. daķı bayıķ ķoduķ ol köyden nişān bellü kavma kim anlarlar.

36. daķı medyen‘din yaña (10) ķarındaşlarını şu‘ayb‘ı pes eyitti “ay kavmum! tapuñ Tañrı‘ya daķı ķorķuñ şoñrağı gündē. daķı (11) fesād eylemeñ yirde fesād eyleyicilerken.”

37. pes yalan duttılar anlar anı; pes duttı anları ditremek pes oldılar sarāylarında [213b] ölüler.

38. daķı ‘ād‘ı daķı şemūd‘ı. daķı bayıķ bellü oldı size bunlaruñ turaķları. daķı bezedi anlara şeytān (2) ‘amellerini pes döndürdi anları yoldan daķı oldılar görür gönüllüler ya‘nī gendü i‘tikadlarınca.

39. daķı ķaarun‘ı daķı fir‘avn‘ı (3) daķı hāmān‘ı. daķı bayıķ geldi anlara mūsā (4) hücetler-ile pes ululıķ istediler boyun virmediler yirde daķı olmadılar geçiciler ya‘nī fevt olıcılar.

40. pes dükelin duttuķ yazuğı-y-ıla pes bir nicesi anlaruñ viribidük anuñ üzere taş daķı bir nicesi anlaruñ (5) oldur kim duttı anı ün ya‘nī şemūd kavmı daķı bir nicesi anlaruñ oldur kim ķoyduķ anı yire daķı bir nicesi anlaruñ oldur kim ğarķ eyledük. (6) daķı olmadı Tañrı kim zılm eyleye anlara velikin oldılar gendüzilerine zılm eylerler.

41. beñdesi anlaruñ duttılar (7) Tañrı‘dan ayruķ arķa viriciler beñdesi gibidür örümcüğüñ duttı ev daķı bayıķ sustırağı evlerüñ örümcük evidür eger oldılar-ise bilürler.

42. bayıķ Tañrı bilür anı kim (8) taparsız andan ayruķ nesene. daķı ol beñdeşsüz dürüst işlüdür.

43. daķı şol meşeller beyān eylerüz anı ādemilere (9) daķı añlamaz anı illā ‘ālimler.

44. yarattı Tañrı gökleri daķı yiri haķķ-içün. (10) bayıķ anuñ içinde nişāndur mü‘minlere.

45. oķı anı kim vaħy olındı saña ķur‘ān‘dan. daķı tırur namāzı (11) bayıķ namāz yığar zışt işden daķı şerī‘at bulunmaz işden. daķı Tañrı añmağı uluraķdur. daķı Tañrı bilür [214a] anı kim işlersiz.

46. daķı tartışmañ kitāb ehli-y-ile illā anuñ-ile kim ol görklürekdür illā anlar kim (2) zılm eylediler anlardan. daķı eyidüñ “inanduķ aña kim indürinildi bizdin yaña daķı indürinildi sizdin yaña. daķı Tañrı‘muz daķı Tañrı‘ñuz (3) birdür daķı biz aña inanıcılaruz.”

47. daķı ancılayın indürdük sendin yaña ķur‘ān‘ı. pes anlar kim virdük anlara (4) tevri‘i inanurlar aña daķı uşbunlardan oldur kim inanur aña. daķı inkār eylemez āyetlerümüze

(5) illā kāfirler.

48. daḥı degüldüñ okır añdan ilerü hiç kitāb daḥı yazmazıduḡ anı (6) şağ elüñ-ile. andan gümānlenedi bāṭıl getüriciler ya‘nī cuḥūdlar.

49. belki ol āyetlerdür bellüler gögsinde anlaruñ kim (7) virinildiler ‘ilm. daḥı inkār eylemeye āyetlerümüze illā zālimler.

50. daḥı eyittiler “nişe indürilmedi anuñ üzere (8) nişānlar çalabı’sından?” eyit “bayıḡ nişānlar Tañrı katındadır daḥı bayıḡ ben ḡorḡıdıcıvan bellü.”

51. ay daḥı dap (9) olmadı mı anlara kim bayıḡ biz indürdük üzerüñe ḡur‘ān’ı okınur anlaruñ üzere? bayıḡ anuñ içinde raḡmetdür daḥı (10) añmaḡdur ḡavma kim inanurlar.

52. eyit “ṡapdur Tañrı benüm aramda daḥı sizüñ ṡanuk. bilür anı kim (11) göklerdeür daḥı yirdedür.” daḥı anlar kim imān getürdiler bāṭıla daḥı kāfir oldılar Tañrı’ya anlar [214b] anlardır ziyānlular.

53. daḥı ivdürürler seni (2) ‘azāba. daḥı eger degülmisse adanılmış müddet geleyidi anlara ‘azāb. daḥı bayıḡ gele-y-idi anlara añsuzda daḥı anlar bilmezlerken.

54. ivdürürler seni ‘azāba. (3) daḥı bayıḡ ṡamu ḡaplayıcıdur kāfirleri.

55. ol gün kim örte anları ‘azāb üstlerinden (4) daḥı ayakları altından daḥı eyidevüz “daduñ anı kim işler olduñuzdı!”

56. iy ḡullarum anlar kim (5) imān getürdiler! bayıḡ yirüm gindür pes baña ṡapuñ baña.

57. her nefis dadıcıdur ölümi (6) andan bizdin yaña döndürilesiz.

58. daḥı anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler yir virevüz anlara (7) uçmaḡdan köşkler aḡar altından ırmaḡlar ebed ḡalıcılar anuñ içinde. ne eyüdür ‘amel (8) eyleyicileruñ müzdi!

59. anlar kim şabr eylediler daḥı çalabı’larına tevekkül eylediler.

60. daḥı nişe cānaver götürmez (9) rüzisın Tañrı rüzī virür aña daḥı size. daḥı ol işidicidür bilicidür.

61. daḥı eger şorsañ kim yarattı (10) gökleri daḥı yiri daḥı musaḡḡar eyledi günü daḥı ayı?” eyideler “Tañrı!” pes nite döndürinürler?

62. (11) Tañrı döşer rüzıyı aña kim diler ḡullarından daḥı ṡar eyler aña. bayıḡ Tañrı her neseneyi bilicidür.

63. [215a] daḥı eger şorarsañ anlara “kim indürdi gökden şuyı pes virdürürdi anuñ ile yiri öldüğinden şoñra?” (2) eyideler “Tañrı!” eyit “ögmek Tañrı’nuñdur.” belki eyregi anlaruñ añlamazlar.

64. daḥı degül yaḡın dirlik (3) illā bāṭıl daḥı oyun daḥı bayıḡ şoñraḡı sarāy oldur

dirlik eger oldılar-ise bilürler.

65. (4) pes kaçan kim bineler gemiye oқыyalar Tañrı'yı hālis eyleyicilerken aña tevħīdi. pes ol vaqt kim kırtardı (5) anları yazıdın yaña ol vaqt anlar ortak eylerler.

66. kāfir olsunlar aña kim virdük anlara dağı gönensünler; pes tiz bileler.

67. ay dağı görmediler mi (6) bayık biz eyledük harem yiri imin dağı kapınılır ādemiler yörelerinden? ay bātıla inanurlar (7) dağı Tañrı ni' met ine kāfir olurlar?

68. dağı kim zālīmıraqdur andan kim yalan bağladı Tañrı üzere yalan yā yalan duttı (8) haqqı ol vaqt kim geldi aña? ay yok mıdur tamuda turağ yiri kāfirlere?

69. dağı anlar kim dürişdiler (9) bizüm haqqımızda bayık toğru yol gösterevüz yollarumuzu. dağı bayık Tañrı eyelük eyleyiciler iledür.

1.30 Sūratü'r -Rūm /30/

(60 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhīmāni'r-rāhīm

1. (10) elif lām mīm.

2. 3. yiñildi rūmiler yaqınırađ yirde ya'nī ' arab iline dağı rūmiler andan soñra yiñdi rūmileri ya'nī farsiler tiz yiñeler rūmiler

4. 5. [215b] üçden ona degin yıllar içinde. Tañrı'nuñdur buyruğ ilerüden dağı soñdan. dağı ol gün sevineler mü'minler (2) Tañrı yardım virmeği-y-ile. yardım ider aña kim diler dağı ol beñdeşsüzdür raħmet kılıcıdur.

6. Tañrı va' desi hilāf eylemez Tañrı (3) va' desin velikin ādemilerün eyregi bilmezler.

7. bilürler görinüri yaqın dirlikden (4) dağı anlar āhıretde anlar ğāfillerdür.

8. iy dağı endişe eylemediler mi gendüzilerinde? yaratmadı Tañrı gökleri (5) dağı yiri dağı ikisinün ara şondağıyı illā haqq-ıla dağı adanılmış müddet-ile. dağı bayık çok ādemilerden (6) çalabı'ların görmekliğine kāfirlerdür.

9. iy dağı yürimediler mi yirde pes bağalardı nite oldı (7) soñı anlaruñ kim anlardan ilerüdi? oldılar kıtırak anlardan güçdin yaña. dağı sürdiler yiri ya'nī ilerügiler eyregirek andan kim (8) ' imāret eylediler dağı geldi anlara yalavaçları hüccetler ile. pes olmadı Tañrı kim zılm eyleye anlara velikin (9) oldılar gendüzilerine zılm eylerler.

10. andan, oldı soñı işi, anlaruñ kim yavuzlık eylediler: yavuzırağ ya'nī cehennem anuñ-içün kim (10) Tañrı āyetlerini dağı oldılar aña yañşularlar.

11. Tañrı başlar yaratmağı andan girü döndürür anı. andan, andın yaña (11) döndürilesiz.

12. daḥı ol gün kim ıura kıyāmet günü nevmīd ola yazuqlular.
13. daḥı olmadı anlaruñ ortaqlarından [216a] şafa' atçılar daḥı oldılar ortaqlarına anlaruñ kāfirler.
14. daḥı ol gün kim ıura kıyāmet günü ol gün (2) ayrılalar.
15. ammā anlar kim imān getürdiler. daḥı işlediler eyü işler anlar çayır çemen içinde (3) şād olınalar.
16. daḥı anlar kim kāfir oldılar daḥı yalan duttılar āyetleremüzi daḥı görmegi āhireti anlar (4) 'azāb içinde hāzır olınmışlardır.
17. pes Tañrı namāzı gice eyledüğüñüz vaqtın irte eyledüğüñüz vaqt ya' nī irte namāzı.
18. (5) daḥı anuñdur ögmek göklerde daḥı yirde daḥı giceye yakın daḥı öyleye girdüğüñüz vaqt ya' nī öyle namāzı.
19. çıkarur diriye (6) ölüden daḥı çıkartır ölüye diriden. daḥı dirürür yiri öldüğinden soñra daḥı ancılayın (7) çıkarınılasız.
20. daḥı bir nice nişānı oldur kim yarattı sizi topraqdan andan nāgāh ol vaqt siz ādemsiz perekende olursız yir yüzinde.
21. (8) daḥı bir nice nişānı oldur kim yarattı sizüñ için gündüzüñüzden 'avratlar tā dölenesiz anlardın yaña. daḥı eyledi (9) sizüñ arañuzda dostlık daḥı rahmet. bayık anuñ içinde nişānlardur qavma kim endişe eylerler.
22. daḥı bir nice nişānı (10) gökler yaratmağıdur daḥı yir yaratmağı daḥı dürlülendüğü dillerüñüzün daḥı renkleriñüzün. bayık anuñ içinde (11) nişānlardur 'ālemlere.
23. daḥı bir nice nişānı üyimegüñüzdür gice daḥı gündüz daḥı istemegüñüz fazlından. [216] bayık anuñ içinde nişānlardur qavma kim işidürler.
24. daḥı nişānlarından gösterdür size ıldırımı qorqmağ için daḥı tama' için. (2) daḥı indürür gökden şu pes dirürür anuñ-ile yiri öldüğinden soñra. bayık şunuñ içinde nişānlardur (3) qavma kim anlarlar.
25. daḥı nişānlarından kim durmağıdur gökleriñ daḥı yirün, buyruğı-y-ıla. andan, qaçan kim oқыya sizi yirden qaçan sizi bir kez (4) okumak; yirden qaçan siz qaçasız ya' nī sinden.
26. daḥı anuñdur ol kim göklerdedür daḥı yirde (5) dükeli aña muı'lardur.
27. daḥı ol (6) oldur kim başlar yaratmağı andan girü döndürür daḥı ol gircezirekdür anuñ üzere. daḥı anuñdur yücerek şıfat göklerde daḥı yirde daḥı ol (7) beñdeşüzdür dürüst işlü.

28. beyān eyledi size beñdeş gendüzüñüzden hîç var mı sizüñ andan kim mâlik oldu şağ ellerüñüz ortaqlar anuñ içinde kim (8) rûzî virdük size pes siz anuñ içinde berābersız kırkarsız anlardan kırkduğunuz gibi gendüzüñüzden? ancılayın beyān eylerüz (9) nişānları kıavma kim anlarlar.

29. belki uydı anlar kim zulm eylediler nefsleri dileklerine bilmeksüz. pes kim (10) toğru yol göstere aña kim azdurdı Tañrı? dağı yokdur anlaruñ arka viriciler.

30. pes toğru eyle yönüñi din için müsülmān iken (11) yaradışı Tañrı'nuñ ol kim yarattı ādemīleri anuñ üzere. döndürmek yokdur Tañrı yaratmağına. oldur toğru [217a] dīn velīkin eyregi ādemīlerüñ bilmezler.

31. dönucilerken andın yaña. dağı kırkuñ andan dağı tıruruñ namāzı dağı (2) olmañ ortağ eyleyicilerden.

32. anlardan kim ayırdılar dinlerini dağı oldılar bölükler her bölük (3) kıatlarındağı nesene-y-ile sevinicilerdür.

33. dağı kıaçan kim duta ādemīleri ziyān ya'nī kıaht okıyalar kıalabı'larını dönucilerken andın yaña. (4) andan kıaçan kim tadura anlara andan ya'nī gendü kıatından raħmet bir bölük anlardan kıalabı'larına ortağ eylerler.

34. kāfir olsunlar (5) aña kim virdük anlara. pes gönenüñ pes tız bilesiz.

35. ay indürdük mi anlaruñ üzere ħüccet pes ol söyler (6) anı kim oldılar aña ortağ eylerler?

36. dağı kıaçan kim daduravuz ādemīlere raħmet şad olalar aña. dağı eger irer ise anlara (7) yavuz iş andan ötürü kim ilerü duttı elleri anlaruñ anlar nevmīd olurlar.

37. iy dağı görmediler mi bayık Tañrı döşer rûzıyı (8) aña kim diler dağı tar eyler? bayık anuñ içinde nişānlardur kıavma kim inanurlar.

38. pes vir kıısıma (9) ħaqqını dağı miskine dağı ġarība. ol yigrekdür anlara kim dilerler Tañrı şevābını (10) dağı anlar anlardur kıurtulıcılar.

39. dağı kim virdüñüz artuklık ya'nī hediye baħşış tā artuk ola ādemīler malları içinde (11) artuk olmaz Tañrı kıatında. dağı ol kim virdüñüz zekāt dilersiz Tañrı şevābın anlar [217b] anlardur artuklıklar isleri.

40. Tañrı oldur kim yarattı andan rûzî virdi size andan öldürür sizi andan dirüre sizi. hîç var mı (2) ortaqlaruñuzdan ol kim eyleye andan nesene? aralığı anuñ dağı yüceldi andan kim ortağ eylerler.

41. belürdi ma'şiyet (3) yā kıaht yirde dağı deñizde andan kim kesb eyledi ādemīler elleri (6)tā daduravuz anlara bir nicesin anuñ kim (4) işlediler ola kim anlar döneler.

42. eyit “yürin yirde pes baķuñ nite oldı soñ işi anlaruñ kim (5) ilerü-y-idi ? oldı-y ıdı eyregi anlaruñ ortak eyleyiciler.
43. pes toğru eyle yönüñi dın için toğru andan ilerüden (6) kim gele bir gün kim döndürmek yoķdur anuñ Tañrı’dan ol gün tağılalar.
44. her kim (7) kâfir olursa pes anuñ üzeredür küfri dağı her kim işler-ise eyü iş pes gendüzilerine döşerler.
45. tā cezā vire anlara kim inandılar (8) dağı işlediler eyü iş atasından. bayıķ ol sevmez kâfirleri.
46. dağı bir nice nişānları (9) viribimekdür yilleri muştılayıcılarkeñ dağı tā dadura size raħmetinden dağı tā yüriye gemi (10) buyruğı-y-ıla dağı tā isteyesiz fağlından dağı ola kim şükr eylesesiz.
47. dağı bayıķ viribidük senden ilerü (11) yalavaçlar kavumlarındın yaña pes geldiler anlara ĥüccetler-ile pes öcümüz alduķ anlardan kim [218a] yazuķ eylediler ya‘nı ‘azāb eyledük. dağı oldı vācib üzerümüze yardım itmek mü’minlere.
48. Tañrı oldur kim viribir yilleri pes kıparur (2) buludı pes döşer gökde nite kim diler dağı eyler pāreler pes göresin yağmurı çıkar (3) arasından. pes kıaçan kim döker anı ya‘nı yağmurı aña kim diler kıullarından anlar şād olurlar.
49. dağı bayıķ (4) oldılar ilerüden kim indürile anlaruñ üzere andan ilerü nevmidler.
50. pes baķ eserlerindin yaña (5) Tañrı raħmetinüñ nite dirürür yiri öldüğinden soñra! bayıķ ol dirüricidür ölülere dağı ol, (6) her nesene üzere güci yiterdür.
51. dağı eger viribiyevüz yili pes görseler anı ya‘nı ekini şararmış olalar andan soñra (7) küfr eylerler.
52. pes bayıķ sen işiddürmeyesin ölülere dağı işiddürmeyesin şağırlara kığırmadı kıaçan kim yüz (8) döndürdiler yüz döndüricilerken.
53. dağı degülsiz toğru yol gösterici gözsüzlere azgunlıklarından işiddürmezsın illā aña kim inanur āyetlerümüze (9) anlar müsülmānlardür.
54. Tañrı oldur kim yarattı sizi za‘iflikdan andan eyledi za‘iflikdan ya‘nı oğlanlıkdan soñra kıuvvet andan eyledi (10) kıuvvetden soñra za‘iflik dağı kıocalıķ. yaradur anı kim diler dağı ol bilicidür güci yiter.
55. (11) dağı ol gün kim tura kıyāmet vaķtı and içerler yazuķlılar dölenmediler bir sa‘atdan ayruķ. ancılayın oldılar döndürinürler.

56. [218b] dağı eyitti anlar kim virinildiler ‘ilmi dağı imānı “bayık dölendüñüz Tañrı kitābı içinde girü kıparılmağ (2) günine degin. pes uşbudur girü kıparılmağ günü velikin siz bilmez olduñuz idi.”

57. pes ol gün aşşı eylemez anlara kim (3) zılm eylediler ‘uzurlandukları ne dağı anlar hoşnüd eylemek istenileler.

58. dağı bayık beyān eyledük ‘ādemilere uşbu kıur’ān içinde (4) her meşelden. dağı eger getüresin anlara bir nişān eyide anlar kim kāfir oldılar “degülsiz illā (5) bātıll getüriciler.”

59. ancılayın mühr urur Tañrı göñüllerine anlaruñ kim bilmezler.

60. pes şabr eyle bayık Tañrı va‘desi (6) hağdur. dağı yiynilik üzere dutmasuñ seni anlar kim gumensüz olmazlar kıyāmete.

1.31 Sūratü -Lođmān /31/

(34 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāđmāni’r-rāđđim

1. (7) elif lām mīm.

2. 3. şol āyetleridür hikmetlü kitābuñ toğru yol iken dağı rahmet iken eylük eyleyenlere.

3. anlar kim turururlar (8) namāzı dağı virürler zekātı dağı anlar āđiretde anlar gümānsuz olurlar.

5. anlar toğru yol üzeredür (9) çalabı’larından dağı anlar anlardur kıurtılıcılar.

6. dağı bir nice ādemilerden oldur kim şatuñ alur sözüñ bātıllın ya‘nı ır (10) tā azdura Tañrı yolından bilmeksüz dağı duta Tañrı yolın yañşuya. anlar anlaruñdur ‘azāb ğor eyleyici.

7. [219a] dağı kıaçan oğınur anuñ üzere āyetlerümüñ yüz döndürdi boyun virmeyici-y-iken taman işitmedi gibi anı taman iki (2) kıulağı içinde şağırlık var. pes muştıla aña ağrıdıcı ‘azābı.

8. 9. bayık anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler; anlaruñdur (3) diñlenmek uçmağları ebed kıalıcılarken anuñ içinde. Tañrı va‘desi hağ dağı ol beñdeşsüz dürüst işlüdür.

10. yarattı gökleri (4) direksüz görürsiz anları dağı bırağdı yirde yüce tağlar kim egmesüñ diyü sizi dağı tağıtdı anuñ içinde her cānaverden. (5) dağı indürdük gökden şu pes bitürdük anuñ içinde her bir dürlüden görklü.

11. uşbu Tañrı yaratmasıdır (6) pes gösterim baña ne nesene yarattı anlar kim andan ayruğdur? belki zālimler azđunlık içindedür bellü.

12. daḥı bayıķ (7) virdük luķmān'a ḥıķmeti kim “şükr eyle Tañrı'ya”. daḥı her kim şükr eyler ise bayıķ şükr eyleye gendüziyiçün daḥı her kim kāfir oldu bayıķ (8) Tañrı ḥācetsüzdür, ögülmüş.

13. daḥı ol vaķt kim eyitti luķman oğına ol ögüt virür-iken aña “iy oğlancuğum! (9) bayıķ şirk eylemek zulumdur ulu.”

14. daḥı işmarladuķ ādemiye atasını. götürdi anı anası za' iflık (10) za' iflık üzere. daḥı südden ayırmağı anuñ iki yıl içinde kim “şükr eyle baña daḥı ataña anaña”. bendin yañadur dönecek yir.

15. daḥı eger (11) dürişeler senüñ-ile anuñ üzere kim ortaķ eyleyesin. baña anı kim yoķdur saña aña bilmegüñ boyun virme ol ikiye. daḥı şöḥbet eyle dünyede [219b] eyü. daḥı uy anuñ yolına kim döndi bendin yaña. andan bendin yañadur dönecek yirüñüz pes ḥaber virem anı kim (2) olduñuz.

16. “iy oğlancuğum! bayıķ ol bir dene ağırı “işbetenden pes ola taş içinde (3) göklerde yā yirde getüre anı Tañrı. bayıķ Tañrı eyü işlödür bilürdür.”

17. “iy oğlancuğum! (4) turur namāzı daḥı buyur eyü işi daḥı yığ yavuz işden daḥı şabr eyle anuñ üzere kim irdi saña bayıķ ol (5) vācib olınmış işlerdendik.”

18. “daḥı döndürme yaraağını ādemiler için daḥı yürime yirde göçeglenür (6) bayıķ Tañrı sevmez her göçegleniciyi faḥr eyleyici.”

19. “daḥı orta ol yürimegüñ içinde daḥı eks ününden (7) bayıķ zıştırāđı āvāzlaruñ eşekler ünidür.”

20. iy görmedim mi bayıķ Tañrı musaḥḥar eyledi size (8) anı kim göklerde dūr daḥı anı kim yirde dūr daḥı tamām eyledi sizüñ üzere ni' metlerini görünür (9) gizlü ya' nī ma' rıfat? daḥı ādemilerün bir nicesi oldur kim dartışur Tañrı işinde bilmeksüz daḥı toğru yolsuz ya' nī daḥı (10) kitābsuz aydın eyleyici.

21. daḥı kaçan eyidildi anlara “uyuñ aña kim indürdi Tañrı” eyittiler “belki uyavuz aña kim (11) bulduķ anuñ üzere atalarumuzu.” ay daḥı eger oldise daḥı mı şeytān oķır anları ṭamu ' azābındın yaña?

22. [220a] daḥı her kim işmarlar ise yüzini Tañrı'dın yaña daḥı ol eylük eyleyici-y-iken pes bayıķ yapışdı ḥulpa berk. (2) daḥı Tañrı'dın yañadur işlerüñ soñı.

23. daḥı kāfir oldu pes kayđulu eylemesün seni küfri anuñ bizdin yañadur dönecek yiri anlaruñ (3) pes ḥaber virevüz anlara anı kim işlediler. bayıķ Tañrı bilicidür gögüzler issini.

24. (4) gönendürevüz anları az andan gensüz eyleyevüz anları ḫatı ' azābdın yaña.

25. daḥı eger şorarsañ anlara “kim yarattı gökleri (5) daḥı yiri?” eyideler “Tañrı”

eyit “şükr Tañrı’nuñ!” belki eyregi anlaruñ bilmezler.

26. Tañrı’nuñdur ol kim (6) göklerdeür dağı yirde. bayık Tañrı oldur hâcetsüz ögülmüş

27. dağı eger bayık ol kim yirdedür (7) ağaçdan qalemler misse di dağı deñiz mided eylese aña andan şoñra yidi deñizler dükenmeye-di Tañrı (8) kelimeleri. bayık Tañrı beñdeşsüzdür dürüst işlüdür.

28. degül yaratmaq sizi dağı degül girü qoparmaq sizi illā bir nefis gibi. bayık Tañrı (9) işidicidür görür.

29. ay görmedüñ mi bayık Tañrı givürür giceyi gündüz içine dağı givürür gündüzi (10) gice içine? dağı musahhar eyledi günü dağı ayı dükeli yürir adanılmış zamaña degin. dağı bayık Tañrı anı kim işlersiz (11) bilicidür.

30. ol andan ötürüdür kim bayık Tañrı ol haqdur dağı bayık ol kim taparsız andan ayruğa bāıldur. dağı bayık Tañrı ol yücedür [220b] uludur.

31. ay görmedüñ mi bayık gemi yürir deñizde Tañrı ni‘met iyile tā göstere size nişānlarından. bayık anuñ içinde (2) nişānlardur her bir şabr eyleyiciye şükr eyleyici.

32. dağı qaçan kim üstlerinden gele anlaruñ mevc bulıdlar gibi (3) oqıyalar Tañrı’yı ihlāş eyleyicilerken aña dīni. pes ol vaqt kim qurtardı anları yazıdın yaña pes bir nicesi anlaruñ orta iş dutıcidur. (4) dağı inkār eylemeye nişānlarumuza illā her aldayıcı nā sıpāslıq.

33. iy ādemiler! qorquñ çalabuñuzdan (5) dağı qorquñ bir günden kim hâcetsüz eylemez ata oğul kıızdan ne dağı oğul kıız kim ol hâcetsüz eyleyicidür anasından (6) nesene. bayık Tañrı va‘desi haqdur. pes aldamasuñ sizi yaqın dirlik dağı aldamasuñ sizi Tañrıyla aldayıcı ya‘nī şeytān .

34. (7) bayık Tañrı anuñ qatındadur kıyāmet vaqtın bilmek. dağı indürür yağmurı dağı bilür anı kim raḥmlardadur. dağı bilmez (8) nefis ne nesene kesb eyleye irte dağı bilmez nefis qanqı yirde öle. bayık Tañrı bilicidür bilürdür.

1.32 Sūratü’s -Secde /32/

(30 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (9) elif lām mīm.
2. kitāb indürmek, kitāb gümān yoqdur anuñ içinde çalabı’sından ‘ālemler.
3. iy eydürler mi “yalan bağladı anı”? [221a] belki ol haqdur çalabuñdan tā qorqıdasın bir qavmı gelmedi anlara qorqıdıcı senden ilerü ola kim anlar toğru yol dutalar.

4. (2) Tañrı oldur kim yarattı gökleri daħı yiri daħı anı kim ikisinüñ arasındadır altı günler içinde andan ıaşd eyledi (3) ‘arşa. yoııdur sizüñ andan ayruıı arıa virici ne daħı şafa‘at kıılıcı. iy endiše eylemez misiz?

5. hükm eyler işi (4) gökden ya‘nı vaħy eylemeg-ile yirdin yaña andan aıar ya‘nı fırişte yā iş andın yaña bir günde kim oldu ıadri anuñ biñ yıl andan kim (5) şayarsız.

6. şol bilürdür gaybı daħı ħāzırı beñdeşsüz raħmet kıılıcı.

7. ol kim görklü eyledi her (6) neseneyi yaratmağını daħı başladı yaratmağını ādeminüñ balııııdan

8. andan eyledi neslini menı şuyından (7) ħor za‘if şudan.

9. andan rast eyledi ādemı daħı ürdi anuñ içine canından daħı eyledi sizüñ için kıulaı daħı gözler (8) daħı gönüller az şükr eylersiz.

10. daħı eyittiler “kıaıan kim yavu kıılmavuz yirde ay bayıı biz yiñi (9) diriltmek içinde mivüz?” belki anlar ıalabı’ların görmege kāfirlerdür.

11. eyit “canuñuz ala sizüñ ölüm fıriştesi ol kim (10) kıonılmışdur size andan (11) ıalabuñuzdın yaña döndürinilesiz.”

12. daħı eger göresin ol vaııt kim yazuııllar aşağa eyleyicilerdür başlarını ıalabı’ları kıatında! “iy ıalabumuz! gördük daħı işiddük pes döndür bizi işleyevüz eyü iş. bayıı biz gümānsuz olıııclaruz.”

13. [221b] daħı eger dilese-dük vire-dük her nefse toğru yolın velikin vācib oldu söz benden “ıolduravan şamuyı perrilerden (2) daħı ādemilerden dükeli”.

14. pes daduñ anuñ-içün kim unıttuñuz görmeği günüñüzi uşbu bayıı biz unıttuı sizi. daħı daduñ ebedlık (3) ‘azābını andan ötürü kim işlerdüñüz.

15. bayıı imān getüre āyetlerümüze anlar kim kıaıan andurı virineler anuñ-ile yüzün düşeler secde eyleyicilerken (4) daħı tesbış eylerler ıalabı’ların ögmeklig-ile. daħı anlar tekebbürlük eylemezler.

16. ıraı olur götrilür yanlan anlaruñ döşeklerinden (5) şaparlar ıalabı’ları kıorkıyıçün daħı řama‘ için. daħı andan kim rüzı virdük anlara nafaıa eylerler.

17. pes bilmez ħıı nefis anı kim (6) gizlendi anlaruñ için gözler aydınıñdan yanud virmek için aña kim oldılar işlerler.

18. iy ol kim oldu mü’min (7) ancılayın mıdur kim oldu fāşıı? berāber degüller.

19. ammā anlar kim imān getürdiler daħı işlediler eyü işler (8) pes. anlaruñdur me‘vā uçmaıları nüzül ya‘nı mad olınmış anuñ-içün kim oldılar işlerler.

20. ammā anlar kim fāşıı oldılar yirleri anlaruñ (9) oddur. nice kim dileyeler kim ııkalar andan girü döndürmeler anuñ içine daħı eyidile anlara “daduñ (10) od ‘azābın ol kim

olduñuz anı yalan dutarsız.”

21. dağı şaduravuz anlara yağın ‘azābdan ya‘nī depelemek (11) ulu ‘azāb ileyince ola kim anlar dōneler.

22. dağı kimdür řālimırađ andan kim ögüd virinildi [222a] çalabı’sı āyetleriyle andan yüz dōndürdi andan? bayığ biz yazuğlulardan ökünc alıcılarduz.

23. dağı bayığ virdük müsā’ya (2) tevrīt’i pes olma gümān içinde görmeginden. dağı eyledük anı şoğru yol benī isrāyil’e.

24. (3) dağı eyledük anlardan imāmlar, yol gösterürler buyruğumuz-ile ol vağt kim şabr eylediler dağı oldılar āyetlerümüze gümānsuz olurlar.

25. (4) bayığ řalabuñ ol hükm eyleye aralarında kıyāmet günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde dartışurlar.

26. iy dağı (5) yol göstermedi mi anlara niçe helāk eyledük anlardan ilerü bölüklerden? yürirler şarağlarında anlaruñ. (6) bayığ anuñ içinde niřānlardur. iy işitmezler mi?

27. ay dağı görmediler mi bayığ biz sürerüz şuyı (7) otsuz yire pes şışaruruz anuñ-ıla ekin yir andan yılđıları dağı gendüzilerine? (8) ay görmezler mi?

28. dağı eydürler “kaçanduz uşbu açmağ eger olduñuz-ise girçekler?”

29. eyit “feth (9) günü aşşı eylemeye anlara kim kāfir oldılar imān getürdükleri ne dağı mühlet virineler.”

30. pes yüz dōndür anlardan (10) dağı göz dut ya‘nī arđa virme kim bayığ anlar göz dutıcılardur ya‘nī helākıđuña.

1.33 Sūratü’l -Ađzāb /33/

(73 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāhmāni’r-rāđim

1. [222b] ay peyđamber řorđ Tañrı’dan! ya‘nī ol dāyım řađvī üzere. boyun virme kāfirlere dağı munāfıđlara. bayığ Tañrı oldı bilici (2) dürüst işlü sözlü.

2. dağı ardınca var anuñ kim vağy olındı şendin yaña řalabuñdan. bayığ Tañrı oldı anı kim işlersiz bilici.

3. (3) dağı tevekkül eyle Tañrı’ya dağı şap oldı Tañrı iş sürici.

4. eylemedi Tañrı hiç ere iki göñül şanı içinde. (4) dağı eylemedi ‘avratlaruñuzı anlar kim zıhār eylesiz anlara analaruñuz. dağı eylenmedi (5) oğul eylendüklerüñüzü ođlanlaruñuz şol sözüñüzdür ađızlaruñuz-ile. dağı Tañrı eydür řađđı dağı ol şoğru (6) yol gösterür yola.

5. nisbet eylen anları atalarına ol adıllurağdur Tañrı şatında. eger bilmeyesiz

atalarını (7) qarındaşlarıñuzdur din içinde dağı hem ‘ahdlarıñuzdur. dağı yoğıdur sizüñ üzere yazuğ anuñ içinde kim yanıldıñuz anı (8) velikin ol kim kaçd eyledi gönüllerüñüz. dağı oldı Tañrı yarlığayıcı rahmet kılcı.

6. peygamber yigrekdür (9) mü’minlere gendüzilerinden dağı ‘avratları añalarıdır anlarıñ. dağı hışımlar isleri bir nicesi anlarıñ (10) yigrekdür bir niceye Tañrı kitābında mü’minlerden dağı muhācırlardan illā kim eyleyesiz (11) hem ‘ahdlarıñuza eylük ya‘nī vaşı(y)yet. oldı şol lavğ içinde yazılmış.

7. dağı ol vağıt kim alduğ [223a] peygamberlerden ‘ahdlarını dağı senden dağı nūh’dan dağı ibrahīm’dan dağı mūsā’dan dağı isa’dan meryem oğı (2) dağı alduğ anlardan katı ‘ahd.

8. tā şora gırçeklere girçekliklerinden. dağı yarağladı kāfirlere (3) ağırdıcı ‘azāb .

9. ay anlar kim imān getürdiler! anuñ Tañrı ni‘metini üzerüñüze ol vağıt kim geldi size süler (4) pes viribidük anlarıñ üzere yıl dağı süler görmedüñüz anları. dağı oldı Tañrı anı kim işlersiz görici.

10. (5) ol vağıt kim geldiler size üstüñüzden dağı sizden aşığadan. dağı ol vağıt kim egildi gözler dağı irdi (6) yürekler boğazlağulara dağı gümānlenürdüñüz Tañrı’ya gömenler

11. ol yirde şınandı mü’minler dağı deprenildiler (7) katı deprenmek.

12. dağı ol vağıt kim eydür idi münafıklar dağı anlar kim gönülleri içinde şayruluğıdur “va‘de eylemedi bize (8) Tañrı dağı yalavacı illā aldamağ.”

13. dağı ol vağıt kim eyitti bir bölük anlardan “iy medine ehli yoğıdur yir sizüñ (9) pes dönüñ!” dağı destür dileridi bir bölük anlardan peygamber’e eydür idi “bayığ evlerümüz halalludur.” dağı degül ol (10) hellällü dilemezler illā kaçmağ.

14. dağı eger girinile anlarıñ üzere uçlarından andan dilenilseler fitneyi ya‘nī şirk eyleyeleridi anı. dağı (11) dölenmeyelerdi anda illā az.

15. dağı bayığ oldıardı ‘ahd eylerlerdi Tañrı’ya [223b] ilerüden kim döndürmeyeler ardları. dağı oldı Tañrı ‘ahdı şorınıılmış.

16. eyit: “aşşı itmeye size (2) kaçmağ eger kaçarsañuz ölümünden yā depelenmekden dağı gönendürilmeyesiz illā az.”

17. eyit “kimdür (3) şol ol kim şağlaya sizi Tañrı’dan eger diler-ise size yavuzluğ yā diler-ise size rahmet?” dağı bulmayalar (4) anlara Tañrı’dan ayruğ dost ne dağı yardım idici.

18. bayığ bilür Tañrı girü yığıcıları sizden dağı eyidicileri (5) qarındaşlarına “gelüñ bizdin yaña!”. dağı gelmezler çalışa illā az

19. bağıllarken sizüñ üzere. pes kaçan kim geldi (6) qorğu gördüñ anları bağırlar

saña döner gözleri anlaruñ ancılayın kim örtilür anuñ üzere (7) ölümde. pes kaçan kim gitti korqu dilgiriklik eylerler size tiz diller-ile taħıllarken ħayr üzere (8) anlar inanmadılar pes bāḫıl eyledi Tañrı ‘ amellerini. daħı oldı şol Tañrı üzere geñez.

20. (9) şanurlar bölükleri gitmediler. daħı eger gelür-ise bölükler seveler eger (10) bayıķ anlar yazıya çıkıcılarmissa ‘ arablar arasında şorarlarmıssa ħaberlerüñüzden. daħı eger olsalardı içüñüzde (11) çalışmayalardı illā az.

21. bayıķ oldı sizüñ Tañrı peygamberında uymaķ eyü aña kim oldı [224a] ümid dutar Tañrı’ya daħı şoñrağı güne daħı añdı Tañrı’yı çok.

22. daħı ol vaķt kim gördi mü’minler bölükleri (2) eyittiler “uşbu oldur kim va’ de eyledi bize Tañrı daħı yalavacı daħı toğru söyledi Tañrı daħı yalavacı.” daħı arturmadı anlara (3) illā inanmaķ daħı boyun virmek.

23. mü’minlerden erenlerdür toğru eylediler anı kim ‘ahd eylediler Tañrı-y-ıla anuñ üzere. (4) pes bir nicesi anlaruñ oldur kim ödedi nezrin ya’ nī öldi daħı bir nicesi anlaruñ oldur kim güyer. daħı döndürmediler döndürmek.

24. yā yanud vire (5) Tañrı girçeklere girçeklikleri-ile daħı ‘azāb vire munāfıķlara eger diler-ise yā tevbe vire (6) anlara. bayıķ Tañrı oldı yarlığayıcı raħmet kılıcı.

25. daħı girü döndürdi Tañrı anları kim kāfir oldılar (7) kaķımaķları-y-ıla bulmadılar ħayrı. daħı tap oldı Tañrı mü’minlere çalışa daħı oldı Tañrı güci yiter (8) beñdeşsüz.

26. daħı indürdi anları kim arķa virdiler anlara kitāb ehli’nden ħalalarından (9) daħı bıraķdı göñüllerine korqu. bir bölük depelersiz daħı esir eylersiz bir bölügi.

27. daħı (10) mırāş virdi size yirlerini daħı sarāyalarını daħı mallarını daħı yir kim ayak başmaduñuz aña. daħı oldı Tañrı (11) her nesene üzere güci yiter.

28. iy peygamber! eyit ‘avratlarıña “eger olursañuz dilerseñüz yaķın dirliği [224b] daħı bezegini pes gelüñ muḫ‘ a virem size daħı ħoyu virem sizi ħoyu virmek görklü.”

29. “daħı eger olursañuz (2) dilerseñüz Tañrı’yı daħı yalavacını daħı şoñrağı sarāyı bayıķ Tañrı yaraķladı eyü işlüler içün sizden (3) müzd ulu.”

30. iy peygamber ‘avratları! her kim getürür-ise sizden bir ma‘şiyet bellü ikilene (4) aña ‘azāb iki anca daħı oldı ol Tañrı’ya geñez.

31. daħı her kim muḫ‘ olur-ise sizden (5) Tañrı’ya daħı yalavacına daħı işler ise eyü iş virevüz aña müzdini iki kez daħı yaraķladuķ aña (6) ruzi görklü ya’ nī uçmaķ.

32. iy peygamber ‘avratları! degülsiz birisi gibi ‘avratlardan. eger korķarsañuz (7) yumuşaķlıķ eylemeñ söz-ile pes tama‘ eyleye ol kim göñli içinde şayrılıķdur. daħı eyidüñ eyü sözi.

33. (8) dağı dölenüñ evlerüñüz içinde dağı bezenüp çıkmañ bezenüp çıkmağı gibi ilergi cāhiliyyet‘ üñ. dağı ıururuñ namāzı (9) dağı virüñ zekātı dağı muıı‘ oluñ Tañrı’ya dağı yalavacına. bayık diler Tañrı tā gidere sizden (10) yazuğı iy ev kavmı dağı arıda sizi arıtmağ.

34. dağı yad kıluñ anı kim okınur evlerüñüzde (11) Tañrı āyetlerinden dağı hikmetden. bayık Tañrı oldı eyü işlü ğaberlü.

35. bayık müsülmān erenler [225a] dağı müsülmān ‘avratlar dağı mü’min ‘avratlar dağı mü’mine ‘avratlar dağı muıı‘ erenler dağı muıı‘ ‘avratlar dağı girçek erenler (2) dağı girçek ‘avratlar dağı şabr eyleyen erenler dağı şabr eyleyen ‘avratlar dağı aşaklık eyleyici erenler dağı aşaklık eyleyici ‘avratlar (3) dağı şadağa virici erenler dağı şadağa virici ‘avratlar dağı oruç dutıcı erenler dağı oruç dutıcı ‘avratlar dağı şaklayıcı erenler (4) ferclerini dağı şaklayıcı ‘avratlar dağı anıcı erenler Tañrı’yı çok dağı aracı ‘avratlar (5) yarağladı Tañrı anlara yarlığamağ dağı müzd ulu.

36. dağı olmadı hıç inanur er dağı inanur ‘avrat (6) kaçan kim hükm eyleye Tañrı dağı yalavacı bir işi kim ola anlaruñ dilek işlerinden. (7) dağı her kim āsı olur-ise Tañrı’ya dağı yalavacına bayık azdı azmağ bellü.

37. dağı ol vağt kim eydür idüñ aña kim (8) ni‘met viridi Tañrı aña dağı ni‘met virdüñ aña “tut üzerüñe ‘avratuñı dağı korđ. (9) Tañrı’dan!”. dağı gizlersin nefsuñ içinde anı (10) kim Tañrı eşkere eyleyicidür anı dağı korđarsın ādemilerden dağı Tañrı yigrekdür kim korđasın andan. pes ol vağt kim tamām eyledi zeyd andan ya‘nı zeyneb‘den hāceti çiftlendürdük saña anı tā olmaya (11) mü’minlere ıarlık oğul eylendüklerinüñ ‘avratlarında kaçan kim tamām eylediler anlardan hāceti. [225b] dağı oldı Tañrı işi işlenmiş.

38. olmadı peygamber’e hıç ıarlık anuñ içinde kim ğelāl eyledi Tañrı aña. (2) Tañrı sünneti anlarda kim geçdiler ilerü ya‘nı peygamberler dağı oldı Tañrı işi endāze eylemek endāze olınmış.

39. (3) anlar kim degürürler Tañrı ğaberlerini dağı korđarlar andan dağı korđmazlar hıç kimseneden illā (4) Tañrı’dan. dağı ıap oldı Tañrı ğisāb eyleyici yā arđa virici.

40. olmadı muğammed bireğü atası erenlerüñüzden velikin (5) Tañrı yalavacı dağı peygāberlik soñrası. dağı oldı Tañrı her neseneyi bilci.

41. iy anlar kim inandılar! (6) anuñ Tañrı’yı añmađ çok yā namāz kıluñ

42. dağı tesbıh eyleñ aña ırte dağı gice.

43. ol oldur kim rağmet kıılır (7) üzerüñüze dağı fırişteleri ya‘nı yardığamağ dilerler tā çıkara sizi ıarañulıđlardan aydınlığa. dağı oldı mü’minlere (8) rağmet kıılıcı.

44. esenlemeği anlaruñ ol gün kim göreler anı selāmdur. dağı yarağladı anlaruñ

içün müzd görklü ya' nî uçmağ.

45. 46. iy (9) peygamber! bayık biz viribidük seni tanuğ dağı muştılayıcı dağı
korkıdıcı dağı oқыıcı Tañrı'dın yaña (10) destürı-y-ıla dağı çırağ rüşan eyleyici.

47. dağı muştıla mü'minlere bayık anlaruñdur Tañrı'dan fazl (11) ulu.

48. dağı muştı' olma kâfirlere dağı munâfıklara dağı ço incitmeklerini ya' nî şabr
eyle. dağı tevekkül eyle [226a] Tañrı'ya dağı tap oldı Tañrı iş sürici.

49. iy anlar kim imân getürdiler! kaçan kim nikâh eylesiz mü'mine 'avratları
andan talâk viresiz anlara (2) andan ilerü kim yaqınlıq eylesiz anlara yoğdur sizüñ anlaruñ
üzere hiç iddet kim (3) şayasız anı. pes muşt' a virüñ anlara dağı şalı virüñ anları şalı virmek
görklü.

50. ay peygamber! (4) bayık biz helâl eyledük saña 'avratlaruñı anlar kim virdüñ
kabinlerini dağı anı kim mâlik oldı (5) elün ya' nî qaravaş andan kim girü döndürdi Tañrı
üzereñe dağı kızlarını atañ qarındaşınıñ dağı anuñ kız qarındaşı kızlarını (6) dağı tayıñ
kızlarını dağı kızlarını tıyezelerüñüñ anlar kim ayrıldılar yirlerinden senüñ-ile dağı 'avrat (7)
mü'mine eger bağışlar-ise gendüzini peygamber'e eger diler-ise peygamber nikâh eyleye anı
haş iken (8) saña mü'minlerden ayruğ. bayık bildük anı kim farıza eyledük anlaruñ üzere
'avratlarında anlaruñ (9) dağı anda kim mâlik oldı elleri tâ olmaya üzereñe. tarlıq. dağı oldı
Tañrı yarlığayıcı (10) rahmet kılcı.

51. girü koyasın anı kim dilersin anlardan dağı yir viresin sendin yaña anı kim
dilersin. dağı anı kim isteyesin (11) andan kim ayırduñ yazuğ yoğdur üzereñe. şol ya' nî
dileklü olmağ yaqırıraqdur kim aydın ola gözleri anlaruñ dağı kayğurmayalar [226b] dağı
hoşnüd olalar aña kim virdüñ anlara dükeli anlaruñ. dağı Tañrı bilür anı kim
gönüllerüñüzdedür dağı oldı Tañrı bilici (2) güç götürici.

52. helâl olmayasaña 'avratlar şöñradan ne dağı kim degşüresin anları 'avratlara
(3) eger hoş gelür ise dağı saña görkleri anlaruñ illâ ol kim mâlik oldı elüñ. dağı oldı Tañrı her
nesene üzere şaklayıcı.

53. (4) ay anlar kim imân getürdiler! girmeñ peygamber evlerine illâ kim destür
virinile size ta' ama (5) baqıcılar degül-iken irmek vaqtına velikin kaçan kim oqınasız girüñ.
pes kaçan kim yiyesiz tağıluñ (6) dağı egleniciler degül iken söze. bayık şol oldı incidür
peygamber'i pes utanur sizden dağı Tañrı (7) utanmaz hağdan. dağı kaçan kim dileyesiz
anlara ya' nî 'avratlara ev qumaşı pes dile anlara (8) perde ardından şol arurağdur
gönüllerüñüze dağı gönüllerine. dağı olmadı sizüñ kim incidesiz (9) Tañrı peygamberini ne
dağı nikâh eylesiz 'avratlarını andan şöñra hemişe. bayık şol (10) oldı Tañrı qatında ulu
ya' nî yazuğ.

54. eger eşikere eylesiz nesene yi yā gizleyesiz anı bayık Tañrı oldı her nesene yi bilici.

55. (11) yazuq yoqdur anlaruñ üzere atalarında ne [227a] dağı oğlanlarında ne dağı qarındaşlarında ne dağı oğlanlarında qarındaşlaruñ ne dağı oğlanlarında kız qarındaşlaruñ ne dağı ‘avratlarında ya‘nī müsümān ‘avratlar ne dağı mālīk olduında (2) elleri. dağı qorquñ Tañrı’dan bayık Tañrı oldı her nesene üzere hāzır.

56. bayık Tañrı dağı firişteleri (3) şalavat eylerler peygamber üzere iy anlar kim imān getürdiler! şalavāt eyleñ aña dağı selām virüñ selām virmek.

57. bayık (4) anlar kim incidürler Tañrı’yı dağı yalavacını la‘net eyledi anlara Tañrı dünyede dağı āhıretde dağı yaraqladı (5) anlaruñ için ‘azāb ħor eyleyici.

58. dağı anlar kim incidürler mü‘minleri dağı mü‘mine ‘avratları işlemedin anlar (6) bayık götürdiler bühṭanı dağı yazuğı bellü.

59. iy (4)peygamber! eyit ‘avratlaruña dağı kızlaruña (7) dağı mü‘minler ‘avratlarına yakın eyleyeler üzerlerine çadırlarından şol yakınıraqdur kim (8) bilineler pes incidinilmeyeler. dağı oldı Tañrı yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

60. eger yıgınlmaya münāfıklar (9) dağı anlar kim gönüllerinde şayrılıqdur dağı yalan ħaber bırağıcılar medine‘de musallaḡ eyleyevüz seni anlara andan (10) kınsı olmayalar senüñ ile anuñ içinde illā az.

61. sürilmislerken qanda kim bulınalar dutılalar (11) dağı depeleneler depelenmek.

62. Tañrı sünneti anlarda kim geçdiler ilerü dağı bulmayasın Tañrı sünnetine [227b] degşürmek.

63. şorar saña ādemiler kıyāmetden eyit “bayık bilmeği anuñ Tañrı qatındadır.” dağı ne nesene bildürür saña (2) ola kim kıyāmet ola yakın.

64. bayık Tañrı la‘net eyledi kāfirlere dağı yaraqladı anlara tamu odın.

65. (3) ebed qalıcılarken anuñ içinde hemişe bulmayalar dost ne dağı yardım idici.

66. ol gün kim döndürile yüzleri (4) odda eyideler “iy keşke muṭi‘ olmış-mıssa-duk Tañrı’ya dağı muṭi‘ olmış-mıssa-duk yalavaca!”

67. dağı eyittiler “iy çalabumuz! (5) bayık biz muṭi‘ olduq miḡterlerümüze dağı ulularumuza pes azdurdılar bizi yoldan.”

68. “iy çalabumuz! yir anlara iki anca (6) ‘azābdan dağı la‘net eyle anlara çok la‘net eylemek.”

69. ay anlar kim imān getürdiler! olmañ (7) anlarcılayın kim incittiler müsā’yı. pes beri eyledi anı Tañrı andan kim eyittiler dağı oldı Tañrı qatında yüzlü.

70. iy anlar kim (8) imān getürdiler! qorquñ Tañrı’dan dağı eyidüñ söz togru.

71. şalaḥ getüre sizün için ‘amellerünüzü daḥı yarlıgaya size (9) yazuḳlaruñuzı. daḥı her kim muṭî‘ olursa Tañrı’ya daḥı yalavacına bayıḳ zafer buldı zafer bulmaḳ ulu.

72. bayıḳ biz ‘arz eyledük emāneti (10) göklere daḥı yire daḥı taḡlara pes onamadılar kim götüreler anı (11) daḥı ḳorḳdılar andan. daḥı götürdi anı ādemī ya‘nī ādem peygamber bayıḳ ol oldı ḳulm eyleyici bilmeyici.

73. tā ‘azāb vire Tañrı münāfiḳlara [228a] daḥı munāfiḳa ‘avratlara daḥı kāfirler daḥı kāfir ‘avratlara daḥı tevbe vire Tañrı mü’mınler üzere (2) daḥı mü’mine ‘avratlara. daḥı oldı Tañrı yarlıgayıcı raḥmet ḳılıcı.

1.34 Sūrātü -Sebe‘ /34/

(54 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

1. (3) ögmek Tañrı’nuñdur ol kim anuñdur ol kim göklerdeḍür daḥı. ol kim yirdedür daḥı anuñdur ögmek (4) āḥiretde. daḥı oldur dürüst işlü bilici.

2. bilür anı kim girür yire daḥı anı kim çıkar (5) yirden daḥı anı kim iner gökden daḥı anı kim aḡar anda. daḥı ol raḥmet ḳılıcıdır yarlıgayıcıdır.

3. (6) daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar “gelmeye size ḳıyāmet.” eyit “evet ḳalabum ḥaḳḳıyıçün bayıḳ gele size (7) bilici ḡaybı.” ıraḳ olmaz andan zerre ḳadarı göklerde ne daḥı yirde ne daḥı ḡiçirek andan (8) ne daḥı uluraḳ illā kitābdadır ya‘nī lavḥ bellü eyleyici

4. tā yanud vire anlara kim (9) imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler. anlar anlaruñdur yarlıgamaḳ rüzī görklü ya‘nī uçmaḳ.

5. daḥı anlar kim (10) dürişdiler nişānlarımızda ilerü geçicilerken anlar anlaruñdur ‘azāb aḡrıdıcı ‘azābdan.

6. daḥı bilür anlar kim [228b] virinildiler ‘ilm ya‘nī şaḡaba ol kim indürinildi saña ḳalabuñdan oldur ḥaḳ daḥı toḡru yol gösterür toḡru yolına. (2) beñdeşsüzün öḡülmüş.

7. daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar “yol gösterelüm mi size bir ere ḥaber virür size ḳaçan kim taḡılınasız (3) dükeli taḡılmaḳ bayıḳ yiñi. dirilmek içindesiz?”

8. iy yalan mı baḡladı muḥammed Tañrı’ya yalan yā anuñ delülüḡi mi vardur? belki (4) anlar kim inanmazlar āḥirete ‘azāb içindedür daḥı azḡunluk içinde ıraḳ.

9. iy görmediler mi (5) anı kim ileyelerindin yañadur daḥı ardlarındın yaña gökden daḥı yir. eger dilersevüz givürevüz (6) anları yire yā bıraḡavuz anlaruñ üzere pāre gökden. bayıḳ anuñ içinde nişāndur her (7) ḳula Tañrı’ya dönici.

10. 11. daḥı bayıḳ virdük dāvud’a bizden fażl “iy taḡlar dönün anuñ-ile” “daḥı iy

kuşlar!” (8) daḥı yumşaq eyledük aña demüri kim “eyle giñ zırılılar daḥı endāze eyle zırılı ulandırmaḫda.” “daḥı işleñ eyü iş (9) bayıḫ ben anı kim işlersiz görıciven.”

12. daḥı süleymān’a yili ya‘nī musaḫḫar eyledük tañla gitmegi anuñ bir aydur. daḥı gice gitmegi anuñ bir aydur. (10) daḥı revān eyledük aña baḫır çeşmesini daḥı perrilerden anı kim işlerdi ileyinde çalabı’sı destūrı-y-ıla. (11) daḥı her kim meyl eyleye anlardan buyruḫumuzdan taḫduravuz aña tamu ‘azābından.

13. eylerler aña anı kim diler [229a] köşkler ḫapalar daḥı sūretler daḥı çañaklar ulu ḫavzlar gibi daḥı çölmekler tūrurlar. eyleñ (2) dāvud ḫavmı şükri! daḥı azdur ḫullarından şükr eyleyici.

14. pes ol vaḫt kim hükm eyledük anuñ üzere ölümü (3) yol göstermedi ölümüne anuñ illā yir ḫurdi ya‘nī ağaç yiyen ḫurd yir-idi ‘aşasını. pes ol vaḫt kim düşdi bellü oldı (4) perriler kim eger bilürler-misse ḫayı dölenmeyelerdi ḫor eyleyici ‘azābda.

15. bayıḫ oldı (5) sebe ḫabilesinüñ tūraklarında nişān iki bölük baḫçalar şaḫdın yaña daḥı şoldın yaña. “yiñ rüzisinden çalabuñuzuñ (6) daḥı şükr eyleñ aña. ildür ḫoş daḥı çalab‘dur yarlıḫayıcı.”

16. pes yüz döndürdiler pes viribidük anlaruñ üzere dereler (7) silin. daḥı deḫşürdük iki bostanlarına iki bostan yimiş isleri erük ağacınuñ ya‘nī erük ağacınuñ yimişlü bostan daḥı ılıḫun daḥı neşene (8) sidrden az.

17. ol yanud virdük anlara andan ötürü kim kāfir oldılar. daḥı ḫiç cezā virür mivüz illā kāfir olıciya!

18. daḥı ḫıldıḫ aralarında (9) daḥı köyler arasında ol kim bereket virdük anda köyler görünür daḥı taḫdir eyledük anda yürimegi. “yürin anda (10) giceler daḥı gündüzler iminler.”

19. pes eyittiler “iy çalabumuz! ıraḫ eyle seferlerümüz arasında.” daḥı zılm eylediler gündüzilerine pes ḫıldıḫ anları (11) sözler daḥı taḫıtdıḫ anları dükeli taḫıtdıḫ. bayıḫ anuñ içinde nişānlardur her gey şabr eyleyiciye şükr eyleyici.

20. [229b] daḥı bayıḫ toḫru eyledi anlaruñ üzere iblis gümānini pes uydılar aña illā bir bölük mü’minlerden.

21. daḥı olmadı (2) anuñ anlaruñ üzere musallaḫ olmaḫ illā tā bilevüz anı kim inanur āḫirete andan kim ol andan (3) gümān içindedür. daḥı çalabuñ her nese üzere şaḫlayıcıdur ya‘nī bilür.

22. eyit “oḫıñ yā taḫpuñ anları kim şanduñuz ya‘nī Tañrı Tañrı’dan ayruḫ. (4) mālİK degüller zerre ḫadar göklerde ne daḥı yirde. daḥı yoḫdur anlaruñ ol ikide (5) artuḫlıḫ daḥı yoḫdur anuñ anlardan ḫiç arḫa virici.

23. daḥı aṣṣı eylemez şafa‘at anuñ qatında illā aña kim destür viridi aña. (6) tā qaçan kim giderildi qorku gönüllerinden eyittiler “ne nesene eyitti çalabuñuz?” eyittiler “ḥaḥ” ya‘nī ḥaḥ didi. oldur yüce (7) ulu.

24. eyit “kim ruzı virür size gökden daḥı yirden?” eyit “Tañrı. daḥı bayıḳ biz yā siz (8) toḡru yol üzerevüz yā azgunlıqda bellü.”

25. eyit “şorılmayasız andan kim yazuḳ eyledük daḥı şorılmayavuz andan kim işlersiz.”

26. (9) eyit “dire bizüm aramızda çalabumuz andan hükm eyleye aramızda ḥaḥk-ıla. daḥı ol hükm eyleyicidür bilürdür.”

27. eyit “bildürüñ baña anları kim (10) ulaşdurduñuz Tañrı’ya ortaḳlar.” degül eyle! belki ol Tañrı’dur beñdeşsüz dürüst işlü.

28. daḥı viribimedük seni illā dükeli ādemilere (11) muştılayıcı daḥı qorkıdıcı velikin eyregi ādemilerüñ bilmezler.

29. daḥı eydürler “qaçandur uşbu va‘de eger olduñuz ise [230a] girçekler?”

30. eyit “sizüñdür va‘de günü girü qalmayasız andan bir şa‘at daḥı ilerü varmayasız.”

31. (2) daḥı eyitti anlar kim kâfir oldılar “hergiz inanmayavuz uşbu qur‘ân’a ne daḥı aña kim ileyindedür” ya‘nī tevrit, incil. daḥı eger göresin (3) ol vaḳt kim zâlim tırınılmışlar çalabı’ları qatında! döndürür bir nicesi bir niceye sözi eydür (4) anlar kim za‘if şayıldılar anlara kim (5) boyun virmezlik eylediler “eger degül-misseñüz oladuḳ mü’minler.”

32. eyitti anlar kim boyun virmediler anlara kim za‘if şayıldılar “biz mi girü döndürdük sizi toḡru yoldan andan şoñra kim (6) geldi size? belki olduñuz yazuḳlular.”

33. daḥı eyitti anlar kim za‘if şayıldılar anlara kim boyun virmediler (7) belki mekridür gicenüñ daḥı gündüzüñ ya‘nī mekr gözedürler ol ikide. “ol vaḳt kim buyurduñuz bize kim kâfir olavuz Tañrı’ya daḥı eyleyevüz aña beñdeşler.” (8) daḥı eşikere eylediler peşimanlıḡı ol vaḳt kim gördiler şevâbı. daḥı eyledük bendler boyunlarında anlarıñ kim (9) kâfir oldılar. hiç cezâ virinileler mi illā anı kim oldılar işlerler!

34. daḥı viribimedük bir köye qorkıdıcı illā (10) eyitti bayları “bayıḳ biz aña kim viribinildüñüz anı kâfirlerüz.”

35. daḥı eyittiler “biz eyregüz mallardın yaña daḥı oḡul kızlardın yaña (11) daḥı degülüz ‘azâb olınmışlar.”

36. eyit “bayıḳ çalabum döşer ruzıyı aña kim diler daḥı tar eyler velikin. ādemilerüñ eyregi [230b] bilmezler.

37. daḥı degül mallaruñuz ne daḥı oḡul kızlaruñuz ol kim yaḳın eyleye size bizüm

katumuzda yakınlık illā ol kim imān getürdi (2) daḥı işledi eyü iş. pes anlar anlarındur yanud artuḡ işledüklerinden daḥı anlar köşklerde (3) iminlerdür.

38. daḥı anlar kim dürişürler nişānlarımızda ilerü geçicilerken ḡurtılı anlar ‘azābda ḥāzır olınmışlardır.

39. (4) eyit “bayıḡ çalabum döşer rüzıyı aña kim diler ḡullarından daḥı tar eyler aña. daḥı her ne kim nafaḡa eyleyesiz (5) neseneden pes ol ‘ivaḡ vire aña. daḥı ol yigregidür rüzı viricilerün.”

40. daḥı ol gün kim ḡoparavuz anları dükelerini andan eyidevüz (6) firiştelere “ay uşbunlar size ḡaparlar mı dı?”

41. eyittiler “aruluḡuñ sensin dostumuz dileḡümüz (7) anlardan ayruk. belki ḡaparlardı perrilere eyregi anlarıñ anlara inanıcılardur.”

42. pes ol gün mālİK olmaya (8) bir niceñüz bir niceye aşşı ne daḥı ziyān. daḥı eyidevüz anlara kim ḡulm eylediler “ḡaduñ ‘azābını oduñ (9) ol kim yalan dutarduñuz anı!”

43. daḥı ḡaçan kim oḡınur anlarıñ üzere āyetlerümüz bellüler eyittiler “degül uşbu illā bir er (10) diler kim döndüre sizi andan kim oldu ḡapar-idi atalaruñuz.” daḥı eyittiler “degül uşbu illā yalan büḡtan yalan bağlanmış.” (11) daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar ḡaḡḡa geldi anlara “degül uşbu illā cādülük bellü.”

44. daḥı virmedük anlara [231a] kitāblar kim oḡırlar anı daḥı viribimedük anlardın yaña senden ilerü hiç ḡorḡıdıcı.

45. daḥı yalan duttı (2) anlar kim anlardan ilerü-di daḥı irmediler onda birine anuñ kim virdük anlara. pes yalan duttilar yalavacumuzu pes nite oldu ‘azābum!

46. (3) eyit “bayıḡ öḡütlerin sizi bir nesene-y-ile kim ḡurasız Tañrı için ikin ikin daḥı birin birin andan endişe eyleyesiz yoḡdur (4) işüñüzde delülik. degül ol illā ḡorḡıdıcı sizüñ ḡatı ‘azāb ileyindegi.”

47. eyit (5) “ol kim diledüm size giri pes ol size! degül müzdüm illā Tañrı üzere daḥı ol her nese üzere (6) ḥāzırdur.

48. eyit “bayıḡ çalabum bıraḡur ḡaḡḡı ḡayblar bilici.”

49. eyit “geldi ḡaḡ daḥı ilk başlamaz (7) bāḡılı daḥı girü döndürmez” ya‘nī şeyḡanı ilk yaratmaz daḥı girü dirürmez.

50. eyit “eger azar isem bayıḡ azarın gendüzüm üzere daḥı eger ḡoḡru yol dutar- isem (8) anuñ-iledür vaḡy olunur baña çalabum. bayıḡ ol işidicidür, yaḡındur.

51. daḥı eger göresin ol vaḡt kim ḡorḡdılar! ḡurtılmaḡ yoḡdur daḥı dutıldılar (9) yaḡın yirden ya‘nī sin.

52. daḥı eyittiler “inanduḡ aña.” daḥı nite ola anlarıñ ḡutmaḡ ya‘nī imānı tevbeyi

ıraq yirden!

53. (10) dağı bayık kâfir oldılar aña ilerüden dağı sögerlerdi gümân-ile ıraq yirden.

54. dağı men^c olındı anlaruñ arasında dağı (11) arzuladıkları arasında ya^c nî girü dünyeye yâ imāna nite kim eylenildi beñdeşlerine anlaruñ. ilerüden. bayık anlar oldılar şek içinde gümân bırağıcı.

1.35 [231a] Sürätü'l -Melâ'ike /35/

(45 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. (2) ögmek Tañrı'nuñdur yaradıcı gökleri dağı yiri kılcı fırişteleri yalavaçlar kañatlar issi ikin (3) ikin dağı üç üç dağı dört dört. arturur yaradılışda anı kim diler. bayık Tañrı her nese üzere (4) güci yiterdür.

2. her ne kim viribir Tañrı âdemilere raħmetden dutıcı yoğdur anı dağı her ne kim dutar pes (5) viribiyici yoğdur anı andan soñra. dağı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü.

3. iy âdemiler! anuñ (6) Tañrı ni^c metini üzerüñüze. hiç var mı yaradıcı Tañrı'dan ayruğ kim rûzî vire size gökden (7) dağı yirden? yoğdur Tañrı illâ ol pes nite döndürilürsiz! ya^c nî imāndan.

4. dağı eger yalan dutarlar-ise seni bayık yalan dutıldı (8) yalavaçlar senden ilerü. dağı Tañrı'dın yaña döndürilür işler.

5. iy âdemiler! bayık Tañrı va^c desi (9) hağdur pes mağrur eylemesün sizi yakın dirlik (6)dağı mağrur eylemesün sizi Tañrı yıla aldayıcı şeytân .

6. bayık şeytân (10) sizüñ düşmānuñuzdur pes dutuñ anı düşmān. bayık kığırur bölüğini tā olalar tamu islerinden.

7. [232a] anlar kim kâfir oldılar anlaruñdur katı 'azāb dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler anlaruñdur yarlığamağ (2) dağı müzd ulu.

8. iy ol kim bezenildi aña yavuz işi pes gördi anı eyü!.. pes bayık Tañrı azdurur anı kim diler (3) dağı yol gösterür aña kim diler. pes helāk olmasuñ nefsuñ anlara hasretler içün. bayık Tañrı bilicidür anı kim (4) işlerler.

9. dağı Tañrı oldur kim viribidi yilleri pes çoğardı bulıd. pes sürdük anı ölmüş-ile (5) pes dirürdük anuñ-ile yiri öldüğinden soñra. ancılayındur girü çoğarmağ.

10. her kim diler-ise (6) 'izzeti Tañrı'nuñdur 'izzet dükeli. andın yaña ağar aru sözler dağı eyü 'amel yüceldür anı. dağı anlar kim (7) mekr eylerler yavuz işleri anlaruñdur 'azāb katı dağı mekri anlaruñ ol bāñıl olur.

11. dağı Tañrı yarattı sizi (8) toprağdan andan oğlan olduğı şudan andan eyledi sizi

irkeklü dişilü. daḥı götürmez ḳanuñda hîç dişî (9) ne daḥı toḡurur illâ bilmegi-le anuñ. daḥı uzun ‘umurlu olmaz hîç uzun ‘umurlu daḥı eksilmez ‘umrındın illâ kim kitâb içindedür ya‘nî lavḥ. bayıḳ şol (10) Tañrı’ya geñezdür.

12. daḥı berâber degül iki deñiz uşbu ṭatludur ḥoş geñez boḡaza inici içmeḡi (11) daḥı uşbu ṭuzludur acı. daḥı her birinden yirsiz tâze et ya‘nî acı deñizden daḥı çıkarursız ya‘nî acı deñizden incü daḥı mercan [232b] geyürsüz anı. daḥı görürsin gemileri anuñ içinde şuyı yarıcılar tâ isteye siz fazlından daḥı ola kim siz şükr eylesesiz.

13. (2) givürür giceyi gündüze daḥı givürür gündüzi giceye. daḥı musaḥḥar eyledi güneşi daḥı ayı (3) her biri yürir adanılmış müddete degin. şol Tañrı çalabuñuzdur anuñdur pâdişâhlık. daḥı anlar kim ṭaparsız (4) Tañrı’dan ayruḡa mâlik olmazlar ḥurma çekürdegi ḳabına.

14. eger oḳırsañuz anları işitmeyeler oḳımaḡuñuzı (5) daḥı eger işitselerdi cevâb virmeyelerdi size. daḥı ḳıyâmet günü kâfir olalar ortaḳ eyledüḡüñüze. daḥı ḥaber virmeye saña (6) bilür ya‘nî Tañrı gibi.

15. iy âdemîler! siz ḥâcetlülersiz Tañrı’ya daḥı Tañrı ol baydur ḥâcetsuzdur ögilmişdür.

16. (7) eger diler ise gidere sizi daḥı getüre yiñi ḥalk.

17. daḥı degül şol Tañrı’ya duşḡar.

18. daḥı (8) götürmeye hîç götürici nefis yaruḳ yükin. daḥı (9) eger oḳır-ise ağır yüklenmiş ya‘nî yazuḳ yükindin yaña götrinilmeye andan nesene eger olur-ise daḥı ḥışm. ḳorḳıdmassañ illâ anları kim ḳorḳarlar çalabı’larından ḡayb iken daḥı ṭanırdılar (10) namâzı. daḥı her kim aru oldı arı olmaz illâ gendüzi-y-içün. daḥı Tañrı’dın yañadur dönecek.

19. 21. daḥı berâber degül (11) gözsüz daḥı görür ne daḥı ḳarañulıḳlar ne daḥı aydınlık ne daḥı gölge ya‘nî uçmaḳ ne daḥı od.

22. daḥı [233a] berâber degül diriler ne daḥı ölüler. bayıḳ Tañrı işiddürür aña kim diler daḥı degülsin sen işittürici (2) aña kim sinlerdedür.

23. degülsin illâ ḳorḳıdıcı.

24. bayıḳ biz viribidük seni ḥaḳḳ-ıla muştılayıcı daḥı ḳorḳıdıcı. daḥı yoḳdur (3) hîç bölük illâ geçdi anuñ içinde ḳorḳıdıcı.

25. daḥı eger yalan dutarlar ise seni bayıḳ yalan duttı anlar kim anlardan ilerüyidi. (4) geldi anlara yalavaçlar ḥüccetler-ile daḥı kitâblar-ile daḥı nur virici kitâb-ıla ya‘nî tevrît daḥı incil daḥı ḳur’ân.

26. andan duttum (5) anları kim kâfir oldılar pes nite oldı ‘azâbum!

27. iy görmedün mi bayıḳ Tañrı indürdi gökden şu (6) pes çıkarduḳ anuñ-ile

yimişler (7) dürlü renkleri? dağı tağlardan yollar aklar dağı kızıklar dürlü renkleri dağı gey qaralar qaralar.

28. dağı ademilerden dağı cānaverlerden dağı develer şığırlar koyunlar (8) dürlü renkleri ancılayın. bayık qorkmaz Tañrı'dan qullarından illā ‘ālimlar. bayık Tañrı (9) beñdeşsüzdür yarlıgayıcıdır.

29. bayık (10) anlar kim oqırlar Tañrı kitābın dağı tururdılar namāzı dağı nafaqa eylediler andan kim rūzī virdük anlara gizlü dağı eşikere ümid dutarlar bezirgenlik hergiz helāk olmaya.

30. tā tamām eyleye anlara (11) müzdlerini dağı artura anlara fazlından. bayık ol yarlıgayıcıdır şükre şevab viricidir.

31. dağı ol kim vahy viribidük saña [233b] kitāb ol haqdur gircek dutıcı-iken anı kim ileyindedür. bayık Tañrı qullarını bilicidir göricidir.

32. (2) andan virdük qur’ān’ı anlara kim üyürdük qullarumuzdan. pes bir nicesi zālimdür gendüzine ya‘nī zāhiri yigdür bātınından dağı bir taşu içi berāberdür; (3) dağı bir nicesi anlaruñ ilerü geçicidir hayırlar-ıla Tañrı buyruğı-y-ıla. şol ol fazlıdur (4) ulu.

33. ‘adn uçmaqları gireler anlara. bezenileler anuñ içinde bilezükler altundan (5) dağı incüden dağı tonları anuñ içinde ebrişümdendür.

34. dağı eyittiler “ögmek Tañrı’nuñdur ol kim giderdi (6) bizden qayguyu bayık çalabumuz yarlıgayıcıdır şükre şevāb viricidir.”

35. “ol kim indürdi bizi durmaqlık sarāyına (7) gendü fazlından. yoqanmaya bize anuñ içinde renc dağı yoqanmaya bize anuñ içinde armaq.”

36. dağı anlar kim kāfir oldılar (8) anlaruñdur cehennem odı. hükm olunmaya anlaruñ üzere kim öleler dağı yiyindilmeye anlardan ‘azābından. (9) ancılayın cezā virürüz her kāfire.

37. dağı anlar çağrışalar anuñ içinde “iy çalabumuz! çıkar bizi işleyevüz (10) eyü iş andan ayruq kim işlerdük.” ay dağı ‘umurlandurmadaq mı sizi anı kim ögüt duta anuñ içinde ol kim ögüt duttı? (11) dağı geldi size qorkıdıcı pes daduñ pes yoqdur zālimlere ya‘nī muḥammed yā qur’ān’a hīç arqa virici.

38. bayık Tañrı bilicidir gökler [234a] ğaybını dağı yirüñ bayık ol bilicidir gögüzlerdegiyi.

39. ol oldur kim qıldı sizi ḫalīfeler (2) yir yüzinde. pes her kim kāfir oldı anuñ üzeredür kāfirligi. dağı arturmaya kāfirlere küfürleri çalabı’ları qatında (3) illā qaşımak dağı arturmaya kāfirlere küfürleri illā ziyān.

40. eyit “bildürüñ ortaqlaruñuzu (4) anlar kim taparsız Tañrı’dan ayruq gösterüñ

baña ne nesene yarattılar yirden! yâ anlaruñ midur ortaqlıq göklerde (5) yâ virdük mi anlara kitâb pes anlar hücet üzeredür andan? (6) belki va‘ de eylemez zâlimler bir nicesi bir niceye illâ aldamaq.

41. bayıq Tañrı dutar şaqlar gökleri (7) dağı yiri kim zâyıl olmayalar. dağı eger zâyıl olurlar ise tutmaya ol ikiyi hiç kimse andan şoñra. (8) bayıq ol oldu güç götürici yarlıgayıcı.

42. dağı and içdiler Tañrı’ya kıtrağın andlarinuñ eger gelürse anlara (9) haber virici ya‘nî peygamber olalar anlar toğru yol dutıcırağ ümmetleruñ birisinden ya‘nî yâhüd dağı naşrânî. pes ol vaqt kim geldi anlara haber virici arturmadı anlara illâ ürmek.

43. (10) boyun virmemekden yirde dağı yavuz mekr ya‘nî yavuz mekr eylediler dağı inmez yavuz mekr illâ (11) ehline. pes hiç güyerler mi illâ ilergiler sünnetine. [234b] pes hergiz bulmayasın Tañrı sünnetine degşürmeği dağı hergiz bulmayasın Tañrı sünnetine döndürmeği.

44. iy dağı yürimediler mi yirde dağı baqmadılar mi nite oldu âkıbeti (2) anlaruñ kim anlardan ilerüdi? dağı oldılar kıtı rağ anlardan güçdin yaña. dağı olmadı Tañrı kim ‘âciz eyleye (3) anı nesene göklerde ne dağı yirde bayıq ol oldu bilici güci yiter.

45. dağı eger dutar-mıssa Tañrı (4) âdemîleri andan ötürü kim işlediler kımaya-dı arkasında berk cānaver velikin şoña kıor anları adanılmış (5) vaқта degin. pes kıaçan kim gele ecelleri bayıq Tañrı oldu kıullarını görici.

1.36 Süratü -Yāsīn /36/

(83 Äyettir Mekke’de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râhmani’r-râhîm

1. (6) iy âdemî! ya‘nî muḥammed.
2. muhkem kıur’ân ḥaqqı-çun
3. bayıq sen mürsellerdensin
4. toğru yol üzere.
5. (7) indürmegidür beñdeşsüzüñ raḥmet kıılıcı.
6. tā kıorkıdu haber viresin bir kıavma ya‘nî kıurayş’a kim haber virinilmedi ataları pes anlar ġâfillerdür.
7. (8) bayıq vâcib oldu söz ya‘nî ‘âzâb hükmi eyregine anlaruñ pes anlar imân getürmezler.
8. bayıq biz kııldıq boyunlarında (9) beridler pes ol eñeklere degindür pes anlar baş yüceldüp göz aşğa dikmişlerdür.

9. daḥı kılduḡ ileylerinde (10) dīvar ya‘nī ḡaflet daḥı artlarından dīvar pes örttü̇k anları pes anlar görmezler.
10. daḥı berāberdür anlarıñ üzere [235a] ḡorḡıdduñ mı kim anları yā ḡorḡıtmaduñ mı anları inanmazlar.
11. ḡorḡıtmayasın illā anı kim uydı ḡur‘ān’a (2) daḥı ḡorḡdı rahmāndan ḡayb iken. pes muştıla aña yarlıḡamaḡ daḥı müzd görklü.
12. bayıḡ biz dirürürüz ölüleri (3) daḥı yazaruz anı kim ilerü duttılar daḥı eṣerlerini ya‘nī mescide vardukları ayakları izin. daḥı her neseneyi beyān eyledük anı lavḥu‘l maḥfūz’da bellü
13. daḥı beyān eyle (4) anlara meṣel köy islerini ol vaḡt kim geldi anlara yalavaçlar
14. ol vaḡt kim viribidük anlardın yaña (5) iki pes yalan duttılar ol ikii pes ḡavi eyledük üçüncü-y-ile pes eyittiler “bayıḡ biz sizdin yaña viribinilmişlerüz.”
15. eyittiler “degülsiz illā ādemī bizcileyin daḥı indürmedi rahmān hīç nesene (6) degülsiz illā yalan söylersiz.”
16. (7) eyittiler “çalabumuz bilür bayıḡ biz sizdin yaña viribinilmişlerüz.”
17. “daḥı degül üzerümüze illā degürmek bellü.”
18. (8) eyittiler “bayıḡ biz şonı duttuḡ sizi. eger yıḡlınmazsañuz taş-ıla depeleyevüz sizi daḥı duta sizi bizden ‘azāb (9) aḡrıdıcı.”
19. eyittiler “şomuñuz sizüñ-iledür. eger öḡütlenesiz ya‘nī kāfir mı olursız belki siz ḡavimsiz müşriḡler.”
20. daḥı geldi (10) şaruñ ıraḡıraḡından bir er ya‘nī ḡabīb-i neccār yüḡrür eyitti “iy ḡavmum! uyuñ yalavaçlara.”
21. “uyun aña kim (11) dilemez size kirī daḥı anlar toḡru yol dutmuşlardır.”
22. “daḥı ne geldi baña kim ḡapmayam aña kim yarattı beni? daḥı andın yaña döndürinilesiz.”
23. [235b] “ay dutayın mı ben andan ayruḡ Tañrılar? eger diler-ise baña Tañrı ziyān aştı eylemeye baña şefa‘atları (2) nesene daḥı ḡurtarmayalar beni.”
24. “bayıḡ ben andan azḡunlık içindeven bellü.”
25. “bayıḡ ben imān getürdüm çalabuñuza pes işidüñ beni.”
26. 27. (3) eyidildi “gir uçmaḡa!” “eyitti iy keşki ḡavmum bilelerdi yarlıḡaduḡuñ beni çalabum! daḥı kıldı beni (4) aḡırlanmışlardan.”
28. daḥı indürmedük ḡavumına andan şoñra hīç çeri göḡden daḥı (5) olmaduḡ indüriciler.
29. degül-idi ya‘nī ‘uḡubat illā bir gez çağırmaḡ pes ol vaḡt anlar ölmüşlerdür.

30. iy hasret (6) kullar üzere! gelmez anlara hiç yalavaç illā oldılar anı yañşularlar.
31. ay görmediler mi (7) niçe helāk eyledük anlardan ilerü geçmiş bölüklerden kim bayık anlar mekke kâfirlerindin yaña dönmeyeler.
32. dağı degül dükeli (8) illā dirilü bizüm qatumuzda hâzır olınmışlar.
33. dağı nişāndur anlaruñ yir ölü ya‘nī quru dirürdük anı dağı çıkarduq (9) andan dane pes andan yirler.
34. dağı eyledük anuñ içinde bostanlar hurma ağacından dağı üzümlerden. dağı (10) aqıttuq anuñ içinde çeşmelerden.
35. tā yiyeler yimişlerinden dağı andan kim eyledi anı elleri anlaruñ. iy (11) şükr eylemezler mi?
36. arulığı anuñ kim yarattı dürlüleri dükelin andan kim bitürür yir [236a] dağı gündüzilerinden dağı andan kim bilmezler.
37. dağı nişāndur anlaruñ gice çıkarur andan gündüzi (2) pes ol vaqt anlar qarañuya giricilerdür.
38. dağı güneş yürir qarar dutacaqdın yaña anuñ şol endāze eylemegidür beñdeşüzüñ bilici.
39. (3) dağı iy endāze eyledük anı menziller tā döndi hurma budağı gibi eski.
40. degül güneş yarar aña (4) kim ire aya ne dağı gice ilerü geçicidür gündüzüñ. dağı dükeli felekde yürirler.
41. dağı nişāndur anlaruñ (5) bayık biz yükletdük atalarını tolu gemiye tolu nüh gemisi gibi.
42. dağı yarat(t)uq anlaruñ için beñdeşinden ya‘nī nüh gemisinüñ (6) anı kim binürler.
43. dağı eger dilersevüz şuya talduravuz anları pes yoqdur qurtarıcı anlaruñ ne dağı anlar qurtınılalar.
44. illā rahmet (7) bizden dağı gönenmek bir zamāna degin.
45. dağı qaçan kim eyidildi anlara “qorquñ anı kim ileyünüzdedür dağı anı kim arduñuzdadur ya‘nī (8) dünya ola kim siz rahmet kılmamız”...
46. dağı gelmez anlara hiç nişān çalabı’ları nişānlarından illā oldılar andan (9) yüz döndüriciler.
47. dağı qaçan kim eyidildi anlara “nafaqa eyleñ andan kim rüzī virdi size Tañrı” eyitti anlar kim kâfir oldılar anlara kim (10) imān getür diler “iy yidürelüm mi aña kim eger dilese-di Tañrı yidüre-di? degülsiz illā azgunlıqda bellü.”
48. (11) dağı eydürler “qaçandur uşbu va‘de ya‘nī kıyāmet eger olduñuz ise

girçekler?”

49. güymezer illā bir çağırmağa ya‘nī ol şūr urmak [236b] duta anları anlar dartışurken.

50. pes güçleri yitmeye vaşi(y)yet eylemeğe ne (2) dağı kavumlarından yaña döneler.

51. dağı ürildi şūr içine pes ol vaqt anlar sinlerinden çalabı’larından yaña (3) yügrişeler.

52. eyittiler ya‘nī kāfirler iy ‘azābumuz! kim kıopardı bizi uyķumuz yirinden?”
“uşbu oldur kim va‘de eyledi rahmān (4) dağı doğru söyledi yalavaçlar.”

53. olmadı illā bir çağırmağ ya‘nī ikinci gez pes ol vaqt anlar dirilüp (5) bizüm kıatumuzda hāzır olınmışlardır.

54. pes ol gün zulm olınmaya hīç nefis nesene dağı yanud virilmeyesiz illā anı kim (6) işlerdüñüz.

55. bayıķ uçmağ işleri ol gün meşgul içinde taña“um eyleyicilerdür.

56. anlar dağı çiftleri (7) şayvanlar içinde tahtlar üzere tekye urıcılardır.

57. anlarıñdur anuñ içinde yimiş dağı anlarıñdur anı kim arzularlar.

58. (8) selāmdur söylemeg-ile çalabdan rahmet kıılıcı.

59. dağı ayrılıñ bugün iy yazuķlılar!”

60. 61. iy vaşi(y)yet (9) eylemedüm mi size iy ādem oğlanları kim “muṭī‘ olmañ şeytāna bayıķ ol sizüñ düşmānuñuzdur bellü dağı kim tapuñ baña (10) uşbu yoldur doğru”?

62. dağı bayıķ azdurdı sizden bölük halk çok iy olmaduñuz mı anlarsız?

63. (11) uşbu cehennemdür ol kim va‘de olunurduñuz.

64. girüñ aña bugün andan ötürü kim küfr eyledüñüz.

65. [237a] ol gün mühr uravuz ağızlarına anlarıñ dağı söyleye bize elleri anlarıñ.
dağı tanuķlıķ vire ayakları anlarıñ aña kim (2) işlerlerdi.

66. (3) dağı eger dilese-dük gidere-y-idük gözlerini anuñ pes ivelerdi yola pes nite göreler!

67. (4) dağı eger dilese-dük sūratların döndüre-dük yirleri üzere pes güçleri yitmedi durmağa dağı dönmeyeler.

68. (5) dağı her kimi çok ‘umurlanduravuz başı kıoyu eyleyevüz anı yaratmağda ya‘nī yigittliğin kıocalığa degşürevüz sağlığın şayrılığa. ay añlamazlar mı?

69. dağı öğretmedük aña şi‘ri dağı yaramaz aña (6) degül ol illā öğüt dağı kıur‘ān bellü.

70. tā kıorķıda anı kim oldı diri dağı vācib ola hüccet (7) kāfirler üzere.

71. ay dağı görmediler mi bayık biz yarat(t)uğ anlarıñ için andan kim eyledi ellerümüz yılkılar (8) pes anlar aña mālīklerdür?
72. dağı ħor eyledük anları anlara pes anlardandır binidleri dağı anlardan yirler.
73. (9) dağı anlarıñdur anlarda menfa'atlar dağı içmekler ya'nī süd. iy şükr eylemezler mi?
74. dağı duttılar Tañrı'dan ayruğ (10) Tañrılar ola kim anlar yarı virineler.
75. güçleri yitmez ya'nī butlarıñ yardım virmegine anlarıñ. dağı kāfirler butlarıñ süyidür ħāzır olınmışlar ya'nī dünyede yā āĥiretde .
76. (11) pes kaygulu eylesün seni sözi anlarıñ bayık biz bilürüz anı kim gizlerler dağı anı kim belürdürler.
77. iy dağı görmedi mi ādemī kim [237b] bayık biz yarat(t)uğ anı menīden? pes ol vaqt ol katı dartışıcıdur bellü.
78. dağı urdı bize meşel dağı unıttı (2) yaradılışını eyitti “kim dirilde söñükleri anlar çürimiş iken?”
79. eyit “dirilde anı ol kim yarattı anı (3) ilk gez dağı ol her yaratmağı bilürdür.
80. ol kim eyledi sizün için yaşılağaçdan (4) od pes ol vaqt siz andan od yandurursız.
81. iy dağı degül mi ol kim yarattı gökleri dağı yiri kaçadır (5) yaratmak üzere anlarçılavin? (6)evet ol çok yaradıcıdur bilicidür.
82. degül buyruğı anuñ kaçan kim dileye (6) neşene kim eyide aña ol!” pes ola.
83. pes aralığı anuñ kim elindedür pādişāhlığı her nesenün. dağı andın yaña döndürinilesiz.

1.37 Sūratü's-Sāffāt /37/

(182 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāĥmānir-rāĥīm

1. 3. (7) şaf bağlayıcılar ħaqqı-y-içün ya'nī firiştelər yā gāzılar çeride şaf dutmak dağı süriciler ya'nī bulıt süren firiştelər sürmek dağı oқыıycılar ħur'an'ı
4. bayık (8) Tañrı'ñuz birdür.
5. gökler çalabı'sı dağı yirün dağı anuñ kim ikisi arasındadır dağı maşriklar çalabı'sı.
6. (9) bayık biz bezedük yaqın gögi yılduzlar bezegi-y-ile.
7. dağı şaklamak her şeytāndan boyun virmeyici.
8. [238a] kulağ dutmazlar işidü firiştelerdin yaña.

9. daḥı anılurlar her yañadın sizüñ içün daḥı anlaruñdur (2) ‘azābdāyım.
10. illā ol kim ƣapdı bir ƣapmaƣ ya‘nī firiştelar sözinden (3) pes ardınca oldı anuñ ilduz rüşan.
11. pes şor anlara ya‘nī mekke kâfirlerine ay anlar mı muḥkemirek-dür yaradılışdın yaña yā ol kim yarat(t)uƣ biz? yarat(t)uƣ anları (4) balƣıƣdan yapışıcı.
12. belki ‘acabladuñ; daḥı yañşularlar.
13. daḥı ƣaçan kim ögütleneler añmazlar.
14. daḥı ƣaçan kim gördiler bir nişān gey yañşularlar.
15. (5) daḥı eyittiler “degül uşbu illā cādūlık bellü.”
16. “iy, ƣaçan kim öldük daḥı olduƣ topraƣ daḥı süñükler; iy bayıƣ biz ƣoparınlmışlar mıvuz yirden?”
17. (6) “yā atalarumuz ilergiler?”
18. eyit: “evet siz ḥorlar iken.”
19. pes degül ol illā bir ƣağırmaƣ (7) pes ol vaƣt anlar baƣalar.
20. daḥı eyittiler “iy ‘azābumuz uşbu cezā günidür!”
21. uşbu hükm eylemek günidür (8) ol kim olduñuz idi anı yalan dutarsız.
22. 23. dirüñ ya‘nī ay firiştelar anları kim zılm eylediler daḥı beñdeşlerini yā uyundularını daḥı anları kim oldılar (9) ƣaparlar Tañrı’dan ayruƣ pes yol gösterüñ anlara ƣamu yolındın yaña.”
24. “daḥı ƣururuñ anları bayıƣ anlar (10) şorınılaşlardur” ya‘nī şori-çun.
25. “ne oldı size yardım itmezsiz?”
26. belki anlar bugün biribirini terk eyleyicilerdür.
27. daḥı ilerü geldi bir nicesi (11) bir nicesine şorişurlar eyleşü.
28. eyittiler “bayıƣ siz olduñuz-idi gelür idüñüz ḥaƣdın yañadın.”
29. [238b] eyittiler ya‘nī serverler “belki olmaduñuz-idi mü’minler.”
30. “daḥı olmadı-y-ıdı bizüm sizüñ üzere hiç ƣudrat belki olduñuz-idi (2) bir ƣavm gümrāhlar.”
31. “pes vācib oldı üzerümüze ƣalabumuz sözi ya‘nī ‘azāb bayıƣ biz ƣadıcılaruz.”
32. “pes azdurduƣ sizi bayıƣ biz olduƣ-ıdı (3) azğunlar.”
33. pes bayıƣ anlar ol gün ‘azāb içinde ortaƣlardur.
34. bayıƣ biz ancılayın eyleyevüz yazuƣlulara.
35. (4) bayıƣ anlar oldıardı ƣaçan kim eyidildi anlara “yoƣdur Tañrı illā Tañrı” kibr eylerler.
36. daḥı eydürler “iy bayıƣ biz ƣoyıcılar mıvuz (5) Tañrılarumuzu delü şā‘ir içün?”

37. belki geldi ha k-ıla dağı girçek duttu yalavaçları.
38. bayı  siz dadıcılarsız (6) ‘ az bı ağrıdıcı.
39. dağı cez  virinilmeyesiz ill  anı kim iŐlerd n z.
40. likin Tağrı  ulları  urtılmıŐlar.
41. (7) anlar anlaruğdur r z  bilinmiş
42. 43. yimişler. dağı anlar ağırlanmışlardur r hat u ma larında.
44. (8) tağtlar üzere ber ber oturmıŐlar.
45. gezd rinil r anlara Őađra  a ar ırma dan ya‘ n  süci ırmağı.
46. a  tatlu (9) i icilere.
47. yoğdur içinde ağrı ne dağı anlar andan esr k olunurlar.
48. dağı  atlarında gözlerin yığıcılar büyük g z ler (10) ya‘ n  h riler.
49. k ne anlar yumurdadur  rt lmıŐ.
50. pes ilerü geldi bir niceleri bir nicelere ya‘ n  u ma   avmı Şorişurlar.
51. 52. (11) eyitti eyidici anlardan “bayı  ben oldı-y-ıdı benüm iş eyd ridi ay bayı  sen inancılardan mısın?
53. iy  a an [239a] öldük dağı oldu  toprak dağı s n kler ay bayı  biz cez  virinilmıŐler miv z?”
54. eyitti ya‘ n   aayıl “hiç siz ba ıcılar misiz?”
55. pes ba dı pes gördi anı ya‘ n  işini  amu (2) ortasında.
56. eyitti “Tağrı- un bayı  ya ın olduğ-ıdı kim hel k eylesin beni.’
57. “dağı eger degül-misse çalabum ni‘ met i oladum h z r olınmışlardan.”
58. 59. ay degül miv z biz  l ler (3) ill   lmeg m z ilergi? dağı degül miv z biz ‘ az b olınmışlar?”
60. bayı  uşbu ya‘ n  rız ı ma‘ lum  urtılma dur ulu.
61. bunuğ gibi i n iŐles n işleyiciler.
62. (4) ay Şol mı yıgd r n z ldin yağa y  za  um ağacı?
63. bayı  biz eyledük anı fitne ya‘ n  Őınama  z limlere.
64. bayı  ol ağaçdur  ı a (5)  amu  a‘ rında.
65. yimişi anuğ k ne ol Őey anlar baŐlarıdır.
66. pes bayı  anlar yiyicilerd r andan dağı  oldurıcılardur andan  arınlar.
67. (6) andan bayı  anlaruğ anuğ üzere  arıŐdurma dur issi Şudan.
68. andan bayı  dönecekleri  amudın yağadur.
69. bayı  anlar buldılar atalarını (7) az unlar.
70. pes anlar izleri üzere anlaruğ ivd rin rlar.

71. daḥı bayıḳ azdı anlardan ilerü ilergilerün eyregi.
72. daḥı bayıḳ viribidük (8) anlaruñ içinde qorqıdııcılar.
73. pes baḳ nite oldı soñı qorqıdınılmışlaruñ!
74. illā Tañrı qulları qurtınılmışlar.
75. daḥı bayıḳ (9) kığırdı bize nūḥ pes ne eyü cevāb viriciler ya‘nī biz.
76. daḥı qurtarduḳ anı daḥı qavumını ġarḳdan qayġudan ulu.
77. daḥı kılduḳ neslini (10) anlar girü qalmışlar.
78. daḥı qoduḳ anuñ üzere soñraġılarda.
79. selāmdur nūḥ üzere ‘ālemler içinde.
80. bayıḳ ancılayın (11) yanud virürüz eyü işlülere.
81. bayıḳ ol qullarumuzdandır mü’minler.
82. andan ġarḳ eyledük ayruḳları.
83. daḥı bayıḳ [239b] dіндеşindendür ibrahīm.
84. ol vaḳt kim geldi çalabı’suna selim görel-ile.
85. ol vaḳt kim eyitti atasına daḥı qavumına “ne nesene taparsız?”
86. “ay yalan (2) Tañrılar Tañrı’dan ayruḳ dilersiz?”
87. “pes nedür gümānūñüz ‘ālemler çalabı’sına?”
88. 89. pes baḳdı bir baḳmaḳ ılduzlara pes eyitti (3) “bayıḳ ben şayruvan.”
90. pes yüz dondürdiler andan yüz döndüricilerken.
90. pes meyl eyledi Tañrılarında yaña anlaruñ pes eyitti “nişe yimezsiz?” ya‘nī ta‘ amı kim tapularına qodıladı.
91. “nedür size (4) söylemezsiz?”
92. pes meyl eyledi anlaruñ üzere urmaḳ saġ eli-y-ile yā kuvvet-ıla yā and-ile .
93. pes yüz duttılar andın yaña ive yürirler.
94. eyitti ibrahīm “iy tapar misiz aña kim (5) yonarsız?”
95. “daḥı Tañrı yarattı sizi daḥı anı kim işlersiz.”
96. eyittiler “bunyad uruñ anuñ-içün bir bunyad pes bıraġuñ anı ulu oda.”
97. daḥı dilediler (6) aña yavuz şanu pes kılduḳ anları aşaġalar.
98. daḥı eyitti ibrahīm “bayıḳ ben gidiciven çalabumdın yaña tiz yol göstere baña.”
99. “iy çalabum! (7) baġışla baña şālihlerden.”
100. pes muştıladıḳ aña bir oġlan ya‘nī ismā‘il’i mutavāzı.
101. pes ol vaḳt kim irdi ya‘nī ismā‘il anuñ-ile yürimege (8) eyitti “iy oġlanuġum! bayıḳ ben görürin düşde kim bayıḳ ben boġazların seni pes baḳ ne nesene görürsin.” (9) eyitti “iy atam! işle anı kim buyrılırsın tiz bulasın beni eger Tañrı diler-ise şabr eyleyicilerden.”

102. (10) pes ol vaqt kim boyun virdiler ol iki daħı biraħdı anı alınıuñ bir yanına
103. 105 daħı kıgırduħ aña “iy ibrahīm! bayıķ ıoĝru eyledüñ düşi. (11) bayıķ biz ancılayın yanud virevüz eyü işlülere.”
104. bayıķ uşbu şınamaħdur bellü.
105. daħı fidā eyledük aña [240a] ulu ıoçı.
106. daħı ıoduk anuñ üzere ya‘nī alķış soñraĝılarda.
107. selāmdur ibrahīm üzere!
108. ancılayın yanud virürüz (2) eyü işlülere.
109. bayıķ ol ıullarumuzdandur mü‘minler.
110. daħı muştıladıuk aña işħāk’ı peygamber sālilhlerden.
111. (3) daħı bereket virdük aña daħı işħāk’a. daħı nesillerinden ol ikinüñ eyü işlüdür ya‘nī mü‘min daħı zılm eyleyicidür gendüzine ya‘nī kāfir (4) bellü.
112. daħı bayıķ minnet eyledük müsā üzere daħı hārūn’a.
113. daħı ıurtarduk ol ikiyi daħı ıavumlarını ulu ıayĝudan ya‘nī ĝarķa yā benī isrāyil ıullıķları.
114. (5) daħı yardım itdük anlara pes oldılar anlar ĝālibler.
115. daħı virdük ol ikiye tevrīt’i bellü.
116. (6) daħı yol ĝosterdük anlara ıoĝru yol.
117. daħı ıoduk anlaruñ üzere soñraĝılarda.
118. selāmdur müsā üzere (7) daħı hārūn’a!
119. bayıķ biz ancılayın yanud virürüz eyü işlülere.
120. bayıķ ol iki ıullarumuzdandur mü‘minler.
121. daħı bayıķ ilyas (8) yalavaçlardandur.
122. ol vaqt kim eyitti ıavumına “ay ıorķmaz misiz?”
123. 126 “ay ıapar misiz bale ya‘nī but adı daħı ıorsız yaratıcılar (9) ĝörklüsini Tañrı’yı çalabuñuz daħı çalabı’sı atalaruñuzun ilergiler?”
127. pes yalan duttılar anı. pes bayıķ anlar ĝāzır olınmışlardur.
128. (10) illā Tañrı ıulları ıurtılmışlar.
129. daħı ıoduk anuñ üzere soñraĝılarda.
130. selāmdur yā muħammed ümmetine! (11) ilyaş ıavumına.
131. bayıķ biz ancılayın yanud virürüz eyü işlülere.
132. bayıķ ol ıullarumuzdandur mü‘minler.
133. [240b] daħı bayıķ lūı mürsellerdendür.
134. ol vaqt kim ıurtarduk daħı ıavumını dükelin.

135. illā bir qarı ya‘nī lūṭ ‘avratı (2) girü qalmışlarda.
136. andan helāk eyledük ayruqları.
137. 138. daḥı bayıķ siz geĉersiz anlaruñ üzere ya‘nī şām yolluda (3) irteye giricilerken daḥı gice. iy añlamaz misiz?
139. daḥı bayıķ yūnus mürsellersendür.
140. (4) ol vaķt kim kaçdı gemidin yaña tolu.
141. pes ķur’an bıraķdı pes oldu maġlub olınmışlardan.
142. pes yuttı anı (5) balıķ ol melāmata lāyık iken.
143. 144. pes eger degül misse bayıķ ol namāz kılıcılardan dölene-di ķarnında (6) girü koparımlaşılardı güne deġin.
145. pes bıraķduķ anı yazıya ol şayru-y-iken.
146. daḥı bitürdük anuñ üzere aġaç (7) ķabaķdan.
147. daḥı viribidük anı yüz biñ daḥı artarlar.
148. pes imān getürdiler pes gönendürdük (8) anları bir zamāna deġin.
149. pes şor anlara ay ĉalabunuñ mıdır kızlar daḥı anlaruñdur (9) oġlanlar?
150. yā yarat(t)uķ mı firişterleri dişiler anlar ģāzırlarken?
151. 152. (10) iy bayıķ anlar yalanlarından eydürler “toġurdu Tañrı” daḥı bayıķ anlar yalancılardur.
153. (11) ay üyürdi mi kızları oġullar üzere!
154. ne geldi size nite hükm eylersiz?
155. ay öġütlenmez misiz?
156. yā sizüñ midür ģüccet bellü?
157. [241a] pes getürüñ kitābuñuzu ya‘nī tevrīt eger olduñuz-ise girĉekler.
158. daḥı eylediler anuñ arasında daḥı perrīler arasında ģışımlıķ. (2) daḥı bayıķ bildi perrīler bayıķ anlar ya‘nī butlar ģāzır olınmışlardur ya‘nī oda.
159. arulıġı Tañrı’nuñ andan kim şıfat eylerler.
160. lıkin Tañrı ķulları (3) ķurtılmışlardur.
161. 162. pes bayıķ siz daḥı ne kim taparsız ya‘nī cebreyil eyitti. degülsiz anuñ üzere azdurıcılar.
163. illā anı kim ol giricidür (4) oda.
164. daḥı yoķdur bizden illā kim anuñdur turaķ bilinmiş.
165. daḥı bayıķ şaf dutıcılaruz.
166. daḥı bayıķ biz (5) tesbīḥ eyleyicilerüz.
167. daḥı bayıķ oldılar eydürler.

168. 169. “eger bayık bizüm kıatumuzda kitāb imisse ilerügilerden oladuğ (6) Tañrı kıulları kıurtılmışlar.”
170. pes kāfir oldılar aña pes tiz bileler.
171. dağı bayık geçdi sözüümüz kıullarumuza (7) viribinilmışler
172. bayık anlar anlardur arķa virinilmışler.
173. dağı bayık süvümüz anlardur yiyiciler.
174. pes yüz döndür (8) anlardan bir zamāna degin.
175. dağı görgil anları tiz göreler.
176. ay dağı ‘ azābumuza iverler mi?
177. (9) pes kaçan ine ileyelerine yavuz oldu řabāhı kıorķıdınılmıřlaruñ.
178. dağı yüz döndür anlardan bir zamāna degin.
179. (10) dağı baķ gör pes tiz göreler.
180. arulığı ıalabunuñ kıuvvet ıalabı’sı andan kim şıfat eylerler.
181. dağı selām (11) mürsel peyğamberlere!
182. dağı ögmek Tañrı’nuñ ‘ ālemler ıalabı’sı.

1.38 [241b] Sūratü -Şād /38/

(88 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāhīmāni’r-rāhīm

1. (2) toğru söyledi Tañrı yā peyğamber. kıur’ān haķķı-ıçün ululuk issi
2. belki anlar kim kāfir oldılar ģamiyyet içindedür dağı düřmānlık içinde.
3. niçe helāk eyledük (3) anlardan ilerü geğmiş bölükden. pes kııgırdılar dağı degül kaçacak yir vaķtı.
4. dağı ‘ acabladılar kim geldi anlara (4) kıorķıdııcı anlardan dağı eyitci kāfirler “uřbu cādūdur gey yalancı.”
5. “ay kııldı mı Tañrıları bir Tañrı? (5) bayık uşbu nesenedür gey ‘ acab!”
6. dağı yürüdiler ulular bölüği “yürüñ ya’nī eyittiler dağı şabr eyleñ (6) Tañrılarınuñ üzere. bayık uşbu nesenedür dilenür.”
7. “ışitmedük uşbun řoñrađı dinde ya’nī nařrānī dīni degül (7) uşbu illā yalan bağlamak.”
8. “ay, indürinildi mi anuñ üzere kitāb aramızdan?” (8) belki anlar şek içindedür kitāb’umdan belki datmadılar ‘ azābumı.
9. yā kıatlarında mıdur ģazīneleri ıalabuñ raģmetüñ beñdeřsüz bağışlayıcı?
10. (9) yā anlaruñ mıdur gökler pādiřahlıđı dağı yirüñ dağı ikisi arasındadınuñ?

pes itmesünler yollara.

11. (10) şü anda şınmış bölüklerden.
12. yalan duttı anlardan ilerü nūḥ kavımı (11) daḥı ‘ad daḥı fir‘avn mıḥlar issi.
13. daḥı şemūd daḥı lūt kavımı daḥı bīşe isleri. [242a] şunlar bölükler!
14. degül dükeli illā yalan duttılar yalavaçları pes vācib oldı ‘azābum.
15. daḥı (2) baḥmaz uşbunlar illā bir çağırmağa yoḫdur anuñ dönmeḳ.
16. daḥı eyittiler “iy çalabumuz! ivdür (3) bizüm için bitümüzi ḥisāb güninden ilerü.”
17. şabr eyle anuñ üzere kim dirler. daḥı añ ḫulumuzı dāvud’ı (4) ḫuvvet issi bayıḫ ol gey dönicidür.
18. bayıḫ biz musaḥḫar eyledük taḫları anuñ-ile tesbīḫ eylerler gice daḥı güneş rūşan olduḫı vaḫtın.
19. (5) daḥı ḫuşları ya‘nī musaḥḫar eyledük dirilmiş iken. dükeli aña gey dönicidür.
20. daḥı ḫavl eyledük pādişāhlığın daḥı virdük aña peygamberliği yā zebūr’ı (6) daḥı ayırmaḫ sözi ya‘nī gey beyān eylemek.
21. daḥı geldi mi saña tartışıcı ḫaber? ya‘nī biri cebreyil biri mīkāyil (7) ol vaḫt kim aḫdılar köşḫ dīvarına.
22. ol vaḫt kim girdiler dāvud üzere pes ḫorḫdı anlardan eyittiler “ḫorḫma. iki ḫısm güc eyledi (8) bir nicemüz bir nicemüz üzere pes ḫükm eyle aramızda ḫaḫk-ıla daḥı ḫayf eyleme. daḥı yol göster bize toḫru yol (9) ortasındın yaña.”
23. “bayıḫ uşbu ḫardaşumdur anuñdur doḫsan doḫuz dişi ḫoyun daḥı benümdür dişi ḫoyun bir (10) pes eyitti anı daḥı benüm ḫükmüme givür daḥı ḫāliblik eyledi baña söz içinde.”
24. eyitti dāvud “bayıḫ ḫulm eyledi saña ḫoyunuñ dilemeg-ile (11) ḫoyunlarındın yaña. daḥı bayıḫ çoḫ ortaḫlardan güc eyler bir niceleri bir nice üzere illā anlar kim [242b] imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler daḥı azdura anlar.” daḥı bellü bildi dāvud bayıḫ şınaduk anı (2) pes yarlıgamaḫ diledi çalabı’sından daḥı düşdi secde eyleyü daḥı döndi.
25. pes yarlıgaduḫ aña anı. daḥı bayıḫ anuñdur bizüm ḫatumuzda yaḫınlık (3) daḥı dönecek yir görklülüḫi ya‘nī uçmaḫ.
26. iy dāvud! bayıḫ biz ḫılduk seni ḫalife yirde pes ḫükm eyle (4) ādemiler arasında ḫaḫk-ıla daḥı uyma nefis dileğine pes azdura seni (5) Tañrı yolından. bayıḫ anlar kim (8)azarlar Tañrı yolından anlarıñdur ‘azāb ḫatı andan ötürü kim unıttılar ḫiseb günin.
27. daḥı yaratmaduk (6) göḫi daḥı yiri daḥı anı kim ikisi arasındadır bāḫıl şol

gümānidür (7) anlaruñ kim kâfir oldılar. pes vay anlara kim kâfir oldılar oddan!

28. iy kılamıvuz anları kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler (8) fesād eyleyiciler gibi yirde yā kılamıvuz, kırkıcıları fāsıklar gibi?

29. kitāb'dur indürdük anı (9) şendin yaña mübarek tā endişe eyleyeler āyetlerini dağı ögüt dutalar 'aql işleri.

30. dağı bağışladuğ (10) dāvud'a, süleymān'ı. eyü kıldur! bayık ol gey dönicedür.

31. ol vaqt kim 'arz olındı anuñ üzere gice vaqt atlar yügrükler ya'nī ol atlar kim üç ayağı üstine dağı kıç ayağınıñ doynağı kıranına darıcı atlar.

32. pes eyitti "bayık ben sevdüm ya'nī diledüm hayr sevmek (11) ya'nī at çalabımı añmağ üzere" [243a] tā gizlendi ya'nī güneş perde içine."

33. "döndürüñ anı ya'nī güneşi benüm üzere." meşgöl oldu sürmeğe indiklere dağı boyunlara.

34. (2) dağı bayık senden süleymān'ı dağı bırakduğ tahtı üzere (4)bir ten andan döndi.

35. eyitti "iy çalabum! (3) yarlığa beni dağı bağışla baña pādişāhlık kim olmaya hiç kimseye benden şöñra. bayık sen sen gey bağışlayıciseñ."

36. (4) pes musahhar eyledük aña yili yürirdi buyruğı-y-ıla yumşak kıanda kim kıaşd eyledi.

37. dağı şeytān ları her yapıcıyı (5) dağı şuya dalıcıyı.

38. dağı ayruqları bağlanmışlar bendlerde.

39. "uşbu atamuzdur pes virgil yā (6) tutğıl şorusuz."

40. dağı bayık anuñ bizüm kıatumuzdadur yakınlık dağı dönecek yir görklülüğü.

41. dağı an (7) kıulumuzı eyyüb'ı ol vaqt kim kığırdı çalabı'sına "bayık ben yoķandı baña şeytān kıatılığ-ıla dağı 'azāb-ıla."

42. (8) "uyğıl ya'nī eyittük uşbu çömesi şudur şovuk dağı içesi şudur."

43. dağı bağışladuğ aña ev kıavumını dağı anlarcılayın anlaruñ-ıla (9) rahmet için bizden dağı ögüt için 'akıllar işlerine.

44. "dağı dut elüñ-ile bir avuç çıbuğ pes urğıl anuñ-ile dağı (10) and şıma" bayık biz bulduğ anı şabr kıılıcı. eyü kıldur! bayık ol dönicedür.

45. dağı añ kıullarumuzı ibrahīm'i (11) dağı işhāk'ı dağı ya'kıb'ı eller işleri.

46. bayık biz hālis eyledük anları hālis olmağıla [243b] āhiret sarāyın aramağ.

47. dağı bayık anlar bizüm kıatumuzda üyirilmişlerdendür eyüler.

48. dağı an ismā'il'i dağı elyesa'ı (2) dağı zülkifl'i. dağı her biri eyülerdendür.

49. uşbu aramağdur. dağı bayık şakınıcılarıñdur dönecek yir görklülüğü

50. ‘adn (3) uçmaqları açılmış iken anlaruñ için kapular.
51. tekye urmuşlarken anda. dilerler içinde yimişler (4) çok dağı şarab.
52. dağı katlarında göz kışe eyleyiciler ya‘nī hüriler yaşdaşlar.
53. uşbu oldur kim va‘ de virinilürdüñüz (5) hisāb günü için.
54. bayık uşbu rüzımuздur yokdur anuñ hiç dükemek.
55. uşbu ya‘nī iş budur. dağı bayık boyun virmeyicileruñ (6) yavuz dönecek yirdür
56. tamu odı! gireler aña. pes yavuz döşekdür!
57. uşbu taduñ anı issi şudur dağı iriñ şaru şu.
58. (7) dağı ayruş beñdeşinden dürlüler.
59. “uşbu bir bölükdür girici sizüñ ile” ya‘nī firiştelere eyideler sert vereler uyundular için. “giñlik olmasuñ anlara! bayık anlar (8) gericilerdür oda.”
60. eyittiler ya‘nī uyundular “belki siz giñlik olmasuñ size! siz ileri duttuñuz küfri bizüm için pes yavuz turaş yirdür!”
61. (9) eyittiler “iy çalabumuz! her kim ilerü dutdıyise bizüm için uşbunu artur aña ‘azābı iki anca odda.”
62. dağı eyittiler ya‘nī kâfirler “n’oldı (10) bize görmezüz erenler? olduğıdı şayarduk anları yavuzlardan.”
63. “tuttuğ-ıdı anları yañşuya yā ay egildi mi (11) anlardan gözler.”
64. bayık şol haşdur tartışığı od ehlinüñ.
65. eyit “degülin ben illā kırkıdıcı. [244a] dağı yokdur hiç Tañrı illā Tañrı bir kır eyleyici.”
66. “gökler çalabı’sı dağı yirüñ dağı ol ikisi arasındağınuñ (2) beñdeşüz yarlıgayıcı.”
67. 68. eyit “ol haberdür ulu ya‘nī kır’ān yā kıyāmet günü siz andan yüz düridüricilersiz.”
69. “olmadı benüm bilmek (3) firiştelere ol vaqt kim tartışurlardı.”
70. “vaşy olunmadı bendin yaña illā bayık ben kırkıdıcıvan bellü” ya‘nī vaşy olunmadı baña illā sizi kırkıtmaş için.
71. ol vaqt kim eyitti (4) çalabuñ firiştelere “bayık ben yaradıcıvan ādemī balçıkdan.”
72. “pes ol vaqt kim tamām yarattum anı dağı ürdüm anuñ içine canımdan (5) pes düşüñ aña secde eyleyiciler.”
73. 74. pes secde eyledi firiştelere dükeli dirilüben illā iblīs boyun virmedi yā ululuk (6) istedi dağı oldı kâfirlerden.

75. eyitti Tañrı “iy iblīs! ne nesene yıǵdı seni kim secde eyleyesin aña kim yarattum (7) iki elüm ile? ay boyun virmedün mi yā oldun mı mütekebbirlerden?”
76. eyitti “bayıķ ben yigven andan yarattuñ beni oddan (8) daħı yarattuñ anı balçıķdan.”
77. eyitti “pes çıķ andan pes bayıķ sen sürilmişsin!”
78. “daħı bayıķ üzerüñe la’ netüm (9) yanud günine degin” ya’ nī kıyāmet.
79. eyitti “iy çalabum! pes mühlet vir baña ol güne degin kim kıoparmalar yirden.”
80. 81. eyitti Tañrı “bayıķ sen mühlet virinilmişlerdensin (10) bilinmiş vaķt günine degin.”
82. 83. eyitti iblīs “‘ izzetüñ haķķı-ıçün azduram anları dükelcüğini illā kullaruñı (11) anlardan ħālīs olmişlar.”
84. 85. eyitti Tañrı “pes toǵru daħı toǵru eydürin tolduram tamuyı senden [244b] daħı andan kim uydı saña anlardan dükelcüğün.”
86. eyit “dilemezin size vaħy üzere hiç kirī daħı degülin ben (2) gendüzinde yoķ nesene göstericilerden.”
87. “degül ol ya’ nī kıur’ān illā öǵüt ‘ālemlere.”
88. “daħı bilesiz ħaberini bir zamāndan soñra” ya’ nī bedr günü yā ölüm vaķti yā kıyāmet günü.

1.39 Sūratü’z -Zümer /39/

(75 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāħmāni’r rāħīm

1. (3) indürmegidür kitāb’uñ Tañrı’dan beñdeşsüz dürüst işlü sözlü.
2. bayıķ biz indürdük saña (4) kıur’ān’ı haķķ-ıla pes tapuñ Tañrı’ya ıĥlāş eyleyiciyiken aña dīni.
3. ay Tañrı’nuñdur dīn şafi! ya’ nī şirkden. daħı anlar kim duttılar (5) andan ayruķ Tañrılar “tıpmayavuz anlara illā anuñ-ıçün kim yaķın eyleyeler bizi Tañrı’dın yaña yaķınlıķ”. bayıķ Tañrı hükm eyler (6) aralarında anuñ içinde kim anlar anuñ içinde tartışurlar. bayıķ Tañrı yol göstermez aña kim ol yalancıdur kāfir olıci.
4. (7) eger dilese-di Tañrı kim duta oǵul kıız üyüre-di andan kim yaradur anı kim diler. arulıǵı anuñ ol Tañrı’dur (8) bir kıahr eyleyici.
5. yarattı gökleri daħı yiri haķķ-ıla. şarar giceyi gündüz (9) üzere daħı şarar gündüzi gice üzere. (10) daħı musaħħar eyledi güneşi daħı ayı her biri yürir adanılmış zamān vaķtına degin. ay ol beñdeşsüz yarlıǵayıcıdur!

6. [245a] yarattı sizi bir nefsdan andan eyledi andan çiftin ya'nî havvâ. dağı indürdi sizün için (2) yılkılardan sekiz çiftler yaradur sizi qarınlarında analaruñuzuñ yaratmaq yaratmaqdan soñra qarañulıqlarda üç şol Tañrı çalabuñuzdur anuñdur pâdişahlıq. yoqdur Tañrı illâ ol pes nite döndürinilürsiz! ya'nî imândan.

7. (3) eger kâfir olursañuz bayıq Tañrı hâcetsüzdür sizden dağı râzî olmaz kullarından kâfirlik. dağı eger şükr eyleyesiz râzî ola ol şükre (4) sizün için. dağı götürmeye götürici nefis dağı bir nefis yazuğın. andan çalabuñuzdın yaña dönecegüñüzdür pes haber vire size anı kim olduñuz (5) işlersiz. bayıq ol bilicidür gögüzlerdegiyi.

8. dağı qaçan kim yoqandı âdemiye ziyân oqıdı çalabı'sını (6) dönici-y-iken andın yaña andan qaçan kim virdi aña ni'met gendüden unıttı anı kim oldı-y-ıdı oqır andın yaña ilerüden. (7) dağı eyledi Tañrı'ya beñdeşler tâ azdura yolından. eyit "göneñ küfrüñ-ile. az bayıq sen (8) od ehliñdensin."

9. iy ol kim ol durıcıdur ta'at üzere gice şa'atında secde eyleyici-y-iken dağı тұrurken qorqar âhıretde (9) dağı umar çalabı'sı raħmetini? eyit ya'nî şol kâfire "hiç berâber ola mı anlar kim bilürler dağı anlar kim bilmezler?" (10) ögütlenmeye illâ 'aқıllar isleri.

10. eyit "iy kullarım anlar kim imân getürdiler qorquñ çalabuñuzdan! anlara kim (11) eylük eylediler uşbu dünyede eylükdür. dağı Tañrı yiri güñdür. bayıq tamâm virinildi şabr eyleyiciler [245b] müzdleri hisâbsuz."

11. eyit "bayıq ben buyrıldım kim tapam Tañrı'ya ihlâş eyleyici-y-iken anuñ-içün dîni."

12. (2) "dağı buyrıldım tâ olavan müsülmânlaruñ ilki."

13. eyit "bayıq ben qorqarın eger âsî olur-isem çalabuma (3) 'azâbından ulu güñüñ."

14. eyit "Tañrı'ya taparın ihlâş eyleyici-y-iken aña dînümi."

15. "pes tapuñ anı kim diledüñüz (4) andan ayruq." eyit "bayıq ziyânlular anlardur kim ziyân eylediler gendüzilerine dağı evi qavumlarma kıyâmet (5) günü ay şol oldur ziyân bellü!

16. anlaruñdur yuqarularından şayvanlar oddan dağı aşamalarından (6) şayvanlar. şol qorqıdır Tañrı anuñ-ile kullarını. iy kullarım qorquñ benden!

17. dağı anlar kim şaқındılar (7) butdan kim tapalar aña dağı döndiler Tañrı'dın yaña anlaruñdur muştılıq. pes muştıla kullaruma.

18. (8) anlar kim işidürler sözi ya'nî qur'anı yâ dükeli sözi pes uyarlar görklüsine anlar. anlardur kim toğru yol gösterdi anlara Tañrı (9) dağı anlardur 'aқıllar isleri.

19. iy her kim vâcib oldı anuñ üzere 'azâb sözi ay sen (10) qurtarur mısın anı kim

oddadur?

20. lĳin anlar kim ordılar alabı'larından anlaruğdur kşkler űstinden kşkler (11) yapılmış aar altından ırmalar. Tağrı va' desı yalan eylemez Tağrı va' deyi.

21. iy grmeduđ mi [246a] bayık Tađrı indürdi gkden řu pes givürdi anı eřmelere yirde? andan ıarur anuđ-ile ekin (2) dűrlűlenmiř renkleri andan ırır pes gresin anı řararmıř andan ılur anı uva. bayık anuđ iinde (3) endiře eylemekdűr 'aıllar islerine.

22. ol kim adı Tađrı ggsini műsűlmanlık iűn ol (4) aydınlık űzere dűr alabı'sından pes vay atı gđűllűlere Tađrı zikrinden! anlar azgűnlidadur (5) bellű.

23. Tađrı indürdi sz grklűregın bir kitāb bir nicesi bir nicesine ikin ikinler. űrperűr ditreyű andan (6) derileri anlaruđ kim orarlar alabı'larından andan yumřanur derileri anlaruđ daı gđűlleri (7) Tađrı zikrindın yađa. řol toru yoludur Tađrı'nuđ toru yol gsterűr anuđ-ile her kime kim diler. daı her kimi azdura Tađrı yodur anuđ (8) hi toru yol gsterici.

24. ay ol kim řaına yűzi-y-ile 'azāb yavuzından ıyāmet gűni daı eyidildi zālimlere (9) "aduđ anı kim iřlerdűnűz."

25. yalan duttı anlar kim anlardan ilerű-di pes geldi anlara 'azāb (10) andan kim bilmezler.

26. pes adurdı anlara Tađrı rűsvāylıı yaın dirlikde daı āıret 'azābı (11) bűyűgirekdűr eger oldılar-ise bilűrler.

27. daı beyān eyledűk ādemilere uřbu ur'an iinde [246b] her bir meřelden ola kim anlar űgűtleneler.

28. ur'an 'arabca egrilik issi degűl ola kim anlar oralar.

29. (2) urdı Tađrı bir meřel bir er anuđ iinde ortalardur artıřıcılar daı bir er hālis bir erűn. hi (3) berāber mıdır ol iki meřeldin yađa? sipās řűkr Tađrı'nuđ belki eyregi anlaruđ bilmezler.

30. bayık sen űlűrseđ daı bayık anlar űlűlerdűr.

31. (4) andan bayık siz ıyāmet gűni alabuđuz atında artışasız.

32. pes kim zālimıradur andan kim yalan syledi Tađrı űzere (5) daı yalan duttı toruyı ya'nı ur'an'ı ol vat kim geldi ađa? ay degűl mi řamuda řura kāfirlere?

33. daı ol kim getűrdi (6) toruyı ya'nı ur'an'ı daı toru duttı anı anlardur muttaılar.

34. anlaruđdur ol kim dilerler alabı'ları atında (7) řol yanuddur eylűk eyleyenlerűn.

35. tā arıda daı űrte Tağrı anlardan yazuın anuđ kim işlediler daı yanud vire

anlara müzdlerin (8) görklüregi-y-ile anuñ kim oldılar işlerler.

36. iy degül mi Tañrı kifâyet idici qulına? dağı qorqıdurlar seni anlaruñ-ıla kim (9) Tañrı'dan ayruqdur. dağı her kimi azdura Tañrı yoqdur anuñ hiç yol gösterici.

37. dağı her kime togru yol göstere Tañrı yoqdur anuñ hiç azdurıcı. (10) ay degül mi Tañrı gālib öc almak issi?

38. dağı eger şorar isen anlara “kim yarattı gökleri dağı yiri?” (11) eyideler Tañrı!” eyit “haber virüñ ol kim taparsız Tañrı'dan ayruq eger diler-ise baña Tañrı [247a] ziyān hiç anlar gidericiler mi dür ziyānını yā diler-ise baña rahmet hiç anlar dutıcılar mıdur (2) rahmetin?” eyit “tap baña Tañrı. anuñ üzere tevekkül eyler tevekkül eyleyiciler.”

39. 40. (3) eyit “iy qavmum! işleñ haluñuz üzere bayıq ben işleyiciven. pes tiz bilesiz anı kim gele aña ‘azāb (4) rüsvāy eyleye anı dağı ine anuñ üzere ‘azāb tıurıcı.”

41. bayıq biz indürdük üzerüñe qur'an'ı ādemiler için haqq-ıla. (5) pes her kim togru yol duta gendüzi içündür dağı her kim azdı azmaz illā gendüzi üzere. dağı degülsin anlaruñ üzere (6) şaklayıcı.

42. Tañrı alur canları ölmeği vaqtında dağı anı kim ölmedi uyqusı vaqtında (7) pes dutar anı kim hükm eyledi anuñ üzere ölümi dağı viribir birisin adanılmış vaqta degin. bayıq (8) şunuñ içinde nişānlardur bir qavma kim endişe eylerler.

43. iy duttılar mı Tañrı'dan ayruq şafa' atçılar? (9) eyit “iy dağı eger oldılar-ise mālİK olmazlar neseneye dağı añlamazlar?”

44. eyit “Tañrı'nuñdur şafa' at dökeli. anuñdur (10) gökler pādişāhlığı dağı yirüñ. andan andın yaña döndürilesiz.”

45. dağı qaçan anıla Tañrı yaluñuz ürker (11) gönülleri anlaruñ kim inanmazlar āhirete dağı qaçan kim anıla anlar kim Tañrı'dan ayruqdur anlar [247b] sevinürler.

46. eyit “iy Tañrı yaradıcı gökleri dağı yiri bilici gaybı dağı hāzırı! (2) sen hükm eylesin qullaruñ arasında anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde tartışurlar.”

47. dağı eger bayıq mıssa anlaruñ kim zulm eylediler (3) ol kim yir dedür dükeli dağı anuñ gibi bilesinde şatun alalardı anuñ-ile ‘azāb yüzından (4) kıyāmet günü dağı zāhir oldı anlara Tañrı'dan ol kim olmadıardı şanurlar.

48. dağı zāhir oldı anlara yavuzlıqları (5) anuñ kim işlediler dağı indi anlara ol kim oldıardı anı yañşularlar.

49. pes qaçan kim yoqandı ādemiye (6) ziyān oqıdı bizi andan qaçan kim virdük aña ni‘met bizden eyitti: “bayıq virinildüm anı bilmek üzere” belki ol (7) fitnedür şınamaqdur velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

50. bayıq eyitti anı (8) anlar kim anlardan ilerü-di pes aşşı eylemedi anlara ol kim

oldıladı işlerler.

51. pes degdi anlara yavuzlıkları anuñ kim işlediler. dağı anlar kim zulm eylediler (9) uşbunlardan ya' nī kırayş kâfirleri tiz ire anlara yavuzlıkları anuñ kim işlediler dağı degül anlar ' aciz eyleyiciler.

52. ay dağı bilmediler mi kim (10) bayık Tañrı döşer rüzıyı her kime diler-ise dağı tar dutar? bayık şunuñ içinde nişānlardur kıavma kim (11) inanurlar.

53. eyit "iy kıullarum anlar kim yavuzlık eylediler gendüzleri üzere! nevmid olman Tañrı rahmetinden. [248a] bayık Tañrı yarlıgar yazuqları dükelin bayık ol yarlıgayıcıdur rahmet kıılıcı."

54. dağı dönüñ çalabuñuzdın yaña (2) dağı ihlāş eyleñ aña ilerü kim gele size ' azāb . andan yarı virinilmeyesiz."

55. "dağı uyuñ görklüsine (3) anuñ kim indürildi sizdın yaña çalabuñuzdan andan ilerü kim gele size ' azāb añsuzda siz (4) bilmez-iken."

56. eyitmeginden nefis "iy hasretüm anuñ üzere kim taqsırlık eyledüm Tañrı yakınlığında ta' atında! (5) dağı bayık oldum-ıdı yañşulayıcılardan."

57. (6) yā eyitmeginden "eger bayık Tañrı toğru yol göstermiş misse baña oladum şaķınıcılardan."

58. yā eyitmeginden ol vaķt kim göre ' azābı "eger bayık benüm bir gez dönmeğüm var mıssa pes oladum eyü işlülerden."

59. (7) evet ya' nī eyidile aña bayık geldi saña āyetlerüm pes yalan duttuñ anı dağı boyun virmedüñ dağı olduñ kâfirlerden.

60. (8) dağı kıyāmet ğüni göresin anlan kim yalan söylediler Tañrı üzere yüzleri anlaruñ kıararmışdur. iy yok mı (9) şamuda şuraķ yiri mütekeb birlerüñ!

61. dağı kıurtarur Tañrı anları kim şaķındılar kıurtılmaķlarıyıla ya' nī ta' at. yokanmaya anlara (10) yavuzlık dağı kıayđurmayalar.

62. Tañrı yaradıcıdur her neseneyi dağı ol her nesene üzere şaķlayıcıdur dağı iş sürici.

63. (11) anuñdur kilidi dilleri ğöklerüñ dağı yirüñ. dağı anlar kim kâfir oldılar Tañrı āyetlerine anlardur [248b] ziyānlular.

64. eyit: "iy Tañrı' dan ayruğa mı buyurursız baña kim şapam iy cāhiller!"

65. dağı bayık (2) vağy olındı saña dağı anlara kim senden ilerü-di "eger şirk eylesin bāıl ola ' amelüñ dağı olasın (3) ziyānlulardan."

66. "belki Tañrı' ya şap dağı ol şükr eyleyicilerden."

67. dağı ululamadılar yā bilmediler Tañrı bilmeği ululamağı (4) haķķınca. dağı

yir dükeli avcı içindedür ya' nî hükmindedür kıyâmet günü. dağı gökler dürilmişdür ya' nî kıyâmet günü (5) kudreti-y-ile. arulığı anuñ dağı yüceldi andan kim şirk eylerler.

68. dağı ürildi şür içine ya' nî ilk gez pes öldi anlar kim (6) göklerdeür dağı anlar kim yirdedür illâ anlar kim diledi Tañrı andan ürildi anuñ içine dağı bir pes ol vaqt (7) anlar tırmışlardur baqarlar.

69. dağı aydın oldı yir çalabı'sı nûrı-y-ıla dağı konıldı 'amel bitiler (8) dağı getürinildi peygamberler dağı tanuqlar hükm olındı aralarında haqq-ıla. dağı anlar güc eylenmeyeler.

70. (9) dağı tamām virinile her nefis anı kim işledi dağı ol bilürirekdür anı kim işlerler.

71. dağı sürinildi anlar kim kâfir oldılar (10) tamuya degin bölükler tā. kaçan kim gelem aña açılmış iken kapuları dağı eyitti anlara zebāniler (11) “iy gelmedi mi size yalavaçlar sizden okırlar üzerüñüze çalabuñuz âyetlerini dağı korqıdurlar sizi görmekten günüñüzi [249a] uşbu?” eyittiler “evet velikin vâcib oldı 'azâb sözi kâfirler üzere.”

72. eyidildi “girüñ tamu kapularına ebed kalıcılarken anuñ içinde. pes yavuz oldı mütekebbirler yiri!”

73. dağı sürinildi ya' nî binütleri anlar kim korqıldılar (3) çalabı'larından uçmağdın yaña bölükler tā kaçan geldiler aña açılmış iken kapuları dağı eyitti anlara (4) şaklayıcıları anuñ ya' nî uçmağñ “selâmdur üzerüñüze!. arıduñuz pes girün aña ebed kalıcılarken.”

74. dağı eyittiler “şükr Tañrı'ya (5) ol kim togru kıldı bize va' desini dağı virdi bize yiri ya' nî uçmağ yirini yir dutaruz uçmağdan kında kim dilerüz. (6) pes eyüdür müzdi işleyicilerüñ!”

75. dağı göresin firiştelere yörendürü tırmışlar 'arş yörendürüsünde tesbîh eylerler (7) çalabı'larını ögmeg-ile ya' nî mü'minler uçmağ girdügi-y-içün dağı hükm eylenildi aralarında haqq-ıla ya' nî 'adl-ıla dağı eyidildi “şükr Tañrı'ya 'âlemler bisleyicisi.”

1.40 Sûratü'l-Mü'min-EL-Gaafir /40/

(85 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. (8) hükm olındı ol kim olasıdır.
2. indürmegi kitâb'uñ Tañrı'dan beñdeşsüz bilici.
3. yazuğ yarlığayıcı dağı tevbe kılamak kabül eyleyici (9) kıatı 'azâblu eylük eylemek issi. yoğdur Tañrı illâ ol andın yañadur dönecek yir.
4. tartışmaz Tañrı âyetlerinde [249b] illâ anlar kim kâfir oldılar. aldamasuñ seni

dönmeklikleri iller içinde.

5. yalan duttı anlardan ileri nūh kavmı (2) daḡı bölükler anlardan sonra. daḡı kaşdı eyledi her ümmet yalavaçlarına tā dutalar anı daḡı dartırdılar bāḡıl-ıla tā (3) bāḡıl eyleyeler anuñ-ile haḡḡı. pes duttum anları pes nite oldu ‘ azābum!

6. daḡı ancılayın vācib oldu (4) çalabuñ sözi anlarıñ üzere kim kāfir oldılar ya‘nī kavmuñdan bayıḡ anlar od isleridür.

7. anlar kim götürürler ‘arşı ya‘nī anlar dördür birinüñ topuḡından ayaḡı altına degin biş yüz yıllık yoldur (5) daḡı anlar kim yörendürüsindedür ya‘nī kerrūbin firışteler tesbīh eylerler çalabı’ların ögmeg-ile daḡı inanurlar aña daḡı yarlıḡamaḡ dilerler anlara kim (6) imān getürdiler “iy çalabumuz! irdün her neseneye raḡmetdın yaña daḡı bilmekdın yaña pes yarlıḡa anları kim tevbe eylediler daḡı uydılar (7) yoluña daḡı şaḡla anları tamu ‘ azābından.”

8. “iy çalabumuz! daḡı givür anları ‘adn uçmaḡlarına ol kim va‘de eyledüñ anlara (8) daḡı anları kim eyü oldu atalarından daḡı çiftlerinden daḡı nesillerinden. bayıḡ sen beñdeşsüzsin (9) dürüst işlü dürüst sözlü.”

9. “daḡı şaḡla anları yavuz işlerden. daḡı her kimi şaḡlayasın yavuz işlerden ol gün bayıḡ (4)raḡmet kılduñ aña.” daḡı şoldur (10) zafer bulmaḡ ulu.

10. bayıḡ anlar kim kāfir oldılar kıḡrınalar “Tañrı düşmān duttuḡı uluraḡdur siz düşmān duttuḡuñuzdan (11) gündüzüñüzi ol vaḡt kim oḡırnurduñuz imāndın yaña pes kāfir olurduñuz.”

11. eyittiler: “iy çalabumuz! öldürdüñ bizi iki kez [250a] daḡı diriltdüñ bizi iki gez. pes ikrār eyledük yazuḡlarımızı pes hiç var mı çıkacaḡdın yaña yol ya‘nī oddan dünyedin yaña

12. şol (2) bayıḡ andan ötürüdür kim kaçan oḡındı Tañrı yaluñuz kāfir olduñuz daḡı eger şirk eylenilse aña inanasız. pes hükm Tañrı’nuñdur (3) yüce ulu.

13. ol oldur kim gösterür size nişānlarını daḡı indürür sizüñ için gökden rūzı. daḡı (4) öḡütlenmez illā ol kim dönesidür.

14. pes oḡıñ ya‘nī tapuñ Tañrı’yı ihlāş eyleyicilerken aña dīni daḡı eger duşḡar yavuz dutarlar-ise kāfirler.

15. (5) dereceler yüksek eyleyici ‘arş issi biraḡur ya‘nī indürür rūhı yā cebreyil’i buyruḡından anuñ üzere kim diler ḡullarından (6) tā ḡorḡıda birbirin görmek gününden.

16. ol gün kim anlar çıkalar gizlenmeye Tañrı’ya anlardan nesene. (7) “kimüñdür pādişāhlık bugün?” “Tañrı’nuñdur” bir ḡaḡr eyleyici.

17. ol gün cezā virinile her nefis işledüḡi-y-ile (8) zulm yoḡdur. ol gün. bayıḡ Tañrı tiz ḡisābludur.

18. daḥı ƙorƙıt anları ƙıyāmet güninden. ol vaƙt kim gönüller ya‘nī yürekler (9) boğazlağular ƙatındadır ƙayğū yudıcılar-iken. yoƙdur zālimlerūn hīç hışmı ne daḥı řafa‘at eyleyici kim boyun virinile.

19. bilür gözler hıyānetın daḥı anı kim (10) gizler göğüzler.

20. daḥı Tañrı hükm eyler haƙk-ıla daḥı anlar kim oƙırlar (11) andan ayruƙ hükm eylemezler nesene. bayıƙ Tañrı ol işidicidür görici.

21. iy daḥı yürimediler mi yirde [250b] daḥı görmediler mi nite oldı řoñı anlarıñ kim oldılar anlardan ilerü? oldılar anlar (2) ƙatıraƙ anlardan ƙuvvetdın yaña daḥı niřānlardın yaña yirde. pes duttı anları Tañrı yazuƙları-y-ıla daḥı olmadı anlarıñ Tañrı‘dan (3) hīç řaƙlayıcı ya‘nī ‘azābdan.

22. şol andan ötürü kim bayıƙ anlar güldür-di anlara yalavaçları hıccetler-ile pes kāfir oldılar pes duttı (4) anları Tañrı. bayıƙ ol ƙavīdur ƙatı ‘azāblu.

23. 24. daḥı bayıƙ viribidük mūsā‘yı niřānlarımız-ile daḥı hıccet-ile (5) bellü fir‘avn‘dın yaña daḥı hāman daḥı ƙaarun pes eyittiler “cādūdur gey yalancı.”

25. pes ol vaƙt kim geldi anlara (6) toğrulığ-ıla bizüm ƙatumuzdan eyittiler “depeleñ oğlanlarını anlarıñ kim imān getürdiler anuñ-ile daḥı diri ƙoñ ƙızlarını anlarıñ.” (7) daḥı degül kāfirler mekri illā azğunlık içinde.

26. daḥı eyitti fir‘avn “ƙoñ beni depeleyeyin mūsā‘yı daḥı oƙısuñ (8) çalabı’sına. bayıƙ ben ƙorƙarın kim döndüre dīnünüzü yā kim zāmır ol yirde fesād.”

27. daḥı eyitti (9) mūsā “bayıƙ ben şığındum çalabuma daḥı çalabuñuza her mütekebbirden inanmaz hıřāb günine.

28. (10) daḥı eyitti bir er mü‘min fir‘avn ƙavumından gizler imānın “iy depeler misiz bir eri eyitdüginden ötürü (11) çalabum Tañrı‘dur? bayıƙ getürdi size hıccetler çalabuñuzdan. daḥı eger olur-ise yalancı anuñ üzere yalanı [251a] daḥı eger olur ise toğru dege size bir nicesi anuñ kim ƙorƙıdur sizi. bayıƙ Tañrı toğru yol göstermez aña kim ol fesād eyleyici dūr ya‘nī müřriƙ (2) gey yalancı.”

29. “iy ƙavmum! sizüñdür pādīřāhlık bugün ğālib olıcılarken yirde pes kim yardım vire bize (3) Tañrı ‘azābından eger gelür-ise bize?” eyitti fir‘avn dilemezin size “görmezin ben illā anı kim görürin ya‘nī gendüzümü daḥı yol göstermezin size (4) illā ƙurtılmaƙ yolını.”

30. daḥı eyitti ol kim imān getürdi “iy ƙavmum! bayıƙ ben ƙorƙarın sizüñ üzere bölükler (5) günü gibi.

31. nūh ƙavmı ‘ādeti gibi daḥı ‘ād (6) daḥı řemūd daḥı anlar kim anlardan řoñra. daḥı degül Tañrı diler zulmı ƙullarına.”

32. “daḥı iy ƙavmum! bayıƙ ben ƙorƙarın sizüñ üzerüñüze ƙığrıřmaƙ günin.”

33. “ol gün kim yüz döndüresiz (7) yüz döndürücilerken yokdur sizün Tañrı’dan hiç şaklayıcı. dağı her kimi azdura Tañrı yokdur anuñ yol gösterici.”

34. (8) “dağı bayık geldi size yūsuf ilerü hüccetler-ile pes dāyim olduñuz gümān içinde andan kim getürdi size (9) anı. tā kaçan kim helāk oldu eyittüñüz hergiz viribimeye Tañrı andan şoñra hiç yalavaç. ancılayın azdurur Tañrı (10) anı kim ol fesād eyleyicidür gümānlü.

35. anlar kim tartışurlar Tañrı āyetlerinde hüccetsüz kim (11) geldi anlara ulu oldu düşmān dutmağdın yaña Tañrı katında dağı anlaruñ katında kim imān getürdiler. ancılayın mühr urur Tañrı her gönül [251b] üzere mütekebbir boyun virmeyici.

36. 37. dağı eyitti fir‘avn “iy hāman! yap benüm için köşk ola ki ben irem (2) yollara yollarına gökleriñ pes baķam müsā Tañrı’sındın yaña dağı bayık ben şanurvan anı (3) yalancı.” dağı ancılayın bezenildi fir‘avn’a yavuz işi dağı döndürinildi yoldan. dağı degül fir‘avn yavuz şandığı (4) illā ziyān içinde.

38. dağı eyitti ol kim imān getürdi (5) “iy kavmum! uyuñ baña yol gösterem size kurtılmağ yolını.”

39. “iy kavmum! degül uşbu yaķın dirlik illā gönenmek dağı bayık şoñrağı durağ sarāyıdır.

40. her kim (6) işleye yavuz işi cezā virilmeye illā ancılayın dağı her kim işleye eyü işi irkekden yā dışiden (7) ol mü‘min-iken pes anlar givürineler uçmağa rüzī virineler anuñ içinde hisābsuz.”

41. (8) “dağı iy kavmum! ne geldi baña oķırın sizi kurtılmağdın yaña dağı oķırsız beni oddın yaña?”

42. “oķırsız beni (9) tā kāfir olam Tañrı’ya dağı şirk getürem Tañrı’ya anı kim yokdur benüm aña bilmek dağı ben oķırın sizi beñdeşsüzdin yaña yarlıgayıcı.”

43. (10) “vācib oldu bayık ol kim oķırsız beni andın yaña yokdur anuñ oķımağ dünye içinde ne dağı āhıretde . dağı bayık (11) dönecegümüz yir Tañrı’dın yañadur. dağı bayık yavuz işlüler anlardur od isleri.”

44. “pes tiz anasız anı kim eydürin [252a] size. dağı işmarların işümi Tañrı’ya bayık Tañrı görucidür kullarını.”

45. pes şakladı anı Tañrı yavuzlıklarından (2) anuñ kim mekr eylediler dağı indi fir‘avn kavmına yavuzı ‘azābuñ.

46. od ‘arz olınurlar anuñ üzere ya‘nī sinde (3) irte dağı gice. dağı ol gün kim tura kıyāmet “givürüñ fir‘avn kavumını ‘azābuñ katı rağına”.

47. (4) dağı ol vaķt kim tartışalar od içinde pes eyide za‘iflar anlara kim ululıķ

istediler “bayık biz olduğ-ıdı (5) size uyundu pes hiç siz def⁵ eyleyiciler misiz bizden bir ülü oddan?”

48. eyitti anlar kim ululuk istediler (6) “bayık biz dükeli anuñ içindev bayık Tañrı hükm eyledi kullar arasında.”

49. dağı eyitti anlar kim oddadur tamu şaklayıcılara (7) “oğın çalabuñuzı yiyildsüñ bizden bir gün ‘azābdan.”

50. eyittiler “iy dağı gelmedi mi size yalavaçlaruñuz (8) hüccetler-ile?” eyittiler “evet.” eyittiler pes ođıñ dağı degül kâfirler oğımağı illā azğunluk içinde.”

51. bayık biz arka virevüz (9) yalavaçlarumuza dağı anlara kim imān getürdiler yağın dirlik içinde dağı ol gün kim tura tanuqlar.

52. ol gün kim aşşı eylemeye (10) zālimlere ‘uzurlandukları dağı anlarundur la‘net dağı anlaruñdur sarāy yavuzı.

53. 54. dağı bayık virdük mūsā’ya (11) toğru yol. dağı mīrās virdük benī isrāyil’e tevrit’i yol göstermek için dağı öğüt için ağıllar islerine.

55. [252b] pes şabr eyle bayık Tañrı va‘desi hağdur. dağı yarlıgamak iste yazuđuña. dağı namāz kıl (2)çalabun ögmegi-y-ile gice dağı (2) tañ vaktına girmekde.

56. bayık anlar kim tartıstırlar Tañrı āyetlerinde hüccetsüz kim geldi anlara (3) degül gögüzleri içinde illā kibr degül anlar iriciler aña. pes şığın Tañrı’ya bayık ol işidicidür görıcidür.

57. bayık (4) gökler yaratmağı dağı yir ulurağdur ādemiler yaratmağından velikin ādemiler eyregi (5) bilmezler.

58. dağı berāber degül gözsüz dağı görür dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler (6) ne dağı yavuzluk eyleyici. az öğütlenürsiz!

59. bayık kıyāmet gelicidür gümān yoğdur anuñ içinde (7) dağı velikin ādemileruñ eyregi inanmazlar.

60. dağı eyitti çalabuñuz “ođıñ beni cevāb virem size. (8) bayık anlar kim kibr eylediler kullıgumdan, tiz gireler tamuya horlar iken.”

61. Tañrı oldur kim eyledi sizüñ için (9)giceyi tā dölensiz anuñ içinde dağı gündüzi görici. bayık Tañrı fazl issidür ādemiler üzere velikin (10)eyregi ādemileruñ şükr eylemezler.

62. şol Tañrı çalabuñuzdur her neseneyi yaradıcı. (11) yoğdur Tañrı illā ol pes nite (11)döndürinilürsiz! ya‘nī imān dan.

63. ancılayın döndürineler anlar kim oldılar Tañrı nişānlarına inkār eylerler.

64. [253a] Tañrı oldur kim kıldı sizüñ için yiri dölenecek dağı gögi örtü. dağı

süretlandırdı sizi pes görklü eyledi süretlaruñuzı. (2) dağı rüzî viridi size arılardan. şol Tañrı çalabuñuzdur çok hayırlı oldı Tañrı ‘ âlemler çalabı’sı.

65. (3) oldur diri yoğdur Tañrı illâ ol; pes oğıñ anı ihlâş eyleyicilerken aña dîni ögmek Tañrı’nuñdur ‘ âlemler bisleyicisi.

66. (4) eyit: “bayık ben yığlındum kim tapam anlara kim oğırsız Tañrı’dan ayruğ ol vaqt kim geldi baña (5) hücetler çalabumdan. dağı buyrıldum kim müsülmân olam ‘ âlemler çalabı’sına.

67. ol oldur kim (6) yarattı sizi toprağdan andan nuţfağdan oğlan olduğı şudan andan uyışmış kandan andan çıkarur sizi gici oğlan iken tâ (7) iresiz yigidigüñüze andan tâ olasız kocalar. dağı bir niceñüz oldur kim can alınur ilerüden (8) dağı iresiz adanılmış vaқта degin dağı ola kim siz anlayasız.

68. ol oldur kim dirürür dağı öldürür pes kaçan kim hükm eyleye (9) bir işe bayık eydür aña “ol!” pes olur.

69. iy bağmaduñ mı anlara kim tartışurlar Tañrı âyetlerinde? (10) nite döndürinürler!

70. anlar kim yalan duttilar kûr’ân’ı dağı anı kim viribidük anun-ıla yalavaçlarumuzı pes tîz (11) bileler

71. 72. ol vaqt kim bendler boyunlarında dağı zencîrler tartışılurlar issi şu içinde [253b] andan od içinde yandurınurlar.

73. 74. andan eyidildi anlara “kandadır ol kim ortak eylerdüñüz Tañrı’dan ayruğ?” (2) eyittiler “azdılar bizden belki oğımaz-ıduğ ya’nî tapmaz-ıduğ ilerü nesene.” ancılayın azdurur Tañrı kâfurları.

75. (3) şol andan ötürüdür kim sevünürdüñüz yirde hağsuz dağı andan ötürüdür kim kibr eyledüñüz göçekleñüz.

76. girüñ (4) tamu kapularına ebed kalıcılarken anuñ içinde. pes ne yavuzdur mütekebbirler turağı yiri!

77. pes şabr eyle bayık Tañrı va’desi (5) hağdur. pes eger gösterür isevüz saña bir nicesini anuñ kim va’de eylerüz anlara yâ öldürürsevüz seni pes bizdin yaña döndürmeler.

78. (6) dağı bayık viribidük yalavaçlar senden ilerü. bir nicesi anlaruñ oldur kim kışşa eyledük saña dağı bir nicesi (7) oldur kim kışşa eylemedük saña. dağı olmadı hîç yalavaca kim getüre bir âyet illâ Tañrı destûrı-y-ıla. (8) pes kaçan kim geldi Tañrı buyruğı hükm olma hağk-ıla dağı ziyânlu ola anda bâtıl işlüler.

79. Tañrı oldur kim eyledi (9) sizüñ için yılğıları tâ binesiz anlardan dağı anlardan yiyesiz.

80. daḥı sizüñdür (10) anlaruñ içinde menfa‘atlar. daḥı tā iresiz anlaruñ üzere ḥacata kim gögüzlerüñüz içindedür. daḥı anlaruñ üzere daḥı gemi üzere götürinilürsüz.

81. daḥı gösterür size (11) nişānlarını pes ḳanḳı nişānlarına Tañrı’nuñ inkār eyler misiz?

82. iy yürimediler mi yirde daḥı görmediler mi nite oldı [254a] şoñı anlaruñ kim anlardan ilerü-di? oldılar eyregirek anlardan daḥı ḳatıraḳ ḳuvvettin yaña daḥı nişānlardın yaña yirde. (2) pes aşşı eylemedi anlara ol kim işlerlerdi.

83. pes ol vaḳt kim geldi anlara yalavaçları ḥüccetler-ile (3) sevindiler aña kim ḳatlarında-y-ıdı anlaruñ bilmekden. daḥı indi anlara ol kim oldıardı anı yañşularlar.

84. pes ol vaḳt kim (4) gördiler ‘azābumuzı eyittiler “inanduḳ Tañrı’ya yaluñuz iken; daḥı kāfir olduḳ aña kim olduḳıdı anı ortaḳ eyleyiciler.”

85. pes olmadı aşşı eyler anlara (5) imānları ol vaḳt kim gördiler ‘azābumuzı. Tañrı sürgüni ol kim bayıḳ geçdi ḳulları içinde. daḥı ziyānlu oldı anda (6) kāfirler.

1.41 Sūratü’s -Secde-Fuṣṣilet /41/

(54 āyettir Mekke’denāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r -rāḥīm

1. (7) ḥā ḥilmüm ḥaḳḳı mīm muḥammed ḥaḳḳı.
2. indürmek rüzī viriciden raḥmet ḳılıcı.
3. kitābdur kim beyān olınmışdur āyetleri ḳur’ān ‘arabca bir ḳavma kim (8) bilürler.
4. muştılayıcı daḥı ḳorḳıdıcı. pes yüz döndürdi eyregi anlaruñ pes anlar işitmezler.
5. daḥı eyittiler “göñüllerümüz (9) örtüler içindedür andan kim oḳırsız bizi andın yaña daḥı ḳulaḳlarımız içinde ağırılıḳdur. daḥı bizüm aramızda daḥı senüñ arañda perdedür (10) pes işle bayıḳ biz işleyicivüz.”
6. eyit “degülven ben illā ādemī sizcileyin. vaḥy olunur bendin yaña degül Tañrı’ñuz illā bir Tañrı. [254b] pes toḅru oluñ andın yaña daḥı yarlıḳamaḳ dileñ andan.” daḥı vay yā ḳatı ‘azāb müşriḳlere.
7. anlar kim virmezler zekātı (2) daḥı anlar āḥirete anlar kāfirlerdür.
8. bayıḳ anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler (3) anlaruñdur müzd kesilmemiş.
9. eyit “ay bayıḳ siz kāfir mı olursız aña kim yarattı yiri iki gün içinde? (4) ya‘nī yekşenbe düşenbe. daḥı ḳılırsız aña beñdeşler. şol ‘ālemler ḳalabı’sıdur.”

10. daḥı kıldı anuñ içinde berk durur tağlar (5) anuñ üstinde. daḥı bereket virdi anuñ içinde daḥı endāze eyledi anuñ içinde ruzılarını dört gün içinde ya‘nī seşenbe çiharşenbe berāber (6) şoricılar.

11. andan kaşd eyledi gökdin yaña ol düttün iken pes eyitti aña daḥı yire (7) “gelüñ dileg-ile yā güc-ile.” eyittiler: “geldük boyun viricilerken.”

12. pes tamām eyledi anları-y-idi gökler (8) iki gün içinde ya‘nī pençşenbe ādīne. daḥı buyurdı her bir gökde buyruğın. daḥı bezedük yakın gögi çırağlar-ıla ya‘nī ılduzlar (9) daḥı şeytāndan saklamak ya‘nī şakladuğ. şol endāze eylemegidür beñdeşsüz bilici.

13. pes eger yüz döndürelere eyit: “korquttum sizi katı doğunıcı ‘azābdan (10) ‘ad katı daḥı ‘azābı gibi daḥı şemūd.

14. ol vaqt kim geldi anlara yalavaçlar ileylerinden daḥı (11) artlarından kim “tapmañ illā Tañrı’ya” eyittiler “eger dilese-di çalabumuz indüre-di firışteler. pes bayık biz aña kim [255a] viribinildüñüz anuñ-ile kâfirlerüz.”

15. ammā ‘ād ululık istediler yirde haşsuz daḥı eyittiler (2) “kimdür katırağ bizden güçdin yaña?” iy daḥı görmediler mi bayık Tañrı ol kim yarattı anları ol katırağdur anlardan (3) güçdin yaña? daḥı oldılar āyetlerümüze inkār eylerler.

16. pes viribidük anlarıñ üzere yil şovuk katı yil günlerde naşlar (4) tā daduravuz anlara rüsvāylık ‘azābını yakın dirlik içinde daḥı āhiret ‘azābı rüsvāy eyleyicirekdür. (5) daḥı anlar arka virinilmeyeler.

17. daḥı ammā şemūd toğru yol gösterdük anlara pes sevdiler göz süzligi ya‘nī küfri toğru yol üzere. (6) pes duttı anları katı doğunıcı ‘azābı ħorlık ‘azābınıñ andan ötürü kim oldılar işlerler.

18. daḥı kırtarduğ anları kim imān getürdiler (7) daḥı oldılar korçarlar.

19. daḥı ol gün kim dirinileler Tañrı düşmānları oddın yaña pes anlar yığınurlar dirilmek için.

20. tā ol vaqt kim (8) geldiler aña ya‘nī oda şanıklık virdi anlarıñ üzere kulağları daḥı gözleri daḥı derileri al kim oldılardı (9) işlerler.

21. daḥı eyittiler derilerine “nişe şanıklık virdüñüz bizüm üzerümüze?” eyittiler “söyletti bizi (10) Tañrı ol kim söyletti her nesneyi. daḥı ol yarattı sizi ilk gez daḥı andın yaña döndürinilesiz.”

22. “daḥı olmaduñuzdı gizlenürdüñüz (11) andan kim şanıklık vire sizüñ üzerüñüze kulağunuz ne daḥı gözlerüñüz ne daḥı derilerüñüz velikin gümān eyledüñüz [255b] kim bayık Tañrı bilmez çokı andan kim işlersiz.”

23. “daḥı şol gümānüñüzdür ol kim gümān. eyledüñüz çalabuñuza helāk eyledi sizi

(2) pes olduñuz ziyānlulardan.”

24. pes eger şabr eylerlerse od ıurağdur anlaruñ. dağı hoşnüdlik isterlerse (3) degül anlar hoşnüd olınmışlardan.

25. dağı tağdir eyledük anlaruñ için işler pes bezediler anlara anı kim ileylerindedür ya‘nī dünya işi dağı anı kim (4) artlarındadır. dağı vācib oldı anlaruñ üzere söz ya‘nī ‘azāb kelimesi bölükler içinde kim geçdi anlardan ilerü perriden dağı ādemiden. (5) bayık anlar oldılar ziyānlular.

26. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar “kulağ dutmañ uşbu kur‘ān’ı dağı fayıdasuz söz söyleñ (6) anuñ içinde ola kim siz gālib olasız.”

27. pes bayık daduravuz anlara kim kāfir oldılar ıatı ‘azābı dağı cezā virevüz anlara yavuzırağın (7) anuñ kim oldılar işlerler.

28. şol, cezāsıdur Tañrı düşmānlarınıñ od anlaruñdur anuñ içinde (8) ebed ıalmaq sarāyı cezā virmek aña kim oldılar āyetlerümüze inkār eylerler.

29. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar “iy ıalabumuz! göster bize (9) ol ikiyi kim azdurdı bizi perriden dağı ādemiden ııluñ anları ayağlarımız altına tā olalar (10) aşğarağlardan.”

30. bayık anlar kim eyittiler “ıalabumuz Tañrı’dur”; andan, toğru oldılar iner anlaruñ üzere firiştelere (11) ya‘nī ölüm vağtında kim “ıorkmañ dağı ıayurmañ dağı sevinmeñ uımağ-ıla ol kim va‘de virinildüñüz”.

31. 32. [256a] “biz dostlaruñuz-uz ya‘nī firiştelere eyide yakın dirlik içinde dağı āhıretde . dağı sizüñdür anuñ içinde ya‘nī āhıretde ol kim arzu eyler (2) nefslereñüz dağı sizüñdür anuñ içinde ol kim dilersiz yarağlanmış iken yarlığayıcıdan rağmet ıılıcı.”

33. dağı kimdür görklürek (3) sözlü andan kim oğıdı Tañrı’dın yaña dağı işledi eyü iş dağı eyitti “bayık ben müsülmānlardanven”?

34. dağı (4) berāber degül eyü iş ne dağı yavuz iş. def eyle anuñ-ile kim ol görklürekdür pes ol vağt ol kim senüñ arañda (5) dağı anuñ arasında düşmānlığdur kāne ol dostdur hışım.

35. dağı ıarşu getürinilmeye illā anlar kim şabr eylediler dağı (6) ıarşu getürinilmeye aña illā ülü issi ulu.

36. dağı eger depredür-ise seni vesvese eyleyü şeytāndan depretmek şığırı Tañrı’ya (7) bayık ol işidicidür bilici.

37. dağı nişānlarından gicedür dağı gündüz dağı güneş dağı ay. (8) secde eylemeñ güneşe ne dağı aya dağı secde eyleñ ol kim yarattı anları eger olduñu-ise aña (9) ıaparsız.

38. pes eger kibr eylerlerse; anlar kim ıalabuñuz ıatındadır namāz ıılırlar aña

gice (10) dağı gündüz dağı anlar üşenmezler.

39. dağı nişanlarından bayık sen görürsin yiri aşaklık eyleyici ya'nî kıru (11) pes ol vaqt kim indürdük anuñ üzere şuyı deprene ya'nî od bitmek deprene, dağı arta. bayık ol kim diriltti anı dirildicidür ölüleri; [256b] bayık ol her nesene üzere güci yiterdür.

40. bayık anlar kim egilürler âyetlerümüz içinde ya'nî yalan dutarlar gizlenmezler (2) bizüm üzerümüze. ay ol kim bırağın-ıla od içine yigrekdür yâ ol kim gele imin kıyâmet günü? (3) işleñ anı kim diledüñüz bayık ol anı kim işlersiz görucidür.

41. bayık anlar kim kâfir oldılar kıur'an'a ol vaqt kim (4) geldi anlara ya'nî cezâ virineler dağı bayık ol kitâbdur 'azîz.

42. gelmeye aña bâtil ileyinden ne dağı (5) ardından. indürmekdür dürüst işlüden sözlüden ögülmüş.

43. eyidinilmez saña illâ ol kim bayık eyidinildi yalavaçlara (6) senden ilerü. bayık çalabuñ yarlıgamaq issidür dağı 'azâb issidür ağırdıcı.

44. dağı eger eylese-dük anı (7) kıur'an 'arabî dilinden ayruq eyideler-îdi "nişe beyân olunmadı âyetleri anuñ? iy 'acemi midür dağı 'arabca mıdır?" eyit "ol (8) anlara kim imân getürdiler toğru yoldur dağı şifâdur." dağı anlar kim inanmazlar kıulaqlarında ağırlıkdur dağı ol (9) anlaruñ üzere müşkildür. anlar kııgrınalar ırâq yirden ya'nî işidümeğe kııgırduqları.

45. dağı bayık virdük müsâ'ya (10) tevrît'i pes tartışık oldı anuñ içinde. dağı eger degül misse söz kim geçdi çalabuñdan hükm olma-y-dı aralarında. (11) dağı bayık anlar gümân içindedür andan gümân bırağıcı.

46. her kim işler-ise eyü iş gendüzi içündür her kim yavuz işler-ise gendüzi üzere. [257a] dağı degül çalabuñ zulm eyleyici kıullara.

47. andın yaña döndürinilür kıyâmet bilmek. dağı çıkmaz hiç yimişler (2) kıaplarından dağı yüklü olmaz hiç dişi dağı toğurmaz illâ bilmegi-y-ile. dağı ol gün kıığıra anlara (3) "kıanı ortaklarum?" eyittiler "bildürdük saña yoqdur bizden hiç tanuq."

48. dağı azdı anlardan ol kim oldılar (4) tıparlar ilerüden. dağı bayık bildiler yoqdur anlaruñ hiç kıaçacaq yir.

49. üşenmez âdemî (5) ya'nî kâfir eyü nesene dilemekden ya'nî mal baylıq. dağı eger yoқанur-ise aña yavuz pes nevmîd olıcidur ya'nî rahmetten.

50. dağı eger dadurursavuz aña ya'nî virürsevüz rahmet (6) bizden ya'nî baylıq sağlıq kıatılıkdan soñra kim eyide "uşbu benümdür dağı şanmazın kıyâmeti durıcidur dağı eger (7) döndürinilürsem çalabumdın yaña bayık benüm anuñ kıatındadır eylük" pes kıaber virevüz anlara kim kâfir oldılar anı kim işlediler (8) dağı daduravuz anlara kıatı 'azâbdan.

51. dağı kıaçan kim ni' met virevüz âdemiye yüz döndüre (9) dağı ırâq eyleye

yanını dağı kaçan kim yoğaña aña yavuz pes du‘ā issidür çok.

52. eyit: “haber virün eger olursa ya‘nī qur‘ān (10) Tañrı qatından andan kâfir olursañuz aña kimdür azgünırağ andan kim ol muhalefet içindedür ırak?”

53. (11) tiz gösterevüz anlara nişanlarımızı yir gök kıranlarında dağı gendüzilerinde tā bellü ola anlara kim bayıq ol ya‘nī qur‘ān hağdur. [257b] ay dağı tap olmadı mı çalabuñ bayıq ol her nesene üzere tanuğdur?

54. iy bayıq anlar şek içindedür çalabı‘ların görmekten! (2) iy bayıq ol her nesene (2)qaplayıcıdur! ya‘nī ‘ilmi-y-ile kudreti-y-ile.

1.42 Sūratü’ş-Şūrā /42/

(53 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. 2. (3) ḥilm mecd ‘ilm senā kudrat.
3. ancılayın vaḥy eyler şendin yaña dağı anlardın yaña kim senden ilerü-di Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü (4) dürüst sözlü.
4. anuğdur ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür dağı ol yücedür ulu.
5. yağın olur gökler kim (5) yarılalar ya‘nī müşriğler sözinden üstlerinden. dağı firıştelar tesbîḥ eylerler çalabı‘ları ögmegi-y-ile dağı yarlığamağ dilerler (6) anlaruñ için kim yirdedür. ay bayıq Tañrı oldur yarlığayıcı raḥmet kılıcı!
6. dağı anlar kim duttılar (7) andan ayruğ dostlar Tañrı şağlayıcıdur anlaruñ üzere ya‘nī ‘amelleri dağı degülsin anlaruñ üzere iş sürici.
7. dağı ancılayın (8) vaḥy eyledük saña qur‘ān ‘arabca tā qorğıdasın mekke’yi dağı anı kim yörendürisindedür dağı qorğıdasın (9) dimek güninden gümān yoğdur anuñ içinde. bir bölük uçmağda dağı bir bölük tamuda.
8. dağı eger (10) dilese-di Tañrı eyleye-di anları bir ümmet ya‘nī müsülmān velikin givürür anı kim diler raḥmetine ya‘nī islām’a. [258a] dağı zālimler yoğdur anlaruñ hiç dost ne dağı arğa virici.
9. belki duttılar andan ayruğ dostlar ya‘nī çalabılar? (2) Tañrı oldur çalab! dağı ol dirürür ölüleri dağı ol her nesene üzere güci yiter.
10. dağı ol (3) kim tartışduñuz anuñ içinde, neseneden hükmi anuñ Tañrı’dın yañadur. şol Tañrı çalabumdur anuñ üzere tevekkül eyledüm (4) dağı andın yaña dönerin.
11. gökler yaradıcı dağı yir. eyledi sizün için gendüzünüzden çiftler (5) dağı yılkılardan çiftler ya‘nī irkek dışı. yaradur sizi anuñ içinde yoğdur taman ancılayın nesene dağı ol işidicidür (6) görici.

12. anuñdur kilidi dilleri gökleriñ dağı yirüñ döşer rüzıyı her kime kim diler dağı (7) tar eyler. bayık ol her nesneyi bilicidir.

13. beyān eyledi sizüñ için dinden anı kim ısmarladı anı nūh'a. dağı anlar kim (8) vahy eyledük şendin yaña dağı anı kim ısmarladuk anı ibrahīm'e dağı mūsā'ya dağı isa' ya kim "tururuñ dīni (9) dağı bölük bölük olmañ anuñ içinde". ulu oldu müşriklar üzere ol kim okırsız anları andıra yaña. Tañrı üyürür gendüdin yaña (10) anı kim diler dağı toğru yol gösterür gendüdin yaña aña kim döner.

14. dağı bölük bölük olmadılar illā andan sonra kim geldi anlara (11) bilmek hased için kim aralarında. dağı eger degül-misse söz kim geçdi çalabuñdan adanılmış vaқта degin hükmi olına-y-dı [258b] aralarında. dağı bayık anlar kim mīrās virinildiler kitāb ya' nī yāhūd dağı naşrānī anlardan sonra şek içindedür andan ya' nī muħammed'den gümān bırağıcı.

15. (2) pes şunuñ için kığır dağı toğru ol nite kim buyırıldıñ. dağı uyma nefleri dileklerine dağı eyit "inandum (3) aña kim indürdi Tañrı kitāb dağı buyırıldum tā 'adl eyleyem arañuzda Tañrı çalabumuzdur dağı çalabuñuz. bizümdür (4) 'amellerümüz dağı sizüñdür amellerüñüz. tartışık yoğdur aramızda dağı aramızda Tañrı dire aramızda. dağı andın yaña dönecek yir."

16. (5) dağı anlar kim tartışdılar Tañrı dīninde andan sonra kim qabül olındı anuñ içinde ya' nī du'āsı hüccetleri bāıldur (6) çalabı'ları qatında dağı anlarıñ üzere qağımağdur dağı anlarıñdur 'azāb qatı.

17. Tañrı oldur kim (7) indürdi kitāb'ı haqq-ıla dağı terāzüyı ya' nī 'adlı. dağı ne bildürür saña ola kim kıyāmet yağındur.

18. (8) ivdürmek ister kıyāmetı anlar kim inanmazlar aña dağı anlar kim imān getürdiler qorqıcılardur andan (9) dağı bilürler kim bayık ol hağdur. ay bayık "anlar kim tartışurlar kıyāmet içinde azđunlıqdadur (10) iraq

19. Tañrı eyü işlüdür qullarına rüzı virür aña kim diler. dağı ol güci yiterdür gālibdür.

20. (11) her kim diler ise āhıret ekinin arturavuz anuñ-içün ekininde dağı her kim diler-ise [259a] dünya ekinin virevüz aña andan dağı yoğdur anuñ āhıretde hiç ülü.

21. iy anlarıñ ortaqları mı var kim beyān eylediler anlarıñ için dinden anı kim destür virmedi aña Tañrı? dağı eger degülmisse ayırmaq sözi hükmi olına-y-dı aralarında. (2) dağı bayık zālimler anlarıñdur 'azāb ağrıdıcı.

22. göresin zālimleri qorqıcılar andan kim (3) işlediler dağı ol düşicidir anlara. dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler uçmaqlar çayırlarında (4) anlarıñdur ol kim dilerler çalabı'ları qatında. şol oldur fazil ulu.

23. şol oldur kim muştılar Tañrı (5) kullarına anlar kim imān getürdiler daħı işlediler eyü işler. eyit “dilemezin size anuñ üzere kiri likin dostlık dilerin (6) hışımlık içinde.” daħı her kim kesb eyler ise eyü iş arturavuz anuñ-içün ol eyü iş içinde görklüdür. bayık Tañrı yarlıgayıcıdur müzd viricidür şükre

24. (7) belki eydürler “yalan bağladı Tañrı üzere yalan”? pes eger diler-ise Tañrı bağlaya ya‘nī şabrı göñlün üzere. daħı yoya Tañrı (8) bātılı daħı şābit eyleye hađķķı ya‘nī islām’ı sözleri-y-ile ya‘nī kūr’ān. bayık ol bilicidür gögüzler issini ya‘nī endişeleri.

25. daħı ol ol!dur kim qabül eyler (9) tevbeyi kullarından daħı ‘afv eyler yavuz işlerden daħı bilür anı kim işlerler.

26. pes uy virür anlara kim (10) imān getürdiler daħı işlediler eyü işler daħı arturur anlara fazlından. daħı kāfirler anlaruñdur (11) ‘azāb qatı.

27. daħı eger döşese-di Tañrı rüzıyı kullarına zulm eyleyelerdi yirde velikin [259b] indürür endāze-y-ile anı kim diler. bayık ol kullarına haberlüdür göricidür.

28. daħı ol oldur kim indürür yağmurı (2) andan şoñra kim nevmid oldılar daħı perekende eyler raħmetin. daħı ol arqa viricidür ögölmiş.

29. daħı nişānlarından gökler yaratmağıdır (3) daħı yir daħı ol kim perekende eyledi ol iki içinde cānaverdan. (4) daħı ol anlan dirmegine ol vağt kim diler güci yiterdür.

30. daħı ol kim degdi size muşibet işledüğinden ötürüdür ellerüñüz daħı ‘afv eyler çoğdan.

31. daħı degülsiz (5) ‘āciz eyleyiciler yirde. daħı yoğdur sizüñ Tañrı’dan ayruğ hiç dost ne daħı arqa virici.

32. daħı (6) nişānlarından gemilerdür deñizde tağlar gibi.

33. eger dilerse dölendüre yili pes olalar durıcılar (7) arqası üzere. bayık şunuñ içinde nişānlardur her şabr eyleyiciye şükr eyleyici.

34. yā helāk eyleye anları andan ötürü kim (8) işlediler daħı ‘afv eyleye çoğdan.

35. daħı bilür anları kim tartışurlar āyetlerümüzde yoğdur anlaruñ (9) hiç qaçacağ yir.

36. pes ol kim virinildüñüz neseneden yağın dirlik gönenmegidür. daħı ol kim Tañrı qatındadır yigrekdür (10) daħı bāķı qalıcıraqdur anlaruñ içün kim imān getürdiler daħı çalabı’larına tevekkül eylerler.

37. daħı anlar kim iraq olurlar yazuğ (11) ulularından daħı zişt işlerden daħı qaçan qaķıyalar anlar ‘afv eylerler.

38. daħı anlar kim uy virdiler [260a] çalabı’larına daħı tururdılar namāzı daħı işleri tanışık eylemekdür aralarında daħı andan kim rüzı virdük anlara (2) nafaqa eylerler.

39. daḥı anlar kim kaçan dege anlara zulm anlar öc alurlar.
40. daḥı yavuz cezāsı yavuzdur (3) anuñ gibi. pes her kim ‘afv eyleye daḥı eyü işleye müzdi anuñ Tañrı üzeredür. bayıķ ol sevmez zālimleri.
41. daḥı her kim (4) öc ala zulm eylenildüğinden şoñra anlar yoķdur anlaruñ. üzere hiç yol.
42. degül yol illā (5) anlaruñ üzere kim zulm eylerler ādemīlere daḥı zulm eylerler yirde haķsız. anlar anlaruñdur (6) ‘azāb ağrıdıcı.
43. daḥı her kim şabr eyledi daḥı ‘afv eyledi bayıķ şol işleruñ buyrulmuşlarındandır.
44. daḥı her kimi azdura Tañrı (7) yoķdur anuñ hiç dost andan şoñra. daḥı göresin zālimleri ol vaķt kim gördiler ‘azābı eyideler (8) “hiç girü dönmekdin yaña yol var mı?”
45. daḥı göresin ‘arz olunurlar od üzere (9) ĥorlarken yā aşığa eyleyicilerken ĥorlıķdan baķarlar göz depretmekden gizlü. daḥı eyitti anlar kim imān getürdiler “bayıķ ziyānlular anlardur kim (10) ziyān eylediler gündüzilerine daḥı kavumlarına ya‘nī ĥuriler kıyāmet günü.” bayıķ zālimler ‘azāb içindedür durıcı!
46. (11) daḥı olmadı anlaruñ dostlar arķa virür anlara Tañrı’dan ayrıķ. daḥı her kimi azdura Tañrı pes yoķdur anuñ hiç yol.
47. [260b] uy virüñ çalabuñuza andan ilerü kim gele bir gün döndürmeği yoķdur anuñ Tañrı’dan. yoķdur sizüñ hiç şıgımacaķ yir (2) ol gün daḥı yoķdur sizüñ inkār eylemek pes ‘amellere.
48. pes eger yüz döndürürler-ise viribimedük seni anlaruñ üzere şaķlayıcı (3) degül üzerüñe illā degürmek. daḥı bayıķ biz kaçan daduravuz ādemiye bizden raķmet ya‘nī ni‘ met sevine aña daḥı (4) eger değirse anlara yavuz iş ilerü tuttuğundan ötürü elleri pes bayıķ ādemī kāfir olıdıdır ya‘nī ni‘ met lere.
49. Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlığı (5) daḥı yirüñ yaradur anı kim diler. bağışlar aña kim diler dişiler daḥı bağışlar aña kim diler irkekler ya‘nī ibrahīm peyğamber gibi.
50. yā çiftlendürür anları irkekler (6) daḥı dişiler muĥammed muştafa gibi daḥı kıılır anı kim diler toğurmaz bayıķ ol bilicidür güci yiter.
51. daḥı olmadı (7) hiç ādemiye kim söyleye aña Tañrı illā vaĥy-ıla yā perde ardından mūsā peyğamber gibi yā viribiye yalavaç pes vaĥy eyleye (8) destürı-y-ıla anı kim diler. bayıķ ol yücedür dürüst işlü.
52. daḥı ancılayın vaĥy eyledük senüñ dapa canı ya‘nī ĥur’ānı buyruğumuzdan. (9) bilmezidüñ nedür kitāb daḥı imān velikin eyledük anı nur yol gösterimiz anuñ-ile aña kim dilerüz (10) kıullarumuzdan. daḥı bayıķ sen yol gösterürseñ toğru yol dapa

53. yolu dapa Tañrı'nuñ ol kim anuñdur ol kim göklerdeür (11) dağı ol kim yirdedür. iy Tañrı'dın yaña döner işler!

1.43 [261a] Sūratü'z -Zuħruf /43/

(89 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāħmāni'r-rāħīm

1. 2. (2) dağı bellü eyleyici kitāb haqqı-içün
3. bayıķ biz eyledük anı ĩur'ān ' arabça ola kim anlayasız.
4. dağı bayıķ ol ya' nī ĩur'ān (3) kitāb aşlında bizüm ĩatumuzda yücedür ĩikmet issidür.
5. iy giderelüm mi sizden ĩur'ān'ı yüz döndürmeg-ile olduğıunuz için bir ĩavm müşriķler?
6. (4) dağı niçe viribidük peygamber ilergilerden içinde.
7. dağı gelmedi anlara ĩiç peygamber illā oldılar anı yañşularlar.
8. pes helāk eyledük ĩatırağı anlardan ĩatı dutmağdın yaña. dağı geçdi ilergiler meşeli ya' nī niteliğı.
9. dağı eger şorarsañ anlara: “kim (5) yarattı gökleri dağı yiri?” eyideler “yarattı anları beñdeşsüz bilici.”
10. ol kim eyledi sizün için yiri döşek dağı eyledi (6) sizün için anuñ içinde yollar ola kim siz toğru yol dutasız.
11. dağı ol kim indürdi (7) gökden şuyı endāze-y-ile pes dirilttük anuñ-ile ölü ili. andayuķ ĩıĩarınılasız.
12. dağı ol kim yarattı (8) dürlüleri dükelin dağı eyledi sizün için gemiden dağı yılķılardan anı kim binürsüz.
13. 14. tā ĩarar dutasız (9) arĩaları üzere andan anasız ĩalabuñuz ni' met in ĩaçan kim ĩarar dutasız anuñ üzere dağı eyidesiz “arulığı anuñ kim musaħħar eyledi bizüm için uşbunı dağı olmaduķ aña güci yiterler. dağı bayıķ biz ĩalabumuz dapa dönicilerüz.”
15. dağı ĩıldılar anuñ-içün ĩullarından [261b] bir nice bayıķ ādemī kāfir olıdıur bellü.
16. ay duttı mı andan kim yaradur ĩızlar dağı üyürdi size er oğlanlar?
17. (2) dağı ĩaçan muştılasa birisi anlaruñ anuñ-ile kim eyledi raħmān-içün beñdeş ola yüzi ĩararmış ol ĩayğuyudıcı-y-iken.
18. (3) ay dağı ol kim bislenile bezek içinde dağı ol ĩartışıķ içinde bellü eyleyici degül.

19. daḥı eylediler firîşteleri (4) anları kim anlar raḥmān kullarıdır dişiler. iy ḥāzır mı oldılar yaratmağına anlarıñ? tîz yazın-ıla şanuklığı anlarıñ daḥı şormalar.
20. (5) daḥı eyittiler “eger dilese-di raḥmān tapmayaduḥ anlara” ya‘nî firîştelere. yoḡdur anlarıñ şuna hiç bilmek degül anlar illā yalan söylerler.
21. (6) iy virdük mi anlara kitāb andan ilerü anlar aña yapışıcılar mı?”
22. belki eyittiler “bayıḡ biz bulduḡ atalarumuzu bir millet üzere (7) daḥı bayıḡ biz izleri üzere toḡru yol dutıcılaruz.”
23. daḥı acılayın viribimedük senden ilerü bir köyde hiç korḡıdııcı (8) illā kim eyitdi bayladı “bayıḡ biz bulduḡ atalarumuzu bir millet üzere daḥı bayıḡ biz izleri üzere uyıcılaruz.”
24. (9) eyitti “daḥı eger getürdüm-ise size toḡru yol göstericirek andan kim bulduñuz anuñ üzere atalaruñuzu?” eyittiler “bayıḡ biz aña kim viribinildüñüz (10) anuñ-ile kâfirlerüz.”
25. pes öc aldudık anlardan pes baḡ nite oldı şoñı yalan dutıcılarıñ!”
26. daḥı ol vaḡt kim eyitti ibrahîm (11) atasına daḥı kavumına “bayıḡ ben bîzarvan andan kim taparsız.”
27. “illā andan kim yarattı beni pes bayıḡ ol tîz yol göstere baña.
28. daḥı kıldudık anı [262a] söz girü kalıcı nesli içinde ola kim anlar döneler.
29. belki gönendürdüm şunları ya‘nî müşriḡleri daḥı atalarımı tā geldi anlara (2) ḡaḡ daḥı yalavaḡ bellü eyleyici.
30. daḥı ol vaḡt kim geldi anlara ḡaḡ ya‘nî ḡur‘ān eyittiler uşbu cādülıḡdur daḥı bayıḡ biz aña kâfirlerüz.”
31. daḥı eyittiler (3) “nişe indürilmedi uşbu ḡur‘ān bir ere iki köyden ulu? ya‘nî mekke daḥı tîyif.
32. iy anlar kısmet mı eyler çalabunuñ (4) raḡmetin? biz kısmet eyledük ‘aralarında dirliklerini yaḡın dirlik içinde daḥı yüceltdük bir nicesini (5) bir nice üzere derecetler tā duta bir niceleri bir niceyi yañşuya. daḥı çalabuñ raḡmeti ya‘nî uçmaḡ yigrekdür andan kim (6) dirşürürler.
33. 35. daḥı eger degül-misse, olmağı âdemîlerüñ bir bölük kıladudık aña kim kâfir olur raḥmān’a ya‘nî kâfir (7) evlerine örtüler gümüşden daḥı nerdübenler anuñ üzere aḡalar daḥı evlerine ḡapular daḥı taḡtlar. (8) anuñ üzere tekye uralar daḥı altun ya‘nî bay eyleyedük. daḥı degül dükeli şunuñ illā yaḡın dirlik gönemegi daḥı âḡiret (9) çalabuñ ḡatında korḡıcılarıñdur.
36. daḥı her kim yüz döndürse raḥmān zikrinden ya‘nî ḡur‘ān taḡdir eyleyevüz aña

yā sebep eyleyevüz bir şeytān pes ol anuñ (10) işidür.

37. dağı bayıķ anlar döndürürler anları yoldan dağı şanurlar bayıķ anlar toğru yol dutıcılar dur.

38. tā kaçan kim gele bize ya‘nī kāfirler (11) eyide “iy, keşki aramda dağı senüñ arañda ya‘nī şeytān maşriķ-ıla mağrıb ıraķlıđımıssa! pes ne yavuz işdür!”

39. dağı hergiz aşşı eylemeye size bugün. ol vaķt kim şirk eyledüñüz [262b] bayıķ olduñuz ‘azāb içinde ortaķlar.

40. iy sen mi işiddüresin şağulara? yā yol gösteresin gözsüzlere dağı aña kim (2) azđunlıķdadur bellü?

41. pes eger (3) giderürsevüz seni bayıķ biz anlardan ökünc alıcılar uz.

42. yā gösterevüz saña anı kim va‘de eyledük anlara bayıķ biz anlaruñ üzere kaadırlar uz.

43. pes yapış aña kim (4) vağy olındı saña bayıķ sen toğru yol üzeresin.

44. dağı bayıķ ol şerefdür saña dağı kavmuña dağı (5) tiz şorınılasız.

45. dağı şor ‘amellere kim viribidük senden ilerü yalavaçlarumuzdan iy eyledük mi raħmān’dan ayruķ (6) Tañrılar tapınılırlar?

46. dağı bayıķ viribidük müsā’yı nişānlarumu-ile fir‘avn’dın yaña dağı kavmindın yaña pes eyitti “bayıķ (7) ben yalavaçvan ‘ālemler çalabı’sınuñ.”

47. pes ol vaķt kim geldi anlara nişānlarumuz-ıla anlar aña gülerler.

48. (8) dağı göstermezüz anlara hiç nişān illā ol uluraķdur qarındaşından. dağı tuttuķ anları ‘azāb-ıla ola kim anlar (9) döneler.

49. dağı eyittiler “iy cādū! oķı bizüm için çalabuñı anuñ-ile kim ‘ahd eyledi senüñ katunda bayıķ biz (10) toğru yol dutıcılar uz.”

50. pes ol vaķt kim giderdük anlardan ‘azābı anlar ‘ahdı sırlar.

51. dağı kığırdı fir‘avn (11) kavmı içinde eyitti “iy kavmum! iy degül mi benüm mışr pādişāhlıđı dağı uşbu ırmaķlar ya‘nī nil ırmağı aķar altumdan? iy görmez misiz?”

52. [263a] “belki ben yigrekven uşbundan ol kim ol ĥordur dağı yaķın olmaz kim belürde”.

53. “pes nişe bırağılmadı anuñ üzere (2) bilezükler geydürinilmeye altundan yā gelmedi anuñ-ile firışteler biribiri ardınca?”

54. pes yiyni dıttı ya‘nī fir‘avn kavmını pes muṭī‘ oldılar aña (3) bayıķ anlar oldılar bir kavm fāsıķlar.

55. pes ol vaķt kim kaķıttılar bizi öç aldük anlardan pes ğarķ eyledük anları (4) dükelin.

56. pes kılduk anları geçmişler dağı meşel şoñrağılara.
57. dağı ol vaqt kim urıldı meryem oğı (5) meşel ol vaqt kavmuñ ya' nı kâfirler andan ya' nı ol meşelden yüz döndürürler.
58. dağı eyittiler “iy Tañrılarumuz yigrek midür ol?” urmadılar ol meşeli (6) saña illâ tartışmağ için. belki anlar kavmdur katı tartışıcılar.
59. degül ol illâ bir kul eyelük eyledük aña ya' nı peygamberlik virneg-ile (7) dağı eyledük anı nişân benı isrâylil için.
60. dağı eger dilededük kıladuk sizden firışteler yirde (8) halıfe olurlardı.
61. dağı bayıķ ol bilmekdür kıyâmetüñ ya' nı nişânudur gümân eylemeñ aña. dağı uyur baña uşbu toğru yoldur.
62. dağı (9) döndürmesüñ sizi şeytân bayıķ ol sizüñdür düşmân bellü.
63. dağı ol vaqt kim getürdi 'isâ! hüccetler eyitti (10) “bayıķ getürdüm size hikmet dağı tâ beyân eyleyem size bir nicesin anuñ kim tartışursız anuñ içinde. korķuñ Tañrı'dan (11) dağı muṭı' oluñ baña.”
64. “bayıķ Tañrı ol çalabumdur dağı çalabuñuzdur pes tapuñ aña işbu yoldur toğru.”
65. pes tartışdılar bölükler [263b] aralarında. pes katı 'azâbdur anlara kim şirk eylediler ağırdıcı gün 'azâbından! .
66. ay güyerler mi illâ kıyâmete (2) kim gele anlara añsuzda anlar bilmezlerken?
67. dostlar ol gün bir niceleri bir niceye düşmândur (3) illâ şaķınıcılar.
68. 69. iy kullarum! korķu yokdur üzerüñüze bugün ne dağı siz kayurasız anlar kim imân getürdiler (4) âyetlerümüze dağı oldılar müsülmânlar.
70. girüñ uçmağa siz dağı 'avratlaruñuz şâd olınasız.
71. gezdürinilür (5) anlaruñ üzere çañaķlar-ıla altundan dağı kulpsuz bardaķlar. dağı uçmağdadur ol kim diler nefsler dağı lezzet dutar (6) gözler dağı siz anuñ içinde ebed kalıcılırsız.
72. şol uçmağ ol kim virinildüñüz anı andan ötürü kim (7) işlerdüñüz.
73. sizüñdür anuñ içinde yimiş çok andan yiyesiz.
74. bayıķ yazuķlular tamu (8) 'azâbında ebed kalıcılardur.
75. yiyinildilmeye anlardan dağı anlar anuñ içinde nevmîd olıcılardur.
76. dağı zulm eylemedük anlara velikin (9) oldılar anlar zâlimler.
77. dağı kığırdılar “iy mâlik ya' nı tamu şaķlayıcı hükm eylesün üzerümüze ya' nı ölümü çalabuñ!” eyitti “bayıķ siz (10) eglenicilersiz.”
78. “bayıķ getürdük size haķķı velikin eyregüñüz haķķı duşar görıcilerdür.”

79. belki muhkem eylediler bir iş (11) ya' nî peygamber mekrinde pes bayık biz muhkem eyleyicilerüz ya' nî bir iş bunların helâkinde.
80. belki şanurlar bayık biz işitmezüz gizlü rāzlarını dağı birbirine söyledüklerini? evet dağı yalavaçlarımız ya' nî firîşeler [264a] anların katında yazarlar.
81. eyit “eger olur-ise raḥmān'ın oğlı kıızı ben ilkiven tapıcıların.
82. arulığı göklerin çalabı'sınıñ (2) dağı yirün ‘arş çalabı'sı andan kim şıfat eylerler.
83. pes ço anları girsünler ya' nî bātıla dağı oynasunlar ya' nî dünyede tā göreler (3) günlerini ol kim va' de olınurlar.
84. dağı ol oldur kim göklerde Tañrı'dur dağı yirde Tañrı'dur. dağı ol dürüst işlü (4) bilici.
85. dağı çok ḥayırlı oldu ol kim anuñdur gökler pādişāhlığı dağı? yirün dağı ikisi arasındađınıñ. dağı anuñ katındadır kıyāmet (5) bilmek dağı andın yaña döndürinilesiz.
86. dağı mālîk olmaz anlar kim taparlar andan ayruş şafa'ata illā ol kim (6) tanıklık virdi ḥaqqā dağı anlar bilürlerken.
87. dağı eger şorarsañ anlara kim yarattı anları? eyideler “Tañrı pes nite döndürinilürsüz!
88. (7) dağı eyitmegin peygamber'ün iy çalabulum! bayık uşbunlar kavmdur inanmazlar.
89. pes ‘afv eyle anlardan dağı eyit “selām!” (8) pes tîz bileler.

1.44 Sūratü'd -Duḥān /44/

(58 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥîm

1. 3. (9) dağı bellü eyleyici kitāb ḥaqqı-ıçün bayık biz indürdük anı mübārek gice içinde bayık biz olduş korşıdıcılar.
4. 6. ol gice içinde ayrınılır ya' nî beyān eylenilür her hükm olınmış (10) ya' nî bir yıldan bir yıla degin buyurmağ-ıla katumuzdan. bayık biz olduş viribiyiciler raḥmet çalabuñdan bayık ol işidicidür bilici.
7. [264b] gökler çalabı'sı dağı yirün dağı ol ikisi arasındađınıñ eger olursañuz gümānsuz olıcalar.
8. yoğdur Tañrı illā ol dirürür (2) dağı öldürür çalabuñuz dağı atalaruñuz çalabı'sı öñdüngiler.
9. belki anlar gümān içinde oynarlar.

10. göz dut ol güne kim (3) getüre gök dutun bellü.
11. üzerine gelür-idi âdemîlerüñ uşbu ‘azâbdur ağırdıcı.
12. “iy çalabumuz! gider bizden (4) ‘azâbı bayık biz inancılaruz.”
13. nitedür anlaruñ añmak bayık gelmiş iken anlara yalvaç bellü eyleyici!
14. andan yüz döndürdiler andan (5) dağı eyittiler “öğredinilmişdür delüdür.”
15. bayık biz gidericivüz ‘azâbı az bayık siz girü dönucilersiz.
16. ol gün kim çatı dutavuz (6) çatı dutmak ulu ya‘nî bedr günü ulu bayık tiz öc alıcılaruz.
17. dağı bayık şınaduğ anlardan ilerü fir‘avn kavmin dağı geldi anlara (7) yalavaç hürmatlu ya‘nî mūsā
18. kim “virüñ baña Tañrı kıllarını bayık ben size yalavaçvan bellü”.
19. “dağı yücelik eylemeñ (8) Tañrı üzere bayık ben getürem size hüccet bellü.”
20. “dağı bayık ben şıgındum çalabama dağı çalabuñuza kim depeleyesiz benî.”
21. “dağı (9) eger inanmazsañuz baña bir yaña kon beni.”
22. pes okıdı çalabı’sını “bayık uşbunlar kavmdur yazuqlular.”
23. “pes gice git kıllarum-ıla (10) gice bayık siz ardınca gelinmişlersiz.”
24. dağı koğıl deñizi dölenmiş bayık anlar südür garķ olınanşlar.”
25. 27 niçe kodılar (11) bostanlar dağı çeşmeler ya‘nî mışrda dağı ekinler dağı turağ yirler hürmetlü dağı ni‘met baylık yā oldıardı anuñ içinde dinleniciler hoş taña“um-ıla.
28. [265a] ancılayın dağı mırās virdük anları bir kavma ayruqlar.
29. pes ağlamadı anlaruñ üzere gök dağı yir dağı olmadılar (2) mühlet virinilmişler.
30. 31. dağı bayık kırtarduğ benî isrāyil’i ‘azâbdan hor eyleyici fir‘avndan bayık ol oldı (3) yücelik eyleyici fesād eyleyicilerden.
32. dağı bayık üyürdük anları bilmeg-ile ya‘nî Tañrı bildügi-y-ile ‘âlemler üzere.
33. dağı virdük anlara (4) nişānlardan anı kim anuñ içinde şınamağdur bellü.
34. 35. bayık uşbunlar eydürler “degül ol illā bir gez ölmek ilergi (5) dağı degülüz biz girü dirilinmişler.”
36. “pes getürüñ atalarumuzı eger olursañuz girçekler.”
37. iy anlar mı yigrekdür yā túbbe kavmı (6) dağı anlar kim anlardan ilerüdi? helāk eyledük anları bayık anlar oldılar yazuqlular.
38. dağı yaratmaduğ gökleri (7) dağı yiri dağı ol ikisinüñ arasındayı oyuncılarken.
39. yaratmaduğ ol iki illā hağķ-ıla velikin eyregi (8) anlaruñ bilmezler.

40. bayık ayırmağ günü ya' nî hükm eylemek vahtlarıdır dükeli.
41. ol gün aşşı eylemeye bir dost bir dosta (9) nesene ne dağı arğa virinileler.
42. illā ol kim rahmet kıldı Tañrı bayık ol beñdeşsüzdür rahmet kılcı.
43. 46. bayık zaqqum ağacı (10) gey yazuqlu yiyesidür zeytün tartusı gibi yā erimiş bakır gibi kaynar qarınlarda kaynamağı gibi issi şunuñ.
47. “dutuñ anı pes güc-ile tartuñ anı (11) tamu ortasındın yaña.”
48. “andan döküñ başı üstine issi şu ‘azābından.”
49. “dat bayık sen sensin ‘azīz hürmetlü!”
50. [265b] “bayık uşbu oldur kim oldunuz aña gümān eylersiz.”
51. 52. bayık şakınıcılar bir yirdedür inam uçmaqlarda dağı çeşmelerde.
53. (2) geyürler yufka barcından dağı qalıñ barcından qarşu qarşu olıcılarken.
54. ancılayın dağı çift eyledük anlara qarası gey kara ağı gey aq gözlüleri ulu gözlüler.
55. (3) isteyeler anuñ içinde her yimiş iminlerken.
74. tatmayalar anuñ içinde ölüm (4) illā bir gez ölmek ilergi ya' nî dünyede. dağı şakladı anları tamu ‘azābından.
75. fazl eylemek çalabuñdan. şol oldur kırtılmağ ulu.
76. (5) pes bayık geñez eyledük anı dilüñ-ile ya' nî ‘arab dili-y-ile ola kim anlar ögütleneler.
77. pes göz dut ya' nî kâfirler helākine bayık anlar göz dutıcılardur.

1.45 Sūratü'l-Cāşıye /45/

(36 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. 2. (6) kitāb indürmek Tañrı'dan beñdeşsüz dürüst sözlü.
3. bayık gökler içinde dağı yirde nişānlardur (7) mü'minlere.
4. dağı yaradılışuñuzda sizüñ dağı anuñ içinde kim tağıdır cānaverdan nişānlardur qavma kim gümānsuz olurlar.
5. dağı gelmeginde gitmeginde (8) gicenüñ dağı gündüzüñ dağı anuñ içinde kim indürdi Tañrı gökden rūzī ya' nî yağmur pes diriltti anuñ-ile (9) yiri öldüğinden soñra dağı döndürmeginde yilleri nişānlardur qavma kim anlarlar.
6. şol Tañrı nişānlardur oqıruz anları [266a] üzerüñe haqqıla. pes kanqı söze Tañrı kitābından soñra dağı nişānlardan inanasız?
7. qatı ‘azāb dur her gey yalancınuñ çok yazuqlu!

8. (2) işidür Tañrı āyetlerini oqınur anuñ üzere andan turur yazuq üzere kibr eyleyici-y- iken taman işitmemiş gibi anları. pes muştıla aña ‘azābı ağırdıcı.
9. (3) dağı kaçan kim bile āyetlerümüzden nesene duttı anı yañşuya. şunlar anlarıñdur ‘azāb ħor eyleyici.
10. (4) ileylerinden tamudur. dağı aşşı eylemeye anlara ol kim kesb eylediler nesene ne dağı ol kim duttılar (5) Tañrı’dan ayruq çalabılar dağı anlarıñdur ‘azāb ulu.
11. uşbu toğru yoldur. dağı anlar kim kāfir oldılar (6) çalabı’ları āyetlerine anlarıñdur ‘azāb ağırdıcı ‘azābdan.
12. Tañrı oldur kim musaħħar eyledi size deñizi tā revān ola (7) gemi anuñ içinde buyruğı-y-ıla dağı tā isteyeziz fazlından dağı ola kim siz şükr eyleyesiz.
13. dağı musaħħar eyledi sizüñ-içün (8) anı kim göklerdeñür dağı anı kim yirdedür dükelerini andan bayıq şunuñ içinde nişānlardur kavma kim (9) endişe eylerler.
14. eyit anlara kim imān getürdiler yarlıgayalar ya‘nī ol fazl Tañrı’dandur. eyleyeler anları kim qorqmazlar Tañrı günlerinden tā cezā virevüz (10) bir kavma, andan ötürü kim oldılar işlerler.
15. her kim işler-ise eyü iş gendüzi-y-içün dağı her kim yavuz işler-ise gendü üzeredür. (11) andan çalabuñuzdın yaña döñdürinilesiz.
16. [266b] dağı bayıq virdük benī isrāyil’e tevrīt’i dağı hükm eylemegi dağı peygamberliği dağı rüzī virdük anlara helāllerden dağı fazıllu eyledük anları ‘ālemler üzere.
17. dağı virdük anlara deliller (2) işden ya‘nī dīn işinden pes tartışmadılar ya‘nī muħammed ħaqqında illā andan şoñra kim geldi anlara bilmek ħased içün aralarında. (3) bayıq çalabuñ hükm eyleye aralarında kıyāmet günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde tartışurlar.
18. andan (4) eyledük seni bir yol üzere işden işinden pes uy aña dağı uyma nefsi dileklerine anlarıñ kim (5) bilmezler.
19. bayıq anlar aşşı eylemeyeler saña Tañrı ‘azābından nesene. dağı bayıq zālimler bir niceleri (6) dostlardur bir nicenüñ dağı Tañrı dostıdur şakınıcılarıñ.
20. uşbu delillerdür ādemīlerüñ dağı toğru yoldur dağı rahmetdür bir kavma kim (7) gümānsuz olurlar.
21. şandılar mı anlar kim kesb eylediler yavuz işleri kim kılavuz anları anlarçılayın kim (8) imān getürdiler dağı işlediler eyü işler? berāberdür dirlikleri dağı ölmekleri. yavuz oldu ol kim hükm eylerler.
22. dağı yarattı Tañrı gökleri dağı yiri ħaqq-ıla dağı tā cezā virinile her nefis anuñ ile kim işledi. dağı anlar güc eylenilmeyeler.

23. (10) iy gördüñ mi anı kim duttı Tañrısın nefis dilegin? dağı azdurdı anı Tañrı bilmek üzere dağı mühr urdı kulağı üzere dağı gönli üzere (11) dağı kıldı gözi üzere örtü. pes kim toğru yol göstere aña Tañrı'dan şoñra? iy ögütlenmez misiz?

24. dağı eyittiler “degül ol [267a] illā yakın dirliğümüz ölürüz dağı dirilürüz helāk eylemez bizi illā rüzigār.” dağı yoqdur anlaruñ şuna hıç bilmek (2) degül anlar illā gümān eylerler.

25. dağı kaçan oqına anlaruñ üzere āyetlerümüz bellüler olmadı hüccetleri illā kim eyittiler (3) “getürüñ atalarımız eger olursañuz girçekler!”

26. eyit “Tañrı dirirür sizi andan öldürür sizi andan dire sizi kıyamet günine degin gümān yoqdur (4) anuñ içinde.” velikin ādemiler eyregi bilmezler.

27. dağı Tañrı'nuñdur gökler pādişahlığı dağı yirüñ. dağı (5) ol gün kim tura kıyāmet ol gün ziyānlu ola bātıll eyleyiciler.

28. dağı göresin her bölügi dizi üzere oturıcı. her bölük oqına kitābındın yaña. “ol gün (6) cezā virilesiz anı kim işlerdüñüz.”

29. “uşbu kitābumuzdur söyler sizüñ üzere haqqıla. bayıq biz olduq yazaruz anı kim (7) işlerdüñüz.”

30. pes ammā anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler givüre anları “çalabı'ları rahmet içine (8) şol oldur kırtılmaq bellü.

31. dağı ammā anlar kim kāfir oldılar “iy olmadı mı dı āyetlerüm oqınur üzerüñüze? pes kibr eyledüñüz (9) dağı olduñuz bir qavm yazuqlular.”

32. dağı kaçan kim eydildi “bayıq Tañrı va'desi haqqdur; dağı kıyāmet gümān yoqdur anuñ içinde” (10) eyittüñüz “bilmezüz nedür kıyāmet şanmazuz illā sanmaq dağı degülüz biz gümānsuz olıcılar.”

33. dağı bellü oldı anlara (11) yavuzlıqları anuñ kim işlediler dağı indi anlara ol kim oldılar anı yañşularlar.

34. dağı eyidildi “bugün qoyavuz sizi [267b] nite kim qoduñuz yā unıtduñuz görmegini günüñüzüñ uşbu. dağı turağunuz yir oddur dağı yoqdur sizüñ hıç arqa viriciler.”

35. “şol andan ötürü kim siz (2) tuttuñuz Tañrı āyetlerini yañşuya dağı mağrūr eyledi sizi yakın dirlik.” pes ol gün çıkmayalar andan (3) ne dağı anlar hoşnüd eylemek istenilmeyeler.

36. pes Tañrı'nuñdur ögmek gökler çalabı'sı dağı yir çalabı'sı 'ālemler çalabı'sı. dağı anuñdur (4) ululıq göklerde dağı yirde dağı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

1.46 Sūratü'l-Aḥkâf /46/

(35 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (5) indürmegi kitāb'ıñ Tañrı'dan beñdeşsüz dürüst işlü dürüst sözlü.
3. yaratmaduğ gökleri dağı yiri dağı anı kim ol ikisi arasındadır illā ḥaḥk-ıla dağı adanılmış zamān-ıla. (6) dağı anlar kim kāfir oldılar andan kim ḳorḳıdınıldılar yüz döndüricilerdür.
4. eyit: “ḥaber virüñ (7) anları kim ḫaparsız Tañrı'dan ayruḳ gösterüñ baña ne nesene yarattılar yirden? iy anlarıñ mıdur ortaḳlık (8) göklerde? getirüñ baña bir kitāb uşbundan ilerü yā şoña gelmiş 'ilmden eger olursañuz girçekler.”
5. (9) dağı kimdür azğunıraḳ andan kim ḫapar Tañrı'dan ayruḳ aña içim uy virmez aña ḳıyāmet günine degin? dağı anlar ya'nī butlar (10) du'āsından anlarıñ ya'nī ḡāfillerdür.
6. dağı ḳaçan dirineler ādemiler olalar ya'nī butlar anlara düşmānlar dağı olalar ya'nī butlar ḫapmaḡına anlarıñ [268a] kāfirler.
7. dağı ḳaçan oḳına anlarıñ üzere āyetlerümüz bellüler eyitti anlar kim kāfir oldılar ḥaḥḳa ol vaḳt kim geldi anlara “uşbu (2) cādūlıḳdur bellü.”
8. iy eydürler mi: “yalan baḡladı anı”? eyit “eger yalan baḡladum-ise anı mālīk olmayasız ya'nī def eyleyimeyesiz benüm için Tañrı 'azābından nesene. ol (3) bilürirekdür anı kim girürsüz anuñ içinde ya'nī ḳur'ān'a. ḫap oldu ol ḫanuḳ aramda dağı arañuzda. dağı ol yarlıḡayıcıdur raḫmet ḳılıcı.”
9. eyit “olmadum (4) ilk yalavaḫlardan dağı bilmezsin ne eylenile baña ne dağı size. uymazın illā aña kim vaḫy olındı bendin yaña (5) dağı degülin ben illā ḳorḳıdııcı bellü.”
10. eyit “ḥaber virüñ eger olur-ise ya'nī ḳur'ān Tañrı ḳatından kāfir olduñuz iken aña dağı eger (6) ḫanuḳlık virür-ise ḫanuḳ benī isrāyil'den anuñ gibi üzere ya'nī ḳur'ān ḫanuḳlığı gibi pes imān getirürse dağı kibr eylesenüz bayıḳ Tañrı ḫoḡru yol göstermez ḳavma (7) zālimler.”
11. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar anlara kim imān getürdiler “eger ola-dı ḫayr öñürtmeyelerdi bizden andın yaña.” (8) dağı ol vaḳt kim ḫoḡru yol dutmadılar tiz eyideler “uşbu, yalandur hemişe.”
12. dağı andan ilerüdür mūsā kitābı (9) uyılınası nesene iken dağı raḫmet. dağı uşbu kitābdur girçek dutıcı ya'nī ilergi kitābları 'arabca dil iken tā ḳorḳıda anları kim zulum eylediler dağı (10) muştılamakdur eyü işleyicilere.
13. bayıḳ anlar kim eyittiler “çalabumuz Tañrı'dur” andan ḫoḡru oldılar ḳorḳu yoḳdur anlarıñ üzere (11) dağı anlar ḳayḡurmayalar.

14. şunlar uçmağ isleridür ebed kalıcılariken anuñ içinde yanud virmek aña kim oldılar işlerler.

15. [268b] dağı ışmarladuğ ādemiye atasına anasına eylük. götürdi anı anası duşharlıgı-ıla dağı toğurdı anı duşharlıg-ıla. dağı götürmegi anuñ (2) dağı ayırmağı otuz aydur. tā kaçan irdi yiğitliğine dağı irdi kırk yıla eyitti “iy çalabum! gönlüme bırağğıl (3) kim şükr eyleyem ni‘ met üne ya‘ nī islām’a ol kim ni‘ met virdüñ baña dağı atama aña dağı kim işleyem eyü iş hoşnüd olasin aña. dağı şalağ getür benüm için (4) neslüm içinde. bayığ ben döndüm şendin yaña dağı bayığ. ben müsülmānlardenvēn.”

16. şunlar anlardur kim kabül olunur anlardan (5) görklüregin işledüklerinüñ dağı geçerüz yavuzlıklarından uçmağ isleri arasında. toğrılığ va‘desi (6) ol kim oldılar va‘de olunurlar.

17. dağı ol kim eyitti atasına anasına “öf siz ikiye! iy va‘de mı eylersiz baña kim çıkarıları (7) dağı bayığ geçdi bölükler benden ilerü?” dağı ol iki meded irmek dilerler Tañrı’dan “katı ‘azābuñ! inan! bayığ Tañrı va‘desi (8) toğrudur.” pes eydür: “degül uşbu illā meşelleri ilergilerüñ.”

18. şunlar anlardur kim vācib oldı anlaruñ üzere söz (9) bölükler içinde bayığ geçdi anlardan ilerü perriden dağı ādemiden bayığ anlar oldılar ziyānlular.

19. dağı dükelinüñ (10) derecetlerdür andan kim işlediler. dağı tamām degürevüz anlara ‘amellerini dağı anlar zulm eylenilmezler.

20. dağı ol gün kim ‘arz olına anlar kim (11) kāfir oldılar od üzere “giderdüñüz hoş neselerüñüzi yağın dirliğüñüzde dağı gönendüñüz anuñ ile. pes bugün [269a] cezā virinilesiz ħorlığ ‘azābın andan ötürü kim olduñuz kibr eylersiz yirde ħaksuz dağı andan ötürü kim olduñuz fişğ eylersiz.”

21. (2) dağı añ ‘ād qarındaşını ya‘ nī hūd’ı. ol vağt kim ħorğıtdı ħavmını uzun egri ħayalarda dağı bayığ geçdi ħorğıdıcılar ileyince dağı (3) ardınca kim “ıapmañ illā Tañrı’ya bayığ ben ħorğarın üzerüñüze ulu gün ‘azābından”.

22. eyittiler: “iy geldüñ mi bize (4) ħandurasın bizi Tañrılarımızdan? pes getür bize anı kim va‘de eylersin bize eger olursañ girçeklerden.”

23. eyitti “degül ‘ilm (5) illā Tañrı ħatında. dağı degürürin size anı kim viribinildüm anuñ-ile. velikin ben görürin sizi bir ħavm bilmezlik eylersiz.”

24. pes ol vağt kim gördiler anı bulıdken (6) ilerü gelici derelerine anlaruñ eyittiler “uşbu bulıddur yağdurıcı bize.” “belki ol oldur kim ivdürdüñüz anı yildür anuñ içinde (7) ‘azābdur ağırdıcı.”

25. “helāk eyler her neseneyi çalabı’sı buyruğı-y-ıla.” pes oldılar görünmez illā

turaqları anlaruñ. (8) ancılayın cezā virevüz kavma yazuqlular.

26. dağı bayıķ yir virdük anlara anuñ içinde kim yir virmedük size anuñ içinde. dağı eyledük (9) anlaruñ için kulaķ dağı gözler dağı gönüller pes aşı eylemedi anlara kulaķları ne dağı gözleri ne dağı gönülleri (10) “neseneden ol vaķt kim oldılar inkār eylerler Tañrı āyetlerine. dağı indi anlara ol kim oldılar (11) anı yañşularlar.

27. dağı bayıķ helāk eyledük anı kim yöreñüzdedür köylerden. dağı beyān eyledük āyetleri ola kim anlar döneler.

28. [269b] pes nişe arķa virmedi anlara anlar kim duttılar Tañrı’dan ayruķ yaķınlıķ istemek Tañrılar? belki azdılar anlardan. dağı şol (2) yalanlarıdır dağı oldur kim oldılar yalan bağlarlar.

29. dağı ol vaķt kim döndürdük şendin yaña bir bölük perilerden diñlerler ķur’an’ı. (3) pes ol vaķt kim haż geldiler aña eyittiler “diñsüz oluñ.” pes ol vaķt kim hükm olındı ya’ nı oķımađa yüz döndürdiler kavumlarındın yaña ķorķıdıclarken.

30. eyittiler “iy kavmumuz! (4) bayıķ biz işiddük bir kitāb indürinildi müsā’dan şoñra girçek dutıcı anı kim ileyindedür. toğru yol gösterür haķdın yaña (5) dağı yoldın yaña toğru.”

31. “iy kavmumuz! uy virüñ Tañrı oķıyıcısına dağı inanuñ aña yarlığaya size yazuqlaruñuzun bir nicesin, (6) dağı ķurtara sizi ağrıdıcı ‘azābdan.”

32. dağı her kim uy virmeye Tañrı oķıyıcısına degül ‘āciz eyleyici yirde (7) dağı yoķdur anuñ andan ayruķ arķa viriciler. şunlar azđunlıķ içindedür bellü.

33. iy dağı görmediler mi bayıķ Tañrı ol kim (8) yarattı gökleri dağı yiri dağı ‘āciz olmadı yaratmağında anları ķaadırdur anuñ üzere kim dirüre ölüleri? (9) evet bayıķ ol her nesene üzere ķaadırdur.

34. dağı ol gün kim ‘arz olına anlar kim kāfir oldılar od üzere “iy degül mi uşbu (10) haķ?” ya’ nı eydile. eyittiler “evet çalabumuz haķķı-içün!” eyitti “pes daduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuz kāfir olursız.”

35. pes (11) şabr eyle nite kim şabr eyledi şabr isleri yalavaçlardan dağı ivdürme anlaruñ için. taman anlar ol gün kim göreler anı kim va’ de olınurlar [270a] dölenmediler illā bir sa’ at gündüzden degürmekdür. pes hiç helāk olına mı illā kavm fāsıqlar?

1.47 Sūratü -Muħammed /47/

(38 āyetir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāħmāni’r-rāħim

1. (2) anlar kim kāfir oldılar dağı yığdılar Tañrı yolından az durdı ‘amellerini

anlaruñ.

2. dağı anlar kim ĩmān getürdiler (3) dağı işlediler eyü işler, dağı inandılar aña kim indürinildi muĥammed üzere dağı ol ĥađdur çalabı'larından (4) yarlıgadı anlardan yazuğlarını dağı eyü eyledi ĥallerini.

3. şol andan ötürü kim bayığ anlar kim kāfir oldılar uydılar bātıla (5) dağı bayığ anlar kim ĩmān getürdiler uydılar ĥađđa çalabı'larından. ancılayın beyān eyler Tañrı ādemīlere (6) meşellerini.

4. pes ol vağt kim göresiz anları kim kāfir oldılar boyunlar urmağı ya' nī urun. tā kaçan çok depeleyesiz anları (7) kıatı bađlañ bağlamağı. pes yā minnet eylemek andan řoñra yā şatun almak tā kıoya çalış silāĥlarını yā kıoya çalışın kāfirler yā yazuğlarını. (8) şol ya' nī şoldur iş. dağı eger dilese-di Tañrı ökünc aladı anlardan velikin tā şınaya bir niceñüzi bir nice-y-ile. dağı anlar kim (9) çalışdılar Tañrı yolında hergiz azdurmaya 'amellerini.

5. tiz yol göstere anlara dağı toğru eyleye ĥallarını.

6. dağı givüre anları uçmağa kim [270b] bildürdi anı anlara.

7. iy anlar kim ĩmān getürdiler! eger arđa viresiz Tañrı'ya arđa vire size dağı şabit eyleye ayaklaruñuzı.

8. (2) dağı anlar kim kāfir oldılar pes helāk olmağ anlaruñ dağı azdurdı 'amellerini anlaruñ.

9. şol andan ötürü kim anlar duşar gördiler anı kim indürdi (3) Tañrı pes bātıl eyledi 'amellerini.

10. iy yürimediler mi yirde pes görmediler mi nite oldı řoñı (4) anlaruñ kim anlardan ilerü-di? helāk eyledi Tañrı anlaruñ üzere. dağı kāfirleruñ meşelleridür ya' nī nefsleruñ mallarını.

11. şol andan ötürü kim bayığ Tañrı arđa viricidür anlara kim ĩmān getürdiler dağı bayığ kāfirler (5) arđa virici yoğdur anlaruñ.

12. bayığ Tañrı givirür (6) anları kim ĩmān getürdiler dağı işlediler eyü işler uçmağlara ağar altından ırmağlar. (7) dağı anlar kim kāfir oldılar gönenürler dağı yirler nite kim yir yılkılar dağı od turağdur anlaruñ.

13. (8) dağı niçe köy ol berkirekdür güçdin yaña senüñ köyünden ol kim çıkardı seni helāk eyledük anları (9) yoğdur arđa virici anlara.

14. iy ol kim oldı ĥüccet üzere çalabı'sından, taman ancılayın midur kim bezenildi aña işinüñ yavuzı (10) dağı uydılar nefsleri dileklerine?

15. meşeli uçmađuñ ol kim va' de olındı kıorıkıcılar anuñ içinde ırmağlardur şudan (11) řařımāmıř dağı ırmağlardur südden azmadı tağı [271a] dağı ırmağlardur sücidin cennetlü

içiciler dağı ırmaqları baldan şāfi olunmuş. dağı anlarındur anuñ içinde her yimişlerden dağı yarlıgamaq çalabı'larından. (2) taman anuñ gibidür ol ebed kalıcıdur odda dağı şıvarınıldılar issi şu pes pāre pāre eyledi bağar şuklarını anlarıñ?

16. dağı bir nicesi anlarıñ (3) oldur kim kulaq dutar sendin yaña. kaçan çıkdılar katundan eyittiler anlara kim virinildiler 'ilm "ne nesene (4) söyledi şimdi?" şunlar anlardur kim mühr urdı Tañrı gönülleri üzere dağı uydılar nefsleri dileklerine.

17. dağı anlar kim (5) toğru yol duttilar arturdı anlara toğru yolu dağı yirdi anlara şağınmaqlılıkların.

18. pes hiç güyerler mi illā kıyāmete kim gele anlara (6) añsuzda pes bayık geldi 'alāmetleri. pes nitedür anlarıñ kaçan geldi anlara öğütlenmekleri?

19. pes bil kim bayık ol yoqdur Tañrı (7) illā Tañrı. dağı yarlıgamaq dile yazuğñ için dağı mü'minler için dağı mü'mine 'avratlar için. dağı Tañrı bilür geliş varış eyledüğüñüz yiri (8) dağı turağñuzı.

20. dağı eydür anlar kim imān getürdiler "nişe indürilmedi bir sūret?" pes kaçan indürinildi bir sūret (9) berkinmiş dağı eydildi anuñ içinde çalış gördük anları kim gönüllerinde şayrılıqdur bakırlar sendin yaña (10) uşşı gitmiş bakmağı gibi ölümden. pes yakın oldu anlara.

21. ta'at dağı eyü söz ya' nī yigrekdür anlara pes kaçan becid ola (11) iş pes eger toğru olsalardı Tañrı'ya oladı yigrek anlara.

22. pes yakın olduñuz eger yüz döndürürseñüz ya' nī islām'dan kim fesād eyleyesiz [271b] yirde dağı kesesiz hışımlılıklarını.

23. şunlar anlardur kim la'net eyledi anlara Tañrı pes şağır eyledi anları dağı görmez eyledi gözlerini.

24. (2) iy endişe eylemezler mi kur'an'ı? belki gönüller üzeredür kilidleri.

25. bayık anlar kim döndiler arları üzere (3) andan şoñra kim bellü oldu anlara toğru yol ya' nī tevrīt şeytān bezedi anlara dağı mühlet virdi anlara ya' nī Tañrı uzadı virdi şeytāna.

26. şol (4) anlara kim duşğar gördiler anı kim indürdi Tañrı "tiz mu'ti' olavuz size bir nice işde" dağı Tañrı bilür rāzlarını anlarıñ.

27. pes nite (5) kaçan kim canların ala anlarıñ firışteler uralar yüzlerini anlarıñ dağı ardlarını anlarıñ?

28. şol andan ötürü kim anlar uydılar aña kim (6) kaqıttı Tañrı'yı dağı duşğar gördiler hoşnūdlılığını pes bātıl eyledi 'amellerini anlarıñ.

29. iy şandı mı anlar ya' nī munāfiqlar kim gönüllerinde (7) şayrılıqdur kim hergiz

çıkarmaya Tañrı kînelerini?

30. dağı eger dilemişmişdedük gösteredük saña anları pes biledüñ-idi anları ‘alâmetleriyle. (8) dağı bilesin anları söz eğmeğinde dağı Tañrı bilür ‘amellerüñüzi.

31. dağı şınayavuz sizi tā bilevüz ğaza eyleyicileri (9) sizden dağı şabr eyleyicileri dağı şınayavuz ğaberlerüñüzi.

32. bayık anlar kim kâfir oldılar dağı yığdılar Tañrı yolından (10) dağı muğalefet eylediler yalavaca andan şoñra kim bellü oldı anlara toğru yol hergiz ziyān degürmeyeler Tañrı’ya nesene dağı tiz bātil eyleye (11) ‘amellerini.

33. iy anlar kim imān getürdiler! muğı‘ oluñ Tañrı’ya dağı muğı‘ olun yalavaca dağı bātil eylemeñ [272a] ‘amellerüñüzi.

34. bayık anlar kim kâfir oldılar dağı döndiler Tañrı yolundan andan öldiler anlar kâfirlerken (2) hergiz yarlığamaya Tañrı anları.

35. pes za‘if olmañ dağı ođımañ barışmağdın yaña siz yüceler iken dağı Tañrı (3) sizüñ-iledür dağı hergiz eksmeye size ‘amellerüñüzi.

36. degül yağın dirlik illā oyun dağı oyun. dağı eger inanasız (4) dağı qorqasız vire size müzdlerüñüzi. dağı dilemez size mallaruñuzu ya‘nī dükelini.

37. eger diler-ise size anı pes becid diler ise size (5) bağıllık eyleyesiz dağı çıkara kînelerüñüzi ya‘nī islām’ı sevmedüđüñüzi.

38. siz şunlarsız kim oğınursız tā nafağa eyleyesiz Tañrı yolında. (6) pes bir niceñüz oldur kim bağıllık eyler. dağı her kim bağıllık eyler-ise bayık bağıllık eyler gendü nefsenden. dağı Tañrı baydur dağı siz yoğsullarsız. (7) dağı eger yüz döndürürseñüz bedel eyleye bir qavma sizden ayruğ andan olmayalar sizüñ gibiler ya‘nī yigrekler olalar.

1.48 Sūratü’l -Fetĥ/48/

(29 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāĥmāni’r-rāĥim

1. (8) bayık biz açtuğ saña ya‘nī mekke’yi açmağ bellü.
2. tā yarlığaya saña Tañrı anı kim ilerü geçdi yazuğundan dağı anı kim şoñra qaldı (9) dağı tamām eyleye ni‘metini üzerüñe dağı toğru yol göstere saña toğru yol.
3. dağı arđa vire saña Tañrı arđa virmek ‘izzetlü.
4. ol ol’dur kim [272b] indürdi dölenmegi mü’minler göñülleri içine tā arturalar inanmağ inanmağlarıyla. dağı Tañrı’nuñdur gökler (2) süleri dağı yirüñ. dağı oldı Tañrı bilici dürüst işlü dürüst sözlü.
5. tā givürş mü’minleri dağı mü’mine ‘avratları (3) uçmağlara kim ağar altından

ırmaqlar ebed alıcılarken anuñ içinde dağı yarlıgaya anlara yavuz işlerini anlaruñ. (4) dağı oldu şol Tañrı atında zafer bulmaq ulu.

6. dağı ‘azāb eyleye munāfıqlara dağı munāfıqa ‘avratlara (5) dağı müşriklere dağı müşriķe ‘avratlara gümān eyleyiciler Tañrı’ya yavuz gümān. anlaruñ üzere yavuz yörenicisi! dağı aķıdı Tañrı (6) anlara dağı la‘net eyledi anlara dağı yaraqladı anlara amuyı dağı yavuz oldu dönecek yirdin yaña!

7. dağı Tañrı’nuñdur gökler süleri dağı yirün. (7) dağı oldu Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü dürüst sözlü.

8. bayıķ biz viribidük seni anuğ iken dağı muştılayıcı iken dağı orķıdııcı iken.

9. tā inanasız Tañrı’ya (8) dağı yalavacına dağı arķa vıresiz aña dağı ululayasız anı dağı tesbīh eylesesiz aña irte dağı gice.

10. (9) bayıķ anlar kim bey‘at eylerler saña ya‘nī ‘ahd eylerler bayıķ bey‘at eylemezler illā Tañrı’ya. Tañrı eli elleri üstindedür pes her kim ‘ahdı şırşa ‘ahdı sımaz illā gendüzi üzere (10) dağı her kim vefā eyledi aña kim avl eyledi anuñ üzere Tañrı’ya tiz virevüz aña müzd ulu.

11. tiz eyide saña girü alınmışlar (11) ‘arablardan “meşgöl eyledi bizi mallarumuz dağı avumlarımız pes yarlıgamağ dile bizüm için.” eydürler dilleriyile [273a] anı kim yokdur göñüllerinde. eyit “pes kim mālīk ola sizüñ için Tañrı’dan nesene eger diler-ise size ziyān yā diler ise (2) size aşşı? belki oldu Tañrı aña kim işlersiz ħaberlü.

12. belki şanduñuz kim hergiz dönmeye (3) yalavaç dağı mü‘minler avumlarındın yaña hemişe. dağı bezenildi şol göñüllerüñüzde dağı şanduñuz yavuz (4) gümān dağı olduñuz bir avm helāk olınmış.

13. dağı her kim imān getirmez-ise Tañrı’ya dağı yalavacına, bayıķ biz yaraqladuk (5) kāfirlere amuyı.

14. Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlıđı dağı yirün. yarlıgaya (6) anı kim diler dağı ‘azāb eyleye aña kim diler. dağı oldu Tañrı yarlıgayıcı raħmet ılıcı.

15. tiz eyide girü alınmışlar açan varasız ħanīmetlerdin yaña (7) tā alasız anları “ķoñ bizi uyalum size.” dilerler kim döndüreler Tañrı sözini ya‘nī Tañrı eyitti ħayber ħanīmeti ħudeybiyye‘yenuñdür ancak. eyit: “hergiz uymayasız bize (8) ancılayın eyitti Tañrı ilerüden.” pes tiz eyideler “belki ħased eylersiz bize.” belki oldılar añlamazlar (9) illā az.

16. eyit: girü alınmışlara ‘arablardan “tiz oķınasız bir avumdın yaña uvvet işleri (10) atı ya‘nī ħanīfe abilesi müseyleme kezzāb‘a uyanlar alışasız anlaruñ-ıla yā müsülmān olalar. pes eger muṭī‘ olursañuz vire size Tañrı görklü müzd. (11) dağı eger yüz döndürürseñüz nite kim yüz döndürdüñüz ilerü ‘azāb eyleye size ağrıdıcı ‘azāb .

17. yokdur gözsüz üzere [273b] ırlık ya' nî ğazaya varmaz-ise dağı yokdur ağsak üzere ırlık yā yazuğ dağı yokdur şayru üzere ırlık yā yazuğ. dağı her kim muğı' olursa Tañrı'ya dağı yalavacına (2) givüre anı uğmağlara ağar altından anlaruñ ırmağlar. dağı her kim yüz döndürürse ' azāb eyleye aña ağrıdıcı ' azāb .

18. 19. (3) bayık ıoşnūd oldu Tañrı mü'minlerden ol vađt kim bey' at eylediler senüñ-ile ađaç dibinde. pes bildi anı kim göñüllerindedür (4) pes indürdi dölenmegi anlaruñ üzere dağı yanud virdi anlara ağmağ yağın ya' nî hayber'i dağı ğanimetler çok alasız anları. (5) dağı oldu Tañrı ğālib dürüst iřlü dürüst sözlü.

20. va' de eyledi size Tañrı ğanimetler çok alasız anları. pes ivdürdi sizüñ için (6) uşbunı dağı girü yığdı ādemiler ellerini sizden ya' nî esed kabilesi dağı gatfan tā ola nişān mü'minlere ya' nî peyğamber eyitdüğine dağı yol göstere size yol toğru.

21. (7) dağı ayrıuğ kaadır olmaduñuz anlaruñ üzere bayık kapladı Tañrı anı dağı oldu Tañrı her nesene üzere kaadır.

22. (8) dağı eger ıalışsadı sizüñ-ile anlar kim kāfir oldılar döndüreleridi ardlarını ya' nî şınalar-ıdı andan bulmayalardı dost ne dağı arđa virici.

23. (9) Tañrı sürgünü ol kim geçdi ileri ya' nî dostlarına arđa virmek dağı hergiz bulmayasın Tañrı sürgünine döndürmek.

24. dağı ol oldur kim (10) yığdı ellerini sizden anlar seksen yigid-idi silāhlu dağı ellerüñüzi anlardan ortasında mekke'nüñ andan řoñra kim zafer virdi size (11) anlaruñ üzere. dağı oldu Tañrı anı kim işlersiz görici.

25. anlar anlardur kim kāfir oldılar dağı yığdılar sizi mescid-i [274a] ğarām'dan dağı kırbān kim mekke'ye varur-ıdı yığlınmış iken kim eger ire inesi yire ya' nî ğarem'e dağı eger degül-misse erenler mü'minler dağı ' avratlar mü'min eler (2) kim bilmeyedüñüz anları kim bařaduñuz anları pes dege-di size anlardan yazuğ bilmeksüz tā givüre Tañrı rağmeti içine (3) anı kim diler eger ayrılmışlarmışsa ' azāb eyleyedük anlara kim kāfir oldılar anlardan ' azāb ağrıdıcı.

26. ol vağt kim kıldı anlar kim (4) kāfir oldılar göñülleri içine ğamiyyeti cāhillik ğamiyyeti pes indürdi Tañrı dölenmegi yalavacına (5) dağı mü'minlere dağı lāzım eyledi anlara kırkmağ sözini ya' nî «lā ilāhe illa'l lāh» dağı oldılar lāyıkırađ aña dağı ehli anuñ. dağı oldu Tañrı (6) her nesneyi bilici.

27. bayık ğirçek eyledi Tañrı yalavacına düşi ğirçek iken kim giresiz mescid-i ğarām'a (7) eger diler-ise Tañrı iminler iken yüliyicilerkerı bařlaruñuzı dağı kesicilerken şağı kırkmayasız. pes bildi anı kim bilmedüñüz (8) pes kıldı şundan ilerü ağmağ yağın.

28. ol oldur kim viribidi yalavacını toğru yol-ıla (9) dağı ğağ dīn-ile ya' nî şaliğ

eyleye iken “tā gālib eyleye anı din üzere dükeli. daḥı ıap oldu Tañrı ıanuı.

29. muḥammed Tañrı yalavacıdur. (10) daḥı anlar kim anuñ-iledur ıatılırdur kâfirler üzere esirgeyiciler aralarında ya‘nî biribiri arasında. göreseñ anları ruıū‘ eyleyicilerken isterler (11) faııl Tañrı’dan daḥı hoşnüdlik. ‘alâmetleri anlarıñ yüzlerindedür secde eylemek eğerinden. şol meşelleridür [274b] tevrît içinde daḥı meşelleri incil içinde ekin gibi ya‘nî muḥammed kim ııkardı oğulduğını ya‘nî mü‘minleri pes ıavl eyledi anı (2) pes yoğnaldı pes ıoğru oldu incükleri üzere. ıaılatdurur ekincileri tā ıaııda anlarıñ-ıla ya‘nî mü‘minler-ile kâfirleri. va‘de eyledi Tañrı anlara kim (3) imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler anlardan yarlığamaı daḥı müzd ulu.

1.49 Sūratü’l-ııucurāt /49/

(18 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (4) ey anlar kim imān getürdiler! ilerü varmañ Tañrı eline daḥı yalavacınuñ ya‘nî Tañrı daḥı peyğamber buyruğından ilerü buyruk eylemen. daḥı ıorıuñ Tañrı’dan (5) bayıı Tañrı işidicidür bilicidür.

2. iy anlar kim imān getürdiler! yüceltmeñ ünlerüñüzi peyğamber üni üstine daḥı yüksek getürmeñ üni aña (6) söz-ile yüksek getürmegi gibi bir niceñüzüñ bir niceñüze kim bāııl olmaya ‘amellerüñüz (7) daḥı siz bilmezsiniz.

3. bayıı anlar kim añlu eylerler ünlerini Tañrı yalavacı ıatında şunlar (8) anlardur kim şınadı Tañrı göñüllerini şaıınmaı için anlarıñdur yarlığamaı daḥı müzd ulu.

4. bayıı anlar kim (9) ıııırurlar saña hücreler ardından eyregi anlarıñ anlamazlar.

5. daḥı eger bayıı anlar şabr eyleselerdi (10) tā ıııa-y-ıduñ anlardın yaña ola-dı yigrek anlara. daḥı Tañrı yarlığayıcıdur raḥmet ıılıcı.

6. ey anlar kim imān getürdiler! [275a] eger gelürse bize bir fāsık bir ħaber ile bellü eyleñ ya‘nî girıegin yalanından kim irmeyesiz ya‘nî yavuzlığıla bir ıavma bilmemeklikle pes olasız anuñ üzere kim (2) işledüñüz peşimen olııcılar.

7. 8. daḥı bilüñ bayıı sizüñ araıuzdadur Tañrı yalavacı. eger muıı‘ olsa-dı size ıoııda işden (3) yazuılu oladıñuz velikin Tañrı sevgülü eyledi size imānı daḥı bezedi anı göñüllerüñüzde daḥı zışt eyledi size (4) kâfirliği daḥı ıa‘atdan ııkmağı daḥı ma‘şiyet eylemegi. şunlar anlardur ıoğru yol dutıcılar faııl Tañrı’dan (5) daḥı ni‘met daḥı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

9. daḥı eger iki bölük mü‘minlerden ıalışurlarsa şalaḥ getürüñ (6) ol iki arasında.

pes eger zulm eyler ise birisi ol ikinün dağı birisine alıřuñ. anuñ-ile kim zulm eyler tã döne (7) Tañrı buyruğındın yaña. pes eger döner-ise pes şalağ getürüñ ol iki arasında ‘adl -ıla. dağı ‘adl eyleñ bayığ Tañrı sever (8) ‘adl eyleyicileri.

10. degül mü’minler illã arındaşlar pes şalağ getürüñ iki arındařıñuz arasında. dağı orđuñ Tañrı’dan ola kim rağmet ılmasız.

11. iy anlar kim imãn getürdiler! yañşulamasuñ erenler erenleri (9) ol kim olalar yigrek anlardan ne dağı ‘avratlar ‘avratlardan ola kim olalar (10) yigrek anlardan. dağı ‘ayıblamañ gendüzilerünüzi dağı (11) lağab eyidiřmeñ lağablar-ıla. yavuzdur ad kim fiřđdur imãn dan řoñra! dağı her kim tevbe eylemez ise şunlardur [275b] zãlimler.

12. iy anlar kim imãn getürdiler! ırağ olun ođdan gümãnden bayığ bir nice gümãn (2) yazuğdur. dağı istemeñ ardařuñuz ‘aybın. dağı ğaybat eylesün bir niceñüz bir niceye. iy sever mi birüñüz kim yiye arındaşı etini (3) ölüle? dağı kerih gördüñüz anı. dağı orđuñ Tañrı’dan bayığ Tañrı tevbe viricidür rağmet ılıcı.

13. iy ademiler! bayığ biz yarat(t)uğ sizi (4) irkekden dağı dişiden dağı eyledük sizi ulu abileler dağı abileler tã biribirünüzi bilesiz. bayığ ‘aziziregüñüz Tañrı atında (5) řađımcırađuñuzdur. bayığ Tañrı bilicidür aberlüdür.

14. eyitti “imãn getürdük”. eyit “imãn getürmedüñüz ve likin eyidüñ (6) “boyun virdük”. dağı girmedi imãn gönüllerüñüz içine. dağı eger muğı‘ olursañuz Tañrı’ya dağı yalavacına eksmeye size (7) ‘amellerüñüzden nesene. bayığ Tañrı yarlığavıcudur rağmet ılıcı.

15. bayığ mü’minler anlar kim imãn getürdiler Tañrı’ya dağı (8) yalavacına andan gümãnlenmediler dağı ğağa eylediler malları-y-ıla dağı nefsleri-y-ile Tañrı yolında (9) şunlar anlardur girçekler.

16. eyit “iy bildürür misiz Tañrı’ya dñünüzi? (10) dağı Tañrı bilür anı kim gökler içindedür dağı anı kim yirdedür dağı Tañrı her neseneyi bilicidür.

17. minnet eylerler saña kim (11) müsülmãn oldılar. eyit “minnet eylemeñ baña müsülmãn olduđuñuzı belki Tañrı minnet eyler size kim toğru yol gösterdi size imãna eger olursañuz girçekler.”

18. bayığ Tañrı [276a] bilür gökler gizlüsini dağı yirüñ dağı Tañrı göricidür anı kim işlersiz.

1.50 Sūratü -Kāf /50/

(45 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) kaaf ya' nī tamām oldu iş yā tağ adı. daḥı kūr'ān ḥaqqı-y-içün ululıḳlu...
2. belki tañladılar kim geldi anlara ḳorḳıdııcı anlardan pes eyitti kāfirler (3) “uşbu, nesenedür tañsı.”
3. “iy kaçan kim ölevüz daḥı olavuz toprak şol döndürmekdür ırak”
4. bayıḳ bildük anı kim ekser (4) yir anlardan. daḥı bizüm ḳatumuzda kitābdur şaḳlayıcı.
5. belki yalan duttılar ḥaqqı ol vaḳt kim geldi anlara pes anlar (5) bir işdedür ḳarışmış.
6. ey, baḳmadılar mı göklerin yaña üstlerinde nite bina eyledük anı daḥı bezedük anı? ya' nī ılduz-ıla. daḥı yoḳdur anuñ (6) hıç yazuḳlar.
7. 8. daḥı yir çekdük anı daḥı bıraḳduḳ anuñ içinde berk taḳlar daḥı bitürdük anuñ içinde her dürlüden (7) görklü görür eylemek için daḥı ögütlemek için her ḳulı dönici.
9. 11. daḥı indürdük gökden şuyı bereketlü pes bitürdük (8) anuñ-ile bostanlar (daḥı biçilmiş denesi daḥı ḥurma ağaçları uzunlar anlaruñdur çiçek biribiri üstine rüzı virmek için ḳullara (9) daḥı dirürdük anuñ-ile ili ancılayındur çıḳmaḳ ya' nī girü dirilmek.
12. 14. yalan duttı anlardan ilerü nūḥ ḳavmı daḥı ḳuyu isleri [276b] daḥı semüd daḥı 'ād daḥı fir'avn daḥı lūḥ ḳarındaşları daḥı bişe isleri daḥı túbbe ḳavmı. dükeli yalan duttı (2) yalavaçları pes vācib oldu 'azābum.
15. ay āciz mı olduḳ yaratmaḳdan ilergi belki anlar şek içindedür yiñe yaratmaḳdan!
16. (3) daḥı bayıḳ yarat(t)uḳ ādemī daḥı bilürüz anı kim vesvese eyler anuñ-ile nefsi. daḥı biz yaḳnıraḳuz andın yaña boyun tamandan
17. (4) ol vaḳt kim alurlar iki alıcı sağdan daḥı şoldan oturıcı.
18. söylemez hıç söz, illā anuñ ḳatındadır şaḳlayıcı (5) ḥāzır.
19. daḥı geldi ḳatılıḳı uş giderici ölümüñ ḥaḳıḳat-ıla. “şol oldur kim olduñ-ıdı andan döneridüñ” ya' nī kaçır-ıduñ.
20. daḥı ürildi şūr içine şol (6) ḳorḳıtmaḳ günidür.
21. daḥı geldi her nefsi anuñ-ile sürici daḥı taḥuḳ.
22. bayıḳ olduñ-ıdı ḡafıatda bundan (7) giderdük senden örtüñi pes gözüñ bugün tīzdür.
23. daḥı eyitti işi ya' nī yazıcı firişte “bu oldur kim benüm ḳatumda ḥāzırdur.”

24. 25. (8) “bırağũ siz iki tamuya her kâfir olıcıyı öñeglik idici yığıcı hayrı zulm eyleyici gümānlü.”
26. “ol kim, kıldı Tañrı-y-ıla (9) dağı bir Tañrı pes bırağũ anı ‘azāb içine katı.”
27. eyitti işi ya‘nī şeytān “iy çalabumuz! azdurmamuz anı velikin. oldı (10) azğunlık içinde ırak.”
28. eyitti“tartışmañ benüm katumda. dağı bayık ilerü duttum sizdin yaña korkıtmağı.”
29. “döndürilmez (11) söz benüm katumda dağı degülin ben zulm eyleyici kullara.”
30. ol gün kim eyidevüz tamuya “iy tılduñ mı?” [277a] dağı eyide “hiç var mı artuğ?”
31. dağı yakın olındı uçmağ şakñıucılara ırak degül iken.
32. 33. uşbu oldur kim va‘de eylenilürsüz. (2) her döniciye yazuğdan şaklayıcı ol kim korkdı rahmān’dan ğayb iken dağı geldi göñül ile dönici.
34. girüñ uçmağa (3) selāmatlığ-ıla şol ebed kalmağ günidür.
35. anlaruñdur ol kim dilerler anuñ içinde dağı bizüm katumuzdadur artuğ.
36. dağı niçe helāk eyledük (4) anlardan ilerü geçmiş bölük anlar katırağdur anlardan katı dutmağdın yaña. pes gezdiler şehirlerde hiç var mı kaçacak yir?
37. bayık (5) şunuñ içinde öğütlemekdür anuñ kim oldı anuñ görelı ya‘nī ‘ağlı yā kulağ dıttı, ol hāzırken.
38. dağı bayık yarat(t)uğ (6) gökleri dağı yiri dağı ol ikisi arasındağıyı altı günler içinde dağı yoğanmadı hiç armağ.
39. pes şabr eyle (7) anuñ üzere kim eydürler dağı namāz kııl çalabuñ öğmegi-y-ile güneş toğmağdan ilerü dağı gün batmağdan ilerü.
40. dağı (8) gicenüñ bir nicesinde namāz kııl dağı yüz döndürdüğinde secde eylemek.
41. dağı kulağ (9) dut ol gün kim kığıra kığırdıcı yakın yirden.
42. ol gün kim işideler üni hağk-ıla şol çıkmak günidür.
43. bayık biz dirürürüz dağı öldürürüz dağı bizdin yañadur (10) dönecek yir.
44. ol gün kim yarıla yir anlardan ivicilerken şol dirmekdür üzerümüze geñez.
45. biz bilüriregüz (11) anı kim eydürler. dağı degülsin anlaruñ üzere musallağ pes öğüde kur‘ān-ıla anı kim kırkar kırkıtmagumdan.

1.51 [277b] Sūratü'z-Zāriyāt /51/

(60 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 6. (2) şavurıcılar ḥaḳḳı-ıçün şavurmaḳ daḫı götüriciler ḥaḳḳı-ıçün ağır yük ya' nī bulıtlar kim yağmur götürür daḫı revān olıcılar ḥaḳḳı-ıçün geñezlig-ile ya' nī gemiler daḫı kısmet eyleyiciler ḥaḳḳı-ıçün işi ya' nī rızḳ firişteleri (3) bayıḳ ol va' de olunursız girçekdür daḫı bayıḳ yanud olıcıdır.

7. 8. gök ḥaḳḳı-ıçün yollar issi bayıḳ siz (4) söz içindesiz dürlü dürlü olıcı.

9. döndürinile peygamber'den ol kim döndürinildi ya' nī Tañrı ' ilminde islām'dan.

10. 11. la' net oldı yalan söyleyiciler anlar kim anlar cāhillik içinde gāfillerdür!

12. şorarlar (5) ya' nī yañşulayu “kaçandur yanud günü?”

13. ol gün kim anlar od içine givürineler.

14. “ḫaduñ ' azābuñuzu uşbu oldur (6) kim olduñuz anı ivdürürsüz.”

15. 16. bayıḳ şaḳınıcılar uçmaḳlardadır daḫı çeşmelerde alıcılarken anı kim virdi anlara çalabı'ları. (7) bayıḳ anlar oldılar, şundan ilerü eyelük eyleyiciler.

17. oldılar az giceden uyırlar.

18. daḫı (8) seşer vaḳtlarında anlar yarlıgamaḳ dilerler.

19. daḫı malları içindedür anlarıñ ḥaḳ, dileyici içün daḫı maḫrum içün.

20. 21. daḫı (9) yirde nişānlardur gümānsuz olıcılara daḫı gündüzilerü gözde iy görmez misiz?

22. daḫı gökde ruzıñuzdur ya' nī yağmur (10) daḫı ol kim va' de olunursız.

23. pes gök çalabı'sı ḥaḳḳı-ıçün daḫı yirüñ bayıḳ ol ḥaḳdur ancılayın kim bayıḳ siz söylersiz.

24. [278a] bayıḳ geldi saña sözi ibrahīm ḳonuklarıñuñ ağırlandıḫlar

25. ol vaḳt kim girdiler anuñ üzere pes eyittiler (2) “selām” eyitti “selām ḳavmsız ya' nī siz bilinmemişler.”

26. pes meyl eyledi ev ḳavmindın yaña pes getürdi bir buzaḡu (3) semiz ya' nī biryān olmış.

27. pes yaḳın eyledi anı anlardın yaña eyitti “iy yimez misiz?”

28. pes ḳorḳu bıraḳdı göñline anlardan ḳorḳu eyittiler “ḳorḳma” daḫı muştıladılar bir oḡlan bilici.

29. pes ilerü geldi (4) ' avratı çağırmaḳ içinde pes urdı yüzini daḫı eyitti “ḳarı ' avratvan toḡurmayıcı.”

30. eyittiler “ancılayın eyitti (5) çalabuñ bayık ol oldur dürüst işlü dürüst sözlü.
31. eyitti: “nedür işüñüz iy (6) viribinilmişler?”
32. 34. eyittiler: “bayık biz viribinildük kavmdın yaña yazuqlular tā viribiyevüz anlaruñ üzere taş balçıkdan ya‘nī oda bişmiş nişānlanmış (7) çalabun qatında fesād eyleyiciler için.
35. pes çıkarduk anı kim oldı (8) anuñ içinde mü‘minlerden.
36. pes bulmaduk anuñ içinde bir evden artuq müsülmānlardan.
37. dağı girü qoduq anuñ içinde nişān anlara kim qorqarlar (9) ağırdıcı ‘azābdan.
38. dağı müsā’da ya‘nī ‘ibret ol vaqt kim viribidük anı fir‘avn’a hūcct-ile bellü.
39. (10) pes yüz döndürdi kavımı-y-ıla dağı eyitti “cādūdur yā delūdür.”
40. pes tuttuq anı dağı sülerini pes bırağduq anları (11) deñiz içine.
41. dağı ol melāmete bayık olucı-y-ken dağı ‘ād!da ya‘nī ‘ibret ol vaqt kim viribidük anlaruñ üzere yili toğurmayıcı ya‘nī hayrsuz.
42. qomaz [278b] hiç nesene kim geldi anuñ üzere illā kim kıldı anı çürimiş süñük gibi.
43. dağı şemūd’da ol vaqt kim eydildi anlara “gönenüñ bir zamāna degin” ya‘nī üç gün.
44. pes haddan geçdiler çalabı’ları buyruğından pes duttı anları ‘azāb göyündürici anlar baqarlarken.
45. pes (2) güçleri yitmedi turmağa dağı olmadı anlar ökünc alıcılar.
46. dağı nūh kavımını ya‘nī helāk eyledük ilerü bayık anlar oldılar (3) kavm fāsıqlar.
47. dağı gögi yaptuq anı kudrat-ıla dağı biz qaadırlaruz.
48. dağı yiri döşedük anı (4) pes ne eyü döşeyiciler!
49. dağı her neseneden yarat(t)uq iki çift tā kil siz ögüt dutasız.
50. “pes kaçuñ Tañrı’dın yaña (5) bayık ben size andan qorqidıcıvan bellü.”
51. “dağı kıılmañ bile Tañrı-y-ıla Tañrı ayruq. bayık ben size andan qorqidıcıvan bellü.”
52. (6) ancılayın gelmedi anlara kim anlardan ilerüdi hiç yalavaç illā eyittiler “cādūdur, yā delūdür.”
53. (7) iy işmarlaşdılar mı anı? belki anlar kavmdur azgunlar.
54. pes yüz döndür anlardan degülsin sen melāmet olunmuş.
55. dağı ögütle bayık (8) ögütlemeñ aşşı ider mü‘minlere.
56. dağı yaratmadum perriyi dağı ādemiyi illā tā tapalar baña

57. daḥı dilemez (9) anlardan hiç ruzi daḥı dilemez kim yidürel baña.
 58. bayık Tañrı oldur ruzi virici kuvvet issi (10) berk.
 59. pes bayık anlaruñ kim zulm eylediler ulüdür yaranları ulüsi gibi ya'ni 'ad kavmi hüd kavmi pes ivdürmesünler.
 60. qatı 'azābdur (11) anlaruñ kim kāfir oldılar günlerinden ol kim va' de olınurlar.

1.52 [279a] Sūratü't-Tūr /52/

(49 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) tağ ḥaqqı-ıçün ya'ni mūsā tağı
 2. 3. daḥı kitāb ḥaqqı-ıçün yazılmış ya'ni tevrıt yā kur'an yā yazuq müzd bitişi deride açılmış
 4. daḥı 'imāret olınmış ev ḥaqqı-y-ıçün.
 5. daḥı örtü ḥaqqı-y-ıçün götrülmüş.
 6. (3) daḥı deñiz ḥaqqı-y-ıçün tölmiş.
 7. 8. bayık çalabuñ 'azābı inicidür yoqdur anuñ hiç yığıcı.
 9. 10. ol gün kim (4) degzine gök degzinmek daḥı yuriye tağlar yürimek.
 11. qatı 'azābdur (5) ol gün yalan dutıcılara.
 12. anlar kim anlar girmeklikde ya'ni bāḥıl içinde oynarlar ya'ni meşgul olurlar.
 13. ol gün güc ile sürileler tamu odındın yaña güc-ile sürilmek.
 14. “uşbu od oldur kim olduñuz anı yalan dutarsız.”
 15. “ay cādülük mıdur uşbu (6) tā siz görmez misiz?”
 16. “girüñ oda şabr eyleñ yā şabr eylemeñ berāberdür üzerüñüze cezā virinilmezsiz (7) illā anı kim olduñuz işlersiz.”
 17. 18. bayık şaḥımcılar uçmaqlardadır daḥı dinlenmekde lezzet tütıcılarken anuñ-ile kim virdi anlara çalabı'ları. daḥı şaḥladı anları (8) çalabı'ları tamu 'azābından.
 19. 20. “yiñ daḥı içüñ sinici andan ötürü kim işlerdüñüz tekye urıcılarken tahtlar üzere (9) dizilmiş” daḥı çiftlendürdük anlara hürileri qarası gey kara ağı gey aq gözlü ulu gözlüler.
 21. daḥı anlar kim imān getürdiler daḥı uydı anlara nesilleri (10) imān-ıla ulaşdurduq anlara nesillerini ya'ni uçmaqda. daḥı eksmedük anlara 'amellerinden hiç nesene. (11) kesb eyledüğine dutudur.
 22. daḥı arturduq anlara yimiş daḥı et andan kim arzularlar.
 23. virişeler anuñ içinde [279b] süci yoqdur herze söz anuñ içinde daḥı yoqdur yazuqlu eylemek.

24. (2) daḥı degzine anlaruñ üzerine oḡlanlar anlaruñ kâne anlar incülerdür şaḳlanılmış.
25. daḥı ilerü geldi bir niceleri bir niceye şorişurlar.
26. eyittiler: “bayıḳ biz olduḳ ilerüden ya‘ nî dünyede ḳavmumuzdan ḳorḳıcılar.”
27. (3) “pes minnet eyledi Tañrı üzerümüze daḥı şaḳladı bizi od ‘ azābından.”
28. “bayıḳ biz olduḳ ilerü ḫaparuz aña. bayıḳ ol oldur eyü işlü raḫmet ḳılıcı.
29. (4) pes ögütle degülsin sen çalabuñ ni‘ met iyile vaḫysuz ḡaybdan söyleyici daḥı degülsin delü.
30. belki eydürler “şi‘ r eyidicidir güyerüz aña (5) rüzigār ḳatılıḡın.”
31. eyit “güyüñ bayıḳ ben sizüñ-ile güyicilerdenven.”
32. belki buyurur anlara ‘ aḳılları (6) uşbunı belki anlar ḳavmdur azḡunlar.
33. belki eydürler “yalan baḡladı anı” belki inanmazlar.
34. pes getirüñ bir söz (7) ancılayın ya‘ nî ḳur‘ān gibi eger olurlar-ise girçekler.
35. iy yaradıldılar mı nesenesüz yā anlar yaradıcılar mıdır?
36. iy yarattılar mı gökleri (8) daḥı yiri? belki gümānsuz olmazlar.
37. ey anlaruñ ḳatında mıdır çalabuñ ḫazīneleri? iy anlar cabbarlar mıdır?
38. iy (9) var mıdır anlara nerdüben dīnlerler anda? pes getürsüñ işidicisi anlaruñ ḫüccet bellü.
39. iy anuñ ḳızlar (10) daḥı sizüñ er oḡlanlar?
40. iy diler misin anlara giri pes anlar ödişden aḡır olınmışlardır?
41. iy anlaruñ ḳatında mıdır ḡayb pes anlar (11) yazarlar?
42. iy dilerler mi yavuz şanu? pes anlar kim kāfir oldılar anlar yavuz şanılmışlardır.
43. iy anlaruñ mıdır Tañrı Tañrı‘dan ayruḳ? arulığı Tañrı‘nuñ [280a] andan kim ortak eylerler.
44. daḥı eger göreler pāre gökden düşici eyideler “bulıtdur ḳat ḳat olmış.”
45. pes ḳo anları (2) tā göreler günlerini ol kim anuñ içinde öleler.
46. ol gün kim aşşı eylemeye anlara yavuz şanuları nesene ne daḥı anlar (3) nuşret virineler.
47. daḥı bayıḳ anlaruñ kim zulm eylediler ‘ azābdur şundan ilerü ve likin eyregi anlaruñ bilmezler.
48. daḥı ḳatlan çalabuñ; ḫükmine (4) pes bayıḳ sen göre durduḡumuz yirdesin daḥı tesbīḫ eyle çalabun ögmegi-y-ile ol vaḳt kim ḫurasın.
49. daḥı gicenüñ bir nicesinde tesbīḫ eyle namāz ḳıl daḥı yüz döndürdüḡinde ılduzlar.

1.53 Sūratü'n-Necm /53/

(62 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (5) yılduz ḥaḳḳı-y-içün ol vaḳt kim aşağa düşdi ya' nī battı azmadı işüñüz daḫı yolsuz olmadı.
3. daḫı söylemez nefsi dileginden.
4. degül ol illā (6) vaḫy vaḫy olunur.
5. 6. öğretti aña ḳatı ḳuvvetlü ya' nī cebreyil ḳuvvet issi pes toḫru oldı.
7. ol yir gök kıranıñda-y-iken yücerek.
8. andan yaḳın oldı ya' nī cebreyil muḫammed'e (7) pes gey yaḳın oldı.
9. pes oldı iki ya ḳadar yā yaḳınıraḳ.
10. pes vaḫy eyledi ḳulına yaña cebreyil muḫammed'e mi'rac gicesi, anı kim vaḫy eyledi.
11. yalan dutmadı göñli (8) ol nesenede gördi.
12. iy tartışur misiz anuñ-ile anuñ üzere kim görür?
13. 14. daḫı bayıḳ gördi anı ya' nī daḫı bir gez gökden inerken cebreyil'i tamām süret ile gördi? sidreti'l müntehā ḳatında.
15. anuñ ḳatındadır (9) me' vā uçmaḫı.
16. ol vaḳt kim örter sidre ağacın ol kim örter.
17. egilmedi göz ya' nī muḫammed gözi daḫı geçmedi gördüğinden. cebrayil süret ile gördi.
18. bayıḳ gördi [280b] çalabı'sı nişānlarından ulu.
19. 20. ḫaber virüñ lūḫ'dan daḫı ' uzā'dan daḫı menāt'dan üçünci şoña ḳalmış.
21. iy sizüñ midür irkek (2) daḫı anuñ ya' nī Tañrı'nuñ dişi?
22. şol ol vaḳt üleşdüremekdür ḫaḳsuz.
23. degül ol illā adlar ad virdüñüz anlara siz daḫı atalaruñuz indürmedi Tañrı (3) anlara hiç ḫüccet. uymazlar illā gümāne daḫı aña kim diler nefsler. daḫı bayıḳ geldi anlara (4) çalabı'larından toḫru yol.
24. ādemīñ midür ya' nī kāfir ol kim arzular?
25. pes Tañrı'nuñdur şoñ daḫı ilk
26. daḫı niçe firişte (5) göklerde aşşı eylemeye şafa' atı anlaruñ nesene illā andan şoña kim destür vire Tañrı aña kim diler daḫı ḫoşnüd olur.
27. bayıḳ (6) anlar kim inanmaz āḫirete ' ad virürler firiştelere dişi ad virmegin.
28. daḫı yoḫdur anlaruñ aña (7) hiç bilmek uymazlar illā gümāne. daḫı bayıḳ gümān

aşşı eylemez haqdan nesene.

29. pes yüz döndür andan kim yüz döndürdi (8) qur'an'umuzdan dağı dilemedi illā yakın dirliğı.

30. şol irmekleri yiridür bilmekden. bayıq çalabuñ ol bilürirekdür (9) anı kim azdı yolından dağı ol bilürirekdür anı kim toğru yol duttu.

31. dağı Tañrı'nuñdur ol kim göklerdekdür dağı ol kim yiridedür. (10) tā cezā vire anlara kim yavuz işlediler anuñ-ile kim işlediler dağı cezā vire anlara kim eylük eylediler uçmaq.

32. anlar kim şağınurlar (11) ulularından yazuğuş dağı zışt işlerden illā kiçi yazuqlardan. bayıq Tañrı'yı bol yarlıgamaqludur. ol bilürirekdür sizi [281a] ol vaqt kim yarattı sizi yirden dağı ol vaqt kim siz aña qarındağı oğlanlarsız analaruñuzuñ qarnı içinde. arulıgaman nefsleruñüzi (2) ol bilürirekdür anı kim şağındı.

33. 34. iy gördüñ mi anı kim yüz döndürdi dağı virdi az dağı virmegin kesdi?

35. ey anuñ qatında mıdur ğayb bilmek pes ol (3) görür?

36. 37. yā haber virinilmedi mi ol kim müsā kitāblarındadır dağı ibrahim ol kim tamām eyledi ya' nī Tañrı buyruğını

38. kim götürmeye götürici ayruq yükini ya' nī yazuğını

39. (4) dağı kim yoqdur ādemīnūñ illā ol kim işledi.

40. 41. dağı «bayıq işledüğü tiz gorile andan cezā virile ol cezā virmek tamām ırağ.

42. (5) dağı bayıq çalabuñdın yañadır şoñra değmek.

43. dağı bayıq ol güldürür dağı ağladur ya' nī tamu ehlini yā gögi yağmur-ile.

44. dağı bayıq ol öldür-di dağı diriltti.

45. 46. dağı bayıq ol yarattı (6) iki çift irkek dağı dişi oğlan yaradıldığı şudan. ol vaqt kim dökilinür.

47. dağı bayıq anuñ üzerekdür yaratmaq dağı bir.

48. dağı bayıq ol (7) bay eyledi dağı sermāya virdi.

49. ol şı' rā yılduzı çalabı'sıdur.

50. 51. dağı bayıq ol helāk eyledi 'ād' ı ilergi dağı şemūd'ı pes gire (8) qomadı.

52. dağı nūh qavmın ilerü. bayıq anlar oldılar anlar zulm eyleyicerek dağı azğunırağ.

53. 54. dağı lūţ qavmı köyin birağdı pes örttdi aña (9) anı kim örttdi ya' nī taş

55. pes kanqı ni' met lerine çalabunuñ şek eylersin?

56. uşbu ya' nī qur' an yā muħammed qorqıdıdıdur ilergi qorqıdıdıclardan.

57. yakın oldı yakın olıçı ya' nī kıyāmet.

58. (10) yoqdur anuñ Tañrı'dan ayruq giderici.

59. ey uşbu sözden mi tanlarsız?

60. daḥı gülersiz daḥı ağlamazsınız.
61. (11) daḥı siz ġāfillersiz.
62. pes secde eyleñ Tañrı'ya daḥı tapuñ.

1.54 [281b] Sūratü'l-Ḳamer /54/

(55 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismillāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) yaḳın oldı kıyāmet daḥı yarıldı ay.
2. daḥı ege göreler bir nişān yüz döndüreler daḥı eyideler “cādūlıḳdur ḳavī.”
3. (3) daḥı yalan duttılar daḥı uydılar nefsleri dileklerine. daḥı her iş ḳarar dutıcıdur.
4. daḥı bayıḳ geldi anlara ḥaberlerden ol kim anuñ içindedür (4) yıḡmaḳ.
5. ḥikmetdür ya' nī ḳur'ān tamām . pes aştı eylemez ḳorḳıdıcılar.
6. pes yüz döndür anlardan. ol gün kim oḳıya oḳıyıcı şarp bilinmez (5) işdin yaña.
7. 8. ḥor iken gözleri anlaruñ çıḳalar sinlerden kāne anlar çekürgedür taḡılmış ivicilerken oḳıyıcıdın yaña (6) ya' nī isrāfildin yaña. eyide kāfirler “uşbu bir gündür şarp!”
9. yalan duttı anlardan ilerü nūḥ ḳavmı pes yalan duttılar ḳulumuzu (7) daḥı eyittiler “delüdü.” daḥı sekidinildi.
10. pes oḳıdı ḳalabı'sını “bayıḳ ben yiñilmişven pes öc al benüm için.”
11. pes açtuḳ gök ḳaplılarını (8) şu-y-ıla döḳlinici.
12. daḥı ḳılduḳ yiri çeşmeler pes irişdi şu ya' nī gök şuyı yır şuyına bir ḥal üzere kim bayıḳ endāze olındı.
13. daḥı bindürdük anı taḥtalular üzere (9) daḥı mıḥlular.
14. yürir göre durduḡumuz yirde yanud virmek için aña kim olda inanılmadı ya' nī nūḥ.
15. daḥı bayıḳ (10) ḳoduḳ anı gemiyi yā ol işi nişān. pes var ma öḡütlenici?
16. pes nite oldı ' azābum daḥı ḳorḳıtmaḳlarum!
17. daḥı bayıḳ geñez eyledük ḳur'ān'ı oḳımaḳ için yā ezberlemek için. pes var mı amıcı yā oḳıyıcı ?
18. yalan duttı ' ād ḳavmı. “pes nite oldı azābum daḥı ḳorḳıtmaḳlarum!
19. bayıḳ biz viribidük anlaruñ üzere yil ḳatı esici nāḥs gün içinde (11) hemişe yā ḳavī
20. ḳoparur ādemīleri taman anlar ḥurma ağacı dipleridür dibinden ḳoparılmış.
21. pes nite oldı ' azābum daḥı ḳorḳıtmaḳlarum!
22. daḥı bayıḳ [282a] geñez eyledük ḳur'ān'ı oḳımaḳ için. pes var mı araña.?
23. yalan duttı şemūd ḳavmı ḳorḳıdıcıları.

24. pes eyittiler “iy bir ādemiye bizden (2) ya‘nī şaliḥ uyaruz aña? bayıḳ biz ol vaḳt azḡunlıḳdavuz daḡı delūlikde.”
25. “iy bıraḡıldı mı vaḡy anuñ üzere aramızdan? belki ol (3) yalancıdur bundurmuş.”
26. tiz bileler irte kimdür yalancı bundurmuş.
27. bayıt siz viribiyicivüz deveyi şınamaḳ (4) anlara. pes göstedüñ anlara daḡı şabr eyle.”
28. “daḡı ḡaber vir bayıḳ şu üleşmekdür aralarında her şu ülusi ḡazır olınmışdur.”
29. pes kıḡırdılar (5) işlerini pes duttı pes depeledi ya‘nī deveyi.
30. pes nite oldı ‘azābum daḡı ḡorḡıtmaḡlarum!
31. bayıḳ biz viribidük anlaruñ üzere çaḡırmaḳ (6) bir gez; pes oldılar ḡuru şınmış ağaḡ gibi aḡıl eyleyicinüñ.
32. daḡı bayıḳ geñez eyledük ḡur‘ān’ı oḡımaḡ için. pes var mı anıcı ya‘nī oḡıyıcı?
33. yalan duttı lūt ḡavmı ḡorḡıdıdıclar.
34. 35. bayıḳ biz viribidük anlaruñ üzere ol taş atıcı yili illā (7) lūt ḡavmı ya‘nī lūt daḡı iki kıızı ḡurtarduk anları şubḡ vaḳtında (8) ni‘met virmek için ḡatumuzdan. ancılayın yanud virürüz aña kim şükr eyledi.
36. (9) daḡı bayıḳ ḡorḡıttı anları ḡatı dutmaḡumuzdan pes yalan duttılar ḡorḡıtmaḡları.
37. daḡı bayıḳ dilediler aña ya‘nī lūt’a ḡonuḡını pes belürsüz eyledük gözlerini anlaruñ. “pes ḡaduñ ‘azābumı daḡı ḡorḡıtmaḡlarumı.”
38. daḡı bayıḳ tañla geldi anlara (10) irtecek ‘azāb ḡarar dutıcı.
39. “pes ḡaduñ ya‘nī eyittük anlara ‘azābumı daḡı ḡorḡıtmaḡlarumı.”
40. daḡı bayıḳ geñez eyledük ḡur‘an‘ı oḡımaḡ için. pes var mı (11) oḡıyıcı?
41. daḡı bayıḳ geldi fir‘avn ḡavmına ḡorḡıdıdıclar ya‘nī yalavaḡlar.
42. yalan duttılar āyetlerümüzi dükelin. pes duttuḡ anları dutmaḡı ḡālibüñ [282b] ḡüci yiter.
43. iy kāfirlerüñüz yigrek midür şunlardan yā sizüñ midür ḡurtılmaḡ kitāblar içinde?
44. yā eydürler mi (2) “biz cema‘ atuz ökünc alıcı”?
45. yardım idici tiz sınıla cema‘ at daḡı döndüreler arḡaların.
46. belki kıyāmet va‘deları vaḳtıdur. daḡı kıyāmet (3) ḡatıraḡdur daḡı acıraḡ ya‘nī bedr ḡünü.
47. bayıḳ yazuḡlular azḡunlıḳ içindedür daḡı odlar içinde daḡı ḡelāllik.
48. ol ḡün kim ḡartmalar od içinde yüzleri üstine (4) “daduñ ḡamu yoḡanmaḡın!”.
49. bayıḳ biz her nesneyi yarat(t)uḡ anı endāze-y-ile.
50. (5) daḡı degül buyruḡumuz illā bir bir baḡımuñ göz-ile.

51. daḥı bayık helāk eyledük beñdeşlerüñüzi. pes var mı ögütlenici?
52. daḥı her nesene kim eylediler anı kitāblardadır.
53. daḥı her giçi (6) daḥı ulu ya‘nī yazuḳdan, yazılmışdur.
54. bayık şaḳınıcılar uçmaḳlardadır .
55. begenilmiş yirde pādişāh atında güci yiter.

1.55 Sūratü’r -Raḥmān /55/

(78 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’lāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. 2. (7) rūzī virici ögretti ur‘an‘ı ya‘nī muḥammedi.
3. 4. yarattı ādemī ögretti aña sözi.
5. gün daḥı ay şaḳışlıdur.
6. daḥı özdeksüz biten (8) daḥı özdeklü biten secde eylerler.
7. daḥı gögi götürdi anı. daḥı odı terāzūyı.
8. 9. kim ḥaddan geçmeñ terāzūda daḥı (9) ururuñ artmagañuzu‘adl-ıla daḥı eksmeñ terāzūyı.
10. daḥı yiri odı anı ādemiler için.
11. anuñ içindedür [283a] yimiş daḥı ḥurma ağacı çiçek aplar islü
12. daḥı dane yapraḳ issi daḥı rūzīni
13. pes ankı ni‘metlerini alabularuñ siz iki ya‘nī ādemī daḥı perrī (2) yalan dutarsız?
14. yarattı ādemī uru balçıkdan şaḳsı gibi.
15. daḥı yarattı perriler atasın yalıñdan (3) oddan.
16. pes ankı ni‘metlerini (4) alabuñuzdan aña yalan dutarsız?
17. iki gün doğusu alabı’sı daḥı iki gün batısı alabı’sı.
18. pes ankı ni‘metlerini alabuñuzuñ (5) yalan dutarsız?
19. viribidi iki deñizi birbirine irişür.
20. ol iki arasında perdedür ḥaddan geçmezler.
21. pes ankı ni‘metlerini alabuñuzuñ yalan dutarsız?
22. ıkar ol ikiden incü daḥı setik
23. pes ankı ni‘metlerini alabuñuzuñ yalan dutarsız?
24. daḥı anuñdur gemiler (6) götrilmiş deñizde aḳlar gibi.
25. pes ankı ni‘metlerini alabuñuzuñ yalan dutarsız?
26. her kim anuñ üzeredür yoḳ olıdır.

27. daḥı vardur (7) çalabuñ zātı ulu issi daḥı ağırlamaḥ issi.
28. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
29. diler aña anlar kim göklerdeür (8) daḥı yirde. her gün ol bir işdedür.
30. (9) pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
31. tiz dümükem size iy âdemî daḥı perrî.
32. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
33. (10) iy perrî bölügi daḥı âdemî bölügi! eger gücünüz yiterse kim çıkasız (6)gökler kıranlarından daḥı yirüñ pes çıƣıñı çıƣımayasız illâ kuvvet ile ƣahrıla.
34. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız.
35. (11) viribinile siz iki üzerine dütünsüz yalıñ oddan daḥı baƣırdan pes girü tırmayasız.
36. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
37. [283b] pes ƣaçan yarıla gök daḥı ola ƣızıl gülef gibi ƣızıl edim gibi yâ zeytün yağları gibi .
38. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
39. pes ol gün (2) şorılmaya yazuğundan âdemî ne daḥı perrî.
40. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
41. biline yazuƣlular ‘alâmetleri-y-ile (3) pes tıtıla ya‘ nî yazuƣlular pürçekleri-y-ile daḥı taḥanlarıyla.
42. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
43. uşbu tımadur ol kim yalan dutar anı (4) yazuƣlular.
44. degzinürler anuñ arasında daḥı issi şu arasında.
45. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
46. daḥı anuñ kim ƣorƣdı (5) çalabı’sı ƣatında tıрмаƣdan iki uçmaƣdur ya‘ nî ‘adn uçmaƣı daḥı na‘ im.
47. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
48. budaklar isleri iki uçmaƣ.
49. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
50. (6) ol iki içinde iki çeşmedür aƣarlar.
51. pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
52. ol iki içindedür her yimişden iki çift.
53. (7) pes ƣanƣı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
54. tekye urıcılarken döşekler üzere aştırları yoğun barcından. daḥı dirmegi iki uçmağıñ (8) yaƣındur.

55. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
56. anlaru‘ i‘inde «göz yıgıcılardur yakınlık eylemedi anlara ‘ademi‘ anlardan (9) ilerü ne da‘ı perri.
57. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ (10)yalan dutarsız?
58. k‘ane anlar y‘‘utdur da‘ı u‘a‘ı incü.
59. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
60. iy var mı eylük eylemek yanudı ill‘a eylüle eylemek?
61. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
62. da‘ı ol ikiden kemirek (11) iki u‘ma‘ıdur.
63. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
64. iki ara ya‘ n‘ gey ya‘ıllı‘ıdan ara g‘rinür.
65. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
66. ol iki i‘indedür [284a] iki e‘me aynayu ı‘ıcılar.
67. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
68. ol iki i‘indedür yimi‘ da‘ı ‘urma a‘acı (da‘ı nar.
69. pes ankı (2) ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
70. anlaru‘ i‘indedür ok h‘nerlü ‘avratlar g‘rklüler.
71. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
72. arası gey ara a‘ı gey a‘ g‘zlüler yıgılmı‘lar (3) adırlar i‘indedür ya‘ n‘ ovuk incüler.
73. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ (4) yalan dutarsız?
74. yakınlık eylemedi anlara ‘ademi‘ anlardan ilerü ne da‘ı perri.
75. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ (5) yalan dutarsız?
76. tekye urıcılarken d‘‘ekler üzere da‘ı ba‘alu d‘‘ekler üzere g‘rklüler.
77. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘uzu‘ yalan dutarsız?
78. (6) arı oldu y‘ ‘ayırılı oldu alabu‘ ‘adı ululı‘ issi da‘ı a‘ırlama‘ı issi.

1.56 S‘uratü’1-V‘‘ı’a/56/

(96 ‘ayettir Mekke’de nazil olmu‘tur)

Bismi’l‘‘hi’r-r‘‘m‘‘ni’r-r‘‘‘im

1. 2. (7) a‘an ola olı‘ı ya‘ n‘ ıy‘met yo‘ıdur olma‘ında anu‘ yalancı.
3. indüricidür yüceldicidür.
4. 6. a‘an depredile yir (8) depretmek da‘ı uvan-ıla ‘a‘lar uvanma‘ı pes ola zerre ‘a‘ılmı‘.

7. daḥı olduñuz dürlüler üç
8. pes işleri sağ yanuñ (9) ne nesenedür sağ yan işleri?
9. daḥı şol yan işleri ne nesenedür şol yan işleri?
10. daḥı ilerü geçiciler ya' nī ta' atda ilerü geçicilerdür.
11. 12. (10) şunlar yaqın olınmışlardur diñlenmek uçmaqlarında.
13. 14. bir bölük öñdingilerden daḥı az soñrağılardan ya' nī ilerği ümmetlere göre.
15. (11) taḥtlar üzeredürler örülmiş ya' nī altun ile cevher ile.
16. tekye urıcılar ken anlaruñ üzere karşı karşı olıcılar.
17. degzinürler anlaruñ üzere oğlanlar ebed kalıcılar
18. [284b] kılpsuz bardaqlar-ile daḥı ıbrıqlarıla daḥı sücilü kadeḫıla gözlü bıñardan.
19. perekende olınmayalar andan ne daḥı uşları azınurlar.
20. daḥı yimiş içinde andan kim üyürürler.
21. daḥı kuş eti içinde (2) andan kim arzularlar.
22. daḥı qarası gey kara aqı gey aq büyük gözlüler
23. incü beñdeşleri gibi gizlü
24. (3) yanud virmek için aña kim oldılar işlerler
25. işitmeyeler anuñ içinde herze söz ne daḥı yazuqlu eylemek.
26. illā söz «selām içinde (4) selām».
27. daḥı sağ yan işleri nedür sağ yan işleri?
28. sidr ağacı içindedürler diken arıdılmış
29. daḥı mevız ağacı içinde dururlar biribiri üzerine dirilmiş.
30. daḥı gölge içinde (5) tartılmış
31. daḥı şu içinde dökülmiş ya' nī dün gün aqar
32. 33. daḥı yimiş içinde çok kesilmemiş daḥı yığılmamış
34. daḥı döşekler içinde götrülmiş.
35. (6) bayık biz yarat(t)uq anları ya' nī hānları yaratmaq.
36. 38. pes kılduq anları bıkrler erenlerin seviciler yaşdaşlar sağ yan işleri için.
39. 40. bir bölük öñdüngilerden (7) daḥı bir bölük soñrağılardan.
41. daḥı şol yan işleri nedür şol yan işleri?
42. issi yıl içindedür daḥı issi şu;
43. 44. daḥı gölgede (8) kara dütünden şovuk degül daḥı görklü degül.
45. pes anlar oldılar şundan ilerü nāz-ıla bislenmişler.
46. daḥı oldılar becid tırıcılar yalan üzere (9) ulu.
47. daḥı oldılar eydürler “iy kaçan öldük daḥı olduq toprak daḥı süñükler iy bayık giril

koparınılmışlar mıvuz yirden?”

48. “yā atalarumuz (10) öndüngiler?”
49. 50. eyit “bayık öndüngiler dağı soñrağılar dirilmişlerdür vaqtindin yaña bilinmiş günün.”
51. (11) andan bayık siz iy azğunlar yalan tütıcılar!
52. yiyicilersiz ağaçdan zaqqumdan.
53. pes taldurcılırsız andan [285a] qarınlar.
54. pes içicilersiz anuñ üzere issi şudan.
55. pes içicilersiz şuşamışlar içmeği katınışı.
56. uşbu rüzileridür yanud güninde.
57. (2) biz yarat(t)uğ sizi nişe girçek dutmazsız?
58. haber virün ol menī kim dökersiz.
59. iy siz mi yaradursız anı yā biz yaradıcılar mıvuz?
60. 61. (3) biz taqdir eyledük arañuzda ölümü. dağı degülüz biz ‘acizler yā yinilmişler anuñ üzere kim degşürevüz ya‘ nī sizün yirünüze sizcileyinler dağı yaradavuz sizi (4) anuñ içinde kim bilmezsisiz.
62. dağı bayık bildünüz öndingi yaratmağı. pes nişe ögütlenmezsisiz?
63. 64. haber virün ol kim (5) ekersiz iy siz mi bitürürsüz anı yā biz. bitüriciler mivüz?
65. eger dilemiş-misse-dük kıladuğ anı uvanmış kuru ot pes olduñuzdı (6) tanlırsız.
66. “bayık biz, öde dutrınılmışlaruz ıvaşsuz.
67. “belki biz mahrumlaruz.”
68. haber virün şuyı ol kim içersiz
69. ay siz mi indürdünüz anı (7) bulıddan yā biz indüriciler mivüz?
70. eger dilemiş-misse-dük kılduğ-ıdı anı acı. pes nişe şükr eyle mezsiz?
71. haber virün odı (8) ol kim od çıkarursız
72. ey siz mi yarattuñuz ağacını yā biz mi yaradıcılaruz?
73. biz kılduğ anı añdurmaq dağı gönenmek (9) menfa‘at dutıcılara.
74. arulıg-ıla ‘ayıblardan anı çalabuñ ‘adını (10) ulu.
75. pes and içerin ılduzlar indügi vaqıflara.
76. dağı bayık ol añddur eger bildünüz ise ulu
77. 78. bayık ol qur‘ān’ dur görklü kıtab içinde şaklanılmış.
79. yoğanmaya aña illā arınımışlar.
80. indürmekdür ‘älemler (11) çalabı’sından.
81. iy uşbu sözi ya‘ nī qur‘ān’ı siz mi ħor dutarsız yā yalan dutarsız ?

82. daḥı kılursız rūziñuzı bayıķ siz yalan dutarsız.
83. 84. pes nişe, kaçan ire boğazlağuya [285b] daḥı siz ol vaķt baķarsız!
85. daḥı biz yaķnurağuz aña sizden velikin görmezsiz.
86. 87. pes nişe eger olursañuz cezā virinilmemişler (2) döndürmezsiz anı ya‘nī can boğaza degdüğünden eger olursañuz girçekler?
88. ammā eger ola yaķın olınmışlardan
89. rāḥatdur, daḥı uçmaķ rüzisidur daḥı (3) diñlenmek uçmaķıdur.
90. ammā eger ola sağ yan islerinden.
91. selāmdur saña sağ yan issi sağ yan islerinden!
92. daḥı ammā eger ola (4) yalan dutıcılardan azğunlardan
93. 94. pes yaraķlanmış rüzıdur issi şudan daḥı givürmekdür ŧamuya.
95. bayıķ uşbudur ŧoğrusı (5) gümānsuz.
96. pes arulıg-ıla ‘ ayıblardan aña çalabuñ adın ulu.

1.57. Sūratü’l-Ḥadid /57/

(29 āyettir- Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi‘ llāhi‘ r-rāḥmāni‘ r-rāḥim

1. (6) ayıblardan arulıg-ıla añdı Tañrı’yı ol kim göklerdeür daḥı yirdedür. daḥı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü
2. anuñdur pādişāhlıgı gökleriñ daḥı yirüñ. (7) dirürür daḥı öldürür daḥı ol her nesene üzere güci yiter.
3. ol öñdür daḥı soñdur daḥı görinürdür daḥı gizlüdür daḥı ol (8) her neseneyi bilicidür.
4. ol oldur kim yarattı gökleri daḥı yiri altı günler içinde andan kaçd eyledi (9) ‘arşa. bilür anı kim girür yire daḥı anı kim çıkar andan daḥı anı kim iner gökden daḥı anı kim ağar (10) aña. daḥı ol sizüñ-iledür kıanda kim olasız daḥı Tañrı anı kim işlersiz görıcidür.
5. anuñdur pādişāhlıgı gökleriñ daḥı yirüñ. daḥı Tañrı’dın yaña [286a] döndürinile işler.
6. givürür gıceyi gündüz içine daḥı givürür gündüzi gıce içine. daḥı ol bilicidür göğüzler issini ya‘nī gönüldegi endişeleri.
7. (2) inanuñ Tañrı’ya daḥı yalavacına. daḥı nafaķa eyleñ andan kim kıldı sizi ḥalife olınmışlar anuñ içinde pes anlar kim imān getürdiler sizden daḥı (3) nafaķa eylediler anlaruñdur müzd ulu.
8. daḥı n’oldı size inanmazsız Tañrı’ya daḥı yalavaç oķır sizi tā inanasız (4)

çalabuñuza? daħı bayıķ duttı ya‘ nī Tañrı ‘ahdlaruñuzu eger olasız inanıcılar ya‘ nī ħüccetlere.

9. ol oldur kim indürür ħulı üzere āyetler (5) bellüler tā çıkara sizi ħarañulıķlardan aydınlıķdın yaña. daħı bayıķ Tañrı size mihrubandur raħmet ħılcı.

10. daħı n’oldı (6) sizüñ küm nafaķa eylemezsiz Tañrı yolında? daħı Tañrı’nuñdur gökler mīrāşı daħı yirün. berāber olmaya sizden (7) ol kim nafaķa eyledi açmaķdan daħı çalışdı. şunlar uluraķdur derecetdin yaña anlardan kim nafaķa eylediler şoñradan (8) daħı çalışdılar. daħı dükeline va‘ de eyledi Tañrı uçmaķı. daħı Tañrı aña kim işlersiz ħaberlüdür.

11. kimdür ol kim (9) ödünç vire Tañrı’ya ödünç virmek görklü pes artura anı anuñ için. daħı anuñdur müzd görklü.

12. ol gün kim göresin mü’minleri daħı mü’mine ‘avratları (10) ive yürıye nurları ileylerinde daħı şağlarında. “muştılıķ size bugün uçmaķlardur aķar altundan (11) ırmaķlar ebed ħalıcılarken anuñ içinde.” şol, oldur zafer bulmaķ ulu.

13. ol gün kim eyide munāfıķlar daħı munāfıķa ‘avratlar [286b] anlara kim imān getürdiler “güyüñ bize alalum nūruñuzdan.” eyidile “dönüñ arduñuza pes isteñ (2) nūr.” pes görindürinildi aralarında bir dıvar anuñ ħapusu var. iç yüzi anuñ anuñ içindedür raħmet daħı taş yüzi anuñ anuñ ħatındadır ‘azāb ya‘ nī ŧamu.

14. (3) ħıgıralar anlara ya‘ nī munāfıķlar mü’minlere “iy degül mi-dük bile namāz ħılır sizüñ-ile?” eyittiler: “evet; velikin siz fitneye bıraķduñuz gendüzüñüzi” ya‘ nī munāfıķlıg-ıla. daħı göz duttuñuz ya‘ nī mü’minler yitmeğine daħı gümānlendüñüz ya‘ nī islām’da (4) daħı mağrur eyledi sizi arzular tā geldi Tañrı buyruğı ya‘ nī ölüm. daħı aldadı sizi Tañrı-y- ıla aldayıcı ya‘ nī şeytān.

15. pes bugün alınmaya (5) sizden yolu ne daħı anlardan kim kāfir oldılar. turağunuz oddur ol yigrekdür size daħı ne yavuz dönecek yirdür!

16. (6) ol vaķt olmadı mı anlara kim imān getürdiler kim aşaklıķ eyleye gönülleri Tañrı’yı añmağa daħı anı kim indi ħaķ ya‘ nī ħur’ān? daħı olmasunlar (7) anlarcılayın kim virinildiler kitāb ilerü pes uzandı anlaruñ üzere zamān pes ħatı oldu gönülleri. daħı çoķ (8) anlardan Tañrı ŧa‘ atından çıkıcılardur.

17. bilüñ bayıķ Tañrı dirürür yiri öldüğinden şoñra. bayıķ beyin eyledük size nişānları (9) ola kim siz anlayasız.

18. bayıķ şadaķa viriciler daħı şadaķa virici ‘avratlar daħı ödünç virdiler Tañrı’ya ödünç virmek görklü arturın-ıla (10) anlaruñ için. daħı anlaruñdur müzd görklü.

19. daħı anlar kim imān getürdiler Tañrı’ya daħı yalavacına şunlardur gey toğrular (11) daħı şehidler çalabı’ları ħatında. anlaruñdur müzdleri daħı nurları. daħı anlar kim kāfir oldılar daħı yalan duttılar nişānlarumuzu [287a] şunlar ŧamu isleridür.

20. bilün degül yakın dirlik illā oyun daḥı oyun daḥı bezek daḥı faḥr eyleşmek (2) arañuzda daḥı çoklğ-ıla faḥr eylemek mallar içinde daḥı oḡul kızlar içinde yaḡmurecılaysın gibi tañlatdı ekincileri bitürmegi andan qırıya (3) pes göresin anı şararmış andan ola uvanmış kuru ot. daḥı āḥiretde ‘ azābdur qatı daḥı yarlıgamaqdur Tañrı’dan (4) daḥı hoşnüd lıq. daḥı degül yakın dirlik illā maḡrurlıq gönenmegi.

21. ivün yarışlar ivmeḡi gibi yarlıgamaqđın yaña çalabuñuzdan (5) daḥı uçmaqđın yaña ini anuñ gök ini gibi daḥı yir yaraqlandı anlara kim inandılar Tañrı’ya daḥı yalavaçlarına. şol (6) Tañrı fazlıdır virür anı aña kim diler daḥı Tañrı fazlı issidür ulu.

22. degmedi hiç muşbet (7) gibi yirde ya‘ nī kızlıq gibi ne daḥı gendüzünüzde ya‘ nī şayruluk gibi illā kitāb içidedür andan ilerü kim yaradavuz anı. bayıq şol Tañrı’ya (8) geñezdür.

23. tā kayğurmayasız anuñ üzere kim geçdi sizden daḥı sevinmeyesiz aña kim virdi size. daḥı Tañrı sevmez her göceglenciyi (9) faḥr eyleyici.

24. anlar kim baḡıllıq eylerler daḥı buyururlar ādemilere baḡıllıḡı. daḥı her kim yüz döndürür-ise bayıq Tañrı oldur (10) bay öḡülmüş.

25. bayıq viribidük yalavaçlarımızı hüccetler-ile daḥı indürdük anlaruñ-ıla kitābı (11) daḥı terāzūyı tā iş üzere olalar ādemiler ‘adl-ıla. daḥı indürdük demüri anuñ içinde çalışdur qatı [287b] daḥı menfa‘atlardur ādemilere daḥı tā bile Tañrı anı kim yardım ider yalavaçlarına, ġayb-iken. bayıq Tañrı kavīdur (2) ġālibdür.

26. daḥı bayıq viribidük nūḥ’ı daḥı ibrahīm’i daḥı kılduq ol iki neslinde peyğamberlik daḥı kitāb. (3) pes bir nicesi anlaruñ toḡru yol dutıcıdır daḥı çokı anlardan fāsıqlardur.

27. andan viribidük ardınca izleri üzere yalavaçlarımızı (4) daḥı viribidük ardınca ‘isā’yı meryem oḡlın daḥı virdük aña incil’i. daḥı kılduq göñüllerinde anlaruñ kim (5) uydılar aña ya‘ nī ḥuriler mihribanlık daḥı raḡmet. daḥı qorqucılık yiñi getürdiler anı ya‘ nī ‘isā! kavmı yazmaduk ya‘ nī farīza eylemedük anı anlaruñ üzere illā istemek için (6) Tañrı hoşnüdlıḡımı. pes şaklamadılar anı şaklamaḡı ḥaqqınca. pes virdük anlara kim imān getürdiler anlardan müzdlerin (7) daḥı çok anlardan fāsıqlardur.

28. ay anlar kim imān getürdiler! qorquñ Tañrı’dan daḥı inanuñ yalavacına ya‘ nī muḡammed vire size (8) iki ülü raḡmetinden daḥı eyleye sizün için aydınlıq yürıyesiz anuñ-ile daḥı yarlıgaya sizi. daḥı Tañrı yarlıgayıcıdır raḡmet kılıcı.

29. (9) tā bile kitāb ehli kim qaadır degüller nesene üzerine Tañrı fazlından daḥı bayıq fazl Tañrı elindedür (10) virür anı aña kim diler. daḥı Tañrı (6)fazl issidür ulu.

1.58 Sūratü'l-Mucādile /58/

(22 āyettir Medine' de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. [288a] bayık işitdi Tañrı sözini anuñ kim tartışur senüñ-ile eri haqqında ya' nī havle şa' lebe kıızı dañı gile eyler Tañrı'ya. dañı Tañrı işidür (2) siz iki cevāblaşduğın bayık Tañrı işidicidür görici.

2. anlar kim zihār eylerler sizlerden 'avratlarına degül anları (3) anları anlaruñ illā anlar kim toğurdılar anları. dañı bayık anlar eydürler bilinmemiş söz sözden (4) dañı yalan. dañı bayık Tañrı 'afv eyleyicidür yarlıgayıcı.

3. dañı anlar kim zihār eylerler 'avratlarına andan dönerler (5) aña kim eyittiler āzād eylemekdür bir kul yā bir qaravaş andan ilerü kim yakınlık eyleye şol ögütlenürsiz anuñ- ıla. dañı Tañrı anı kim işlersiz (6) bilicidür.

4. pes her kim bulmaya iki ayı oruç dutmağdur biribiri ardınca andan ilerü kim yakınlık eyleye ol iki. pes her kim güci yitmeye ya' nī oruca (7) ta' am virmekdür altmış miskīne. şol tā inanasız Tañrı'ya dañı yalavacına. dañı şol Tañrı hadlarıdur. dañı kāfirlerüñ (8) 'azābdur ağırdıcı.

5. bayık anlar kim muhalefet eylerler Tañrı'ya dañı yalavacına ħor olındılar nite kim ħor olındı anlar kim anlardan ilerü-di. (9) dañı bayık indürdük āyetler bellüler. dañı kāfirleründür 'azāb ħor eyleyici.

6. ol gün kim girü qopara anları Tañrı dükelerini (10) pes ħaber vire anlara anı kim işlediler. şakladı anı Tañrı dañı unıttılar anı dañı Tañrı her nesene üzere ħāzırdur.

7. iy bilmedüñ mi bayık Tañrı (11) bilür anı kim göklerdeyür dañı anı kim yirdedür? olmaya gizlü sözi üç gişinüñ illā ol dördiniceridür [288b] ne dañı bişüñ illā ol altıncılarıdur ne dañı azırağ andan ne dañı çokırağ illā ol anlaruñ-ıladur (2) qanda kim oldılar. andan ħaber vire anlara anı kim işlediler kıyāmet günü bayık Tañrı her neseneyi bilicidür.

8. ey görmedüñ mi (3) anları kim yığlındılar çivşeyü söylemekden andan dönerler aña kim yığlındılar andan? dañı çivşeyü söyleşürler yazuğı dañı (4) ħaddan geçmegi dañı yalavaca 'āsī olmağı. dañı qaçan kim geldiler saña selām virdiler anuñ-ile kim selām virmedi saña anuñ-ile Tañrı ya' nī «selām aleyh» dirler (5) dañı eydürler gündüzilerinde “nişe 'azāb eylemez bize Tañrı andan ötürü kim eydürüz?” tapdur anlara tamu gireler aña (6) pes ne yavuz dönecek yirdür!

9. iy anlar kim imān getürdiler! qaçan çivişesiz çivşeşmen yazuğı (7) dañı ħaddan geçmegi dañı yalavaca 'āsī olmağı dañı çivşeşüñ eylügi dañı şakıncılığı. dañı qorquñ Tañrı'dan ol kim (8) andın yaña dirinilesiz.

10. degül çivşeşmek illā şeytāndan tā qayğulu eyleye anları kim imān getürdiler. dañı

degül ziyān degürici anlar (9) nesene illā Tañrı destürıyla. dañı Tañrı'ya tevekkül eylesün mü'minler.

11. iy anlar kim imān getürdiler! kaçan eyidile (10) size giñ oluñ meclisde giñ eylen ya' nī meclisi giñ eyleye Tañrı sizüñ için. dañı kaçan eyidile «turuñ» turuñ. yücelde (11) Tañrı anları kim imān getürdiler sizden dañı anları kim virinildiler 'ilm derecetler dañı Tañrı anı kim işlersiz bilicidir.

12. iy [289a] anlar kim imān getürdiler! kaçan söyleşesiz yalavac-ıla ilerü tutuñ sözüñüz ileyinde şadağa şol (2) yigrekdür size dañı arıdırakdur ya' nī yazuğı. pes eger bulmayasız bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılcı.

13. iy kırkduñuz mı ya' nī yoñsullıkdan kim ilerü dutasız (3) sözüñüz ileyinde şadağalar? pes kaçan işlemedüñüz dañı tevbe virdi Tañrı size pes tururuñ (4) namāzı dañı virüñ zekātı dañı muñı' oluñ Tañrı'ya dañı yalavacına. dañı Tañrı haberlüdür aña kim işlersiz.

14. iy (5) görmedüñ mi anları kim sevdiler bir kavımı kim kaçadı Tañrı anlara. degül anlar sizden dañı degül anlardan. dañı and (6) içerler yalan üzere anlar bilürlerken.

15. yaraqladı Tañrı anlara 'azāb kıtı. bayık anlar yavuz oldu ol kim işlerler!

16. (7) duttılar andlarını kılkın pes yıgdılar Tañrı yolından pes anlarıñdur 'azāb hor eyleyici.

17. hergiz aşşı eylemeye anlara (8) malları ne dañı oğul kızları Tañrı'dan nesene. şunlar od işleridür anlar anuñ içinde ebed kılcıdır.

18. (9) ol gün kim yirden kıpara anları Tañrı dükelini pes and içerler anuñ-içün ya' nī Tañrı için şöyle kim and içerler sizüñ için. dañı şanurlar kim bayık anlar nesene üzeredürler. (10) iy bayık anlar anlardır yalancılar!

19. ğālib oldu anlarıñ üzere şeytān pes unıtdurdu anlara Tañrı zıkrini. şunlar şeytān bölügidür. iy bayık (11) şeytān bölügi anlar ziyānlulardur!

20. bayık anlar kim muhalefet eylerler Tañrı'ya [289b] dañı yalavacına şunlar horırağlar arasındadır.

21. yazdı Tañrı ya' nī lavh' da «bayık ğālib olam ben dañı yalavaçlarum. bayık Tañrı kıvıdır ğālibdur.

22. (2) bulmayasın bir kavımı kim inanurlar Tañrı'ya dañı soñrağı güne severler anı kim muhalefet eyledi Tañrı'ya dañı yalavacına eger (3) oldılar ise dañı ataları yā oğlanları yā kıardaşları yā kıabileleri. şunlar yazdı ya' nī Tañrı (4) göñüllerinde imānı dañı kıuvvetlendürdi anları cebreyil-ile andan. dañı kıvüre anları uçmaqlara aklar altından (5) ırmağlar ebed kılcıdırken anuñ içinde. hoşnüd oldu Tañrı anlardan dañı hoşnüd oldılar andan. şunlar Tañrı bölügidür. (6) iy bayık Tañrı bölügi anlar kıurtılıcıdır!

1.59 Sūratü'l -Hāsr /59/

(24 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (7) tesbīh eyledi Tañrı'ya ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

2. ol oldur kim çıkardı (8) anları kim kâfir oldılar kitāb ehli'nden illerinden öñdingi kopardımağ vaktında şanmadıñuz kim (9) çıkalar dağı şandılar bayık anlar yığıcıdur anlarıñ hisārları Tañrı'dan pes geldi anlara Tañrı 'azābı ol yirden kim (10) şanmadılar. dağı bırağdı gönülleri içine korkuyı ħarāb eylerler evlerini elleri-y-ile dağı mü'minler elleriyile. [290a] pes i'tibār eyleñ iy gözler isleri!

3. dağı eger yazmamışmıssa Tañrı anlarıñ üzere ilden çıkmak 'azāb eyleyeyidi anlara (2) dünya içinde dağı anlarıñdur āĥiretde od 'azābı.

4. şol andan ötürüdür kim anlar muĥalefet eylediler Tañrı'ya dağı yalavacına. (3) dağı her kim muĥalefet eyler ise Tañrı'ya bayık Tañrı kıatı 'azābludur.

5. ol kim kesdüñüz ħurma ağacı yā kuduñuz anı tırur (4) kökleri üzere Tañrı destürü-y-ıla dağı tā rüsvāy eyley fāsıqları.

6. dağı ol kim döndürdi Tañrı ya'nī bulın eyleyü virdi yalavacına anlardan ya'nī kâfirlerden (5) yügürdürmedüñüz anuñ üzere atlar ne dağı develer velikin Tañrı musallağ eyler yalavaçlarını anuñ üzere kim diler. (6) dağı Tañrı her nesene üzere güci yiter.

7. ol kim döndürdi Tañrı ya'nī bulın yalavacına köyler kıavmından. Tañrınuñdur dağı yalavacınıñ (7) dağı ĥışımlık issinüñ dağı ögsüzlerüñ dağı miskinlerüñ dağı yol erinüñ tā olmaya devlet dutması mal (8) baylar içinde sizden. dağı anı kim virdi size yalavaç tutuñ anı dağı andan kim yıgđı sizi andan yıgđınuñ. (9) dağı korkuñ Tañrı'dan bayık Tañrı kıatı 'azābludur.

8. yoĥsullarıñdur illerinden gitmişler anlar kim çıkarmıldılar illerinden (10) dağı mallarından isterler fażl Tañrı'dan dağı ĥoşnüdlik dağı arka virürler Tañrı'ya dağı yalavacına. (11) şunlar anlar girçeklerdür.

9. dağı anlardur kim yir duttılar sarāy ya'nī medine'yi dağı imān'ı anlardan ilerü severler [290b] anı kim ayrıldı yirinden anlardın yaña. dağı bulmazlar gönülleri içinde ĥācet andan ötürü kim virinildiler dağı üyirürler ya'nī muĥācirleri (2) gendüzileri üzere eger oldı-sa dağı anlara ĥācet dağı yoĥsullık. dağı her kim şaklanıldı gendü baĥıllığından pes şunlar anlardur (3) kıurtılmışlar.

10. dağı anlar kim geldiler anlardan şoñra eydürler “iy çalabumuz! yarlığa bizi dağı kıarındaşlarımızı anlar kim (4) öñürtdiler bizden dağı kıılma gönüllerümüñ içinde kīne anlara kim imān getir diler. iy çalabumuz! bayık sen mihrubansın raĥmet kıılıcı.”

11. (5) iy görmedim mi anları kim munāfıklık eylediler eydürler qarındaşlarına anlar kim kāfir oldılar kitāb ehli'nden (6) “eger çıkarınılasız çıkavuz sizün-ile daḥı boyun virmeyevüz sizün ḥaḳḳuñuzda kimseye hemişe. daḥı eger çalışınılasız arḳa virevüz size.” (7) daḥı Tañrı tanuḳlık virür kim bayık anlar yalancılardur.

12. eger çıkannılalar çıkmayalar ya' nī güçleri yitmeye çalışmağa (9)anlaruñ-ıla daḥı eger çalışınılalar (8) arḳa virmeyeler anlara daḥı eger arḳa virürler-ise anlara döndüreler ardları andan arḳa virinilmeyeler.

13. siz ḳatıraḳsız (9) ḳorḳmaḳdın yaña göñülleri içinde Tañrı'dan ya' nī Tañrı'dan ise, sizden ḳatır aḳ ḳorḳarlar. şol andan ötürüdür kim anlar ḳavumdur añlamazlar.

14. çalışmayalar sizün-ile (10) dükeli illā köyler içinde berkinilmiş yā dıvarlar ardından. çalışları aralarında ḳatıdır. sanasın anları (11) dirilmiş göñülleri anlaruñ taḳılmış-iken şol andan ötürüdür kim anlar ḳavmdur añlamazlar.

15. anlarcılayın gibi kim ya' nī mekke müşriḳleri anlardan ilerülerdi [291a] yaḳın zamān taḫdılar şoña yavuzluḳın işlerinüñ. daḥı anlaruñdur ' azāb aḳrıdıcı.

16. (2) şeyṫān beñzeri gibi kim şeyṫān beñzeri gibi kim ol vaḳt kim eyitti ādemiye: “kāfir ol” (3) pes ḳaçan kim kāfir oldu eyitti “bayık ben bızarvan senden bayık ben ḳorḳarın Tañrı'dan ' ālemler ḳalabı'sı.”

17. pes oldu şoñı ol ikinüñ (4) bayık ol iki od içindedür, ebed ḳalıcılarken anuñ içinde. daḥı şol zālimler cezāsıdır.

18. iy anlar kim imān getürdiler! (5) ḳorḳuñ Tañrı'dan daḥı baḳsuñ nefis aña kim ilerü dıttı ırte-y-içün. daḥı ḳorḳuñ Tañrı'dan bayık Tañrı ḥaberlüdür aña kim işlersiz.

19. (6) daḥı olmañ anlarcılayın kim unıttılar Tañrı'yı pes unıtdırdı anlara gendüzilerini şunlar anlardur fāsıḳlar.

20. (7) berāber degül od işleri daḥı uçmaḳ işleri uçmaḳ isleri anlardur zafer bulıcılar.

21. eger indürmiş missevüz (8) uşbu ḳur'ān'ı taḳ üzere göredün anı aşaklık eyleyici pāre pāre olmuş Tañrı ḳorḳusından. daḥı şol (9) meşeller bellü eyerüz anı ādemiler için ola kim anlar endişe eyleyeler.

22. ol Tañrı'dur ol kim yoḳdur Tañrı illā ol ḡayb bilici (10) daḥı ḥāzır. ol rüzī viricidür raḥmet ḳılıcı.

23. ol Tañrı'dur ol kim yoḳdur Tañrı illā ol pādişāh gey eri (11) ' ayıbsuz imin eyleyici toḒru tanuḳ beñdeşsüz ḳahr eyleyici ululuk issi. arılıḒı Tañrı'nuñ andan kim ortaḳ eyerler.

24. ol Tañrı'dur [291b] yaradıcı ayırıcı yaratmaḳda bir nice ḥalkı bir niceden süret eyleyici. anuñdur adlar görklürekler. tesbīḥ eyer aña ol kim göklüdedür daḥı yirde. (2) daḥı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

1.60 Sūratü'l - El - Mumtehine /60/

(13 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (3) iy anlar kim īmān getürdiler! dutmañ düşmānumı dañı düşmānuñuzu dostlar kim birağursız anlardın yaña ya' nī haberler (4) dostlıqdan ötürü. dañı bayıķ kāfir oldılar aña kim geldi size haķ. çıkartırlar yalavacı dañı sizi anuñ-içün kim īmān getürürsüz (5) Tañrı'ya çalabuñuza. eger olduñuz çıkduñuz ise ğaza-y-içün yolumda dañı istemek içün hoşnūdlıgımı... gizlersiz anlardın yaña (6) dostlığı dañı ben bilürin anı kim gizledüñüz dañı anı kim eşikere eyledüñüz. dañı her kim eyler-ise anı sizden bayıķ azdı yol (7) toğrusından.

2. eger bulurlar-ise sizi olalar size düşmānlar dañı döşeyeler sizdin yaña ellerini dañı dillerini (8) yavuzlığ-ıla. dañı sevdiler eger kāfir olmuş-mıssa-duñuz!

3. (8)hergiz aşşı eylemeye size hışımlıķlarıñuz ne dañı oğul kızlarıñuz. kıyāmet günü (9) hüküm eyleye ya' nī Tañrı arañuzda. dañı Tañrı anı kim işlersiz görücidür.

4. bayıķ oldı sizüñ içün uyası nesene görklü ibrahīm'de dañı anlarda kim anuñiledi. ol vaķt kim eyittiler kavumlarına “bayıķ biz bīzarlaruz sizden (10) dañı andan kim taparsız Tañrı'dan ayruk. [292a] kāfir olduķ size dañı zāhir oldı aramızda dañı arañuzda düşmānlık dañı sevmemek hemişe tā īmān getüresiz (2) Tañrı'ya yaluñuzken.” illā ibrahīm sözinde atasına “yarlıgamaķ dileyem senüñ içün dañı mālīk degülven senüñ içün Tañrı'dan ya' nī uymaķ var bu sözde atasına (3) nesene.” “iy çalabumuz! saña tevekkül eyledük dañı sendin yañadur dönecek yir.”

5. “iy çalabumuz! kılma bizi fitne anlara kim (4) kāfir oldılar. dañı yarlıga bizi iy çalabumuz! bayıķ sen beñdeşsüzsin dürüst işlü dürüst sözlü.”

6. bayıķ oldı sizüñ içün anlarda uyası nesene (5) görklü aña kim oldı korķar Tañrı'dan dañı soñrağı günden. dañı her kim yüz döndüre bayıķ Tañrı oldur bay (6) öğülmüş.

7. ola kim Tañrı eyleye arañuzda dañı anlarıñ arasında kim düşmān duttuñuz anlardan dostlık. dañı Tañrı (7) güci yiterdür. dañı Tañrı yarlıgayıcıdur raħmet kılıcı.

8. yıgımaz sizi Tañrı anlardan kim çalışmadılar sizüñ ile dīn içinde (8) dañı çıkarmadılar sizi illerüñüzden kim eylük eyleyesiz anlara dañı ‘adl eyleyesiz anlardın yaña. bayıķ Tañrı sever (9) ‘adl eyleyicileri.

9. yıgımaz sizi Tañrı illā anlardan kim çalışdılar sizüñ-ile dīn içinde dañı çıkardılar sizi (10) illerüñüzden dañı arķa virişdiler sizi çıkarmaķ üzere kim dost dutasız anları. dañı her kim dost dutar-ise anları şunlar (11) anlardur zālīmler.

10. iy anlar kim īmān getürdiler! kaçan gele size mü'mine ‘avratlar» illerinden ayrılıcıarken [292b] şınañ anları. ya' nī anlardan Tañrı bilürirekdür īmānlarıñ anlarıñ. pes eger

bilürseñüz anları mü'mine 'avratlar girü döndürmeñ (2) anları kâfirlerdın yaña. degül anlar ya' nî 'avratlar helâl anlara dağı degül anlar helâl olalar anlara. dağı virüñ anlara anı kim nafağa eylediler (3) dağı yazuğ yoğdur sizüñ üzere kim nikâh eylesiz anları kaçan vire siz anlara kirilerini ya' nî kâbinlerin. dağı yapışmañ kâfire 'avratlarıña (4) şaklamağlarına dağı dileñ anı kim nafağa eyledüñüz dağı dilesünler anı kim nafağa eylediler. Tañrı hükmidür hüküm eyer arañuzda. (5) dağı Tañrı bilicidür dürüst işlödür dürüst sözlödür.

11. dağı eger geçer ise sizden nesene 'avratlarıñuzdan kâfirlerdür yaña pes ğanimet alursañuz kâfirlerden pes virüñ anlara kim (6) gitdi 'avratları anuñ gibi kim nafağa eylediler ya' nî dağı qorquñ Tañrı'dan ol kim siz aña inancılırsız.

12. iy peygamber! (7) kaçan gele saña mü'mine 'avratlar kim bey'at eylerler senüñ-ile anuñ üzere kim ortak eylemeyeler Tañrı'ya nesene dağı uğurlamayalar dağı zinâ eylemeyeler (8) dağı depelemeyeler oğlanlarını dağı getürmeyeler bühtanı yalan bağlayalar anı elleri arasında dağı ayakları arasında (9) dağı 'āsī olmayalar saña eyü işde pes qavl eyle anlarıñ-ıla dağı 'ahd. dağı yarlığamağ iste anlara Tañrı'dan bayıq Tañrı yarlığayıcıdur rağmet kılcı.

13. (10) iy anlar kim imān getürdiler! dostlıq eylemeñ bir qavm-ıla kim qağıdı Tañrı anlara ya' nî cuhūdlar. bayıq nevmid oldılar āhiretde (11) nite kim nevmid oldı kâfirler, sinle islerinden.

1.61 [293a] Sūratü's -Şaff/61/

(14 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāğmāni'r-rāğim

1. (2) tesbiğ eyledi Tañrı'ya ol kim göklerdedür dağı ol kim yirdedür. dağı ol beñdeşüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

2. ey anlar kim (3) imān getürdiler! nişe eydürsiz anı kim işlemezsiz?

3. ulu oldı sevmemekdin yaña Tañrı qatında kim eyidesiz anı kim işlemezsiz.

4. (4) bayıq Tañrı sever anları kim çalışurlar yolında şaf bağlayıcılariken taman anlar temeldür sıknaşmış muğkem.

5. dağı ol vağt kim eyitti (5) mūsā qavmına "iy qavmum! pes incidürsiz beni şol halde kim bayıq Tañrı yalavacıvan sizdin yaña?" ol vağt kim egildiler hağdan (6) egdi Tañrı gönüllerini. dağı Tañrı, toğru yol göstermez qavma fasıklar.

6. dağı ol vağt kim eyitti 'isā! meryem oğlı (7) "iy benī isrāyil! bayıq ben Tañrı yalavacıvan sizdin yaña girçek dutıcı-y-iken anı kim ileyümeddür tevrīt dağı muştilayıcı iken (8) bir yalavacı kim gele benden şoñra adı anuñ ağmed'dür." pes ol vağt kim geldi anlara ğüccetler ile eyittiler "uşbu cādülüğdur (9) bellü."

7. daḥı kimdür zālīmıraḡ andan kim yalan baḡladı Tañrı'ya yalan ol oqınurken müsülmānlikdin yaña? (10) daḥı Tañrı toḡru yol göstermez ḡavına zālimler.
8. dilerler kim söyündürelər Tañrı aydınlıḡını aḡızları-y-ıla daḥı Tañrı (11) tamām eyleyicidür aydınlıḡını eger duşḡar gördi-y-ise daḥı kāfirler.
9. ol oldur kim viribidi yalavacını toḡru yol-ıla daḥı ḡaḡ dīn ile [293b] tā ḡālib eyleye anı din üzerine dükeli eger duşḡar gördiyise daḥı müşriḡler.
10. ey anlar kim īmān getürdiler! ḡulavuzlayayın mı sizi (2) bezirgenlik üzere kim ḡurtara sizi 'azābdan aḡrıdıcı?
11. īmān getüresiz Tañrı'ya daḥı yalavacına daḥı ḡaḡa eylesiz Tañrı yolında (3) mallaruñuz ile daḥı nefsleruñuz ile. şol yigrekdür size eger bilmeklü olasız.
12. yarlıḡaya size yazuḡlaruñuzı daḥı (4) givüre sizi uçmaḡlara aḡar altından ırmaḡlar daḥı turaḡ yirlere arı 'adn uçmaḡlarında. (5) şol zafer bulmaḡdur ulu.
13. daḥı ayruḡ kim seversiz. anı arḡa virmek Tañrı'dan daḥı açmaḡ yaḡın daḥı muştıla mü'minlere.
14. (6) iy anlar kim īmān getürdiler! oluñ arḡa viriciler Tañrı'ya nitekim eyitti 'īsā! meryem oḡlı ḡavārılara “kimdür (7) arḡa viricilerüm Tañrı'dın yaña?” eyitti ḡavārılar “biz Tañrı'nuñ arḡa viricilerivüz.” pes īmān getürdi bir bölük benī isrāyil'den (8) daḥı kāfir oldı biz bölük. pes ḡuvvetlendürdük anları kim īmān getürdiler düşmānları üzere pes oldılar ḡālibler ya' nī ḡüccetler-ile.

1.62 Sūratü'1 - Cum'a /62/

(11 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḡmāni'r-rāḡīm

1. (9) teşbiḡ eyler Tañrı'ya ol kim göklerdeğer daḥı ol kim yirdedür pādişāḡ gey arı beñdeşsüz dürüst işlü sözlü.
2. ol oldur kim viribidi [294a] oḡımaḡ yazmaḡlar içine yalavaḡ anlardan oḡır anlaruñ üzere āyetlerini daḥı arıdur anları daḥı öḡredür anlara kitāb'ı ya' nī ḡur'an'ı (2) daḥı ḡikmeti daḥı bayıḡ oldılar ilerü azḡunluk içinde bellü.
3. daḥı ayruḡlar içine anlardan kim irmediler anlara ya' nī ilergiler. (3) daḥı ol 'azīdzür ḡakīmdür.
4. şol Tañrı faḡlıdur virür anı aña kim diler daḥı Tañrı faḡl issidür ulu.
5. (4) meşeli anlaruñ kim yüklendiler tevrīt'i ya' nī buyrıldılar kim bileler daḥı 'amel eyleyeler andan götürmediler anı eşek meşeli gibidür götürür kitābları. (5) yavuz oldı ḡavm meşeli anlar kim yalan duttılar Tañrı işlerini! daḥı Tañrı toḡru yol göstermez ḡavma zālimler.

6. (6) eyit “iy anlar kim cuḥūd oldılar! eger şanursañuz bayıḳ siz dostlarısız Tañrı’nuñ ‘ademilerden ayruḳ (7) pes arzulañ ölümi eger olasız girçekler.”

7. daḳı arzulamayalar anı hemişe andan ötürü kim ilerü duttı elleri. (8) daḳı Tañrı bilicidür zālimleri.

8. eyit “bayıḳ ölüm ol kim kaçarsız andan bayıḳ ol görıcidür sizi. (9) andan döndürinilesiz ğayb bilicidin yaña daḳı ḥāzır pes ḥaber vire size anı kim olduñuz işlersiz.”

9. iy (10) anlar kim imān getürdiler! kaçan kığrınıla namāz için cum’a güninde pes ivüñ Tañrı zikrindin yaña ya’ nī ḥuṭbe (11) daḳı koñ şatıyı şol yigrekdür size eger bilürseñüz.

10. (8)pes kaçan kılına ol namāz tağıluñ [294b] yirde daḳı isteñ Tañrı fazlından. daḳı anuñ Tañrı’yı çok ola kim siz kırtulasız.

11. daḳı kaçan (2) gördiler bezirgenlik yā oyun tağıldılar andın yaña daḳı kıodılar seni tırur. eyit “ol kim Tañrı kıatındadur yigrekdür (3) oyundan daḳı bezirgenlikden.” daḳı Tañrı ruzi viricileruñ yigregidür.

1.63 Sūratü’1-Munāfikūn /63/

(11 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (4) kaçan geldi saña münāfiklar eyittiler “tanuḳlık virürüz bayıḳ sen Tañrı yalavacısın.” daḳı Tañrı bilür bayıḳ sen (5) yalavacısın. daḳı Tañrı tanuḳlık virür bayıḳ münāfiklar yalancılardur.

2. duttılar andlarını kıalkān (6) pes yığdılar Tañrı yolından. bayıḳ anlar yavuz oldı ol kim oldılar işlerler.

3. şol andan ötürüdür kim anlar imān getürdiler andan (7) kāfir oldılar. pes mühr uruldı gönülleri üzere pes anlar añlamazlar.

4. daḳı kaçan göresin anları tañladur seni tenleri anlaruñ (8) daḳı eger söyleyeler işidürsin sözlerini. taman anlar ağaçlardur söykenilmiş. şanurlar her ün virmegi anlaruñ üzere. (9) anlar düşmān pes saḳın anlardan! la’ net eylesün anlara Tañrı nite döndürülürler!

5. daḳı kaçan eyidildi anlara “gelüñ yarlıgamaḳ dilesüñ sizüñ için (10) Tañrı yalavacı” döndürdiler egdiler başlarını. daḳı gördüñ anları döndürürler yā dönerler daḳı anlar kibr eyleycilerdür.

6. berāberdür anlaruñ üzere yarlıgamaḳ diledüñ-ise anlaruñ için yā [295a] yarlıgamaḳ dilemedüñ ise anlaruñ için hergiz yarlıgamaya Tañrı anları. bayıḳ Tañrı toğru yol göstermez (2) kıavma fāsıḳlar.

7. anlar anlardur kim eydürler “nafaḳa eylemeñ aña kim Tañrı yalavacı kıatındadur tā

(3) tağılalar.” dağı Tañrı’nuñdur gökler hazineleri. dağı yirün velikin münafıklar añlamazlar.

8. eydürler (4) “eger dönersevüz medine’din yaña çıkara ‘azızırak ya’ nī gendüler andan ħorırağı” ya’ nī peygamber. dağı Tañrı’nuñdur ‘izzet dağı yalavacınunñ (5) dağı mü’minlerünñ velikin münafıklar bilmezler.

9. iy anlar kim imān getürdiler! eglesünñ sizi (6) mallaruñuz ne dağı oğul kızlaruñuz Tañrı zıkrinden. dağı her kim işleye anı pes anlar anlardur ziyānlular.

10. (7) dağı nafağa eyleñ andan kim ruzi virdük size andan ileri kim gele birünñuze ölüm pes eyide “iy çalabum! (8) nişe şoña kıomadunñ beni yaqın zamaña degin pes şadağa viredüm ya’ nī zekāt viredüm dağı oladum şālihlerden?”

11. dağı hergiz şoña kıomaya Tañrı bir (9) nefsi kıaçan gele eceli anunñ dağı Tañrı bilicidür anı kim işlersiz.

1.64 Sūratü’t -Tegābün /64/

(18 āyettir - Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’liāhi’r-rāhmāni’r-rāhīm

1. (10) tesbīħ eyler Tañrı’ya ol kim göklerdeğür dağı ol kim yirdedür. anuñdur pādişāhlık dağı anuñdur ögmek dağı ol her nesene üzere güci yiter.

2. [295b] ol oldur kim yarattı sizi pes bir niceñüz kāfirdür dağı bir niceñüz mü’min dūr. dağı Tañrı anı kim işlersiz görıcidür.

3. yarattı (2) gökleri dağı yiri ħaqq-ıla. dağı süretlendürdi sizi pes görklü eyledi süretlerünñuzi. dağı andın yañadur dönecek yir.

4. bilür anı kim (3) göklerdeğür dağı yirde dağı bilür anı kim gizlersiz dağı anı kim eşikere eylersiz. dağı Tañrı bilicidür göğüzler issini ya’ nī gönüllerdegiyi.

5. (4) iy gelmedi mi size ħaberi anlarunñ kim kāfir oldılar ilerden pes taddılar işleri vebālin? dağı anlaruñdur ‘azāb (5) ağırdıcı.

6. şol andan ötürüdür kim oldı gelür anlara yalavaçları ħüccetler-ile pes eyittiler “iy ādemī mı toğru yol gösterür bize?” (6) pes kāfir oldılar dağı yüz döndürdiler. dağı ħacetsüz oldı Tañrı dağı Tañrı baydur öğülmiş.

7. şandı anlar kim kāfir oldılar kim girü kıoparılmayalar. (7) eyit; “evet çalabum ħaqqı-y-içün kıoparılmıyasız andan ħaber virinilesiz anı kim işledünñuz. dağı şol Tañrı’ya geñezdür.”

8. pes inanuñ (8) Tañrı’ya dağı yalavacına dağı aydınlığa ol kim indürdük. dağı Tañrı aña kim işlersiz ħaberlüdür.

9. ol gün kim dire sizi (9) dirmek günü için şol mağburılık günidür dağı her kim inana Tañrı’ya dağı işleye eyü iş yarlıgaya aña (10) yavuz işlerin dağı givüre anı uçmaqlara aqar altından

irmağlar ebed kâlicilerken anuñ içinde hemîşe. (11) şol zafer bulmağdur ulu.

10. dağı anlar kim kâfir oldılar dağı yalan duttılar âyetlerümüzi şunlar od işleridür [296a] ebed kâlicilerken anuñ içinde. dağı yavuz oldı dönecek yir!

11. degmedi hiç muşibet illâ Tañrı destürü-y-ıla. dağı her kim (2) inana Tañrı'ya toğru yol göstere gönline. dağı Tañrı her nesenevi bilicidür.

12. dağı boyun virüñ Tañrı'ya dağı boyun virün yalavaca. (3) pes eger yüz döndüresiz degül yalavacumuz üzere illâ degürmek bellü.

13. Tañrı yoğdur Tañrı illâ ol. dağı Tañrı üzere (4) tevekkül eylesün mü'minler.

14. iy anlar kim imân getürdiler! bayık 'avratlaruñuzdandır dağı oğul kızlaruñuzdandır (5) düşmân sizüñ pes şaķınuñ anlardan. dağı eger 'afv eyleyesiz dağı şuçdan geçesiz dağı yarlıgayasız bayık Tañrı yarlıgayıdır (6) rahmet kılıcı.

15. degül mallaruñuz dağı oğul kızlaruñuz illâ fitne. dağı Tañrı anuñ katındadır müzd ulu.

16. pes korquñ Tañrı'dan (7) gücüñüz yittügince dağı işidüñ ya' nî ögüdi dağı boyun virüñ. dağı nafaķa eyleñ hayr (8) gündüzüñüz için. dağı her kim saķlandı gündüzi baķıllıgından şunlar anlardur kurtılıclar.

17. eger ödünç viresiz Tañrı'ya ödünç görklü haķ artura anı (9) sizüñ için dağı yarlıgaya sizi. dağı Tañrı şükre müzd viricidür güc götürici.

18. ğayb bilici dağı hâzır beñdeşsüz dürüst işlü dürüst sözlü.

1.65 Sūratü't-Talāk /65/

(12 âyettir Medine'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. [296b] iy peygamber! kaçan talâķ viresiz 'avratlara pes talâķ virüñ anlara anlaruñ 'iddetine karşı dağı şayıñ 'iddeti. dağı (2) korquñ Tañrı'dan çalabuñuzdan. çıkarmañ anları evlerinden dağı çıkmasunlar illâ kim getüreler (3) zışt iş bellü eyleyici. dağı şol Tañrı hadlarıdır dağı her kim geçe Tañrı hadlarından bayık zulum eyledi gündüzine. bilmezsin (4) ola kim Tañrı yiñi eyleye şundan şoñra bir iş.

2. pes kaçan ireler zamânlarına dutuñ anları (5) eylüg-ile yâ ayrılıñ anlardan eylüg-ile. dağı tanuķ dutuñ iki 'adâlet issini sizden dağı tururuñ tañuklığı (6) Tañrı için. şol ögütlenür anuñ-ile ol kim oldı inanur Tañrı'ya dağı şoñrağı güne. dağı her kim korķar-ise Tañrı'dan kıla (7) haķķı-içün çıkacaķ yir ya' nî kayğulardan.

3. dağı rüzi vire aña ol yirden kim şanmaz. dağı her kim tevekkül eyleye Tañrı'ya ol tapdur aña. (8) bayık Tañrı iricidür işine. bayık kıldı Tañrı her neseye endâze.

4. daḥı anlar kim nevmīd oldılar (9) ḥayzdan ‘avratlarıñuzdan eger gümānlenesiz ‘iddeti anlarıñ üç aylardur daḥı anlar kim ḥayz görmedi ya‘nī ‘iddetlerine. daḥı yükler (10) isleri zamānı anlarıñ ya‘nī iddetleriniñ komaḳlarıdır yüklerini. daḥı her kim ḳorḳa Tañrı’dan kıla anuñ-içün işinden geñezlik.

5. (11) şol Tañrı buyruğıdır indürdi anı sizdin yaña. daḥı her kim ḳorḳar-ise Tañrı’dan yarlıgaya aña yavuz işlerin daḥı ulu eyleye anuñ-içün müzdi.

6. [297a] oturduñ ‘avratları ol yirde kim oturursız gücünüz yitdüğinden. daḥı ziyān degürmeñ anlara tā ṭar eylesesiz anlarıñ üzere. (2) daḥı eger olalar yükler isleri nafaḳa eyleñ anlarıñ üzere (3) tā ḳoyalar yüklerini. pes eger emzüreler sizüñ için virüñ anlara kirilerini. daḥı buyrışuñ arañuzda (4) eylügi. daḥı eger ḳatılıḳ eylesesiz biribiriñüz ile pes tiz emzüre anuñ-içün ayruḳ ‘avrat.

7. nafaḳa eylesün gūñlik issi giñliginden daḥı ol kim ṭar olındı anuñ üzere ruzisi nafaḳa eylesün andan kim virdi aña Tañrı. geñsüz eylemez Tañrı hīç nefse (5) illā anı kim virdi aña. tiz kıla Tañrı duşḫarlıḳdan soñra geñezlik.

8. daḥı niçe köy yüz döndürdi ḥaddan geçe ḳalabı’sı buyruğından (6) daḥı yalavacıñuñ. pes ḥisāb eyledük anı ḥisāb ḳatı daḥı ‘azāb eyledük aña ‘azāb bilinmez ya‘nī ḳatı ‘azāb

9. pes ṭatdı işinüñ (7) vebālin daḥı oldı işinüñ soñı ziyān.

10. yaraḳladı Tañrı anlarıñ için ‘azāb ḳatı. pes ḳorḳuñ Tañrı’dan (8) iy ‘aḳıllar isleri anlar kim imān getürdiler bayıḳ indürdi Tañrı sizdin yaña ḳur’an’ı.

11. yalavaḳ oḳır (9) sizüñ üzere Tañrı āyetlerini bellü eyleyiciler tā ḳıçara anları kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler ḳarañulıḳdan (10) aydınlıḳdın yaña. daḥı her kim inana Tañrı’ya daḥı işleye eyü iş givüre anı uçmaḳlara aḳar altından (11) ırmaḳlar ebed ḳalıcılarken anuñ içinde hemişe. bayıḳ görklü eyledi Tañrı anuñ-içün ruzi.

12. Tañrı ol kim yarattı yidi gökleri [297b] daḥı yirden anlarcılayın. iner buyruḳ aralarında. tā bilesiz kim bayıḳ Tañrı her nesene üzere güci yiter (2) daḥı bayıḳ Tañrı bayıḳ ḳapladı her neseneyi bilmekdin yaña.

1.66 Sūratü’t-Ṭaḥrīm /66/

(12 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (3) iy peygamber! nişe ḥarām eylersin anı kim ḫelāl eyledi Tañrı saña? istersin ‘avradlarıñ ḫoşñudlıḳını. daḥı Tañrı yarlıgayıcıdır (4) raḫmet ḳılıcı.

2. bayıḳ farz eyledi Tañrı size andlarıñuzdan ḳıçmağı daḥı Tañrı ḳalabuñuzdur daḥı ol

bilicidür dürüst işlü dürüst sözlü.

3. dağı ol vaqt (5) gizledi peygamber bir nice ‘avratlarındın yaña bir sözi pes ol vaqt kim haber virdi anı dağı muṭṭalı eyledi anı Tañrı anuñ üzere ya‘nī peygamber’e bildürdi (6) bir nicesin dağı yüz döndürdi bir niceden. pes ol vaqt kim haber virdi peygamber anı eyitti hafza “kim haber virdi saña uşbunı?” eyitti “haber virdi baña (7) bilici haberlü.”

4. eger tevbe eylesesiz siz iki ya‘nī ‘āyişe dağı hafşa Tañrı’dın yaña bayıķ meyl eyledi gönüllerüñüz ya‘nī haqdan... dağı eger arķa virişesiz anuñ üzere (8) bayıķ Tañrı ol ya‘nī veliye ve naşratü arķa viricisidür dağı cebreyil dağı mü’minler şālihi ya‘nī ebü bekr dağı ömer dağı firiştelere şundan şoñra (9) arķa viricilerdür.

5. ola kim çalabı’sı eger talaķ virür-ise size kim degşüri vire aña ‘avratlar yigrek sizden müsülmān ‘avratlar (10) mü’mine ‘avratlar muṭī‘ ‘avratlar tevbe eyleyici ‘avratlar ibādet eyleyici ‘avratlar oruç dutıcı ‘avratlar ez görmiş ‘avratlar dağı biker ‘avratlar.

6. [298a] iy anlar kim imān getürdiler! şaķlañ nefslerüñüzi dağı kavumlaruñuzı oddan odunı anuñ ādemilerdür dağı taş. (2) anuñ üzere firiştelere şarplar katılar. āsi olmazlar Tañrı’ya anı kim buyurdi anlara dağı işlerler anı kim (3) buyururlar.

7. (4) “iy anlar kim kāfir oldılar! “uzr dilemeñ bugün cezā virilmezsiniz illā anı kim olduñuz işlersiz.”

8. iy anlar kim imān getürdiler! dönüñ Tañrı’dın yaña dönmek ögütlenici. ola kim çalabuñuz yarlıgaya size (5) yazuķlaruñuzı dağı givüre sizi uçmaķlara aķar altından ırmaķlar. ol gün kim rüsvāy eylemeye Tañrı (6) peygamber’i dağı anları kim imān getürdiler anuñ-ile. nūrı anlaruñ ive yürir ileylerinde dağı şağlarında. eydürler “iy çalabumuz! (7) tamām eyle bizüm için nūrumuzı dağı yarlıga bizi bayıķ sen her nesene üzere kaadırsın.”

9. iy peygamber! gazā eyle kāfirlere (8) dağı münafıķlara dağı iri ol anlaruñ üzere. dağı turağı anlaruñ şamudur dağı yavuz oldı dönecek yir!

10. bellü eyledi Tañrı bir meşel (9) anlara kim kāfir oldılar nūh ‘avratın dağı lūṭ ‘avratın. oldılar iki ķul altında ķullarumuzdan iki şāliḥ. (10) pes hıyānet eylediler ol ikiye pes aşşı eylemedi ol iki anlara Tañrı’dan nesene. dağı eyidildi “girüñ oda giriciler-ile.”

11. (11) dağı bellü eyledi Tañrı bir meşel anlara kim imān getürdiler fir‘avn ‘avratın. ol vaqt kim eyitti “iy çalabum! yap benüm için ķatunda bir ev [298b] uçmaķda dağı ķurtar beni fir‘avn’dan dağı ‘amelinden dağı ķurtar beni zālīm kavümlerden.”

12. dağı meryem imran kıızı (2) ol kim şaķladı fercini. pes ürdük anuñ içine canumuzdan bizüm ķatumuzdağı candan. dağı doğmadı duttı çalabı’sı kelimelerini dağı kitāblarını (3) dağı oldı muṭī‘lerden.

1.67 Sūratü'l-Mülk /67/

(30 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (4) ḥayırlu oldu yā yüceldi yā anı oldu ol kim elindedür pādişāhlık. daḥı ol her nesene üzere güci yiter.
2. ol kim yarattı ölümi daḥı dirliḡi (5) tā şınaya sizi ḡanḡıñuz görklürekdür 'ameldin yaña. daḥı ol beñdeşsüzdür yarlıḡayıcı.
3. ol kim yarattı yidi gökleri biribiri üzerine. görmeyesin raḡmet yaratmaḡında hiç tefāvut. pes döndür gözi hiç (6) görür misin yazuḡlar ya' nī 'ayb?
4. andan (7) döndür gözi iki gez döne sendin yaña göz ırāḡ ol arınışken.
5. daḥı bayık bezedük yaḡın gögi (8) çıraḡlar-ıla daḥı kılduḡ anları atmaḡlar şeyṡānlar için. daḥı yaraḡladuḡ anlarıñ için ṡamu 'azābını.
6. daḥı (9) anları kim kāfir oldılar çalabı'larına ṡamu 'azābı. daḥı yavuz oldu dönecek yir!
7. ḡaçan bıraḡınalar anuñ içine işideler anuñ ünini (10) eşek üni gibi ol ḡaynarken.
8. yaḡın ola kim yarıla ḡaçımaḡdan. her kez kim bıraḡınıla anuñ içine bir bölük şoñı anlara şaḡlayıcıları ṡamunuñ [299a] "ay gelmedi mi size ḡorḡıdıcı?"
9. eyittiler: "evet bayık geldi bize ḡorḡıdıcı pes yalan ṡuttuḡ daḥı eyittük indürmedi Tañrı nesene degülsiz illā azḡunlık içinde ulu."
10. (2) daḥı eyittiler "eger işidürmisedük yā anlarıñıssaduḡ olmaduḡıdı ṡamu isleri içinde."
11. pes ikrār eylediler yazuḡlarına. (3) ırāḡlık olsuñ ṡamu islerine!
12. bayık anlar kim ḡorḡarlar çalabı'larından ḡayb iken anlarıñdur yarlıḡamaḡ daḥı müzd (4) ulu.
13. daḥı gizleñ sözüñüzi yā eşıkere eyleñ anı bayık ol bilicidür gögüzler issi.
14. iy bilmez mi ol kim (5) yarattı? daḥı ol görklü işlüdür ḡaberlü.
15. ol oldur kim kıldı sizüñ-içün yiri ḡor ya' nī muṡi' pes yüriñ kıranlarında yirüñ yā ṡaḡlarında (6) daḥı yiñ rüzisinden. daḥı andın yaña dur girü dirilmek.
16. iy imin olduñuz mı andan kim gökdedür ya' nī ḡudret kim obura sizi yire? pes (7) ol vaḡt ol ya' nī yir deprene.
17. ay imin olduñuz mı andan kim gökdedür ya' nī ḡudret (8)kim viribiye üzerüñüze ṡaḡ yaḡdurıcı yil? pes tiz bilesiz nitedür ḡorḡıdıcı!
18. daḥı bayık (8) yalan duttı anlar kim anlardan ilerüdür pes nite oldu 'azābum!
19. ey daḥı görmediler mi ḡuşları üstlerinde şaf baḡlayıcılar daḥı direrler? (9) ya' nī

kañatların havade. tutmaz anları illā raḥmān; bayık ol her nesneyi görícüdür.

20. yā kimdür uşbu ol kim ol südür (10) sizüñ yardım ider size, raḥmān'dan ayruķ? degül kāfirler illā mağrurlıķda.

21. yā kimdür uşbu ol kim (11) rüzī virür size eger dutar-ise rüzīsini? belki uvındılar ḥaddan geçmek içinde daḥı ürkmek içinde.

22. yā ol kim yürir yüzün koyu düşiciyiken yüzü üzere [299b] ṭoĝru yol dutıcıraķdur yā ol kim yürir ṭoĝru yol üzere ṭoĝru?

23. eyit “ol oldur kim yarattı sizi daḥı kıldı sizüñ-içün kulaĝı (2) daḥı gözleri daḥı gönülleri. az şükr eylersiz!”

24. eyit “ol oldur kim yarattı sizi yirde daḥı andın yaña (3) cem‘ olmasız.”

25. daḥı eydürler :“kaçandur işbu va‘ de eger olasız girçekler?”

26. eyit “degül bilmek illā Tañrı katında. (4) daḥı degülin ben illā korķıdıcı bellü.”

27. pes ol vaķt kim gördiler anı yaķın oldu zişt oldu yüzleri anlarıñ kim kāfir oldılar. daḥı eyidildi “uşbu (5) oldur kim olduñuz-idi anı dilersiz.”

28. eyit “ḥaber virüñ eger helāk eyler ise beni Tañrı daḥı anı kim benüm iledür yā raḥmet kıılır-ise bize kim (6) kıurtara kāfirleri ‘ azābdan aĝrıdıcı?”

29. eyit “oldur rüzī virici yā raḥmet kıılıcı inanduk aña daḥı aña tevekkül eyledük. pes tiz bilesiz (7) anı kim ol azĝunlık içindedür bellü.”

30. eyit “ḥaber virüñ eger olur-ise şuyunuz yire girici pes kim getüre size aķar şu?”

1.68 Sūratü'l-Ķalem /68/

(52 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (8) balık ḥaķķı-y-içün ya' nī yiri götüren yā dīvit ḥaķķı-y-içün daḥı ķalem ḥaķķıyıcıñ ya' nī lavḥ' ı yazan daḥı anıñ ḥaķķı-y-içün kim yazarlar.

2. degilisin çalabuñ ni' met i-y-ile ya' nī imān daḥı peyĝamberlık delü.

3. daḥı bayık senüñdür müzd (9) kesilmemiş yā minnet olunmamış .

4. daḥı bayık sen ḥū üzeresin ulu.

5. 6. pes tiz göresin daḥı göreler ķanķıñuz delüdür.

7. bayık çalabuñ [300a] ol bilürirekdür anı kim azdı yolından daḥı ol bilürirekdür ṭoĝru yol dutıcıları.

8. sen boyun virme yalan dutıcıları.

9. sevdiler (2) eger iki yüzlilik eyleyedüñüz iki yüzlülük eyleyelerdi.

10. 14. daḥı boyun virme her and içiciye çok ḥor olmuştur ādem ardınca yavuz söyleyici

yüri-y-ici kov-ıla yığıcı hayrı (3) haddan geçici çok yazuklu iri aşarmaz şundan şoñra haramza eger oldur-ise mal issi dağı oğlanlar issi.

15. kaçan okına anuñ üzere ‘âyetlerümüz (4) eyitti “öñdingiler meşelleridür” ya‘nî bātil sözdür.

16. tiz tağlayavuz burın üzere.

17. bayık biz şnaduk anları ya‘nî kahtıla nite kim şnaduk bostan (5) islerini ol vaqt kim and içdiler keseler anı ırte vaqtına giricilerken.

18. dağı istişna eylemezlerken.

19. pes degzindi anuñ üzere degzinici ya‘nî belā (6) çalabuñda anlar uyırlarken.

20. pes oldı gice gibi ya‘nî qarara yağıldı.

21. pes kığırdılar ırte vaqtına girceklerken

22. añlamazlar üzere (7) eger olasız girçekler.”

23. pes vardılar anlar gizlü söyleşürlerken

24. kim “girmesüñ aña (8) bugün sizüñ üzere miskin”.

25. dağı ırtelediler kaçd eylemek üzere kaadırlarken.

26. pes ol vaqt kim gördiler anı eyittiler “bayık biz (9) azmışlaruz.”

27. “belki biz mahrumlaruz” ya‘nî andan eyittiler.

28. eyitti yigregi anlarıñ “iy, eyitmedüm mi size nişe tesbîh eylemezsiniz.”

29. eyittiler “arılığı (10) çalabumuzuñ bayık biz olduğ zālimler.”

30. pes ilerü geldi bir niceleri bir nice üzere melāmet eyleşürler.

31. eyittiler “iy katı ‘azābumuz bayık biz olduğ (11) haddan geçiciler!”

32. “ola kim, çalabumuz degşüri vire bizüm için yigrek andan. bayık biz çalabumuzdın yaña rağbet eyleyicilerüz.”

33. ancılayındur ‘azābı ya‘nî dünyenüñ [300b] dağı āhıret ‘azābı ulurağdur eger oldılar-ise bilürler.

34. bayık korkıcılarıñdur çalabı’ları katında diñlenmek uçmağları.

35. (2) iy kılalum mı müsülmanlari yazuklular gibi?

36. n’oldı size nice hükm eylesiz?

37. 38. yā sizüñ midür kitāb anuñ içinde oqırsız kim (3) bayık sizüñdür anuñ içinde ol kim üyürsüz?

39. yā sizüñ midür andlar üzerümüze irici kıyāmet günine degin kim bayık sizüñdür (4) ol kim hükm eylesiz?

40. şor anlara kaçığı anlarıñ şol boynu dutıcıdur?

41. yā anlarıñ ortakları mı var? pes getürsünler ortaklarını (5) eger olalar girçekler.

42. ol gün kim açın-ıla incükden ya' nî kıatı gün ola dağı oqınalar secde eylemekdin yaña pes güçleri yitmeye.
43. (6) aşğılık eyleyici-y-iken gözleri anlaruñ ire anlara ğorlık. dağı bayık oldılar oqınurlar secde eylemeğe degin anlar şağlarken.
44. (7) pes kıo beni anuñ-ile kim yalan dutar uşbu sözi. tiz azın azın 'azāba yaqın eyleyevüz anları ol yirden kim bilmezler.
45. dağı (8) mühlet virevüz anlara bayık mekrüm berkdür.
46. iy diler misin anlara kirī (9) pes anlar ödışden ağır olınurlar?
47. yā anuñ kıatında mıdur ğayb pes anlar yazarlar?
48. pes şabr eyle çalabuñ hükmüne dağı olma balık issi gibi. ol vaqt kim kığırdı (10) ol kıayğudan tölmişken.
49. eger irmemiş-misse aña bir ni' met çalabı'sından bıraqıldı-y-ıdı yazıya ol melāmet olınmışken.
50. (11) pes üyürdi anı çalabı'sı pes kııldı anı şālihlerden.
51. dağı bayık yaqın oldı anlar kim kāfir oldılar kim ıralar seni [301a] gözleriyle ol vaqt kim isiddiler kıur'an'ı dağı eydürler "bayık ol delüdü." "
52. dağı degül ol illā öğüt virmek 'ālemlere.

1.69 Sūratü'l-Ħakka /69/

(52 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raĥmāni'r-rāĥim

1. (2) vācib oldı.
2. nedür vācib olıcı?
3. dağı ne nesene bildürdi saña nedür vācib olıcı? ya' nî igen şarp gündür.
4. yalan duttı şemüd dağı 'ād döğiciyi ya' nî ādemiler göñüllerine döğici kıorqularıla ya' nî kıyāmet.
5. (3) ammā şemüd helāk olındılar ğaddan geçici-y-ile ya' nî ün yā yir deprenmek.
6. ammā 'ād helāk olındılar yil ile kıatı esici yā şovuk geçici.
7. musallağ anı (4) anlaruñ üzere-y-ıdı giceler dağı sekiz gündüz biribiri ardınca. pes göredüñ kıavmı anuñ içinde düşmişler taman anlar (5) ğurma ağacı dipleridür düşmiş.
8. pes ħiç görürmisin anlaruñ şoñra kıalmış?
9. dağı getürdi fir'avn dağı ol kim andan ilerüdü dağı (6) lūğ kıavmı köyleri yazuk işi.
10. pes 'āsī oldılar çalabı'ları yalavacına pes duttı anları dutmak artuk kıatı.
11. bayık biz ol vaqt kim ğaddan geçdi (7) şu bindürdük sizi gemiye.

12. tā kılavuz anı sizün için öğütlemek dağı şaklaya anı şaklayıcı kulağ.
13. (8) pes kaçan ürile şür içine ürmek bir gez.
14. dağı götürile yir dağı tağlar pes uvaña ol iki uvanmağ bir gez
15. (9) pes ol gün oldu olıcı.
16. dağı yarıldı gök pes ol sustdur.
17. dağı firişte ucları üzeredür. [301b] dağı götüre çalabuñ ‘arşını üstinde anlaruñ ol gün sekiz firişte.
18. ol gün ‘arz olmasız gizlenmeye sizden gizlenici ya‘ nī sır.
19. (2) ammā ol kim virinildi bitişi sağ eline eyide “tutuñ oқиñ bitlimi!”
20. “bayıq ben bildüm gümānsuz kim bayıq ben görıciven (3) hisābumı.
21. 23. pes ol dirlik içindedür hoşnūd lıqlı uçmağ içinde yüce yimişleri yağındur.
24. “yiñ dağı içün (4) siñici andan ötürü kim ilerü duttuñuz geçmiş günler içinde.”
25. ammā ol kim virinildi bitişi şol eline eyide (5) “iy, keşki ben virinilmemiş-missem bitümi!”
26. “dağı bilmeye-düm nedür hisābum!
27. “iy keşki ol ya‘ nī ölüm olmuş-mıssa kesici!” ya‘ nī dirilmeği.
28. (6) “aşşı eylemedi baña malum.”
29. “helāk oldı benden hücetüm yā pādişāhlıgum .”
30. “tutuñ anı pes elin boynına bağları.”
31. “andan, tamuya givürüñ anı.”
32. “andan, (7) zencir içine ölçmeği anuñ yitmiş arşundur givürüñ anı.”
33. “bayıq ol, oldı inanmaz ulu Tañrı’ya.”
34. “dağı (8) kındurmaz yoğsula ta‘ am virmek üzere.”
35. “pes yoğdur anuñ bugün uşbunda hışmı.”
36. “dağı yoğdur ta‘ am illā tamulıqlar yanından sizandan.”
37. (9) “yimeye anı illā yazuqlular.”
38. 39. pes degül müşriqler eyittügi gibi! and içerin aña kim görür siz dağı aña kim görmezsiniz.
40. bayıq ol yalavaç sözidür (10) ‘izzetlü.
41. dağı degül ol şā‘ir sözi. az inanursız!
42. dağı degül vahşısız diyici sözi. az öğütlenürsiz!
43. (11) indürmekdür ‘ālemler çalabı’sından.
44. dağı eger yalan bağlamışmıssa bizüm üzerümüze bir nice sözleri.
45. bayıq tuttuğıdı andan ya‘ nī öldürmeğiçün kuvvet ile.

46. [302a] andan kesdüg-idi andan yürek tamarın.
47. pes degül sizden hiç biregü andan def^c eyleyiciler.
48. dağı bayık ol ögütlemekdür muttaqılara.
49. dağı bayık biz bilürüz kim bayık sizden yalan dutucılardur.
50. dağı bayık ol hasretdür kâfirler üzere.
51. (2) dağı bayık ol gümânsuzüñ toğrusıdur.
52. pes teşbih eyle çalabuñ (3) adı-y-ıla ulu.

1.70 Sūratü'1 - Ma'āric /70/

(44 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (4) diledi dileyici, 'azābı olıcı.
2. kâfirlerüñ, yokdur anuñ def^c eyleyici.
3. Tañrı'dan ağası yirler issi.
4. ağır (5) firışteler dağı cebreyil andın yaña ya' nī 'arş bir günde kim ya' nī kıyāmet oldı kadarı anuñ elli biñ yıl.
5. pes şabr eyle şabr eylemek (6) eyü.
6. bayık anlar görürler anı ya' nī 'azābı ırak.
7. dağı görürüz anı yakın.
8. 9. ol gün kim ola gök zeytün tartusı gibi dağı ola (7) tağlar renklü yüñ gibi.
10. dağı şormaya hışm hışmı ya' nī «nitesin?» dimeye
11. 14. görür eylenileler anları ya' nī hışm hışmı göre. sever yazuklu ya' nī kâfir eger şatun ala-dı ya' nī gendüzini (8) 'azābından ol günüñ oğlanları-y-ıla dağı 'avratı-y-ıla dağı karındaşı-y-ıla dağı kabilesi-y-ile ol kim yir virür aña dağı anuñ-ile kim yirdedür (9) dükeli andan kırtara-dı anı.
15. 16. degül eyle! bayık ol tamudur kıparıcıdur baş derilerini.
17. 18. okır anı kim yüz döndürdi dağı yüz döndürdi dağı dirdi pes kıba kıoydı.
19. (10) bayık ādemī yaradıldı şabursuz bağıl.
20. kıaçan yokandı aña şer şabursuz.
21. dağı kıaçan yokandı aña hayr ya' nī mal men' eyleyici.
22. 23. [302b] illā namāz kılıcılar anlar kim namāzları üzere dāyımlardur.
24. 25. dağı anlar kim malları içinde hağıdur bilinmiş ya' nī zekāt (2) dileyici içün dağı mağrum içün ya' nī dileyimeyen.
26. dağı anlar kim girçek dutarlar cezā günini.

27. daḥı anlar kim anlar çalabı'ları 'azābından (3) qorqııcılarıdır.
28. bayıq çalabı'ları 'azābı imin olinmiş degül.
29. daḥı anlar kim anlar ferclerin şaklayıcılarıdır.
30. (4) illā 'avratları üzere yā anuñ üzere kim mālİK oldı şağ elleri. pes bayıq anlar melāmet olinmişlar degül.
31. pes her kim ister ise şunlar (5) soñra pes şunlar anlardur ḥaddan geçiciler.
32. (6) daḥı anlar kim anlar emānetlerini daḥı qavullarını şaklayıcılarıdır.
33. daḥı anlar kim anlar tanuqlıqlarını tururıcılarıdır.
34. daḥı anlar kim anlar namāzları üzere şaklarlar.
35. şunlar (7) uçmaqlar içinde ağırlanmışlardur.
36. 37. pes nedür anlaruñ kim kāfir oldılar senüñ qatunda ivicilerken ya' nī qotuña gelmege şağdın yañadın daḥı (8) şoldın yañadın bölükler?
38. iy tama' eyleyler mi her gişi anlardan kim givürinile diñlenmek uçmağına?
39. degül eyle bayıq biz yarat(t)uq anları (9) andan kim bilürler.
40. 41. pes and içerin gün toğuları çalabı'sına daḥı gün batuları çalabı'sıña bayıq biz qaadırlaruz aña kim degşürevüz (10) yigrek anlardan daḥı degülüz biz mağlüb olinmişlar.
42. pes qo anlan girsünler daḥı oynasunlar tā güreler günlerini (11) anlaruñ kim va' delenürler.
43. ol gün kim çıkarınalar sinlerden ivicilerken kāne anlar dikilmiş butlardın yaña iverler.
44. [303a] aşaklıq eyleyici-y-iken gözleri anlaruñ irer anlara ḥorlıq. şol gün oldur kim oldılar va' de virinürler.

1.71 Sūratü -Nūḥ /71/

(28 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (2) bayıq biz viribidük nūḥ'ı qavmına kim "qorqıt qavmuñı andan ilerü kim gele anlara 'azāb (3) ağırdıcı."
2. 3. eyitti "iy qavmum! bayıq ben size qorqıdıcıvan bellü kim tapuñ Tañrı'ya daḥı qorquñ andan daḥı muḥi' oluñ baña."
4. "yarlığaya size (4) yazuqlaruñuzuñ bir nicesin daḥı soña qoya sizi adanılmış zamāna degin. bayıq Tañrı zamāni qaçan geldi mühlet virinilmeye eger bilür (5) olduñuzsa..."
5. eyitti "iy çalabum! bayıq ben oqıdum qavmumı gice daḥı gündüz."
6. "pes arturmadı anlara oqımağum illā (6) qaçmaq."

7. daḥı bayıḳ ben her nice kim oḳıyam anları tā yarlıḡayasın anları ḳıldılar barınaḳlarını ḳulaḳları içine daḥı örtündiler (7) ḥonlarını daḥı yazuḳ üzere durdılar daḥı ululıḳ istediler ululıḳ istemek.”

8. “andan, bayıḳ ben oḳıdum anları eşkere.”

9. “andan, bayıḳ ben eşkere eyledüm (8) anlara daḥı gizlü eyledüm anlara gizlemek.”

10. “pes eyitdüm yarlıḡamaḳ dileñ çalabuñuzdan bayıḳ ol oldu gey yarlıḡayıcı.

11. “viribiye buldı yā yağmurı (9) üzerüñüze biribiri ardınca inici.^{1f}

12. “daḥı artura size mallar daḥı er oḒlanlar daḥı ḳıla sizüñ için bostanlar daḥı ḳıla sizüñ niçün ırmaḳlar.”

13. [303b] “nedür sizüñ kim ḳorḳmazsız Tañrı-y-içün ululamaḳdın yaña.”

14. “bayıḳ yaratmış iken sizi gezler.”

15. “iy görmedüñüz mi nite yarattı Tañrı yidi gökleri (2) biribiri üzerine?”

16. “daḥı ḳıldı ayı, anlaruñ içinde aydınlıḳ daḥı ḳıldı günü çıraḒ.”

17. “daḥı Tañrı bitürdi sizi yirden bitürmek.”

18. (3) “andan, gırü ilte sizi anuñ içine daḥı çıkara sizi çıkarmak.”

19. 20. “daḥı Tañrı ḳıldı sizüñ için yiri döşek tā yüriyesiz andan (4) yollar gireler.”

21. eyitti nūḥ “iy çalabum! bayıḳ anlar ‘āsi oldılar baña daḥı uydılar aña ya‘nı serverlere (5) daḥı oḒlı ḳızı illā ziyān.”

22. “daḥı mekr eylediler mekr eylemek gey ulu.”

23. “daḥı eyittiler ḳomañ Tañrılarıñuzu daḥı (6) ḳomañ vedd‘i ne daḥı şuvā‘ı ne daḥı yağūs‘ı ne daḥı ya‘ūk‘ı daḥı nesr‘i.

24. “daḥı bayıḳ azdurdılar çoḳı daḥı arturma (7) zālimlere illā azḒunluk.”

25. yazlıḳlarından ötürü anlaruñ ğarḳ olındılar pes givürinildiler oda. “pes bulmadılar anlaruñ için (8) Tañrı‘dan ayruḳ arḳa viriciler.

26. daḥı eyitti nūḥ “iy çalabum! ḳoma yir üzere kāfirlerden kimse.”

27. (9) “bayıḳ sen eger ḳorsañ anları azduralar ḳullaruñı daḥı toḒurmayalar illā ta‘atdan çıkıcı kāfir olma.”

28. “iy çalabum! yarlıḡa beni (10) daḥı atamı añañı daḥı anı kim girdi evüme mü‘min iken daḥı mü‘minleri daḥı mü‘mine ‘avratları. daḥı arturma zālimlere illā (11) helāklık.”

1.72 [304a] Sūratü‘1 - Cinn /72/

(28 āyettir Mekke‘de nāzil olmuştur)

Bismi‘llāhi‘r-rāḥmāni‘r-rāḥim

1. 2. (2) eyit “vaḥy olındı baña kim bayıḳ ḳulaḳ duttı işitmeḒe bir bölük perrilerden pes

- eyittiler «bayık biz işiddük kur'an tañ (3) toğru yol gösterür toğru yol bulmağın yaña. pes imān getürdük aña. dağı hergiz ortak eylemeyevüz çalabumuza kimseyi.
3. “dağı bayık yüceldi çalabumuz ululuğı. dutmadı iş ‘ avrat (4) ne dağı oğul kıız.”
 4. “dağı bayık oldu eydür aklılsuzumuz Tañrı üzere ırak yalan.”
 5. “dağı bayık şanduğ-ıdı kim hergiz söylemeye (5) ādemī dağı perri Tañrı üzere yalan.”
 6. “dağı bayık oldu erenler ādemilerden şığınurlar erenlere (6) perriден pes arturdılar anlara ululuk kibr eylemek.”
 7. “dağı bayık ādemiler şandılar nite kim şanduñuz kim koparmaya yirden Tañrı kimseyi.”
 8. “dağı bayık biz (7) istedük göği pes bulduğ anı toğdurılmış şağlayıcılar kıatı dağı od yılduzlar.”
 9. “dağı bayık biz (8) otururıduğ andan oturacağ yirlere işitmeğe. pes her kim kıulağ duta işitmeğe şimdi bula anuñ-içün od yılduz yol bekleyici.”
 10. “dağı bayık biz bilmezüz şer mi (9) dilenildi yirdeğiye yā diledi mi anlara çalabı’ları toğru yol bulmağ.”
 11. “dağı bayık biz bizden şālihlerdür dağı bizden şundan (10) ayruğdur. olduğ bölükler dürlü (11) dileklüler.”
 12. [304b] “dağı bayık biz bildük gümānsuz kim hergiz ‘ āciz eylemeyevüz Tañrı’yı yirde dağı hergiz ‘ āciz eylemeyevüz anı kaçıcı iken.”
 13. “dağı bayık biz ol vağt kim işitduğ toğru yolu inanduk aña. pes her kim inana çalabı’sına kıor kımaya eksmekden ne dağı zulmden.”
 14. “dağı bayık biz bizden müsülmānlardür dağı bizden (2) zılm eyleyicilerdik ya‘ nī kāfirler. pes her kim müsülmān ola şunlar kıaşd eylediler toğru yola.”
 15. “dağı ammā zılm eyleyiciler pes oldılar şamuya odun.”
 16. dağı bayık eğer toğru olmuşlarmıssa yol üzere ya‘ nī islām şuvarduğ-ıdı anları (3) şu çok.
 17. tā şınayavuz anları anuñ içinde. dağı her kim yüz döndürür-ise çalabı’sı zıkrinden givüre anı ‘ azāba şarp.
 18. dağı (4) bayık mescidler Tañrı’nuñdur pes şapmañ Tañrı-y-ıla kim iseye.
 19. dağı bayık ol vağt kim şırdı Tañrı kıulu ya‘ nī peyđamber şapar-ıdı aña ya‘ nī ırte namāzı kıılırken nađl’da yağın oldılar kim olalar (5) anuñ üzere biribiri üzerine kıonılmışlar.
 20. eyit “şapmazım illā çalabama dağı ortak eylemezin aña kimseyi.”
 21. eyit “bayık ben mālİK degülven sizüñ için (6) ziyāna ne dağı toğru yola.”
 22. eyit: “bayık ben hergiz kıurtarmaya beni Tañrı’dan kimse dağı hergiz bulmayam andan ayruğ şığınacağ yir.”
 23. “illā degürmek (7) Tañrı’dan dağı yalavaçlıkılarını dağı her kim ‘ āsī olur-ise Tañrı’ya

- dağı yalavacına bayık anuñdur tamu od ebed kalıcılarken (8) anuñ içinde hemîşe.
24. tā kaçan göreler anı kim va‘ de olınurlar tîz bileler kim za‘ if ırağdur arğa viricidin yaña dağı azırağdur şağışdın yaña.
25. (9) eyit “bilmezin yaqınmıdır ol kim va‘ de virinilürsüz yā kıla mı anuñ-içün çalabum zamān.”
26. bilici (10) ğaybı pes muṭṭalī eylemeye ğaybı üzere kimseyi ya‘ nī bildürmeye.
27. illā anı kim begendi yalavaç. pes bayık ol kıtur ileyinde dağı (11) ardında yol bekleyiciler ya‘ nī firîştelere.
28. tā bile kim bayık degürdiler çalabıları yalavaçlıkların. dağı kapladı anı kim katlarındadır dağı şaydı her nesneyi şaymağ.

1.73 [305a] Sūratü’1 - Muzzemmil /73/

(20 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. 2. (2) iy ton içine bürünmiş! dur gice ya‘ nī namāza illā az.
3. yarşın ya‘ nī gicenün yā eks yarşından az yā eks yarşından yā artur yarşından .
4. yā artur anuñ üzere. (3) dağı açuğ oğı kur’an’ı açuğ oğımağ.
5. bayık biz tîz bırağavuz üzerüne söz ağır.
6. bayık gice şa‘ atları ol kıvırağdur muvālîğ olmağdın yaña (4) dağı şābitirekdür sözdin yaña.
7. bayık senüñdür gündüz içinde dirlik yatında olmağ uzun.
8. dağı aña çalabuñ adını dağı kesil andın yaña kesilmek.
9. gün doğusu çalabı’sı dağı (5) gün batısı yoğdur Tañrı illā ol pes tut anı boyun tutıcı.
10. dağı şabr eyle anuñ üzere kim eydürler dağı (6) kesil anlardan kesilmek eyü.
11. dağı kıo beni yalan dutıcılar-ıla ni‘ met işleri dağı müḥlet vir anlara az.
12. 14. bayık bizüm kıatumuzdadur bendler (7) dağı ulu od dağı yiyesi boğaza durmağlı dağı ‘ azāb ağırdıcı.
15. ol gün kim deprene yir dağı tağlar dağı oldı (8) tağlar dirilmiş kıum ağıdılmış.
16. bayık biz viribidük sizdin yaña yalavaç tanuğ üzerüñüze nite kim viribidük (9) fir‘avn’a yalavacı.
17. pes ‘āsī oldı fir‘avn yalavaca pes duttuğ anı dutmağ ağır.
18. pes nite şaқınasız (10) eger kāfir olursañuz. ol gündend kim kıla oğlanları (10) ağ saçlular?

19. gök yarılmışdur anuñ ile. oldı va^c desi işlenmiş.
20. bayık uşbu [305] ögütdür. pes her kim diler ise duta çalabı'sındın yaña yol. bayık çalabuñ bilür kim bayık sen turursın azıraç iki ülüsinden dünüñ (2) dağı yarsından dağı üç ülüde birinden dağı bir bölük artlardan kim senüñ iledür. dağı Tañrı endāze eyler giceyi dağı gündüzi. bildi kim hergiz (3) başarımayasız anı pes döndi üzerüñüze ya^c nī ^c afv eyledi. pes oқиñ anı kim geñez oldı kur'an'dan. bildi kim bayık ola sizden şayrular (4) dağı ayruqlar kim çalıştırlar yirde isterler Tañrı fazlından dağı ayruqlar kim çalışurlar Tañrı yolında. (5) pes oқиñ anı kim geñez oldı andan dağı dururuñ namāzı dağı virün zekātı dağı ödünç virüñ Tañrı'ya ödünç görklü. dağı ol kim ilerü duttuñuz (6) gendüzilerüñüz için hayırdan bulasız anı Tañrı katında ol yigrek dağı uluraç müzddin yaña. dağı yarlıgamaç dileñ Tañrı'dan bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılcı.

1.74 Sūratü'l - Muddesssır /74/

(56 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'lāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. 2. (7) iy ton örtünmiş! tur pes korkıt!
3. dağı çalabuña tekbir eyle.
4. dağı tonlarını yā gönlüñi arıt.
5. dağı ^c azābdan kesil.
6. dağı maluñdan virme (8) çok isteyesen ya^c nī çok yanud umup maluñdan virme kimseye.
7. dağı çalabuñ için şabr eyle.
8. 10. kaçan ürile şūr içine pes şol ol gün gündür duşhar kāfurlar üzere (9) geñez degül.
11. ço beni anuñ-ile kim yaratdum yaluñuz iken
12. dağı kıldum anuñ-içün mal arturılmış
13. dağı oğlanlar hāzırlar.
14. [306a] dağı döşedüm anuñ-içün döşemek.
15. andan umar kim arturavan.
16. degül eyle! bayık ol oldı nişānlarumuza önici.
17. tiz geñsüz eyleyevüz anı oddan tağa tamudağı.
18. (2) bayık ol endişe eyledi dağı endāze eyledi.
19. pes la^c net olındı nite endāze eyledi!
20. andan la^c net olındı nite endāze eyledi!

21. 22. andan baqđı andan burtardı dağı burtardı.
23. andan (3) yüz döndürdi dağı ululuk istedi
24. pes eyitti “degül uşbu illā cādūlık rivāyet olunur” ya‘nī cādūlardan.
25. “degül uşbu illā ādemī sözi.”
26. tīz givürem anı şakar şamuya.
27. (4) dağı ne nesene bildürdi saña nedür şakar?
28. bāqı kıomaz dağı kıomaz.
29. renk döndüricidür derilerün.
30. anuñ üzeredür on toköz ya‘nī zebāniler.
31. (5) dağı kıılmadığ od islerini dağı kıılmadığ şağışın illā azğunlık anlara kim kāfir oldılar tā gümānsuz ola anlar kim virinildiler kitāb’ı dağı arturalar anlar kim (6) imān getürdiler inanmağı dağı şeklü olmaya anlar kim virinildiler kitāb’ı dağı mü’minler dağı tā eyide anlar kim (7) gönüllerinde şayrulukdur dağı kāfirler “ne nesene diledi Tañrı uşbunuñ-ıla meşeldin yaña?” ancılayın azdurur Tañrı anı kim diler (8) dağı toğru yol gösterür aña kim diler. dağı bilmez çalabuñ sözlerini illā ol. dağı degül ol ögüt ādemiye.
32. haqqaa! (9) ay haqqı-y-içün,
33. dağı gice haqqı-y-içün kaçan yüz döndürdi,
34. dağı tañla haqqı-y-içün kaçan aydın oldu:
35. bayık ol ulularuñ birisidür.
36. 37. kıorkıtmak için ādemiye anı kim diledi (10) sizden kim ilerü vara ya‘nī ħayra yā girü kıala ya‘nī ħayrdan
38. her nefis aña kim işledi tutudur.
39. illā şağ yan isleri.
40. 41. (11) uçmaqlar içinde şorışurlar yazuqlulardan
42. “ne nesene givürdi sizi şamu içine?”
43. eyittiler “olmadığ namāz kıılıcılarından.”
44. [306b] “dağı olmadığ ta‘am virürüz yoğsula.”
45. “dağı olduğ-ıdı girür-idük girciler-ile.”
46. “dağı olduğ-ıdı yalan dutar-ıduğ cezā günini.”
47. (2) “tā geldi bize gümānsuz” ya‘nī ölüm.
48. pes aşşı eylemeye anlara şafa‘ at eyleyiciler şafa‘ atı.
49. pes nedür anlaruñ ögütten yüz döndüricilerken?
50. 51. (3) kāne anlar eşeklerdik ürkiciler, kıaçdılar arslandan.
52. belki diler her gişi anlardan kim virinile bitiler (4) açılmış.

53. degül eyle! belki qorqmazlar ‘āhıretden.
54. haqqaa ol ya‘nı qur‘ān öğütdür.
55. pes her kim diler-ise aña anı.
56. dağı añmazlar (5) illā kim dileye Tañrı. ol lāyıqdur qorqmağa ya‘nı andan dağı lāyıqdur yarlığamağa.

1.75 Sūratü’l -Kıyāmet /75/

(40 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāhmāni’r-rāhım

1. (6) and iğerın kıyāmet günine.
2. dağı and iğerın melāmet eyleyici nefse...
3. iy şanur mı ādemı kim hergiz dirmeyevüz (7) söñüklerini?
4. evet ya‘nı direvüz qaadırlarken aña kim toğru eyleyevüz barınağları ucını.
5. belki diler ādemı kim ma‘şıyet eyleye ileyinde.
6. (8) “qaçandur kıyāmet günü?”
7. 9. pes qaçan qamaşa göz dağı dutıla ayı ya‘nı aydını gide dağı dirinile gün dağı ayı.
10. (9) eyide ādemı ol gün “qandadur qaçacağ yir?”
11. degül eyle! yoğdur şığınacağ yir.
12. çalabuñdın yaña ol gün karar dutası yir.
13. haber virinile (10) ādemı ol gün anı kim ilerü duttı dağı şoña qodı.
14. 15. belki ādemı nefsi üzere hüccetdür eger bırağdı-y-ise dağı ‘uzurlarını.
16. [307a] depretme anuñ-ıla ya‘nı qur‘ān-ıla dilüñi tā ive alasin.
17. bayığ üzerümüzedür dirmegi dağı oğımağı ya‘nı dilüñde.
18. pes qaçan oğıyavuz anı ya‘nı ardınca ol ođımađınuñ.
19. andan bayığ üzerümüzedür bellü eylemegi.
20. 21. degül eyle! belki seversiz ivmişi ya‘nı dünyeyi dağı qorsız (2) āhıreti.
22. 23. dağı yüzler ol gün tāzedür çalabı’larındın yaña bağıcıdur.
24. dağı yüzler ol gün burtarmışdur.
25. bilürler gümānsuz kim eylesile (3) anlara qatı iş.
26. 27. degül eyle ya‘nı inanmaz kāfır buna. qaçan irdi ya‘nı can boyun sürtüklerine dağı eyidildi “kimdür afsun eyleyici?”
28. dağı bildi gümānsuz bayığ ol ayrılmağdur.
29. dağı tolaşdı (4) incük incüge.

30. çalabuñdın yañadur ol gün sürececek yir.
31. pes girçek dutmadı dağı namāz kılmadı.
32. velikin (5) yalan duttı dağı yüz döndürdi.
33. andan vardı kavmindın yaña göçekleñür.
34. yakın oldu saña ya' nī ' azāb pes yakın oldu.
35. andan yakın oldu saña pes yakın oldu.
36. (6) iy şanur mı ādemī kim konıla salınmış ya' nī geñince?
37. iy olmadı mı bil şuyı meniden kim döklinür?
38. andan oldu uyışmış kan (7) pes yarattı pes tamām eyledi.
39. pes kıldı andan iki çift irkek dağı dişi.
40. iy degül mi şol, kaadır aña kim dirüre (8) ölüleri?

1.76 Sūratü'1 - İnsān Ed' dehr /76/

(31 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (9) bayık geldi ādem üzere ya' nī peygamber bir müddet ya' nī kırk yıl rūzigārdan olmadı nesene anılmış ya' nī balçık gövde yaturdı.
2. bayık biz yarat(t)uğ ādemī (10) bil şuyıdan qarışmış şınaruz anı pes kılduğ anı işidici görici.
3. bayık biz toğru yol gösterdük aña yolu yā şükr eyleyiciyiken yā şükr eyleyiciyiken. [307b] yā kafir eyleyiciyiken.
4. bayık biz yaraqladuğ kāfirler-içün zencirler dağı bendler dağı şamu.
5. bayık eyü işlüler içerler (2) şarablu şapdan oldu şatılmışı kāfür çeşmesi suyu.
6. çeşme içer anuñ-ile Tañrı kulları aşıdurlar anı aşıtmağ.
7. vefā eylerler (3) nezri dağı şorşarlar bir günden kim oldu şerri anuñ şağılmış.
8. dağı yidürürler şa' amı Tañrı dostlığı üzere yā ol sevmeg-ile miskine (4) dağı öksüze dağı esire.
9. “yidürmezüz size illā Tañrı rızası için. dilemezüz sizden yanud ne dağı şükr eylemek.”
10. “bayık biz şorşaruz (5) çalabumuzdan bir günden burtmış şatı şarp.
11. pes şağladı anları Tañrı şol gün şerrinden dağı karşı getürdi anlara tāzalık dağı şādılık.
12. (6) dağı yanud virdi anlara şabr eyledükleri-y-içün uçmağ dağı şarir şon.

13. tekye urıcılariken anuñ içinde tahtlar üzere. görmezler anuñ içinde (7) güneş ne dağı katı şovuk.
14. dağı yakın iken anlaruñ üzere gölgeleri dağı muṭī^c olındı yimişleri muṭī^c eylemek.
15. dağı degzindürinür (8) anlaruñ üzere kabıla gümüşden dağı kılpsuz bardaqlarla oldılar şişeler.
16. şişeler gümüşden endāze eylediler anları endāze eylemek.
17. (9) dağı şuarınurlar anlaruñ içinde süci oldı katılmışı zencebil.
18. çeşme anuñ içinde ād virinildi «selsebīl.
19. dağı degzine (10) anlaruñ üzere oğlanlar ebed olınmışlar. kaçan göresin anları sanasın anları incū tağılmış.
20. dağı kaçan göresin (11) anda göresin diñlenmek dağı pādişāhlık ulu.
21. anlaruñ üzerinde olıcıyiken yufқа ҳарир тонları yaşıllar dağı қalıñ тон. dağı bezenildiler bilezükler-ile gümüşden. [308a] dağı şuwardı anları çalabı'ları şarab arı arıdıcı.
22. bayıқ uşbu oldı size yanud (2) dağı oldı dürişmegüñüz şükr olınmış.
23. bayıқ biz indürdük üzerüñe қur'ān'ı indürmek.
24. pes şabr eyle çalabuñ hükmine dağı (3) muṭī^c olma anlardan yazuқluya yā küfr eyleyiciye.
25. dağı an çalabuñ adın irte dağı gice dağı yatsu namāzında.
26. dağı gicenüñ bir nicesin namāz қıl anuñ-içün dağı (4) namāz қıl aña gice uzun ya' nī ṭatavvu^c namāz."
27. bayıқ şunlar severler iviciyi ya' nī dünyeyi dağı қorlar ileylerinde (5) bir gün ağır.
28. biz yarat(t)uқ anları dağı berkitdük yaradılışlarını. dağı kaçan dileyevüz degşürevüz beñdeşlerin degşürmek.
29. (6) bayıқ uşbu ögütdür pes her kim dileye duta çalabı'sındın yaña yol.
30. dağı dilemezsiz illā kim dileye Tañrı. (7) bayıқ Tañrı oldı bilici dürüst işlü dürüst sözlü.
31. givüre anı kim diler raḥmeti içine. dağı zālimler yaraқladı anlara 'azāb ağırdıcı.

1.77 Sūratü'l-Murselāt /77/

(50 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (8) viribinilmişler ḥaḳḳı-ıçün ya' nī firişteler yā yıllar biribiri ardınca at yılı gibi
2. daḥı esiciler ḥaḳḳı-y-ıçün ya' nī yıllar esmek
3. daḥı taḡıdıcalar ḥaḳḳı-y-ıçün ya' nī yıllar taḡıtmaḳ
4. daḥı ayırıcılar ḥaḳḳı-y-ıçün (9) ayırmaḳ.
5. 6. daḥı bıraḡıcılar ḥaḳḳı-y-ıçün vahy ma' zur dutmaḳ yā ḳorḳıtmaḳ
7. bayıḳ ol kim va' de olunursız olıdır.
8. pes ol vaḳt kim yılduzlar görünmez olmalar.
9. [308b] daḥı ol vaḳt kim gök açıla
10. daḥı ḳaçan taḡlar ḳoparımla
11. daḥı ol vaḳt kim yalavaḳlar ḳatlandılar.
12. ḳanḳı gün içün zamān virinildiler
13. ayırmaḳ günü içün.
14. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür (2) ayırmaḳ günü?
15. veyldür ol gün ya' nī ḳatı 'azāb yalancı dutıcılara!
16. ey helāk eylemedük mi (3) öñdingileri?
17. andan anları soñraḡıları.
18. ancılayım eyleyevüz yazuḳlulara.
19. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
20. ay (4) yaratmaduḳ mı sizi ḥor olmuş şudan?
21. 22. pes ḳıldıḳ anı turaḳ yirde berk (5) endāze olınmış vaḳta deḡin bilinmiş.
23. pes andāze eyledük, pes ne eyü endāze eyleyicilerüz
24. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
25. iy ḳılmaduḳ mi yiri dirici ḳavzayıcı
26. dirilere daḥı ölülere?
27. (6) daḥı ḳıldıḳ anuñ içinde berk durur taḡlar yüceler. daḥı şuvarduḳ size datlu
şu.
28. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
29. (7) varuñ andın yaña kim olduñuz anı ya' nī 'azāb yalan dutarsız.
30. varuñ gölgedin yaña ya' nī cehennemdin yaña üç budaḳlar (8) issi.
31. gölge eyleyici degül daḥı aḡşı eylemez od yalınıñdan.
32. bayıḳ ol ya' nī od bıraḡur od ḳıymukların köşk gibi.

33. kâne ol, develerdür şarular.
34. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
35. (9) işbu gündür söylemezler.
36. daḥı destür virinilmeye anlara, pes ‘uzr dileyimeyeler.
37. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
38. uşbu ayırmaḥ (10) günidür. dirdük sizi daḥı öñdingileri.
39. pes eger olur-ise sizün mekr mekr eyleñ baña.
40. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
41. (11) bayıḫ ḳorḳıcılar gölgeler içinde daḥı çeşmeler
42. daḥı yimişler içinde andan kim arzularlar.
43. “yiñ daḥı içün sinici andan ötürü kim olduñuz işlersiz.”
44. “bayıḫ biz ancılayın yanud virürüz görklü [309a] işlülere.”
45. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
46. yiñ daḥı gönenün az (2) bayıḫ siz yazuḳlularsınız.
47. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
48. daḥı ḳaçan eyidile anlara “ruḳū‘ eyleñ” ruḳū‘ eylemezler.
49. veyldür ol gün (3) yalan dutıcılara!
50. pes ḳankı söze andan şoñra ya‘nī ḳur‘ān’dan şoñra inanalar?

1.78 Sūrātü’n - Nebe‘ /78/

(40 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (4) ne neseneden şonşurlar?
2. 3. ḥaberden ya‘nī ḳıyāmet yā ḳur‘ān ulu ol kim anlar anuñ içinde dartaşıcılarıdır?
4. degül eyle ya‘nī anlar eyittüginleyin tiz bileler.
5. (5) andan degül eyle tiz bileler.
6. 7. iy ḳılmadıḫ mı yiri döşek daḥı taḡları mıḡlar?
8. daḥı yarat(t)uḫ sizi (6) çiftler.
9. daḥı ḳıldıḫ uyḳuñuzı diñlenmek.
10. 11. daḥı ḳıldıḫ gıceyi ḥon ya‘nī örtücü. daḥı ḳıldıḫ gündüzi (7) dirlik yiri.
12. daḥı yaptıḫ üstüñüzde yidi ḳatılar berkler.
13. daḥı ḳıldıḫ çıraḳ ya‘nī güneş ıldırayıcı.
14. 16. daḥı indürdük (8) şıḳılmaḡa yaḳlaşmışlardan şu çok dökülici tā çıkaravuz

anuñ-ile dane dağı ot dağı bostanlar telaşmışlar.

17. bayık seçmek (9) günü oldu iy vakt.
18. ol gün kim ürile şür içine pes gelesiz bölükler.
19. dağı gey açıldı ya' nî yarıldı gök pes oldu (10) kapular.
20. dağı yüridinildi tağlar pes oldu ılgum şalgum.
21. bayık cehennem tamusu oldu geçecek yol.
22. haddan geçicilere [309b] ya' nî köşklere dönecek yir.
23. dölencilerken anuñ içinde rüzigārlar ya' nî hemişe
24. datmayalar anuñ içinde şovuk ne dağı şarab.
25. illā issi şu (2) dağı tamulıklar yeninden sızan.
26. cezā virmek muvāfik olmak.
27. bayık anlar oldılar korkmazlar hisebdan.
28. dağı (3) yalan duttılar āyetlerümüzi yalan dutmağ.
29. dağı her nesneyi, bildük anı yazılmış iken.
30. “pes tađuñ hergiz arturmayavuz size illā ‘ azāb.”
31. 34. bayık şaқınıcılaruñdur (4) zafer bulmağ bostanlar dağı üzümle dağı emcegi

şaklanmış ‘ avratlar yaşdaşlar dağı kadeh tolu.

35. işitmeyeler (5) anuñ içinde bāıl söz ne dağı yalan dutmağ.
36. yanud virmek çalabuñdan başış virmek yitür.
37. gökler çalabı'sı (6) dağı yirüñ dağı ol ikisi arasındagınuñ raḥmān'dur. (6)mālik

olmazlar andan söylemeğe.

38. ol gün kim tura cebreyil dağı firiştelere (7) dizilmiş söylemeyeler illā ol kim destür virdi aña raḥmān dağı eyitü toğru.

39. şol gün hağdur. pes her kim (8) diler-ise duta çalabı'sındın yaña dönecek yir.

40. bayık biz korқıttuğ sizi yaқın ‘ azābdan. ol gün kim göre gişi anı kim ilerü duttı iki eli (9) dağı eyide kāfir ya' nî iblis yā dükeli kāfir “iy keşki olmış-mıssam toprağ!”

1.79 Sūratü'n -Nāzi' āt /79/

(46 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (10) tartıcılar hağğı-çun ya' nî kāfirler canın, toldur çekmek yayı
2. dağı anıl-ıla şeşiciler hağğı-çun ya' nî mü'minler canın anıl-ıla şeşmek.
3. dağı tiz yürüyiciler hağğı-çun tiz yürimek ya' nî firiştelere buyrıldığları işe yā

ılduzlar dağı ay gün yā gemiler

4. daḥı öñürdiciler haqqıçün [310a] öñürtmek ya‘nī vaḥy firişteleri yā ılduzlar yā ölüm yā mü’minler canı yā gāzılar atları.
5. daḥı tedbir eyleyiciler haqqı-çun işi.
6. ol gün kim ditreye ditreyici.
7. ardınca ola anuñ ardınca olıca ya‘nī ikinci ürmek şūrı.
8. gönüller ol gün (2) segriyicidür.
9. gözleri anlaruñ ḥordur.
10. eydürler “ay bayıḳ biz döndürilmişler mivüz ilergi ḥala?”
11. “iy kaçan kim olduḳ süñükler (3) çürümüş”?
12. eyittiler: “şol, ol vaḳt dönmeḳdür ziyānlu.”
13. pes degül ol ikinci ürmek, çağırmaḳdur bir gez.
14. pes ol vaḳt, anlar yir yüzindedür.
15. (4) bayıḳ geldi saña mūsā sözi.
16. ol vaḳt kim kıḡırdı aña, çalabı’sı, derede arınmış, tuvā adlu
17. “var fir‘avn’a, (5) bayıḳ ol ḥaddan geçdi.”
18. “pes eyit hiç diler misin kim armasın? .
19. daḥı toḡru yol gösterem saña çalabuñdın yaña pes ḳorḳasın.”
20. pes gösterdi aña nişān (6) ulu.
21. pes yalan duttı, daḥı ‘āsī oldı.
22. andan, yüz döndürdi iver.
23. pes dirdi ya‘nī cādūları pes kıḡırdı
24. pes eyitti “ben çalabuñuzvan yücerek.”
25. pes duttı anı (7) Tañrı şoñraḡı ‘azāb için daḥı ilkiñgi için.
26. bayıḳ şunuñ içinde ‘ibretdür aña kim ḳorḳar.
27. iy siz mi berkireksiz yaradılmaḳdın yaña (8) yā gūñi yaptı anı?
28. yüceltdi örtüsini. pes rast eyledi.
29. daḥı ḳarañlu eyledi gicesini daḥı çıkardı ḳuşluḡını.
30. daḥı yiri (9) şundan şoñra döşedi anı.
31. çıkardı andan şuyını daḥı otlaḡını.
32. daḥı taḡlar ḫururdu anları.
33. gönendürmek için sizi (10) daḥı yılḳılarınuzı.
34. pes kaçan gele üstün olıca yā ḫoldurıca ulu.
35. ol gün kim. aña ādemī anı kim işledi.
36. daḥı görindürinildi (11) ḫamu aña kim görür.

37. pes ammā her kim ḥaddan geçdi
 38. daḥı üyürdi yaqın dirliḡi.
 39. bayıḡ ṭamudur ṭuraḡ yiri.
 40. daḥı ammā her kim [310b] ḡorḡdı. çalabı'sı ḡatında durmaḡ yirinden daḥı yıḡdı
 nefsinı nefs dileğinden
 41. bayıḡ uçmaḡdur ṭuraḡ yiri.
 42. şorarlar saña ḡıyāmetden (2) ḡaçandur ṭurmaḡı?
 43. senüñ içindesin sen añmaḡından anuñ?
 44. çalabuñdın yañadur şoñı deḡecek yiri anuñ ya' nı bilmeginüñ.
 45. deḡülsin sen (3) illā ḡorḡıdıcı anı kim ḡorḡar andan ya' nı ḡıyāmetdan.
 46. kāne anlar ol gün kim göreler anı dölenmediler ya' nı sinde yā dünyede illā
 gıceye yaqın ḡadarı yā ḡuşluḡı ḡadarı.

1.80 Sūratü -' Abese /80/

(42 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḡmāni'r-rāḡīm

1. 2. (4) yüz burudı ya' nı peyḡamber daḥı yüz döndürdi kim geldi aña gözsüz.
 3. daḥı ne nesene bildürdi saña? ola kim ol arma yazuḡdan ya' nı senüñ sözüñ-ile
 4. yā öḡüt duta pes aşşı ide aña öḡüt virmek.
 5. 6. (5) ammā ol kim ḡācetsüz oldu sen aña ilerü gelürsin.
 7. daḥı ne nesenedür senüñ üzere kim arınmaya?
 8. daḥı ammā ol kim geldi saña iver ya' nı ḡayra
 9. daḥı ol (6) ḡorḡar
 10. sen andan meşḡül eylersin gendüzünü.
 11. deḡül eyle! bayıḡ ol öḡütdür.
 12. pes her kim diler-ise aña Tañrı.
 13. 14. kitāblar içinde aḡırlanmış yüceltilmiş ya' nı yidinci göḡe (7) arınılmış.
 15. 16. yazıcılar ellerinde ' azizler, keyler ya' nı muṭi' lar.
 17. lā' nat olındı ādemı ne kāfir eyledi anı?
 18. ḡankı neseneden yarattı anı?
 19. (8) şudan yarattı anı pes endāze eyledi anı.
 20. andan yolu geñez eyledi aña.
 21. andan öldürdi anı pes sine givürdi anı.
 22. andan ḡaçan dileye dirilde anı.

23. (9) degül eyle yā haqqaa. işlemedi anı kim buyurdu aña.
24. pes baqsuñ ademî yiyesisine.
25. bayıq biz dökdük şuyı dökmek.
26. andan [311a] yarduq yiri yarmaq.
27. pes bitürdük anuñ içinde dane.
28. dağı üzüm dağı yonca.
29. dağı zeytün dağı hurma ağacı
30. dağı bağcılar (2) yoğunlar ya' nî yoğun ağaçlar
31. dağı yimiş dağı otlak
32. gönendürmek için sizi dağı yılkılarıñuzı.
33. pes kaçan gele yüksek şağır eyleyici ün.
34. 36. ol gün kim kaça (3) gişi qarındaşıñdan dağı anasıñdan dağı 'avratıñdan dağı oğlanlarıñdan.
37. her bir gişinüñ anlardan ol gün bir haldur (4) yitürür aña.
38. 39. yüzler ol gün aydıñdur gülerdür şāddur.
40. dağı yüzler ol gün üzerine anlarıñ tozdur.
41. üzerine ağar (5) anuñ qaralık.
42. şunlar, anlar kâfirlerdür fāsıqlar

1.81 Sūratü't -Tekvîr /81/

(29 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhîm

1. (6) kaçan gün dürile şarıla
2. dağı kaçan ılduzlar dökile
3. dağı kaçan tağlar yüridinile
4. dağı kaçan on aylık botlacı develer (7) terk olına.
5. dağı kaçan yazı cānaverleri dirinile.
6. dağı kaçan deñizler yandırınıla.
7. dağı kaçan canlar çiftlenile ya' nî ten-ile yā hūrı-y-ıla
8. 9. dağı kaçan diri gömülmiş kız şorınıla kanķı yazuğ-ıla depelendi.
10. (8) dağı kaçan bitiler açıla ya' nî yazuq müzd bitişı
11. dağı kaçan gök (9) şoyıla,
12. dağı kaçan tamu odı yandırınıla.
13. dağı kaçan uçmaq yaqın olına.

14. bile her nefis anı kim hâzır eyledi.
15. 16. pes and içerin (10) girü dönucilere yürüyiciler gizleniciler.
17. dağı gice haqqı-çun kaçan yüz döndüre.
18. dağı şubh haqqı-çun kaçan nefes üre.
19. bayık ol yalavaç sözidür [311b] ‘aziz;
20. kuvvet issi ‘arş issi katında ululuklu.
21. buyruğı dutınılmış andan.
22. dağı degül işüñüz ya‘ nî muhammed delü.
23. dağı bayık (2) gördi anı yir gök kıranında bellü.
24. dağı degül ol ya‘ nî muhammed gayb üzere bağıl.
25. dağı degül ol ya‘ nî kur‘ân şeytân sözi sürilmiş.
26. (3) pes kaçna varursız? ya‘ nî ey kâfirler.
27. 28. degül ol illâ öğüt ‘âlemlere aña kim diledi sizden kim toğru ola.
29. dağı dilemeyesiz (4) illâ kim dileye Tañrı ‘âlemler çalabı’sı.

1.82 sūratü'l-infitār /82/

(19 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāhmāni’r-rāhīm

1. 4. (5) kaçan gök yarıla, dağı kaçan ılduzlar dökile dağı kaçan deñizler ağıdımıla ya‘ nî birbirine qarışa dağı kaçan sinler (6) qarçaştırınıla:
5. bile nefis anı kim ilerü duttı dağı şoñra kodı.
6. iy ādemî! ne nesene mağrur eyledi seni çalabuña keremlü?
7. (7) ol kim yarattı seni pes düzdi seni pes rast eyledi seni.
8. kaçkı sūret içinde kim diledi kondurdı seni.
9. degül eyle! belki yalan dutarsız (8) cezāyı hisābı.
10. 12 dağı bayık üzerüñüzedür şağlayıcılar ‘azizler yazıcılar bilürler anı kim işlersiz.
13. bayık eyüler diñlenmek (9) içindedür.
14. 15. dağı bayık buyruğdan çıkarılar od içindedür gireler aña ceza günü.
16. dağı degüller ol oddan gayıb olıcılar.
17. dağı ne nesene bildürdi saña (10) nedür cezā günü?
18. andan ne nesene bildürdi saña nedür cezā günü?
19. ol gün kim mālîk olmaya bir nefis bir nefis için nesene. dağı iş buyruğ [312a] ol gün Tañrı’nuñdur.

1.83 [312a] Sūratü'l - Mutaffifin Et Tatfif /83/

(36 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) veyldür eksük ölçicilere şiniği!
2. anlar kim kaçan ölçüp aldılar sinig-ile âdemilerden tamām alurlar.
3. daḥı kaçan ölçüp virdiler şinig-ile anlara (3) yā dartup virdiler anlara ekserler.
4. 5. ay şanmaz mı şunlar bayık anlar dirildilmişlerdür ulu gün için?
6. ol gün kim tura (4) âdemiler 'âlemler çalabı'sı için.
7. degül eyle yā ḥaḳḳaa. bayık buyruḳdan çıkıcılar bitişi yidi ḳat yir altındadır.
8. ne nesene bildürdi saña (5) nedür «siccīn»?
9. bitidür yazılmış.
10. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
11. anlar kim yalan dutarlar cezā günini.
12. (6) daḥı yalan dutmaya anı illā her ḥaddan geçici gey yazuḳlu.
13. kaçan oḳınur anuñ üzere âyetlerümüz eyitti “öñdingiler meşelleridür.”
14. (7) degül eyle! belki ḡālib oldı gönülleri üzere ol kim oldılar işlerler ya'nī yazuḳları.
15. degül eyle! bayık anlar çalabı'larından ol gün yıḡlınmışlardır.
16. (8) andan bayık anlar giricilerdür tamuya.
17. andan eyidile “uşbu oldur kim olduñuz anı yalan dularsız.”
18. degül eyle yā ḥaḳḳaa. bayık eyü işlüler (9) bitişi-y-idi ḳat gök üstindedür.
19. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür «' illiyyīn»?
20. bitidür yazılmış.
21. ḥāzır gelür aña yakın olınmışlar ya'nī kerrüb firişteler.
22. (10) bayık eyü işlüler diñlenmek içindedür.
23. taḥtlar üzere baḳarlar ya'nī gendüler ni' met ine dāhi kāfirler 'azābına.
24. bilesin yüzlerinde diñlenmek ḫazelerini.
25. [312b] şuvarmalar sāfī süciden mühürlenmiş.
26. mühri anuñ müşkdür. daḥı şunuñ içinde raḡbet eylesün raḡbet eyleyiciler.
27. daḥı ḳatılmışı ol sücinüñ (2) tesnīm çeşmesindendür.
28. çeşme iḳer anuñ-ile ya'nī andan yakın olınmışlar.
29. bayık anlar kim yazuḳ işlediler oldılar anlara kim imān getürdiler (3) gülerler.
30. daḥı kaçan geçdiler anlara biribiri-y-ile göz.
31. (4) daḥı kaçan döndiler ḳavümlerindin yaña döndiler lezzet dutıcılar.

32. daḥı kaçan gördiler anları eyittiler “bayık uşbunlar azgunlardır.”
33. daḥı viribinilmediler ya‘nī kāfirler anlarıñ üzere ya‘nī mü‘minler üzere şaklayıcılar.
34. pes bugün ya‘nī kıyāmet günü (5) anlar kim imān getürdiler kāfirlere gülerler.
35. taḥtlar üzere baqalar.
36. cezā virinilmedi kāfirler illā anı kim oldılar (6) işlerler.

1.84 Sūratü’1 - İnsikāk /84/

(25 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (7) kaçan gök yarıla,
2. daḥı kulaq duta çalabı’sına daḥı lāyık olına.
3. daḥı kaçan yir tartınıla.
4. daḥı bırağa anı kim (8) içindedür daḥı boş ola.
5. daḥı kulaq duta çalabı’sına daḥı lāyık olına...
6. iy ādemī! bayık sen caḥillik eyleyicisin çalabuña caḥillik eylemek pes görıcisin anı.
7. ammā ol kim virinildi bitişi şağ eline.
8. tiz ḥisāb olma ḥisāb eylemek geñez.
9. (9) daḥı döne kavmına degin şād olmuş.
10. ammā ol kim virinildi bitişi arqasındın yaña
11. tiz oқыya [313a] helāklıq
12. daḥı gire tamuya.
13. bayık ol oldıydı kavunuñda şād olmuş.
14. bayık ol şandı kim hergiz dönmeye ya‘nī āḥirete.
15. evet; bayık (2) çalabı’sı oldı anı görıcı.
16. pes and içerin şafaqa.
17. daḥı giceye daḥı aña kim kavzadı gice
18. daḥı aya kaçan dirildi tamām oldı.
19. (3) binesiz bir ḥala bir ḥalden.
20. pes nedür anlarıñ inanmazlar?
21. daḥı kaçan oқыna anlarıñ üzere kur’an secde eylemezler?
22. (4) belki anlar kim kāfir oldılar yalan dutarlar.
23. daḥı Tañrı bilürirekdür anı kim direrler.

24. pes muştıla anlara ‘azābı ağırdıcı.
25. illā (5) anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler anlarındur müzd kesilmemiş yā minnet urılmamış.

1.85 Sūratü’l - Burūc /85/

(22 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (6) gök ḥaḳḳı-çun, burclar issi ya‘nī on iki burc.
2. daḥı gün ḥaḳḳı-çun va‘de olınmış.
3. daḥı cum‘a günü ḥaḳḳı-çun yā muḥammed yā muḥammed ümmeti yā gündüz ile gice daḥı ‘arefe günü ḥaḳḳı-çun yā kıyāmet yā ayruḳ ümmet yā ādem oḡlanı
4. 5. la‘net olındı (7) ḳazılmış yir isleri od yandurası nesene issi.
6. ol vaḳt kim anlar anuñ üzere oturucılardur.
7. daḥı anlar anuñ üzere kim (8) işlerler mü’minlere ḥāzırlardur.
8. daḥı ‘ayıblamadılar anlardan illā kim inanurlar Tañrı’ya beñdeşsüz öḡlmiş
9. (9) ol kim anuñdur gökler pādişāhlığı daḥı yirüñ. daḥı Tañrı her nesene üzere ḥāzırdur.
10. bayıḳ anlar kim (10) göyündürdiler mü’minleri daḥı mü’mine ‘avratları andan tevbe eylemediler anlarındur cehennem ‘azābı ya‘nī āḥiretde daḥı anlarındur [313b] od ‘azābı.
11. bayıḳ anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler anlarındur uçmaḳlar aḳar (2) altından ırmaḳlar. şol zafer bulmaḳdur ulu.
12. bayıḳ çalabunuñ tutmaḡı ḳatıdur.
13. bayıḳ ol başlar ya‘nī tutmaḡı dünyede (3) daḥı girü döndürür ya‘nī āḥiretde .
14. daḥı ol yarlıḡayıcıdur sevilmişdür.
15. ‘arş issi ulu.
16. gey işleyici anı kim diler.
17. 18. bayıḳ geldi saña (4) süler sözi fir‘avn daḥı şemūd’un.
19. belki anlar kim kāfir oldılar yalan dutmaḳ içindedür.
20. daḥı Tañrı (5) ardından anlarıñ ḳaplayıcıdur.
21. belki ol ḳur‘ān’dur ululıḳlu
22. lavḥ içinde şaḳlanmış.

1.86 Sūratü't- Tārık /86/

(15 äyettir Mekke'de nâzil olmuştur.)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. (6) gök haqqı-çun, dağı gice gelici haqqı-çun
2. dağı ne nesene bildürdi saña, nedür gice gelici?
3. ılduzdur ıldırayıcı.
4. bayık her (7) nefis, üzerine anuñ şaqlayıcıdur.
5. pes baqsuñ âdemî neden yaradıldı.
6. yaradıldı şudan segriyici
7. (8) çıkar puşt-mâzû arasındaki dağı gögüz süñügi arasından ya' nî ' avratuñ.
8. bayık ol döndürmeğine kaadırdur.
9. ol gün kim eşkere olına râzlar.
10. pes (9) yoğdur anuñ ya' nî âdemînuñ hîç kuvvet dağı yoğdur arqa virici.
11. 12. gök haqqı-çun dönmek issi dağı yir haqqı-çun yarmağ issi.
13. 14. (10) bayık ol ya' nî kur'an sözdür seçici. dağı degül ol bâtıı söz.
15. 16. bayık anlar mekr eylerler mekr eylemek dağı mekr eylerin mekr eylemek.
17. pes mühlet vir kâfirlere mühlet vir anlara az [314a] mühlet virmek.

1.87 Sūratü'l-A'lâ /87/

(19 äyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. (2) tesbîh eyle çalabuñ adını yüce
2. ol kim yarattı pes düzdi
3. dağı ol kim endâze eyledi pes toğru yol gösterdi.
4. 5. dağı ol kim (3) çıkardı otlağı pes kıldı anı çöp qara.
6. 7. tiz oğıdavuz saña pes unıtmayasın illâ anı kim diledi Tañrı. bayık ol (4) bilür eşikereyi dağı anı kim gizlenür.
8. dağı geñez eyleyevüz saña geñezi.
9. pes öğütle eger aşşı eyler-ise ögüt.
10. (5) tiz öğütlene ol kim qorqar.
11. 12. dağı ırağ ola andan ya' nî öğütden bed bahtırağ ya' nî kâfir ol kim gire oda ulu.
13. andan ölmeye (6) anuñ içinde dağı dirilmeye ya' nî aşşılı dirlik.
14. 15. bayık qurtıldı ol kim arındı yâ fıtra virdi dağı aradı çalabı'sı adını pes

namāz kıldı.

16. belki üyürsüz (7) yakın dirliği.
17. daḥı āḥiret yigrekdür, daḥı daḥı ḳalıcıraḳdur.
18. 19. bayıḳ uşbu kitāblardadır öñdüngi ibrāḥim (8) kitābı daḥı mūsā'nuñ.

1.88 Sūratü'l-Ġāşıye /88/

(26 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (9) bayıḳ geldi saña örtüci sözi ya' nī ḳıyāmet örter ḳatılıḳları-y-ıla ādemileri.
2. yüzler ol gün ḥordur
3. işleyicidür arıcı ya' nī armışlardır dünyede Tañrı'dan ayruġa tapmaḳdan yā tamuda zencir tartmaḳdan arıcılardır.
4. [314b] gire oda issi
5. şuvarın-ıla çeşmeden gey issi.
6. yokdur anlarıñ yiyesi, illā bir dürlü dikende
7. (2) semirtmez, daḥı aşşı eylemez açlıḳda
8. yüzler ol gün, tāze yumşaḳdur
9. işledüğine ḥoşnüd dur
10. (3) uçmaḳda yüce.
11. işitmeye anuñ içinde, herze söz.
12. anuñ içinde çeşme aḳar.
13. anuñ içindedür taḥtlar (4) yücelmiş
14. daḥı ḳulpsuz bardaḳlar ḳonılmış
15. daḥı yaştuḳlar dizeleşmiş
16. daḥı döşekler döşenilmiş.
17. (5) iy baḳmazlar mı devedin yaña nite yaradıldı.
18. daḥı gökdin yaña nite götürüldi.
19. daḥı (6) taġlardın yaña nite diklindi.
20. daḥı yirdin yaña nite döşenildi?
21. pes ögütlemegülsin sen illā ögüdeyici.
22. (7) degülsin anlarıñ üzere musallaḫ.
23. illā ol kim yüz döndürdi daḥı kāfir oldı.
24. pes 'azāb eyleye aña Tañrı 'azāb uluraḳ.
25. (8) bayıḳ bize dekdür dönmeḳleri.

26. andan bayıķ bizüm üzerümüzedür hisābı anlaruñ.

1.89 Sūratü'1 - Ve'1 - Fecr /89/

(30 āyettir – Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (9) irte ḥaķķı-çun
2. daḥı on giceler ḥaķķı-içün ya' nī zül-hicce onı yā ramazan' uñ soñı onı
3. daḥı çift ḥaķķı-içün daḥı tek ḥaķķı-çun.
4. daḥı gice ḥaķķı-içün kaçan geçe...
5. ey şunuñ içinde var mı and ' aql (10) issine?
6. 7. iy bilmedüñ mi nite işledi çalabuñ ' ād' a, irem adlu direkler issi?
8. ol kim yaradılmadı [315a] ancılayın, illerde.
9. daḥı şemūd'a nite işledi anlar kim keddiler taşu dere.
10. daḥı fir'avn'a mıḥlar issi ya' nī çıḥar mıḥ yā süler .
11. (2) anlar kim ḥaddāḥ geçdiler illerde.
12. pes çok eylediler anlaruñ içinde fesādı.
13. pes dökdi anlaruñ üzere çalabuñ ' azāb (3) kaçısın.
14. bayıķ çalabuñ geçecek yoldadır.
15. pes ammā ādemī kaçan şınaya anı çalabı'sı pes ağırlaya anı (4) daḥı ni' met vire aña eyide “çalabum ağırladı beni.”
16. ammā kaçan şınaya anı daḥı tar eyleye anuñ üzere rüzisini eyide “çalabum (5) ḥorladı beni.”
17. degül eyle! belki ağırlamazsız ögsüzi.
18. daḥı kındurmazsız biribirüñüzi, miskin ta' amı üzere.
19. daḥı yirsiz (6) mīrāşı yimek katı dirmek.
20. daḥı seversiz malı sevmek çok.
21. degül eyle! kaçan uvanıla yir uvatmaķ uvatmaķ
22. (7) daḥı gele çalabuñ buyruğı daḥı firişte şaf şaf
23. daḥı getürile ol gün cehennem. ol gün ögütlene ādemī (8) daḥı kandedur anuñ ögüt?
24. eyide “iy keşki ben ilerü dutmuşmışsam dirliğüm için!
25. pes ol gün ' azāb eylemeye anuñ ' azābını.»
26. daḥı berk bağlamaya anuñ bendin (9) kimse.
27. iy can dolenici! ya' nī ḥaķķa.

28. dön çalabuñdın yaña (10) hoşnüd hoşnüd olunmış.
29. pes gir kıllarum içine ya' nî tenlerine.
30. dağı gir uçmağuma.

1.90 [315b] Sūratü'l -Beled /90/

(20 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (2) and içerin uşbu şara ya' nî mekke'ye
2. dağı sen helālsın uşbu şarda.
3. dağı toğurıcı ataya dağı aña kim toğurdu.”
4. bayık yarat(t)uğ (3) “ādemî katılık maşakkat içinde.
5. ay şanur mı kim hergiz қаadır olmaya anuñ üzere kimse?
6. eydür “yitürdüm malı (4) biribiri üzerine” ya' nî çok.
7. ay şanur mı kim görmedi anı kimse?
8. iy kılmaduğ mı anuñ-içün iki göz.
9. dağı dil dağı iki dudak?
10. dağı yol gösterdük aña (5) hayr yolını şer yolın.
11. pes güce görüp girmede bilene.
12. dağı ne nesene bildürdi saña nedür bileñ?
13. kul қaravaş āzād eylemekdür.
14. yā yidürmekdür (6) bir günde açlık issi
15. ögsüze hışımlık issi.
16. yā miskîne yoğsullık issi.
17. andan oldı anlardan kim (7) imān getürdiler dağı işmarladılar şabır eylemegi
dağı işmarladılar biribirin esirgemegi.
18. şunlar isleridür sağ yanuñ.
19. (8) dağı anlar kim kāfir oldılar āyetlerümüze anlardur, şol yan isleri.
20. anlaruñ üzeredür od қapusı bağlanmış.

1.91 Sūratü'ş - Şems /91/

(15 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (9) gün haққı-y-içün dağı kuşluk haққı-y-içün.
2. dağı eylük haққı-y-içün kaçan ardınca geldi anuñ ya' nî ayuñ ilk günleri yā

karanlığı yā aça güneş nūrını.

3. dağı gündüz hađđı-y-içün kaçan giderdi açdı anı.
4. dağı gice hađđı-y-içün (10) kaçan örter güneşi
5. dağı gök hađđı-y-içün dağı anuñ hađđı-y-içün kim yaptı gögi.
6. dağı yir hađđıçun dağı anuñ hađđıçun kim döşedi anı.
7. dağı nefis hađđı-çun dağı anuñ hađđı-çun kim düzdi anı.
8. **[316a]** göñline bırağdı anuñ ya' nī bildürdi buyruğdan çığmağını dağı şağınıcılığını
9. bayığ kurtıldı ol kim arıttı anı.
10. dağı nevmīd olda ol kim gizledi.
11. (2) yalan duttı şemūd azđunlıđı-la;
12. ol vağt kim kıptı yirinden bed bağtırağı.
13. pes eyitti anlara Tañrı yalavacı ya' nī şālih Tañrı'nuñ dişi devesin (3) dağı öyün suym.”
14. pes yalan duttılar anı pes depelediler deveyi. pes helāk eyledi anları çalabı'ları yazuğlarıyla pes berāber eyledi ol ' azābı.
15. dağı korđmaz ya' nī Tañrı (4) şoñından.

1.92 Sūrati'1 - Leyl /92/

(21 āyettir Mekke' de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. 2. (5) gice hađđı-çun kaçan örter dağı gündüz hađđı-çun kaçan görildi
3. dağı anuñ hađđı-çun kim yarattı irkegi dağı dişiyi.
5. bayığ istemegüñüz (6) perekendelerdür.
6. 7. pes ammā ol kim virdi ya' nī ebu bekir dağı korđdı dağı girçek duttı görklüyi ya' nī uçmağı geñez eyleyevüz aña geñezi.
8. 10. dağı ammā ol kim (7) çığan oldu dağı hācetsüz oldu dağı yalan duttı görklüyi geñez eyleyevüz aña şarpı ya' nī ma' şiyet.
11. dağı aşşı eylemez aña malı kaçan (8) helāk oldu.
12. bayığ bizüm üzerümüzedür toğru yol göstermek.
13. dağı bizümdür āhıret dağı öñdüñgi ya' nī dünya.
14. pes korđıttum sizi (9) oddan yalıñlandı.
15. 16. girmeye aña illā bed bağtırağ ol kim yalan duttı dağı yüz döndürdi.
17. 18. dağı tiz ırağ olına andan şağınıcırağ (10) ol kim virür malını arıtmağ ister

Ta'ñrı atında.

19. 21. daı yodur kimsenüñ anuñ atında hi ni' met kim yanud virinilür illä istemek için [316b] alabı'sı rızäsını yüce. daı bayı tiz honüd ola.

1.93 Süratü'd - Duhā /93/

(11 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-raħīm

1. (2) uluk haı-un
2. daı gice haı-iün açan dölendi ya' nī arañulıı
3. terk eylemedi seni alabuñ daı dūmān dutmadı.
4. daı āħiret yigrekdür (3) saña ilkingiden.
5. daı tiz vire saña alabuñ pes honüd olasın.
6. iy bulmadı mı seni ögsüz pes yir virdi?
7. daı buldı seni (4) azmıssañ pes toru yol gösterdi.
8. daı buldı seni yosul pes bay eyledi.
9. pes ammā ögsüze cevr eyleme ya' nī malın alma.
10. ammā dilenciyi (5) sekidü aırma.
11. ammā alabuñ ni' met in söyle.

1.94 Süratü'l - İnşirāh /94/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-raħīm

1. (6) iy, açmadu mı senüñ-iün gögsüni?
2. daı omadu mı senden yazuıñu
3. ol kim ağır eyledi aranı?
4. daı (7) yüceltmedük mi senüñ için añılmaıñı?
5. bayı duharlı-ıla ya' nī ardınca geñezlikdür.
6. bayı duharlı-ıla geñezlikdür.
7. pes açan tamām eyleyeseñ ya' nī namāzı yā azayı (8) argıl ya' nī . du'āda yā ibādetde.
8. daı alabuñdın yaña rabet eyle.

1.95 Sūratü't -Tīn /95/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhim

1. [317a] incir haqqı-içün yā dımışk tağı haqqı-çun dağı zeytün haqqı-içün yā beyte'l muqaddes tağı haqqı-içün.
2. dağı ağaçlu tağ haqqı ya' ni mūsā peygamber tağı haqqı
3. dağı uşbu şar haqqı inam ya' nī mekke.
4. bayık yarat(t)uğ ādemī (2) düzmegün görklüregiñde.
5. andan girü döndürdük anı. aşāğalaruñ aşāğarağına.
6. illā anlar kim imān getürdiler dağı işlediler (3) eyü işler; pes anlaruñdur müzd kesilmemiş.
7. pes ne nesene yalancı eyler seni soñra cezā virmek sebebi-y-ile?
8. iy degül mi Tañrı (4) hükm eyleyicileruñ hükm eyleyiciregi?

1.96 Sūratü'l -'Alağ (96)

(19 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhim

1. (5) oğı çalabuñ adıyla ol kim yarattı.
2. yarattı ādemiye uyışmış kanlardan.
3. oğı dağı çalabuñ (6) gey keremlü.
4. 5. ol kim öğretti kalem-ile öğretti ādemiye aña kim bilmedi.
6. 7. (7) haqqaa yā degül eyle. bayık ādemī ya' nī ebū cehl haddan geçer kim gördi gendüzini hācetsüz oldı.
8. bayık çalabuñdın yañadur dönme.
9. 10 . iy gördüñ mi anı kim yığar bir kulu ya' nī peygamber'ı kaçan (8) namāz kıldı?
11. 12. iy gördüñ mi eger olur-ise ya' nī peygamber toğru yol üzere yā buyurur-ise şaķınmağı?
13. iy gördüñ mi eger yalan dutar ise ya' nī ebū cehl dağı yüz döndürür-ise?
14. (9) iy bilmedi mi ya' nī ebū cehl bayık Tañrı görür?
15. 16. degül eyle! eğer yığınmazsa, tartavuz anı, alın şacıyla alın şacıyla (10) yalancı yazuqlı.
17. 18. pes oğısuñ dirnegini; tiz oğıyavuz zebānileri.
19. degül eyle! boyun virme aña ya' ni namāz komağda. dağı secde eyle; dağı yaķın

ol ya' ni Tañrı'ya.

1.97 Sūratü'1 - Kıadr /97/

(5 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḫmāni'r-rāḫīm

1. [317b] bayık indürdük anı ya' nī kıur'an'ı kıadr gicesi ya' nī dünve gögine.
2. daḫı ne nesene bildürdi saña nedür kıadr gicesi?
3. kıadr gicesi yigrekdür (2) biñ aydan.
4. iner firişteler daḫı cebreyil anuñ içinde dünve gögine yā yire çalabı'ları destürü-y-ıla dükeli iş için.
5. selāmdur ol ya' nī firişteler mü'minlere selām virür (3) şubḫ belürince.

1.98 Sūratü'1 -Beyyine /98/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḫmāni'r-rāḫīm

3. (4) olmadı anlar kim kāfir oldılar kitāb ehli'nden ya' nī yāhūdī naşrānī daḫı müşriķlerden ayırılıcılar tā gele anlara (5) ḫüccet ya' nī muḫammed ya' nī yazılmış āyetlerdür. Tañrı'dan okır kitāblar arınmış anlaruñ içinde kitāblardur toğru.
4. bölük bölük olmadı anlar kim (6) virinildiler kitābı ya' nī kāfirler illā andan soñra kim geldi anlara ḫüccet ya' nī muḫammed.
5. daḫı buyrılmadıllar illā kim tapalar Tañrı'ya (7) ihlāş eyleyicilerken aña dīni müsülmānlarken daḫı tururalar namāzı daḫı vireler zekāti. daḫı şol toğru (8) dīndür.
6. bayık anlar kim kāfir oldılar kitāb ehli'nden daḫı müşriķlerden; cehennem odındadır ebed kıalıcılarken [318a] anuñ içinde. şunlardur yaradılmış yavuzırağı.
7. bayık anlar kim imān getürdiler daḫı işlediler eyü işler şunlardur (2) yaradılmış yigregi.
8. yanudı anlaruñ çalabı'ları kıatında 'adn uçmaķlarıdır aķar altından ırmaķlar ebed kıalıcılarken (3) anuñ içinde hemişe. ḫoşnūd oldı Tañrı anlardan daḫı ḫoşnūd oldılar andan. şol kıorķdı çalabı'sından.

1.99 Sūratü'z - Zelzele - Ez -Zilzāl /99/

(8 āyettir – Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḫmāni'r-rāḫīm

1. (4) kıaçan depredinildi yir depretmegi.

2. daḥı ıkarđı yir umaşlarını.
3. daḥı eyitti ādemī: (5) “ne geldi aña?”
4. ol gün söyleye yir ḥaberlerini.
5. andan ötürü kim bayı alabuñ ilhām virdi aña.
6. ol gün dneler ādemīler (6) bölük bölük tā göster dineler ‘amellerini.
7. pes her kim işleye gii arınca ađırđ yā zerre ađırđ ḥayr göre anđ.
8. daḥı her kim işleye zerre ađırđ (7) şer göre anđ.

1.100 Srat’1 -‘ Ādiyāt /100/

(11 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (8) ygriciler ḥaḳḳı-un ya’ nī gāzđlar atları at nefesi ni gelmek segirdrken
2. od ıkarđıcılar ḥaḳḳı-un ya’ nī atlar toynaḳları-y-đla od ıkarđmaḳ
3. daḥı yađmalayđcđlar ḥaḳḳı řubḥda
4. pes opardđlar ol vaḳt toz.
5. pes girdiler ol vaḳt [318b] bir blge.
6. bayı ādemī alabđ’sına nāsipās dur.
7. daḥı bayı ol řunuñ üzere řanuḳdur.
8. daḥı bayı ol, ḥayr sevmegine (2) atıdır.
9. iy bilmez mi ol vaḳt kim depredinildi ol kim sinlerdedr.
10. daḥı ḥāřđl olındđ ol kim ggzlerdedr?
11. bayı alabuñuz anlara (3) ol gün ḥaberldr.

1.101 Srat’1 aaria

(11 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (4) dgici yā aḥr eyleyici ya’ nī ıyāmet gönülleri orḳu-y-la
2. nedür dgici?
3. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür dgici?
4. ol gün kim ola ādemīler (5) od kelebegi gibi perekende.
5. daḥı ola şağlar renkl yñ gibi atılmış.
6. ammā her kim ağır ola (6) terāzları
7. ol, dirlik iindedr ḥořnüd lıḳlu.
8. daḥı ammā ol kim yiyni oldđ terāzları

9. yiri anuñ cehennemdür.
10. (7) dağı ne nesene bildürdi saña nedür ol?
11. oddur gey issi.

1.102 Sūratü't - Tekāşür /102/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (8) egledi sizi çoklığı-ıla biribirüñüze faħr eylemek,
2. tā varduñuz sinlere.
3. degül eyle! tiz bilesiz.
4. andan degül eyle! tiz bilesiz.
5. (9) andan degül eyle! eger bilmiş-mişse-düñüz gümānsuz bilmek.
6. göresiz şamuyı.
7. andan göresiz anı [319a] gümānsuz varlığı ya' nī gümānsuz görmek.
8. andan şorınılasız ol gün diñlenmekden ya' nī dünyede hoş ' ayş geçürmekden.

1.103 Sūratü'l -Aşr /103/

(3 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (2) ikindü namāzı haqqı-içün yā rüzigār haqqı
2. ādemī ziyān içindedür.
3. illā anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler dağı (3) biribirine ışmarladılar haqqı ya' nī kur'an'ı dağı biribirine ışmarladılar şabr eylemegi.

1.104 Sūratü'l - Hümeze /104/

(9 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (4) veyldür her bir ādem ardınca yavuz söyleyiciye ' ayıblayıcı!
2. ol kim gey dirdi malı dağı şaydı anı.
3. şanur kim bayık malı anuñ ebed eyledi anı.
4. (5) degül eyle! bayık birağın-ıla sıyıcı içine.
5. dağı ne nesene bildürdi saña nedür sıyıcı?
6. 7. Tañrı odıdur yandırınılmıs ol kim (6) muṭṭalī ola ya' nī ire yürekler üzere.
8. 9. bayık ol anlaruñ üzere şapısı bağlanmışdur direkler içinde şartılmış ya' nī

uzun direkler-ile kapusu mişlanmış.

1.105 Sūratü'l - Fil

(5 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (7) iy bilmedüñ mi nite işledi çalabuñ pil islerine?
2. iy kılmadı mı mekrini anlaruñ azdurmağ içinde?
3. daḡı viribidi anlaruñ üzere (8) kuşlar bolük bölükler.
4. atarlar anlara taş bişmiş balçıkdan.
5. pes kıldı anları yinmiş ekin yaprağı gibi yimiş.

1.106 [319b] Sūratü Qurayş /106/

(4 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (2) quraş kabilesi öğrenmeğı için öğrenmeğı için anlaruñ kış geçmeğı daḡı yayuñ.
3. pes taşsunlar uşbu ev çalabı'sına.
4. ol kim (3) yidürdi anlara açlıqdan daḡı imin eyledi anları korqudan.

1.107 Sūratü'l - Mā' ün /107/

(7 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (4) iy gördüñ mi anı kim yalan duttı cezā virmeğı?
2. pes şol oldur kim gücemleyü sürer ögsüzi.
3. daḡı kındurmaz miskin ta' amı üzere.
4. 6. (5) veyldür ya'nī katı ' azāb namāz kılcılara anlar kim namāzlarında ġāfillerdür anlar kim riyā eylerler.
7. daḡı yığarlar (6) ev āletin yā zekātı.

1.108 Sūratü'l - Kevşer /108/

(3 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (7) bayıq biz virdük saña uçmağdağı ırmağı yā çok ḡayr .
2. pes namāz kılm çalabuñ için daḡı deve boğazla.

3. bayık düşmān dutıcı seni ol gücükdür.

1.109 Sūratü'1 - Kāfirün /109/

(6 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (8) eyit: "iy kāfirler!"
2. "ṭapmayam [320a] aña kim ṭaparsız."
3. "daḥı degülsiz ṭapıcılar aña kim ṭaparın."
4. "daḥı degülven ben ṭapıcı aña kim ṭapduñuz."
5. "daḥı degülsiz ṭapıcılar aña kim ṭaparın."
6. "size dīnūñuz daḥı baña dīnüm."

1.110 Sūratü'n - Naşr /110/

(3 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) kaçan gele Tañrı yardım virmegi daḥı açmaḥ ya' nī mekke'yi
2. daḥı göresin ādemīleri girürler Tañrı dīnine bölük bölükler
3. (3) pes tesbīḥ eyle çalabuñ ögmegi-y-ile daḥı yarlıgamaḥ iste andan. bayık ol oldu tevbe virici.

1.111 Sūratü - Tebbe Ebu Leheb /111/

(5 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (4) helāk olsun ebū leheb'üñ iki eli! daḥı helāk oldu.
2. aşşı eylemedi aña malı daḥı ol kim kesb eyledi.
3. tīz gire oda yalın issi
4. daḥı ' avratı anuñ odun götürici.
5. (5) boynında anuñ, ipdür burulmuş.

1.112 Sūratü'1 - İhlās /112/

(4 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (6) eyit: ol Tañrı birdür.
2. Tañrı, ḥācet olunur serverdür.
3. (7) ṭoğurmadı, daḥı ṭoğurılmadı.

4. dağı olmadı anuñ beñdeş kimse.

1.113 Sūratü'l-Felağ /113/

(5 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (8) eyit: şıgınurın şuhlı çalabı'sına şerrinden anuñ kim yarattı.
3. dağı gice şerrinden kaçan karañurdı
4. (9) dağı üriciler şerrinden düğünlere
5. dağı yavuz dileyici şerrinden kaçan yavuz diledi.

1.114 [320b] Sūratü'n - Nās /114/

(6 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 3. (2) eyit: şıgınurın ādemiler çalabı'sına ādemiler pādişāhı ādemiler Tañrı'sı
4. vesvese şerrinden ya' nī vesvese eyleyici girü baqıcı ya' nī Tañrı adın işidüp
5. (3) ol kim vesvese eyler ādemiler gögüzlerinde
6. perrilerden dağı ādemilerden ya' nī şeytān iki dirlüdür (4) biri perridür biri ādemidür.

SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız eser, Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki A. Fot. 45 numarada kayıtlı Eski Anadolu Türkçesi, Satır-arası Kur'an Tercümesi'nin Latin alfabesine çevrilmesidir. Eser, Topaloğlu'nun çalışmış olduğu TİEM 40'a (Türk-İslâm Eserleri Müzesi) benzemesinin yanı sıra TİEM 40'dan farklı noktaları da bulunmaktadır. Topaloğlu'nun çalışmış olduğu nushada “dağı, andayuk yanut” gibi sözcükler bizim çalıştığımız nushada sırasıyla “dağı, ancılayın ve yanud” olarak alınmıştır. Ancak andayuk sözcüğü bazı durumlarda bizim çalıştığımız eserde de kullanılmıştır. Ayrıca mütercim Topaloğlu'nun çalıştığı nushaya göre daha az açıklamalara yer vermiştir.

Eseri başından sonuna kadar incelediğimizde eserin, aynı kişi tarafından yazıldığını söyleyebiliriz. Ancak mütercim hakkında kesin bir bilgiye de sahip değiliz. Eserin Berlin'e nasıl ulaştığıyla ilgili de bir bilgi mevcut değildir. Eserin ilk sayfasında kırmızı bir damga şeklinde “Ex Bibliolh.Regia Berolinenli.” ifadesi sonradan yazılmış ve Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ne ait olduğunu göstermektedir.

Üzerinde çalıştığımız eserin kurallı bir imlâ sisteminde söz etmek mümkün değildir. Türkçe kelimelerinin yazımı hakkında mütercimin tutarsızlıklar yaşadığını da söylememiz gerekir. (1b-7 *toğru*, 29b-10 *doğru* olarak yazılmıştır.), Ancak Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında ise bir tutarlılık mevcuttur. İncelediğimiz eserde, İslamiyetin etkisiyle dilimize giren birçok yabancı kökenli sözcük için Türkçe karşılıklar (*uçmağ* “cennet” 3a-3, *Çalab* “Tanrı” 143a-6, *yalavaç* “peygamber” 242a-5, *yazuğ* “günah” 38b-6, *biti* “amel defteri” 83a-5 vb) kullanılmıştır. Eserin, bazı sayfalarında rastgele ayet, satır veya kelime sayfanın sağına, soluna ve yukarı, aşağı şeklinde eklendiği için sayfanın okunmasını oldukça zorlaştırmıştır.

Üzerinde çalıştığımız eserde, Eski Anadolu Türkçesi ses özelliklerinden biri olan yuvarlaklaşma eserde oldukça yaygındır. Kelime tabanında, Eski Türkçe dönemindeki ön damak ünsüzü “g” ve “ğ” ünsüzlerinin düşmesiyle birlikte “b”, “m”, “p” dudak ünsüzü ve “v” diş-dudak ünsüzünde etkisiyle yuvarlaklaşma görülmüştür: *aru* “temiz” 27b-6, *kapu* “kapı” 5a-3 vb, ayrıca bazı eklerde kalıplaşmış olarak yuvarlaklaşma görülmektedir: “-cuk”, “du”, “-duginca”, “-dukca”, “-dur”, “-lu”, “-sun”, “-suz”, “-uban”, “-un”, “-(y)up”, “-uzı”, “-vuz”, ayrıca bazı yapım ve çekim ekleri sadece düz ünlü olduğu görülmektedir: “-cı”, “-cılayın”, “-gıl”, “-mış”, “-sın”, “-(y)ınca”, “-(y)ıcı” gibi ekler bu duruma örnek oluşturmaktadır.

Eski Anadolu Türkçesi, Satır-arası Kur'an Tercümesi'nin en önemli özelliklerinden biri, Arapça gibi geniş bir kelime hazinesine sahip bir dilin, Türkçe kelimeler ile

karşılandığını kanıtlar bir nitelikte olmasıdır. Bu yüzden Kur'an Tercümelere'nin, Türkçenin söz varlığına katkı sağlayan bir kaynak olmasının yanı sıra Türkçenin, Arapça gibi köklü bir dille kıyaslanabileceğini de ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Arat, R. R. (1979). *ĶutadĶu Bilig*. I Metin, 2.Baskı, TDK, Ankara.
- Ata, A. (2004). *Türkçe İlk Kur'an Tercümesi* (Rylands Nüshası) Karahanlı Türkçesi, Giriş-Metin-Notlar-Dizin. TDK, Ankara.
- Atalay, B. (1986) *Dīvanü Lūgat-it-Türk Tercümesi I-II-III*, 2. Baskı, Ankara, IV, 2.Baskı, (Dizin "İndeks"). Ankara.
- Borovkov, A. K. (2002) Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII.-XIII. Yüzyıllar Rusçadan çev.: USTA, Halil İbrahim AmanoĶlu Ebülfez, TDK, Ankara.
- ÇaĶatay, S. Ő. (1963) *Türk Lehçeleri Örnekleri*. VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Kadar Türk Yazı Dili, 2. Baskı, Ankara.
- Çantay, H. B. (1990) *Kur'an-ı Hakīm ve Meāl-i Kerīm I-III*. 15.Baskı, İstanbul.
- İnan, A. (1961) *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Tercümeleri Üzerinde bir inceleme*, Ankara, s.8
- Karabacak, E. (1992) "Manisa Halk Kütüphanesi'ndeki Satır arası Kur'an Tercümesi: Giriş-Metin-Dizin" I-III, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Karabacak, E. (1994) "Gülden SaĶol, Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Giriş, Metin, Sözlük ve Tıpkıbasım (1. Kısım: Giriş ve Metin) = An Inter-linear translation of the Qur'an into Khwarzm Turkish, Introduction, Text, Glossary and Facsimile (Part I: Introduction and Text), Harvard Üniversitesi YakınoĶu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, 1993, XL+369 s." TD, 516, s. 529-530.
- Karabacak, E. (1994) *An Inter-Linear Translation of The Qur'an Into Old Anatolian Turkish=Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi: Introduction and Text.I*, Sources Of Oriental Languages and Literatures 22, Turkish Sources XX, Harvard University The Department of Near Eastern Languages and Civilizations.
- Karabacak, E. (1995) *An Inter-linear Translation of the Qur'an Literatures 28*, (Part II: Glossary: Section one, p. 1-384. Section Two, p. 385-786).
- Karabacak, E. (1997) *An Inter-linear Translation of The Qur'an Into Old Anatolian Turkish=Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi: Introduction and Text.I*, Sources Of Oriental Languages and Literatures 40 Introduction, Text, Glossary and Facsimilie, Part III: Facsimilie of the MS Manisa İl Halk Library No. 931, Section one: 1a-224a.

- Karabacak, E. (1997) *An Inter- Linear Translation of The Qur'an into Old Anatolian Turkish= Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi: Introduction and Text.I*, Sources of Oriental Languages Languages and Literatures 47 Introduction, Text, Glossary and Facsimilie, Part III: Facsimilie of the MS Manisa İl Halk Library No. 931, Section two: 224b, 451a.
- Kök, A. (2004) *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 73, 1v/ 235v/2)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.
- Küçük, M. (2014) *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi*, TDK Yay., Ankara.
- Sağol, G. (1993) "Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Giriş-Metin- Sözlük", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Sağol, G. (1995) *Old Turkish and Persian Inter-Linear Qur'an Translations III: An Inter Linear Translation of the Qur'an into Khawarazm Turkish, Introduction, Text, Glossary and Facsimile (Part II: Glossary) s. 310.*
- Sağol, G. (1996) *Old Turkish and Persian Inter-Linear Qur'an Translations IV: An Inter Linear Translation of the Qur'an into Khawarazm Turkish, (Part III), Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2 Section One: 1b-300b.*
- Sağol, G. (1999) *Old Turkish and Persian Inter-Linear Qur'an Translations IV: An Inter Linear Translation of the Qur'an into Khawarazm Turkish (Part III: Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2 Section Two: 301a-587b9.*
- Topaloğlu, (1976,1978) A. "Satır-Arası" Kur'an Tercümesi, I Giriş ve Metin, İstanbul.
- Topaloğlu, A. (1976, 1978) *Muhammed Bin Hamza, XV/ Yüzyıl Başlarında Yapılmış "Satır Arası Kur'an Tercümesi*, I Giriş ve Metin, II Sözlük, İstanbul.
- Ünlü, S. (2012) *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Ünlü, S. (2004) Karahanlı Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Giriş-Metin-İnceleme-Dizin, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 811
- Üşenmez, E. (Nisan 2008) "Türkçe ilk Kur'an Tercümesi ve Tercümedeki -mak/-mek Eki Hakkında", *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, s. 14.
- Togan, Z. V. (1959-1960) "Londra ve Tahran'daki İslâmî Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, c:III, s. 135.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI : Cem TUNA
Doğum Tarihi ve Yeri : 16.04.1989 / Ankara
Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Bekir Gökdağ Lisesi, Ankara, 2007
Lisans Diploması : Başkent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara, 2013.

Yüksek Lisans

Diploması : Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Antalya, 2016

Tez Konusu : Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin)

Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Ankara Anadolu Lisesi, Stajyer Öğretmen

E-Posta : cem.tna@gmail.com